SRI PRATAP COLLEGE LIBRARY
SRINAGAR (Kashmir)

DATE LOANED

Class No. ____________ *Book No.* ____________

Acc. No. ____________

This book may be kept for **14 days.** An over - due charge will be levied at the rate of **10 Paise** for each day the book is kept over - time.

SRI PRATAP COLLEGE
LIBRARY.

Class No. 891·551
Book No. S52K. cp.1.
Accession No. 4445.

SRI PRATAP COLLEGE LIBRARY
SRINAGAR (Kashmir)

DATE LOANED

Class No. __________ *Book No.* __________

Acc. No. __________

This book may be kept for **14 days.** An over - due charge will be levied at the rate of **10 Paise** for each day the book is kept over - time.

SRI PRATAP COLLEGE LIBRARY
SRINAGAR (Kashmir)

DATE LOANED

Class No. ______________ *Book No.* ______________

Acc. No. ______________

This book may be kept for **14 days.** An over - due charge will be levied at the rate of **10 Paise** for each day the book is kept over - time.

891.551
S152K
Cp. I.

4445

SRI PRATAP COLLEGE LIBRARY
SRINAGAR (Kashmir)

DATE LOANED

Class No. ____________ *Book No.* ____________

Acc. No. ____________

This book may be kept for **14 days.** An over-due charge will be levied at the rate of **10 Paise** for each day the book is kept over-time.

بعون صانع مکین و مکان و فضل خلاق زمین و زمان

بحر اعظم جواهر خیز عرفان و توحید - قلزم عمیق گهر انگیز رموز تفرید و تجرید مجموعهٔ کلامهای حلاوت آگین انجبین ریز اعنی

کلیات شمس تبریز

از خیال خداداد ذات تجلی آیات آفتاب تابان آسمان عرفان و سلوک معرفت برج اولیای نامدار محمد بن ملکداد حضرت شمس الدین تبریزی قدس سره السامی

در مطبع نامی منشی نولکشور بحلیهٔ طبع باتزئین مجلی گردید

اطلاع اس مطبع مین ہر علم و فن کی کتب کا ذخیرہ سلسلہ وار فروخت کے لیے موجود ہی جسکی فہرست مطول ہر ایک شائق [illegible] خانہ سے مل سکتی ہی جسکے معاینہ و ملاحظہ سے شائقان اصلی حالات کتب کے معلوم فرما سکتے ہین قیمت بھی ارزان ہی اس کتاب کے [illegible] کے تین صفحہ جو سادے ہین انمین بعض کتب فارسی کلیات و دواوین و قصص نظم درسی و علوم متفرق نایاب زمانہ وغیرہ درج کرتے ہین تاکہ جس فن کی یہ کتاب ہی اُس فن کی اور بھی کتب موجودہ کارخانہ سے قدردانون کو آگاہی کا ذریعہ حاصل ہو۔

کتب کلیات

کلیات حزین - یہ مجموعہ نوادر روزگار سے ہی جسمین چند رسائل ہین -

۱ - سوانح عمری حضرت مصنف

۲ - تواریخ سلاطین

۳ - قصائد نعتیہ ائمہ اطہار علیہم السلام

۴ - دیوان مصنف -

۵ - مثنویات صفیر دل و چمن انجمن -

۶ - مثنویات خرابات -

۷ - فرہنگ نامہ -

۸ - تذکرۃ العاشقین - مصنفہ شاعر عدیم النظیر وحید العصر شیخ محمد علی حزین -

کلیات خاقانی - جسمین قصائد عربی فارسی و غزلیات و رباعیات کا پورا ذخیرہ ہی ایسا کلیات اس جامعیت کے ساتھ کمیاب ہی جو اس مطبع مین محشی ہوکر مع حل معانی اشعار عربی کے دو جلد مین چھپا ہی -

کلیات مرزا بیدل - اس کلیات مین چار کتابین ہین

۱ - دیوان بیدل - غزلین سب ردیفون کی -

۲ - عناصر بیدل -

۳ - رقعات بیدل -

۴ - نکات بیدل نتیجہ طبع شاعر نازک خیال مرزا عبد القادر بیدل تخلص

دیوان بیدل - فقط نقل از نسخہ قلمی محررہ ولایت ایضاً -

کلیات سعدی شیرازی جسمین رسائل ذیل ہین -

۱ - دیباچہ کلیات -

۲ - کریما - محشی -

۳ - گلستان " -

۴ - بوستان " -

۵ - قصائد - عربیہ و فارسیہ و مراثی و ترجیعات -

۶ - طیبات - و بدائع و خواتم و غزلیات قدیم و مقطعات و صاحبات و مثنویات و قطعات و رباعیات و مفردات و ہزلیات - از نتائج طبع حضرت مصلح الدین سعدی شیرازی -

کلیات نظم غالب - مرزا اسد اللہ خان غالب دہلوی

انتخاب کلیات عناصر خسرو - اسمین چار دیوان ہین -

۱ - دیوان تحفۃ الصغر صغر سن کا کلام ہی -

۲ - دیوان وسط الحیات عنوان شباب کا کلام -

۳ - دیوان غرۃ الکمال جو کمال عمر چالیس برس مین فرمایا -

۴ - دیوان البقیہ نقیہ - کلام ہنگام پیری

یہ کلیات ایک انتخاب ہر چار دیوان روشن طبع سخنور صاحب کمال ملقب بہ طوطی ہند حضرت امیر خسرو دہلوی کا ہی -

کلیات جامی - تصنیف ملا عبد الرحمٰن جامی -

کلیات نظیری نیشاپوری - از خوش فکری ملا نظیری نیشاپوری -

کلیات ظہیر فاریابی - تصنیف صدر الحکما ابو نصر فاریابی

کتب دواوین

دیوان ظہیر فاریابی - تصنیف صدر الحکما ابو نصر فاریابی -

دیوان صائب کامل - از مرزا محمد علی صائب تبریزی استاد کامل -

ایضاً - انتخاب دیوان -

دیوان حافظ - محشی خوشخط از انکشاف طبع روشن صاحب باطن ملقب بلسان الغیب حضرت خواجہ شمس الدین حافظ شیرازی -

ایضاً - مطبوعہ جدید بہت خوشخط -

شرح دیوان حافظ - با حل معانی و مصطلحات صوفیہ از تصنیفات مولوی سید محمد صادق علی از جانب مطبع -

بعون صانع مکین و مکان فضل خلاق زمین و زمان

بحر اعظم جواہر خیز عرفان و توحید - قلزم عمیق گہر انگیز رموز تفرید و تجرید مجموعۂ کلامہای حلاوت آگین انگبین ریز اعنی

کلیات شمس تبریز

از خیال خداداد تجلی آرای آفتاب تابان آسمان عرفان و سلوک معرفت رشاد و لی نادر زاد محمد بن ملک داد حضرت شمس الدین تبریزی قدس سرہ السامی

در مطبع نامی منشی نولکشور بحلیۂ طبع باین تجلی گردید

بسم الله الرحمن الرحیم

ردیف الف

بحر کامل مثمن تقطیعه متفاعلن متفاعلن متفاعلن متفاعلن

الحمد لله الذی خلق الثریا والثرا
الفاطر الفرد الذی رفع السموات العلا
برهانه شمس الضحی غفرانه نور الهدی
احسانه محض العطا غفرانه ماحی الخطا
حی لطیف قادر فرد عطوف باصر
رب رؤف غافر و هو المجیب لمن دعا
یا من یطول الآمل ارجع الی خیر العمل
اسمع وتب قبل الاجل من صنعة الشوم الورا
حتی متی الی متی هذا توانی یا فتی
قل فی خلا واحترز من یوم فصل للقضا
یا صاحب العمر القصیر یا حامل الذنب الکبیر
یا خالد النور الکثیر این البکا این البکا
سبحان من لا ضد له سبحان من لا ند له
سبحان من لا حد له سبحان من معطی المنا
صلوا علی صدر الحرم صلوا علی بدر الظلم
صلوا علی بحر الکرم صلوا علی خیر الورا
وعلی عموم اصحابه والعاکفین ببابه
والبر من احبابه اهل الامانة والوفا

بحر هزج مثمن سالم تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

اگر جویای اسراری بخوانی نحن نزلنا
وگر از دل خبرداری بخوانی نحن نزلنا
اگر با عقل فیاضی وگر با عشق مرتاضی
وگر بینای دیداری بخوانی نحن نزلنا
سلامت از خدا آمد سلامت نیست کار عاشق
بدانی گر ز ابراری بخوانی نحن نزلنا
سما و ارض چه بحر و بر به پیش هستیش یکسر
و بینی مرغ کهساری بخوانی نحن نزلنا
زمین و آسمان باشد مثال ذره با شمس
اگر چون فهم طیاری بخوانی نحن نزلنا
چو آن خورشید در محشر جمال خویش بنماید
توی از جسم و جان عاری بخوانی نحن نزلنا
کمالش بی زوال آمد چو ذاتش لایزال آمد
ز رزقش گر خبرداری بخوانی نحن نزلنا
خمش کن سر فراز آور بهر جاهل چه میگوئی
زاگر هست اسراری بخوانی نحن نزلنا
چو شمس الدین تبریزی کلامش لایزال آمد
از او گر یابی اسراری بخوانی نحن نزلنا
ز قرآن هر چه میجوئی ز حرف و نقطه دریابی
ز قدسیان داری بخوانی نحن نزلنا

بحر هزج مثمن سالم

اگر بی عشق شمس الدین بکرد روز و شب مارا
فراغت ها کجا بودی ز دام هر سبب مارا
تب شهوت برآوردی دمار از ما ز تاب خود
اگر از تابش عشقش نبودی تاب و تب مارا
نوازشهای عشق او لطافتهای مهر او
رهانید و فراغت داد از رنج و نصب مارا
زهی این کیمیای حق که هست از مهر جان او
که عین ذوق و راحت شد همه رنج و تعب مارا

عنایتی

عنایتهای ربانی زبهر خدمت آن شه
برویانید و هستی داد از عین ادب ما را
بهار حسن آن دلبر بما بنمود ناگاهان
شقایقها و ریحانها و گلهای عجب ما را
زهی دولت زهی نعمت زهی بخت زهی اختر
که مطلوب همه جانها کند از جان طلب ما را
گزید او لب که هی هستی برو بید انگشتی
چو جام جان لبالب شد ازان میها لبالب ما را
عجب بختی که رو بنمود ناگاهان ازان شکر
ز معشوق لطیف او صفات خوب بوالعجب ما را
ازان مجلس که گردان کرد لطف او صراحیها
گران قدر و سبکدل شد دل و جان از طرب ما را
بسوی خطه تبریز چشمه آب حیوانست
کشاند دل بدان جانب بتعشق چون رسن ما را

بحر هزج مثمن سالم

ازین اقبالگاه خوش مشو یکدم دلا تنها
دمی می نوش باده جان یکی لحظه شکر میخا
بباطن همچو عقل کل بظاهر همچو شکل گل
دمی الهام امر قل دمی تشریف بطلنا
تصورهای روحانی خوشی بی انتهائی
ز رزم و بزم روحانی ز سر سرّ او اخفی
ملاحتهای هر چهره ازان دریاست یک قطره
بقطره سیر کی گردد کسی کش هست استسقا
دلا زین تنگ زندانها رهی داری بپیداها
مگر خفتست پای تو تو پنداری نداری پا
چه رو پوشست پنهانی خبر این زرگری میجو
چه ناپنهان نتیجه اند ای جان برون آن صنعت ناپنها
تو در دیده فرو بندی گوئی روز روشن کو
زند خورشید بر چشمت که اینک من تو در بکشا
ازین سو می کشانندت وزان سو می کشانندت
مروای ناب با دردی بنه سر زیر حق دورها
هر اندیشه که می پوشی درون خلوت سینه
نشان رنگ اندیشه ز دل پیداست بر سیما
ضمیر هر درختی ای جان ز هر دانه که می نوشد
شود بر شاخ و برگ او نتیجه شرب او پیدا
زوانه سیب اگر پوشد بروید برگ سیب از وی
زوانه تمر اگر پوشد بروید بر سرش خرما
چنانکه از رنگ رنجوران طبیب آگه شد از علت
ز رنگ روی و چشم تو بدینت پی برد بینا
به بیند حال دین تو بداند مهر و کین تو
ز رنگت لیک پوشاند نگرداند ترا رسوا
نظر در نامه میدارد ولی با لب نمیخواند
همی خواند ازین جاهل چه صورت زاید از فردا
دگر بر گوید از دیده بگوید راز پوشیده
اگر در وطلب داری بدانی نکته و ایما
وگر در طلب نبود حسیجا گفته گیر آنرا
فسانه دیگران دانی حواله میکنی هر جا
گهر سفتم درین معنی ازان گفتم تا تو رستی از دیوان
خمش کردم کنون ای جان که خاموشیست [illegible]
ز شمس الدین تبریزی دلا باید که نگریزی
که او خورشید یزدانست می تابد بهر شیدا

هزج مثمن سالم

از آن مائی ای مولا اگر امروز اگر فردا
شب و روزم ز تو روشن زهی عشاق زیبا
تو پاکی پاک از صورت ولیک از پرتو نورت
نمائی صورتی هردم چه با حسن چه با بالا
چه ابرو را بچین کردی چه صورتهای چنین کردی
مرا بی عقل و دین کردی از آن نقش و بران حورا
مرا گوئی چه هست این کین نه بالاست نه پستست این
چه صیدی بی شبستست این من عجب این دریا
ایا معشوق قدوسی چو میدانی چه میپرسی
که مر عرش و صد کرسی تو چون خورشید شد پیدا
زوی در من یکی آتش که شد جانان الغوث
که تا آتش شود گل خوش که تا کیمیا شود صدبا
فرست آن عشق ساقی را بگردان جام باقی را
که از مزج و تلاقی را ندانم مستم از صهبا
بکن این فرق تعیین بگو مخدوم شمس الدین
به تبریز نکو آئین بیران نکته غرا

وله هذا انا الله بهوره ولایته هزج مثمن سالم

ایا نور رخ موسی بکن اعمی حضور را
چنین عشقی نهادستی نبوش چشم بینا را
منم ای برق رام تو برای صید رام تو
گهی بر رکن بام تو گهی بگرفته صحرا را
هلا ای زهره زهرا بکش آن گوش زهرآرا
تقاضائی نهادستی درین جذب دل ما را
چه دانند دام بیچاره فریب مرغ آواره
چه داند یوسف مصری غم و درد زلیخا را
گریبان گیر اینجا کش کسی را که تو خواهی خوش
که من امّ تو صیادی چه پنهان صنعتی ما را
چو شهر لوط ویرانم چو چشم لوط حیرانم
سبب آهم که واهیم ندارم زهره و یارا
اگر عطار عاشق بد سنائی شاه فائق بد
نه آنم من نه اینم من که گم کردم سر پا را
خمش کن در خموشی جان کشد چون کهربا آنرا
که جانش مستعد باشد کشاکشهای بالا را
یکی آهم ازین آهم بسوزد دشت و خرگاهم
یکی گوشم که من قفل شهنشاه شکر خا را

هزج مثمن سالم

بیا ای عیسی قدرت که کردی مرده احیا
ز نور رحمت یزدان بشارت بخش ما او حی
بیا ای مفتی دانش که علم جان دارد ای
ازان علمی که جان و دل نیارد کرد آن انشا

صباح الخیر زد بلبل بروی لاله و سنبل
مرادی شب یکی آمد زراه روم چون بربری
بگفتا ما بباغ جان نهال عشق او داریم
حبیب خاص یزدانی چو تو خود را نمیدانی
بهار آمد بهار آمد سلام آورد مستانرا
زاول باغ در مجلس نثار آورد و انگه نقل
سقاهم ربهم خوردند و نام ننگ گم کردند
درآ در گلشن باقی برآ بر بام کان ساقی
جهان را گر بهار آورد ما را روی یار آورد
هزاران فاخته گویان کجا کو کو شاه بی رویان
نگر کان میوهٔ غیبی بباغ کشف بی ریبی
زفر شاه شمس الدین شده تبریز صد چون چین
بخانه خانه می آید چو بیذق شاه جان ما را
زحرص شهوتی ما را مهاری کرده در بینی
خنک آن اشتری کورا مهار عشق حق باشد
به بین ذرات روحانی که شد تابان از ین صحرا
چو جوهر قلزم اندر شد نهان گشت و تی شد
که سوی عقل گر بینی در آمد از قضا کمینی
زبحر شرم و خجل باشد چه جای آب گل باشد
رهی ابر گهر بیزی ز شمس الدین تبریزی
برات آمد برات آمد بنه شمع براتی را
بهار آمد بهار آمد رمید بند اسیران را
همان سلطان همان سلطان کزو خاکی را نبات ارزد
زنور فشان نور فشان بپایی دید ذاتش را
بشارت ده بشارت ده بمحبوسان جسمانی

شنو تفسیر این آیت که کام شاه او دانی — گل خوشبوی ریحانی که هر دم تازه تر باشد
پیامم آورد از تبریز شمس الدین که روح افزا — بزیر لب افسون چند از عشق تخمش خواندی
زانفعال خوشش گشتیم هم رونده هم گویا — بخوان الحق زبور او رضائی ده زبور او

هزج مثمن سالم

ازان پیغمبر خوبان پیام آورد مستانرا — زبان سوسن از ساقی کرامتها بستان گفت
چو دید آن لاله کوهی که جام آورد مستانرا — زکرم ابر نیسانی دم سرد زمستانی
چو آمد نامهٔ ساقی چه نام آورد مستانرا — درون مجمر دلها سپند و عود میسوزند
زشوق جام مشتاقی مدام آورد مستانرا — چو خوبان حله پوشیدند درآ در باغ و پس بنگر
ببین کز جمله دولتها کدام آورد مستانرا — زشمس الدین تبریزی نباگه ساقی دولت
گل و لاله درین مجلس نظام آورد مستانرا — بیا بنگر نگارین شد جهان تلخ شیرین شد
بمهر و لطف بی عیبی بکام آورد مستانرا — خمش کردم شدم ساکن کجا ای سودا گفت مین

هزج مثمن سالم

عجب بر دست یا ما تست زیر امتحان ما را — همه اجزای ما را او کشانیده است از هر سو
چو اشتر میکشاند او بگرد این جهان ما را — چه جای ما که گردون را چو گاو آن خراس دربست

هزج مثمن سالم

ببین این بحر و کشتیها که بر هم میزنند اینجا — ببین عذرا و وامق را در آن آتش خلایق را
ز قلزم آتشی بر شد درو هم لا و هم الا — چو بیگاه است آهسته چو چشمت هست بربسته
چو مفلوجی چو مسکینی نماند آن عقل هر جا را — اگر هستی تو از آدم درین دریا فروکش دم
چو جان عقل و دل باشد که نبود او کف دریا — چه سودا می پزد این دل چه صفرا میکند این جان

هزج مثمن سالم

خضر آمد خضر آمد بیار آب حیاتی را — عمر آمد عمر آمد ببین سر زیر شیطان را
به بستان آ به بستان آ ببین خلق نجاتی را — چو خورشید حمل آمد شعاعش در عمل آمد
ببخشد جان ببخشد جان نگاران نباتی را — درختان بین درختان بین همه مست صبا قایم
ببین یاری ببین یاری تجلی صفاتی را — گلستان گلستانرا خماری بد ز جور دی
که حشر آمد که حشر آمد شهیدان فاقی را — شقایق را شقایق را تو شاکر بین و گفتی نو

نه آن گل کاندرین بستان شود یک لحظه ناپیدا
که از افسون او جانم شده مجنون هم شیدا
چو موسی آب طور او که تا یابی ید بیضا
بدین آن چه می مانی مجرد شو زما فیها
شنید آن سرو از سوسن پیام آورد مستانرا
چه حیله کرد کز پرده بدام آورد مستانرا
که صهبای فراق او زکام آورد مستان را
که ساقی هر چه می باید بکام آورد مستان را
بجام خاص سلطانی مدام آورد مستان را
که بلبل از سر مستی کلام آورد مستان را
زبهر شکر سوی صحرا رام آورد مستان را
ملک نیز آمد از رضوان سلام آورد مستان را
تراشیده است عالم را و معجون کرده ان ما را
که چون کنجد همی کوبد بزیر آسمان ما را
همیشه مست میدارد میان اشتران ما را
ببین معشوق و عاشق را ببین آن شاه و آن طغرا
فرو لاف و مشو خسته مگو زیر و مگو بالا
که امنیت و جلبتها ی عجم اگر امروز گر فردا
چه سرگردان همی دارد ترا این عقل کار افزا
زهی حسن و شکر ریزی میان عالم غوغا
سحر آمد سحر آمد بهل خواب سباتی را
ببین لعل بدخشان را و یاقوت زکاتی را
قبول آمد قبول آمد مناجات صلاتی را
فرستاد و فرستاد و شرابات مراقی را
توهم نو شو توهم نو شو بهل نطق نباتی را

شگوفه میوه بستان برات هر درخت آمد
که پیچم نیست نومید و به پیچ وصل سیمائی را
زبان صدق و برق رد برات منان آمد
که جام وصل صلیست و نشئه بی ثباتی را

خمش کن شمس تبریزی بشارت ده حریفان را
بگو با شمس تبریزی که سبحان الذی اسری
نخورد آتش عشقت چنان از خویش برباید
کجائی شمس تبریزی برآ از شرق قربتها
فسون میخواند آن ساحر که یار از خویش بربایی
برو با کاروان نال و درای عشق از شمع
برو با جبه و دستار و منبر چند می نازی
ز شمس الدین تبریزی ببین نور الهی را
ترا ساقی جان گوید برای ننگ و نامی را
بکش جام جلالی را فدا کن نفس و مالی را
کسی کز نام می لافد بهل کز غصه بشکافد
تو شین کاف و ری اخود مگو شکر که هست ان فی
بیا ای همدم محرم بگیر این باده خرم
بگو ای شمس تبریزی از آن صهبا باتیزی
تو دیدی هیچ عاشق را که سیری بود از این سودا
بود عاشق فراق اندر چو اسمی خالی از معنی
ایا تشنه هنده قاهر چو قحط از رحمت آخر
اگر آتش ترا بیند چنان در گوشه بنشیند
خیالت همچو سلطانی شد اندر دل خرابی
تعالی الله تعالی الله درون چرخ خیمه زن

هزج مثمن سالم

صفات ذات قیومی که هست او واحد یکتا
که خود را باز نشناسی از آن از زنده بیجا
ترا میخواند آن محبوب لا شرقی او اولی
جنوبی و شمالی نیست آن خورشید لا تعلی
درآ از بهر حق یکدم درین وادی بی غوغا
اگر خود را تو بشناسی شوی با جان حق یکتا

ترا میخواند آن دلبر چرایی بسته و مضطر
کجائی شمس تبریزی بگو مجنون شدی یکه
بخوان او را اگر یکدم نشینی مست حق گردی
بدان کان ماه دیگر بار در منزل نما یارا
خمش هرگز مگو دیگر بیان عشق لاهوتی
اگر حق را شوی یکتا بمنبر سر فرود آری

هزج مثمن سالم

فرو مگذار در مجلس چنین اشگرف جامی را
مشو مسخره حلالی را مخور باده حرامی را
چو آن مرغی که می بافد بگیرد خویش دامی را
مگو القاب جان را هی یکی نقش کلامی را
چنان سرمست شو این دم که نشناسی مقامی را

ز خون ها قصاصت است اینجا این دم خلاصت
غلط کردار نادانی نه نهایت یا بانی
درین دم ام و درین دم انه مجو خبر عشق جانانی
چو بی صورت تو جان باشی چه نقصان گر نهان باشی
بروای ماه ره پیما بدان خورشید جان افزا

بحر هزج مثمن سالم

تو دیدی هیچ ماهی را که او شد سیر از دریا
ولی معشوق چون معنی فراغت دارد از اسما
زهی کاتونه حاضر گرفت آتش چنین بالا
گز آتش هر که گل چیند ز آتش گل عنا
چنان کاید سلیمانی درون مسجد اقصی
پر از حور است این خرگه نهان از دیده اعمی

تو دیدی هیچ نقشی را که از نقاش نگریزد
توئی دریا منم ماهی چنان دارم که میخواهی
زهی دلشاد مرغی کو مقامی یافت اندر عشق
عذابست این جهان بی تو مبادا یک زمان بی تو
هزاران مشعله بر شد همه مسجد منور شد
زهی عنقای ربانی شهنشه شمس تبریزی

که تا رمزی دهد از تو دل و جان مکاتی را
چرا با خود نمی آئی از آن سلطان بی همتا
سواد رحمت عشقت از آن لیلی بود حقا
که حق را با دل و جان تو میلی هست لا العقبا
چه خود را مسکنی ساکن درین منزل برو آنجا
که تا سوتی نمیداند رموز ربی الاعلی
که عرش کبریا باشد ترا جا و مکان ارفی
که تا تو از چنان شاهی شوی انا و هم بینا
بهل ساقی خاصت را برای خاص عامی را
ترا چون پخته شد جانی بگیر ای پخته خامی را
مگو از چرخ وز خانه تو دیده گیر بامی را
چرا در بند آن باشی که واگوئی پیامی را
ازین مجنون هر سودا ببر آنجا سلامی را.
بجو در سایه خرم ز تبریزی نظر بانی غلامی را
تو دیدی هیچ وامق را که [illegible] عذرا
بکن همت بکش شاهی که از تو ماند او تنها
بکوه قاف کی یابد مقام جای خیر عنقا
بجان تو که جان بی تو شکنج است و بلا بر ما
بهشت و حوض کوثر شد پر از رضوان از حورا
که او شمس است شرقی و نی غربی و نی برجا

بحر منسرح مثمن سالم

تو از خواری همی نالی نمی بینی عطاها را
خنک جانی که خواری را بجان ورزد پی دلبر
از آن دریای بی پایان هزاران جوش بنشیند

بخواه از حق عطاها را و بالم کن شکایتها
بی امید آن گنجی که هست اندر نهانیها
بباغ جان هر خلقی کند آن جو کفایتها

ترا غیرت همی باید که آن فرعون را شاها
دهان بربست میخواهی من زنار کی البها
اگر عوکی فتد در مشک و آدم زاده در گلشن

بده آن عشق بستان را چو فرعون آن ولایتها
تنا خوانند چو تریاق همان بربست آیتها
رود هر یک باصلح و دنار زاق و هر آیتها

دلا منگر بهر شاخی که در تنگی فرو مانی
باول بنگر و آخر که جمع آیند غایتها
سگ گرگین این در به ز شیران همه عالم
که لاف عشق خود دارد وا اندر وقایتها
تو بدنامی عاشق را منه با خواری و نان
که هست اندر قفای او شاه عشق نه تنها
چو دیگ ار نبود او را سیه روئی چه غم دارد
که از جانش همی تابد بهر زخمی حکایتها
تو شادی کن ز شمس الدین تبریزی و همت جو
که از عشقش صفا یابی و از لطفش حمایتها

بحر هزج مثمن سالم

چه چیزست آنکه عکس او حلاوت داد صورت را
چو آن پنهان شود گویی که دیوی زاد صورت را
چو بر صورت نظر کردم ز عشق آید جهان بر هم
چو پنهان شد در آید غم نه بینی شاد صورت را
اگر آن خود همین ستی چرا بعضی گران جانست
بسی جانی که چون آتش دهد بر باد صورت را
وگر عقلست آن پس چرا عقلی بود دشمن
که بکر عقل بر در تن کند بنیاد صورت را
چو داند عقل کز خویشش مبرا از وی نخوانش
همان لطف و همان دانش کند استاد صورت را
زهی لطف و زهی نوری زهی حاضر زهی دوری
چنین پیدا و مستوری کند منقاد صورت را
جهانی را کشان کرده بدنها شاخ جان کرده
برای امتحان کرده ز عشق آباد صورت را
چه معنیها که آراید ای قوت روحی
چه صورتها که بنماید کند ارشاد صورت را
بمعنی و بصورت تو مشو غره که از غرت
بر آرد هر دم از رنگی دگر میعاد صورت را
چو در تبریز گردیدم ز شمس الدین بپرسیدم
از آن تبریزی گزیده دیدم همه ایجاد صورت را

بحر هزج مثمن سالم

چو شست عشق در جانم شناسا گشت شستش را
بشست عشق دست آورد جان بت پرستش را
بگوش دل بگفت اقبال بخت آن جان العشق ما
بگرد این دل هزاران جان بتان را گفت شستش را
ز غیرت چونکه جان افتاد کف اقبال هم بجهد
نشست این دل و جانم همی بیند نجستش را
چو اندر نیستی هستست زهی هستی بنا شد هست
بیامد آتشی بر جان بسوزانید هستش را
برات عمر جان اقبال چون برخواند بی شصت
تراشید و ابد بنوشت بر طومار شصتش را
خداوند روح شمس الدین که از بسیاری رفعت
براند جبرئیل وحی خود جای نشستش را
چو جامش دید این عقلم چو قرابه شد اشکسته
درستیهای بی پایان ببخشید آن شکستش را
اگر چه شیر گیری تو دلا می ترس از آن آهو
که شیر اندر بیچاره مر آن آهوی مستش را
چو از تیغ حیات انگیز زد مر مرگ را گردن
فرود آمد ز اسپ اقبال و می بوسید دستش را
در آن روزی که بر عالم الست آمد ندا از حق
بده تبریز از اول بلی گویان الستش را

بحر هزج مثمن سالم

چه باشد گر نگارینم بگیرد دست من فردا
ز روزن سر در آویزد چو قرص ماه خوش سیما
در آید جان فزای من گشاید دست و پای من
که دستم بست و پایم هم کف هجران ها بر جا
بدو گویم بجان تو که بی تو ای حیات جان
نه شادم میکند عشرت نه مستم میکند صهبا
دگر از ناز او گوید برو از من چه میخواهی
ز سودای تو می ترسم که پیوندم بمن سودا
برم تیغ و کفن پیشش چو قربانی بهم گردن
گر از من رود دستاری مرا گردن بزن عمدا
تو میدانی که من بی تو نخواهم زندگانی را
مرا مردن به از هجران یزدان کان فرج المولی
مرا باور نمی آید که از بنده تو برگردی
همی گفتم اراجیفست و بهتان گفتهٔ اعدا
توئی جان من و بی جان نتانم زیستن
توئی چشم من و بی تو ندارم دیدهٔ بینا
رها کن این سخنها را بزن مطرب یکی پرده
رباب و دف به پیش آور اگر نبود ترا سرنا
رها کن تا جدا گیرم که من هم در دم دلا انجم
مبادا کز سر مستی شهم گوید برو برنا
نیابد قدر موری آنکه پندارد شهی او را
مگر اکرام شاهنشه کند اکرام موری را
زهی شاه قدیم ما زهی میر کریم ما
زهی دولت ندیم ما اگر این ندان شیو و صحرا
طبیب عشق نبضم را بدید و گفت زین سودا
همه عالم ازین غوغا بمانده همچو بو دردا
خموشی را اگر دیدم من بدندان لب گزیدم من
نگویم بیش ازین هرگز ندارد هیچ از عذرا
الا ای شمس تبریزی بدو عشاق بنشین
که مولانای روحی را تو کردی واله و شیدا

بحر هزج مثمن سالم

چه بحرست این چه موجست این نه زیرست و نه بالا
چه نورست این چه بست این کین شد بحر را زو پیدا
بهر نقشی شود پیدا اگر در جا اگر بی جا
ازین جمله یکی ره بین دو بین قوم چون ترسا
مشو منکر ز زشتیها مشو شاکر ز نغزیها
که در معنی یکیست این دو دیده اندرین یکتا
روانم جانب بی سو روان از رنگ و نقش و بو
چو آنحالت بجستی تو شوی آن عاشق والا

روان را در تو می‌بینیم جهان را در تو می‌بینیم
به بین در خود تو ای نادان ز خود آگه شو و دانا

بود دل در مثل آهن چو از تو یابد آن صیقل
شود نقش همه روی یکایک روشن و پیدا

مثال آب جان و دل را مشاغل اندرو گلها
فرو بنشان ز دل گل را که بنماید ز دل اشیا

اگر و زری توانبها را بروی مغز دینارا
شوی بی خبر ازین هستی چو عیسی صف بالا

ز گنج خود جدا مفلس همیشه بینوا مفلس
ز اعطای خدا مفلس ازین حضرت درین غبرا

تویی گوهر اگر و زری کم از سنگی اگر ارزی
تویی سرور اگر رانی و گر مانی شوی بی پا

بحر هزج مثمن سالم

دلا بی جد چو می‌توان بریدن سوی او ره را
که راهی بس خطرناکست و تو وامانده و تنها

رفیق رهرو ره دان طلب کن اندرین وادی
فتاده هر طرف بینی ز خودرایان بسی سرها

چراغ معرفت آخر برافروز اندرین ظلمت
چه جویی گوهر معنی درین ظلمت علی العمیا

وفا بر عهد شو ار خواهی میان بندگی بربند
هوای جهلش ار داری برآ زین خاکدان بالا

چو قلب کرمت اندر کار پیکر و کمین دارد
اساس مرگ کن چون کرم عزلت جوی از غوغا

چو گفتست لیس للانسان الا ما سعی خالق
بیفگن دانه امروز تا آن بدروی فردا

بقدر خردلی گفتی بده جائیم در خاطر
تو چون گوئی چو خردل شو نهند جانب خطرها

ترا هر سو بسو اهل دل صد پاره آواره
اساس قرب میسازی بدین کالا زهی سودا

بیا گر طالب شمسی مس خود را گدازی ده
مس خود را بیا زر کن باکسیر نظر خود را

بحر هزج مثمن سالم

رسید آن شه رسید آن شه بیارائید ایوان را
فرو برید ساعدها برای خوب کنعان را

چو آمد جان جان جان نشاید برد نام جان
به پیشش جان چه کار آید مگر از بهر قربان را

بدم بی عشق گمراهی درآمد عشق ناگاهی
بدم کوهی شدم کاهی برای اسپ سلطان را

اگر ترکست و تاجیکست بدو این آشنا نزدیکست
چو جان با تن ولیکن تن نبیند هیچ جان را

هله یاران که بخت آمد گه ایثار رخت آمد
سلیمانی بتخت آمد برای عزل شیطان را

بجه از جا چه می‌پایی چرا بی‌دست و بی‌پایی
نمیدانی که هدهد جو ره قصر سلیمان را

بکن ای آنجا مناجاتت بگو اسرار و حاجاتت
سلیمان خود همی داند زبان جمله مرغان را

سخن بادست ای بنده کند دل را پراگنده
ولیکن اوش فرماید که جمع آور پریشان را

الا ای شمس تبریزی بکن تو بهر عشق خونریزی
برغبت‌ها متابع شو مبر گردن ز فرمان را

بحر هزج مثمن سالم

زهی دریای بی‌پایان که نی زیرست و نی بالا
همه عالم ازو زنده که نقش زشت نازیبا

ازو هر سو یکی حوری ببین گر نیستت کوری
بحق از چشم جادوشان نظر میکن درین سیما

جهان جسم او دارد بدین سو اندکی آرد
ازین قطره اگر دانی بری بویی از آن دریا

ز انبار ری پر از گندم اگر یکمشت بنمایی
بدانکه جمله گندم را توان دانست ای دانا

جهان را همچو مستی دان و خوبی اندرو گندم
به بین این را بدان آن را ز پستی رو بسوی بالا

خلاط کردم همه انبود خطا کردم رها نبود
شعاع روی او چندانکه لذت آید از حلوا

زهی مجلس زهی ساقی زهی مینای راوقی
ازو فانی شو و باقی وز دیوی شو و حورا

قلندر باش ای سرور بکف برگیر آن ساغر
ز بادامی چه مستیها چو خوردی باده کبری

خمش کردم چه میگویم چو من هم هیچ هیچیم
که او دورست و هم در جان و هم پنهان و هم پیدا

بحر هزج مثمن سالم

ز شمس الدین تبریزی دلم مجنون شد و شیدا
بده ساقی مرا جامی سبحان الذی اسری

ز شمس الدین تبریزی گر یابی بجوشیدم
چو خبثی که تا صافی شود از طبیعت صفرا

ز شمس الدین تبریزی نیارامیده‌ام یکدم
که مجنونست جان من از آن لیلی جان‌افزا

ز شمس الدین تبریزی مرا جانیست شیدایی
کزو روشن شود جانها وزو پیدا شود تنها

ز شمس الدین تبریزی نیم غافل آیا [illegible]
بکام جان من ریخت جامی از می حمرا

ز شمس الدین تبریزی اگر جانت بیاسا
ز ما اوحی شوی آگه بدانی سر او ادنی

ز شمس الدین تبریزی بیابی هر چه میخواهی
کرا دار عشق جان ارزد که او ز عشق شد جویا

ز شمس الدین تبریزی تو وقت صبحدم بوئی
اگر یابند خاک مرده در دم میشود احیا

ز شمس الدین تبریزی ترش بهر چه میگردی
که او هر غوره را از لطف میسازد بدم حلوا

بحر هزج مثمن سالم

شب قدرست موی تو گر دریابند دولتها
مه بدرست روی تو کزو بشکافت ظلمتها

اگر تقویم بر دانی که طالعها در عشا شد
مگر دریای غفرانی کزو شویند زلتها

نگر تو لوح محفوظی که درس غیب ازو گیرند
و یا گنجینهٔ رحمت که زو پوشند خلعتها
نگر تو بیت معموری که از طوفان افلاکی
نگر تو رق منشوری که زو پوشند سیر تنها
و یا آن روح بیچونی کزینها جمله بیرونی
که از وی سرنگون آمد طلسمات و مکرتها
دلی بر تافت بر چونها مشارتهای بیچونی
بر آثار لطیف تو غلط کردند الفتها
عجایب یوسفی چون مه که عکس تست در چهها
کزو افتند یعقوبان بدام چاه محنتها
بزلف خود رسن سازد ز چاشان بر اندازد
کشد شان در بر رحمت رهاند شان ز حیرتها
چو از حیرت گذر یابد صفات آن کمین دریابد
خمش که بس شکسته شد عبارتها و عبرتها

بحر هزج مثمن سالم

عطارد و مشتری باید متاع آسمانی را
مهی برخیز چشم ارزد چراغ آنجهانی را
چو چشمی مقترن گردد بدان غیبی چراغ جان
ببیند بی قرینه او قرینهای نهانی را
یکی جان عجب باید که داند جان فدا کردن
دو چشم معنوی باید عروسان معانی را
یکی چشمیست بشگفته صفال روح پذرفته
چو نرگس خواب ازو رفته برای باغبانی را
چنین باغ و چنین عیشش چو بس ابیح ازین عیشش حج
قیاسی نیست کمتر جو قیاس اقترانی را
بصفها رایت نصرت به شبها حارس امت
نهاده برکت وحدت در سبع المثانی را
شکسته پشت شیطان را بدید روی سلطان را
که هر حس در کجا داند بات للال بانی را
زهی صافی زهی حری مثال می چه خوش مری
کسی ورزد چنین دردی که بگذارد دعوانی را
الی البحر توجهنا و من عذب تغسلنا
لقینا الدر تجانا فلا تبقی الذبانی را
لقیت الماء عطشانا لقیت الزوج ریانا
صبحت الحیت احیانا فلا اخشی الثعبانی را
تو ای موسی عهد خود درآ در بحر جزر و مد
ره فرعون باید زد رها کن این شبانی را
الا ساقی بجان تو باقبال جوان تو
بما ده از لبان تو شراب ارغوانی را
بگردان باده شاهی که هر روی همراهی
نشان درد اگر خواهی بیا بنگر نشانی را
بیاور ده می احمر که هم بحرست هم گوهر
برهنه کن بیک ساغر حریف امتحانی را
برو ای رهزن مستان رها کن حیله و دستان
که ره نبود درین بستان دغا و قلتبانی را
جواب آنکه میگوید بزر نخریده جان را
که هندو قدر نشناسد متاع رایگانی را
خمش کن ای صلاح الدین و پیش غیب ضمیر
نباشد حاجت گفتن عبارات عیانی را

هزج مثمن سالم

مسلمانان مسلمانان چه باید گفت یاری را
که صد فردوس میسازد جمالش نیم خاری را
مکانها بی مکان گردد زمینها جمله کان گردد
چو عشق او دهد تشریف یک لحظه دیاری را
خداوندا زهی نوری لطافت بخش هر نوری
که آب زندگی سازد ز روی لطف ناری را
چو لطفش پا بیفشارد هزاران نو بهار آرد
چه نقصان گر ز غیرت او زند برهم بهاری را
جمالش آفتاب آمد جهان او را نقاب آمد
ولیکن نقش کی بیند بجز نقش و نگاری را
جمال گل گواه آمد که بخششها ز شاه آمد
اگر چه گل نشناسد هوائی سازواری را
اگر گل را خبر بودی همیشه سرخ و تر بودی
ازیرا آفتی ناید حیات هوشیاری را
بدست آور نگاری تو که زین دست است کار او
چرا باید سپردن دل نگاری جان شکاری را
ز شمس الدین تبریزی منم قاصد بخونریزی
که عشق هست و او تیغم که ماند ذوالفقاری را

بحر هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف تقطیعه مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

ای عاشق دیوانه یکدم بخرابات آ
جام از پی بستان آنگه بمناجات آ
بر طور چو موسی شو بر چرخ چه عیسی شو
در جنت اعلا شو آنگه بملاقات آ
از عرض نکو خواهی وز دور سبو خواهی
رخ بر رخ او خواهی در گوشهٔ شهمات آ
بی خویش مقدم شو بی صید معلم شو
در عشق مسلم شو در معنی آیات آ
ماهی شو و راهی شو در امر مطاعی شو
چون موسی راعی شو در طور بمیقات آ
در بحر نعم ذوالنون رفتی بحجاب نون
بودی بخفیف اکنون برخیز و باوحات آ
در جنت نمرودی یک چند بفرسودی
در لات بسی بودی یکلحظه ببی لات آ
بگذار دم هستی از عجب بده هستی
تا چند درین پستی یکدم بسموات آ
یکگام تن تن پرور بگذار وزو بگذر
در حضرت آن دلبر یکلحظه بحاجات آ
شمس الحق تبریزی ای نفس نیامیزی
از خلق بپرهیزی از نفی باثبات آ
بی حسب صفت عفت رو بی آستر عفت رو
بر قبهٔ رفعت رو در عرض تحیات آ

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

از عشق خوش گل شد چون مطرب خوش قاقا
از صف نعم سوسن شد چون غالیه خوش قاقا
از شوق تو زرد سوسن چون مرغ سحر توتو
در چمن عشق تو قوقو مرو هم وحش قاقا

درده می ساغر را شوریدهٔ مضطر را
خوش هست قلندر را در کسوت فقش قاقا
از ساغر می بوبو آوازهٔ او هوهو
از طرهٔ می قوقو وز مژه هش قاقا
فیضی رسد از قیوم انصار شود معدوم
آن دم که زند مظلوم از نعمت طش قاقا
چون فتنهٔ عشاقی اندر رهِ مشتاقی
بی جام تو زد ساقی در جوع و عطش قاقا
شمس الحق تبریزیم آمد که تبت زنیم
زان خاطر گل ریزم بر جایزه وش قاقا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

آخر نه شنید آن مه آه سحر ما را
تا حشر دگر آمد امشب حشر ما را
چون چرخ زند آن مه در سینهٔ من گویم
ای دور قمر بنگر دور قمر ما را
گو رستم دستان با دستان نه همتیش
گو یوسف تا بیند خوبی و فر ما را
تو لقمهٔ شیرین شو در خدمت قند او
لقمه نتوان کردن کان شکر ما را
ما را که همی خواهد تا در بر خود گیرد
زین روی دوا سازد هر لحظه کمر ما را
چون بی نمکی نتوان خوردن جگر بریان
میزد نمک هر دم بریان جگر ما را
بی پای طواف آریم بی سر بسجود آئیم
چون بی سر و پا کرد او این پا و سر ما را
فرمود که نور من مانندهٔ مصباح است
مشکات و زجاجه گفت سینه و بصر ما را
چون زر شده رنگ ما از سینهٔ سیمینش
صد گنج فدا بادا این سیم و زر ما را
بی پای طواف آریم گرد در آن شاهی
کو مست الست آمد بشکست در ما را
تشبیه ندارد او در لطف روا دارم
زیرا که همیداند ضعف و نظر ما را
در رنگ کجا آید در نقش کجا گنجد
نوری که ملک سازد چشم و بصر ما را
خاموش که تا هر کس در گوش نیارد این
خود دل کیست که دریابد او خیر و شر ما را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ای گشته ز تو خندان بستان گل رعنا
پیوسته چنین بادا چون شیر و شکر با ما
ای چرخ ترا بنده می خلق ز تو زنده
احسنت زهی خوبی شاباش زهی زیبا
دریای جمال تو چون موج زند ناگه
پر گنج شود گیتی فردوس شود بالا
هر سو که تو رو آری در پیش تو گل روید
هر جا که روی آئی فرشت همه زر بادا
آن دم که زند خوبی دشنام و جفا گوئی
میگو که جفای تو حلواست همه حلوا
گر چه دل سنگستش بنگر که چه رنگستش
کز شعلهٔ رنگستش در رنگ گل حمرا
یا رب دل بازش ده صد عمر درازش ده
قهرش بر و نازش ده تا فخر بود ما را
سلطان سلاطینا شمس الحق تبریزی
ای از تو مشام جان بینا شده گویا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ای خواجه نمی بینی این روز قیامت را
این یوسف خوبی را این خوش قد و قامت را
ای شیخ نمی بینی این گوهر شیخی را
این شعشعهٔ نور و این جاه و جلالت را
ای میر نمی بینی این مملکت جان را
این روضهٔ دولت را این بخت و سعادت را
ای عشق دل خوش دامن دیوانه توئی یا من
درکش قدحی با من بگذار ملامت را
ای ماه که در گردش هرگز نشوی لاغر
انوار جلال تو بدریده ظلامت را
چون آب روان بینی بگذار تیمم را
چون عید وصال آمد بگذار ریاضت را
دیوار و در خانه شوریده و دیوانه
من بر سر دیوارم از بهر علامت را
بیش از تو لبی شیدا میجست کرامتها
چون دید رخ ساقی بفروخت کرامت را
گر ناز کنی خامی ور ناز کشی رامی
در ناز کشی یابی آن حسن و ملاحت را
خاموش که خاموشی بهتر ز عسل نوشی
در سوز عبارت را بگذار اشارت را
شمس الحق تبریزی ای مشرق تو جانها
از تابش تو ماند این شمس حرارت را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ای مطرب دل می گو اسرار شه ما را
تا چرخ زنان امشب بینیم مه بی جا را
من قطرهٔ دریایم وز عالم بی جامم
میجوشم و میجویم وصل دُر دریا را
تا کعبهٔ دل ای جان رهیست عجب پیچان
تا دست دهد منزل بر دار توی پا را
سودای عجب دارم در عشق خیابان کعبه
با هر دو جهان ندهم تا ذرهٔ سودا را
چون ماه و چو مهر اینجا پیداست اخذ پیدا
زنهار مگو نهان این دولت پیدا را
ای بر لب جو تشنه بر گنج ابد مفلس
چون مشک پر از آبی مگذار تو سقا را
مرگست ترا جویان ای غافل از این طوفان
بر کوه عمل رو بین آن عیش تماشا را
ای عاشق صاحب دل ور رسته ز آب و گل
از ساقی مه امشب درکش می گیرا را

آن چیز که میجوئی در چله بیابی تو
در عشق چو لا گردی بینی رخ الا را
رندان خراباتی از ساغر و می گویند
تسبیح رها کن تو در سوز مصلا را
گر عاشق و قلاشی گر مفلس و اوباشی
چه در پی شاباشی هل هیهٔ غوغا را
مسکین شو مسکین شو تا زنده بی زین شو
از هر دو جهان بگذر دریاب شه ما را
مسکین لیست بد انجا شاهیست یقین پیش آ
سلطان جهان محی ان مر سبیل شیدا را
گر نام نکو نیکست بگذر تو ازین نیکی
دنیاست نکونامی آتش زن دنیا را
نشنیده شیخان را راندند ز هر شهری
بر جان چه گزین کردند از دل همه صهبا را
در میکده رندان خمریست عجب جوشان
مفلس شده ز و خلقان درباخته کالا را
بحری که حیاتست او شیرین چو نباتست او
در وی روی بی کشتی بگذار تو مینا را
تو موسی عمرانی یا عیسی کونانی
نی احمد دورانی دریافته اسری را
در تاب تو خورشیدی بر کوره ناهیدی
گل بخش بهر خاری لعلی کن خارا را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

از عشق سر موئی بر هر که شود پیدا
نه گبر نه مغ ماند نه کافر نه ترسا
در عالم جسمانی معشوق بے بینی
گر پرده براندازد این رشته شود یکتا
آن کن که درین عالم معشوق پدید آید
سجاده شود باطل زنار شود پیدا
عاشق همه معشوقند گر هیچ خبر داری
در حلقه جانبازان مولی شده از مولا
تقلید روان جمعی در بسته لا ادری
کوته نظران قومی درمانده به هیچ لا
آنجا که الست آمد ارواح بلی گفتند
این مذهب و ملتها می دان که نبود آنجا
شمس الحق تبریزی چون مخلص این راهی
امروز که می بینی نقشی ست ز تو پیدا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

از بهر خدا بنگر در روی چو زر جانا
هر جا که روی ما را با خویش ببر جانا
چون در دل ما آئی تو دامن خود درکش
تا جامه نیلائی از خون جگر جانا
ای ماه برآ آخر از کوری مه رویان
ابر سیه اندرکش در روی قمر جانا
زان فر که زادی تو ای لب شکر از مادر
آوه که چه کاسد شد بازار شکر جانا
گفتی که سلام علیک بگرفت همه عالم
دل سجده در افتاده جان بسته کمر جانا
چون شمع دم سوزان هر شب بسحر گشته
وامروز نه بشناسم شب را ز سحر جانا
افروخت ز روی تو صد شمع درین مجلس
روشن شده نورانی اجزای بشر جانا
هجران دلارامم بگداخت مرا یکسر
سودائی و شیدائی گشتم ز نظر جانا
امروز چنان مستم کز بند برون جستم
برخاست نشست این دل تخت خطر جانا
شمس الحق تبریزی تو نور نظر مائی
افروخت جمال تو صد شمع نظر جانا
شمس الحق تبریزی شاهنشه خونریزی
این بحر کمر بسته پیش تو گهر جانا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

آمد بت میخانه تا خانه برد ما را
بنمود بهار نو تا تازه کند ما را
بگشاده نشان خود بربسته میان خود
پر کرده کمان خود تا راه زند ما را
صد نکته دراندازد صد دام و دغل سازد
صد نرد عجب بازد تا خوش ببرد ما را
رو سایه سروش شو پیش و پس او می رو
گرچه چو درخت نو از بن بکند ما را
گر هست دلش خارا مگریز و مرو یارا
کاول بکشد ما را و آخر بکشد ما را
چون ناز کند جانان اندر دل ما پنهان
بر جمله سلطانان صد ناز رسد ما را
باز آمد و باز آمد آن عمر دراز آمد
آن خوبی و ناز آمد تا داغ نهد ما را
آن جان جهان آمد وان گنج نهان آمد
وان فخر شهان آمد تا پرده درد ما را
می آید و می آید آنکس که همی باید
وز آمدنش شاید گر دل بجهد ما را
شمس الحق تبریزی در برج حمل آمد
تا بر شجر فطرت خوش خوش ببرد ما را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

امروز گرانی ده آن باده نابی را
برهم زن و درهم زن این چرخ شتابی را
گیرم قدح غیبی از دیده نهان آمد
پنهان نتوان کردن مستی و خرابی را
ای عشق طرب پیشه خوش گفت خوش اندیشه
بربای نقاب از رخ آن شاه نقابی را
تا خیز دای فرخ زین شاخ ازان سو رخ
پر کن هله ای گلرخ سغراق شرابی را
گر زانکه نمیخواهی تا جلوه کند گلشن
از بهر چه بگشادی دکان گلابی را
ما را چو ز سر بردی وین جوی روان کردی
در آب فکن زوتر بط زاده آبی را

[illegible]

مائیم چو کشت ای جان رسته درین میدان 1
لب خشک بجان جویان باران سحابی را
هر سوی رسول تو گوید که نیابی رو
لاحول بزن بر سر آن زاغ غرابی را
ای فتنه هر روحی کیسه بر هر جوحی
وز دیده رباب از کف بوبکر ربابی را
امروز چنان خواهم تا مست خرف سازی
این جان محدث را وان عقل خطابی را
ای آب حیات ما شو فاش چو چشمه ارجه
شیر شتر گرگین جانست عرابی را
ای جاه و جمالت خوش خامش کن و دم درکش
آگاه مکن از ما هر غافل و خوابی را
ای نور دل و دیده شمس الحق تبریزی
از بحر کرم آبی ده حلق ترابی را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ای ساقی جان پر کن آن ساغر پیشین را
آن راه زن دل را آن راه بر دین را
زان می که ز دل خیزد با روح درآمیزد
مخمور کند جوشش مر چشم خدابین را
آن باده انگوری مر امت عیسی را
وین باده منصوری مر امت یاسین را
خم هاست ازان باده خم هاست ازین باده
تا نشکنی آن خم را هرگز نچشی این را
آن باده بجز یکدم دل را نکند بی غم
هرگز نکشد غم را هرگز نکشد کین را
یک قطره ازین ساغر کار تو کند چون زر
جانم بفدا بادا این ساغر زرین را
این حالت اگر باشد اغلب بسحر باشد
آن را که براندازد او مفرش و بالین را
زنهار که یار بد از وسوسه نفریبد
تا نشکنی از مستی مر عهد سلاطین را
گر زخم خوری بر رو ور زخم دگر می جو
رستم چه کند در صف دسته گل و نسرین را
گر یار برنجاند زنهار مشو غمگین
شادی دهدت هر دم از رونق و تزیین را
خاموش که باز آمد شمس الحق تبریزی
تا شاد کند زین پس جان و دل غمگین را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

آب حیوان باید مر روح فزائی را
ماهی همه جان باید دریای خدائی را
ویرانه آب و گل چون مسکن بوم آمد
این عرصه کجا شاید پرواز همائی را
صد چشم شود حیران در تابش این دولت
تو گوش مکش این سو هر کور عصائی را
گر نقد درستی تو چون مست قراضه ستی
آخر تو چه پنداری این گنج عطائی را
دل تنگ همی داند کان جای که انصافست
صد دل بفدا باید آن جان بقائی را
دل نیست کم از آهن آهن نه که میداند
آن سنگ که پیدا شد پولاد ربائی را
عقل از پی عشق آمد در عالم خاک ارنی
عقلی نهی باید بی عهد وفائی را
خورشید حقایقها شمس الحق تبریزست
دل روی همین بوسد آن جای همائی را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ای یار قمرسیما ای مطرب شکرخا
آواز تو جان افزا تا روز مشین از پا
سودی همگی سودی بر جمله برافزودی
تا بود چنین بودی تا روز مشین از پا
صد شهر خبر رفته کای مردم آشفته
بیدار شد آن خفته تا روز مشین از پا
بیدار شد آن فتنه کو چون بزند طعنه
در کوه کند رخنه تا روز مشین از پا
در خانه چنین جمعی در جمع چنین شمعی
دارم ز تو من طمعی تا روز مشین از پا
میر آمد و میر آمد آن بدر منیر آمد
وان شکر و شیر آمد تا روز مشین از پا
ای بانگ نوایت تر و ز باد صبا خوشتر
ما را تو بری از سر تا روز مشین از پا
مجلس ز تو فرخنده عشرت ز دمت زنده
چون شمع فرازنده تا روز مشین از پا
ای چرخ و زمین خیمه کس دید چنین خیمه
ای استن این خیمه تا روز مشین از پا
این قوم بپرند از تو باکر و فرند از تو
زیر و زبرند از تو تا روز مشین از پا
در بحر چو کشتیبان آن میل همی جنبان
تا منزل آبادان تا روز مشین از پا
ای خوش نفس نائی بس نادره برنائی
چون ما همه برنائی تا روز مشین از پا
دف از کف دست آید نی از دم مست آید
نائی همه پست آید تا روز مشین از پا
چون جان خوشیم ایرا کی خسپد جان جانا
تو باش زبان ما تا روز مشین از پا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ای شاد که ما هستیم اندر غم تو جانا
هم محرم عشق تو هم محرم تو جانا
هم ناظر روی تو هم مست سبوی تو
هم شسته بنظاره بر طارم تو جانا
تو جان سلیمانی آرامگه جانی
ای دیو و پری شیدا از خاتم تو جانا
ای بیخودی جانها در طلعت خوب تو
ای روشنی دلها اندر دم تو جانا

در عشق تو خمارم در سر ز تو می دارم	از حسن و جمالات پر خرم تو جانانا	تو کعبه عشاقی شمس الحق تبریزی	ز زمزم شکر آمیز و از زمزم تو جانانا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

برخیز تو ای ساقی کاستاره صبح آمد	بر چرخ درفشان شد روشن شد از او صحرا	می را تو بیاپی خور چون نور ز افلاک بر خور	مستی کن و شنگی کن در بزم فلک غوغا
در ده می رواقم گیر از ده جهان طاقم	کم کن تو سر عقلم سودای سرم بفزا	کم خور غم دنیا را زهر است غم دنیا	تریاق بود عشقش زو خور که شوی عنقا
این جاه و زر دنیا دام است مرو دانه	چون مرغ بی دانه کی افتد هر دانا	این جاه جهان هیچ است این جاه کم و کاه است	بیزار شو از هر دو چه مه زیر و چه هم بالا
رندان خدائی را دریاب اگر مردی	در میکده ایشان آ پیش آ ر می حمرا	زان در بن زندانی که زنده ازین نانی	آنکس که ز جان زنده است بی جسم خورد حلوا
ای زاهد و ای عابد جای تو بود مسجد	رندان خدائی را میخانه بود مأوا	نه زان می انگوری کز وی سدت کو هی	زان می که نظر بخشد در حال بر اعمی
هر سنگ بود در ره دائم بکفش خنجر	صد همچو که او دیگر استاده همه بر پا	مشغول بهر خدمت هر بنده از آن حضرت	یک جمع کنند زر را یک آن بخورد کالا
آن بنده دیگر کو باشاه بود هم خو	در صدر سرا با او سلطان بقا تنها	از رو هلی کاسه در خوردن و در گفتن	ور نیک بد ایشان هرگز نبود گنجا
خدمت ز چنین بنده در دولت پاینده	باشه همه دولیست ای جان اسرار همه گویا	دور از بر سلطان او آمد سوی دیوان او	خدمت کند از جان او کافر شود ترسا
بس خدمت این میران حضرت آن جا مد	خذلان بود و عصیان چون کفر بود رسوا	هر چند شدی عالی در مرتبه ای امی ای	برتر ز تو میرانند در مرتبه اعلی
مزدور بود در گل در رنج و بلا تا شب	مزدش درمی باشد چون او نبود بینا	و انکس که بود بینا کم گر چه بود مزدش	افزون برد او زر را و چشم درین بگشا
معمار و مهندس هم بی خشت زدن بر هم	افزون برد از هر دو چون اوست در آن استا	با یاد بدست ایشان سازند در و ایوان	در فکر مهندس شد مجموع سرا زیبا
سبعین سنه طاعت ایشان بیکی فکرت	فرمود پیمبر این حق گفته شه والا	میری که چنین خدمت ارزد ز چنان حضرت	زان خدمت اعلی او کی آید در ادنی
ز ایمان و ز فکر ایشان و زند بری ایجان	نی دور جهان آنجا نی گرما نی سرما	یک نفس بد ایشان هر چند که صد باشد	هر یک مثل موجی برخاسته زان دریا
امواج چو بر اوج اند هر یک ز تک جو جند	لیکن چو فرود آیند بینی همه را یکتا	زرگر ز زر ار سازد صد کوزه و صد کاسه	بازش چو گدازاند زر ماند پس بر جا
لب بند ازین گفتن بس کن گهر سفتن			یکباره ولد کلی اسرار مکن پیدا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

جانا سر تو یارا مگذار چنین ما را	ای سرو روان بنما آن قامت زیبا را	خرم کن و روشن کن این مفرش خاکی را	خورشید دگر بنما این گنبد خضرا را
رهبر کن جانها را ای زرکن کانها را	در جوش و خروش آور از زلزله دریا را	مغزی که بد اندیشد آن نقص نسبت ایجان	سودای بپوسیده پوسیده سودا را
خورشید پناه آرد در سایه اقبالت	آری چه توان کردن آن سایه عنقا را	هم رحمت رحمانی هم مرهم و درمانی	درده تو طبیبانه آن دافع صفرا را
تو بلبل گلزاری تو ساقی ابراری	تو سرده اسراری هر بی سر و بی پا را	یا رب که چه داری تو کز لطف بهاری تو	درکار در آری تو سنگی که خارا را
افروخته نوری انگیخته شوری	نشاند صد طوفان آن فتنه غوغا را	شمس الحق تبریزی شاد آمدی از معنی	درده بمن غمگین زان ساغر حمرا را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

چون گل همه تن خندم از راه دهان تنها	زیرا که منم بی من با شاه جهان تنها	ای مشعله آورده دل را بسحر برده	جان را بربان در دل دل را مستان تنها
از خشم حسد جان را بیگانه مکن با دل	آن را که بود اینجا وین را بجوان تنها	شاهانه پیامی کن یک دعوت عامی کن	تا کی بود ای سلطان این با تو و آن تنها

چون دوش اگر امشب نائی و نبندی لب
صد شور کنیم ای جان نه کنیم فغان تنها

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

در آب فکن ساقی بط زاده آبی را
بشتاب و شتاب اولی مستان شتابی را
ای جان بهار و دی می جانم نقل و می
پر کن ز شکر چون نی بو بکر ربابی را
ای ساقی شور و شر هین عیش بگیر از سر
پر کن ز می احمر سغراق شرابی را
احسنت زهی یارا و شاخ گل بخارا او
شاباش زهی اردو دلهای کبابی را
صد حلقه نگر شیدا زان حلقه ناپیدا
کاسد کند این صهبا صد خم نقابی را
مستان چمن چندان اشکوفه ز شاخ افشان
صد کوه چو که غلطان سیلاب سحابی را
گر آن قدح روشن جانست نهان از تن
پنهان نتوان کردن مستی و خرابی را
چون عذر نه خامش چون دیده تست آیش
وز عرعر و قبا می کش طوطی خطابی را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ساقی ز شراب حق بردار شرابی را
درده می ربانی دلهای کبابی را
کم گوی حدیث نان در مجلس مخموران
جز آب نمی سازد مر مردم آبی را
از آب خطاب تو تن گشت خراب تو
آراسته دار ای جان زین گنج خرابی را
گلزار کند عشقت آن شوره خاکی را
در بار کند موج این چشم سحابی را
بفزای شراب ما بربند تو خواب ما
از شب چه خبر باشد مر مردم خوابی را
هم کاسه ملک باشد مهمان خدائی را
باده ز فلک آید مردان ثوابی را
نوشد لب صد نقش ز اکواب اباریقش
در خم تقی یابی آن باده نابی را
هشیار کجا داند بیهوشی مستان را
بو جهل کجا داند احوال صحابی را
استاد خدا آمد بی واسطه صوفی را
استاد کتاب آمد صابی و کتابی را
چون محرم حق گشتی وز واسطه بگذشتی
بربای نقاب از رخ خوبان نقابی را
منکر که ز نومیدی گوید که نیابی این
بشد ره او سازد آن گفت نیابی را
نی باز سپید ست و نی بلبل خوش نغمه
ویرانه دنیا به آن جغد خرابی را
خاموش مکو دیگر مفزای تو شور و شر
کز غیب خطاب آمد جانهای خطابی را

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

شاد آمدی ای مهرو ای شادی جان شاد آ
تا بود چنین بودی تا باد چنین بادا
ای صورت هر شادی اندر دل ما یادی
ای صورت عشق کل اندر دل ما یاد آ
بیرون بر ازین طفلی ما را برهان ای جان
از منت هر درد و از غصه هر داد آ
ما چنگ زدیم از غم در یاد رخان ما
ای وقت تو نبال از دل وی نای بفریاد آ
ای مه تو که زیبائی شیرین شکر ازان خسرو
وز خسرو و شیرینی در عشق چو فرهادا
چون خانه جان دیدی شمس الحق تبریزی
این خانه بپردازش آن خانه به بنیاد آ

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

فرخنده جمال تو خورشید جهان آرا
بگشوده بروی دل صد روزنه بیضا
ای صورت ربانی جانی تو و جانانی
چشم دل مشتاقان بر روی تو شد بینا
در دائره عالم رو هست ترا جویان
چون نقطه دل میان سرگشته و پا بر جا
خود جلوه گری کردی در آینه جانم
تا صورت روحانی در آینه شد پیدا
خود دیدی و خود گفتی اسرار چه بنهفتی
بر دار چرا کردی آن عاشق یارا را
حلاج چه پیدا شد اسرار هویدا شد
منصور شد و الحق میگفت زهی دعوی ها
حق بود غلط کردی حلاج کجا باشد
خود گفت و شنید از خود حلاج شده رسوا
از حسن تو یوسف شد در مصر عزیز دل
از عشق زکریا را بگشود ز هر غوغا
هر مرده که از خوبیت بوئی شنید ای جان
بیشک ز چنان بوئی گردد بجهان احیا
آنکس که هزاران قرن پوسیده و ریزیده
باز از دم جان بخشت پوسیده شد گویا
خامش تو ازین گفتن رمزی که همی ترسم
از طلعت شمس الدین در سلطنت اعلا
خامش نتوان گفتن سر لب جان بخشش
ستری که ازو آدم در سمع شده گویا
شیرینی جان آمد شمس الحق تبریزی
کز عشق رخش جانم شد طوطی شکرخا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

قد شرقت الدنیا من نور محیانا
البدر علی ساقی والکاس ثریانا
الصبوت ایمانی والخلوت بستانی
والمشجر ندمانی والورد محیانا

من کان له عشق فالمجلس مثوایه
من کان له عقل ایاه وایانا
من ضاق له دار او اعطشه نار
نهدیه الی عین یسترجع ریانا
من کان له هم لینسه و یرویه
فلیشرب و یسکر من قهوة مولانا
طوبا لک یا مهدی قد ذبت من المهدی
اعرضت عن الصورة کی تدرک معنانا
من لیس له عین یستبصر من عیب
فالیات علی شوق فی خدمة مولانا
یا دهر سعوی صدر شمس الحق تبریزی
هل البصر فی الدنیا انسانک انسانا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

گر زانکه نه طالب جوینده شوی بابا
ور زانکه نه مطرب گوینده شوی بابا
گر زانکه تو قارونی در عشق شوی مفلس
ور زانکه خداوندی هم بنده شوی بابا
یک شمع ازین مجلس صد شمع بگیرایند
ور مرده و گر زنده هم زنده شوی بابا
تا چشم تو بگشاید روشن بتو بنماید
تا تو همه تن چون گل در خنده شوی بابا
در زنده و در آیکم تا زنده دلان بینی
اطلس بدر اندازی هم ژنده شوی بابا
چون دانه شد افگنده بر رست و درختی شد
این رمز چو دریابی افگنده شوی بابا
شمس الحق تبریزی با غنچه دل گوید
چون باز شود چشمت بیننده شوی بابا
گر زانکه امیری تو در عشق اسیر آئی
ور زانکه خداوندی هم بنده شوی بابا
مطلوب شوی مطلق محبوب شوی الحق
مجموع شوی گر تو پرگنده شوی بابا
اسرار جهان بینی اطوار نهان بینی
انوار عیان بینی زیبنده شوی بابا
زنهار نترسی تو از رفته و آینده
کز رفته تقدیسی آینده شوی بابا
خورشید شود چاکر زهره بدرد چادر
در عشق چنان دلبر فرخنده شوی بابا
چون ماه برون آئی ناگه بدرون آئی
بی تند و حرون آئی پوینده شوی بابا
شمس الحق جان آمد انوار عیان آمد
او را چو تو بشناسی پاینده شوی بابا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

معشوقه بسامان شد تا باد چنین بادا
کفرش همه ایمان شد تا باد چنین بادا
ملکی که پریشان شد از شومی شیطان شد
باز آن سلیمان شد تا باد چنین بادا
یاری که دلم خستی در برزخ ما بستی
غمخواره یاران شد تا باد چنین بادا
هم باده جدا خوردی هم عیش جدا کردی
نک سرده مستان شد تا باد چنین بادا
زان طلعت شاهانه زان مشعله خانه
هر گوشه چو میدان شد تا باد چنین بادا
زان خشم دروغینش زان شیوه شیرینش
عالم شکرستان شد تا باد چنین بادا
شب رفت و صبوح آمد غم رفت و فتوح آمد
خورشید درخشان شد تا باد چنین بادا
از دولت محزونان وز همت مجنونان
آن سلسله جنبان شد تا باد چنین بادا
عید آمد و عید آمد یاری که رمید آمد
عیدانه فراوان شد تا باد چنین بادا
ای مطرب صاحب دل در زیر مکن منزل
کان زهره بمیزان شد تا باد چنین بادا
درویش فریدون شد هم کیسه قارون شد
هم کاسه سلطان شد تا باد چنین بادا
آن باد هوا را بین ز افسون لب شیرین
با نای در افغان شد تا باد چنین بادا
فرعون بدان سختی با آن همه بدبختی
یک موسی عمران شد تا باد چنین بادا
وان گرگ بدان زشتی با جهل فرامشتی
نک یوسف کنعان شد تا باد چنین بادا
شمس الحق تبریزی از بسکه درآمیزی
تبریز خراسان شد تا باد چنین بادا
از اسلم شیطانی شد نفس تو ربانی
ابلیس مسلمان شد تا باد چنین بادا
آن ماه چو تابان شد کونین گلستان شد
اشخاص همه جان شد تا باد چنین بادا
ان اشعث نابینا بینا شده چون زرقا
نک عیسی کوران شد تا باد چنین بادا
بر روح برافزودی تا بود چنین بودی
فر تو فروزان شد تا باد چنین بادا
قهرش همه رحمت شد زهرش همه شربت شد
ابرش شکرافشان شد تا باد چنین بادا
از کاخ چه رنگستش وز شاخ چه بنگستش
این کاوچه قربان شد تا باد چنین بادا
ارضی چو سماعی شد مقصود سنائی شد
این بود همه آن شد تا باد چنین بادا
خاموش که سرمستم بربست کسی دستم
اندیشه پریشان شد تا باد چنین بادا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

یک پند ز من بشنو خواهی نشوی رسوا
من خمره افیونم زنهار سرم مگشا
آتش بمن اندر زن آتش چه زند با من
کاندر فلک افگندم صد آتش و صد غوغا

گر چرخ همه سر شد در خاک همه باشد
نی سر بهلم آنرا نی پا بهلم این را
یا صافیه الخمرا فی آنیه المولی
اسکر نفرا لدا و اسکر بنا اولی
شمس الحق تبریزی از پرتو عشق تو
عالم شده جوینده آدم شده ان بینا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

اقدی قمرا لاح علینا و تلالا
ما احسنه رب تبارک و تعالی
قد حل بروحی فتضاعفت حیاتا
والیوم نأی عنی عزا و جلالا
ادعوه سرارا و انا دیه جهارا
ان ابدلنی الصبوة طیفا و خیالا
لو قطعنی دهری لا زلت انادی
کی تحترق الحجب و تردین وصالا
لا بل بن العشق و لو مر قرون
حاشاه ملالا لی حاشای ملالا
العاشق حوت و هوی العشق کبحر
هل حل اذا ما سکن الحوت زلالا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

آنکس که نهان بود پس پردهٔ اشیا
شد در رخ هر ذره چو خورشید هویدا
از تاب رخش بر سر افساق بسوزد
گر بر فگند از رخ خود پردهٔ اسما
یک موج از آن بحر بصحرای عدم ریخت
دریا همه صحرا شد و صحرا همه دریا
مطلق نظری کرد در آئینه تقید
یک ذات عیان گشته بصد کسوت زیبا
آفاق پر از ولوله و شور و فغان شد
چون یوسف ما تافت عنان جانب صحرا
میخواست در آئینه رخ خویش ببیند
بنهاد به پیش آئنه از آدم و حوا
آشفته او گشت دل عاشق وامق
رویش چو عیان دید در آئینه عذرا
با حسن رخ خویش در آمد به تعشق
چون دید رخ خویش در آئینه اشیا
یک ذات نه بد پیش درین آئنه کون
کز لوح و قلم آمد و که جسم هیولا
در آئنه شمس رخ خویش عیان دید
کو داشته بودش ز کدورات مصفا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

ای هر طرفی صد چو منت واله و شیدا
در روی تو رویست چو خورشید هویدا
آنجا که گل روی تو از پرده بر آید
گل کیست که آید بدر از پرده تنش تا
خورشید که باشد که کند دعوی خوبی
آنجا که تجلی کند آن چهرهٔ زیبا
در روی تو چیزیست که آن ماه ندارد
در اشک من آنیست که آن نیست سها را
از لعل لبت چاشنیی گر بچشیدی
تالله لقد آثرک الله علینا
در دور گلی چون تو چنین مرغ خوش آواز
تا چند کند باز غنی چند مدارا
هر جا که سهیل رخ او شمس ببیند
ریزد ز نظر در قدمش عقد ثریا

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

رفتم به سوی مصر و خریدم شکری را
خود فاش بگو یوسف زرین کمری را
در شهر که دیدست چنین شهره پری را
در بر که کشیدست سهیل و قمری را
بر سینه نهد عقل جهان دل شکنی را
در خانه کشد روح جهان رهگذری را
در هدیه دهد چشم جهان لعل لبی را
رخ زر زند از مهر چنین سیمبری را
رو حاجب آن چشم شو ای خواجه چو ابرو
کور است کند چشم کج کژ نظری را
از مهر نه بر دستی و دولت دهی آمد
نی زیر و زبر کردن زیر و زبری را
اکسیر خدائیست بدان آمد کانجا
هر لحظه زر سرخ کند او حجری را
ای پاک دلان جز بخدا عشق مبازید
نتوان دل و جان دادن هر مختصری را
بی عقل چو سایه پی آن دوست دوانیم
کان روی چو خورشید تو بنود دگری را
بنشاند بسلطنت ملکی بنده بدرا
بخرید بگوهر کرمش بی گهری را
خضر خضر انست و ازو هیچ عجب نیست
کز چشمهٔ جان تازه کند او جگری را
شاید که نخسپیم شب چونکه نهانی
مه بوسه دهد هر شب انجم شمری را
آثار رساند دل و جان را ابوتر
حال دل و جان کند آن شه اثری را
جانهای چو عیسی بسوی چرخ بر آیند
غم نیست اگر ره نبود لاشه خری را
هر چیز گمان بردم در عالم و این نی
کین جاه و جلال هست خیالی نظری را
سوز دل شاهانهٔ خورشید بباید
تا سرمه کشد چشم عروس سحری را
ما عقل نداریم یکی ذره و گرنی
کی آهوی عاقل طلبد شیر نری را
خورشید همه روز بدان تیغ گزارد
تا زخم زند هر طرفی بی سپری را

ناموس که او خود بکشد عاشق خود را
عشق تو شرابیست که سوزد دل و جان را
آنجا که غمش خیمه زند برکند از بیخ
در جمله جهان ظاهر و پنهان شد و چون جان
در منزل حیرت مزن ای شمس دم نطق
لب را تو بهر بوسه و هر لوت میالا
آن لب که بود تلخ خری بوسه گه او
آنگه که فنا شد حدث اندر دل پالیز
زان دست مسیح آمد داروی جهانی
خواهی که ز معده لب هر خام گزیری
سگ سیر شود هیچ شکاری نگیرد
بنمای ازین حرف تصاویر حقایق

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

جز عاشق شوریده نه نوشید کس آن را
اندیشه کونین و غم نام و نشان را
اول نتوان دید عیان صورت جان را

زین باده کسی تا نه شود مست نداند
سلطان سراپرده عشقش چو نظر کرد
کس ره نبرد در تو به تشبیه و تصور

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف

تا از لب دلدار شوی مست و شکرخا
کی یابد آن لب شکر بوس مسیحا
رست از حدثی و شود او چاشنی افزا
کو دست نگهداشت ز هر کاسه سکبا
پر کو مرو و تلخ همی باش چو دریا
کز آتش جوع است تک و پوی تقاضا
یا من قسم القهوة و الکاس علینا

تا از لب تو بوی لب غیر نیاید
میدان که حدث باشد جز نور قدیمی
تا تو حدثی لذت تقدیس چه دانی
از نعمت فرعون چو موسی کف و لب شست
هین چشم فرو بند که آن چشم غیورست
کو دست و لب پاک که گیرد قدح پاک
حرفی که بود صورت شمس الحق تبریزا

تا چند کشی دامن هر بے هنری را
احوال دلی عاشق آشفته روان را
افروخت بنور رخ خود جمله جهان را
تا دست یقینش نه کند بیخ گمان را
پوشیده همان به که کنی سر نهان را
تا عشق مجرد شود و صافی و یکتا
بر مزبله پر حدث آنگاه تماشا
رو از حدثی سوی تبارک و تعالی
دریاے کرم داد مر او را ید بیضا
هین معده تهی دار که لوتیست مهیا
کو صوفی چالاک که آید سوی حلوا
آن حرف محیط است بدان بر همه اشیا

بحر هزج مثمن مکفوف مقصور محذوف العروض و الضرب بتقطیعه مفاعیل مفاعیل مفاعیل فعولن

زهی باغ زهی باغ که بشکفت ز بالا
زهی ملک زهی مال زهی جاه و زهی قال
چون علمهای آلهی ز پس کوه برآمد
چه بی واسطه جباره بپرورد جهان را
اگر افلاک نباشد بخدا پاک نباشد
تو کرپاسی و قصار تو انگوری و عصار
چونکه معشوق همای رخ محبوب نماید
شه تبریز معانی ملک جمله جهانی
زهی عشق زهی عشق که ماراست خدایا
چه گرمیم چه گرمیم ازین عشق چو خورشید
زهی ماه زهی ماه زهی باده حمرا
چه نقش است چه نقش است برین صفحه دلها

زهی قدر زهی قدر تبارک و تعالی
زهی پر و زهی بال بر افلاک تجلی
چه سلطان و چه خاقان و چه والی و چه والا
چه ناموس و چه ناقوس چه اهلا و چه سهلا
دل غمناک نباشد چه نی بانگ علالا
بپالا و بیفشار و بی دست میالا
گره عشق کشاید تو بزن گردن لالا

زهی نار و زهی نور و زهی شهر و زهی شور
که چون جان سلسلها را بدراند بحرفی
چه پیش آمد جان را که پس انداخت جهان را
اگر اجزای زمینی و اگر روح امینی
فروپوش فروپوش نفروش نخروش
خمش باش خمش باش درین مجمع اوباش
شه خوبان جهان را ملک دور زمان را

هزج مثمن مکفوف مقصور محذوف العروض و الضرب

چه نغزست و چه خوبست و چه زیباست خدایا
چه پنهان و چه برهان و چه پیداست خدایا
که مر جان و جهان را بیاراست خدایا
غریبست غریبست ز بالاست خدایا

زهی صورت بی صورت بیچون معظم
فتادیم فتادیم بدانسان که نخیزیم
فروتاخت فروتاخت شهنشاه سواران
خمش باش خمش باش که تا فاش نگردد

زهی گوهر منشور و زهی نسبت و تولا
چه ذالنون و چه مجنون و چه لیلی و چه لیلا
بزن گردن آن را که بگوید که تسلی
که چو آن حال ببینی تو بگو جل جلالا
تو ئی باده مدهوش یکی لحظه بیالا
مگو فاش مگو فاش ز معنی و ز مولا
طرب حور جنان را بسوی چاکر و مولا
چو تو گیسو نفشانی دل ما گشت معلا
چه نغزست و چه خوبست و چه زیباست خدایا
ندانیم ندانیم چه غوغاست خدایا
زهی گرد زهی گرد که بر خاست خدایا
که اغیار گرفتست چپ و راست خدایا

یقین گشت که آن شاه درین عرش نهانست
که اسباب شکرریز چه پیداست خدایا
بهر مغز و دماغی که درافتاد خیالش
چه مغزست و چه نغزست و چه غناست خدایا
نی تن را همه سوراخ چنان کرد کف تو
که شب و روز درین ناله و غوغاست خدایا
درین باغ گلستان ز کر و فر مستان
چه نورست و چه شورست چه غوغاست خدایا
زهی شور زهی شور که انگیخت ز عالم
زهی کار و زهی بار که آنجاست خدایا
نه دامیست نه زنجیر همه بسته چرا ایم
چه بندست و چه زنجیر که برپاست خدایا
از آن آبحیاتست که ما چرخ زنانیم
نه از کف و نه از موج نه از ناست خدایا
تن از کمره فغانی ز غم سود و زیانی
ز تست آنکه دمیدی نفخی ز هر ناست خدایا
نی بیچاره چه داند که ره پرده چه باشد
دم ناییست که بیننده و داناست خدایا
ز ترتیب خوش موسی و زبانده عیسی
چه لونست و چه قوتست چه حلواست خدایا
زهر کوی زهر کوی یکی دود دگرگون
دگربار دگربار چه سوداست خدایا
به بیننده به بیننده که شمس الحق تبریز
چه گویا و چه بینا و چه داناست خدایا

هزج مثمن مکفوف مقصور محذوف العروض و الضرب

زهی عشق زهی عشق که ماراست خدایا
چه خوبست چه خوبست و چه زیباست خدایا
ازین نحوت ازین لوت چه مستیم و چه مبهوت
که از دخل زمین نیست ز بالاست خدایا
چه سلیم و چه جوییم همه سوی تو پوییم
که منزلگه هر سیل بدریاست خدایا
خمش کن که تو مستی مبادا که جهانی
نگهدارش از آفت که نه برجاست خدایا
ندانیم ندانیم که عشاق چه خورند
چه باده است و چه انگور چه حلواست خدایا
ز عکس رخ آن یار درین گلشن و گلزار
بهر سو مه و خورشید ثریاست خدایا
پس خوردم سوگند که خامش کنم لیک
مگر هر ذره دریای تو گویاست خدایا
ز شمس الحق تبریز دل و جان و دو دیده
سراسیمه و آشفته و در سوداست خدایا

هزج مثمن مکفوف مقصور محذوف العروض و الضرب

زهی عرش و زهی فرش زهی دق و تلالا
زهی اصل زهی نسل زهی حکمت اعلی
زهی صانع مصنوع تعالی و تقدس
زهی خلعت میمون تبارک و تعالی
جهان ارتقاییست درو منزل ما نیست
منه روی به پستی برو جانب بالا
اگر دولت است گه شوی عاشق آن مه
مشو غره بهر ذره صفاتش و والا
بیا ناظر حق شو که درین بحر معانی
تو شوی بحر معانی به بر صدر معلا
خموشید خموشید درین سر بپوشید
مکن فاش مکن فاش تو ئی نور تجلی
زهی شکل همایون زهی اختر میمون
زهی طالع افرخن زهی پشت تولا
زهی شاه زهی شاه زهی ماه زهی ماه
زهی نور خدائی بگو جل جلالا
چو خواهی که درین راه شوی جانب درگاه
ترا خدمت آن شاه فاولی لک اولی
درین بحر صدفهاست ازو نیک صدف آر
کزین بحر صدفهاست وزان لولو لالا
مخوان شعر چو خوانی که تو ئی نکته موزون
بگو تابع قانون مگو نکته الا
زهی شمس زهی شمس زهی مفخر تبریز
زهی نور و شعاعش چه نهان و چه پیدا

هزج مثمن مکفوف مقصور محذوف العروض و الضرب

میندیش میندیش که اندیشه گریها
چو نفطند بسوزند زهر بیخ تربها
جنونست شجاعت میندیش و درآ نرم
چو شیران و چو مردان گذر کن ز غوبها
خرف باش خرف باش ز مستی و ز حیرت
که تا جمله نیستان نماید شکربها
ره لقمه چو بستی زهر حیله برستی
و گر حرص نبالد بکه بینیم کربها
که اندیشه چو دامست برا نبار رهاست
چرا باید حیلت پی لقمه بربها

بحر هزج مسدس محذوف العروض و الضرب تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن فعولن

امیر حسن خندان کن چشم را
وجودی بخش هر مشتی عدم را
بحسن خود تو شادی را بکن شاد
غم و اندوه ده اندوه و غم را
تو کار زر زان برسیمین چو زر کن
تو لعلین کن رخ همچون زرم را
سیاهی می نماید لشکر غم
ظفر ده شادی صاحب علم را
کرم را شادمان کن انجالت
که حسن تو دهد صد جان کرم را
دلا چون طالب بیشی عشقی
تو کم اندیش در و بیش و کم را

بنه آن سر به پیش شمس تبریز
که ایمان ست سجده آن صنم را

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

بسوزانیم سودا و جنون را
در آشامیم هر دم موج خون را
حریف دوزخ آشامان مستیم
که بشکافند سقف نیلگون را
چو خواهد کرد شمع لایزالی
فلک را وین دو شمع سرنگون را
فرو بریم دست دزد غم را
که وز دیده است عقل صد زبون را
چو گردد مست حد بر وی برانیم
که از حد برد تزویر و فسون را
اگرچه ربع و استاد جمله ست
چه داند حیله ریب المنون را
چنانش بیخود و سرمست سازیم
که چون آید نداند راه چون را
چنان میرد چنان عالم فنا شد
که ما غیرت شود لا یعلمون را
شراب صاف سلطانی بریزیم
بخوابانیم عقل ذو فنون را
کنون عالم شود کز عشق جان داد
کنون واقف شود علم درون را
درون خانهٔ دل او به بیند
ستون آسمان بی ستون را
تن با سر نداند سرّ کن را
سر بی تن بباید کاف و نون را
که سرگردان بدین سرهاست گر نه
سکون بودی جهان بی سکون را
یکی لحظه بنه سر ای برادر
چه باشد از برای آزمون را
یکی دم رام کن از بهر سلطان
چنین هنگ را چنین اسپ حرون را
تو دوزخ دان خود آگاهی عالم
فنا شو کم طلب دنیای دون را
چنان اندر صفات حق فرو رو
که برنائی نه بینی این برون را
چه جوئی ذوق این آب سیه را
چه بوئی سبزه این بام تون را
خمش کردم نه گویم شرح این را
ز رشک و غیرت هر خام دون را
نما ای شمس تبریزی کمالی
که تا نقصی نباشد کاف و نون را

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

بیا ای جان نوا داده جهان را
ببر از کار عقل کاردان را
چه تیرم تا نه پرانی نه پرم
بیا بار دگر زه کن کمان را
ز عشقت مار طشت افتادم از بام
فرست از بام بازان نردبان را
مرا گویند بامش از چه سویست
ازان سوی که آوردند جان را
ازان سوئی که جان هر شب روانست
بوقت صبح باز آرد روان را
ازان سو که بهار آید زمین را
چراغ نو دهد صبح آسمان را
ازان سو که عصای اژدها شد
بدوزخ برد او فرعونیان را
ازان سو که ترا این جستجو خاست
نشان خود اوست میجوید نشان را
تو آن مردی که او بر خر نشسته است
همی پرسد ز خر این را و آن را
خمش کن چون نمیخواهد ز غیرت
که در دریا در آرد همگنان را

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

به برج دل رسیدی بیست اینجا
چو آن مه را بدیدی بیست اینجا
لبسی این رخت خود را هر نواحی
ز نادانی کشیدی بیست اینجا
بشد عمری و از خوبی آن مه
بهر نوعی شنیدی بیست اینجا
به سینه تو که آن پستان شیرست
که از شیرش چشیدی بیست اینجا
به بین آن حسن را کز دیدن او
بدید و نابدیدی بیست اینجا

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

برای تو فدا کردیم جانها
کشیده بهر تو زخم زبانها
شنیده طعنهای همچو آتش
رسیده تیر کاری از کمانها
اگر دل را برون آریم پیشت
بجستائی بران پر خون نشانها
اگر دشمن ترا از من بدی گفت
جها دشمن چه گوید جز چنانها
بیا ای آفتاب جمله خوبان
که در لطف تو خندد لعل کانها
که بی تو سود ما جمله زیان شد
که گردد سود نابودت زیانها
کمان او به شستش زهر قاتل
که در قید تو دارد بدگمانها

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

بکت عینی غداة البین دمعاً   واخری بالبکا بخلت علینا   فعاقبت التی بخلت علینا   بان غمضتها یوم التقینا
چه مردان عتابم خیز یارا   بده آن جام مالامال صهبا   برنجم زانچه مردم می برنجند   که پیشم جمله جانها هست یکتا
اگرچه پوستینی باژگونه   بپوشیدست این اجسام برما   بدرم پوست را تو هم بدران   چرا سازیم با خود جنگ و هیجا
ترا در پوستین من می شناسم   همان جان منی در پوست جانا   یکی جانیم در اجسام مفرق   اگر خردیم وگر پیریم و برنا
چرا نکماست کاتش را جدا کرد   یکی اصلست ایشان را و منشا   یکی طبع و یکی رنگ و یکی خو   که سرهاشان نباشد غیر پاها
برین تقریر برهان هاست ناطق   برین تحقیق حجت هاست پیدا   غلط خود تو بگوئی ناتوان را   چو تو بر توست بنگر این تماشا
گر از چشم بصورت گشت غائب

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

بمعنی شمس تبریز نیست پیدا
بقای سالیس هم ارتجالا   وحسن الصبر مولا اجمالا   لبیس الوشی لا متحملات   ولکن سی یعصن به حلالا
ومن یکن دایم قرم لیض   تجد من ربه الماء الزلالا   توشکر پاره در آب میرو   که شیرین تر رود زو قد بالا
مفاعیلن مفاعیلن فعولن

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

ترلا ترللا ترلا تلا لا
تو بشکن چنگ ما را ای معلا   هزاران چنگ دیگر هست اینجا   چو ما در چنگ عشق اندر فتادیم   چه کم آید بر ما چنگ و سرنا
رباب و چنگ عالم گر بسوزد   بسی چنگی نهانیست پیدا   ترنگ و تن تنش رفته بگردون   اگرچه ناید آن در گوش صما
چراغ و شمع عالم گر بمیرد   چه غم چون سنگ و آهن هست برجا   بروی بحر خاشاکست اغانی   نیاید گوهرے برروی دریا
ولیکن لطف خاشاک از گهردان   که عکس عکس برق اوست برما   اغانی جمله فرع شوق وصلست   برابر نیست فرع و اصل اصلا
دهان بربند و بگشا روزن دل

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

ازان ره باش با ارواح گویا
چو شمس الدین مروی نیست اینجا   بجز اعداکش دردی نیست اینجا   بیا صافی شو از عین کدورت   که در میخانه دردی نیست اینجا
نسیم نوبهار لطف او بین   که دردی ماه وردی نیست اینجا   همه درمان درد عاشقانست   بدین درمان که دردی نیست اینجا
بجز ساقی حریف عاشقان نیست   بجز می هیچ خوردی نیست اینجا   مپز سودای کژ ای طبع سرکش   که در بزم تو سردی نیست اینجا
ببین در چهره شمس الحق و دین

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

که دروی هیچ فردی نیست اینجا
چو شمس الدین حریفی نیست اینجا   چو شمس الدین ظریفی نیست اینجا   چو شمس الدین لطیف از جام معنیست   چو شمس الدین لطیفی نیست اینجا
کماهی عاشقان را روح بخش است   که جز ساقی شریفی نیست اینجا   گرانجانی ببر پیش حریفان   ببین آخر خفیفی نیست اینجا
ز شمس الدین تبریزی خبر ده

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

که جز او خود حریفی نیست اینجا
چو شمس الدین امیری نیست اینجا   چو شمس الدین نذیری نیست اینجا   چو شمس الدین نباشد روی خورشید   چو او بدر منیری نیست اینجا
چو شمس الدین مرا نوخت بیشک   بجز رویش بشیری نیست اینجا   چو شمس الدین امیر خسروانست   چو شمس الدین کبیری نیست اینجا
چه شمس الدین نباشد درد و عالم   نظیرش را نظیری نیست اینجا   خبرداری ز عشق آن پری روی   که خود چون او بصیری نیست اینجا

به قدرت بر همه سلطان چو شاه است	چو او صاحب قدیری نیست اینجا	خمش کن ای صلاح حق خمش کن	چو شمس الدین وزیری نیست اینجا
	هزج مسدس محذوف العروض و الضرب		
بجو شمس الدین کریمی نیست اینجا	چو شمس الدین عظیمی نیست اینجا	صبا جان بخشد از انفاس زلفش	چو شمس الدین نسیمی نیست اینجا
کسی هرگز نداند زو نشانی	چو شمس الدین قدیمی نیست اینجا	براند درد جانها را دوا او	چو شمس الدین حکیمی نیست اینجا
خمش کن ای حسام الدین خمش کن	چو شمس الدین رحیمی نیست اینجا	درآ در مجلس اهل محبت	چو شمس الدین ندیمی نیست اینجا
	هزج مسدس محذوف العروض و الضرب		
چه خواهم کرد من نقش جهان را	چو دیدم در درون ملک نهان را	چو من آن ماه بیچون را غلامم	نخواهم این زمین و آسمان را
کسی کو دید طوفان جوی دریا	مگو با او حدیث ناودان را	درون هر دو چشم بین یکی را	مکن عرضه به پیشم دو جهان را
رخ معشوق پیدا گشت این دم	ببر از ما بشارت عاشقان را	اگر داری تو قصد منزل جان	گزین زادل رفیق راه دان را
نشان عاشقان چون بی نشان نیست	نشان بگذار و بنگر بی نشان را	عیان است این دو عالم را نهان نیست	ز کژ بینی نمی بینی عیان را
بریدی شاخ و باغی را ندیدی	مهل از بهر یک قطره عمان را	ازین بگذر چو شاهی پیشوائی	مهل واپس ز لطفت رهروان را
چو خوان کرم گستردی به شادی	مکن محروم از خوان میهمان را	دلا در عیش باش و کامرانی	چو دیدی روی شاه کامران را
	هزج مسدس محذوف العروض و الضرب		
چو او باشد دل و دلسوز ما را	چه باشد شب چه باشد روز ما را	که خورشید ار فرو شد ور برآمد	بس است این جان جان افروز ما را
تو مادر مرده را شیون میاموز	که استاد است عشق آموز ما را	مدوزان خرقهٔ ما را بدزان	نشاید شیخ خرقه دوز ما را
همه کس بر عدو پیروز خواهد	جمال آن عدو پیروز ما را	همه کس بخت گنج اندوز جوید	ولیکن عشق رنج اندوز ما را
ز مهر آتش رخسار تبریز	هزج مسدس محذوف العروض و الضرب		یکی آتش همی افروز ما را
چنین شبها شب قدر است ما را	هلال دیگران بدر است ما را	شبی کان دلبر عیار با ماست	نه یک شب صد شب قدر است ما را
بگرد ما حوادث ره ندارد	فراغ از حادثهٔ دهر است ما را	ز فقر و فاقه ما را عار ناید	که عار دیگران فخر است ما را
بزیر خرقه ام زنار کفر است	بدین شهرت بهر شهر است ما را	دری کاندر دو عالم می نگنجد	فتاده در دل بحر است ما را
بحشر خود درین عالم رسیدیم	چو فکر محشر و حشر است ما را	مشو قانع بلطف و عزت حق	که لطف دیگران قهر است ما را
همه عالم بسان شمس تبریز	هزج مسدس محذوف العروض و الضرب		بزیر سایهٔ چتر است ما را
خبر کن ای ستاره یار ما را	که دریابد دل خونخوار ما را	خبر کن آن طبیب عاشقان را	که تا شربت دهد بیمار ما را
بگو شکر فروش شکرین را	که تا رونق دهد بازار ما را	اگر در سر بگردانی دل خود	نه دشمن بشنود اسرار ما را
پس اندر عشق دشمن کام گردم	که دشمن می بپرسد کار ما را	اگرچه دشمن ما جان ندارد	بسوزان جان دشمن دار ما را

اگر گل بر سرستت تا نه شوئی
بیا و بشگفان گلزار ما را
بیا ای عشق شمس الدین تبریز
بدان رخ نور ده دیدار ما را

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

در آشامیده ام جام جنون را
مخوان بر باد گرد عقل این فسون را
چنان از خویشتن غایب شدستیم
که نشناسیم درک ذوفنون را
چو طاس خون ز اشک عاشقان بین
بهر شامی سپهر نیلگون را
چو شمع لایزالی بر فروزد
بکند روشن جهان خاک و خون را
چو برخواند آن آئی کیف یحیی
کند زنده تن و جان زبون را
هزاران ذوفنون لال اند آنجا
چه جای یک فن ست آن ذوفنون را
چه حیله آورد آنجا که ماند
دل و جانش اسیر چند و چون را
به بیند روز محشر منکر حشر
صنایعهای آن ریب المنون را
کنون از خاک یکدم سر برآور
ببین آن روح بخش رهنمون را
چو سر اندر کفن پیچیده تو
کجا دانی رموز کاف و نون را
بجز شه شمس تبریزی که داند
رموز اعلم و لا یعلمون را

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

دلارامی نهان گشته ز غوغا
همه رفتند و خلوت شد برون آ
برآور بنده را از غرقهٔ خون
فرح ده روی زردم را ز صفرا
کنار خویش دریا کردم از اشک
تماشا چون نیائی سوی دریا
چو در آئینه بینی رخ خود
ازان خوشتر کجا باشد تماشا
غلط کردم در آئینه نگنجی
ز نورت میشود لا کل اشیا
رهید آن آینه از رنج صیقل
ز رویت میشود پاک و مصفا
تو پنهانی چه عقل و جمله از تست
خرابی ها عمارتها بهر جا
هر آنکه پهلوی تو خانه گیرد
به پیشش پست شد بام ثریا
چه باشد حال جان کز تن جدا شد
چه عذر آرد کسی کز تست عذرا
چه یاری یابد از یاران همدل
کسی کز جان شیرین گشته تنها
بر از صبحی تو خلقان را بهر روز
به از خوابی ضعیفان را شبها
ترا در جان بدیدم باز رستم
چو گمراهان نگویم زیر و بالا
چو در عالم زدی تو آتش عشق
جهان گشتست همچون دیگ حلوا
همه حسن از تو یابد ماه و خورشید
همه مغز از تو یابد جدی و جوزا
بدان شد شب شفا و راحت خلق
که سودای تو اتش بخشد سودا
چو پروانه است خلق و روز چون شمع
که از زیب خودش کردی تو زیبا
اگر سوزد پرش پر بخشی او را
که تا پرد بگرد جان شیدا
هران پروانه که شمع ترا دید
شبش خوشتر ز روز آید بسیما
همی پرد بگرد شمع حسنت
بروز و شب ندارد هیچ پروا
نمی آرم بیان کردن ازین بیش
بگفتم اینقدر باقی تو فرما
بگو باقی تو شمس الدین تبریز
که به گوید حدیث قاف عنقا

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

دل و جان را درین حضرت بپالا
چو صوفی شد رود صافی ببالا
اگر خواهی که آب صاف نوشی
لب خود را بهر دردی میالا
ازین سیلاب درد او پاک ماند
که جان بازست و بی خیالا
به پرد عقل جزوی زین عقیله
چو بینی عقل کل بر جزو والا
بلرزد دست وقت زر شمردن
[illegible] کان بود اندر قعر کالا
چه گر گین ست و گر خارست این حصن
کسی خود را بدین گرگین ممالا
چو شد ناسور بر کین چنین کر
طلی سازش بذکر حق تعالی
اگر خواهی که این در باز گردد
سوی این در روان و بی ملالا
رها کن صدر و ناموس و تکبر
میان جان بجو صدر معلا
کلاه رفعت و تاج سلیمان
بهر کل کی رسد حاشا و کلا
خمش کردم سخن کوتاه خوشتر
که این ساعت نمیگنجد علالا
جواب آن غزل که گفت شاعر
بقائی شالیس هم ارتحالا

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

ز روی تست عید آثار ما را
بیا ای عید و عیدی آر ما را
تو جان عید و از روی تو ایجان
هزاران عید در اسرار ما را
چو ما در نیستی سر در کشیدیم
نگیرد غصه و دستار ما را
چو ما با خویشتن اغیار گشتیم
چه اندیشه است از اغیار ما را
شما را اطلس و شعر و حیالی
خیال خوب آن دلدار ما را
کتاب مکر و عیاری شما را
عتاب دلبر عیار ما را
شما را عید در سالی دو بارست
دو صد عیدست هر دم کار ما را
اگر عالم همه عیدست و عشرت
برو عالم شما را یار ما را
چو خاموشانه عشقش قوی شد
نماند قوت گفتار ما را
چو دست عشق او بربا درازست
سخن کوتاه شد این بار ما را
خریدار توایم ای شمس تبریز
توئی دکان توئی بازار ما را

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

زهی توفیق و تشریف معلا
تعالی الله تعالی الله تعالا
چه ابرست اینکه میبارد ز رحمت
چه باغ است این که بشگفته ز بالا
چه ماه است اینچنین تابنده در دل
چه نورست این بگو جل جلالا
مگر موسی بمیقاتست کامشب
تجلی میرسد هر دم ز بالا
زهی موسی زهی شوق مناجات
زهی طور و زهی نور تجلی
تو وحدت بین که زو بر جان موسی
مصلی حق بدو موسی مصلا
ایا ساقی مرا می ده که جانم
همی سوزد ز موسی و ز مولا
چو ما را مست خود سازی بگویم
تلالا تر تلالا تر تلالا
دلا گر عاشقی مردانه پیش آی
وگر نه بار تا ان بنشین چو لالا
مجرد شو چو مولانای رومی
که تا جانت شود مست قولا
بهر عینی که آید شمس تبریز
بیارد در نظر لولوی لالا

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

ز شمس الدین منم در بحر سودا
به بحر گوهر آئی جمله گویا
چو کشتی شکسته می نماید
دران دریای صافی غرق خضرا
هزاران همچو روح قدس بینی
درون ساحل آن بحر شیدا
دران شیدائی از تعلیم آن بحر
شده هر یک بسر سر دانا
به دانائی شده در دور عالم
میان سرفرازان فرد و تنها
زهی دریا زهی احیا زهی بخت
زهی مستی زهی مستی و سودا
زهی تاب و زهی فر و زهی برق
زهی دریا نه پنهان و نه پیدا
اگر پیدا شدی عالم شدی محو
دران دریای جان کی بود غوغا
اگر خواهی که دانی قدر هر یک
ازین دریا دلان تو چشم بگشا
ازان دریا چو دیده برگشادی
ببینی سر سر جمله اشیا
بجز تبریز دریای معانی
چو ذره در نظر باشند دردا

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

ز شمس الدین و لم را چاشنیها
ازو هست و عدم را چاشنیها
اگر تجلی ازو موجود گشتی
بداده مر کرم را چاشنی ها
بوقت زخم هر جان دشمن
بداده مر علم را چاشنی ها
بگوید در بگویم کیست بر در
جوابش که منم را چاشنی ها
بهجر آتش شدی مجلس د ماتم
ولیکن بوی و شم را چاشنی ها
ز بهر گوشمالست تلخ گر نه
بداده دستی الم را چاشنی ها
چو صورت گر مثال نقش او کرد
رسید از وی قلم را چاشنی ها
ز بهر مصلحت بودست ایجان
نواها زیر و بم را چاشنی ها
اگر او را نظر کردی تو خود را
بدی عقل و درم را چاشنی ها
ز تبریزست او از بهر آنست
زمین محتشم را چاشنی ها
ز سر سازم قدم در راه او تا
وهد آن ره قدم را چاشنی ها

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

زعشق شمس دین در جان فتنها
مزاج جان گرفت از جانش تنها
زجوش زخم او خونها بتن در
بجوشیده شده جمله لبنها
گرفته شرق و غرب از روح دولت
بجای رنج و غمها محنها
زمان دور او چون تاج زرین
شده بر فرق باقی زمنها
اگرچه این زمان قدرش نداند
چه داند شمع روشن را لگنها
ازان بازار حسن تو بزد دم
شده تمثال چاهی بر ذقنها
چو تیر غمزهٔ او قصد جان کرد
نباشد مانع تیرش مجنها
زتیر عشق او بی ما و من تو
که بشکست او کمان ما و منها
چو چشمت باز شد وز من عشقش
بکشتی جان جان جمله فتنها
ببرده ناز او ناز بتان را
نمانده مر بتان را لا و لنها
مرا تبریز گشته ستر حالی
ازو روشن همه سر و علنها

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

زمهر شمس دین بندم کمرها
دلم از مهر او اندر سفرها
برای آنکه یابد از حضورش
زچشم مست مخمورش نظرها
نظرهای که آنرا پرده دارد
کند از هفت گردون او گذرها
چو بگذشت و رسید اندر بلا او
بیاید در بلا جای دخترها

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

سلیمانا بیار انگشتری را
مطیع و بنده کن دیو و پری را
برآر آواز ردوها علی
منور کن سرای ششدری را
برآوردن زمغرب آفتابی
مسلم شد ضمیر آن سری را
بدینسان برتری یابد هر آنکس
که بهر حق گذارد مهتری را
بسر خوان جفانی کالجوالی
مکرم کن نیاز مشتری را
بکاسی کاسه سر را طرب ده
تو کن مخمور چشم عبهری را
زصورتهای غیبی پرده بردار
گشادی ده نقوش آذری را
زچاه و آب چه رنجور گشتیم
روان کن چشمه‌های کوثری را
دلا در بزم شاهنشاه در رو
پذیرا شو شراب احمری را
زر و زن را بجان میرست زیرا
برین بر دوخت یزدان کافری را
جهادی نفس کن زیرا که اجری
برای این و به شه شکری را
بدان سیمین بری کز عشق رویش
زحیرت کم کند زرهم زری را
بدان دریا دلی کز جوش نوشش
بدست آورد گوهر گوهری را
که باقی غزل را تو بگوئی
برشک آری تو سحر ساحری را
خمش کردم که با یم گل فرو رفت
تو بگشا پر نطق جعفری را

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

کجائی ای مراد جان شیدا
کجائی ای شه خوب دلارا
کجائی ای دو عالم مست عشقت
که سرمستم ازان جام مصفا
کجائی ای مرا تو راحت دل
کجائی ای زتو جان گشته شیدا
کجائی ای مراد اندرهٔ راز
کجائی ای مبین جمله اسما
بده جامی مرا از صاف توحید
که تا مستم کند بی شور و غوغا
کجائی ای خلاصت جمله خوبان
درا یکدم هم از بهر تماشا
که تا بینی اسیران محبت
بهر گوشه فتاده مست سودا
بهر سوئی هزاران ماه رخسار
تراجویان شده سرا و جهرا
ندارم یک زمان از خویش غایب
که من مست توام دائم در اینجا
زهی بحری که آدم دُر او شد
زهی دُری که جان بخشد بدریا
تعالی از تجلی جمالش
تقدس هر زمان زان روی زیبا
مداوای درون دردمندان
نباشد جز لب لعل مسیحا
مسیح روح معنی شمس تبریز
انیس جان مهجوران شیدا
چو مجنونم ازین قطب معانی
که نورش برترست از عرش اعلا
خمش کن تا که او هم خود بگوید
رموز معنی اسم مسما

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

کجا باشد محرمی کز عشق مولی
بدو خوانم رموزی زین معما
درآ ای صوفی و پشمینه پرکن
ز ما فیها مجرد باش و یکتا
وجود اهل تجرید است صافی
بجوید خرقه از صوف و کمخا
بیا یکدم بمعراج حقایق
بهر منزل ترا صد گونه غوغا
بهر جانب ترا رنگی نماید
ز رنگ صبغة الله گشته زیبا
شب از زلف تو دارد آشنائی
شده روز از رخ خوبش مزکی
بیا ای عارف از میخانه بشنو
بهر ساعت نسیم روح افزا
چو بشنیدی نشیمش خوش برآئی
نمائی جلوه از روح مصفا
توئی ای مرغ لاهوتی که از تو
بباغ جان رسد صد گونه اوا
خمش کز عشق شمس الدین تبریز
روانم میشود مجنون و شیدا

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

مرا حلوا هوس کردست حلوا
میفگن وعدهٔ حلوا بفردا
دل و جانم بدان حلواست پیوست
که صوفی را صفا آرد نه صفرا
زهی حلوای گرم و چرب و شیرین
که هردم میرسد بویش ز بالا
دهان بسته حلوا خور چو انجیر
ز دل خور هیچ دست و لب میالا
ازین دست است این حلوا ازان دست
بخور زان دست ای بی دست و بی پا
دمی با مصطفی همکاسه باشیم
که آدم خورد ازانجا شیر و خرما
ازان خرما که مریم را ندا کرد
کلی واشربی و قری عینا
دلیل آنکه زاده عقل کلیم
نداها میرسد کای جان بابا
همی خواند که فرزندان بیائید
که خوان آراسته است و یار تنها
زهی یار و زهی خوان الهی
تقدس جله عن ذکر موالی
مشو غائب ازین خوان یکزمانی
که شاهم شمس تبریزیست اینجا

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

می کان مست کردی نیست اینجا
ز گلشن هیچ گردی نیست اینجا
نشان از عشق شمس الدین مخدوم
بغیر از روی زردی نیست اینجا
چو دیدش چرخ در میدان معنی
بگفتا جز تو مردی نیست اینجا
ز مهر تشنگان عالم جان
بجز تو آب خوردی نیست اینجا
ز عشق جفت بودن با جهتها
بعقل خویش فردی نیست اینجا
او یم جان و دل مهر سهیلش
بگستر دم نوردی نیست اینجا
اگر جانی نورد و خویش از وی
چنان جان هیچ سردی نیست اینجا
درآمد درد در جان و دل و دین
همه شد جز که دردی نیست اینجا
کسی کو سوی تبریز معظم
خبر جان را بگردی نیست اینجا

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

مگو از شمس دین مر خفته را
ثقیلی منکری بگرفته را
که گوش او نه بتواند شنیدن
سری پوشیده نهفته را
چه خواهد کرد آشفته خدائی
بحرص و وسوسه شفته را
بدست خاینی چون میسپاری
خزینه گوهر ناسفته را
چه عرضه میکنی تخت بقا را
بچاه مرگ اندر رفته را
چه داند کور مادرزاد اصلی
رخ خوب مه دو هفته را
نداند خاطر آن نیست الا
قضیب شهوت سر کفته را
چه داند خصی اصلی ز مادر
نسیم آن گلی بشگفته را
هزارک عیسی مریم بگوید
چه بیند زفت شهوت رفته را
که نپذیرند خداوندان دولت
منافق جان ناپذرفته را
نه آرد از براق بخت آنکس
بذات حق الا اخفته را
ز تبریز آر او را نفت قهری
بزن در جان او یک نفته را
اگرچه جان او خفتست سنگین
شگافد تیر قهرش خفته را
چه تفتک گشت در هنگام مردن
نخواهد مرگ عذر تفته را

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

هر آن مدحی که کردم شاه جان را
بجستم در ثنای او امان را
مدیحم شرمسار آمد چو دیدش
جمالی را که بربودی عنان را
سرکها در کشیده هر مدیحی
ز شرم و خجلت او کامران را
بکردم پیشوا اندر مدیحش
کمال عقل و پایان گمان را
هر آن مدحی که او میکرد آن را
که تا تحفه برد گیرد عنان را
بیاید در عوض فرمان جبری
از آن حضرت زمان و هم ضمان را
چو تیر انداخت آن غمزه لطیفش
مدیحم کرد پنهان مرکمان را
چو دید آن شادی فزار شاهی
ز خجلت سبحه کرد او مرغمان را
بگفت انصاف بنود مدح بنده
جمال و فر و خوبی فلان را
منم چوپان و مدحم چون رمه پیش
رمه رفته بمانده این نشان را
که نتوانیم غور را عرضه کردن
اگر چه رحمت است او مرجهان را
چه گربه شانکی که لائق آید
چنین سلطان چنین شیر ژیان را
خداوند شمس دین ما ترک کردیم
بجز انفضال محنت جز همان را
بس ست این بی ادب کاری که کردیم
شرف دادیم مر نطق و بیان را
چنین و صد چنین گفتی نقیض ست
چنان را او چنان را و چنان را

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض سالم تقطیعه مفعول مفاعلن مفاعیلن

ای مطرب دل برای یاری را
در پردهٔ زیر گوی زاری را
رو در چمن و بروی گل بنگر
همدم شو بلبل بهاری را
دانی چه حیا نهاد ستیهاست
در مجلس عشق جانسپاری را
چون دولت بشیار را دیدی
بسیار بدو دم شماری را
ای روح شکار دلبری گشتی
کو زنده کند ابد شکاری را
ای ساقی دل ز کار وا ماندم
تو قسمت بده شراب کاری را
آراسته کن مراد مجلس را
کاراستهٔ شراب داری را
بر بیت نهان چنین حریفان را
جا نیست دگر شراب خواری را

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف تقطیعه مفعول مفاعلن فعولن

ای جان و قوام جمله جانها
پر بخش روان کن روانها
با تو ز زیان چه باک داریم
ای سود کن همه زیانها
فریاد ز تیرهای غمزه
وز ابروهای چون کمانها
در لعل تبان شکر نهادی
بگشاده بطمع آن دهانها
ای داده بدست ما کلیدی
بگشاده بدان در جهانها
گر زانکه نه در میان مائی
بربسته چراست این میانها
ور نیست شراب بی نشانیت
پس شاهد چیست این نشانها
ور تو ز گمان ما برونی
پس زنده کیست این گمانها
ور تو ز جهان ما نهانی
پیدا ز که میشود نهانها
بگذار فسانه های دنیا
بیزار شدیم ما از آنها
جانی که فتاد در شکر ریز
کی گنجد در دلش جهانها
آن کو که قدم ترا زمین شد
کی یاد کند ز آسمانها
بربند زبان ما به عصمت
ما را مفکن بدین زبانها

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

اندر دل من توئی نگارا
غیر از تو کلوخ سنگ خارا
هر عاشق شاهدی گزیده است
ما جز تو ندیده ایم یارا
گر غیر تو ماه ما شدی جان
بر غیر تو رشک نیست ما را
ای خلق حدیث او مگوئید
باقی همه شاهدان شما را
بر نقش نها چه عشق بازد
آنکس که بدید کبریا را
بر غیر خدا حسد نیارید
آنکس که گمان برد خدا را
گر رشک و حسد بهی برو بر
کین رشک بدست انبیا را
شمس تبریز چون روان کن
گردان کن سنگ آسیا را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

ای دست مگیر غیر ما را
وی پا مطلب جز آنچه ما را
مگریز ز رنج ما که هر جا
رنجی ست رهی بود ورا را
نگر بخت گسست ز رنج آلا
آمد تبرش سپه جزا را
از دام گریز بیم آنجاست
بگذار بعقل بیم جا را
شمس تبریز لطف فرمود
چون رفت ببرد لطفها را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

آمد بر من صبوح شیدا
آن دلبر مه لقای رعنا
صد گونه عتاب پیشم آورد
انگیخت هزار شور و غوغا
جان برد بیک کرشمه اول
دل خود ببرش چه بود آنجا
لب چون بگرفت او بدندان
یعنی که مراست روح اشیا
هان روحم و روح میفزایم
امروز مرا ببین نه فردا
من روح آلهیم به تحقیق
در من ببینید روح پیدا
روحم نه که جسم خاکیم من
بیرون و درون و زیر و بالا
گاهم به ملائکه ملاقات
باشد بمقام لا و الا
گاهی بمعاد جان توحید
در صورت معرفت هویدا
صد معرفت نکو بگویم
در دلبری ای نگار زیبا
آن نکته معرفت چه باشد
یعنی لمعات فیض اعلا
هر لحظه بکسوتی برآید
خود را ببیند نهان و پیدا
هم خود گوید که من کجایم
از خود بشنو که اینک اینجا
هم خود بغلط رود که نی نی
با من چه دغل شدی هاما
من نیک ترا همی شناسم
درده بمن آن شراب حمرا
من میطلبم یکی پری روی
کو برده دل هزار دانا
ناگاه نظر کند چه بیند
آن صورت از ستم معرا
یعنی که جمال شمس تبریز
آن روشنی دو چشم بینا

نو روی زیبا

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

دیدم رخ خوب خوش لقا را
آن چشم و چراغ سینه ها را
آن مونس و غمگسار دل را
آن جان و جهان جان فزا را
آنکس که خرد دهد خرد را
آنکس که صفا دهد صفا را
آن سجده گه مه و فلک را
آن قبله جان اولیا را
هر پاره من جدا همی گفت
که شکر و سپاس مر خدا را
موسی چو بدید ناگهانی
از سوی درخت آن ضیا را
گفتا که ز جست و جوی رستم
چون یافتم اینچنین عطا را
گفت ای موسی سفر رها کن
وز دست بیفگن آن عصا را
آن دم موسی ز دل برون کرد
همسایه و خویش و آشنا را
اخلع نعلیک این بود این
کز هر دو جهان ببر ولا را
در خانهٔ دل جز او نگنجد
دل داند رشک انبیا را
گفت ای موسی بکف چه داری
گفتا که عصاست یار ما را
گفتا که عصا ز کف بیفگن
بنگر تو عجائب سما را
افگند عصاش اژدها شد
بگریخت چو دید اژدها را
گفتا که بگیر تا منش باز
چوبی سازم پی شما را
سازم ز عدو دست یاری
سازم دشمنت تمکارا
تا از جز فضل من ندانی
یاران لطیف و با وفا را
دست و پایت چو مار گردد
چون درد دهیم دست و پا را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

دیدم رخ خوب گلشنی را
آن چشم و چراغ روشنی را
آن قبله و سجده گاه جان را
آن عشرت جای ایمنی را
دل گفت که جان سپارم آنجا
بگذارم هستی و منی را
جان هم بسماع اندر آمد
آغاز نهاد کف زنی را

عقل آمد و گفت من چگویم	این بخت و سعادت سنی را	این بوی گلی که کرد چون مرو	هر پشت دوتاے منحنی را
در عشق بدل شو و همه چیز	ترکے سازند ارمنے را	ای جان تو بجان جان رسیدی	وی تن بگذاشتی ستنے را
یاقوت ز کوه و دشت ماراست	درویش خور و زر غنے را	آن مریم دردمند یابد	تازه رطب ترجنے را
تا دیدهٔ غیر بر نیفتد	منماے بخلق محسنے را	ز ایمان اگرت مراد امنست	در عزلت جوی ایمنے را
عزلتگه چیست خانهٔ دل	در دل خو گیر ساکنے را	در خانهٔ دل همے رساند	آن ساغر باقی سنے را
خامش کن و فن خامشی گیر	بگذار تو لاف پرفنے را	زیرا که دلست جای ایمان	در دل میدار مومنے را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

ساقی تو شراب لامکان را	آن نام و نشان بی نشان را	بفشرا که فزایش روانی	سرمست و دوانه کن روان را
یکبار دگر درا بیاموز	ساقی گشتن تو ساقیان را	چون چشمه بجوش از دل سنگ	بشکن تو سبوی جسم و جان را
عشرت ده عاشقان می را	حسرت ده طالبان نان را	نان معماریست جنس تن را	می بارانیست باغ جان را
بستم سر سفرهٔ زمین را	بگشا سر خم آسمان را	بر بند دو چشم عیب بین را	بگشای دو چشم غیب دان را
تا مسجد و بتکده نماند	تا نشناسیم این و آن را	خاموش که آن جهان خاموش	در بانگ درآر و این جهان را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

گو مطرب عشق چست دانا	گر عشق زند نه از تقاضا	مردم بامید و این ندیدم	در گور شدم بدین تمنا
ای یار عزیز اگر تو دیدی	طوبی لک یا حبیب طوبی	در پنهانست او خضروار	تنها بکنار هاے دریا
ای باد سلام ما بدو بر	کاندر دل ما ز دوست غوغا	دانم که سلام های سوزان	آرد به حبیب عاشقان را
عشقیست دوار چرخ نه ازلب	عشقیست میسر ماه نه ازپا	در ذکر بگردشش اندر آید	با آب دو دیده چرخ جانها
ذکرست کنند وصل محبوب	هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف		خاموش که جوش کرد سودا
گفتے که گزیدهٔ تو بر ما	هرگز نه بدست این مفرما	حاجت بنگر مگیر حجت	بر نقد بزن مگو که فردا
بگذار مرا که خوش بجسیم	در سایه ات ای درخت خرما	ای عشق تو در دلم سرشته	چون قند و شکر درون حلوا
وے صورت تو درون چشمم	مانند گهر میان دریا	داری سر ما سری بجنبان	تو نیز مگو زهے تماشا
آن وعده که کردهٔ مرا دوش	کو زهره که تا کنم تقاضا	گر دست نمیرسد بخورشید	از دور همی کنم تمنا
خورشید و هزار همچو خورشید	در حسرت تست ای معلا	گفتی که هزار جان بنجشم	از لعل خودم برسم اجرا
افزون ز هزار لعل ازرو	بفروز ازین حدیث اعضا	بنماے رخ و ستان فراوان	هر لحظه نثار جان زناشیا
خاموش که نور شمس تبریز	هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف		جانها همه کرد مست و شیدا

گستاخ مکن تو ناکسان را
در چشم میار این خسان را
در زردی و زردی چو یافت فرصت
کم آرد جامهٔ رسان را
ایشان را دار حلقه بر در
هم نیز نیستند لائق آن را
پشت بفسوس و سخره آیند
از طمع مپوش این عیان را
ایشان چون خویش پر غمانند
چون دور کنند ز تو غمان را
جز خلوت عشق نیست درمان
رنج باریک آن دهان را
یا دیدن دوست یا مواش
دیگر چه کند کسی جهان را
تا دیدن دوست در خیالش
میدار تو در سجود جان را
پیشش چو چراغ پایه می ایست
چون فرصتهاست مرجهان را
وا مانده ازین زمانه باشی
کی بینی اصل آن زمان را
چون گشت گذاره از مکان خشم
رو بیند جان آن مکان را
جان خوردی تن چو قازغانی
بر آتش نه تو قازغان را
تا جوشش به بینی ز اندرونت
زان پس نخری تو داستان را
نظاره نقد حال خویشی
نظاره درونست راستان را
این حال بدایت طریقت
باگم شدگان وهم نشان را
چون صد منزل ازین گذشتند
این چون گویم مر آن کسان را
مقصود ازین بگو درستی
یعنی که چراغ آسمان را
مخدوم شمس حق و دین را
کو هست پناه انس و جان را
تبریز ازو چو آسمان شد
دل گم مکناد نردبان را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

مشکن دل مرد مشتری را
بگذار ره ستمگری را
رحم آر مها که در شریعت
قربان نکنند لاغری را
مخمور توام بدست من ده
آن جام شراب کوثری را
پندی باده و به صلح آور
آن چشم خمار عبهری را
فرمای بهندوان جادو
کز حد نه برند ساحری را
ور ششدرهٔ فتاد عاشق
بشکن در حبس ششدری را
یک لحظه مغ زمانه پیشم آ
جمع آور حلقهٔ پری را
صد جا چو قلم میان ببست
تنگ شکری معسکری را
اے دل تو بیا ز شمس تبریز
آموز طریق غمخوری را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

مارا سفری فتاد بی ما
آنجا دل ما کشاد بی ما
آن مه که ز ما نهان همی شد
رخ بر رخ ما نهاد بی ما
چون در غم یار جان بدادیم
مارا غم او بزاد بی ما
مائیم همیشه مست بی می
مائیم همیشه شاد بی ما
مارا مکنید یاد هرگز
ما خود هستیم یاد بی ما
بی ما شده ایم شاد گوئیم
ای ما که همیشه باد بی ما
درها همه بسته بود بر ما
بگشاد چو راه داد بی ما
با ما دل کیقباد بنده است
بنده است چو کیقباد بی ما
مائیم ز خیر و شر رمیده
از طاعت و از فساد بی ما
مستیم ز جام شمس تبریز
جام می او مباد بی ما

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

ای سخت گرفته جادوی را
شیری بنمود آهوی را
از سحر تو احولست دیده
در دیده نهادهٔ دوئی را
بنمودهٔ از ترنج آلو
کی یافت ترنج آلوی را
سحر تو نمود تره را گرگ
بنمود ز گندمی جوی را
منشور بقا نمود سحرت
طومار خیال منطوی را
پر باد بد ایست ریشش
از سحر تو جاهل غوی را
سوفسطائیم کرد سحرت
ای ترک نموده هندوی را
چون پشه نمود وقت پیکار
پیلان تهمتن قوی را

تا جنگ کنند و راست آرند   تقدیر قضای مستوی را
سوفسطائی مشو خمش کن   بگشای زبان معنوی را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

از دور بدیده شمس دین را   فخر تبریز و رشک چین را
آن چشم و چراغ آسمان را   آن زنده کننده زمین را
ای گشته چنان و آنچنان تر   هر جان که بدید او چنین را
گفتا که کرا کشم بزاری   گفتم که تو بنده کمین را
این گفتن بود و ناگهانی   از غیب گشاد او کمین را
آتش در زد به هست بنده   وز بیخ بکند کبر و کین را
بی دل سیهی لاله زار می   سرمست بکرد یاسمین را
در دامن اوست عین مقصود   بر ما بفشاند آستین را
شاهی که چو رخ نمود مه را   بر اسپ فلک نهاد زین را
بنشین گرد و راست گو که بنود   همتا شه روح راستین را
والله که از و خبر نباشد   جبریل مقدس امین را
خاکی چه زند ز عجز او پای   او چرخ بلند هفتمین را
چون چشم دگر ز رو گشادیم   یک جو نخریم ما یقین را
آوه که بکرد باز گونه   آن دولت وصل پوستین را
ای مطرب عشق شمس دینم   جان تو که باز گو همین را
چون می نرسم بدست بوسش   بر خاک همی زنم جبین را

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

بنمود مه وفا ازینجا   هرگز نرویم ما ازینجا
اینجا مدد جهان جانست   ذوقست دو چشم را ازینجا
اینجاست که پا بگل فرو شد   چون برگیریم پا ازینجا
اینجا بخدا که دل نهادیم   کس را مبراد خدا ازینجا
اینجاست که مرگ ره ندارد   مرگ ست بدان جدا ازینجا
زین جای برآمدی چو خورشید   روشن کردی مرا ازینجا
جان خرم و شاد و تازه گردد   زینجا یابد بقا ازینجا
یکبار دگر حجاب بردار   یکبار دگر برآ ازینجا
اینجاست شراب لایزالی   در ریز تو ساقیا ازینجا
این چشمه آب زندگانیست   مشکی پر کن سقا ازینجا
اینجا پر و بال یافت دلها   بگرفت خرد هوا ازینجا
خاموش که رمز شمس تبریز   پیداست بچشم ما ازینجا

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

برخیز و صبوح را بیارا   پر لخلخه کن کنار ما را
پیش آر شراب رنگ آمیز   ای ساقی روح خوب سیما
از من پرسید کو چه ساقیست   قندست و هزار رطل حلوا
آن ساغر پر عقار (یعنی شراب را) برریز   بر وسوسه محال پیما
آن می که چو صعوه زد نو بشد   آهنگ کند بصید عنقا
زان پیش که در رسد گرانی   برجه سبک و میان ما آ
ما را همه مست و کف زنان کن   وانگاه نظاره کن تماشا
میگرد چو ماه و نور می ده   حمرا می ده بدان حمیرا
در گردش و شیوهای مستان   در عربده‌ها و در علالا
در گردن این فگنده آن دست   کای شاه من و حبیب مولا
او نیز به پرده روی چون گل   می بوسد یار را کف پا
این کیسه گشاد از سخاوت   که خرج کنید بی محابا
دستار و قبا فگنده آنجا   کاین را بگرو نهید فردا
صد مادر و صد پدر ندارد   آن مهر که می بجوشد آنجا

[illegible]

۲ لخلخه ترکیبی که بجهت تقویت دماغ از [illegible] ترتیب دهند و گوی عنبر آمیخته بمشک و کافور ۱۲

این مے آمد اصول خویشی
کز نیک چنین مشدند اعدا
آن عسه باده در شراب بنیاست
در بزم خدا بنا شد آنها

نی شورش و نی تقیت و نی جنگ
ساقیست و شراب مجلس آرا
خامش که ز شکر نفس کافر
میگوید لا آله الا

شمس الحق و دین بغیرت خود
مارا بخشید فیض اعلا

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

تا چند تو پس روی به پیش آ
در کفر مرو بسوی کیش آ
در نیش تو نوش بین به نیش آ
آخر تو باصل اصل خویش آ

هر چند بصورت از زمینی
بسرشتهٔ گوهر یقینی
بر مخزن نور حق امینی
آخر تو باصل اصل خویش آ

خود را چه بہ بیخودی ببستی
می دان که تو از خودی برستی
وز بند هزار دام جستی
آخر تو باصل اصل خویش آ

همرلیست کاسیر غربتی تو
پابستهٔ دام محنتی تو
چون گوهر کان دولتی تو
آخر تو باصل اصل خویش آ

بشکن هله بند کالبد را
آزاد کن از زمانه خود را
رو ترک بگوے نیک و بد را
آخر تو باصل اصل خویش آ

دنیا چو ثبیت زود بگذر
زانسوی جهان تازه بنگر
هین عهد قدیم یاد آور
آخر تو باصل اصل خویش آ

از پشت خلیفهٔ بزادی
چشمے بجهان دون کشادی
آوخ که بدین قدر تو شادی
آخر تو باصل اصل خویش آ

هر چند طلسم این جهانی
در باطن خویشتن تو کانی
بگشاے دو دیدهٔ نهانی
آخر تو باصل اصل خویش آ

چون زادهٔ پرتو جلالے
وز طالع سعد نیک فالی
از مهر عدم تو چند نالی
آخر تو باصل اصل خویش آ

لعلی بمیان سنگ خارا
تا چند دهی غلط تو مارا
در چشم تو ظاهرست یارا
آخر تو باصل اصل خویش آ

چون از بر یار سرکش آئی
سرمست و لطیف و دلکش آئی
با چشم خوش و پر آتش آئی
آخر تو باصل اصل خویش آ

حقا که زبر تو حقے تو
وز جوهر فقر مطلقے تو
وز بادهٔ روح راوقی تو
آخر تو باصل اصل خویش آ

در پیش تو داشت جام باقی
شمس تبریز شاه ساقی
سبحان الله زهی رواقی
آخر تو باصل اصل خویش آ

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

چون خانه روی زخانهٔ ما
با آتش و با زبانهٔ ما
با رستم زال تا نگوئی
از رخش وز تازیانهٔ ما

زیرا جز صادقان ندانند
مکر و دغل و بهانهٔ ما
اندر دل هیچ کس نگنجم
چون در سر اوست شانهٔ ما

هر جا پر تیر او ببینی
آنجاست یقین نشانهٔ ما
از عشق بگو که عشق داهست
زنهار مگو ز دانهٔ ما

با خاطر خویش تا نگوئی
اے محرم دل فسانهٔ ما
گر تو نه چنین بگوئی
والله که توئی چیانهٔ ما

اندر تبریز بد فلانے
اقبال دل فلانهٔ ما

هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف

در ده مے جام احمری را
بر شادی چشم عبهری را
اے مطرب عاشقان بیاور
این زمزمهٔ قلندری را

هندے نهمش که گم مرود دل
آن سنبل زلف عنبری را
ای سرخ صباغت علمدار
بکشا پر و بال جعفری را

ای عشق بیا دیوانه پیش آئی
بگذار سلام سرسری را
اے ساقی روح از در حق
بگذار حق برادری را

ای

ای نوح زمانه هین روان کن
این کشتی طبع لنگری را
ای نایب مصطفی بگردان
آن ساغر عرض کوثری را
پیغام ز نفخ صور داری
بگشای لب پیمبری را
پر لاله کن و پر از گل سرخ
این صحن رخ مزعفری را
اسپند دگر نمیکنم من
در ریزه رحیق احمری را
شمس الحق دین بنور ایمان
بفروز دل معصفری را

بحر رجز مثمن سالم تقطیعه مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

ای یوسف خوش نام ما خوش میروی بر بام ما
ای درشکسته جام ما ای بر دریده دام ما
ای نور ما ای سور ما ای دولت منصور ما
جوشی بنه در شور ما تا می شود انگور ما
ای دلبر مقصود ما ای قبله معبود ما
آتش زدی در عود ما نظاره کن در دود ما
ای یار ما عیار ما دام دل خمار ما
پا وامکش از کار ما بستان گرو دستار ما
در گل بمانده پای دل جان میدهم چه جای دل
زآتش سودای دل ای وای دل ای وای ما
ای راحت کروبیان ای شمس اطوار جهان
جان و دلی هم جان جان ای جان جان ای جان ما

رجز مثمن سالم

ای یوسف آخر سوی این یعقوب نابینا بیا
ای عیسی پنهان شده در طارم مینا بیا
از هجر روزم قیر شد دل چون کمان بی تیر شد
یعقوب مسکین پیر شد ای یوسف برنا بیا
ای موسی عمران نگر در سینه چه سیناستت
گاو خلیلی میکند از سینه سینا بیا
رخ زعفران رنگ آمدم خم داده چون چنگ آمدم
در گور تن تنگ آمدم ای جان با پهنا بیا
چشم محمد بامنت واشوق گفته در غمت
زان طره اندر همت ای ستر ارسلنا بیا
خورشید پشت چرخ شفق ای برده از شاهان سبق
ای دیده بینا بحق وی سینه دانا بیا
ای جان بود جانها چو تن بی جان چه ارزد خود بدن
دل داده ام دیریست تن تا جان هم جانا بیا
تا برده دل را گرو شد کشت جانم در درو
اول تو ای درد ابر و آخر تو درمانا بیا
ای قحط درد و چاره ام نور دل صد پاره ام
اندر دل بیچاره ام چون خنجر تو شد لا بیا
بشناختم قدر تو من با چرخ میگو بدر من
وی دلش تیری نزنم می بر تن خارا بیا
ای قاب قوسین مقعدت وانی لت باکمر مست
کش نیست جانان محرمت قرب او ادنا بیا
ای خسرو مهوش بیا ای خوشتر از صد خوش بیا
ای آب ای آتش بیا ای بحر و ای دریا بیا
مخدوم جانم شمس دین از جاهت ای روح الامین
تبریز شد عرش مکین از مسجد اقصا بیا

۲
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۱۳

رجز مثمن سالم

ای رستخیز ناگهان وی رحمت بی منتها
ای آتش افروخته در بیشه اندیشها
امروز خندان آمدی مفتاح زندان آمدی
بر مستمندان آمدی چون بخشش فضل خدا
خورشید را حاجب تویی امید را واجب تویی
مطلوب را طالب تویی هم منتها هم مبتدا
در سینه‌ها برخاستی اندیشه را آراستی
هم خویش حاجت خواستی هم خویشتن کردی روا
ای روح بخش بی بدل وی لذت علم و عمل
باقی بهانه است و دغل کین علت آمد آن دوا
باز آن دغل کز تهذیب شده یا بی کنه در کین شده
گه مست حور العین شده گه مست نان و شوربا
آن سکر بین ما تقل را وین نقل بین ما نقل را
کز بهر نان و بقل را چندین نشاید ماجرا
تا بیر صد رنگ افگنی بر روم و بر زنگ افگنی
و اندر میان جنگ افگنی فی اصطناع لا یری
می‌ها نهان گوش جان می بهانه برکسان
جان برخلصنی زنان تا اند که غمهات ای کیا
خامش که بس مستعجلم رفتم سوی پای علم
کاغذ بنه بشکن قلم ساقی درآمد الصلا

[illegible]

رجز مثمن سالم

آن شکل بین وان شیوه بین وان قد و خد و دست و پا
آن رنگ بین وان سنگ بین وان ماه بدر اندر قبا
از سرو گویم یا چمن از لاله گویم یا سمن
از شمع گویم یا لگن یا رقص گل پیش صبا
ای عشق چون آتشکده در نقش و صورت آمده
بر کاروان دل زده یکدم امان ده ای فتا
در آتش و در سوز من شب می‌برم تا روز من
ای مه رخ و فیروز من از روی آن شمس الضحا
برگرد ماهش می تنم بی لب سلامش میکنم
در بزم او سر می نهم زان پیش کو گوید صلا
آیم کنم جان را گرو گویی مده زحمت برو
خدمت کنم تا وا روم گویی که ای ابله بیا
گشته خیالت همنشین با عاشقان آتشین
غائب مبادا صورتت یکدم ز پیش چشم ما
ای آن قرار تو چه شد آن کار و بار تو چه شد
خوابت که می بندد چنین اندر صباح و در مسا

دل گفت حسن روی او وان نرگس جادوی او
وان سنبل گیسوی او وان لعل شیرین باجرا
ای عشق پیش هر کسی نام و لقب داری بسی
من دوش نام دیگرت کردم که دردی بی دوا
ای رونق جانم ز تو چون چرخ گردانم ز تو
گندم فرستی ای جان که تا خیره نه گردد آسیا
دیگر نخواهم زد نفس این بیت را میگو و بس
بگداخت جانم زین هوس ارفق بنا یا ربنا
گلزار و باغ عالمی چشم و چراغ عالمی
هم درد و داغ عالمی چون پا نهی اندر جفا
تا ساقی فیض ابد روحی دهد در هر جسد
شد عشق روی شمس دین جانبخش جسم اولیا

رجز مثمن سالم

ای یوسف خوش نام ما خوش میروی بر بام ما
انا فتحنا الصلا باز آ ز بام از در درآ
ای بحر پر مرجان من والله سبک شد جان من
این جان سرگردان من از گردش این آسیا
ای ساربان با قافله مگذر مرو زین مرحله
اشتر بخوابان هین هله نه بهر من بهر خدا
نی نی برو مجنون برو خوش خوش میان خون برو
از چون مگو بیچون برو زیرا که چون را نیست جا
گر قالبت در خاک شد جان تو بر افلاک شد
گر خرقه تو چاک شد جان ترا نبود فنا
از سر دل بیرون نئه بنمای رو کاینه
چون عشق را سر فتنه پیش تو آید فتنها
گوئی مرا چون میروی گستاخ و افزون میروی
بنگر که ز تو میروی آخر نگوئی تا کجا
گفتم که آتشهای دل بر روی مفرشهای دل
می غلط در سجده ای دل در بحر یفعل ما یشا
هر دم رسولی میرسد جان را گریبان میکشد
بر دل خیالی میدود یعنی باصل خود بیا
دل از جهان رنگ و بو گشته گریزان سو به سو
نعره زنان کان اصل کو جامه دران اندر وفا
ای شمس دین ای شمس دین ریگان عشق بین
از شوق رویت آمده چون ذره در پیش ضحا

رجز مثمن سالم

ایدل چه اندیشیده در عذر این تقصیرها
زان سوی او چندان وفا زین سوی تو چندین جفا
زان سوی او چندان کرم زین سو خلاف بیش و کم
زان سوی او چندان نعم زین سوی تو چندین جفا
زین سوی تو چندین حسد چندین خیال و ظن بد
زان سوی او چندان کشش چندان چشش چندان عطا
چندین چشش از بهر چه تا جان تلخت خوش شود
چندان کشش از بهر چه تا در رسی در اولیا
از بد پشیمان میشوی الله گویان میروی
آن دم ترا او میکشد تا وارهاند مر ترا
از جرم ترسان میشوی وز چاره پرسان میشوی
ان لحظه ترساننده را با خود نمی بینی چرا
گر چشم تو بربست او چون مهره در دستت او
گاهی بغلطاند درین گاهی ببازد در هوا
گاهی نهد در طبع تو سودای سیم و زر و زن
گاهی نهد در جان تو نور خیال مصطفیٰ
این سو کشان سوی خوشان آن سو کشان با ناخوشان
یا بگذرد یا بشکند کشتی درین گردابها
چندان دعا کن در نهان چندان بنال اندر شبان
کز گنبد هفت آسمان در گوش تو آید صدا
بانگ شعیب و ناله اش وان اشک همچون ژاله اش
چون شد ز حد با آسمان آمد سحرگاهش ندا
گر مجرمی بخشیدمت وز جرم آمرزیدمت
فردوس خواهی دادمت خامش رها کن این دعا
تا چند افسانه دمی با محرمی شو همدمی
جنات فردوس نعیم اینک بیا اینجا درآ
گفتا نه این خواهم نه آن دیدار خواهم من عیان
گر هفت بحر آتش شود من در روم بهر لقا
گر رانده آن منظرم بستست از او چشم ترم
پس در جحیم اولیٰ ترم جنت چه کار آید مرا
جنت مرا بی روی او هم دوزخست هم عدو
من سیر گشتم زین رنگ و بو کو فر انوار بقا
گفتند باری کم گری تا کم نگردد مبصری
که چشم نابینا شود چون بگذرد از حد بکا
گفت از دو چشم عاقبت خواهند دیدن آن صفت
هر خرده من خشمی شود کی غم خورم من از عما
در عاقبت این چشم من محروم خواند ماند از و
تا کور گردد آن بصر کو نیست لایق دوست را
اندر جهان هر آدمی باشد فدای یار خود
یار یکی دیو و ظلم یار یکی شمس ضحا
چون هر کسی در خورد خود یاری گزید از نیک و بد
ما را دریغ آید که خود فانی کنیم از بهر لا
روزی یکی همراه شد با بایزید اندر رهی
پس بایزیدش گفت چه پیشه گزیدی ای دغا
گفتا که من خربنده ام پس بایزیدش گفت رو
یا رب خرش را مرگ ده تا گردد او بنده خدا
گویند در روم خر بمرد آن مرد کارش شد
دانی که باشد انچنین حق انظرا اولیا
ای جان جان یکدم بیا با عشق او همراه شو
بگذر ز خود بینی دمی تا بر پری سوی سما
ای شمس تبریزی که تو هم مفخر و هم سروری
در شرق و غرب نیست مثل ای نور چشم آشنا

رجز مثمن سالم

ای نو بهار عاشقان داری خبر از یار ما
ای از تو آبستن چمن وی از تو خندان باغها
ای بادهای خوش نفس عشاق را فریادرس
ای پاک تر از جان جان آخر کجا بودی کجا

ع
بین مجتبی گلخن
جام درد [illegible]
[illegible] ۱۳۰۵

ای نقشهٔ روم و حبش حیران شدم کین نقش کی
پیراهن یوسف درکش یا خود ردای مصطفی
ای جویبار راستی از جوی یار ماستی
بر سینه ها سیناستی بر جانهای جان فزا
ای قیل و ای قال تو خوش وی جمله اشکال تو خوش
ماه تو خوش سال تو خوش ای سال و مه چاکر ترا
روی خوش تو بوی تو خوش زلف تو خوش موی تو خوش
لعل تو خوش خندهٔ تو خوش خوش گشته از تو حالها
تو سر بسر جانی مگر یا خضر دورانی مگر
یا آب حیوانی مگر کز تست مان نشو و نما
ای قبلهٔ اندیشه ها شیر خدا در بیشه ها
ای رهنمای پیشه ها در عقل و جان آشنا
صاحب قران عالمی چشم و چراغ آدمی
خورشید از تو در کمی حیران شده در تو شها
بنگر فلک ای ماه رو در عشق تو گشته دوتو
چون گوی می گردان سوی بستان [illegible]
صد سو من صد یاسمین از گلستان جان ببین
چون نرگس حیران عین عازم شده سوی خطا
آفاق را آراسته عشاق را پیراسته
صد مهر و ماه از روی او هر لحظه می یابد نصیبا
مخدوم عالم شمس دین تبریز گشته نازنین
عالم ز نور روی تو هر لحظه می یابد ضیا

رجز مثمن سالم

ای طوطی عیسی نفس وی بلبل شیرین نوا
هین زهره را کالیوه کن زان نغمه های جانفزا
دعوی خوبی کن بیا تا که عدو و آشنا
با چهره چون زعفران با چشم تر آید گدا
غم حمله بر نالان کند تا مرد و زن افغان کند
هین اژدها را از غمم کو گشت در ظلم اژدها
غم را بدرانی شکم با دورباش زیر و بم
تا غلغل افتد در عالم از عدل [illegible]
ساقی تو ما را یاد کن صد خنگ را بر باد کن
ارواح را فرباد کن زان عشق آن شیرین لقا
چون تو سرافیل منی زنده کن آب و گلی
در دم ز راه مقبلی در گوش ما نفخه خدا
ما همچو خرمن ریخته گندم بکاه آمیخته
هین از نسیم باد جان که را ز گندم کن جدا
تا غم بسوی غم رود خرم سوی خرم رود
تا گل بسوی گل رود تا دل برآید بر سما
خاموش کن اکنون اگر دستور بودی گفتمی
سری که نفکندست کس در گوش اخوان صفا
تا کار جان چون زر شود با دلبران همسر شود
تا بود اکنون سر شود گه بود گردد کهربا
این دانه های نازنین محبوس مانده در زمین
در گوش یکباران خوش تو قوت یک با صبا
ای کوکب آئینه رو ای ماه لا شرقیه
ای برج لا غربیه ای شمس تبریزی بیا
ای شاه جسم و جان ما خندان کن دندان ما
سرمه کش چشمان ما ای چشم جان را توتیا
ای منه ز حسن تو خجل عشقت بخون ما بحل
چون ید میت میگفت دل جاء القضا ضاق الفضا
ما گوی سرگردان تو اندر خم چوگان تو
گه خوانیش سوی طرب گه رانیش سوی بلا
گه جانب خوابش کشی گه سوی اسبابش کشی
گه جانب شهر بقا گه جانب دشت فنا
گه شکر آن اعلی کند گه آه و واویلا کند
گه خدمت لیلی کند گه مست مجنون خدا
جان را تو پیدا کرده مجنون و شیدا کرده
گه عاشق کنج خدا گه عاشق روی و ریا
گه قصد تاج زر کند گه خاک را بر سر کند
گه خویش را قیصر کند گه دلق پوشد چون گدا
طرفه درخت آمد کزو گه سیب روید گه کدو
گه زهر روید گه شکر گه درد روید گه دوا
جوی عجایب کاندرون گه آب رانی گاه خون
گه باده های لعل گون گه شیر و گه شهد شفا
گه علم بر دل بر تند گه دانش از دل بر کند
گه فضلها حاصل کند گه جمله را رد و بلا
گاهی چو چه کن پست رو مانند قارون سوی گو
گه چون مسیح گشت تو بالا روان سوی علا
گه عاشق این پنج و شش گه طالب جانهای خوش
این شش کش آن پنج کش چون اشتر گم کرده جا
روزی محمد باب شود روزی پلنگ سگ شود
گه دشمن بد رگ شود گه والدین اقربا
گه خار گردد گاه گل گه سرکه گردد گاه مل
گاهی دهل زن گه دهل گاهی خورد زخم عصا
تا فضل تو راهش شود [illegible]
شیاد ما شیدا شود یکرنگ چون شمس الضحی
چون ماهیان سیمتن بحرش بود باغ و وطن
بحرش بود گور و کفن خیز بحر را اندر وبا
زین رنگها مفرد شود در جنب عیسی ره رود
در صبغة الله رو نهد تا یفعل الله ما یشا
رست از وقاحت و حیا وز دور و نقلان جا
رست از بر و رست از بیا چون سنگ زیر آسیا
انا فتحنا بابکم لا تهجروا اصحابکم
یلحق بکم اعقابکم هذا مکافات الوفا
انا شددنا جیبکم انا غفرنا ذنبکم
ما شکرتم ربکم واشکر جزاء للرضا
مستفعلن مستفعلن دیگر نخواهم گفت من
باب البیان مغلق قل صمتنا اولی بنا
ای شمس تبریزی بگو آن شاهنشاه چه
تا حرف صوت و رنگ و بو بی نور کی یابد ضیا

رجز مثمن سالم

ای از ورای پرده ها تاب تو تابستان ما
دل گرم ما را باز برای تو تا بستان ما
ای چشم جان را توتیا آخر کجا رفتی بیا
تا آب رحمت سر زند از صحن آتشدان ما

تا سبزه گردد شوره‌ها تا روضه گردد گورها
شد خارها گلزارها از لطف وی تا بارها
وز درد و غم یکتا طرب صبحی نما از بیم شب
کو دیدها در خورد تو تا در رسد در گرد تو
آمد ز جان بانگ دهل تا جزوها آید بکل
ای باد صبح این قصه را با شمس تبریزی بگو
ای باد بی آرام ما با گل بگو پیغام ما
ای گل تو اصل شکری هم با شکر لایق تری
لب بر لب شکر بنه لذت بگیر و بوی ده
اکنون که گشتی گلشکر قوت دل و نور بصر
ای مقبل و میمون شما با چهره گلگون شما
از گلشکر مقصود ما لطف حقست و بود ما
گشته زبانها مستغرق با آن شاه خوبان دلربا
بنگر بسر ارواح را بگذاشته اشباح را
خاموش شو خاموش شو در عشق او مدهوش شو
آهن خرد آئینه گر بر وی نهد زخم شرر
ای شمس تبریزی بگو سر شهان شاه خو
ای عاشقان ای عاشقان امروز مائیم و شما
ما رخ ز اشک افروخته با موج بحر آموخته
این باده اندر هر سری سودای دیگر می‌پزد
ای رشک ماه و مشتری با ما و پنهان چون پری
ما عاشق دیدار او بنگر بدان رخسار او
هر جا روی تو با منی ای هر دو چشم روشنی
یک پاره اخضر میشود یک پاره عبهر میشود
ای طالب انوار او بنگر درین اسرار او

انگور گردد غوره‌ها تا پخته گردد نان ما
تا صد هزار اقرارها افگند در ایمان ما
روزی عجیب بوالعجب ای صبح نورافشان ما
کو گوش هوش آورد تو تا بشنود برهان ما
ریحان بریحان گل بگل از حبس خارستان ما

ای آفتاب جان و دل ای آفتاب از وی خجل
ای صورت عشق ابد خوش رونمودی در جسد
گوهر کنی خرمهره را زهره بدری زهره را
چون دل شود احسان شمس در شکر آن شاخ شکر
ای شمس تبریزی بیا عشاق را بنما لقا

رجز مثمن سالم

کای گل گریز اندر شکر چون گشتی از گلشن جدا
شکر خوش و گل خوش بود وز هر دو شیرینتر وفا
در دولت شکر بجه از تلخی جور و جفا
از گل مرا بر دل گذر آن از کجا این از کجا
بودیم ما همچون شما با روح گشتیم آشنا
ای بود ما آهن صفت وی لطف حق آهن ربا
وز لطف خاص عام را بر جان بکش التجا
انداخته مصباح را روشنتر از شمس الضحا
از حال خود بیخویش شو باز آ ز فکر یا مغنی
ما را نمیخواهد مگر خواهد شما را ای شما

ای گل تو مرغ نادری بر عکس مرغان می‌پری
گلهای ناز از آسمان نعره زنان در گلستان
ای گل تو آنها دیده زان بر جها خندیده
هین از ترشح زین طبق بگذر تو بی ره آن عرق
با خار بودی همنشین چون عقل با جان همقرین
اکنون بیا شاد آمدی خندان و آباد آمدی
ای دل قرارت رفت هین تا رکن دولت نشین
خورشید چه بود در جهان بنده کمینه عاشقان
در سر خلقان میروی راه نهان میروی
هان ای دل مسکین من پایان ندارد این سخن

رجز مثمن سالم

افتاده در غرقابه تا خود که داند آشنا
زان سان که ماهی را بود دریا و طوفان جانفزا
سودای آن ساقی مرا باقی همه آن شما
خواهی سوی مستیم کش خواهی ببر سوی فنا
تا خود چه باده خورده‌ام کا گشته‌ام مست خدا
گر میبری سوی فنا ور میبری سوی بقا
یک پاره گوهر میشود یکپاره لعل و کهربا
چون بلبل گلزار او بانگی بزن بشنو صلا

گر سیل عالم پر شود هر موج چون اشتر شود
ای شیخ ما را فوطه ده ای آب ما را غوطه ده
دی روز مستان را بره بربود آن ساقی کله
ای نور ماه و مشتری پیدا و پنهان خوری
دیر است در غرقابه‌ام تا بر کناری اوفتم
عالم چو کوه طور دان ما همچو موسی طالبان
ای طالب دیدار او بنگر درین کهسار او
ای باغبان ای باغبان ما چه در پیچیده

آخر ببین کین آب و گل چون تیره کرد این جان ما
تا ره بری سوی احد جان را از این زندان ما
سلطان کنی بی بهره را شاباش ای سلطان ما
نعره برآرد چاشنی از بیخ هر دندان ما
تا نور یابد دیده‌ها از آن مه تابان ما
تا بشگفد هر صبحدم چون گل لب خندان ما
کامد بیابت زان سری پرها بنه بی پر بیا
کای هر که خواهد نردبان جان را بیا رو در بلا
زان جامه‌ها بدریده چون شمس تبریزی قبا
از شیشه گلاب گر چون روح از آن جام ما
بر آسمان و از زمین منزل بمنزل تا لقا
چون سرو آزاد آمدی می گو بزیر لب دعا
انگه بیا عشرت ببین در دور اخوان الصفا
عالم همه ناز و بها در عاشقی اینک بیا
بستان به بستان میروی آنجا که خیزد نقشها
با کس نیارم گفت من اینها که میگویی مرا
بی حرف و صوت و رنگ و بو بی شمس کی یابد ضیا
مرغان آبی را چه غم تا غم خورد مرغ هوا
ای موسی عمران بیا بر آب دریا زن عصا
امروز می در می دهد تا بر کند از تن قبا
خوش خوش کشانم میبری آخر نگویی تا کجا
آنگه حکایتها کنم حال دل غرقابه را
هر دم تجلی میرسد بر می شکافد کوه را
ای کی چه باده خورده‌ای ما مست گشتیم از صدا
گر خورده‌ایم انگور تو تو برده دستار ما

خاموش کن خاموش کن تا او بگوید این سخن
تا روح را راحت رسد تا دردها یابد شفا
آن خواجه دیدار شد از بهر دین زار شد
گه مست حورالعین شود گه مست نان و شوربا

خاموش کن سر خدا دیگر مگو با هر خسی
با شمس تبریزی بگو با او صفات کبریا
ای شمس تبریزی بیا مستانه بین می نگر
من عاشق دیدار تو تو فارغی از کار ما

رجز مثمن سالم

ای عاشقان ای عاشقان آمد گه وصل و لقا
از آسمان آمد ندا کای ماه رویان الصلا
آمد شراب آتشین ای دیو غم کنجی نشین
ای جان مرگ اندیش رو ای ساقی باقی بیا
در ده شراب عاشقان بر کف بنه رطل گران
آنگه ببین ای شاه جان در قیل و قال ماجرا
چون آمدی در بزم جان بگریخت تشویش از میان
ز نعرها و چندین بیان گفته ترا خطبه ثنا
ما عاشقان روی تو و دلداده دلجوی تو
شب تا سحر در کوی تو نعره زنان یا ربنا
تا کی ز تو جور و جفا کان وفا بحر عطا
بهر خدا بخشش نما ای ماه روی دلربا
ای مطرب شیرین نفس هر لحظه می جنبان جرس
ای عندلیب زیر و بم بر زن بجان بازان ای صبا
باره دگر آغاز کن این پردها را ساز کن
بر جمله خوبان ناز کن ای آفتاب خوش لقا
معنی اسرار دلم میخوانده ام سر احد
آیینه شو تا بنگری رخ را به مولانا نما

ای سرخوشان ای سرخوشان آمد طرب دامن کشان
بگرفته ما زنجیر او بگرفته او دامان ما
ای هفت گردون مست تو ما مهره در دست تو
ای هست ما از هست تو یا صدر صدران جام ما
مجنون شود هر عاقلی و تنگ زنده هر فاضلی
نقشم بگوید وا ولی غافل چرا بودی چرا
افلاک گشته سرنگون طاس فلک بین پر ز خون
خورشید و مه اندر جنون از روی خوب جانفزا
جانان خموشانه نشین در حضرت شاه گزین
جا کرده حوران یمین بندگی و ده ده خبا
خفته مغنی هست او از خوش زبانی میزند
او را چه آگه جدا هر دست را کار جدا
ای بانگهای خوش سمر در بانگ تو طعم شکر
آید مرا شام و سحر از بانگ تو بوی وفا
خاموش کن پرده مدر سغراق خاموشان بخور
ستار شو ستار شو خو گیر از حلم خدا
خاموش کن ای شمس دین تبریز جان ما از من
هشیار شو بیدار شو در سیرت خوی خدا

رجز مثمن سالم

ای خویش کرده خویش را بی خویش کن با خویش را
با خویش کن بی خویش را چیزی بده درویش را
باری که با همچون ماه خود و لطف مسکین خواه خود
ما را بکن همراه خود چیزی بده درویش را
درویش را چه بود نشان جان و زبان در فشان
نی دلق صد پاره کشان چیزی بده درویش را
جان من و جانان من کفر من و ایمان من
سلطان من سلطان من چیزی بده درویش را
هم آدم آن دم توئی هم عیسی مریم توئی
هم راز و هم محرم توئی چیزی بده درویش را
امروز ای شمع آن کنم بر نور تو جولان کنم
بر عشق جان افشان کنم چیزی بده درویش را
تو عیبها را کیستی تو یار یا ماهیستی
خود را بگو تو چیستی چیزی بده درویش را

تشریف ده عشاق را پر نور کن آفاق را
بر زهر زن تریاق را چیزی بده درویش را
هم جلوه مه میکنی در عشق آگه میکنی
با ما چه همره میکنی چیزی بده درویش را
تلخ از تو شیرین میشود کفر از تو همچون دین شود
خار از تو نسرین میشود چیزی بده درویش را
خاموش کن از میده دل را بساز آتشکده
ای سروران جن جف زده چیزی بده درویش را
ای تن پرست بوالحزن در تن مپیچ جان مکن
منگر بمن بنگر بمن چیزی بده درویش را
امروز گویم چون کنم یکبار دل را خون کنم
وین کار را یکسو کنم چیزی بده درویش را
جان ما در افکن در عدم زیرا نشاید ای صنم
تو محتشم او محتشم چیزی بده درویش را

ای شمس تبریز از نظر اشعار تو لعل و گهر
گفتار تو شهد و شکر چیزی بده درویش را

رجز مثمن سالم

ای طایران قدس را عشقت فزوده بالها
در حلقه سودای تو روحانیان را حالها
افلاک از تو سرنگون خاک از تو چون دریای خون
ما هم بخوانیم ای فزون از ماهها و سالها
ای سروران آمد سند شمار یاران عدد
وانی سرانرا هم بود اندر طبع دنبالها
آنکو تو باشی یار او خوش نعمت اجلال او
آنکو چنین شد حال او بر روی او از خالها

در لا احب الآفلین پاکی ز صورتها یقین
در دیدهای غیب بین هر دم ز تو تمثالها
کوه از غمت بشکافته وان غم بدل در تافته
یک قطره خون یافته از فضلت این افضالها
سازی ز خاکی سیدی بر دو فرشته سرمدی
با نقد جان کاسدی پامال گشته مالها
گیرم که خارم خار بد خار از ره گل می دمد
صراف زر هم می نهد جو بر سر مثقالها

رجز مثمن سالم

آن خواجه را در کوی ما در گل فرو رفتست پا ... با تو بگویم حال او برخوان اذا جاء القضا
بس مرغ پران بر هوا از دامها فرد و جدا ... می آید از قبضهٔ قضا بر پر او تیر بلا
بر آسمانها برده سر وز سر نبشت او بیخبر ... همیان او پر سیم و زر در گوشش پر از طال البقا
باشد کرم را آفتی کان کبر کارد در فتی ... از وهم ها یارش کند در چاپلوسی هر گدا
فرعون شد از وی شده غیبی پر از بادی شده ... موری بد و ماری شده ان مار گشته اژدها
بر خواجه روی مهین بگشاده گردون کمین ... تیری زدش کز زخم او همچون کمان شد دو تا
رسوا شده عریان شده دشمن شده گریان شده ... خویشان او نوحه کنان بر روی خود اصحاب عزا
از زعفرانی کرده و زخمی نه بر اندام او ... جز غمزهٔ غمازهٔ تنگ لب شیرین لقا
اکنون نگویم سر جان امتحان عاشقان ... از قفل و زنجیر نهان هین گوشها را بر گشا
این خواجه با خرخشه شد بر شکسته چون لشه ... نالان عشق عایشه کابیض عینی من بکا
ما در بدست و خرش لعبت بها از خرقه ... تا گه بود از لهو و طرب صدق و وفا در جلد او
العقل فیکم مرتهن النفس منکم ممتحن ... والقلب منکم ممتحن فی وسط نیران الهوا
غازی بدست پور خود شمشیر چوبین ان بر ... تا او در آن استا شود شمشیر گیرد در غزا
عشق زلیخا ز ابتدا بر یوسف آمد سالها ... شد آخر آن عشق خدا میکرد بر یوسف قفا
گفتش قصاص ار بمن بردیم ز تو امروز من ... گفتا بسی زینها کند تقلیب عشق کبریا
باریک شد اینجا سخن دم می نگنجد در دهن ... من مغلطه خواهم زدن اینجا روا باشد دغا
زین چارها کن خواجه را بنگر که میگوید چرا ... عشق آتش اندر ریش زد ما را رها کردی چرا
آخر چه گوید ذره از آفتابی ذره ... از بحر قلزم قطره زین بی نهایت ماجرا
گفتی چو دیدی باقیش نادیده خود میدانیش ... دانیش وانی چون شود چون بازگردد ز آسیا
هست آنجهان چون آسیا هست این جهان چون خرمنی ... آنجا همی خواهی بدن گر گندمی گر لوبیا
ای خواجه تو چون فنی بگریخته زین بر فتنه گو ... در خون و خاک افتاده بیچاره دار و مبتلا
گفت الغیاث ای مسلمین لها نگهدار از ندیمین ... شد ریخته خود خون من تا این نیاید بر شما
ویل لکل همزة هم زبان بد بود ... همازرا المهازرا از خامشی بنود دوا
در عشق ترک کام کن ترک حسود و دام کن ... هر سنگ را از نام کن شکر لقب زر جفا

جباروار و زفت او دامن کشان میرفت او ... تسخر کنان بر عاشقان بازیچه دیده عشق را
این خواجه سرمستک شدی بر عاشقان صفها زدی ... مست خداوندی خود کشتی گرفتی با خدا
از بوسه ها بر دست او وز سجده ها بر پای او ... وز لور کند شاعران ز دمدمه هر ژاژخا
بد بد و رها در کرم زانا فریدست آن درم ... از مال و ملک دیگری مردی کجا باشد سخا
عشق از سر قدوسیی همچون عصای موسیی ... کو اژدها را میخورد چون افگنند موسی عصا
در روفتاد او آنزمان از ضرب زخم گران ... خر خر کنان چون صرعیان غرغره مرگ و فنا
فرعون نمرودی بده آنی انا الله میزده ... اشکسته گردن آمده در یا ربی و در ربنا
تیرش عجب تر یا کمان چشمیش بهی تر یا دهان ... او بیوفاتر یا جهان او محتجب تر یا هما
کی بر کشائی گوش را گر گوش مرد هوش را ... مخلص نباشد هوش را جز بفضل الله ما شیا
ای خواجه با دست و پا پا بسته است از قضا ... والما شکستی تو بسی بر پای تو آمد جزا
انا بلکنا بعدکم یا دلینا من بعدکم ... مفت الحیوة فقدکم عودوا الینا بالرضا
این از عنایتها شمر کز کوی عشق آمد ضرر ... عشق مجازی را گذر بر عشق حقست انتها
عشقی که در انسان بود شمشیر چوبین آن بود ... آن عشق با رحمن بود چون آخر آید ابتلا
بگریخت او یوسف بپیش و دست در پیراهنش ... بدریده شد از جذب او بر عکس حال ابتدا
مطلوب را طالب کند مغلوب را غالب کند ... ای سیمبر عاگو را که حق کرد از کرم قبله دعا
او میزند من کیستم من صورت خاکیستم ... رمال بر خاکی زند نقش صوابی یا خطا
ای خواجه صاحب قلم گر رفتم اینک آمدم ... تا من درین آخر زمان حال تو گویم بر بلا
چون قطره بنمایدت باقیش معلوم آیدت ... را انبار کف گندمی عرضه کنند اندر شرا
هستی تو انبار کهن هستی درین انبار کهن ... بنگر چگونه گندمی و آنکه بطاحون بر بلا
رو ترک این گوای مصر آن خواجه را بین منتظر ... گویم که ره میکند تعجیل میگوید صلا
ای شمس تبریزی بگو سر نهان شاه خود ... کو زنگ بوزین گفتگو از شمس دین بشنو ادا
من عاشقان را در تپش بسیار کردم سرزنش ... با سینه پر غل و غش بسیار گفتم ناسزا
کی آن هم درست سوراخ مار و کژدمست ... کهگل بران سوراخ زن گر دم منه بر اقربا
گر شمس تبریزیست و گیر و غم جان تو ست ... حضرت بخاک افتادیست گزیده گردی متکا

بیت ۵ زفت بالفتح دو معنی دارد اول گنده و ستبر دوم بمعنی پر و مالامال
بیت ۱۲ ص ۲ خنبک بضم اول و ثانی زدن یعنی بازی مفتوح بر هم زدن دست با شور و صوت نیز بجهت کهنه زان صدا بر آید ۱۲ ص

[illegible]

رجز مثمن سالم

ای یار ما دلدار ما ای عالم اسرار ما
ای یوسف دیدار ما ای رونق بازار ما
نک بر دوم امسال ما او عاشق آمد پار ما
ما مفلسانیم و توئی هم گنج ما دینار ما
ما خستگانیم و توئی صد مرهم بیمار ما
ما بس خرابیم و توئی هم از کرم معمار ما
من دوش گفتم عشق را ای خسرو عیار ما
سر در مکش منکر مشو تو برده دستار ما
من گفتمش ما خود کهیم و این صدا گفتار ما
زیرا که را اختیاری نبود ای مختار ما
واپس جوابم داد او نی از تو هست انکار ما
چون هر چه گوئی وا دهد همچون صدا کهسار ما
ما کابلانیم و توئی صد حج و صد پیکار ما
ما خفتگانیم و توئی صد دولت بیدار ما
گفتمش از ما خود ببر این زحمت اغیار ما
نک بلبلی مستی مکن تو هم ز بو تیمار ما
گفتا که بشنو اولا تو شمهٔ ز اسرار ما
خود در ستور لاغری هم کی کشاند بار ما

رجز مثمن سالم

از من شنو یارا بیا اسرار را اسرار را
در روی من بین وابیا انوار را انوار را
بگذار نقش و رنگ و بو بیرون خود او را بجو
تا خود ببیند چشم تو دلدار را دلدار را
باز آ ز در ای یار من را نور دی یار من
می خور ز درد ای یار من بیدار را دیدار را
هستی تو دیوار شد بر گنج گوهر بار شد
می جو ز درد ای یار من دیوار را دیوار را
بر گرمی همچون گهر در عشق او برکش صور
مستانه جو میخانه خمار را خمار را
هم کفر و هم تاتار تو از تو شدست ای تند خو
بیرون برد از خود بجو تاتار را تاتار را
در عاقلان بگذر دلا در خفتگان منگر دلا
میجو مرا از جا بجا بیدار را بیدار را
بگذر ز خم آب و گل او راز دل آن زنگ گل
بستان ازین سلطان دل اسرار را اسرار را
تو آن همه بین عیان خسارتها و بی نشان
لیکن به صورتها ببین آثار را آثار را

رجز مثمن سالم

ای ابر پر باران ما بر ریز بر یاران ما
چون اشک غمخواران ما بر هجر دلداران ما
ای چشم ابر این اشکها می ریز همچون مشکها
زیرا که داری رشکها بر ماه رخساران ما
این ابر را گریان نگر وان باغ را خندان نگر
از گریه و لابه کنون رستند بیماران ما
ابر روان چون دود حق از بهر لب خشکان ما
رطل گران هم حق دهد بهر سبکباران ما
بر خاک و دشت بی نوا گوهر فشان کرد آسمان
زین بی نوائی میکشند از عشق طراران ما
این ابر چون یعقوب من وان گل چو یوسف در چمن
بشگفته روی یوسفان از اشک افشاران ما
یک قطره از وی در شود دیگر قطره آتش عصر شود
ور یال و نعمت پر شود کفهای کف داران ما
باغ و گلستان چو ملی اشکوفه میکند دی
زیرا که ابریق از پگه خورند خماران ما
بر بند لب همچون صدف مستی میا در پیش صف
تا باز آیند این طرف از غیب هشیاران ما
خامش کن خاموش کن چون بس مگو تو خرمن
تا شمس و حق گوید بتو جان مرد نگاران ما

رجز مثمن سالم

آمد ندا از آسمان جان را که باز آ الصلا
جان گفت ای نادی خوش اهلاً و سهلاً مرحبا
سمعاً و طوعاً ای ندا هر دم دو صد جانت فدا
یکبار دیگر بانگ زن تا بر پریم بر هل اتی
ای نادره مهمان ما بردی قرار از جان ما
آخر کجا میخوانیم گفتا برون از جان و جا
از پای این زندانیان بر چین کنم بند گران
بر چرخ نهم نردبان تا جان بر آید بر علا
تو جان جان افزاستی آخر ز شهر ما نئی
دل بر غریبی می نهی این کی بود شرط وفا
آوارگی نوشت شد خانه فراموشت شده
آن کنده پیر کابلی بس سحر کردت اژدها
این قافله بر قافله پویان سوی آن مرحله
چون بر نمیگردد سرت چون دل نمیجوشد ترا
بانگ شتربان و جرس نشنوی از پیش و پس
با کاروان شو هم نفس تا ره بری بر صدرها
خلقی نشسته گوش ما مست و خوش و بیهوش ما
نعره زنان در گوش ما که سوی شاه آ ای گدا
تا نور دل افزایدت تا چشم جان بگشایدت
ای شمس تبریزی بیا در بارگاه کبریا

رجز مثمن سالم

ای جان ما ای جان ما ای کفر و ای ایمان ما
خواهم که این خرمهره را گوهر کنی در کان ما
کفر مرا ایمان کنی جسم مرا چون جان کنی
درد مرا درمان کنی ای درد و ای درمان ما
چون نیک ما داری نظر نوری کن این خاک بشر
آوازه در ده سر بسر من تیغ تو زان ما
مس مرا چون زر کنی ویران ما کشور کنی
دریا پر از گوهر کنی ای بحر بی پایان ما

با دوستان خواری کنی با دشمنان یاری کنی
خوانی نهادی از کرم بر عاشقان کم کن ستم
عالم همه بشکفته گل برخیز با ما بهفته گل
ساقی یکی رطل گران ده بجان عاشقان
یکدم رها کن قال را ای دم تو بنگر حال را
تبریز دیده مه بسر روز شمس دین ام خبر

هر شام عیاری کنی ای پاسبان بان بان ما
بنگر که می دزدد دو دم این دزد از همیان ما
چون در شکم داری چو پل باز آ سو درمان ما
تا ره برد بر لامکان این جان سرگردان ما
گر واقفی احوال را از شیوهٔ مستان ما

من می ندانم این صفت وین نقشهای معتبر
این دزد تو رفته شب وین عمر نقد مفلس است
ساقی شراب معنوی ده ز جام خسروی
این جان ازان کو آمده در نزد سلطان آمده
خاموش کردم این بیان با کس نگویم این زبان

گر زهر می بخشی مرا چون شکری بر جان ما
هر روز دزدد نقد را این دزد از همیان ما
گر قول را می بشنوی پنهان چو زر خنبی لان ما
باز آید از سوی وطن چون بشنوی برهان ما
شد شمس تبریزی عیان مصحف بر دیوان ما
خیره مشو ای خیره سر خیرست شادروان ما

رجز مثمن سالم

ای عاشقان ای عاشقان من از کجا عشق از کجا
گاهی در آتش چون خلیل گاهی چو موسی جان سبیل
گشتم خریدار غمت حیران ببازار غمت
عشقت سلطان یقین عشقت برهان یقین
ای شمس بس کن زمزمه اینجا نه عجست و دمه

ای بیدلان ای بیدلان من از کجا عشق از کجا
گه غرق در دریای نیل من از کجا عشق از کجا
جان داده در کار غمت من از کجا عشق از کجا
عشقت میدان یقین من از کجا عشق از کجا

شوریده ام شوریده ام وز خان و مان ببریده ام
عشقت جان این جامه را عشقت لالام این لاله را
ای مطربان ای مطربان دف زنید احوال آن
عشق آمده است از آسمان تا خود بسوزد بیدرگمان

عشقش بجان بگزیده ام من از کجا عشق از کجا
عشقت درام این جامه را من از کجا عشق از کجا
من بیدلم من بیدلم من از کجا عشق از کجا
عشقت بلای ناگهان من از کجا عشق از کجا
عشقت چون گرگ و رمه من از کجا عشق از کجا

رجز مثمن سالم

ای ابدان ای زاهدان تا چند زین تدبیرها
ای عارفان ای عارفان فرصت شمارید این نفس
ای دوران ای دوران بشگفت گل در بوستان
ای بیخودان ای بیخودان بیگانه گردید از خودی
ای عاشقان ای عاشقان معشوقه را در بر کشید
ای لعبتان ای لولیان آمد گه عیش و طرب

ای غافلان ای غافلان تا چند زین حرص و هوا
ای کم زنان ای کم زنان هم بر نهید این پرده ها
ای دوستان ای دوستان وقت صبوح آمد صلا
ای عاقلان ای عاقلان با عشق گردید آشنا
ای حاضران ای حاضران غافل مباشید از خدا
ای طالبان ای طالبان آمد گه وصل لقا

ای سرکشان ای سرکشان دل بر کنید ازین جهان
ای مطربان ای مطربان کو آن سماع جان فزا
ای عابدین ای عابدین بین بر رو شمس دین
ای عالمان ای عالمان تا چند بنازید از عمل
ای مخلصان ای مخلصان ایمن نگردید از خطر
ای احمقان ای احمقان روزی سر آید جو الحکم

ای بیخودان ای بیخودان ایمن نباشید از فنا
ای ساقیان ای ساقیان کو آن شراب غمزدا
گر عارفی عین الیقین سر بو کشف الغطا
ای صوفیان ای صوفیان چون می بنوشید از صفا
ای رهزنان ای رهزنان ره برسید از خطا
ای سرکشان ای سرکشان هم بگذرد دور شما

رجز مثمن سالم

ای نور ما وی جان ما ای درد و درمان ما
رفعت جانها بر فلک کز هیبتش لرزد ملک
گم کرده شاهی بیا در طلب ماهی بیا
از خویشتن گر بگذری راه شیطان نسپری
بالای هفتم آسمان اندر جهان لامکان
خم ازل بکشاده بین بزم ابد بنهاده بین
برهان دین پیدا کند مهر از شمس الدین بحق

چون جان جانی اندرآ از لطف جود در جان ما
سرهای شیران همچو گو غلطان این چوگان ما
گر کوه در کاهی بیا در بحر بی پایان ما
مانند روحانیان هردم شوی مهمان ما
با اولیا بینی روان کر و فر جولان ما
بی ساغری صد باده بین ایام شده گردان ما

بزمی بیار ابو العجب در سال و ماه روز و شب
ای عاشق صاحب نظر در عالم بیچون نگر
مانند عیسی ای پسر بگشای بال و هر دو پر
ای صوفی صافی گهر می رو چنین بی پا و سر
دوران عیسی اندر گذشت از دور آدم تا کنون
بگذر ازین نقش جهد آئینه نه سوی احد

خمری روان کن ای عنب در شیشهٔ ابدان ما
تا شاه را بینی عیان تازان درین میدان ما
خوش بر شو از دام زمین چرخ و بر کیوان ما
از جسم و جان اندر گذر بی هر دو شو جویان ما
دور انبیا حیران همه در لطف ایوان ما
ورنه ز غیرت سر برد بی تیغ آن خاقان ما
تبریز گردد مصر چون از فر این سلطان ما

رجز مثمن سالم

ای عشق هرجا میروی ما را مکن از خود جدا
گوشم بکش گوشم بکش بهر خدا بهر خدا
ای عشق با تو سرخوشم وی عشق بی تو ناخوشم
از تو چگونه سرکشم گر میکشی دام رضا
ای عشق حقانی بیا وی گوهر کانی بیا
زن بر وجود مس ما چون کیمیائی کیمیا
ای نیش سحر از جوش تو وی نوش عسل از نوش تو
هم نیش تو هم نوش تو ای نیش دارو مرحبا
باغ از تو آباد ان شده لاله ز تو خندان شده
گل چاک کرده پیرهن بلبل ز عشقت در ثنا
بلبل بگل آویخته ساقی بمل آمیخته
شاد چمن زر ریخته صوفی بیا چشمی گشا
نه چشم سر بگشاده نه داد عشقی داده
گر تو خلیفه زاده نسبت بآدم کن بلا
گر آدمی عیسی شوی خر بر نهی عیسی خری
پس از خری خر میخری عیسی کجا یابی کجا
عیسی است سر حق ببین خود را نماید اینچنین
خر را بمانده بر زمین عیسی برآید بر سما
دم زن ز عشق آن خدا خر را بجان بر زن لکد
زیرا که عشقت میکشد تا بارگاه کبریا
خاموش کن تا شمس دین یا تو بگوید سر این
کز شهر وحدانیتش صد آفرین آید ندا

رجز مثمن سالم

امروز آن سلطان ما آمد درین میدان ما
امروز اندر جان ما بنمود رخ جانان ما
امروز اندر بزم دین ساقی باقی را ببین
چون کرد جام عشق را بیچون چنین گردان ما
سیمرغ کوه قاف جان در عشق آن دانه پران
خواهد ز جان ما در فتد در دام بی برهان ما
زیرا که بند و دام ما صد پرده بر هر مرغ را
شاهی و آزادی دهد هر بنده از زندان ما
این دام ما را عشق دان وین دانه را حسن نهان
چون دام و دانه این بود خیز این نخواهد جان ما
چون دام و دانه این بود سیران بعلیین بود
جویان جو یابیم ما کان شه بود جویان ما
جانی که ما را میدهد جبریل پیش بر نهد
زیرا که برتر از فلک با حق بود جولان ما
ای منکران راه ما ای دشمنان شاه ما
نزدیک شد تا در رسد بر جمله تان طوفان ما
زان لشکر قهر نهان اینک رسیده خفتگان
در پی هم اکنون میرسد آن قهر بی پایان ما
طوفان چه دریائی که او وین خلق را غرقه کند
شنیده در دریای دین با نوح ای یاران ما
طوفان ما دارد نظر از جان جان ار در خبر
هستا و صد که کفر و دین نائی درین ایوان ما
وشتی نهید ای مبتلا زان قهر کنید [illegible]
چون نقد شد ما را کنون هم خلعها هم خوان ما
خامش کن از گفت زبان تا دل شراب جان خورد
کامروز ساقی خود گشتست در فرمان ما

رجز مثمن سالم

امروز دیدم یار را آن رونق هر کار را
میشد روان بر آسمان همچون روان مصطفی
خورشید از رویش خجل گردون مشبک همچو دل
از تابش او آب و گل افزون ز آتش در ضیا
گفتم که نردبان بنه تا بر روم بر آسمان
گفتا سر تو نردبان سر را در آور زیر پا
چون پای خود بر سر نهی پا بر سر اختر نهی
چون تو هوا را بشکنی پا بر هوا نه هین بیا
بر آسمان و بر هوا صد ره پدید آید ترا
بر آسمان پران شوی هر صبحدم همچون دعا
دیدار شمس الدین مرا بیدار کرد از خواب دل
جانها فدا ای همچنین الطاف و اعطاف خدا

رجز مثمن سالم

العشق مصباح العشا والهجر طباخ الحشا
والوصل تریاق الغشا یا من علی قلبی مشا
الشمس من خجل انثنا والبدر من حزن اسنا
والعشق من جلالنا من یدریها فی راسنا
یا سائلی عن حبه اکرم به انعم به
کل المنی فی جنبه عند التجلی کالهبا
یا سائلی عن قصتی العشق قسمی حصتی
والسکر افنی غصتی یا حبذا ای حبذا
الفیح من لفاحکم والحشر من احیاحکم
القلب بین اروحکم فی الدور تمثال الرحا
اریاحکم تجلی البصر یعقوبکم یلقی النظر
یا یوسفینا فی البشر جودوا بما العما اشتری
الشمس خرت والقمر فکا مع الاحدی عشر
قدامکم فی یقظة قدام یوسف فی الکری
اصل العطایا دخلنا ذخر البرایا نخلنا
یا من لحب و هوی لشکر فجالیب النوی
خاموش کن باقی مگو در راه شو در جست و جو
ای شمس تبریزی که تو هستی حریف اولیا

رجز مثمن سالم

باز آمدم باز آمدم در عالم صدق و صفا
تا داستانم جان تو از آفت درد و عنا
من نوبت عیسائیم من قوت بیضائیم
فتنه گر حلوائیم شکر فشانم بر شما
من آفتاب خاورم انوار جان را مظهرم
خورشید دل را مظهرم در مهر و مه نور و ضیا
من غرق بحر حکمتم سیمرغ عالی همتم
یا عز و ملک و دولتم با سایه و فر هما
مهر فلک افراختی گر آتشی ترساختی
مسهای خود بگداختی دارم خودهم کیمیا
من کفر تو ایمان تو من جان تو جانان تو
من درد تو درمان تو هر درد را دارم دوا

بگریز ای میر اجل از جنگ ما از جنگ ما
زیرا نمیدانی شدن همرنگ ما همرنگ ما
از حملهای چند او وز زخمهای تند او
سالم نماند یک رگت بر چنگ ما بر چنگ ما
زین باده ار خواهی بره اجل تنها چو شیشه
چون شیشه گشتی بشکن بر سنگ ما بر سنگ ما
اهل شرابی در کشتی سرمست گردی از خوشی
پس خود شوی آنگه کنی آهنگ ما آهنگ ما
هرکان می احمر خورد با برگ گردد برخورد
از دل فراخیها برد دلتنگ ما دلتنگ ما
پس تیرها در جو زند پس بربط شش تو زند
پس باشهان پهلو زند سرهنگ ما سرهنگ ما
ماده است مریخ زمن اینجا درین خنجر زدن
با مقنعه نتوان شدن در جنگ ما در جنگ ما
گر تیغ خواهی تیغ زن خور از بدر بر سازی سپر
گر قیصری اندر گذر از زنگ ما از زنگ ما
اسحق شو در سحر ما خاموش رو در سحر ما
تا نشکند کشتی تو در گنگ ما در گنگ ما

رجز مثمن سالم

باد سحرگاهی بیا شمس الحق آگاهی بیا
صد شمس و صد ماهی بیا همره تر از باد صبا
چندانکه خواهی جنگ کن یا گرم کن تهدید را
می دان که دزد و گوهری هرگز نپاید بر سها
ور خود برآید بر سما تیره گردد آسمان
گردد و او در آسمان چندان لطیفی و ضیا
خود را مرنجان ای پسر آنکو بپا اندر حجر
با نقش گرمابه مکن این حیله چالیش و غزا
گر تو کنی بر مه تفو بر روی تو باز آید او
در دامن او کشی هم بر تو تنگ آید قبا
پیش از تو خامان گر در جوش این دیگ جهان
پس برطپیدند و نشد درمان نبود الا رضا
بگرفت موم مار را یک خارپشت اندر دهن
سر در کشید و گرد شد مانند گویی آن دغا
آن مار ابله خویش را بر خار میزد دم بدم
آمد مبشر زاغ اجل از خود زدن بر خارها
بی صبر بود آن بی حیل خود را بکشت از عجل
گر صبر کردی یک زمان رستی ازو آن بد لقا
بر خار پشت هر بلا خود را مزن تو هم هلا
ساکن نشین وین ورد خوان جاء القضا جاء القضا
فرمود رب العالمین با صابرانم همنشین
ای همنشین صابران افرغ علینا صبرنا
رفتم بوادی دگر باقی تو فرما ای پدر
مر صابران را امیر سالان مرهم سلامی تو زما
ای شمس تبریزی برآ از برج لاشرقیه
سلطان تخت عزتی دیدار را با ما نما

رجز مثمن سالم

بادا مبارک در جهان سور و عروسیهای ما
سور و عروسی را خدا ببرید بر بالای ما
زهره مقارن با قمر طوطی قرین شد با شکر
هر شب عروسی دگر از شاه خوش سیمای ما
ان القلوب فرجت ان النفوس زوجت
ان الهموم اخرجت در دولت مولای ما
بسم الله امشب بر نوی سوی عروسی میروی
داماد خوبان میشوی ای خوب شهرآرای ما
خوش می[illegible] خوش میکشائی پای ما
خوش میبری کفها همی کوبد زیبای ما
خوش میروی در کوی ما خوش میخرامی سوی ما
خوش [illegible] ما
از تو خجل [illegible] خطا
یا من تصرف [illegible] بالای ما
ای جان جان جان بزا کش تا حضرت جانان ما
وین استخوان را هم بکش هدیه بر عنقای ما
رقصی کنید ای عاشقان چرخی زنید ای صوفیان
در دولت شاه جهان آن شاه جان افزای ما
والله که این هم صوفیان [illegible] شادی صهبا
در خیمه تنگ غریبان از شوق استقصای ما
قومی چو دریا کف زنان قومی چو سجده کنان
قومی مبارز چون سنان خون خواره اعدای ما
در گردن افگندم دهل [illegible]
کامشب بود دف و دهل نیکوترین کالای ما
خاموش کامشب زهره شد ساقی که پیمانه دهد
بگرفته ساغر میکشد حمرای ما حمرای ما
خاموش کامشب مطبخی شاه است از فرخ رخی
این نادرست که می پزد حلوای حلوای ما
شمس الحق تبریز من ای شهد شکرریز من
صد شور در شهر افکنده اندر دل شیدای ما

رجز مثمن سالم

بنشسته ام من در دوات تا بو که بر جوشد وفا
باشد که بگشائی دری گویی که برخیز اندرآ
غرقست جانم بر دری در جوی مشک و عنبرت
ای صد هزاران رحمت بر روز خوبت دائما
ماییم مست و سرگران فارغ ز کار دیگران
عالم اگر برهم رود عشق ترا بادا بقا
عشق تو کفها بر هم زند صد عالم دیگر کند
صد قرن نو پیدا شود بیرون ز افلاک و سما
ای عشق خندان همچو گل وی خوش نظر چون عقل کل
خورشید را درکش بجل ای شهسوار هل اتی
امروز ما مهمان تو مست رخ خندان تو
چون نام رویت می برم دل میرود الله زجا
کو نام غیر نام تو کو بام غیر بام تو
کو جام غیر جام تو ای ساقی شیرین ادا
گر زنده جانی یابمی من دامنش بر تابمی
ای کاشکی در خوابمی در خواب بنمودی لقا
ای دولت خیل حشم برون خرام ای محتشم
زیرا که سرمستم خوشم زان چشم مست دلربا
افغان و خون دیده بین صد پیرهن بدریده بین
خون جگر پیچیده بین بر گردن و روی و قفا

آن کس که بیند روی تو مجنون نگردد کو بگو	سنگ و کلوخی باشد او او را چرا خوانم بلا	رنج و بلای زین بتر کز تو بود جان بیخبر	ای شاه سلطان بشر لا تبل نفسا بالعمی
جانها چو سیلابی روان تا ساحل دریای جان	از آشنایان منقطع با بحر گشته آشنا	سیلی روان اندر وله سیلی دگر گم کرده ره	الحمد لله گوید آن وین آه لاحول و لا
ای آفتابی آمده بر مفلسان ساقی شده	بر بندگان خود در زده باری کرم باری عطا	گل دید ناگه مر ترا بدرید جان و جامه را	وان چنگ زار از چنگ تو افگند سر پیش از حیا
مقبل ترین نیک پی در برج زهره کیست نی	زیرا نهد لب بر لبت تا از تو آموزد نوا	نیها و خاصه نیشکر بر طمع این بسته کمر	رقصان شده در نیستان یعنی تعز من تشا
بی تو چو چنگ و نی حزین آیدن کنار و بوسه این	ور گفت میزن بر رخم تا روی من یابد بها	این جان پاره پاره را خوش پاره پاره مست کن	تا آنچه دوشش فوت شد آنرا کند این دم قضا
حیفست ای شاه مهین هشیار گشتن اینچنین	والله نگویم بعد ازین هشیار شرحت ای خدا	یا باده ده حجت مگو یا خود تو برخیز و بگو	یا بنده را با لطف تو شد صوفیانه ماجرا
سلطان سلطانان ما شمس الحق جانان ما	افزون ز صد خندان ما خورشید پشت چون سها	چه بود اگر بنوازیم در بحر عذب اندازیم	همچون شکر بگدازیم در بحر جان اصفیا

رجز مثمن سالم

جزوی چه باشد کز اجل اندر رباید کل ما	صد جان افشانم بر او گویم هنیئا مرحبا	رقصان سوی گردون شوم زانجا سوی بیچون شوم	صبر و قرارم برده ای ای میر ازان زوتر بیا
از مه ستاره میبری تو پاره پاره میبری	گه شیرخواره میبری گه بیگنا نی دایه را	دارم دلی همچون جهان تا می کشد کوه گران	من که کشتم گه کشتم زین کهربا آن خر مرا
گر موی من چون شیر شد از شوق مردن شیر نی	من آن دم گندم نیم چون در روم در آسیا	در آسیا گندم رود کز سنبله زاده است او	زاده مهم نی سنبله در آسیا باشم چرا
نی نی فتد در آسیا هم نور مه از روزنی	زانجا بسوی مه رود نی در دکان نانبا	با عقل خود گر جفتمی من گفتنیها گفتمی	خاموش کن تا نشنود این قصه را باد هوا
ای باد بی آرام ما بر یار بر پیغام ما	با شه شود ایام ما چون لعل خویشتن با نوا	ای شمس تبریزی بیا از ما ببر سودای ما	بهر خدا ای شاه ما بخشش نما بخشش نما

رجز مثمن سالم

جرمی ندارم بیش ازین کز دل هوادارم ترا	از زعفرانی روی من رو می بگردانی چرا	یا این دل خونخواره را لطفی مراعاتی بکن	یا قوت صبرش بده در یفعل الله ما یشا
این دو ره آید در روش یا صبر یا شکر نعم	بی شمع روی تو نتان دیدن مر این دو راه را	هر کو بگردانی تو رو آبی ندارد هیچ جو	کی در بها پیدا شود بی شعشعهٔ شمس الضحا
بی بادهٔ تو کی فتد در مغز نغزان مستیی	بی عصمت تو کی رود شیطان بلا حول و لا	نی قرص سازد قرصیی مطبوخ هم مطبوخیی	تا در نبیند از کفی زاهلیله خود و دوا
امرت تعالی کی رود خورشید در برج اسد	بی تو کجا جنبد رگی در دست و پای پارسا	در مرگ هشیاری نهی در خواب بیداری نهی	در سنگ سقائی نهی در برق میرنده وفا
سیل سیاه شب برد هر جا که عقلست و خرد	زان سیلشان کی واخرد جز مشتری هل اتی	ای جان جان جزو و کل وی حله بخش باغ و گل	وی کوفته هر سو دهل کای جان حیران الصلا
هرکس فریباند مرا کز عشق بسلاند چرا	آن کم دهد فهم حیا گوید که پیش من بیا	زان سو که فهمت میرسد باید که فهم آن سو رود	آن کت دهد طال البقا او را نشد طال البقا
آنکس که او تن نگت کند سبز و گل نکهت کند	هم اوست آرزو در دعا هم او دهد مزد دعا	هم رنج هم بی رنج او نون کمر بست مقرون با الف	در باد دم اندر دمن تا خوش بگوید ربنا
لبیک لبیک ای کرم سودای تست اندر سرم	ز آب تو چرخی میزنم مانند چرخ آسیا	هرگز نماند آسیا مقصود گردشهای خود	کاستون قوتهاست او کسب و کار نان ما
آبیش گردان میکند او نیز چرخی میزند	حق آب را بسته کند او هم نمی جنبد ز جا	خامش که این گفتار ما می پرد از اسرار ما	تا گوید او که گفت او هرگز نه بنماید قفا

رجز مثمن سالم

چندان بنالم نالها چندان برآرم رنگها	تا بفگنم ز آیینه هر منکری من زنگها	در منزل عشق تو دل میراند این کبکش	در هر قدم می بگذرد زانسوی جان فرسنگها

بنما تو لعل روشنت برکوری هر ظلمتی
تا بر سر سنگین دلان از عرش بارد سنگها
گر نی که کوری ضمین آخر بدیدندی چنان
آن سو هزاران جان مه چون اختران آونگها
با اینچنین تابانیت دانی چرا منکر شدند
کین دولت و اقبال را باشد از ایشان ننگها
چون از نشاط روی تو کوران همه بینا شوند
تا از خوشی راه تو رهوار گردد لنگها
اما چو اندر راه تو ناگاه بیخود مے شود
هر عقل زین رو رسته شد در سبزه زارت سنگها
زین رو هزاران کاروان بشکسته شد از رهزنان
زین رو بسی کشتی پر بشکسته شد بر کنگها
زین رو همی بینم کسان نالان چونے در مل تهی
زین رو دو صد سرو روان خم شد ز غم چون چنگها
اشکستگان را جانها بسته است بر مهد تو
تا دانش بیحد تو پیدا کند فرهنگها
تا قهر را برهم زند آن لطف اندر لطف تو
تا صلح گیرد هر طرف تا محو گردد جنگها
با جستنی نوعی دگر با رفتنی طرزی دگر
پیدا شود در هر جگر در سلسله آهنگها
از دعوت جذب خوش آن شمس تبریزی شود
هر ذره انگیزنده هر سوی چون سرهنگها

رجز مثمن سالم

چون نالد این مسکین کنه تا رحم آید آن دلدار را
چون ما بدین حیلت کنیم تا بینیم آن گلزار را
خورشید چون افروزدم تا بحر کمتر سوزدم
دل حیلتی آموزدم کز سر بگیریم کار را
ای عقل کل ذو فنون تعلیم فرما یک فسون
کز وی نخیزد درد و رهزن زخمی نگارین یار را
چون نور آن شمع چگل ره می نما جان و دل
کی داند آخر آب و گل دلخواه آن عیار را
جبریل با لطف رشد عجل سمین ما خون حشید
این دام و دانه کی کشد عنقای خوش منقار را
عنقا که یابد دم کس در پیش آن عنقا مگس
ای عنکبوت عقل بس تا کی تنی این تار را
کو آن مسیح خوش دمی بی واسطه مریم یمی
کز وی دل ترسا همی پاره کنند زنار را
دنبال غم چون آتشی گسترد ز آتش مفرشی
کو عیسی خنجر کشی دجال بدکردار را
تن را سلامتها ز تو جان را قیامتها ز تو
عیسی صلا مشتها ز تو وصل قیامت دار را
ساغر ز غم در سر فتد چون اشک وز ساغر قدح
آتش بخار اندر فتد چون گل نباشد خار را
ماندم ز عذرا و تقی چون من جوم لا لقی
لیکن خمار عاشقی در سر دل خمار را
شطرنج دولت شاه را صد جان بجز جنبش را
صد که جمال کاه را صد دره در روی خوار را
نیم شبه وصل شده می از خوی فاصل شده
در شاه جان حاصل شده نهبا در و دیوار را
باشد که آن شاه حرون زان لطف از حد با برون
منسوخ گرداند کنون آن رسم استغفار را
جانی که رو آنسو کند با بایزید او خو کند
یا در شبانی رو کند یا بوده هر عطار را
مخدوم جان جام او مست شد ایام او
گاهی که گوئی نام او لازم شمر تکرار را
حالی خداوند شمس دین تبریز از وجان زمن
بر نور چون عرش مکین کو رشک شد انوار را
ای صد هزاران آفرین بر ساعتی فرخ چنین
کان ناطق روح الامین بگشاید آن اسرار را
دریاکی بی مهر کین در بزم عشق او نشین
در پرده منکر ببین آن پرده صد مسمار را
چون نور پاک شمس دین در پرده جان می دیدمش
بی پرده جان یافتم سر رشته اسرار را

رجز مثمن سالم

چون غنچه ان نخندید خسروا چشمم کجا خندد جها
گر خشم من بامی خجن شان شیم از جور و جفا
گر لب فرو بندم کنون جانم بجوش آید برون
در پرورش آبی زنم بر سبزها و جوشها
معذور دارم خلق را گر منکرند از عشق ما
اولیک این معذور را کی باشد اقبال و سنا
از جوش خون نطقی بغم آن نطق آمد در قلم
شد عرفها چون مور هم سوی سلیمان لابه را
کای شه سلیمان لطف وی لطف ما از تو شرف
در تر اجانها صد فنا باغ ترا دلها گیا
ما مور بیچاره شده وز خرمن آواره شده
در سیر سیاره شده هم تو برس فریاد ما
ماننده خاک کفت چون جا گران اندر صفت
ما دیدبان آن صفت با این همه عیب و عما
تو یاد کن الطاف خود در سابق الله الصمد
در حق هر بدکار بد هم محرم هر دو سرا
تو صدقه کن ای محتشم هر دل که دیدت ای صنم
در غیر تو چون ننگرم اندر زمین یا در سما
از آب حیوان صفا هم در گلو گیرد وبا
کو خورده باشد با وبا زان زهر و میمون لقا
ای آفتاب اندر نظر تاریک و دلگیر و شرر
آنرا که دیده آن قمر در خوبی حسن و بها
ای جان شیرین تلخ وش بر عاشقان بحر کش
در فرقت آن شاه خوش بی کبر یا صد کبر یا
ای جان سخن کوتاه کن یا این سخن را راه کن
در راه شاهنشاه کو سوی تبریز صفا
ای تن چو سگ کاهل مشو اقبار بس عوعو مکن
تو باز گرد از خویش و رو سوی شهنشاه بقا
ای صد بقا خاک کفش ای صد شهنشه در صفش
گشته رهی آخر خشش واله سلیمان و ولا
وانگه سلیمان زان ولا لالزار بر مکر ابتلا
از ترس کم دادن علا کمتر شود از رشکها

ناگه قضا را شیطنت از جام عز و سلطنت
بربوده از وی مکرمت کرده بملکش اقتضا
چون یکدمی آن شاه فرد تدبیر ملک خویش کرد
دیو و پری را پای مرد ترتیب کرد آن بادشا
تا بار از آن غافل شده دیده از هوا غافل شده
زان باعطا آفل شده بی پر شده هم بی نوا
زن تیغ قهر قاهری بر گردن دیو و پری
کور از عشق آن سری مشغول کردند از قضا
زود اندر آمد لطف شه مخدوم شمس الدین چو مه
در منع او گفتا که نه عالم مسوز ای مجتبا
از شه چو دید او مژده آورد در حین سجده گه
تبریز را از وعده کارزد با این هر دو سرا

رجز مثمن سالم

خامش کنید ای عاقلان تا زخم ناید بر شما
دیوانه را زان میزنند کو راست گوید بی ریا
گر راست نتوانی شنید زین زحمت باید خسید
رو چون زنان شو ناپدید تا در نیفتی در بلا
دم در کش ای کوته نفس در خانه بنشین چون مگس
چون سیلی این ناکسان طاقت نداری همچو ما
ما ترک سیلی داده ایم سر را بسیلی داده ایم
اطلس بنیلی داده ایم تن داده در جور و جفا
تو خواجهٔ دنیا شدی کی خاصهٔ عقبی شدی
در سایهٔ طوبی شدی ای کافی هر دو سرا
من خار در آتش شدم سیلی خور و غمکش شدم
با خلق عالم خوش شدم افتاده شان زیر پا
از روی ما ره میکنند در راه ما چه میکنند
از دست ما ده میکنند مائیم خوار و ناسزا
تو خواجه و مهتر شدی نی هرچه بد بر تر شدی
معراج را در خور شدی شایان کنون تاج و لوا
من همچو دوزخ شدم و افسرده تر از یخ شدم
با جامهٔ نخ نخ شدم بر خاک راهم مبتلا
دیوانه بی غم منم و آشفته و مبهم منم
بیگانه از عالم منم وز خویش گشته هم جدا
نه نام و نه ننگم بود نه صلح و نه جنگم بود
نه بود نه رنگم بود نه پادشاهم نه گدا
نه صبح نه شامیم هست نه پخته نه خامیم هست
نه دانه نه دامیم هست نه خادم نه پیشوا
نه خواجه و نامهترم نه بنده و نه کهترم
نه بدترم نه بهترم نه ابتدا نه انتها
سیلی هر خس میخورم خواری هر کس میبرم
از هر کسی واپس ترم رسوا شده پیش خدا
من پیر خود آزرده ام سنگ بکعبه برده ام
وین جان صلت آورده ام زنار بسته بر طلا
کافر گزیده من دم ظالم گزیده من بدم
سگ آدمی و من دوم گشته منم ای ناسزا
من آدمی و انسان ام همصحبت شیطان ام
سرگشته و حیران شدم بیگانه ام از آشنا
بی فرض و سنت شدم بی عیش و در محنت شدم
زان میخور لعنت شدم کابلیس بودم رهنما
هر کو پی شیطان شود گمراه و سرگردان شود
درویش چو بیدار باش و دیوانه خوابیدش شما
من آن بد سرگشته ام کز دین و دل برگشته ام
که می خورم خر گشته ام استغفر الله ربنا
یارب گنهگار توام مظلوم و بیمار توام
افتاده و خوار توام هم تو بیامرزی مرا
عمری همه بد کرده ام آوخ که با خود کرده ام
احرام بیجا کرده ام هم کرده را دیدم جزا
همدرد و هم درمان توئی بخشنده ایمان توئی
سلطان توئی سبحان توئی ای خالق ارض و سما
از شمس تبریزی همه لطفی رسیدم هر دمی
کز فیض فضلت یافته هر لحظه لطف و عطا

رجز مثمن سالم

دیدم سحر آن شاه را بر شاهراه هل اتی
در خواب غفلت بیخبر زو بوالعلی و بوالعلا
زان می که در سر داشتم من ساغری بر داشتم
در پیش او بنهادمش گفتم که ای شه الصلا
گفتا چه چیست این ای فلان گفتم که خون عاشقان
جوشیده و صافی چو جان در آتش عشق و ولا
گفتا چو تو نوشیده‌ئی در دیگ جان جوشیده‌ئی
از جان و دل نوشش کنم ای باغ اسرار خدا
آن دلبر سرمست من بستد قدح از دست من
اندر کشید او همچو جان کان بود جانرا جانفزا
از جان گذشته صد فرح هم در طرب هم در فرح
میکرد اشارت آسمان کای چشم بد دور از شما
ای شاه شمس الدین بیا از جانب تبریز جان
کاید ز تو در جانها هر لحظه نور و ضیا
مستی فزود اندر سرم خامش کنم خشک آورم
خواهی تمامش بشنوی امشب برو فردا بیا
رستم ازین نفس و هوا زنده بلا مرده بلا
زنده و مرده وطنم نیست بجز فضل خدا

رجز مثمن سالم

رستم ز رنج مالها فارغ شدم ز افعالها
لب بستم از اقوالها یکسو شدم از حالها
فکری بدست افعالها خاکی بدست این لها
قالی بدست این حالها حالی بدست این قالها
آغاز عالم غلغله پایان عالم زلزله
عشقی و شکری با گله آرام با زلزالها
توقیع شمس آمد شفق طغرای دولت عشق حق
فال وصال آرد سبق کان عشق زد این فالها
از رحمة للعالمین اقبال درویشان ببین
چون مه منور خرقها چون گل معطر شالها
عشق امر کل ما رقعهٔ او قلزم و ما جرعهٔ
او صد دلیل آورده و ما کرده استدلالها

آب حیات آمد سخن کاید ز بحر من لدن
جان را ازو خالی مکن تا بر دهد اقبالها
براهل معنی شد سخن اجمالها تفصیلها
براهل صورت شد سخن تفصیلها اجمالها
گر شعرها گفتند پر پر به بود دریا ز دُر
کز ذوق شعر آخر شتر خوش میکشد احمالها
از عشق گردون مؤتلف بی عشق اختر منخسف
از عشق گشته دال الف بی عشق الف چون دالها
در عشق اگر خامش کنم جوینده را درهش کنم
گوینده را بیهش کنم کم ترسم از اهوالها
ای شمس تبریزی ترا در سایهٔ لطف خدا
انداخته از شوق تو سیمرغ همت بالها

رجز مثمن سالم

می ده گزافه ساقیا تا کم شود خوف و رجا
گردن بزن اندیشه را ما از کجا او از کجا
پیش آر نوشانوش را از بیخ بر کن هوش را
آن عیش بی روپوش را از بند هستی برگشا
در مجلس ما سرخوش آ برقع ز چهره برگشا
زان سان که اول آمدی ای یفعل الله ما یشا
دیوانگان خسته بین از بند هستی رسته بین
در بیدلی دل بسته بین کین دل بود دام بلا
زوتر بیا هین دیر شد دل زین ولایت سیر شد
مستش کن و بازش رهان زین گلخن زوتر بیا
بگشا ز دستم این رسن بر پای بندها بوالحسن
پرده قدح را تا که من سر را نه بشناسم ز پا
بی ذوق آنجانی که او در ماجرا و گفت و گو
هر لحظه گرمی میکند با بوالعلی و بوالعلا
نانم مده آبم مده آسایش و خوابم مده
ای تشنگی عشق تو صد همچو ما را خونبها
امروز مهمان توام مست و پریشان توام
پر شد همه شهر این خبر کامروز عیش است الصلا
هر کو بجز حق مشتری جوید نباشد جز بری
در سبزهٔ این گولخن همچون خران جوید چرا
میدان که سبزه گولخن گنده کند ریش و دهن
زیرا که آن خضرای دمن فرمود دوری مصطفی
دورم ز خضرای دمن دورم ز جوزای چمن
دورم ز کبر ما و من مست شراب کبریا
از دل خیال دلبری برکرد ناگاهان سری
ماننده ماه از افق ماننده گل از گیا
جمله خیالات جهان پیش خیال او دوان
مانند آهن پارها در جذبهٔ آهن ربا
بد لعلها پیش حجر شیران به پیش گورخر
شمشیر پیش سپر خورشید پیش ذره‌ها
عالم چو کوه طور شد هر ذره‌اش پر نور شد
مانند موسی و رشد افتاده بیهوش از لقا
هر هستیی در وصل خود در وصل اصل اصل خود
خنبک زنان بر نیستی دستک زنان اندر نما
سرسبز و خوش هر تره‌ای نعره زنان هر ذره‌ای
کالصبر مفتاح الفرج والشکر مفتاح الرضا
گل کرد بلبل را اندکای صلحی چو من بیشتر فدا
حارس بدی سلطان شدی تا کی زنی طال البقا
ذرات محتاجان شده اندر دعا نالان شده
بر تو پریشان برزده ماننده ز حیرت از دعا
السلم منهاج الطلب والحلم معراج الطرب
والنار صراف الذهب والنور صراف الولا
خامش که این سلطان ما سلطان ما برهان ما
چون شمس تبریزی دهد هر جسم مخزون را عطا

رجز مثمن سالم

من دی بگفتم مر ترا کای بی نظیر خوش لقا
ای قد مه از رشک تو چون آسمان گشته دوتا
امروز صد چندان شدی حاجب بدی سلطان شدی
هم یوسف کنعان شدی هم فر نور مصطفی
امشب عنایتهای پری فردا ز گفتن بگذری
فردا زمین و آسمان در شرح تو باشد فنا
امشب غنیمت دار که باشم غلام چاکرت
فردا الملک بیهش شود هم عرش تنگ آید قبا
ناگه برآید صرصری نی بام ماند نی دری
این لیکان که بر زنند چون کهی ندارد هیل پا
باز از میان صرصرش در تابد آن حسن و فرش
هر ذره خندان شود در فر آن شمس الضحا
تعلیم گیرد ذره‌ها زان آفتاب خوش لقا
صد در کهای دلربا کانها نبودش ز ابتدا
ای شمس تبریزی بیا در عالم کروبیان
تا جان پاک قدسیان از نور تو یابد ضیا

رجز مثمن سالم

مهمان شاهم هر شبی بر خوان اخوان الصفا
مهمان صاحب دولتی که دولتش پاینده با
بر خوان شیران یک شبی بوزینهٔ مهمان شده
استیزه رو گر نیستی او از کجا شیر از کجا
بنگر که از شمشیر شه در قهرمان خون میچکد
آخر چه گستاخیست این الله خطا بالله خطا
گر طفل شیری پنجه زد بر روی ما در ناگهان
تو دشمن خود نیستی بر روی منه تو پنجه را
آن که ز شیران شیر خورد او شیر باشد نیست مرد
بسیار نفس آدمی دیدم که بد او اژدها
نوح ار چه مردم دار بد طوفان مردم خوار بد
گر هست آتش ذره آن ذره آرد شعلها
شمشیر خونریزم من هم نرمم و هم تیز من
همچون جهان فانیم ظاهر خوش و باطن بلا
تا شمس تبریزی نمود از لطف نور دری شهود
بیگانه گشتم از خرد فارغ شدم ز اندیشها

مهمان

رجز مثمن سالم

من از کجا پند از کجا باده بگردان ساقیا
آن جام جان افزای را بر ریز بر جان ساقیا
بر دست من ده جام جان ای دستگیر عاشقان
دور از لب بیگانگان پیش آر پنهان ساقیا
نانی بده نان خواره را آن طامع بیچاره را
آن عاشق نان باره را کنجی بخسبان ساقیا
ای جان جان جان جان ما نامدیم از بهر نان
برجه گدا رویی مکن در بزم سلطان ساقیا
اول بگیر آن جام مه بر کفه آن پیر نه
چون مست گردد پیر ده رو سوی مستان ساقیا
رو سخت کن ای مرتجا مست از کجا شرم از کجا
ور شرم داری یک قدح بر شرمم افشان ساقیا
برخیز ای ساقی بیا ای دشمن شرم و حیا
تا بخت ما خندان شود پیش آی خندان ساقیا
چون شمس تبریزی بیا مست کوی مغان
تا جان فشاند پیش تو دانا و نادان ساقیا

رجز مثمن سالم

هر لحظه وحی از آسمان آید بسر جانها
کاخر چو دُردی بر زمین تا چند می باشی برآ
هر کز گران جانان بود چون دُرد در پایان بود
آنکه رود بالا خم کان دُرد او یابد صفا
گل را مجنبان هر دمی تا آب تو صافی شود
تا دُرد تو روشن شود تا درد تو یابد دوا
جانیست چون شعله ولی دودش ز نورش بیشتر
چون دود از حد بگذرد در خانه نماید ضیا
گرد و ورا کمتر کنی از نور شعله بر خوری
از نور تو روشن شود هم این سرا هم آن سرا
در آب تیره بنگری نه ماه بینی نه فلک
خورشید و مه پنهان شود چون تیرگی گیرد هوا
باد شمالی می وزد گردی هوا صافی شود
از بهر این صیقل سحر دم می دمد باد صبا
باد نفس هر سینه را از اندوه صیقل می زند
گر یک نفس گیرد نفس مر نفس را آید فنا
جان غریب اندر جهان مشتاق شهر لامکان
نفسی بهیمی در چرا چندین چرا باشد چرا
ای جان پاک خوش گهر تا چند باشی در سفر
تو باز شاهی باز پر سوی صفیر پادشا
جولان تو در لامکان سیر انگشت میدان جان
هر دانه در خاکدان برجه ز جا چندین میا
مست و حب جانانه نه لائق افسانه
این دم بکنج خانه فارس شو میدان در آ
گنجی بزیر توده خود را بگل اندوده
جان را چه افسرده افزای و بگیر حسن ها
بگنبدیده ملک و ملک افزون ز خورشید و فلک
هر دم سلام از ما علیک ای دلنواز جان فزا
مخدوم ما شمس جهان تبریز شد مثل جنان
آندم که نسبت یافته از حضرت جانان ها
هیهات ای طبیب عاشقان دوایی دیدی چو ما
اصفر خدی من جفا ابیض عینی من بکا
از چشم یعقوب صفی اشکی دوان بی یوسفی
الصید جل او صغر فالکل فی جوف الفرا
اسباب عشرت راست شد هر چه دلم میخواست شد
اذهب و ربک قاتلا انا قعود ههنا
هرگز نه بینی در جهان مظلوم تر زین عاشقان
من فضل رب محسن عدل علی العرش استوی
گر واقفی بر شرب ما ور ساقی شیرین لقا
ماذا تری فیما تری یا من یری ما لا یری
خاموش و باقی را بجو از ناطق اکرام خو
فی الفهم من ایجابه من کل مکروه شفا
هر دم سه بانگ صلا از جانب جهان سرا
پرواز آور بر گذر از عرصه جرم سها
آنکه ترا باشد یقین هر چه بخواهی آن و این
کاغذ بنه بشکن قلم ساقی در آمد الصلا
هر دم ندائی از احد آید سوی جان و جسد
کای شمس تبریزی بیا در بارگاه کبریا

رجز مثمن سالم

یا صاحبی انی مستهلک لولاکما
ای یوسف صد انجمن یعقوب بدیدی چو من
تجری دموعی بالولا من مقلتی عین الولا
صد مصر صد شکرستان ای حبتا اندر ریو بغان
فالوقت سیف قاطع لا تفتکر فیما مضی
جانباز اندر عشق هو چون سبط موسی را گو
قولوا الاصحابی الجی رفقا بارباب الهوا
گر درد و فریادی بوده در عاقبت دوائی بود
المزه و اعلم ان ذا من غیره لا یرتجی
کردیم حمله حیلها ای حیله آموز نها

رجز مثمن سالم

بگذار از خویش و بیش پیش آ در بارگاه کبریا
چندین چرا باید حضر چون جان نباید شد سفر
حاکم سوی سلطان نشین فرمان دهی بر ما مضی
خامش که بس مستعجلم رفتم سوی پای علم

بحر رجز مثمن مطوی تقطیعه مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

ای رخ تو گنج بقا محرم جانی صنما
وی تو ز تغییر و فنا امن و امانی صنما
ما تو ببینیده شده مرده بتو زنده شده
زنده پاینده شده نور زمانی صنما
ای صنم روح روان گنج معانی و بیان
آیه تقدیس بخوان چون دل و جان ای صنما
عقل و روان لال شده جانب ابدال شده
قال همه حال شده سر عیانی صنما

درد و دوا از تو بود رنج و عنا از تو بجا
لطف و عطا از تو بود نام و نشانی صفا
جانب تبریز شدم واقف اسرار جام
تا تو بیایم صفتی حادث ثانی صفا
خامش ازین گفت مگو راه مگو یا نه بجو
سرّ دل یار مگو چون نه ضمانی صفا

رجز مثمن مطوی

ای تو هوسهای دلم بیا بیا بیا بیا
ای تو مراد و حاصلم بیا بیا بیا بیا
مشکل و شوریده ام چون خم زلف تو متین
ای تو گشاده شکلم بیا بیا بیا بیا
از ره و منزل مگو دیگر مگو دیگر مگو
ای تو تو راه و منزلم بیا بیا بیا بیا
ورم ربودی از زمین کمیت گل کمیت گل
زو درمیان آن گلم بیا بیا بیا بیا
تا ز نیکی و ز بدی من واقفم من واقفم
لیک از جهالت غافلم بیا بیا بیا بیا
تا کی بسوزد عقل من در عشق تو در عشق تو
نی غافلم نی غافلم بیا بیا بیا بیا
شه صلاح الدین که تو هم حاضری هم غایبی
ای تو اعجوبه و اصلم بیا بیا بیا بیا

رجز مثمن مطوی

آه که آن صدر سرا می ندهد بار مرا
می نکند محرم جان محرم اسرار مرا
فخری و خوبی و فرش آتش تیز نظرش
پرسش محبوب شکرش کرد گرفتار مرا
گفت مرا رنگ تو کو مهر تو کو فر تو کو
زانکه کجا ماند بو ساعت دیدار مرا
غرقه جوی کرمم بندهٔ آن صبحدمم
کان گل خوشبوی کشد جانب گلزار مرا
هر که بجو یار بود جامه برو بار بود
چند ز نیابت دگران خرقه و دستار مرا
ملکت و اسباب گزین باده رخان شکرین
هست بمعنی چو بود یار وفادار مرا
دستگه و پیشه ترا دانش و اندیشه ترا
شیر ترا بیشه ترا آهو تاتار مرا
نیست کند هست کند هم بدین هدیه کند
باده دهد مست کند ساقی خمار مرا
ای دل قلاش مکن فتنه و پرخاش مکن
شهره مکن فاش مکن بر سر بازار مرا
گر شکند بند مرا زفت کند قند مرا
برطمع ساختن یار خریدار مرا
بیش مزن دم ز دوئی زود مگو چون شوی
اصل سبب را بطلب بس شد از آثار مرا

رجز مثمن مطوی

چون همه مکری و ریا دور شو از بزم صفا
فصل بهارست چو دی با یخ و با برف میا
عیسی جان شاه شد و لشکر او گشت ملک
ماند خر تن بزمین در طلب کار و کما
زر عیارست دلم گرچه ازین آب و گلم
پیش چنین لعل و گهر قدر نباشد شبه را
لفظ شکر نیست شکر غره مشو زین بگذر
کین شکر اندر دهنت پیش ز گفتار مخا
حال به از قال ترا عمر به از مال ترا
بگذر ازین گفت تهی مست شو از خمر خدا
نوح زمانی بیقین شسته بدین کشتی من
بر سر کشتیش نشین باز ره از خوف و رجا
جنس بجنس آمد ازان از ملکت از حیوان
همره عنقا نشود در دو جهان جز عنقا
میل تو با چیست ببین از کی آئی بیقین
بنگر خود را که چه زاغی یا باز و هما
کیست رفیقت بجهان خویش همان جنس بدان
چونکه تو اوئی همگی زو نشوی هیچ جدا
ای خنک آنکس که ورا میل بود سوی خدا
بر در پر رحمت او مست شود بی سر و پا

رجز مثمن مطوی

خواجه بیا خواجه بیا خواجه دگر بار بیا
دفع مده دفع مده ای مه عیار بیا
عاشق مهجور نگر عالم پرشور نگر
تشنهٔ مخمور نگر ای شه خمار بیا
پای توئی دست توئی هستی هر مست توئی
بلبل سرمست توئی جانب گلزار بیا
گوش توئی دیده توئی وز همه بگزیده توئی
یوسف دزدیده توئی بر سر بازار بیا
ای ز نظر گشته نهان ای همه را جان و جهان
بار دگر رقص کنان بیدل و دستار بیا
روشنی روز توئی شادی غم سوز توئی
ماه شب افروز توئی ابر گهربار بیا
ای رهن اجلی بی خرد و بی عملی
پیش طبیب ازلی از خود بیزار بیا
ای علم عالم نو پیش تو هر عقل گرو
گاه میا گاه مرو خیز بیکبار بیا
ای دل آواره بیا وی جگر پاره بیا
ور ره در بسته بود از ره دیوار بیا
ای دل آغشته بخون چند بود شور و جنون
پخته شد انگور کنون غوره میفشار بیا
ای شب آشفته برو وی غم ناگفته برو
ای خرد خفته برو دولت بیدار بیا
ای نفس نوح بیا وی هوس روح بیا
مرهم مجروح بیا صحت بیمار بیا
ای مه افروخته رو آب روان در دل جو
شادی عشاق بجو کوری اغیار بیا
بس بود ای ناطق جان چند ازین گفت زبان
چند زنی طبل بیان بی دم و گفتار بیا

راه توی راه توی هست مرا هست مرا
آنچه کسی را نشود آن ز طمع نی ز فسان
بود مر آنجا همه جان بی پر و بی بال پران
بهر سخن ماند نهان گوی چه زنم بر چوگان

رجز مثمن مطوی

با خبرم دوست ببین مست مرا مست مرا
واز فضل یزدان ست مرا دست مرا
بهر شما حق آنجا بست مرا بست مرا
نیست سخن سوی شما هست مرا هست مرا

زانچو که عیسی چو ملک هستم بالای فلک
وصل مرا داد عطا رحمت صد گنج و فوا
تا برهانم همه را از بن دندان فنا
گفت مرو بهر خدا شاه بود در رو مرا

گر نه به پستی منگر پست مرا پست مرا
گرچه که پیش از هجران خست مرا خست مرا
حکمت حق کرد درین شست مرا شست مرا
آنکه بود پرده تن بست مرا بست مرا

رجز مثمن مطوی

رستم ازین نفس و هوا زنده بلا مرده بلا
قافیه و مغلطه را گو همه سیلاب ببر
برده ویران نبود عشر زمین کوچ و قلان
مرد سخن را چه خبر از خمشی همچو شکر
دست فشانم چو شجر چرخ زنان همچو قمر
دلق من و خرقه من از تو دریغی نبود
من خمشم خسته گلو عارف گوینده بگو
شاه منم شاه منم در ده سرا در ده سرا
هستم اکسیر ازل دارم بس طرفه عمل
شعر چه باشد بر من تا که ازان لاف زنم
در سخن جهل بود وزن خوچ و ته را تو بدان
جائز و ناجائز را خواه بیان خواه بدان
گفت خدا من که منم در دل مومن مقیم
پیش اگر بت شوی از می او مست شوی

زنده و مرده وطنم نیست بجز فضل خدا
نیست بود و هست بود در خور مغز شعرا
مست خرابم طلب و در سخنم نقد و خطا
خشک چه داند چه بود ترللا ترللا
چرخ من از رنگ ببین پاک تر از چرخ شما
وانچه ز سلطان رسدم نیم مرا نیم ترا

رستم ازین بیت و غزل ای شه و سلطان ازل
ای خمشی مغز منی پرده آن نغز منی
تا که خرابم نکند کی دهد آن گنج بمن
آمده ام آمده ام مرد مقالات نیم
عارف گوینده بگو تا که دعای تو کنم
از کف سلطان رسدم ساغر و بغراق قدم

مفتعلن مفتعلن مفتعلن کشت مرا
کمتر فضل خمشی کش نبود خوف رجا
تا که سبیلم نه عجب کی کشدم بحر عطا
دیده شود جان من ار چشم شود گوش شما
چونکه خوش و مست شوم هر سحری وقت دعا
چشمه خورشید بود جرعه او را چو گدا
زانکه تو داود دمی من چو کهم رفته ز جا
بگذر ازین عمر فنا گیر ز من عمر بقا
درد ترا صاف کنم درد ترا جمله دوا
ابر سیه را تو مخوان ماه منور سیما
عالم خود شو که چه ناری با نور خدا
در دل مومن تنها خاص نگنجید بیا
چونکه بیابی جهلش اوست یقین مظهر ما
زانکه ترا فهم نشد آن بد گفتار خدا

رجز مثمن مطوی

مالک بخششم تو تا دفع کند از تو بلا
مس ترا سازم زر زرین نظر جان افزا
هست مرا فن دگر غیر فنون شعرا
پاک زری یا نقره یا مس بی قدر و بها
زین دو کدامی تو بگو ورنه برو زانجا
روی بهر خانه مکن از دل او جوی مرا
چند جانت که نیم یکدم ازو هیچ جدا

از تو برم ظلمت تن تا همگی نور شوی
خشم ترا حلم کنم جهل ترا علم کنم
شعر چو ابریست سیه من پس آن پرده چو مه
گرچه که عالم شده با همه انواع حکم
حق چو نگنجید بجهان نی به زمین نی بزمان
قبله و کعبه است دلش چشمه نور است لبش
گفت انا الحق که یکی در دلت افتاد شکی

رجز مثمن مطوی

شمع جهان دوش نبد نور تو در حلقه ما
دوش کجا بود مهت خیمه و خیل سپهت
دوش همی گشتم من تا بسحر ناله کنان
گاه بود پهلوی او گاه بود محو در او

راست بگو شمع رخت دوش کجا بود و کجا
دولت آنجا که در و حسن تو بگشاد قبا
مدرک با صبح به هیچ نوعی و نفی
پهلوی او هست خدا محو در او هست بقا

سوی دل ما بنگر کز هوس بدین تو
دوش بهر جا که بدی دانم کامروز زغم
سایه نوری تو و ما جمله جهان سایه تو
سایه زده دست طلب سخت در آن نور عجب

نیست شده و سیر نشد از طلب طال بقا
کشته بود همچو دلم مست بلا حول و لا
نور که دیده است که او باشد از سایه جدا
تا چه یکایک بکشد نور خدا پیش بخدا

شرح جدائی و در آمیختگی سایه و نور
لاتینابی ولکن جئت بضعف مددا
نور مسبب بود و هر چه سبب سایه او
فی سببی قد جعل الله لکل سببا
آئنه همه گر افتاد مسبب سبب
هر که نه چون آئنه بشکست ندید آئنه را
خامش این رمز مگو طعمه هر نفر مجو
باز شوی صید کنی مرغ دل اهل صفا

رجز مثمن مطوی

طوق جنون سلسله شد باز مکن سلسله را
لابه گری میکنمت راه تو زن قافله را
مست و خوش و شاد توام حامله داد توام
حامله گر بار نهد جرم منه حامله را
هیچ فلک دفع کند از سر خود دور سفر
هیچ زمین دفع کند از تن خود زلزله را
میکشد آن شه رقمی ال کفش چون قلمی
تازه کن اسلام دمی خواه رباکن گله را
انچه کند شاه جفا آبله دان بر کف شه
انکه بیاید کف شه بوسه دهد آبله را
همچو کتابیست جهان جامع احکام نهان
جان تو سر دفتر آن فهم کن این مسئله را
شاد همی باش و ترش آب بگردان حمش
باز کن از گردن خر مشغله زنگله را

رجز مثمن مطوی

عشق تبم عشق تبم کرد گرفتار مرا
کرد بصد حیله گری از همه بیزار مرا
بردم قاروره دل پیش طبیب مرضم
بو که مگر چاره کند این دل بیمار مرا
یک قدح باده ازان خم ملوکانه بده
بو که مگر مست کنی این سر هشیار مرا
داد یکی تیغ بمن آن شه شاهان جهان
گفت بدین تیغ بزن گردن اغیار مرا
خواستم از خون جگر نعره مستانه زدن
دست غیور رشیش بزد بر لب مسمار مرا
عاجز و بیچاره شدم خسته و آواره شدم
هیچ ندانم چه بود چاره این کار مرا
ساقی میخانه بمن گفت حریفانه بده
گفتم بستان بگرو جبه و دستار مرا
داد یکی جرعه بمن خوردم و سرمست شدم
برد بکلی ز سرم دعوی پندار مرا
زاهد سجاده نشین بودم با زهد و ورع
عشق درآمد ز درم برد به بخمار مرا
گفت بمن شمس که تو جان نه از خار بری
گر تو بگوئی به کسی نکته اسرار مرا

رجز مثمن مطوی

کاهل و نادشت بدم کار در آورد مرا
طوطی اندیشه او همچو شکر خورد مرا
تابش خورشید ازل پرورش جان و جهان
بر صفت گل شکر بخت و بپرورد مرا
گفتم ای چرخ فلک مرد جفای تو نیم
گفت زبون یافت مگر ای سره این مرد مرا
ای شه شطرنج فلک مات مرا برد ترا
ای ملک آن تخت ترا تخته این نرد مرا
تشنه و مستسقی تو گشته ام ای بحر چنانک
بحر محیط ار بخورم باشد در خورد مرا
حسن غریب تو مرا کرد غریب دو جهان
فردی تو چون نکند از همگان فرد مرا
رفتم هنگام خزان سوی رزان دست گزان
نوحه گری هجر تو شد هر ورق زرد مرا
فتنه عشاق کند آن رخ چون روز ترا
شهره آفاق کند این دل شب گرد مرا
راست چو شقه علمت رقص کنانم ز هوا
بال مرا باز گشا خوش خوش منورد مرا
صبح دم سرد زند از پی خورشید زند
از پی خورشید تو هست این نفس سرد مرا
بنده آنم که مرا بی گنه آزرده کند
چون صفتی دارد آن مه که نیازرد مرا
جزو ز جزوی چو برید از تن تو درد کند
جزو من از کل ببرد چون نبود درد مرا
هر کسکی را هوس قسم قضا و قدریست
عشق وی آورد قضا هدیه ره آورد مرا
اسپ سخن پیش مران در ره جان گرد مکن
گرچه که خود سرمه جان آمد آن گرد مرا
دیدن دیدار تو ای مفخر تبریز بحق
می شکفاند به دلم سوسن و صد ورد مرا

رجز مثمن مطوی

کار تو داری صنما قدر تو باری صنما
ما همه پابسته تو شیر شکاری صنما
دلبر بی کینه ما شمع دل سینه ما
در دو جهان در دو سرا کار تو داری صنما
ذره بذره بر تو سجده کنان بر در تو
چاکر و یاری گر تو آه چه یاری صنما
مرغ نفسی تشنه تنم بسته جوع البقرم
گفت که دریا بخوری گفتم آری صنما
هر که ز تو نیست جدا هیچ نمیرد بخدا
آنکه اگر مرگ بود پیش تو باری صنما
نیست مرا کار و دکان هستم بی کار جهان
زانکه ندانم جز تو کارگزاری صنما
خواه شب و خواه سحر نیستم از هر دو خبر
کیست خبر چیست خبر روز شماری صنما
روز مرا دیدن تو شب غم ربدین تو
از تو شبم روز شود همچو بهاری صنما

باغ پر از نعمت من گلبن با زینت من
هیچ نه مرد و نبود چون تو بهاری صنما

جسم مرا خاک کنی خاک مرا پاک کنی
باز مرا نقش کنی ماه عذاری صنما

فلسفیک کور شود نور از و دور شود
زرد نه مرد سنبل دمن چونکه نکاری صنما

فلسفی هستی من عارف تو مستی من
خوبی این شئی آن هم تو نگاری صنما

از سوی تبریز اگر شمس حق آید بسفر
هیچ نبینی بجهان یک شب تاری صنما

رجز مثمن مطوی

هیج نومی ونفی ریح علی الفور نهی
اذکرنی ومضه طیب زمان سلفا

یا رشا والحظه صیرن روحی هدفا
یا قمرا لفاظه اوهن قلبی شرفا

شوقنی ذوقنی ادرکنی اضحکنی
افقرنی اسکرنی مه حسب جود و علا

اذ احد طیبنی وان بدا غیبنی
وان نأی شیعنی لا یزال یوم الملتقی

اکرم یحیی سامیا اضحی بصدر رزمیا
حین رمی باسهمه بین سقمی وشفا

یا قمر الطوارق تاجا علی المفارق
لاح من المشارق بدل لیلتی ضحی

لاح مفار حسن نفتح عنها الوسن
یا ثقتی لا تهنوا واعتجلوا اغتنما

یا نظری حل لما غمضت عنه النظر
اغمضته فاستترا عاد الی بالایدی

کن و نفا مقتربا متمثلا مضطربا
منتقلا معتربا مثل شهاب فی السما

یا من یری لا یری ال عن العین الکری
قلبی عشیق للسری فانتصوا الماوری

رجز مثمن مطوی

یار مرا غار مرا عشق جگرخوار مرا
یار تویی غار تویی خواجه نگهدار مرا

نوح تویی روح تویی فاتح و مفتوح تویی
سینه مشروح تویی پرده اسرار مرا

نور تویی سور تویی دولت منصور تویی
مرغ که طور تویی خسته بمنقار مرا

قطره تویی بحر تویی لطف تویی قهر تویی
قند تویی زهر تویی بیش میازار مرا

حجره خورشید تویی خانه ناهید تویی
روضه امید تویی بار بده یار مرا

دوش کنون وقت سحر بر سر کوئیش بگذر
برده بتاراج همه رخت و خرد بار مرا

گفتمش ای جان جهان مفلس بی مایه منم
گفت منم مایه تو نیک نگهدار مرا

روز تویی روزه تویی حاصل دریوزه تویی
آب تویی کوزه تویی آب ده ای یار مرا

دانه تویی دام تویی باده تویی جام تویی
پخته تویی خام تویی خام بمگذار مرا

آن تن اگر کم تندی راه دلم کم زندی
راه شدی تا نبری این همه گفتار مرا

خواند مرا خواند مرا گفت بیا گفت بیا
میروم ای وای بمن گر ندهی بار مرا

حور تویی نور تویی جنت معمور تویی
حجت منکر تویی سرور و سالار مرا

شمس شکرریز تویی مفخر تبریز تویی
نخله آمیز تویی خواجه عطار مرا

رجز مثمن مطوی

یار بیا یار بیا مفخر ابرار بیا
مظهر انوار بیا زبده اسرار بیا

روح منی روح منی آدم و هم نوح منی
فاتح و مفتوح منی ای دل و دلدار بیا

قطب فلک بنده تو این دل من زنده تو
دل شده بیننده تو ای مه سیار بیا

شبلی و معروف ز تو یافته شوق ازلی
مالک دینار تویی مالک دینار بیا

صورت آیات خدا معنی الفاظ هدی
رونق جنات علا مخزن اسرار بیا

من نه ز تو بیگانه ام گرچه ز میخانه ام
منکر میخانه نه ام ای شه خمار بیا

عقل برو عقل برو از همه بیگانه بشو
دره انوار بیا دره اطوار بیا

گاه بعیسی نفسی جان دهی اندر تن گل
گاه چو منصور تویی بر سر این دار بیا

گاه چو روح القدس از عرش بیک چشم زدن
در تنگ چاه بدن از دیدن دیدار بیا

گر ز خم وحدت او نوش کنی یکدو قدح
بی سر و بی پا نفسی بر سر بازار بیا

ای شه خوبان جهان مست تو شد پیر و جوان
ای دل و ای دیده جان کوری اغیار بیا

مفخر تبریز تویی قاتل و خونریز تویی
رغم حسودان دگر کوری اغیار بیا

بحر رجز مثمن مطوی مخبون تقطیعه مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

ای تو چو ماه آسمان ما بکجا و تو کجا
در رخ مه کجا بود این کر و فر کبریا

جمله بماه عاشق و ماه اسیر عشق تو
ناله زنان ز درد تو لابه کنان که ای خدا

سجده کننده مهر و مه پیش رخ چو آتشست
چونکه کند جمال تو با مه و مهر ماجرا

آمد دوش مه که تا سجده کند بپیش تو
غیرت عاشقان تو نعره زنان که رو میا

خوش بخرام در زمین تا شکفند جانها
تا که ملک فرو کند سر ز دریچهٔ سما
چونکه شود ز روی تو برق جهنده هر دلی
دست بچشم برنهد از پی حفظ دیدها
هرچه بیافت باغ دل از طرب و شکفتگی
از دی این فراق شد حاصل او همه هبا
زرد شده است باغ جان از غم هجر چون خزان
کی رسد آن بهار جان تا بنمایدش نما
بر سر کوی تو دلم زار و نزار خفت دوش
گرد خیال تو گذر دید بدان صفت ورا
گفت چگونه ازین عارضهٔ گران بگو
گر بتنگی ز دیده بارزت تن تو در خفا
گفت و گذشت او ز من لیک ز لوح آن سخن
صحت یافت این دلم از همه علت و عنا
سوی شرابخانه رو جرعهٔ عشق نوش کن
تا که ز فیض فضل او باز رسد ترا شفا
در تبریز تا شدم از می عشق بیخودم
باده صاف خورده‌ام از کف ساقی صفا

رجز مثمن مطوی مخبون

ای بگرفته از وفا گوشه کران چرا چرا
بر من خسته کرده روی گران چرا چرا
بر دل من که جای تست کارگه وفای تست
هر نفسی همی زنی زخم سنان چرا چرا
گوهر تو بگوهری برد سبق ز مشتری
جان جهان همی بری جان جهان چرا چرا
چشمهٔ خضر و کوثری ز آب حیات خوشتری
ز آتش هجر تو منم خشک دهان چرا چرا
مهر تو جان نهان بود مهر تو بی نشان بود
در دل من ز مهر تو مهر و نشان چرا چرا
گفت که جان جان منم دیدن جان طمع مکن
ای بنموده روی تو صورت جان چرا چرا
ای تو بنور مشتعل وی ز تو اختران خجل
پیش دو دلی میان دل ز ابرکمان چرا چرا

رجز مثمن مطوی مخبون

با تو حیات و زندگی بی تو فنا و مردنا
زانکه تو آفتابی و بی تو بود فسردنا
خلق برین بساطها بر کف تو چو مهره‌ها
هم ز تو مات گشتنا هم ز تو مهره بردنا
گفت دمم چه میدهی دم بتو من سپرده‌ام
من ز تو هیچ بیخبر نیم ور دم و دم سپردنا
پیش بسجده میشدم پشت خمیده چون شتر
خنده زنان گشاد لب گفت دراز گردنا
بین که چه خواهی کردنا بین که چه خواهی کردنا
گردن دراز کرده‌ای پنبه بخواهی خوردنا

رجز مثمن مطوی مخبون

بالب او چه خوش بود گفت و شنید ماجرا
خاصه که در گشاید و گوید خواجه اندر آ
بالب خشک گوید او قصهٔ چشمهٔ خضر
بر قد مردمی برد درزی عشق او قبا
مست شوند چشمها از سکرات چشم او
رقص کنان درختها پیش لطافت صبا
بلبل با درخت گل گوید چیست در دلت
این دم در میان بنه نیست کسی تویی و ما
گوید تا تو با تویی هیچ مدار این طمع
جهد نما که تا بری رخت تویی ازین سرا
چشمهٔ سوزن هوس تنگ بود یقین بدان
ره ندهد بریسمان چونکه به بندیش دوتا
بنگر آفتاب را تا بگلو در آتشی
تا که ز روی او شود روی زمین از ضیا
چونکه کلیم حق بشد سوی درخت آتشین
گفت من آب کوثرم کفش برون کن و بیا
هیچ مترس ز آتشم زانکه من آبم و خوشم
جانب دولت آمدی صدر تراست مرحبا
جوهری و لعل و کان جان مکان و لامکان
نادرهٔ زمانه خالق کجا و تو کجا
بارگه عطا شود از کف عشق هر کفی
کارگه وفا شود از تو جهان بیوفا
زاول روز آمدی ساغر خسروی بکف
جانب بزم میکشی جان مرا که الصلا
دل چه شود چو دست دل گیرد زلف دلبری
مس چه شود چو بشنود بانگ صلای کیمیا
آمد دلبری عجب نیزه بدست چون عرب
گفتم هست خدمتی گفت تعال عندنا
جست دلم که من روم گفت خرد که من روم
کرد اشارت از کرم گفت بلی کلا کما
خوان چو رسید از آسمان بشستی هم دهان
تا که نیاید از کفت بوی پیاز و گندنا
کان نمک رسید هین گر تو ملیح و عاشقی
کوزه گزین و کاسه ده شور گزین و شوربا
بسته کنم من این لبان تا که چراغ روز و شب
هم بزبانهٔ زبان گوید قصه با شما
شاه سریر سلطنت داده بلطف و مرحمت
نور عطای ایزدی بر دل مفلس گدا
در تبریز اگر روی رغرا آه بشنوی
گر ز دم شمس دین رسد زندگی دل ترا

رجز مثمن مطوی مخبون

باز رسید ناگهان بلبل عالم بقا
تا که ز گلشن ابد نعره زند که الصلا
باز رسید ناگهان ورد و بهار ارغوان
یافته شد صفای دل از نفحات کبریا
قمری مدح خوان کجا تا که بسوی گلرخی
نعره زند بصد زبان گوید باز الصلا
آنکه بدی برفته بد در شب غم بخفته بد
باز بهار زندگی یافت ز نکهت صبا

باد صبا ز جانب عشق وزید بر زمان
خود بخودش بود نظر نیست کسی خبر او دگر
نیست شو از می ازل از دم لطف لم یزل
پنبه ز گوش دور کن دیده بعشق بر گشا
رو قدم قدم بزن بر حدث حدوث خود
نی ز شکر پرست زان کو دم نیستی زند
قبله اگر طلب کنی در دو جهان بگو بیته
چیست بگو که آن نه تا که شوم از و جدا
هر چه کنی نکو بود گرچه که زشت در ره بود
صحن زمین شد انس را سقف سمات انس را
خاک بدی گیا شدی بعد گیا جهان شدی
رفت دلم ز عشق تو جانب فخر جهان
خند روی ز عشق تو بر سر عرصهٔ بلا
خند زنم چو شقشقه نالهٔ عشق بو لقو
گفت بگو حدیث من چند زنی تنن تنن
روح قدس خلیل را رخت بقول بل لک
گفت برون ز ره میان صنعت حفظ حق نگر
چونکه خرد بلی بدین صفت یافت کمال معرفت
گفت خلیل یار من تبریز شمس دین
در دو جهان لطیف خوش همچو امیر ما کجا
من سلام گرم او آتش من ز شرم او
آب حیات او ببین هیچ مترس از اجل
خواندم امیر عشق را فهم بدین شود ترا
میشنود دعای تو میدهدت جواب تو

باز نسیم میزند دم ز مسیح جانفزا
خیز و ورای کاروان بشنو خوش درآ درآ
تا شنوی بگوش جان از دم روح این ندا

هر نفسی وجود گل چون نفسی زند صبا
خامش و گفتگو مکن در پی حسبت جز مرو
نیست ورای کاروان بحر نفس در میان

رجز مثمن مطوی مخبون

نفس خسیس را بهل در صفت عاشقان درآ
حملهٔ عاشقانه کن بر سر لامکان برآ
گر تو نه چون نی بند لب ملب و شکر بیا

از ظلمات هستیت یک قدم از برون نهی
گر تو ز خود فنا شوی بی خود از بقا شوی
گر تو محب شیخ شوی بکن حاصل هر دو کون را

رجز مثمن مطوی مخبون

غیب تو گر کسی بود نقش ورا نما
جمله صواب کرده پاک ز سهو و ز خطا
انس چه گیر و انس را دان که برفت بر سما
آخر از اولیا شدی چونکه نمود رو ترا

در خور و مه روان تو نی و ز تو جهان تو خوری
گر چه کسی شهره کند پای ورا بسر کمند
انس بحق سما بود دم بدم ارتقا بود
ز اول عمر میدوی سوی عروج میرسی

رجز مثمن مطوی مخبون

گل کوزگل قربتی تن تللا تلا تلا
دم فرن از شر قرتو صبح چو گفت غلغلا
نای و فی ارچه میزنند بر من بیخبر صلا
گفت که هست حاجتی جز بدرا حاجه فلا
زانچه میان دوستان شرط خلاست اولا
جوش و خروش عرشیان رفت بعالم علا

بلبل خدعه سحر غلغل با شنیدهٔ
ساقی بخود آن بده جام می بیا بهم
هی هی هی که عاشقان بیخبرند زین خبر
زوت بگفت کای صد جز تو کسی نبد چه
روح قدس چو باز شد دید خلیل و گلستان
نیست مقیم کوی او از سر اختیار دل

رجز مثمن مطوی مخبون

ابروی وی گره شد گرچه بدید صد خطا
در سخنان نرم او آب شوند سنگها
در ره و در رضای او هیچ ملرز از قضا
چونکه تو رهبن صنعتی صورت تست رهنما
کامی آتش بهل کری گوش تمام بر گشا

چشم گشا و رو نگر جرم بیار و خو نگر
زهر به پیش او ببر تا کندش به از شکر
سجده کنی به پیش او عزت مسجدت بود
دور مرو سفر مکن پیش تو است ماه نو
گرنه حدیث او بدی جان تو آه کی زدی

از نفسش جهان شود نکهت صیف در شتا
سر حدیث را شنو از لب لعل یار ما
چیست ورای کاروان عمر شریعت این ندا
ز آب حیات نیستی صد چو خضر شوی بقا
درد بدی دوا شوی مرهم جمله ریشها
بعد فنای این جهان هستی خویشتن فنا
هست مجو و شمس دین قبلهٔ مرد با صفا
هر دم از آن نعم اکنم در بد و نیک ای خدا
وآنکه نگه در خورست با همه روی و دست با
هست عروج همچنین هر نفسی سوی علا
تحفه شبیه در نوی چشم به بند در رو کشا
شمس جهان کجا وصل او می طلبم من از دعا
ساقی جام جم بده جام می طرب بلا
تا بنوم یلم یلم تا بزنم یلا یلا
اصقل من جماله نور فی سجنجلا
حاجت خود نمید به عرصه بوقت ابتلا
صل علی محمد گفت خلیل بی بلا
جز که کسی که با همه هست سوی پیش ولا
قول الست رب شنو همدم او بگو بلا
خوی چو آب جو نگه جمله طراوت و صفا
قهر به پیش او ببر تا کندش همه رضا
ای که تو خوار گشته زیر قدم چو بوریا
نعره مزن که زیر لب میشنود ز تو دعا
آه بزن که آه تو راه کند سوی خدا

چرخ زنان بدان خوشم کآب بسبوی گشتم
میوه رسد ز آب جان شوره و سنگ و ریگ را
از قوه دل ار سفر کند از تپش جگر کند
بر سر پاست منتظر تا که بگویدش بیا
دل چو کبوتری اگر می‌بپرد ز بام تو
هست خیال بام تو قبله جانش در هوا
بام و هوا توئی و بس نیست روی بجز هوس
آب حیات جان توئی صورتها همه سقا
باغ چو زرد و خشک شد تا بخورد ز آب جان
شاخ شکسته را بگو آب خور و بیا ز ما
شب برود بیا بگه تا شنوی حکایت شه
شب همه شب مثال مه تا بسحر نشین بیا
خوش سوی اختران نگر ولوله بشنو مخمره
جز سوی نور او مپر چونکه شدی تو آشنا
باش خمش ز گفت و گو غیر جمال او مجو
تا ز جمال شمس دین هر نفست رسد ضیا

رجز مثمن مطوی مخبون

دی بنواخت یار من بندهٔ غم رسیده را
داد ز لطف چاشنی جان ستم رسیده را
گفت که ای نزار من خسته و ترش کام من
من نفروشم از کرم بندهٔ خود خریده را
داشت مرا چو جان خود رفت ز رگ گمان بد
بر کتفم نهاد شه خلعت نو رسیده را
چاشنی جنون او خوشتر با فسون او
چونکه نهفته لب گزد خستهٔ غم گزیده را
کحل نظر بر او دهد دست کرم بدو زند
سینه بسوزد از حسد این فلک خمیده را
بهر خدا را خمش خوی سکوت را بکش
چونکه قصیده میرسد کوته کن قصیده را
فهم فزود و هوش را حلقه نمود گوش را
نوش بداد نوش را نور فزود دیده را
بین که چه داد میکند بین چه گشاد میکند
یوسف یاد میکند عاشق کف بریده را
عاجز و بیکسیم مبین اشک چو طلسم من ببین
در تن من کشیده بین اطلس زر کشیده را
وعده دهد بیار خود گل دهد از کنار خود
پر کند از خمار خود دیدهٔ خون چکیده را
جام می الست خود خود بدهد بمست خود
طبل زند بدست خود باز دل پریده را
هر که بود درین طلب بس عجب است بو العجب
صد طرب است در طرب جان ز خود رهیده را
مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن
در بگشا و کم نما گلشن نو دمیده را

رجز مثمن مطوی مخبون

گر تو ملولی ای پدر جانب یار من بیا
تا که بهار جانها تازه کند دل ترا
مستی و طرفه مستی هستی و طرفه هستی
ملک و دراز دستی نعره زنان که الصلا
زنده بعشق سر کشم منت جان چرا کشم
پهلوی یار خود خوشم یاوه چرا روم چرا
دیدن خسرو زمن شعشعهٔ عقار من
سخت خوش است این وطن می نرمم از این سرا
هوش برفت گو برو جایزه گو نشو گرو
روز شده است گو بشو شب برو روز تو بیا
آمد جان جان من کوری دشمنان من
رونق گلستان من زینت روضهٔ رضا
بوی سلام یار من لخلخهٔ بهار من
باغ و گل و ثمار من آرزوی جان صبا
پای بکوب و دست زن دست در آن دو مست زن
پیش دو نرگس خوشش کشته نگر دل مرا
جان چو سوی وطن رود آب بجوی من رود
تا سوی گولخن رود طبع خبیث تر از خلا
جان طرب پرست ما عقل خراب مست ما
ساغر جان بدست ما سخت خوش است ای خدا
مست رود نگار من در بر و در کنار من
هیچ مگو که یار من باکرم است و باوفا
شاه جهان معرفت خاصه عشق شمس دین
سالک ملک لامکان خسرو کشور بقا

رجز مثمن مطوی مخبون

ماه درست را ببین کو بشکست خواب ما
تافت ز چرخ هفتمین در وطن خراب ما
جمله ره چکیده خون از سر تیغ عشق او
جمله کو گرفته بو از جگر کباب ما
رو ترشی چرا مگر صاف نبد شراب تو
از پی امتحان بخور یک قدح از شراب ما
نور گرفت عالمی از لمعات روی ما
چشم گشا و در نگر شعشعهٔ بر آب ما
خواب ببرد ز چشم ما چون ز تو در گذشت شب
آب مده به تشنگان عشق بس است آب ما
شکر پاکرانه را شکر بی کرانه گفت
نعره شدی بذوق خود بشنو این جواب ما
تا چه شوند عاشقان در وصال ای خدا
چونکه بشد ز هم جهان از بت بانقاب ما
از تبریز شمس دین روی نمود عاشقان
ای که هزار آفرین بر مه و آفتاب ما
هر چه ز شمس دین رسد هست عنایت خدا
نیست خطا که هست آن در دو جهان صواب ما

رجز مثمن مطوی مخبون

من چه کنم که تو نه‌ای پر و حجت خدا
باز روی تو در سقر زانکه کنی خلاف ما
جامهٔ معصیت بکن توبه ... را بپوش
ترک فعال بد بگو رو بسرای سبز ریا

قول محمدی شنو راه محمدی برو
روی محمدی ببین تا برسی به منتها
قلب تو کی شود نکو نوری از علوم حق
تا نشناسیش یقین مالک ملک انما
مالک انما علی نفس قل کفی علی
عالم سرها علی زانکه علیست باوفا
صاحب اتقیا علی قادر لافتی علی
حاضر بل اتی علی زانکه علیست مرتضا
زنده جاودان علی آمر کن مکان علی
راحت جسم و جان علی زانکه علیست ایلیا
شاه ولائیست او جام شها دست او
عین هدایت است او مونس جان انبیا
ناصر انبیا علی حاضر اولیا علی
ناظر کبریا علی تا نه کنی تو ماجرا
نکته ها و هو علی خازن لا و هو علی
در همه شیء هو علی زانکه علیست از خدا
نور علیست بیکران لطف علیست جاودان
سر علیست بیگمان گفت خدا بمصطفی
در تبریز از وی یقین باز نگر شمس من
تا ز تو منجلی شوند اهل زمین هم سما

رجز مثمن مطوی مخبون

مست و خراب میروم از می عشق ذوالعلی
بیم ندارم از بلا تن تللا تللا
عاشقم و مجردم چون شه چرخ مفردم
غم نخورم زمانه را تن تللا تللا
فکر جهان نمیکنم باده نهان نمیخورم
مست خدای من تلا تن تللا تللا
راه خدا همیروم با سر و پا همیروم
گر تو حریفی الصلا تن تللا تللا
گرد نمی بری لقا خاک ره تو توتیا
یافته چشم من جلا تن تللا تللا
نیست مرا سرمنی کینه و کبر و دشمنی
با همه باشدم ولا تن تللا تللا
دره مو شرح مراهست هزار و یک نوا
چیست بگو در آن ولا تن تللا تللا
راز جهان شنو سخن عشق اشارتی بکن
دل تو مست و مبتلا تن تللا تللا
نیست پری من الصنم دیو پری پیش کم
شادم و خرم و رها تن تللا تللا

بحر رجز مثمن مقطوع تقطیعه مفعولن مفعولن مفعولن مفعولن

مولانا مولانا اعثنا اعثنانا
اسقینا عطشانا اصبحنا ریانا
لاتاسی لاتنسی لاتخشی ثعبانا
اوطانا اوطانا من اجلک اوطانا
شرفنا انسانا ان کنت سکرانا
یا بارق یا طارق ما اقفنا عریانا
من کان ارضینا ما جاء مرضیا
فلیعبد فلیعبد فرقانا فرقانا
من کان عسلو یا قد جا رحلو یا
یبرو و یسیم معنانا الوانا الوانا
والباقی والباقی تنبیه یا ساقی
یا محسن یا محسن احسانا احسانا

بحر رجز مسدس مطوی محذوف العروض والضرب تقطیعه مفتعلن مفتعلن مفتعلان

عشق تو آورد قدح پر ز بلاها
گفتم می می نخورم پیش تو شاها
داد می معرفتش آن شکرستان
مست شدم برد مرا تا بکجاها
از طرفی روح الامین آمد پنهان
پیش دویدم که ببین کار و کیاها
گفتم ای سر خدا روی نهان کن
شکر خدا کرد و ثنا گفت و دعاها
گفتم خود آن نشود عاشق پنهان
چیست که آن پرده شود پیش صفاها
عشق چه خونخواره شود وای ازو وای
کوه احد پاره شود خاصه چو ماها
شادی کان شه من آید خندان
باز گشاید به کرم بند قباها
گوید کافسرده شدی ای بی نظرها
پیشتر آ تا بزند بر تو هواها
گویم آن لطف تو کو ای همه خوبی
بنده خود را بنما بند و گشاها
گوید فی تازه شوی هیچ مخور غم
تازه ترا از نرگس و گل وقت صباها
گویم ای داده دوا هر دو جهان را
نیست مرا جز لب تو جان و دواها

بحر رمل مثمن مخبون تقطیعه فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

انا لا اقسم الا برجال صدقونا
الانا اعشق الا بملاح عشقونا
فصبوا ثم صببنا فاتوا ثم اتینا
لهم الفضل علینا لم ما سبقونا
ففتحنا حدقات و غمضنا صدقات
و سرقنا سرقات فاذا هم سرقونا
فظفرنا بقلوب و علمنا بغیوب
فسقانا الله و سقیا لعیون رمقونا
لحق الفضل و الا لهتکنا و هلکنا
فغفرنا و غفرنا فاذا هم لحقونا
انا لولای اجاز سخط الله لقلب
رمق العین کراما خلقونا خلقونا
نتعرض لشموس بکنت تحت نفوس
وسقونا بکوس و ذوقونا رزقونا

رمل مثمن مخبون

بشکر خنده اگر می نبرد جان مرا
متع الله فؤادی بحبیبی ابدا

جانم آن لحظه بخندد که ویش قبض کند
انما یومن اجزای اذا اسکرنا

مغز هر ذره چو از روزن او مست شود
سبحت راقصة عز حبیبی و علا

چون من از خوردن باده همگی باده شوم
انا نقل و مدام فاشربانی و کلا

هله ای روز چه روزی تو که عمر تو دراز
یوم وصل و رحیق و نعیم و رضا

تن همچون خم ما را پی آن باده سرشت
نعم ما قدر ربی لفؤادی و قضا

چون نجنبید خم باده پی آن می جوشد
انما القهوة تغلی لسرور و دما

خم سرکه دگرست و خم دوشاب دگر
کان فی خابیة الروح نبیذا افضلا

می منم خود که نمی گنجم در خم جهان
نزتابد خم نه چرخ کف و جوش مرا

می مرده چه خوری هین تو مرا خور که خمم
انا رزق لمحت فیه شراب و سقا

دگرت رزق نباشد من و یاران بخوریم
فانصتوا و اتخموا معشر اخوان صفا

نور شمس الحق تبریز صفات قدمیست
انا شمس قمریا خذ انوار ضیا

شمس و من عاشق صادق که ترا دید چه گفت
طلع الشمس علینا قلب القلب هوا

رمل مثمن مخبون

تو مرا جان جهانی چکنم جان و جهان را
تو مرا گنج روانی چکنم سود و زیان را

نفسی یار شرابم نفسی یار کبابم
چو درین دور خرابم چکنم دور زمان را

ز همه خلق رمیدم ز همه باز رهیدم
نه نهانم نه پدیدم چکنم کون و مکان را

ز وصال تو خمارم سر مخلوق ندارم
چو ترا صید و شکارم چکنم تیر و کمان را

چو من اندر تگ جویم چه روم آب چه جویم
چه توان گفت چگویم صفت آب روان را

چو نهادم سر مستی چه کشم بار کله را
چو مرا گرگ شبان شد چه کشم ناز شبان را

چو سلاح احدی تو ره ما را بزدی تو
همه خصم ستدی تو چه دهم باج ستان را

چه خوشی عشق و چه مستی چو قدح بر کف دستی
خنک آنجا که نشستی خنک آن دیده جان را

ز تو هر ذره جهانی ز تو هر قطره چو جانی
چو ز تو یافت نشانی چه کند نام و نشان را

جهت گوهر فائق به تک بحر حقائق
چو بسر باید رفتن چه کنم پای روان را

ز شعاع مه تابان ز خم طره پیچان
دل من شد سبک ای جان بده آن رطل گران را

بطلب امن و امان را بگزین گوش گران را
بشنو راه ده آن را بگشا راه نهان را

خمش ای عارف عالی بدبیش از پی گفتن حجت
تو گر از اهل یقینی بهل این اهل گمان را

منگر رنج و بلا را بنگر عشق و ولا را
منگر جور و جفا را بنگر صد نگران را

غم را لطف لقب کن ز غم و درد طرب کن
هم ازین خوف طلب کن فرج و امن و امان را

رمل مثمن مخبون

بلار الحال صباحا لهواکم فاتینا
صدنا عنکم ظبیا ز حدونا فاتینا

وتلاقینا بلا حافی فناکم خفرات
فتعانقنا فنغنج فیونا و سقینا

عذل العاذل یوما عن معراکم ناصحیا
ان تجافو فعن هواکم فسمعنا و عصینا

ورانیاکم بدور راقی سماوات المعالی
فاستنرنا بنجوم بضیاکم و اهتدینا

برنا مثل خطیب امنا فی یوم عید
فاصطفینا حول بدر فی صلواة اقتدینا

فدهشنا من جمال یوسف ثم افقنا
فاذا کاسات راح کدیار بیدینا

فبلا فم شربنا و بلا روح سکرنا
فبلا راس نحرنا و بلا رجل سرینا

فبلا انف شممنا و بلا عقل فهمنا
و بلا شدق ضحکنا و بلا عین بکینا

نور الله زمانا جازنا الوصل امانا
وسقی الله مکانا بحبیب التقینا

وشربنا من مدام سکرذات توام
فی قعود و قیام فطهرنا و حبینا

فهزنا غصن مجد فتثنا تم وجد
فاذا عن سکاری فطفقنا و حیینا

رمل مثمن مخبون

چو فرستاد عنایت بزمین مشعلها را
گر بدر برده تن را تو بهین مشعلها را

تو چرا منکر نوری اگر از اصل تو کوری
وگر از نور تو دوری چه ازین مشعلها را

خرداچند بهوشی خرداچند بپوشی
تو غریب خانه ده آ تو چنین مشعلها را

بنگر رزم جهان را بنگر لشکر جان را
که بر دهی بگشادند کمین مشعلها را

تو اگر خواب درآیی درآیین بادر آیی
تو بدانی و ببینی به یقین مشعلها را

چو صلاح دل و دین را تو بدان چشم ببینی
نجد اروح امینی و امین مشعلها را

رمل مثمن مخبون

سبق المجد الینا نزل الحب علینا
سکن العشق لدینا فکنا و ثوینا
و من الصحو ندامه و من السکر کرامه
خطر العشق سلامه فقتنا و فتینا
فسقانا و سبانا و کلانا و رعانا
و من الغیب اتانا فدعانا و اتینا
فوجدناه رفیقا و مناصا و طریقا
و شرابا و رحیقا فسقانا و سقینا
صدق العشق مقالا کرم الغیب تعالا
و من الخلق تعالی فهدانا و هدینا
طلع الطارق کاسا ظفر الکاس نعاسا
مهد الشکر اساسا و علی ذاک بنینا
فرانیا خضرات و معانی حسنات
سرجا فی ظلمات فدهشنا و هوینا
فالیمن نظرنا فسکرنا و شکرنا
و من السکر عبرنا کفت المعرفة زینا
فرجعنا بیسار و ربی ذات قرار
و حکینا النشاة و شهدنا و الینا

رمل مثمن مخبون

مفروشید کمان و زره تیغ زنان را
که سزا نیست سلحها بجز از تیغ زنان را
چه کند بنده صورت کمر عشق خدا را
چه کند عورت مسکین سپر و گرز و سنان را
چو میان نیست کمر را بکجا بندد آخر
که وی از رنگ کشیدن بشکستت میان را
زر و سیم و در و گوهر که سنگیست مدور
ز پی سنگ کشیدن تو خری ساخته جان را
منشین با دو سه ابله که بمانی ز چنین ره
تو ز مردان خدا جو صفت جان جهان را
سوی آن چشم نظر کن که بود مست تجلی
که در آن چشم بیابی گهر حسن عیان را
تو در آن سایه بنه سر که شجر را کند اخضر
که بد انجاست مجاری همگی امن و امان را
گذر از خواب برادر شب تیره چو اختر
که از شب شاید جستن وطن یار نهان را
بنظر بخش نظر کن ز میش بلبله پر کن
سوی آن دور سفر کن چه کنی دور زمان را
بپران تیر نظر را بمثرده اثر را
تبع تیر نظر دان تن مانند کمان را
چو غدو کیسه تو گردد چو کرم قید تو گردد
چو یقین صید تو گردد بدران دام گمان را
سوی حق چون بشتابی تو چو خورشید بتابی
چو چنان سود بیابی چه کنی سود و زیان را
هله ای تشنه چو آلوشه شو بانگ تعالوا
که گشادست بدعوت مه جاوید دهان را
من ازین فاتحه بستم لب خود باقی از و جو
که و را کند بگو هر دهن فاتحه خوان را

بحر رمل مثمن محذوف العروض والضرب تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

ای خداوند ره نباشد ناله‌های آه را
چون نماید یوسف من از نخ آن چاه را
راه هستی کس نبردی گر نه نور روی تو
روشن و پیدا نکردی همچو روز آن راه را
چون مرا ره نباشد در دو عالم منزل و شه
خاک بر فرق شبه با دم اشباه را
عشق او جا هم نبست و در دو عالم بس نبود
می برد بیزار مرا از وهم خود هر جاه را
ماه اگر سجده نیارد پیش روی آن مهم
رو سیاه هر دو عالم دان تو چون روی ماه را
هیچکس با صد بصیرت ذره نشناسد ازش
گر چه پیش شه نشیند چون بیابد شاه را
مرشدا و تنهائی ام را درون تمام شفقتست
چون بهم آن مبلیست انجا هر فرزین خداه را
بندگان بسیار آیند و روند بر درگهش
لیک آستان درش لازم بود درگاه را
ای خداوند شمس دین ناگاه بجز ام از کسی
کاین علم در خواب بیند چنان ناگاه را

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

آفتابی تافت بر دل از جناب کبریا
شعله آن نور پیکر طلعت شمس الضحی
یعنی انوار جمال شمس تبریزی گرفت
جمله ذرات عالم را از و نور و صفا
ای خداوند شمس دین بکرم بلطف مرحمت
با من سرگشته مجنون شیدائی در آ
گفتمش ای شمس دین هر روز ما را طالبی
طالبان را نیست مطلوبی نظیر تو شها
در سماع عارفان معقولیی دیوانه شد
گفتمش چونست حالت گفت مستم از خدا
من نمیدانم ز عشق خویش با خویش آمدن
یا رب این جام شرابیست یا رب العلا
عالمی را مست گرداند بمو می جرعه
ای خوشا جامی که جان بخشید جسم مرده را
مردگان خاک سر بر می کنند از خاک تن
گر در آید شمس دین روح بخشی بی بها
هان مشو در گفتگو خامش بشو از مغلطه
گفتها بنیک پشیمانی در آرد از ضیا
آن ضیا نوریست روشن از حسام الدین ما
با صلاح الدین که ذاتش نور بخش اولیا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

ای صبا لت یکزمان و می ز راحت سالها
ای منزوی بار کرده بار بر حالها
شب شبه در چین ز هجران رخ چون آفتاب
در قفا وه شب تاریک از آن زلفها

بر سر ره جان و صد جان در شفاعت پیش رو
در زبان چو بیان نگردی گریه بردی حالها
قد ما چون تیر بوده گشته در هجران کمان
اشک خون آلود گشته جملهٔ دلها
تا ببیندش جان عذاب گونه گونه از فراق
سنگ خون گریدا زان چون بشنود احوالها
از برای جان پاک فر پاش مهوشت
ای خدا از شمس دین تا نگسلی آمالها
حالهای کاملان کان از ورای قالهاست
شرمسار از فرد تا آن نوا و رقالها
ذره‌های خاک هامون گر بیابد بوی تو
هر یکی عنقا شود تا برگشاید بالها
بالها چون برگشاید در دو عالم بنگرد
گرد خرگاه تو گردد واله از اجلالها
دیدهٔ نقصان ما را خاک تبریز صفا
کحل بادا تا بیابد زان بسعی اکمالها
چونکه نور افشان کنی درگاه بخشش روح را
خود چه یا دارد در آندم رونق اعمالها
خود همان بخشش که کردی بیخبر اندر نهان
میکند پیدا و پنهان جملهٔ افعالها
چون درستی و تمامی شمس تبریزی بدید
در صف نقصان نشسته از حیا اشقالها
ناگهان بیضیه شکافد مرغ معنی بر پرد
تا هما از سایهٔ آن مرغ گیرد بالها
هم تو بنویس ای حسام الدین برخوان نامها
تا برغم دل ببینی بر سعادت حالها
گرچه دست او ز ارکارت شد ز دستت باک نیست
دست شمس الدین چو دریای تر اخلی لها

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

ای ز مقدارت هزاران فخر بیمقدار را
داده گلزار جمالت جان شیرین خار را
ای ملوکان جهان روح بر درگاه تو
در سجود افتادگان منتظر مر بار را
عقل از عقلی برآید روح روحی کم کند
چونکه طنبوری عشقت بر نوازد تار را
گر ز آب لطف تو نم یافتی گلزارها
کس ندیدی خالی از گل سالها گلنار را
محو میگردد دلم در پرتو دلدار تو
می‌نتابم فرق کردن از دلم دلدار را
دائما فرخنست جان را از هوای چنان
کز سر مستی نداند فخر را و عار را
شد به غار جان من رهبان عشقت معتکف
کرده رهبان مبارک پی ز نور این غار را
گر شود عالم چو قیر از غصهٔ هجران تو
نخوتی دارد که اندر زنگ ده هر قار را
چون عصای موسوی بود اصل اکنون مار شد
ای وصال موسوی‌ش اندر ربا این مار را
ای خداوند شمس دین از آتش هجران تو
رشک نور تو قبهٔ صد آفرین این نار را

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

از فراق شمس دین افتاده ام در تنگنا
او مسیح روزگار و درد چشمم بی دوا
گرچه درد عشق او خود راحت جان نیست
خون جانم گر بریزد او بود صد خونبها
عقل آواره شده دوش آمد و حلقه بزد
من بگفتم کیست بر در باز کن در گو درا
گفت آخر چون درآیم خانه ما ز آتش است
می بسوزد هر دو عالم آتش مهر و ولا
گفتمش تو غم مخور پا اندرون نه مردوار
تا کند پاکت ز هستی مست گردی از خیال
عاقبت بینی بکن تا عاقبت بینی شوی
همچو شیر حق شوی اندر شجاعت لافتی
تا ببینی مستیت چون از عدم سر بر زند
روح مطلق کامگاری شهسوار ال اتقی
جمله عشق و جمله حسن و جمله لطف و جمله خلق
جمله بخشش جمله کوشش جمله مردی در وغا
جمله قدر و جمله احسان جمله عز و جمله فر
گشته در هستی شهید و در عدم او مرتضی
آن عدم نامی که هستی موجها دارد از او
کز نهیب موج او گردان شده هفت آسیا
اندران موج اندر آیی چون برستی از عنا
تو بگویی صوفیم صوفی نگوید ماضی
از میان موج رمی ببینی بر فروزد شمع تو
نور شمعت اندر آمیزد به نور اولیا
شمس تبریزی چو بر تو کشف شد سرّ قلوب
نور حقی حق تو بخشیده اقبال و عطا

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

البصرت روحی طیها زلزلت زلزالها
العطش قلبی تقلقت ریح روحی مالها
ذاق من شعشاع خمر العشق روحی جرعة
طار فی جو الهوا واستثقلت اثقالها
صار روحی فی هواه غار قاحی درکی
لو تلاقاه صبر یاته ا حوالها
فی الهوا من لیس فی الکونین بدر مثله
ان روحی فی الهوا من لا یری امثالها
لم تمل روحی الی ال الی ان عشقت
رهنت الاموال فی تنشر له اموالها
لم یزل تشغن الهوی تجری بها ما صلحت
فی بحار العز والاقبال یوما بالها
عین عینی قد صابتها فارقتها بها
حین عدت فضلها واستکثرت اعمالها
افلحت من بعد ما کان اعوان الهوی
اعتنوا فی امرها ان خففوا احمالها

آه روحی من هوا صدر کبیر خائق
کل یوم قالها فیه ازورت اقوالها
یا یائس النفس اللقا من وصال خابت
حین تتلو فی کتاب الغیب من افعالها
صادق المولی بروحی هی فی ذی اکرای
من زمان اکرمته ما رأت ازلالها
ان روحی تقشع المقضیات فی الماضی
ثم لا یصبر مضی اذ یکفر استقبالها
حبذا احسان حی بی حا دروحا او نفت
نا ولتها شربة صفی لها احوالها
اختفی العشق الثقیل فی ضمیر ذرة
ان روحی اثقلت من ذرة قد شالها
مثله ان اثقل الیوم المخاض حره
اوقعتها فی زدی لم تغنها اجالها
غیر ان سیدا جاوزت لها الطافه
ان روحی ربوة و اشتزلت اطلالها
سیدا مولا عزیزا کاملا فی امره
شمس دین مالک اوفق لها آمالها
جار من تبریز مر بال یفیح بالهوی
اکتب روحی صباحا ازبحت سربالها
قالت الروح افتخارا اصطفانا فضله
ثم غارت بعد حین من مقال نالها

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

ازپی شمس الحق ست این دیده گریان ما
ازپی آن آفتابست اشک چون باران ما
کشتی این نوح کی بینیم هنگام وصال
چونکه مستیها نماید ازپی طوفان ما
چشم ما گریان شود در بحر ما را وصال خود ده
رو نماید کشتی آن نوح پس پنهان ما
بحر هجران رو نهد در وصل ساحل رودها
پس بروید جمله عالم لاله و ریحان ما
هرچه می باید هم اکنون دیده گریان ببین
سر آن پیدا کند از گلشن خندان ما
شرق و غرب این زمین با گلستان یکسان شود
خار و خس یکسان نباشد در گل یکسان ما
زیر هر گلبن نشسته ماه رویی زهره رخ
چنگ عشرت می نوازد ازپی خاقان ما
هر زمان شهره تهی بینی که از هر گوشه
جام می را می نهد در دست بادستان ما
دیده ما در ره ما بوسه دیده ان بتان
باز حیرانی گرفته دیده حیران ما
جان سودا نعره زن هان ای تتار سیمبر
گفته دل آمنت نوش عیش بی پایان ما
شمس تبریزیست اندر رغبت لطف و صفا
چون صفای کوثر و چون چشمه حیوان ما

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

ای سپیدور بزم رندان نوش کن این جام را
در رهش مانند مردان برهوا نه گام را
تا تو در هستی مقیمی جمله نقشی جمله نام
ره بدریاییست کن هم نقش را هم نام را
بام خانه چون حجابست از شعاع آفتاب
باکلنگ عشق حق زوتر فروکن بام را
چار رکن جسم آب و آتش خاک و باد
پنج حس و شش جهت شد روح بی آرام را
زین چهار و پنج و شش مردانه بگذر تا که تو
در جهان روح یابی آن مراد و کام را
ای چو مرغ از حرص پران در هوای دانه
چند گرد دانه گردی بنگر آخر دام را
جان جامت را چو دیگیست این خیال کی بدان
آتش عشقش بزد در روز شبان این خام را
عشق او را دام داری جان و دل در زال
وقت آمد ای برادر تا گزاری دم را
شمس تبریزی زعشقت هر دو عالم بی خبر
چونکه خاص شاه گشتی روزها کن نام را

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

ایها اهل الفرادیس اقرؤا منشورنا
واستقنا من خمرنا فاستمعوا ناقورنا
حورکم تصفر عشقا تختفی من ناره
استجابوا لیقیننا واستکبروا مأمورنا
جار بدر کامل قد کدر الشمس الضحی
لو رأت فی جنح لیل و نهار حورنا
الف بدر حول بدر سجد اخروا له
فی قبان حاذیات واستقروا دورنا
قد سکرنا من حواشی بدرهم اکرم بهم
طیبوا احوالنا واستشرفوا دیجورنا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

اصبحت تبریز عندی قبله او مشرقا
ساعة اضحی لنور ساعة انقی الصلا
ایها الساقی ادر کاس البقا من حبه
طال ما یبنا مرضا ینبغی هذا الشفا
لاابالی من لیال شئنا برمة
بع باصرنا شبابا من حیوة دائما
غیر ان العیش والنغلان فی ذاک الهوی
مشکل صعب مخوف فیه احراق الدما
ایها الصاحین فی ایامه تعسا لکم
اشربوا اخواننا من کاسه طوبی لنا
حصحص الحق الحقیق المقتضی من فضله
سوف یهدی الناس من ظلماتهم نحو القضا
یا لها من سوء خط معرض عن فضله
منکرا مستکبرا حیران فی واد الردا
معرض عن عین عدل مستقیم البقا
طالب للماء فی وسواس یوم للکرا
عین بحر فجرت من ارض تبریز لها
ارض تبریز فداک الروح نعم السرا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

آخر از هجران بوصل او رسیدستی دلا
صد هزاران سر بجان بشنیدستی دلا
از ورای پرده‌ها تو گشته بیچون از او
پردهٔ خوبان همه رو را دریدستی دلا
آن قوام قامتش در قامت تو گر نماند
همچو چنگ از بهر سر و تر خمیدستی دلا
زان سوی هست عدم چون خاص خاص خسروی
همچو او پیران چه زهستی خریدستی دلا
بازجای بوده بر ساعد خسرو بناز
پای بندت باولیست گرچه پریدستی دلا
در بنا شد پای بندت تا نه پنداری که تو
از چنان آرام دلها در رسیدستی دلا
بلکه چون ماهی بدریا بلکه چون تا لب بجان
در هوای عشق آن شیخ آرمیدستی دلا
چون لب اقبال و دولت برگزیدی باک نیست
گر ز زخم چشم دست خود گزیدستی دلا
پای خود بر چرخ نهی تو ازین بحر ار آیی انکه
در رکاب صدر شمس الدین دویدستی دلا
تو ز جام خاص شاها می نیاشامی دلا
گر مدام شمس تبریزی چشیدستی دلا

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

با چنین شمشیر دولت تو زبون مانی چرا
گوهری باشی و از سنگی فرو مانی چرا
میکشد هر کرکسی اجزات را هر جانبی
چون نه مرداری تو بلکه بازجانانی چرا
دیده ات را چون مطراز دیده باقی رسید
دیده ات شیرین شود از دیدهٔ فانی چرا
آنکه او را کس بسیم نقد نستاند بخاک
اینچنین بیشی کند بر نقدهٔ کانی چرا
آن سیه جانی که کفر از جان تلخش ننگ داشت
زهر ریزد بر تو و تو شهد ایمانی چرا
تو چنین لرزان او باشی و او سایه تواست
آخر او نقشیست جسمانی و تو جانی چرا
او همه عیبست تو گیرد تا بپوشد عیب خود
تو برو از غیب جان بر هیچ میدانی چرا
چون دو مستی به بینی گوئی آن من هستیم
دعوی و چون به بینی گویش آنی چرا
خشم یاران فرع باشد اصل شان عشق تواست
از برای خشم فرعی اصل را رانی چرا
شه بحق چون شمس تبریزیست تا نسبتیش
ناحقی را اصل گوئی شاه را مانی چرا

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

پردهٔ دیگر مزن جز پردهٔ دلدار ما
آن هزاران یوسف شیرین شیرین کار ما
یوسفان را مست کرد و پرده‌هاشان بر درید
غمزهٔ خونی مست آن شه خمار ما
جانها همچون سگان کوی او خونخوار شد
صد هزاران آفرینها بر سگ خونخوار ما
در نوای عشق او صد نوبهار سرمدی
صد هزاران بلبلان اندر گل و گلزار ما
دل چو زناری ز عشق آن مسیح عهد بست
لاجرم غیرت برد ایمان برین زنار ما
آفتابی نی ز شرق و نه ز غرب از جان بتافت
ذره وار آمد برقص از وی در و دیوار ما
چون مثال ذره‌ایم اندر پی آن آفتاب
رقص باشد همچو ذره روز و شبها کار ما
عاشقان عشق را بسیار بازیها همیم
چونکه شمس الدین تبریزی کنون شد یار ما

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

پاک کن ز آلایش و آرایش خود راه را
تا شوی مقبول آن سلطان بی درگاه را
چند وار اندر خرابی جهان ها و مکن
تا شوی بازو پری بر دست شاهنشاه را
آفرینش را همه پی کن به تیغ لا آن
تا شوی صافی جهان پاک الا الله را
گر ز خود سر منخواهی برای آخرت
در غزای نفس پیکاری بیفکن راه را
گر چو یوسف جاه و گاه و ملک میخواهی بیا
همچو او یک چند مسکن ساز قعر چاه را
قوت جان هر دو عالم عشق توحید است و بس
اینقدر معلوم باشد مردم آگاه را
چون ترا این قوت حاصل شد رها کن مردوار
بهر این مشتی خران این کاه و بارگاه را
عقل را با عشق کاری نیست زو دوشش کم کن
تا چه خواهی کرد این افسون بی اشباه را
همین بیا جاروب را برگیر ابراهیم وار
پیش رو روب از فلک تو روی مهر و ماه را
چون تو چون آن مرد آگی کردی سزاوار آمدی
گر زنی بر فرق گردون خیمه و خرگاه را
کوی عشق از رحمت عشاق تنگ آمد چنانک
کاندرو گنجی نیابی گر بخواهی راه را
عقل را با عشق کاری خود تواند بود نی
نزد شاهنشه چه کار او باش لشکرگاه را
شمس تبریزی که سر معرفت از فیض اوست
سر او را کی شناسد هر دل گمراه را

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

جمله یاران تو سنگ اند و تویی مرجان چرا
چون تو رفتی جمله افتادند در افغان چرا
آسمان با جملگان جسم است با تو جان چرا
چون تو آیی جزو جزوم مست و سنگ اندر زنند

با خیالت خیره خیره میشوم خندان لبی
میشوم با دشمن تو موبمو دندان چرا
تن همیگوید بجان پرهیز کن از عشق او
جانش میگوید حذر از چشمهٔ حیوان چرا
گوئی برهان کن آن از روی تو روشن ترست
کفت نبرد کفر با زین یوسف کنعان چرا
هرکجا ویران بود آنجا امید گنج هست
گنج حق را می نجوئی در دل ویران چرا
گیرم این غم بندگان خود بار سرگین میکشند
این سواران باز میمانند از میدان چرا
بی خط و بی خال تو این عقل امی می بود
چون ببیند آن خطت امیشود خطخوان چرا
روی تو پیغمبر خوبان و حسن ایزدست
جان تو ایمان نیارد با چنین برهان چرا
هرکجا تخمی بکاری آن بروید عاقبت
بر نروید هیچ از شه دانهٔ احسان چرا
بی ترازو هیچ بازاری ندیدم در جهان
جمله موزون ست عالم نبودش میزان چرا
هر ترانه اولی دارد و دارد آخرے
بس کن آخر این ترانه نیستش پایان چرا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

چون چنین شاهان بدیدم کی بمانم بی عطا
سر ایشان چون شنیدم کی بمانم بی عطا
در سرا و بزم بیچون زان شراب لعلگون
از کف ساقی کشیدم کی بمانم بی عطا
باده دادم جملگی اسباب جاه و مال را
عشق انسان را خریدم کی بمانم بی عطا
خرقهٔ تن را ز جان اندر سماع بیدلان
مست تا دامن دریدم کی بمانم بی عطا
در هوا افشان بر من بیدلی باده
هر طرف حیران دویدم کی بمانم بی عطا
خامش افغان کم کن آخر اشک خونین کن روان
چون من آن آتش بدیدم کی بمانم بی عطا
بالش و مسند نهادم در خرابات آدم
کنج میخانه گزیدم کے بمانم بے عطا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

خدمت شمس الحق و دین باد کارت ساقیا
باده گردان چیست آخر واردارت ساقیا
جام چون طاوس گردان کن بگرد باغ بزم
تا چو طاوسی شود این نجم هر بارت ساقیا
چشمهٔ رواق می را نحل بکشا سوی عیش
تا ز چشمه میشود هر چشمم جارت ساقیا
گاه تو گیری ببر دریا را از بیخودی
چونکه بیخودتر شدی گیرد کنارت ساقیا
ساقی گلرنگ از می عقل ما را خار زن
تا بگردد جمله می این خمار خارت ساقیا
کار را بگذار رومی را بار کن اسپ جام
تا ز کیوان بگذرد این کار و بارت ساقیا
تو شوی مست و ببینی مستیش خود را بی کنار
چون بگیری در بر سیمین کنارت ساقیا
از می تبریز گردان کن پیاپی رطلها
تا ببرد تارهای چنگ عارت ساقیا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

در صفای باده بنما ساقیا تو رنگ ما
محو مان کن تا رهد هر دو جهان از ننگ ما
برکمیت می تو جان را کن سوار راه عشق
همچو یک گامی بود بر ما دو صد فرسنگ ما
ساقیان تیز رو این را نمی بینند که بس
میدود اندر عقب اندیشه های لنگ ما
باده باده برگمار از لطف خود تا بر برد
در هوا ما را که تا خفت پذیرد سنگ ما
وا رهان این جان ما را تو بر طل می از آنکه
خون چکید از بینی و چشم و دل آونگ ما
در طرب اندیشها خر سنگ باشد جان گداز
از میان راه برگیرید این خر سنگ ما
در هوای عشق شمس الدین تبریزی بزن
مطربا در پردهٔ عشاق هر دم چنگ را

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

درمیان پردهٔ خون عشق را گلزارها
عاشقان را با جمال عشق بیچون کارها
عقل گوید پا منه کاندر فنا جز خار نیست
عشق گوید عقل را کاندر تو است این خارها
ای لبا منصور پنهان ز اعتماد جان عشق
ترک منبرها بگفته برشده بر دارها
کار من جان و دل است و کار تو آب و گلست
عشق دارد آتشی در کارها و بارها
ور رگ وی بی میرود چون خون بسی از نهان
هر زمان پیدا کند در هر زبان اسرارها
آنکه دستار از تکبر بسته بد میداد پند
شب بمیخانه گرو کرده بد او دستارها
عقل گوید شش جهت حدست بیرون راه نیست
عشق گوید راه هست و رفته ام من بارها
عقل بازاری بدید و تاجری آغاز کرد
عشق دیده زان سوی بازار او بازارها
عاشقان دلکش اندر درونه ذوقها
عاقلان تیره دل را در درون انکارها
گو زبان نطق را کاندر دهان خامش نشین
دیده را گلزار بس بر طلعت دیدارها
یار گو اغیار گو نشنو حمایت این همه
عشق فارغ میرود از یار و از اغیارها
ماه من غارع شمی گرد تو بر منبر نند
دانهٔ دل خدمتی آورد در منقارها

درخم گیسوی کافروش که داری تارها
بهر گره کردن پاکانست چون زنارها
غالباً گنج سخن افشا کند در دهان
چند بر لب مینهم از خامشی مسمارها
شمس تبریزی توئی خورشید اندر ابر حرف
چون برآمد آفتاب محو شد گفتارها
هین خمش کن خار هستی راز پای دل بکن
تا به بینی ور درون خویشتن گلزارها

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

دوش من پیغام کردم سوی تو استاره را
گفتمش خدمت رسان از من تو آن مه پاره را
سجده کردم گفت این سجده بدان خورشید بر
کو تبابش زر کند مر سنگهای خاره را
سینهٔ خود باز کردم زخمها بنمودمش
گفتمش از من خبر ده آن بت خونخواره را
شهر وصلت بوده است آخر ز اول جای دل
چند داری در غریبی این دل آواره را
سو بسو گشتم که تا طفل دلم خامش شود
طفل خسپد چون بجنباند کسی گهواره را
طفل دل را شیر ده ما را ز گردش وارهان
ای تو چاره کرده هر دم صد چو من بیچاره را
من خمش کردم ولیکن از پی دفع خمار
ساقی عشاق گردان آن نرگس خماره را

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

دردها را در جهان درمان مبادا بی شما
مرگ بادا بی شما و جان مبادا بی شما
سینه های عاشقان جز از شما روشن مباد
گلبن جانهای ما خندان مبادا بی شما
هرچه باشد بی شما هرگز مبادا آن من
زهره بر سرد باشد آن مبادا بی شما
نازکی نازنین از حد گذشته آن و این
آسمان هفتمین گردان مبادا بی شما
دل ز جان آرد قیام جان ز دل آرد پیام
کاشهان جاودان دوران مبادا بی شما
شادمان گردد جهان هرگه نباشد آنچنان
گر ز تو آید بیان اعیان مبادا بی شما
بشنو از ایمان که میگوید بآواز بلند
باد و زلف کافرت کایمان مبادا بی شما
عقل سلطان نهان و آسمان چون چتر او
تاج و تخت و چتر این سلطان مبادا بی شما
عشق را دیدیم میان عاشقان ساقی شده
جان ما را دیدن ایشان مبادا بی شما
جانهای مرده را ای چون دم عیسی شما
ملک مصر و یوسف کنعان مبادا بی شما
چون بنقد عشق شمس الدین تبریزی خوشم
رخ چو زر کردم بگفتم کان مبادا بی شما

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

دیده حاصل کن دلا آنگه ببین تبریز را
بی بصیرت کی توان دیدن چنین تبریز را
هرچه بر افلاک روحانیست از مهر شرف
می نهد بر خاک پنهانی جبین تبریز را
پانهادی بر فلک از کبر و نخوت بی دریغ
گر بچشم سر بدیدستی زمین تبریز را
روح حیوانی کجا و عقل شب کوری کجا
با همین دیده کجا بینی همین تبریز را
تو اگر اوصاف خواهی هست فردوس برین
از صفائی نور سر بنده کمین تبریز را
نفس تو عجل سمین و تو مثال سامری
چون شناسد دیدهٔ عجل سمین تبریز را
همچو دریائیست تبریز از جواهر فر و در
چشم دریابد دو صد در ثمین تبریز را
گر نه چشمستی ترا من گفتمی بهر مثال
جوهرین یا زمردین یا از زرین تبریز را
گر بدان افلاک کین افلاک گرد است از و
وا فروشی هست بر غایت غبین تبریز را
چون همه روحانیان روح قدسی عاجزاند
چون بدانی تو بدین رای رزین تبریز را
چون درختی را نه بینی مرغ کی بینی ز رز
پس چه گویم با تو جان جان این تبریز را

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

درد شمس الدین بود سرمایهٔ درمان ما
بی سر و سامانی عشقش بود سامان ما
آن خیال جانفزائی بخت ساز بی نظیر
هم امیر مجلس و هم ساقی گردان ما
دو رخ جان بخش او بخشید جانها هر زمان
کشته درستی جان هم سهل و هم آسان ما
صد هزاران همچو ما در حسن او حیران شده
کاندرین جا گم شده جان و دل حیران ما
خوش خوش اندر بحر بی پایان او غوطه خوریم
تا ابد سر می نیابد این سر و سامان ما
شکر ایزد را که جمله چشمهٔ حیوانها
تیره باشد پیش لطف چشمهٔ حیوان ما
شرم دارد جان و دل تا سجده آرد هوشیار
پیش چشم مست مخمور خوش جانان ما
دیر گیرد عشق را از غصهٔ این عقل دون
ناگهان گیرد گلوی عشق آدم شان ما
پس بر آرد نیش غونی کز برش خون میچکد
پس ز جان عقل بگشاید سر شریان ما
در دهان عشق ریزد خون او را بر دوام
تا رهاند روح را از دست واردستان ما
تا بشاید خدمت مخدوم جان شمس دین
از قباد و سنجر و اسکندر و خاقان ما
تا ز خاک پاش بگشاید دو چشم سر نصیب
تا به بیند حال آخرین و اولیان ما

شکر آن را سوی تبریز معظم رو نهد
دوش آن جانان ما افتان و خیزان یکقبا
صد هزاران یوسف از عشقش همه حیران شده
جان بشب پیش صد هزاران آن رخ رحمت یافته
عالمی کرده خراب او از برای یک نظر
زانکه مستان خمار جادوانش دیده نیز
ترک هندو دست و بدمستی همیکردند دوش
باز دست چادر بگرفته آن هندو و ترک
ترک را تاجی بسر کاکیان لقب دادم ترا
چون پدید آمد ز دوران فتنه جانهای عجب
وان مقیمان خراباتی ازان دیوانه تر
صبح گشته نیم شب آواز داده موذنان
دولتی همسایه شد همسایگان را الصلا
آن دو در آتش نماید چون نبی بحری بود
چون سمندر در میان آتشش باشد مقام
رنج تن دور از تو ای تو رحمت جانهای ما
عافیت بادا تنت را ای تن تو جان صفت
رنج تو بر جان ما بادا مبادا بر تنت
ساقیا در نوش آور شیره عنقود را
سوی شورستان روان کن چشمه آب حیات
باده پیما باده پیمایان خود را آب ده
هم بزن بر صافیان آن دُرد درد انگیز را
برفشان چندانکه پا افشانده گر ز بیم و خوف
همچو آب دیده در خود آفتاب و ماه را

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

مست آمد با یکی جام پر از صرف صفا
جام می میریخت ره ازانکه مست بود
ناله میکردند کای پیدا و پنهان تا کجا
جان به پیشش در سجود از خاک ره بد بیشتر
راحتی کان هست بیرون از حد و منتها
جیبها بشکافته آنجا نیستن بازان عشق
در خمار چشم مستش عالمی گشته فدا
هوشیاران سر فگنده جملگی از بیم و ترس
چون شنا گویند کافتادند از مستی ز پا
من جفا گر از وفا جستم که همخوابم شود
چون دو خصم خونی ملحد دل دوزخ سرا
که بپای همدگر افتاده چون عذر آوران
هر دو در رو درفتاده پیش آن مه روی ما
یک قدح پر کرده شاه و داده ظاهر آن ترک
بر رخ هندو نهاده داغ کین کفرست ها
آن یکی صوفی مقیم صومعه پاکی شده
جام در کف بسکره در سر زده چون شمس الضحی
ترس جان در صومعه افتاد ازان بیم صنم
بر شکسته خمها و در شکسته چنگ و نا
خیر و شر و نفع و ضر و خوف و امن جان و تن

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

زین سپس باخچه و نماند بو المعلی و بو العلا
عاقبت از مشرق جان تیغ زد چون آفتاب
همچنانکه آتش موسی برای ابتلا
الصلا پروانه جانان قصد آن آتش کنید

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

چشم بد دور از تو ای تو دیده بینای ما
صحت تو صحت جان و جهان ست ای قمر
کم مبادا سایه لطف تو از بالای ما
گلشن رخسار تو سرسبز بادا تا ابد

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

در صبوح آور سبک مستان خواب آلود را
یک سبوی آب افکن جمله تر و خشک را
چون گل و نسرین بخندان خار زغم فرسود را
بلبلان مست گردان مطربان اشیر گیر
کوری آن حرص افزون جوی کم پیمود را
می میاور آن بیاور که می از وی جوش کرد
هم بخور با صوفیان پالوده بی دود را
هر صباحی عید ابراهیم از تو خاصه این صبوح
تا که هر قاصد بیابد در فنا مقصود را
آن نبی کاندر جبل انداخت صد رقص الجبل
چون ایازی بیده در خود مستی محمود را
شمس تبریزی بر آ از چاه مغرب مشرقی

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

کز زمینش می بروید نرگس و ریحان ما
خاک ره میگشت مست پیش او میکوفت پا
عقل دیوانه شده نعره زنان که مرحبا
دل سبک مانند کاه و رو بیا چون کهربا
پیش او صفها کشیده نه دعا و نه ثنا
پیش جام او بدیدم مست افتادم ز پا
معترف در جرم گشته جان سپار و تن فدا
وز نهانی یک قدح میگفت هندو را بیا
دین مقامر در خراباتی نهاده رشتها
می کش و زنار بسته صوفیان پارسا
جمله را سیلاب برده میکشاند سوی لا
ایها العشاق قوموا و استعدوا للصلا
آنکه جان صحبت او را در خلا و در ملا
چون بلی گفتید اهل دردید اندر بلا
هر که دارد در دل و جان اینچنین عشق و ولا
صحت جسم تو بادا ای قمر سیمای ما
کان چراگاه دل است و سبزه صحرای ما
تا بود آن رنج تو چون عقل جان آرای ما
اندر آتش امتحان کن عیب را و عود را
تا که در سازند باهم نغمه داود را
آنکه جوشش در وجود آورد هر موجود را
گر کرم بر می فشانی باده موعود را
زان میی کو روشنی بخشد دل مردود را
همچو صبحی کو برآرد خنجر مغمود را

نه جادویش آمد بهر

سکهٔ رخسار ما جز زر مبادا بی شما / در تنگ دریای دل گوهر مبادا بی شما
این همای دل که خو کرده است در سایهٔ شما / جز میان شعلهٔ آذر مبادا بی شما
روز من تا بید جان در خیالش بنگرید / گفت رنج صعب من خوشتر مبادا بی شما
هر دو ده یعنی دو کون از بوی تو رونق گرفت / در دو ده این چاکرت مهتر مبادا بی شما
جرعه جرعه مر جگر را جام آتش میدهم / کین جگر را شربت کوثر مبادا بی شما
بی شما هر موی ما گر سنجر و خسرو شود / خسروی شاهنشه و سنجر مبادا بی شما
شاخهای باغ شادی کان قوی تازه است و تر / خشک بادا بی شما و تر مبادا بی شما
و میش بیمار جان را گفتمش خوبی خوشی / هین بگو چون نیست میوه بر مبادا بی شما
جان شما و جمله خلقان نقشهای آذرند / نقشهای آذر و آذر مبادا بی شما
چشم را صد پر ز نور از بهر دیدار تو است / ای که هر دو چشم را یک پر مبادا بی شما
صد هزاران سر فدا شد از پی جام الست / عقل گوید کان نسیم در سر مبادا بی شما
با فراق شمس تبریزی همی خنجر کشد / دستهای گل بجز خنجر مبادا بی شما
جان شمس الدین تبریزی ببویت مست شد / مستی ما از می و ساغر مبادا بی شما

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

ساقیا گردان کن آخر آن شراب صاف را / محو کن هستی عدم را بر دران این لاف را
در دماغ اندر بیاید خمر صافی وز دماغ / در زمان بیرون کند جولاه هستی باف را
عقل و تدبیر و صفات تست چون استارگان / زان می خورشید وش تو محو کن اوصاف را
تن چو کفشی جان حیوانی درو چون کفشگر / راز دار شاه کی دارند هر اشکاف را
سیف حق کشتست شمس الدین و در دست حق / مرحبا آن سیف را و مرحبا سیاف را
از میی کز قوت و لطف رواقی و طرب / برکند از بیخ این هستی چو کوه قاف را
آن میی کز ظلم و جور و کامهای خویشتن / شرم آید عدل و داد و دین با انصاف را
جام جان پر کن از آن می بنگر اندر لطف او / تا گشاید چشم جانت بیند آن الطاف را
روح ناری از کجا دارد ز نور می خبر / آتش غیرت کجا باشد دل حراف را
اسپ حاجتهای مشتاقان بدو اندر رسد / ای خدا ضایع مکن این سیر دین الحاف را
شهر تبریز است آنکه از شوق او مستی بود / کی خبر گردد به سر سر او اسلاف را

له
الحاف جمع لحف بالتحریک
میانهٔ وادی و مغاک
۱۲ صراح

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

شه برون کن از دریچه جان عشاق را / از صبوحیهای شاه آگاه کن نساق را
چونکه ابراهیم باشد دستگیر عاشقان / سر بریدن کی زیان آرد دلا اسحاق را
غلبهٔ جانها در انجا پشت بر پشت بیا / زنگ خهای زبان بگفت آن اوراق را
چون ببید آن شاه ما بر در نشسته بندگان / دان از شکلی که نومیدی شود مشتاق را
پارهای آن دل شکسته سبز و تازه شد / کانچه دست شه برآرد نیست مر احراق را
آنکه در جیبش از و پیغام پنهانی رسید / مست آن باشد نخواهد عقد اطلاق را
شاه جانست آن خداوند سر شمس دین / کش مکان تبریز شد آن چشمهٔ رواق را
ورنه از تشنیع و زاریها جهانی برکنم / از فراق خاصیت آن شاه من آفاق را
از عنایتهای آن شاه حیات انگیز ما / جان نوده مرحبان طاعت انفاق را
طاق ایوانی بدیدم شاه ما در وی چو ماه / نقشهای رست میشد در نهان انطاق را
سر گشتی باز ذوق مستی و نقل و سماع / چون بدیدی بی‌نبا که ماه خوب اخلاق را
شاه ما دستی بزد بشکست آن در را چنانک / چشم کس دیگر نه بیند بند یا اغلاق را
جامهٔ جانی که از آب وصالش شسته شد / تا چه خواهد کرد دست و منت آفاق را
بوی جانش چون رسید اندر عقیم سرمدی / زود از لذت شو و شایسته مر خلاق را
ای خداوند ابد ای جان تو در هجرم مگو / همچو گربه می نگر آن گوشت بر معلاق را
پردهٔ صبرم فراق با یارت خرق کرد / خرق عادت بود اندر لطف این مخراق را

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

شمع دیدم گرد او پروانها چون جمعها / شمع کی دیدی که گردد گرد نورش شمعها
چون شکر گفتار آغازد تو بینی ذرها / از برای استماعش برگشاده سمعها
گر نه لطف او بدی ور نی جانهای غیور / مر مرا از ذکر نام شکرنیش منعها
شمع چون رخ برفروزد اشک ریزد بر رخان / او چو بفروزید رخ عاشق بریزد دمعها
نا امیدانی که از ایام دی افسرده اند / گرمی خورشید انگیزد بر خستان طمعها
شمس دین صدر خداوند خداوندان بود / کز جمال روی او با زیب و فر شد شرعها

بی

چون بدان آمد که مرحبانیان رو در دید
جان صدیقان گریبان را درید از سنفها
تخم امیدی که کشتم از پی آن آفتاب
یک نظر بادا از او بهر برای زرعها
سایه جسم لطیفش جسم ما را جان ماست
یا رب آن سایه بباده از برای طبعها

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

طال ما بینا بلاکم یا کرامی واستننا
یا حبیب الروح این الملتقی اوحشتنا
حبذا شمس العلا من ساعة نورتنا
مرحبا بدر بدا جی من لیلة اوحشتنا
لیس ینفی غیرکم قد طال ما حرمتنا
مالنا مولی سواکم طال ما فتشتنا
یا نسیم الصبح انی عندنا بشرتنی
یا خیال الوصل روحی عند ما حمشتنا
یا فراق الشیخ شمس الدین من تبریزنا
کم تری فی وجهنا آثار ما خرشتنا

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

عقل دریابد ترا یا عشق یا جان صفا
لوح محفوظت شناسد یا ملائک یا هما
جبرئیلت خواب بیند یا مسیحا یا کلیم
چرخ شاید جای تو یا عرش یا سدرة المنتهی
طور موسی بارها خون گشت در سودای عشق
گر خدا بر شمس تبریزی بطور آمد صدا
پره پره در بافته گرد رخش چون ملک
جان احمد نعره زن از شوق او واشوقنا
از ورای صد هزاران پرده حسنش تافته
نعرها در جان فتاده مرحبا شه مرحبا
غیرت عشق خدا آتش زند در هر دو کون
کز سر موی رخش بی حجاب آمد بما
سجده تبریز را در خم شده سرو سهی
غاشیه شه شمس تبریزی کشیده دوشها

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

غمزه عشقت بدان آرد یکی محتاج را
کو بیک جو بر نسنجد هیچ صاحب تاج را
اطلس و دیباج بافد عاشق از خون جگر
تا کشد در پای معشوق اطلس و دیباج را
در دل عاشق کجا یابی غم هر دو جهان
پیش کلی قدر کی باشد امیر حاج را
عشق معراجیست سوی بام سلطان جمال
از رخ عاشق فرو خوان قصه معراج را
زندگی زآویختن دارد چو میوه از درخت
زان همی بینی در آویزان دو صد حلاج را
بلمه بامان تا نگیری ریش کوسه در نبرد
هندوی ترکی میاموز آن بلک تمغاج را
گر فلاطون آگهستی از دوای عاشقان
کی بماندی در علل انداختی منهاج را
گرنه علم حال فوق قال بودی کی بدی
بنده اعیان بخارا خواجه نساج را
همچو فرزین کژ روست و رخ سیه بر نطع شاه
آنکه تلقین میکند شطرنج مر لیلاج را
ای که میر خوان نغز ایان روحانی شدی
برچنین خوانی چه چینی خورده تماج را
عاشق ار آشفته گوید شهر آشفته است
چون بیابی کرو عشق این غارت و تاراج را
بس کن ای بلبل عشقش نواها میزند
پیش بلبل چه محل باشد دم دراج را

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

من چه موسی در زمان آتش شوق لقا
سوی کوه طور رفتم حبذا ای حبذا
دیدم آنجا پادشاهی خسروی جان پروری
دلربائی جانفزائی بس لطیف و خوش لقا
کوه طور و دشت و صحرا از فروغ نور او
چون بهشت جاودانی گشته از فر و ضیا
ساقیان سیمبر را جام زرینها بکف
روی شان چون ماه تابان پیش آن سلطان ما
رویهای زعفران را از جمالش تا بها
دیدهای مجرمان را از غبارش توتیا
از نوای عشق او آنجا زمین در جوش بود
از هوای وصل او در چرخ دائم شد سما
چون ز خاکی برتری میجست بر اجزای نور
وز خمار خمر او بر روی خود میزد صلا
در فنا چون بنگر بدان شاه شاهان یکنظر
پای همت را فنا بنهاد بر فرق بقا
مطرب آنجا پردها برهم زند خود نور او
کی گذارد در دو عالم پرده را در ربها
جمع گشته سایه الطاف با خورشید فضل
جمع اضداد از کمال عشق او گشته روا
چون نقاب از روی او باد صبا اندر ربود
محو گشت آنجا خیال جمله شاهان شد هبا
لیک اندر محو مستی شان یکی صد گشته بود
منت محو و محو مست آنجا پدید آمد سزا
چون ز ضعف دیده روز من سیه بود و چو کحل
سرمه حکمت بچشمم در کشیده توتیا
از وفا و از صفا بر بود عقلم را همی
کز ورای آن صفا می تاخت بر اسپ وفا
تا بدیدم از ورای این جهان جان صفت
ذرها اندر هوایش از وفا و از صفا
کور باشد هر که او از روی تو توبه کند
شاه شمس الدین که هستی نور پاک مصطفی
صادق آمد گفت او ذره او زر افتاده ام
چون حجاج گم شده اندر بیابان فلا
نور آن صبح چو سهیل شمس تبریز آفتاب
آن یکی رمزی بود از شاه صد لعل لقا

بس بحمل گشتم ز دوشت آن زمان تا لاجرم
هر زمان زنار می بریدم از جور و جفا
گفتم ای مه توبه کردم توبه ها را رد مکن
گفت بس هست پشیمت تا ببینی توبه را

رمل مثمن محذوف العروض و الضرب

مر ترا جاسی برو آن موج دریای فنا
در رباید جانت را او از منزلو تا منزلرا
لیک بی آسیب جانت بر صفا سینه است
بی تو داده باغ هستی را لبی نشو و نما
در جهان صحو باشی مست مطلق گم مران
در حریم محو باشی پیشوا و مقتدا
دیده های کور در رویت نیارد نبگریست
تا که بجهد زندباش از شعشع آن کبریا
ناگهان گردی بخیزد زان سوی محو و فنا
گر ترا همی نبوده در طریق ما درآ
شعله های نور بینی درمیان گردها
محو گردد نور تو از پرتو آن شعله ها
زود زیرآ تو ز تخت و سجده کن زانروکه هست
آن شعاع شمس دین شه سوار اصفیا
ورکسی منکر شود کو در جبین او نگر
تا ببینی داغ فرعونی بر آنجا قد طغی
تا نیارد سجده بر خاک تبریز صفا
کم نگردد از جبینش داغ و نفرین خدا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

مومنان را خواند اخوان آن کلام خدا
پس بباید صلح شان اندر هم ای کی خدا
جنگ باشد کار دیو و صلح کردار ملک
صلح را باید گزیدن تا بیابد جان صفا
روحهای پاک را از صلح آمیزد بهم
قطرها چون جمع شد جوئی شود ز رفت ای فتا
جمله یک گردند بعضش تا بهم بحری شوند
بعد ازان از خوف دشمن وارهند از فنا
ذرهای خاک گر باهم نه گشتندی یکی
کی شدی خانه کهان ایا جهان اخود سرا
صد هزاران همچنین در نیک و بد بنگر یقین
در حریر و در حصیر و در بساط و در عبا
در ظروف و در حروف و در سفوف و در صفوف
در سیاه و در سفید و در سفول و در علا
جمله اجزا اندکشته جمع اندر یک دگر
بی عدد اجرام هستی از زمین و از سما
هست بی حد این نظائر گر بگویم روز و شب
هیچ بنود آخر این انیک دیده برکشا
چون ز جمیع خاکها آمد چنین بنیادها
پس ز جمع روحها بنگر چها گردد چها
تا نگردد جمع لشکر کی برد کاری بسر
تا که همراهان نیابی خوش نباشد ره ترا
الجماعة رحمة فرمود آن صدر رسل
تا شوی دریای معنی کش نیاید منتها
شمس تبریزی جماعت از تو دارد جمعیت
فرض و سنت نیست الا دوستی تو مرا

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

می منو شد هر میی این مست در وی خمارها
خور ز دست شه خور این مرغ خوش منقارها
هستی تو فخر ما و مستی تو عار ما
احمد و صدیق تو اندر دل چون غار ما
چون نخسپد در لحد این قالب مردار ما
رسته گردد زین قفس آن طوطی طیار ما
خود شناسد جای خود آن مرغ زیرکسار ما
بعد ما پیدا شود اندر زمین آثار ما
گر به بستان بی تو آییم خار شد گلزار ما
ور بزندان با تو آییم گل بروید خار ما
از تو شد باز سفیدی زاغ ماه و سار ما
بس کن و دیگر مگو کین بس بود گفتار ما
مفخر تبریز جان شمس حقی ای یار ما
رونق گفتار مائی زینت اشعار ما

رمل مثمن محذوف العروض والضرب

باخفی الحسن بین الناس یا نور الدجی
انت شمس الحق تخفی بین شعشاع الضحی
کا ورب العرش یخفی حسنه من نفسه
غیره منه علی ذاک کمال المنتهی
فی غبار نعله کحل تجلی عن عمی
فی عیون فضله الباقی الضلال للظما
فوره یهدی الی قصر رفیع آمن
لا ابالی من ضلال فیه فی هذا الهدی
البشری یا عین من اشراق نور شامل
ان فی موتی مناک و وله لا یرتجی
لیتنی یوما آخر و میتا فی فیه
ما علیک من ضریر سرمدی لا یری
ایها الصاحبین فی ایامه تعشالکم
اشربوا اخواننا من کاسه طوبی لنا

بحر رمل مثمن مشکول سالم التقطیعه فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

اگر آن میی که خوردی بسحر نبود گیرا
بستان ز من شرابی که قیامتیست گیرا
چه تفرج و تماشا که رسد ز جام اول
دومش نعوذ بالله چکنم صفت سوم را
غم و مصلحت نماند همه را فرود آرد
پس ازان خدا اندکه کجا کشد شما را
تو اسیر بود رنگی بمثال نقش سنگی
بجهی چو آب چشمه ز درون سنگ خارا
بده آن می روانی هله ای کریم ساقی
چو چنان شوم بگویم سخن تو بی محابا
قدح گران بمن ده بغلام خوشتن ده
بنگر که از خمارت نگران شدم ببالا

نگران شدم بدانسو که تو کرده‌ای مرا خو
که روانه باد آنجو که روانه شد ز رویا
بجز آنکه ای نگارین بگشای چشم زرین
به رسان قدح بیابی ز شراب خم اعلی

چه شود اگر غلامی بچشد رحیق جامی
بشنود دلش ز جامی چو جبین تو مطرا
دو هزار عید باشد ز چشم نوید باشد
دو جهان پدید باشد چو درون شود مصفا

چو ز شمس دین شنیدم ستم شب و روز دست و دل
هله بعد ازین نخواهم همه ذوقی ز جام صهبا

رمل مثمن مشکول سالم

بروید ای حریفان بکشید یار ما را
بمن آورید آخر صنم گریز پا را
به بهانهای شیرین بترانهای رنگین
بکشید سوی خانه مه خوب خوش لقا را

اگر او بوعده گوید که دمی دگر بیایم
همه وعده مکر باشد بفریبد او شما را
دم سخت گرم دارد که بجادوئی و افسون
بزند گره بر آب و ببندد او هوا را

به مبارکی و شادی چو نگار من درآید
بنشین نظاره میکن تو عجایب خدا را
چو جمال او بتابد چه بود جمال خوبان
که رخ چو آفتابش بکشد چراغها را

برو ای دل سبک رو به یمن بدلبر من
برسان سلام و خدمت تو عقیق بی‌بها را
بر شاه رو نهانی برسان پیام جانی
بر عاشقان بمیل بنه آن می صفا را

بنشان بلطف و احسان بمیانهٔ گلستان
دل عاشقان حیران بگشا کف عطا را
چو تو شاه عاشقانی می عشق میچشانی
رخهای زعفرانی چه کنند لاله‌ها را

شه ماست شمس دینم بحقیقت یقینم
ز لبان نبات ریزد ببر و ز ما عنا را

رمل مثمن مشکول سالم

چو مرا بسوی زندان بکشید تن ز بالا
ز مقربان حضرت بشدم غریب و تنها
بمیان حبس ناگه قمری مرا قرین شد
که فکند در دماغم هوسش هزار سودا

همه کس خلاص جوید ز بلای حبس و من نه
چه روم کجا گریزم برون چو یار اینجا
که بغیر کنج زندان نرسم بگنج خلوت
که نشد بغیر آتش دل انگبین مصفا

نظری بسوی خویشان نظری بدرد نوشان
نظری بدان تمنا نظری بدین تماشا
چو بود حریف یوسف نرمد کسی ز زندان
بمیان حبس بستان گل و خاصه یوسف ما

بدو دو چشم دیده سوی هر که دید او را
ز چنین شکرستانی برسد چنان تقاضا
چو بدین گهر رسیدی شده که از کرامت
نهی قدم چو موسی گذری ز هفت دریا

من از اختران شنیدم که اگر کسی ببیند
اثری ز نور آن مه خبری کنید یارا
خبرش ز رشک جانها نرسد بماه و اختر
که چو ماه او برآید بگدازد آسمان ها

خجلم ز وصف رویش بخدا دهان ببندم
چه برد ز آب دریا وز نهر مشک سقا

رمل مثمن مشکول سالم

چمنی که تا قیامت گل او ببار بادا
صنمی که بر جمالش دو جهان نثار بادا
ز نگاه میر خوبان بشکار می خرامد
که به تیر غمزهٔ او دل و جان شکار بادا

بدو چشم از دو چشمش چه پیامهاست هر دم
که دو چشم از پیامش خوش و پرخمار بادا
و ز زاهدی شکستم بدعا نمود نفرین
که برو که روزگارت همه بیقرار بادا

نه قرار ماند نه دل بدعای او و زاری
که بخون ماست تشنه که خداش یار بادا
تن من بماه ماند که ز مهر میگدازد
دل من چو چنگ زهره که گسسته تار بادا

بگداز ماه منگر به گسستگی زهره
تو حلاوت غمش بین که یکی هزار بادا
چه عروسیست در جان که جهان ز عکس رویش
چو دو دست نو عروسان تر و پرنگار بادا

بصفای جسم منگر که بریزد و بپوسد
بعذار جان نگر که خوش و خوش عذار بادا
تن تیره همچو زاغی و جهان تن زمستان
که برغم این دو ناخوش ابداً بهار بادا

که قوام این دو ناخوش بچهار عنصر آمد
که قوام بندگانت بجز این چهار بادا
هله شمس دین بدین ره ز میان کنار میگیر
که میان عاشقانت همه دم کنار بادا

بحر رمل مثمن مخبون محذوف العروض و الضرب مقطوعه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

آنکه دل در هوس یار و دیار است او را
گو صلای دل و جان کن که نثار است او را
چون صبا شیفته جان از سر کویش نپرد
هر که بر کوی غمش راه گذار است او را

کرم از دیده و دل هوسش باز و دری
تا شنیدم هوس آب و کنار است او را
در حریمش نشود بارکش ملک و ملک
بجز آه دل آشفته که بار است او را

در جهان یکدل آزاده ز زلفش نجهد
جز نهیب ستم و قید چه کار است او را
نسبت مرغ خود از خرد بی عقلیست
پیشمش از راه ملافیه که عار است او را

بترانه‌های شیرین ببهانه‌های رنگین

طائران حرم کعبه بکوریش نپرند
ای برو دیده بنا خواست بمانند گیا
برو ای غصه و می زحمت خود کوته کن
رو ترش کن که همه رو ترشانند اینجا
زعفران بر رخ خود مال اگر مه روئی
تاکه هشیار بوی با خویش مدارا میکن
گرد آن نقطه چو پرکار همی زن چرخی
سلم الله علیک ای همه ایام تو خوش
مه و خورشید و معانی و فلکها و عقول
ما بدریوزهٔ حسن تو ز دور آمده ایم
غیرتت لب بگزید و بدلم گفت خموش
زانچه بیش ست اگر جمله بدانید شما
دیدهٔ دل بگشائید نکو درنگرید
اگر از قوس قضا تیر اجل پیش آید
هیچکس نیست که این راه ندارد در پیش
جهد باید پی دین نی ز پی دنیای دون
شمس تبریز چو خورشید بر آمد بجهان
که بپرسد جز تو خسته و رنجور ترا
آنکه خورشید بلا بر سر او تیغ زده ست
آن دمی را که بصد شیر و شکر پروردی
تو شفائی چو بیائی خوش و رو بنمائی
همه عالم چو تن اند و تو مر جان همه
جز ازین چند سخن در دل رنجور بماند

رمل مثمن مخبون محذوف العروض والضرب

چون ترا نیست نمک خواه برو خواه بیا	هر کرا نیست نمک گرچه نماید خدمت

رمل مثمن مخبون محذوف العروض والضرب

کور شو تا نخوری از کف هر کور عصا	لنگ رو چونکه درین کوی همه لنگانند
روی خوب ار بنمائی بخوری زخم قضا	آینه زیر بغل زن چو به بینی زشتی
چونکه سرمست شدی هرچه که بادا بادا	ساغری چند بخور از کف ساقی وصال
کین چنین چرخ فریضه ست چنین دایره را	باز گو آنچه بگفتی که فراموشم شد
سلم الله علیک ای دم یحیی الموتی	سلم الله علیک از نفس سنگ و درخت
سوی ما محتشمانند بسوی تو گدا	چشم بد دور ازان رو که چو بربود دلی
ماه را از رخ بی‌نظر ربود جود و سخا	ماه بشنید دعای من و کفها برداشت
دل من تن زد و بنشست و بیفگند نوا	شمس تبریز مرا گفت که گر یار منی

رمل مثمن مخبون محذوف العروض والضرب

میرود عمر چه در بند جهانید شما	می بدانید جهان را که درو نیست وفا
بهر آن تیر یقین ست نشانید شما	هست در پیش یکی راه عجب دور و دراز
گورها را نگرید ار نگرانید شما	می نویسند همه آنچه شما میزنید
جان خود را ز پی زر بمرانید شما	توبه را توبه بسازید بی صدق و صفا

رمل مثمن مخبون محذوف العروض والضرب

ای مسیح از پی پرسیدن بیمار بیا	دست خود بر سر رنجور بنه که چونی
گستران بر سر او سایهٔ احسان و رضا	این مقصر بدو صد رنج سزاوار شده است
مچشان هر نفس او را پس ازین هر جفا	تا تو برداشته دل زمن و مسکن من
سپه رنج گریزند و نمانند قضا	به طبیبش چه حواله کنی ای آب حیات
کی شود زنده تنی که سر ازو گشت جدا	ای تو سرچشمهٔ حیوان و حیات همگان
تا به بینی رخ خوب تو نگوید بخدا	شمس تبریز خمش نیست که گوینده دلست

شمس ما کیست برش تا چه شمارست او را
خدمت او بحقیقت همه زرقست و ریا
بادهٔ عشق بیاز و که جانت بربا
لنه و رساق بپیچ و گره و ترکن مبر و پا
ورنه بدنام کنی آینه را ای مولا
چونکه برکار شدی برجه و در رقص درآ
سلم الله علیک ای مه و مه پارهٔ ما
سلم الله علیک از نفس سفل و علا
هیچ سودی نه کند چارهٔ لاحول و لا
پیش ماه تو میگفت مرا نیز مها
پیش هر مختصری لب بحکایت مگشا
روز و شب خون ز ره دیده فشانید شما
مهر او در دل خود از چه نشانید شما
نیک کوشید دران راه نمانید شما
تا بمحشر همه را باز نخواهید شما
تا بمنزلگه خود را برسانید شما
جمله چون ذره دران نور نهانید شما
از گناهش بمیندیش و بکین دست مخا
لیک زان لطف بجز عفو کرم نیست سزا
بند بشکست و در آمد سوی من سیل بلا
از همانجا که رسد درد همانجاست دوا
جوی ما خشک شد آن آب ازین سو بگشا
هست گویندهٔ این نطق بر ویش گویا

بحر رمل مسدس محذوف العروض والضرب تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

ای تو آب زندگانی فاسقنا	ای تو دریای معانی فاسقنا	ما سبوها طلب آورده ایم	سوی تو ای خضر ثانی فاسقنا

ماهیان جان ما زنهار خواه
از تو ای دریای جانی فاسقنا
از ره بحر آمده و آورده ما
معجز خود را ارمغانی فاسقنا
داستان خسروان بشنوده ایم
تو فزون از داستانی فاسقنا
در گمان و وسوسه افتاده عقل
زانکه تو فوق گمانی فاسقنا
نیم عاقل چه زند با عشق تو
تو جنون عاقلانی فاسقنا
کعبهٔ عالم ز تو تبریز شد
شمس حق رکن یمانی فاسقنا

رمل مسدس محذوف العروض

ایها الساقی ادر کاس الهوی
انتی فون و دامین البقا
آنچنانم مست جام عشق ساز
کز میان برخیزد این ما و شما
زاهدا منکر مشو ما را که هست
ستر ما در هر دو عالم با خدا
مانده در ظلمت آباد خودی
نور خورشید از کجا تو از کجا
آتش دردی برافروز از تجمش
اشتعال النار فی جبل العطا
جان ازین ظلمت سرا بیرون فکن
تا بر آید آفتابت در سرا
سر بسر عالم پرست از نور چشم
دیده می باید که بیند نور را
رونی منکم الیکم عندکم
فی الهوی اشیا سواکم ما رای
باب فیض الله باز است ای پدر
دائما بر مستعدان عطا
پس بگبرید آنکه باشد بی خبر
لم تجد بعدی ولیا مرشدا

رمل مسدس محذوف العروض

ای جهالت مطلع نور ضیا
از جهالت عشق با نشو و نما
ای دو عالم را بلطف افتتاح
هم ضیا بخشی و هم راحت فزا
زنده گردد مردهٔ صد ساله باز
گر ز انوار است بیابد یک ضیا
از عطای بیکرانت ای کریم
هم فقیری یافته لطف و غنا
مردکان پارچه بود ای فقیر
آنکه چندین سال و چندین قرنها
رفته زیر خاک پوسیده ببین
مه رخان و دلبران مه لقا
یافته از لطف آن جان بخش پاک
از تجلی عطا گنج بقا
خوش خرامان شو ببوی باغ بین
نوخطان نازنین خوش لقا
از عدم تنها شده بی ما و من
در وجود آورده شان لطف خدا
بر چه ای عارف چو ارباب طرب
در تن ذره نازمانی خوش درآ
هر چه میگوئی ازان محبوب گو
آن حبیب خاص بی روی ریا
بلبلان افغان ز حال خود کنند
بی خبر مرغان وحشی از هوا
در هوای جان پاکان بی خبر
مرخسیس دون ناکس از خطا
شمس تبریزی برآ چون صبح دل
چون توئی خورشید ذات کبریا

رمل مسدس محذوف العروض

آز ورای سر دل بین شیوه‌ها
شکل مجنون عاشقان بین شیوه‌ها
عاشقان را دین و کیش دیگر است
اصل و فرع و سر آن دین شیوه‌ها
دل سخن چین هست از چین ضمیر
وحی جویان اندران چین شیوه‌ها
جان شده بی عقل و دل از بس که دید
زان پری رو تازه آئین شیوه‌ها
از دغا و مکر گوناگون او
شیوه‌ها کم کرده مسکین شیوه‌ها
پرده دار روح ما را قصه کرد
زان صنم بی کبر و بی کین شیوه‌ها
شیوه‌ها از جسم باشد یا ز جان
این عجب بی آن و بی این شیوه‌ها
مرد خود بین غرقهٔ شیوه خود است
خود نه بیند مرد خود بین شیوه‌ها
شمس تبریزی جوانم کرد باز
تا ببینم بعد ستین شیوه‌ها

رمل مسدس محذوف العروض

از یکی آتش برآوردم ترا
در دگر آتش بگستردم ترا
از دل من زادهٔ همچون سخن
چون سخن آخر فرو خوردم ترا
با منی و ز من نمیداری خبر
جادوم من جادوئی کردم ترا
تا نگفته بر جهالت چشم بد
گوش مالیدم بیازردم ترا
دانم اقبالت جوان شد زانچه دا
این کف دست جوانمردم ترا

رمل مسدس محذوف العروض

ای بگفته در دلم اسرارها
وی برای بنده بخته کارها

ای خیالت غمگسار سینه‌ها
وی جمالت رونق گلزارها
ای عطای دست شاه بخش تو
دست این مسکین گرفته بارها
ای کف چون بحر گوهردار تو
از کف پایم بکنده خارها
ای ببخشیده بسی سرها عوض
چون دهند از بهر تو دستارها
خود چه باشد هر دو عالم پیش تو
دانهٔ افتاده از انبارها
آفتاب فضل عالم پرورت
کرده بهر ذرهٔ ایثارها
چارهٔ نبود جز از بیچارگی
گرچه حیله می کنیم و چارها
نورهای چشم تبریزی چو یافت
ایمنیم از دوزخ و از نارها

رمل مسدس محذوف العروض

ای نهاده سرکشان گردن ترا
از گریبان بلکه تا دهن ترا
این جهان خود چه جا رست گل توئی
در گلست او جان آن گلشن ترا
در ثنا و مدح روح قدسیان
صد زبان گشته است چون سوسن ترا
در حقیقت جان جان جملهٔ
پس که باشد در جهان دشمن ترا
هر کجا بینی ز عشقت جانها
حلقه گشته گرد پیرامن ترا
از هیبت افصحان الکن شده
وز هیبت افصح شده الکن ترا
چون برافروزی تو قندیل دو رخ
بهر سوزش جان ما روغن ترا
ای خداوند شمس دین دانم که هست
تیرگی حال من روشن ترا
با دل همچون کبوتر گفته‌ام
که حریم کعبه ام مأمن ترا
من ندانم لائق جاهت فدا
ای فدا گشته دو صد چون من ترا
آن دو دیده که جمالت سرمه یافت
خون بپالاید چو پرویزن ترا
در درون دل همه نقش تو است
دل شده مانند پیراهن ترا
بر درختی همچو نوری تافتی
من ندیدم جانب ایمن ترا
آمدم نعره زنان سوی درخت
یافتم در دو جهان معدن ترا
بازگشتم پس بدیدم گردنان
جمله بنهاده بسر گردن ترا
گفتم ای تن گر بگردی از درش
من بکوبم خرد در هاون ترا
از برای خویش کاری میکنند
گر کمر بندند جان و تن ترا
زیر کان دهر را حاجت کنند
گر به بیند کودن کودن ترا
عقلها در خدمتش سرها نهند
گر نهد مر عقل ممتحن ترا
دل سرشته سعادتها بتافت
گر بود سر تیز چون سوزن ترا
خاک تبریز از فلک عالی ترست
احمقی گر هست جز این ظن ترا
از برای سجدهٔ خاک خوشش
باد تبریز ای دلا مسکن ترا

رمل مسدس محذوف العروض

آن ضحا گرمی بسوزد مر ترا
لیک شمس الدینست در پوشد قبا
زان قبا یکتائی یابد دلت
سر وحدت یابی نی وصف دوتا
گر دوتائی باشد از ظاهر ولیک
صافی و شفاف باشد چون سما
این سما که پرده شد از نور خور
می نماید خور پس چرخ این لقا
بلکه قوت میدهد مر نور را
همچو کوه آواز را اندر سرا
تا چه سرست در صدای جان من
از پی عشقش خدا داند خدا
اینقدر دانم که از یاد لبش
از شکرها طوطیم یابد نوا
در خلا مرزم از این پس عشق او
چون نیابم همدمی اندر بلا
همنشینی کو ترش رو شد ز من
هست خوشتر از جبین او قفا
چون بقا باشد عذاب جان من
من گریزم زان بقا اندر فنا
لیک چون معشوق میخواهد بلا
باشد این خلوت خلاف او خطا
گر رضای اوست ای ظلمت بیا
ور نخواهد جان روشن کیمیا
ور نخواهم تا شوم من بادشا
جان من دانم گدا با دا گدا
بی رضای او نعیم سرمدی
بر دل عاشق بود عین عنا
در دو عالم خود خیال روی اوست
جان جان آرزوها مر مرا
جز ز تبریز صفا رسته نشد
مر دلم را یاسمین هاے رضا
باز چشم پیش او زانسی بود
ز التفات عین او شد ما طغی
چون بهار باده تبریزم رساد
تا بگیرد باغ جان نشو و نما

ای درآورده جهان را زیر پا
چیست آن نی یار شیرین بوسه را
چون خدا لیست این همه پوشش حجبست
ما همه تاریکی والله نور
در سرا چون سایه آمیزست نور
صورت فانی بهل باقی طلب
آمد آن محبوب انسان مرحبا
جامع فرع و اصول انبیا
دُر برا هین رموز لایجوز
هین خمش کردم که ناطق حاضرست
تا بشب ای عارف شیرین لقا
در خرام ای جان جان بهر سماع
عمر را نبود وفا الا تو عمر
با که باشی و بمیر از تو کیست
ای گزیده نقش از نقاش خود
دل شکسته هین چرائی بر شکن
یوسفا در چاه شاهی تو و لیک
یکدمی کے خواهمت که صد هزار
مشک را بر بند ای جان گرچه تو
در خرام ای جان جان اندر حرم
شمس تبریزی توئی هادی دل
چون نمائی آن رخ گلرنگ را
بار دیگر سر برون کن از حجاب
تا که آب از عکس تو گوهر شود
من نگویم آینه یاوری تو

رمل مسدس محذوف العروض

بوسه جای و بوسه جای و بوسه جا
می کند اهل خدا را با خدا
نور خواهی زین سرا بر بام آ
زآفتاب آمد شعاع این سرا

نی نهانست این نی و هر نای نیست
گر ایا نعیم والله بوالحسن
دل خوشی گاهی و گاهی تنگدل
آفتاب شوق او بر دل بتافت

رمل مسدس محذوف العروض

با هزاران لطف و احسان مرحبا
آنکه داند ستر قرآن مرحبا
رفت سبب تشویش ارکان مرحبا

آنکه بُد مطلوب جمله کائنات
آمد آن سردار اهل معرفت
شمس تبریزی بخوان از لوح دل

رمل مسدس محذوف العروض

آن مائی آن مائی آن ما
مه لقائی مه لقائی مه لقا
باوفائی باوفائی باوفا
باخدائی باخدائی باخدا
کی جدائی کی جدائی کی جدا
قلبها و قلبها و قلبها
بی نوائی بی نوائی بی نوا
اولیائی اولیائی اولیا
خوش سقائی خوش سقائی خوش سقا
خوش نمائی خوش نمائی خوش نما
رهنمائی رهنمائی رهنما

تا بشب امروز ما را عشرتیست
در میان شکر آن گلریز کین
بس عجیبی بس غریبی بس بعید
با همه بیگانه و با غمش
جزو جزو تو فگنده بر فلک
آخر ای جان اول هر چیز را
چاه را چون قصر قیصر کرده
حشرگاه هر حسینی که کنون
هر مسی از عشق تو چون زر شود
شمس تبریزی چو بنمائی جمال
شمس تبریزی ز عشقت سوختم

رمل مسدس محذوف العروض

از برای عاشقان دنگ را
تا که آتش دا هلد مر خنگ را
آسمان کهنه پر رنگ را

تا که دانش گم کند هر راه را
من نخواهم ماه را با حسن تو
ور دمیدی دا فریدی باز تو

بانگ نای و بانگ نای و بانگ نا
نیست الا بانگ آن پر تما
ان عینی بین اجزے فی کذا
دل نخواهی تنگ روزین تنگنا
گشت روشن جان ز فوق آن ضیا
خامش ای جان حرف معنی برگشا
با کمال و فضل رحمان مرحبا
در صفات چار ارکان مرحبا
آیه خوان در صد الحان مرحبا
آنکه داند درد درمان مرحبا
الصلا ای پاکبازان الصلا
مرحبا ای کان شکر مرحبا
از کجائی از کجائی از کجا
آشنائی آشنائی آشنا
ربنائی ربنائی ربنا
منتهائی منتهائی منتها
بادشاهی بادشاهی بادشا
کربلائی کربلائی کربلا
کیمیائی کیمیائی کیمیا
جان فزائی جانفزائی جانفزا
جان مائی جان مائی جان ما
از طرب در چرخ آری سنگ را
تا که عاقل لشکر فرهنگ را
وان دو سه قند لیک آونگ را
شکل دیگر این جهان تنگ را

ن بس غریبی بس عزیزی بس غریب

در هوای خشم چون مریخ او
شمس تبریزی بده جام الست
دل چو دانه ما مثال آسیا
آب گوید آسیابان را بپرس
ماجرا بسیار خواهد شد خموش
شمس تبریزی همای دولتست
در میان عاشقان عاقل میا
گر درآید عاقلی گو راه نیست
عقل تا جوید شتر از بهر حج
عقل را نبود مجال سیر عشق
ننگ آید عشق را از نور عقل
جان نگیرد شمس تبریزی بدست
در خرابات آی بی روی و ریا
می ننوش از خم حی لا یموت
آهن است و سنگ مقناطیس باز
یک نفس در های و هوی عارفان
باز دان اسرار و لیکن باز گوی
من خمش کردم که شمس الدین بجود
روح زیتونست عاشق نار را
جان شهوانی که در شهوت زید
چون بکشتی جان ناری به بین
جان شهوت جان احول زانکه
گشت بیمار و زبان تو گرفت
هر آفت در دراز دست دربان قبا
هر جای شیشه گردان تو

سازده ای زهره بازان چنگ را
ای جمال حسن تو آئینه ران

رمل مسدس محذوف العروض

آسیا کی داند این گردش چرا
تن چو سنگ و آب او اندیشها
کو فگند اندر نشیب این آب را
آسیابان گویدت کای نانخوار
از خدا وا پرس تا گوید ترا
آسیای معرفت پربار شد

رمل مسدس محذوف العروض

خاصه اندر عشق آن لعلین قبا
دور بادا عاقلان از عاشقان
ور درآید عاشقی صد مرحبا
عقل با تدبیر و اندیشه کند
رفته باشد عشق بر کوه صفا
عشق آمد این دهانم را گرفت
در مقام عالم لا منتها
مجلس ایثار و عقل سخت گیر
با بود پیری در ایام صبا
خانه بازای عاشقا تو زود ترک

رمل مسدس محذوف العروض

تا ز حق یابی لبی لطف و عطا
صوفی صافی شدی لیکن کجاست
با ظریفان لطیف مه لقا
کهربای عشق حق که را ربود
جذبهٔ دل در رخ آن شاه ما
از وفای او صفا یابی اگر
در مقام عالم لا منتها
گر درآئی ذوق دل یابی یقین
با حریف محرم صاحب وفا
این چه رمزست که گفت و که شنود

رمل مسدس محذوف العروض

نار می جوید چو عاشق یار را
روح زیتونی بنفس ای چراغ
دل ندارد دیدن دلدار را
بس لعلت دوست دارد دوست را
در پی او جان پر انوار را
گر نبودی جان احول پس جهود
نار بیند نور موسی دار را
جان شهوانیست از بی حکمتی
روی سوی قبله کن بیمار را
قبله شمس الدین تبریزی بود

رمل مسدس محذوف العروض

بیقرار این چرخ گردان ساقیا
هیچ دشواری نماند در جهان

منتظر شو سالکان لنگ را
تا برد از لوح دل این زنگ را
سنگ گوید آب داند ماجرا
گر نگردد این که باشد نانها
از عطای ذوالجلال کبریا
می برد بر اوج قدس پادشا
دور بادا بوی گلخن از صبا
رفته باشد عشق بر هفتم سما
که گذر از شعر و بر شعری برآ
صرفه اندر عاشقی باشد وبا
عمر خود بی عاشقی باشد هبا
دست بر دل نه برون کن قالبا
ای ضیای عشق جانت را صفا
این مثل بر جان عاشق زد صلا
باز جوئی از جفای او وفا
از رخ زیبای آن نور هدی
در زبان عاشقان از کبریا
باز گوید گفت و گوی ماجرا
ای معطل کرده دست افزار را
بر امید خلد و خوف نار را
کی جدا کردی دو نیکوکار را
یا وه کرده نطق طوطی وار را
نور دیده مرد دل و دیدار را
بی سر و سامان ست سامان ساقیا
گر بدست آئی تو آسان ساقیا

۱۶۱

سطر ۵
از کرام صحابه منقولست
که روزی شیخ صدرالدین
و قاضی سراج الدین و
سایر علما و عرفا اتفاق
تمام بتعظیم مسجد حرام
و باغها بیرون آمده
بودند و مولانا نیز
در میان ایشان
تشریف حضور داشتند
[illegible]

ای تو آسان آمده در دست تو
کرده جانم را تو حیران ساقیا
بی خبر گشته سر از پایان دلم
چون مست را نیست پایان ساقیا
آب گشته جان و دل از عشق تو
همچو من آن آب حیوان ساقیا
کرده جانها را اسیر جام تو
ای تو فخر جان و جانان ساقیا
هم بجام اولین دوری بگرد
تا شود این جمله یکسان ساقیا
زانکه بخت ما بخندد در رخت
می نگردد جام گریان ساقیا
لاله زار سرمدی روید ز جان
چون ز جام تست باران ساقیا
عالم جان پاک کن از ظلم کفر
از می خود ساز طوفان ساقیا
غرق کن این کافران مست را
تو فنا کن هست ایشان ساقیا
شمس دین مخدوم را تو زیر جو
سجدهٔ کن سخت پنهان ساقیا

رمل مسدس محذوف العروض

شمس دین ست اصل اقبال و علا
از عطاے حق یصنع ما یشاء
چونکه شاه لم یزل تفویض کرد
هم باو احکام اسرار قضا
خرمن جانهای عشاقان ببرد
همچو کاهی از نگین کهربا
چون ربود افگند جان را در زیان
در قضاهای ضیا اندر رضیا
آن ضیای تافته از لامکان
خارج از گردون و افلاک و خلا
کز اثرهاے شعاع آن ضیا
ذات عاشق یابد اقبال بقا
آن بقای صافی سیار شکل
کز نسیم او بود سیر صبا
آن صبائی کز ویست ره بر و بحر
طالبان را مژدهٔ لطف و عطا
مژدهٔ کاین کند جان ترا
از کدوران گناهت وز خطا
کان کدورت صاف گردد از صفاش
پاک گردد از همه چون و چرا
از چرا آگاه خودی بالاترک
او برآرد اندک اندک مرترا
هرچه بینی زان جهان زنهار تو
جز بر مرغے در هیا اندر ادا
تا بداند از ورای این جهان
بر پرد اندر گذرگاه هوا
تا نیابد بر معانی آن طرف
پرورد اندر گذر باز هوا
بعد ازان غیرت بگیرد دامنت
پس نیابی زور رهائی و رها
تا مگر بر تو فتد از شمس دین
سایهٔ زان بادبانهای لوا
غیرت از همیش رود در ظلمتے
تو ز نور رش درفتی اندر ضحا

رمل مسدس محذوف العروض

شمس دین ست درد و هم درمان ما
بے سرو سامانیش سامان ما
چرخ گردان راه سامان گم کند
در هواے عشق سرگردان ما
گرچه بر چرخ ست مشکل سر این
لیک هست این سر سخت آسان ما
عشق هم در کار ما حیران شده
همچو عقل خیرهٔ حیران ما
چون نداند اوّل و آغاز ما
چون بداند آخر و پایان ما
در لب شکر فروشی یوسفی
اے برادر چشمهٔ حیوان ما
در صفاے آب حیوان لبش
می نماید جان و هم جانان ما
از پی شکر چه بی دندان شویم
در صفت گرچه نشد دندان ما
زیرهٔ ما خرج شد با سودها
هم درون خطهٔ کرمان ما
از خیال یوسفے بستان شده
تنگنای خانهٔ احزان ما
بر نهاد قصر تبریز آمده است
در تتبع شیوهٔ ایوان ما

رمل مسدس محذوف العروض

شمس دین ست مطلع صبح ضیا
شمس دین ست مظهر فضل خدا
عاشق رویش همه ذرات کون
اوست رحمت بخش جان از ذو العلا
شاه خوبان دل ز ما بربود و رفت
از کجا جوییم ورا دیگر کجا
عالمی مست اند از نور رخش
لیک واقف نیست هر کس از ضیا
تشنگان غرق اند در بحر ولاش
در ولایت نیست ایشان را غنا
از غناهای معرفت گر آگهی
در جهان هرگز نے یابی عنا
جان ما مخمور چشم مست اوست
دل نگهبان رخ آن جان فزا
دل بهر جانب که رومی آورد
روے او بیند به برهان و عا
هست برهان آفتاب روی او
همچو آن خورشید نور الهدی

آن هدایت جنبش ست از نزد او
میوه ها آرد بلطف از چوب خشک
نور او در هر دو عالم تافته
این نوا از ارغنون جان بود
مرحبائی کان بود از شمس دین
این بهار قدر از جانان بود
همین که وقت حشر شد از هر طرف
صبح معنی نیست بر دعوی ما
گاه دنیا گاه دین حیفست حیف
همچو مجنون عشق را افسانه شو
گر خموشی هم بهست باشد برای
عشق بر دل می نهد بنیاد را
کاشکی هرگز نزادی مادرم
تیشه فرهاد و کوه بیستون
عاشق جانان شو و جان برفشان
عاشقان در کوی جانان الصلا
الصلا ای عاشقان در کوی دوست
من مثال ذره در خورشید روش
آب حیوان از لب لعلش نگر
از نگارم آتشی در من فتاد
از گلستان رخش جان و دلم
همچو منصور اندرین ره شو دلا
بندگان خاص او را بنده شو
شمس تبریزی ز بالای فلک
عشق شمس الدین ز سر تا پات را

جان ماس ست و عشقش کیمیا
احتیاط کن تو از صیف و شتا
خواه در تحت الثری و در ثریا
کز نوایش کوه تن یابد صدا
بهتر از جان ست در تن تن مرا
کی بود تا بینم او را جدا
مردگان زنده شوند از کبریا

کیمیا سازست این عشق ای عجب
از صفات اوست بینائی چشم
می نوازد ارغنون شاه روح
ای که شخصت می نیاید در دو چشم
جان برای اوست تا با جان بود
نی غلط گفتم که می بینم عیان
خواستم گویم حدیث خود چه سود

رمل مسدس محذوف العروض

دین ما برهم زن و دینی ما
تا شوی شایستهٔ لیلی ما

ای پسر گر عقل داری عشق ورز
در شب تار سیکی آرام گیر

رمل مسدس محذوف العروض

آخر ای جان از که خواهم او کرا
چون کنم این بخت مادر زاد را
می گدازد خاره و پولاد را
با تو گویم وعدهٔ میعاد را

دیگران آزاد سازند بنده را
خسرو و شیرین بهم در عشرت اند
از برای زلف مشک آمیز دوست
شعر شمس الدین تبریزی گرفت

رمل مسدس محذوف العروض

الصلا جان الصلا جان الصلا
جان پریشان دل پریشان الصلا
الصلا بر آب حیوان الصلا
الصلا در آتش جان الصلا
گل بدستان آورد جان الصلا
گرد آن سرو گل افشان الصلا
تا شوی بر جمله سلطان الصلا

ماه بدر از حجرهٔ پر نور او
شاه ترکان و ختا و شاه چین
بحر در کان لبش یک جرعهٔ
پا ز سر کرده هوای روی دوست
تیر قدش کرده قدم چون کمان
گرد گرد کوی آن دلبر برآ
زرد رو شو در غمش تا داردت

رمل مسدس محذوف العروض

در گرفته دفع هر آفات را

زانکه عشقش آفت هر آفت ست

در وجود جمله عالم از صفا
نور تو بیند عیان فوق السما
بی دف و بی رمز عشاق از نوا
بشنو آخر این صدای مرحبا
ورنه کی باشد ترا قدر و بها
روی او در جمله ارض و سما
عشق خاموشی گزید و انزوا
خاک بر دعوی بی معنی ما
مذهب ما گیر بر فتوی ما
ساعتی در سایهٔ طوبی ما
ره نخواهی برد بر معنی ما
عشق بنده میکند آزاد را
ناله و زاری و غم فرهاد را
دوست دارم شانه شمشاد را
مصر و شام و بصره و بغداد را
سوی آن خورشید تابان الصلا
همچو ذره در هوا دان الصلا
بندهٔ آن میر خوبان الصلا
لعل جستن در زنخدان الصلا
طالب عشق آمد ایمان الصلا
از پی آن سرو بستان الصلا
تا شوی شائستهٔ جان الصلا
همچو ذره اندر حرم زان الصلا
هر زمانی میزند تان الصلا
همچو گرگ ست آفتی چون شبان را

کرد این عالم اثبات را	امینی در خاک اولا کنان
چون به بیند نعرهٔ هیهات را	آن کبوتر بر درید اندر قصاص

رمل مسدس محذوف العروض

عود خوش بو شو درین مجمر بیا	ای ترا در عاشقی دستی تمام
مجمعی بین پر ز ماه و خور بیا	در مقامات سلوک عارفان
همچو شاه انجم و اختر بیا	شمس تبریزی چو هستی از ازل

رمل مسدس محذوف العروض

سوی زهر قهر چون شکر بیا	گفتنت الله اکبر رسمی ست
گر تو شیری چون می احمر بیا	زر چه جوئی مس خود را زر بساز
عاشقا بی شکل خشک و تر بیا	گر صفتهای ملک را محرمی
همچو دل بی پا بیا بی سر بیا	چون لب لعلش صلائی میدهد

رمل مسدس محذوف العروض

خیز و مستانه سوی مستان درآ	از شراب لایزالی مست شو
تا تن و جانت بیابد صد نوا	ورنه گنجد در عبای عشق مرغ
صادقان را چشم معنی برگشا	مومنان را مژدهٔ توحید ده
اهل احسان راست جنات العلی	عاشقی دیدار میدانی که چیست

رمل مسدس محذوف العروض

لو یشا یمشی علی عینی مشا	روز آن باشد که روزیم آن بود
قد رضینا بفعل الله ما یشا	خار او سرمایهٔ گلها بود
لیس لب العشق سر قد فشا	کی بقشر و پوستها قانع شود

رمل مسدس محذوف العروض

زخم خوردی از سلح دار قضا	این چه کار افتاد آخر ناگهان
کو نه شد گر بنده از خار قضا	هیچ بختی در جهان رونق گرفت
پیش بازی های مکار قضا	این قضا را دوستان خدمت کنید
در عنایت های بسیار قضا	جز بشکست و بماند مغز روح

از بلا و آفت و خوف و خطر	تا ببوسم یکدمی پایات را
خوف اندر ظلمت محوی شده	پر و بال باز با رایات را
گر تو هستی طالب گوهر بیا	بلبل مستی پر از عبهر بیا
ور ترا بویست از اهل قلوب	ور پی معشوق نام آور بیا
چون توئی یک ذره از خورشید ذات	پا و سر یکسو نه و بی سر بیا
ور ترا ذوقیست با عشق اله	با دل من یک دم ای دلبر بیا
گر تو عودی سوی این مجمر بیا	ور بهانه ست ز بام از در بیا
یوسفی از چاه و زندان چاره نیست	گر تو آن اکبری اکبر بیا
چون سمی احمر سگان هم میخورند	گر نباشد زر تو سیمین بر بیا
اغنیا خشک و فقیران چشم تر	چون ملک بی ماده و بی نر بیا
در صفات دل گرفتی در سفر	گر نه چون خاره و مرمر بیا
چون ز شمس الحق جهان پر نور شد	سوی تبریز ای دلا زوتر بیا
گر ترا شوقیست از رب العلا	باش ناظر در جمال کبریا
مطرب عشاق برگو تن تنن	کی بود جای سمندر در عبا
عاقلان را اندران غفلت بمان	کاهل ایمان را رسد فضل خدا
اهل آزارند دوزخ را حطب	آنکه باشد مست و مجنون شما
مطرب شیرین نوای شمس دین	دست برهم زن بگو از عشق ها
لی حبیب حبه یشوی الحشا	ای خوشا آن روز و آن روز خوشا
انچه باشد کو کند کان نیست خوش	انه المنان فی کشف الغشا
هرچه گفتی یا شنیدی پوست بود	زولیاب قد تجلی قد تشا
من خمش کردم خمش خامش نکرد	عافنا من شر واش قد وشا
می شدی غافل ز اسرار قضا	اینچنین باشد چنین کار قضا
هیچ گل دیدی که خندد در جهان	کو نه شد محبوس و بیمار قضا
هیچ کس را مکر فن سودی نکرد	جان کنید از صدق ایثار قضا
گرچه صورت مرد جان باقی بماند	رفت در حلوا از انبار قضا

آنکه سوی نار شد بی مغز بود
مغز او پوسید از انکار قضا
آنکه سوی یار شد مسعود بود
مغز جان بگزید شد یار قضا
هیچکس وز دیده روی عیش دید
کو نه شد آونگ بر دار قضا
هر که او با شمس تبریزی نشست
گشت صافی دل ز انوار قضا

رمل مسدس محذوف العروض

می روم مانند عیسی بر سما
آخر ای تن از زمین بالا بیا
بر فلک جان رهست صد کرّ و کیا
در زمین این تن چو خر خاید گیا
قوت عقل کاملان حکمت بود
جسم حیوانی نخواهد جز چرا
در جهان روح کی گنجد بدن
کی شود نقاش هم فرّ هما
هر کسی را کی رسد پرواز کبک
کی شود همراز سلطان هر گدا
در درون جان ز راز خود مطرب نوی
هم ز خود ساقی و هم جام صفا
با جنید و شبلی و کرخی حریف
در جهان عقل کل با انبیا
این شمار نام شان جمع جهاتست
یک بود دریای جان در دو سرا
عرش و فرش و لوح و کرسی اندرست
نیست حدی در حقیقت زو جدا
جان چو شخص و تن لباس جان بود
جنبش ما را ازو بین نه ز ما
همچنین هستی عالم را ببین
چون لباس آن بر آن جان فنا
قبض و بسط از حق بود در هر نفس
هم ازو باشد جفا و هم وفا
حاضر و آگاه بنشین می نگر
دم بدم در صنع دیگر از خدا
چونکه بی امرش نمی جنبد گهی
غیر را دیدن بود عین خطا
کو نشان غیر در دار وجود
چونکه او بُد ابتدا و انتها
شمس تبریزی گذر از حرف و صوت
می رسد زنگت ز خود آئینه را

رمل مسدس محذوف العروض

وقت آن آمد که مهر بنده را
برگشای آن لب پر خنده را
عشق تو جانست و من تابوت شکل
گرده در تابوت جان آن زنده را
قالب تنگین من چنین زنده
جان بگردان در فگنده زنده را
گنده پیری نفس و حرص آگنده
گنده پیری عقد بسته گنده را
چون نمائی روح جان من و دل
سه طلاق این گنده پر گنده را
هجر تو چون خنده شد در دلم
ای شفای جان ببر این غنده را
زنده لوح و قلم جام تو است
ساقیا بر لوح ریز آن زنده را
تا که جان هم مست گردد عرصه ده
آن جمال می وش فرخنده را
عقل بخش این خاطر دیوانه را
مست کن این دولت پاینده را
گر ز تو ریزم رسد آینده
از دل رفته بپرس آینده را

رمل مسدس محذوف العروض

یا منیر النجد یا روح البقا
یا مجیر البدر فی کبد السما
انت روح الله فی اوصافه
انت کشاف الغطا بحر العطا
تقتل العشاق عمداً کاملا
ثم تحییهم بغمزات الرضا
محرق هجرانه حتی انطفی
شامل الطافه حتی الثری
جنة الفردوس من آثاره
نار فی هجرانه لیست انطفی
صائد الابطال من عین الرضا
مالک الاملاک فی رق الهوی
قوم عیسی لو راوا احیاه
عالم الحس انکروا عیسی اذا
اخجل الاقمار لما ان طلعت
انه من یزدری بدر الدجی
ابن موسی لو رای نبیانه
لم یواس الخضر یوماً کاملا
لیت ابونا آدم یدری به
ازنانی من جنتی لما بکی
هجره نارا هو نیا قعره
یا شفیعا قل لنا این الردا
خده نار سیطفی نارنا
یطفی النیران نار من رآ
نار رب العرش حتی صدره
عن الیف عاشق یحکی الفنا
یا آله الخلق اظهره لنا
لا تقطع بعد اذ اردیتنا
ارضعت الطافه ایلافنا
لا تفطم طفل عشق بالردا
قد زهدنا فیه من طغیاننا
من اتاه الملک مجاهاً طغی
کنت اغوی الناس فی هجرانه
صرت اعلی الناس یوم الملتقی

جاء نبین انز عوا عینی تبا
اجلتنی فرقة عذاره
فی انتظار الغد آو بعد الغدا
لیت شعری هل الیوم من غد
ادرک السکر اللذیذ المرتجی
امسک النجم الثریا منحرا
ملک الملک السلیمان الثنا
یسجد الکنعان تبریز اکما
جنة الماوی لها عبد اعدا
انما التبریز عرش نیر

بحر رمل مسدس مخبون محذوف تقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلن

قالب از روح بپرواز میا
اندر آبی که بدو زنده شد آب
تو ز آخر سوی آغاز میا
تا فسرده نشوی همچو حباب
چو عدم هیچ بآواز میا
راز کآواز دهد راز نماند
یک نفس نور نظر باز میا
خوار شد دشمن شمس الحق و دین

بحر منسرح مثمن مطوی مکسوف تقطیعه مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

از تو بجانم رسید قبله ازانی مرا
از کرمت من بناز می نگرم در بقا
گر بجوانی بود به ز اغانی مرا
در رکعات نماز هست خیال تو شه
مهتری و سروری سنگ ولانی مرا
ذکر کرم لایزال عرضه کند ملکها
گویم از بینیا همه عشق فلانی مرا
عمر ابد پیش من هست زمانی وصال
بی تو چه کار آیدم گنج روانی مرا
هست هزار آرزو بود مرا پیش ازین
گوید سلطان غیب لیست ترانی مرا
گوهر معنی است او پر شده زان دلم
گرچه مجرد ز تن گشت عیانی مرا
پیر شدم در غمش لیک چو تبریز را

منسرح مثمن مطوی مکسوف

ای دل و جان آن تو ای تو کجائی درآ
ای صنم خانگی مایهٔ دیوانگی

منسرح مثمن مطوی مکسوف

نرگس اگر چشم داشت هیچ ندید از نوا
مرغ اگر خطبه خواند شاخ اگر گل فشاند
ابر حریف گیا صبر حریف ضیا
هر طرفی صف زده هر دم دیو و دده
ره نبری تار مو تا ننمایم هوا
گرم شود روی آب از تپش آفتاب
صاف بدزدد ز دُرد شعشعهٔ دلربا
زین سخن بوالعجب بستم من هر دو لب

قلت من ذوا الیوم مثلی فی العلی
وارد آل شمت بی العدا
فی انتظار احرقتنی ناره
یشفی قلبی من غد مر غدا
انجم البحر الکئیب ایتانه
ارکب البحر الحیا فی الملا
التقی فی جوف حوت خاتما
یسجد الصدیق للصدر العلا
اصبحت تبریز کحلا تربه
حبذا تبریز ارضا حبذا
ای دل رفته ز جا باز میا
به فنا سازه درین ساز میا
بر ارواح ز قالب رسته
خویش را آب در انداز میا
آخر عشق به از اول اوست
همرهان آتش بگداز میا
بشنو آواز روانهای عدم
مده آواز تو ای راز میا
شمس تبریز چو بنمود جمال
پیش او از سر اعزاز میا
ای که بهنگام درد راحت جانی مرا
وی که بتلخی فقر گنج روانی مرا
انچه نبرده است وهم عقل ندیده است و فهم
کی بفریبد شها دولت فانی مرا
نعمت آنکس که او فرده تو آرد او
واجب و لازم چنانکه سبع مثانی مرا
در گنه کافران رحم شفاعت براست
پیش نهد جمله گنج نهانی مرا
سجده کنم من بجان روی نهم من بخاک
زانکه نگنجد درو هیچ زبانی مرا
عمر او انیست وصل شربت صافی درآن
در هوسش خود نماند هیچ امانی مرا
از مدد لطف او امین گشتم از آنکه
اوست اگر گفت هست ثالث و ثانی مرا
رفت وصالش بروح جسم نگر ای لقاست
نام بری باز گشت جمله جوانی مرا
ای در ما را زده شمع سرائی درآ
خانهٔ دل آن تست خانه خدائی درآ
خانه ز تو تافته است روشنی یافته است
ای همه خوبی ترا پس تو کرائی درآ
ای همه خوبی ترا پس تو کرائی کرا
ای گل در باغ ما پس تو کجائی کجا
سرو اگر سرکشید در قد تو کی رسید
سبزه اگر تیز راند هیچ ندید از دوا
شربت گل از ابر بود شربت ال از صبر بود
لیک درین میکده پای ندارند بلا
هر طرفی ام بجو هر چه بخواهی بگو
باز همش آفتاب بر کشد اندر علا
بر بر هشش خرد تا که ندانی چه بر
لیک فلک جمله شب میزندت الصلا

[illegible]
صحیح

گفت رو از من بجو غیره عاقونا
از لب تو ای قمر باغ دهان شکر

منسرح مثمن مطوی مکسوف

من چه زنم پیش او او بچه آرد مرا
من سپر افگنم دل ز جهان بر کنم
هر دم بازی نوی عشق بر آرد مرا
گر نفسی بس او مرا گوید کنجی نشین
تا که چه گیرد بمن بر که گمارد مرا
همت من همچو رعد نکته من چون سحاب
تا که ز رعد و ز باد و هر که ببارد مرا
چونکه ببارد مرا باده ندارد مرا

منسرح مثمن مطوی مکسوف

باز گل لعل پوش می بدراند قبا
باز رسیدند شاد زان سوی عالم چو باد
ور سر گه رخ نمود لاله شیرین لقا
سنبله با یاسمین گفت سلام علیک
دست زنان چون چنار رقص کنان چون صبا
غنچه چو مستوریان کرده رخ خود نهان
زینت نیلوفری بسته وز زردی چرا
رفته ردی ترش گشته شد آن پیش کش
سبزه سخن فهم کرد گفت که فرمان ترا
گفت قرنفل به بید من تو دارم امید
گفت من از چشم بد می نشوم خود نما
فاخته با کو و کو آمده کان یار کو
ماه رخ و خوش مهان باده بده ساقیا
یا قمرا طالعا فی ظلمات الدجی
هر چه بشب فوت شد آرم فردا قضا
مست ازل گشته جام ابد نوش کن

منسرح مثمن مطوی مکسوف

صحبت ما را طلب بر جانان ما
چند روی در جهان همچو سگ افغان کنان
طوطی جان را بیار در شکرستان ما
قر روی بوجهل را انزد کثیفان گزار
خیز و بیا در نگر باغ و گلستان ما
روح چنین پاک را پیش پلیدان چه کش
بگسل ازین بندگی ای شه شاهان ما
حکم ترا داده ایم بر سر شیطان ها
زحمت خود را بیار پیش حکیمان ما
چند روی غافلا در طلب ملک و مال

منسرح مثمن مطوی مکسوف

جان تو در دست ماست همچو کلوی عصا
چند بگردی طواف گرد جهان از گزاف
همچو سگان مرده گیر گرسنه و بینوا
مرده ای مرده جو چون بسیر مرده شو
چند کشی در کنار صورت گرمابه را
داعی قیح بر سفال عیش تو آن زر و مال

سوسن با صد زبان از تو نشانم نداد
وز کف تو بیخبر با همه برگ و نوا
از جهت ره زدن راه در آرد مرا
تا بکف رهزنان باز سپارد مرا
آنکه زند هر دمی راه دو صد قافله
گر نفسی او بلطف سر نه بخارد مرا
او ره خوش میزند رقص بر آن میکنم
چونکه نشینم بکنج خود بدر آرد مرا
زاول و امروزم او همی بپراند چو باز
قطره چکد ز ابر من چون بفشارد مرا
ابر من از باد او دارد از آن بحر دوا
در کف صد گون نبات باز گذارد مرا
خامش کن ای حکیم زانکه بو حد نیست
اول و آخر بعشق باز شمارد مرا
باز بنفشه رسید جانب سوسن دوتا
مست و خرامان خوش سبز قبایان ما
سرو علم دار رفت سوخت خزان را بتفت
گفت علیک السلام در چمن آ ای فتا
یافته معروفیی هر طرفی صوفیی
باد کشد چادرش کای سره رو برگشا
یار درین کوی ما آب درین جوی ما
عمر تو بادا دراز ای سمن تیزپا
نرگس در ماجرا چشمک زد سبزه را
گفت نه بخانه ام خلوت تست الصلا
سیب بگفت ای ترنج از چه برنجیده
کرد اشارت بگل بلبل شیرین نوا
غیر بهار جهان هست بهاری نهان
نور مصابیحه یغلب شمس الضحی
چند سخن ماند لیک بیگه و دیر است نیک
مفخر تبریزیان شاه حقیقت نما
جاذبهٔ حق گرفت بند گریبان ما
سخت بخویشم کشید گفت بیا جان ما
جان فنا را گزار جان بقا را گزین
باز سما شو برآ در پی طیران ما
همچو خران میروی در پی آب و علف
صاف محمد بیار پیش لطیفان ما
سر چه فرو آوری کنده درین مزبله
عربده آغاز کرده نزد عزیزان تا
حیف نباشد که شاه بنده شود بنده را
تا چه اسیری کشی رستم و دستان ما
در دو سری میکشی زحمت تن می بری
مال نماند بکس ای شه خوبان ما
نور جهان شمس دین شهرهٔ ایام دین
کار ورا شد یقین در رهٔ ایمان ما
چند گریزی ز ما چند روی جا بجا
زین رمه بز رفات هیچ تو دیدی وفا
روز دو سه ای زحیر گرد جهان گشته گیر
از کفن مرده است در تن تو این قبا
زنده ندیدی که تا مرده نماید ترا
باده رم آنگه کنی کت اجل آرد فنا

[illegible]
[illegible]

بلا
الزحیر استطلاق البطن والزحیر التنفس بالشدة ۱۲

گوئی زر کهن من حکیم سخش کن
سر بگریبان درست صوفی اسرار را
می که بنجم حق ست راز دلش مطلق ست
حلقهٔ این در زدن لاف قلندر زدن
عیش ز نقش وجود خانهٔ خمار بود
داو خداوند دین شمس حق ست این ببین
جرعهٔ آن می بنوش هیچ که عثمان بجوش
خار شده یاسمین از نظر شمس دین
گر نه تهی باشدی پیش تهی جو بها
مست تهی خار نیست رو بوی گل
در حجب مشک معنی هی به ببین چه روی
از غلط عاشقان و ز تپش رویشان
ای که بسی جانها موی بمو بسته اند
مفخر تبریزیان شمس حق ذوالبیان
کیست که بنمایدم راه خرابات را
کاش دهندم بهشت تا رهیم زاهدا
خاک سگان درت تحفه بچشمم فرست
زهد و عبادت بسی بود مرا لیک من
دم مزن و ترک کن بهر دل شمس دین
ای دیده رو همی بین حق را نهان و پیدا
در بحر تشنه منشین بر گنج گریه مگزین
نه شخص را گزینی چون صنع نقش بینی
از قول و فعل انسان چون نیک شد آسان
لطف و جمال حسنش چون در نظر نیاید
تا زین ورا بدانی و ازوی جدا نمانی

من بسما میروم نیست زر انجار را
چند نه بلبلی از چه درین منزلی

منسرح مثمن مطوی مکسوف

لیک برو هم دق است عاشق پندار را
عشق چو چاره کشان در پی آن سرخوشان
مرغ نه پر مزن فیه نکو قفار را
حرف مرا گوش کن باده جان نوش کن
قبلهٔ خود ساز رو دان در و دیوار را
مست شو و نیک مست از پی جام الست
ای شده تبریز چین آن رخ گلنار را
آب چو خاکی بده باد در آتش شده
خلعت شیرانه پوش بنده شو آن یار را
باده بجامش رسید مقصد کامش رسید

منسرح مثمن مطوی مکسوف

خواجه چرا میروی تشنه بهر کو بها
خم که درو باده نیست هست خم از باد پر
کور بجوید ز خار لطف گل و بو بها
با طلب آتشین روی چو آتش ببین
آنکه خدایش بشست دور ز رو شو بها
بر رخ او پرده نیست جز که سر زلف او
صورت او هیچ شو بر سر آن مو بها
باده چو از عقل برو رنگ ندارد درست
چون سگسان گشته اند بر سر هر مو بها
آهو آن نرگسش صید کند جز که شیر

منسرح مثمن مطوی مکسوف

تا بدهم مزد او حاصل طاعات را
لذت ساقی و می ذوق خرابات عشق
تا به گرو کردمی وجه خرابات را
کاش چو خضر آبکی داشتمی تاکنون
تا ببرم زیر خاک بهر مباهات را
تقوی دین را بشو دست تا به قدح
دادم و بردم نیاز زهد و عبادات را
گرچه مرا بیش بود زهد و ورع این زمان
رفت و اشارات را نقط و عبارات را
می برد از بهر جان سالک اهل عیان

بحر مضارع مثمن اخرب تقطیعه مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

بی رنج گنج بین بین سیراب شو ز دریا
چون صنع اوست عالم از جن و انس و آدم
گوئی که عالم او بگزیده است و دانا
چون زو سخن شنیدی آنرا کزو بدیدی
زینسان ببین خدا را گر زیرکی و بینا
از هر چه او نمودت اندر زیان و سودت
بنمود حسن خود را در نقش برگ گلها
هم نیز حسن یزدان بیچون و بیقرین آن
می بین و اسب هر طفل و پیر و برنا
اندر زمین همین بود خلقی عجیب تمکین

باغ و چمن را چه شد سبز و سر و صبا
تا چه برآرد ز غیب عاقبت کار را
بر فلک بی نشان نور دهد نار را
بیخود و بیهوش کن خاطر هشیار را
تیره کن از می بپست خانهٔ خمار را
عشق بهم بر زده خیمهٔ این چار را
رحمت عامش رسید نور دهد نار را
سالک معنی ببین طالب دیدار را
خم پر از باده کی سیخ کند رو بها
بر پی دو دوش برو زود درین سو بها
گاه چو چوگان شود گاه شود گو بها
حسن تو چون یوسفیست تا بکنم جو بها
راست شود روح چون کژ کند ابرو بها
توی تو عشق تست باز کو این تو بها
چاشنی از دل برد تقوی طامات را
میروم آبی ز چشم بشنگ در بلات را
تقوی چه رسم چه دین چه عادات را
رانده و کم کرده ام فضل و کرامات را
شمس که جانها ازو یافت مراعات را
چون آن اوست جمله هستی و نقش زیر و بالا
از صنع رو بصانع چشمان روح بگشا
آن نیست صورت او بل معنیست مارا
بنمود آنچه بودت آنرا ببین به تنها
بنمود صنع خود را اندر نقوش اشیا
خلقی دگر عجب تر بالای چرخ خضرا

[illegible]

ذکر خدای بشنو پیدا بگوش میرو
او چشم نور بخشد دل را سرور بخشد
بر بوی ره تو آید دل گر تو رسی بمنزل
بگشا چو شمس ره را بنما جمال مه را
از سینه پاک کردم افکار فلسفی را
تا در جمال یابد کاندر زبان نیاید
خورشید چون برآید هر ذره رو نماید
آب حیات دارد قرص نجات دارد
از نطق چون سلیمان گویا کنی تو ابکم
ای میر آب بگشا آن چشمهٔ روان را
هرگز کسی نه رقصد تا لطف تو نه بیند
بر پرده های دنیا بسیار رقص کردیم
پس ز اول ولادت بودیم پای کوبان
این لوت را اگرچه جان به بهیم اگیان است
ما صوفیان راهیم ما طبل خوار شاهیم
از کاسهای نعمت تا کاسهٔ ملوث
کردم خمش چو هستم مشغول آن و کام آ
آن دل که یافت از حق معراج فرفی را
از ملک جسم بگذر تا مهر وحدت او
عشق است آنکه هر دل کز وی مشرف آید
بی بهره باشد از خود کان کو فنای حق شد
بگذر ز عزیز مصری بگذار ماه کنعان
ای ساربان منزل بگشا کنام سنبری
ای آب و آتش اینجا در جانها گزین جا
یکدم که شسته باشی ای خواجه هواشی

از باد و خاک و آتش وز آب ای توانا
بر بوی یوسف جان یعقوب گشت بینا
بگذار راه بو را گر بوست جذب مولا
با آنکه پای دارد با آنکه نیست اعمی

گویند از آن اوییم وز آب و سبوییم
بوییست رهبر تو بوییست در خور تو
این بوی چین ندیدست نه ضعف بر فزیدست
خوش شمس دین نماید انوار خویش پنهان

مضارع مثمن اخرب

تا سجده راست آید مر آدم صفی را
نوری دگر بباید ذرات مختفی را
اعدل مزاج دارد اعراض منخفی را

طوری چگونه طوری نوری چگونه نوری
اصل وجودها او دریای جودها او
خورشید شد وجودش ارواح در سجودش

مضارع مثمن اخرب

تا چشمها گشاید ز اشگوفه بوستان را
کاندر شکم ز لطفت رقص است کودکان را
چابک شوید یاران مر رقص آنجهان را
در ظلمت رحمها از بهر شکر جان را
خود چیست جان جمعی فی این گنج شایگان را
پاینده دار یارا آن کاسه او خوان را
پیش مگس چه فرقست آن تنگ میزبان را

آب حیات لطفت در ظلمت دو چشم
اندر شکم چه باشد و اندر عدم چه باشد
جانها چو می برقصد با گنبدهای قالب
پس جمله صوفیانیم از خانقه رسیده
چون خوان این جهان را سرپوش آسمانست
در کاسهای شاهان بس کاسهاست خالی
وان کس که کس ندادو ناخورده و چشیده

مضارع مثمن اخرب

بی حرف و صوت خواند آیات مصحفی را
گرداندت سلیمان اسرار آصفی را
نگذاشت در طریقت آداب منصفی را
بگذاشت چون براهیم اعراض عارفی را
یعقوب پیر داند انوار یوسفی را
کز مستی اشتر ما بگذاشت عفیفی را

سلطان هر دو عالم خواند بگوش حقیقت
بگذر ز ظلمت تن وز احتجاب غفلت
بنگر بلوح معنی کالهام حق تعالی
آنکو ز فقر فخری بشنید بوی جانان
اسرار نحن اقرب آمد بحبل دل
خواهی که شمس دین را مست عشق بینی

مضارع مثمن اخرب

صد حیله بر تراشی امشب مرو ازینجا
تفریق این جهان را حالی بده تو جان را

هر دم ببوی می رو مانندهٔ مسیحا
آن صبح که بوی عیشت ایمن مرو به پیش آ
چون بو همی گشت افزون یابی وگرنه او را
چون در دو دیده یکره خوش روشنست پیدا
در دیده جای کردم اشکال یوسفی را
هر لحظه نور بخشد صد شمع منطفی را
چون صیقله میکند او اشیای منتفی را
زیرا که جمع دارد اخلاص مصطفی را
خامش که اسم اعظم این بود آصفی را
زان موج و کف چه دریا کردست دیدگان را
کاندر لحد ز نورت رقصی است استخوان را
خاصه چو بگسلاند این کنده گران را
رقصان و شکر گویان این لوت رایگان را
از خوان حق چه گوییم زهره بود زبان را
هر خام در نیابد آن کاسه را و نان را
کی می گزد زبان را کی می زند دهان را
فارغ شوم کشم خوش رطل می گران را
هر دم ز بستر او حی صد آیت خفی را
تا نور او فروزد آن شمع منطفی را
اسمای کل اشیا گفت آدم صفی را
بفروخت همچو عاشق ملک مکلفی را
تا محتجب نگردد وسواس فلسفی را
بگذر ز خوف صورت بگذار خائفی را
ماه ترا زمین جا امشب مرو ازینجا
مگذار عاشقان را امشب مرو ازینجا

خدمت نمی رسانیم امشب مرو ازینجا   مارا تو رو چو مه کن بر تخت بخت شه کن
زامید پیش آمد امشب مرو ازینجا   بی خویش و بی برادر ما صد یتیم یکسیر

مضارع مثمن اخرب

هر ذره خاک ما را آورد در علالا   سینه شگاف گشته دل عشق باف گشته
غیرت مرا بگفته می خور دهان میالا   ایجان چو رو نمودی جان و دلم ربودی
درد تو خوش گوارد تو دُرد را بیالا   ای عشق با تو هستم وز بادهٔ تو مستم
سروت اگر بخوانم آن راستست الا   سرو احتراق دارد مه هم محاق دارد
گر تو خلیل وقتی این هر دو را بگو لا   گویند جمله یاران باطل شدند و مردند
هم خضر شد غلامش هم روح قدس لالا   این خنده های خلقان قربیست هم بریده
وصف تو در نگنجد در وهم و در خیالا   شادست جان پاکش از نور شمع و آتش

مضارع مثمن اخرب

ای شیر جوش در رو جان بپر برقص آ   چوگان زلف دیدی چون گوی در رسیدی
گفتم بیا که خیرست گفتا نه شهر برقص آ   از عشق تاجداران چرخ او چو یاران
رقعهٔ فنا رسیده بهر سفر برقص آ   در دست جام باده آمد بتم پیاده
یوسف ز چاه آمد ای بی هنر برقص آ   کی باشد آن زمانی گوید مرا فلانی
تا مرغ جان بسر آید بی بال و پر برقص آ   کور و کران عالم دید از مسیح مرهم

مضارع مثمن اخرب

بس تیز گوش دار و مگشا ببند زبان را   بر چشمهٔ ضمیرت کرد آن پری وثاقی
با احتیاط باید بودن ترا درانجا   این پنج چشمهٔ حس تا بر تنت روانست
هم پنج چشمه میدان پویان بسوی مرعا   هر چشمه را دو مشرف پنجاه میر آبند
کین گونه شهره پریان تنند بی محابا   تقدیر می فریبد تدبیر را که برجه
دلهای نوحه گر بین زان مکرساز دانا   وز دیده چشم مگشا بهر تب از خیانت
برجوشد آن ز چشمه چون بر جهیم فردا   خاموش کن که جانم اسرار غیب داند

مضارع مثمن اخرب

جانا یکی بها کن آن حسن بی بها را   آن زلف سلسلت را آن سایهٔ دولت را

از ناز کیست دانیم هر چند بیخودانیم   حجاب را بره کن امشب مرو ازینجا
عیسی که پیش آمد بر جای خویش آمد   بنشین چنین بیا به امشب مرو ازینجا
در عشق شمس تبریز مائیم مست خونریز   ای جمله لطف مگریز امشب مرو ازینجا
از بسکه ریخت جرعه بر خاک ما ز بالا   چون شیشه صاف گشته از جام حق تعالی
اشکوفها شگفته در چشم بد نهفته   چون مشتری تو بودی قیمت گرفت کالا
ابرت نبات بارد جورت حیات آرد   وز تو بلند و پستم وقت دنی تدلا
ماهت چگونه خوانم مه رنج و دق دارد   جز اصل اصل جانها اصلی ندارد اصلا
خورشید را کسوفی مه را بود خسوفی   باطل نه گرد و آن کو بر حق کند تولا
آب حیات حقست آن کو گریخت در حق   جز خنده که باشد در جان ز رب اعلا
شمس الحقا تو شاهی تحقیق بادشاهی   زیرا که یافت منزل اندر مقام اعلا
آمد بهار جانها ای شاخ تر برقص آ   چون یوسف اندر آمد مصر و شکر برقص آ
ای شاه عشق پرور مانند شیر مادر   از یاد سر بریدی بی پا و سر برقص آ
تیغی بدست خونی آمد مرا که چونی   آنجا قبا چه باشد ای خوش سیر برقص آ
ای مست هست گشته بر تو فنا خجسته   گر نیستی تو باده پنهان شاه برقص آ
پایان جنگ آمد آواز چنگ آمد   گاهی بیخبر فنا شو ای با خبر برقص آ
طاوس ما در آید وان رنگها برآید   گفته مسیح مریم کای کور و کر برقص آ
مخدوم شمس دین ست تبریز رشک چین ست   آمد بهار حسنش شاخ و شجر برقص آ
اینجا کسی ست پنهان خود را مگیر تنها   هر صورت خیالت از وی شکلیست پیدا
هر جا که چشمه باشد باشد مقام پریان   [illegible] آن پریان که بسته گاه چرا
وان پنج حس باطن چون وهم و چون تصور   صورت بتو نماید اندر زمان اجلا
زحمت رسد ز پریان گر با ادب نباشی   مگریزش گلیم برده از صد هزار چون ما
مرغان در قفص بین در شست ماهیان بین   تا افگند ز چشمت آن شهریار جنبا
ماندست چند بیتی این چشمه گشت خاثر   لیکن چه سود گفتن کی زهره را و یارا
با آنکه میرساقی آن بادهٔ بقا را   بی تو نمیگوارد آن جام باده ما را
مطرب قدح رها کن زین گونه نالها کن   وان چاه بابلت را وان کان سحرها را

[illegible]

از سر بگیر از سر آن عادت وفا را
دیو سقا سرشته از لطف شد فرشته
من مبدعم بدیده انوار مصطفی را
چون بسته گشت راهی شد حاصل من آیی

مضارع مثمن اخرب

چشمی چنین بگردان کوری چشم بد را
خود را ابزان تو بر من انجم بهر زنده کردن
تا بنده دیده باشد صد دولت ابد را
در واقعه بدیدم کز قند تو چشیدم
کز چهره همیوی لم تتخذ ولدا را
چون مست تو کشیدم صورت دگر ندیدم
تا گم شوم ندانم خود را و نیک و بد را
این بار جام پر کن لیکن تمام پر کن
تا روح آگه ببیند ویران کند جسد را
از قالب نمد وش رفت آینه خرد و آتش

مضارع مثمن اخرب

تا وا شود چو کاسه در پیش تو دهانها
بر کیجکاه ما زن ای کیچی خرد ها
مگذار کان مزور پیدا کند نشانها
ور جادوی نماید بندد زبان مردم

مضارع مثمن اخرب

چون ما مرید عشقیم برگیر هوی ما را
مخمور و مست گردان امروز چشم ما را
تا گل سجود آرد سیمای روی ما را
ای آب زندگانی ما را ابر بود سیلت
هم خوی خویش کرده ست آن باده خوی ما را
گر بحر می بریزی ما سیر پر نه گردیم
کین دیگ بس نیاید یک کاسه شوی ما را
ما کان زر و سیم و شمس کجاست زر را
نحل و فراخ کردی زین می گلوی ما را
ترک هنر بگویید زفتر همی بشوید
مخمور چون نیاید چون یافت بوی ما را
سیلی خورند چون من در عشق فخر جویان

مضارع مثمن اخرب

دامی نهاده ام خوش آن قبله نظر را
دیوار گوش دارد آهسته تر سخن گو
چون بشنوند چیزی گویند هر گذر را
گر ذره ها نهانند خصمان و دشمنانند
در خانه دلم شد از مهر رهگذر را
رغمی شنید زین سر زو پیش دشمنان شد
پنهان کنیم سر را پیشش افگنیم سر را
ما نیز مرد مانیم نی کم ز سنگ کانیم
یعنی خبر ندارم کی دیده ام گهر را
تا بحر دل بجوشد از آتش تجلی

مضارع مثمن اخرب

باز آمدی بار دیگر تا کار ما شود زر
طغرای نو نوشته مر مملکت صفا را
در نورت ای گزیده ای بر فلک رسیده
شد کوه همچو کاهی از عشق کهربا را
از شمس دین چون مه تبریز هست آگه
بشنو دعا و گه گه آمین کن این دعا را
بیدار کن طرب را بر می بزن تو خود را
بر مرده خوان چو عیسی افسون معتمد را
ای رویت از قمر به آن رو بروی من نه
با آن نشان که گفتی این بوسه نامزد را
جان فرشته بودی یارب چه گشته بودی
بیهوشیی گزیدیم گم کرده ام خرد را
جامی چو نار درده بی رحم دار درده
تا چشم سیر گردد یکسو نهد حسد را
درده می زبالا ولا اله الا
چندانکه خواهی اکنون میمال این نمد را
در گور اگر نماید بیدار شمس تبریز
روشن کند چو جنت هم گور و هم لحد را
بشکن سبو و کوزه ای میر آب جانها
تا وارهد بیکجا این عقل ز امتحانها
ناقوس تن شکستی ناموس عقل بشکن
تو چون عصای موسی بکشا برو زبانها
عاشق خموش خوشتر دریا بجوش خوشتر
چون آینه است خوشتر در خامشی بیانها
جانا قبول گردان این جستجوی ما را
رشک بهشت گردان امروز کوی ما را
بی ساغر و پیاله درده می چو لاله
اکنون حلال بادت بشکن سبوی ما را
گر خوی ماندانی از لطف باده واجوی
زیرا نگون نهادی سر کدوی ما را
مهمان دیگر آمد دیگی دگر بپخت کن
از ما رسد سعادت یار و عدوی ما را
شمع طراز گشتیم دشمن گداز گشتیم
گر بشنود عطارد این طرقوی ما را
تک جوق جوق مستان میرسند مهمان
زخمه بچنگ آور می زن سه توی ما را
بس کن که تلخ گردد دنیا بر اهل دنیا
گر بشنوند ناگه این گفت و گوی ما را
خواهم گرفت اکنون آن مایه صور را
ای عقل بام بر رو ای دل بگیر در را
اعدا که در کمین اند در غصه همین اند
در قعر چه سخن گو خلوت گزین سحر را
ای جان چه جای شمس دین زهی خیال دشمن
میخواند یک بیک را میگفت خشک و تر را
زان وز ما و یاران کز راه عهد کردیم
بی زخمهای تیتین پیدا نگرد و زر را
دریای کینه بستند تلخ و ترش نشسته
خامش که تا نیابد هر کس چنین نظر را
در جنبش اندر آور زلف عنبر فشان را
در رقص اندر آور جانهای صوفیان را

[illegible] جلال الدین [illegible]

باد بهار پویان آید ترانه گویان
هر دم ز باغ بویی آید چو پیک سویی
تا غنچه برگشاید با سرو و سرو سوسن
در نهان عندلیبان شبها نهان نشسته
خاموش باش تا شاه اسرار با تو گوید
شهوت که با تو رانند صد تو کنند جان را
میراث خواجگان شیطان تر پرستد جانشان
بخشد بهشت نهانی هر پیر را جوانی
گر زانکه دیده‌ای تو آن جان بیخبر را
با من بگو یکیک آن نوال و صحبت
نام شتر ترکی چه بود بگو دوا
ما زاده قضا و قضا زاده همه
آنجاست شهر کان شه ارواح میکشد
کوته شود بیابان چون قبله او بود
دل را رفیق ما کند آنکس که طالب است
طبل سفر زنند که ما در سفر همیم
همچون حریر نرم شود سنگلاخ راه
اما کجاست آن تن همراه جان شده
چه جای تن شده که بدانجا که او رسیم
ما همچو آب در گل و ریحان آن نسیم
لبتان آب می کند ایرا که دایه اوست
باز از جهان روح رسولان همی رسند
ای خواجه این ملامت تو زآه اقرباست
ای بنده باز گرد به درگاه ما بیا
درهای گلستان ز پی تو گشاده‌ایم

خندان کند جهان را حیران کند خزان را
یعنی که الصلا زن امروز دوستان را
لاله بشارت آرد مر بید ارغوان را
چون بر خزینه باشد او را پاسبان را

بس مار یار گردد و گل جفت خار گردد
در سر خود روان شد بستان و با تو گوید
تا مهر هر نهانی از قعر سر برآید
این برگ چون زبانها بنماید همچو دلها

مضارع مثمن اخرب

چون بازی برانی سستی بهمیان را
خاک سیاه بر سر این نوع شاهدان را
زان آشیان جانی آمیست ارغوان را

زیرا جماع مرده تن را کند فسرده
در ره عشق دنیا تا شاهدان ببینی
خامش کنی وگرنه بیرون شوم از اینجا

مضارع مثمن اخرب

ای شمسه اسمعی آن نور باهنر را

خاموش شو که جان را صد روح منفرانست

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف بتقطیع مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

چون کودکی ز جان شده‌ایم از پی قضا
آنجاست خانمان که بگوید خدا بیا
پیش و پسش چمن بود و سرو دلربا
زیرا که دل سبک بود و چست و تیزپا
در حفظ و در حمایت و در عصمت خدا
چون او بود قلاوز آن ره و پیشوا
آب و گلی شده است بر ارواح پادشا
گر با نسیم پیش بسوزیم در شفا
تا خاکهای تشنه ز ما بر دمد گیا
طفل نبات را طلبد دایه جا بجا
پنهان و آشکار که باز آ با قربا
با هر که جفت گردی آنت کند جدا

ما شیر او خوریم و همه در پیش دویم
در شهر و در بیابان همراه آن نعیم
ما سایه وار در پی آن مه روان شدیم
از تنگی تنست و ز چالاکی دلست
کاهی که در ره آید هم پشت خم دهد
دل مضطر میرود که بگشتیش و هم نشست
ارواح خیره مانده کی شعر رده خاک بین
این در گمان نبود بر و طعن میزدیم
بی دست و پاست خاک که گیرد بمهر آب
ما را ز شهر روح چنین جذبها کشید
یاران نو گرفتی و ما را گذاشتی
خاموش کن که همت ایشان بهنواست

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

در خارزار چند دوی ای برهنه پا

جان را من آفریدم و درویش زاده‌ام

وقت نثار گردد هر شاه بوستان را
در سر خود روان شو تا جان صد روان را
معراجیان نهاده در باغ نردبان را
دلها چو رو نماید قیمت دهد زبان را
از روی عقل و دانش مر رای تیرجان را
بنگر باهل دنیا دریاب این نشان را
پر نور کرده از رخ آفاق آسمان را
کز شوخی زبانت می بوسد او دهان را
آن میر با شجاعت مر آن شاه را ببرد
هر لحظه از تجلی آن مهر با ظفر را
نام حیاتش چه باشد او خود [illegible]
گر شرق و غرب تازد و گر جانب سما
ای جان غلام و بنده آن ماه خوش لقا
ای دوستان همدم همراه الصلا
گر تن بصحبت حق و ز دل حبت آن وفا
کای قاصدان عدن اجلال مرحبا
دل تکیه میرود که بگوید مبارزا
از صد باگذشت ملک گشت و مقتدا
در هیچ آدمی منگر خواری کیا
زین رو روان شد آن و آن آب جویبا
در صد هزار منزل تا عالم فنا
ما بی تو ناخوشیم اگر تو خوشی زما
تا خیر همت است تصاریف ابتلا
بشنو ز آسمانها حی [illegible] المصطفی
آنکس که درد داده هم او سازدش دوا

قدی چو سرو خواهی در باغ عشق رو
از غیب رو نموده صلای زد و برفت
زان حالها بگو که هنوز آن نیامده است
هر دو جهان پرست ز حی حیات بخش
ایشان چو بار اول خفاش بوده اند
ای صوفیان عشق بدرید خرقها
حالی بفکر مفخر تبریز شمس دین
آمد بهار خرم و آمد نگار ما
شاد آمدی بیا که ملوکانه آمدی
دریا بجوش از تو که بی مثل گوهری
چونی درین غریبی چونی درین سفر
آن کیست کو خراب نشد از شراب عشق
شد ماه در گدازش سودای او چو ما
هر چند سخت مستی مستی مکن مگیر
این نیم کاره ماند و دل من ز کار شد
ای حاجیان بمانده از شهر خود جدا
در روزها بفاقه و شبها قرار نی
گویند چون بدید درین راه پر خطر
جان چشم تو ببوسد و برپات سر نهد
جان خاک اشتری که کشد بار حاجیان
از شام ذات جحفه و از بصره ذات عرق
کوه صفا برآ بسر کوه رخ به بیت
تا روز ترویه بشنو خطبهٔ بلیغ
وانگاه روی سوی منا آر و بعد از آن
صبحی بود ز خواب بجنبیم و گرد ما

کین چرخ کوژپشت کند قد تو دوتا
کین راه کوتهست گرت نیست پا روا
چون خوی صوفیان نبود ذکر ما مضا
با جان پنج روزه قناعت مکن ز ما
خفاش شمس گشت از آن بخشش و عطا
صد جامه چاک کرد گل از لذت صبا

باغی که برگ و شاخش گویا و زنده اند
دل از سخن برآمد و امکان گفت نیست
ای زنده زاده چونی از گنده مردگان
جان با شمار ذره معلق همی زند
کز یار دور ماند و گرفتار خار شد
من هم خموش گشتم و رفتم عقیب گل

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

چون صد هزار تنگ شکر در کنار ما
ای سرو گلبن و چمن و لاله زار ما
کهسار در خروش که ای یار و غار ما
برخیز تا رویم بسوی دیار ما
وآن کیست کو برهنه نشد از قمار ما
شد آفتاب از رخ او یادگار ما
کا زرد مهر چه گوئی خمر و خمار ما
کار او کند که هست خداوندگار ما

آمد مهی که مجلس جان زو منورست
تابنده باش ای مه و پاینده عمر باش
در روز بزم ساقی دریا عطای ما
ما را بمشک و خم و سبوها قرار نیست
سوی پری رخی که بران چشمها نشست
ای رونق صباح و صبوح ظریف ما
جام چو آفتاب پر آبش بگیر زود
خاموش کن که مفخر تبریز شمس دین

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

در عشق حج و کعبه و دیدار مصطفی
امین کند خدای ز هر خوف جمله را
ای مروه را بدیده و بر رفته بر صفا
تا مشعر الحرام و دگر منزل منا
با تیغ و با کفن شده آنجا که ربنا
تکبیر کن برابر تهلیل و هم دعا
وانگه بجانب عرفات آی در صلا
تا هفت بار میزن و می گیر سنگها

مالیده رو و سینه دران قبله گاه حق
در آسمان ز غلغل لبیک حاجیان
مهمان حق شدید و خدا وعده کرده است
باز آمده ز حج و دل آنجا شده مقیم
اکنون که هفت بار طواف قبول شد
وانگه برآ بمروه و مانند این بکن
وانگه بموقف آی و بقرب جبل بایست
از ما سلام بادا بر رکن و بر حطیم

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

باغی که جان ندارد آن نیست جانفزا
ای جان صوفیان بگشا لب بماجرا
خود تا سه می نگیر و زین مردگان ترا
هر یک چو آفتاب در افلاک کبریا
زین هر دو در درست کل از ام انبیا
از بهر سلام و خدمت ریحان و لاله را
جان را ز شوق نور تجلی دهد ضیا
تا بشکنند ز بادهٔ گلگون خمار ما
در بیشهٔ جهان ز برای شکار ما
در روز رزم شیر نر و ذوالفقار ما
ما را کشان کشید سوی جویبار ما
آرام عقل هست و دل بیقرار ما
وی دولت بپایی بیش از شمار ما
در کش بروی چون قمر شهریار ما
پر در کند ز گوهر معنی کنار ما
شاد آمدید از سفر خانهٔ خدا
در خانهٔ خدا شده قد کان آمنا
تا عرش نعره ها و غریوست از صدا
مهمان عزیز باشد خاصه به پیش ما
جان حلقه را گرفته و تن گشت مبتلا
اندر مقام دو رکعت کن قدوم را
تا هفت بار و باز بخانه طوافها
پس بامداد و بار دگر بایست هم بجا
وی شوق باز زمزم و آن منزل وفا
از اذخر خلیل بجا بود هر صبا

آمد نسیم عشق ز تبریز جانفزا
آن مرتضی که نور ولایت زمین اوست
هر کس که گشت زنده بتائید اخترش
مرده خبر ندارد از احوال زندگان
تا باد عشق باز بجنبش در آورد
هر کس که زنده هست ازین عشق روح بخش
زنده بنور عشق شو ای جان عشق جو
چون مصطفی ست سرور سر عاشقان
از نور اوست عالم و آدم عیان شده
آن جسم گور تست سرافیل عشق او
شمس الحق از حقیقت این رمز واقفست
یعنی مسیح روح ازین اوج آسمان
تا جمله پیروی چنین شاه دین کنند
آن استوای نور الهی ست بی ریا
ای خوشه چین خرمن علم تو انبیا
مسند نشین کنت نبیّاً باقتدار
سیمرغ قاف قدسی و شهباز باغ انس
توقیع جان مثال پیروان ملک
چون تیغ تیز دم نزد الا بمهر تو
تو بحر درفشانی و کونین قطره است
جاء الربیع مفتخراً فی جوارنا
من رام مغنماً و تصدی جواهرا
باد اعظم بگوبی که کم کن عطای عظ
شمس از دو کون بر سر کویش مقیم شد
چون جلوه کرد یار بر اعیان وجود را

آورده صد هزار پیام از دم ضیا
یعنی زمین نور علی شمس والضحی
بر اوج چرخ عشق چو خورشید بر علا
بر خاک او فتاده بجسم و دمی ز جا
هم جسم و جان و عظم رمیم و رفات را
ذوقی ندارد او بجهان بشنو ای کیا
تا زندگی رسد بتو از حی کبریا
جمله مطیع او شده شاه و چه گدا
برهان اوست شمس که می تابد از سما
چون در دمی دم تو شو و زنده الصلا
خاموش شو که عقل نهد در ره بر ترا
آمد فسرده از نظر عشق از سما
کو نور اوست رهبر هر دوره قرنها
در هر ظهور هست عروجش با نزوا

دانی ضیای کیست ز شمس الحق جهان
آن آسمان که عالم عشقست روح روح
آنها که مرده اند خبر دار نیستند
مرده خبر ز اهل حیاتش کجا بود
یکسر ز خاک گور بر آرند سر ز شوق
بنگر کنون بجمع بهائم که زنده اند
آخر خموش باش که رمزیست بو العجب
هر کس که دید چهره شمس الحق جهان
بنمای چهره باز که تا زندگی رسد
یا رب حیات بخش ز انعام خویشتن
هان وقت شام شد بروم تا دمشق عشق
هادی نمود راه بمهدی راه بر
بسیار در حروف نیاید کلام عشق
سلطانی دو کون بیابد ز شمس دین

یعنی جناب عالی اعلای مرتضی
جانها ستاره گشته و افلاک آن سما
از قسم زندگی حیاتست و دوام ما
کو بی نوا و اهل حیاتست با نوا
خواه آنکه زنده است و اگر مرده از فنا
لیکن حیات اصل ندارند مرحبا
این سر عاشقانست که گفتی ز مصطفی
روشن شدش حقیقت جام جهان نما
اجزای مردگان نهان گشته از عطا
از زندگی روح شود جان مبتلا
باقی این سخن برسد از دم خدا
از طلعت صفا ده تبریز دلربا
کز حرف و صوت هست منزه و بیهود
جانی که گشت طالب انوار مرتضی
راتب خوران بزم معانیت اولیا
خلوت گزیدگان زوایای ارتقا
وی کرده فخر از قدمت ارض بر سما
کانگشت کس بحرف تو ننهد در ابتدا
زان رو قمر در آمد و ماند از کفت جدا
ما قطره بحر علم ترا و تو بحر ما
عند الحبیب مفتخراً فی عقارنا
فلیلزم الجواری وسط بحارنا
یک جرعه بس ز جام محبت دواش را
هر گو شنید گفت که دیدست جاش را
تا کرد انبساط بر اعیان وجود را

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

فرمان روای بارگه عز اصطفا
در ربقه اطاعت امرت کشیده سر
نغمه سرای گلشن والشمس والضحی
ای آسمان بمهر تو گشته رفیع قدر
طغرای دلگشای تو منشور انما
دست ترا قلم نتوانست بوس کرد
از دست تو از آن بسر آمد که در نما
خامه کشید سر ز خطت شد قلم نمش

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

جاء الحبیب مبتسماً وسط دارنا
طیبوا و اکرموا و تعالوا و تشربوا

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

بخشیده ایم نقد عطایش بعاشقا
او در بلای نخوت و من در بلای عشق

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

آه یا کسی بخدمت آدم سجود را
صد قبض و بسط ز رحمت الهی حل و عقد شد

انجاکه بحر وحدت او موج زن شود
انجا چه وزن دفتر بود و نبود را
آنرا که عاید است صلات از صلات عشق
از روی محو قیام و رکوع و قعود را
ساقی بیار باده و در کام ما بریز
مطرب بزن ترانه هرگو سرود را
سوای عشق بایدت ای دوست ترک کن
بر چار سوی فقر زیان را و سود را
چون شد هوای عشق وزان از مهب غیب
بر باد داد خرمن جاه و وجود را
گر وصل بایدت بخرابات برگذر
بگذار عقل و دانش و گفت و شنود را
دیدار بعد ازین نکند شمس آرزو
مشهود شاه اوست چه جوید شهود را

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

شب رفت هم تمام نشد ماجرای ما
ناچار گفتنی ست تمامی ماجرا
والله ز دور آدم تا روز رستخیز
کوته نگشت و هم نشود این دراز ما
اما چنین نماید کاینک تمام شد
چون ترک گوید اشبو مرو رونده را
اشبوی ترک چیست که نزدیک منزلی
تا گرمی و جلادت و مردی دهد ترا
چون راه رفتنیست توقف هلاکتست
چونت قنق کند که بیا خرگه اندر آ
صاحب مروتیست که جایش دریغ نیست
لیکن گرت بگیرد مانی در ابتلا
بر ترک ظن بد مبر و تهمتش مکن
مستیز همچو هندو بشتاب همرها
کانجا درآتش است ز نعل از برای تو
وانکه بگوش تست دل خویش اقربا
نگذارد اشتیاق کریمان که آب خویش
اندر گلوی تو رود ای یار باوفا
گر در عسل نشینی تلخت کنند زود
ور با وفا تو جفت شوی گرد آن جفا
خاموش باش و راه درین یقین بدان
سرگشته دارد آب نمی‌بینی همو آسیا

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

هر روز بامداد سلام علیکما
آنجا که شه نشیند آن وقت مرتضی
دل ایستاده پیشش بسته دو دست خویش
تا بست شاه بخشد بی‌حد زر و عطا
جانست کاس لم ابد الدهر و گه گهی
برخوان جسم کاسه نهادم ملی نصیب ما
برگ تمام باید از باغ عشرتی
هم با نوا شوند ز طرب چنگ ساز دوتا
در قفس گشته تن ز نواهای تن تنن
جان چو ذره ایست دران محو و آن فنا
تا زان نصیب بخشد دست مسیح عشق
هر مرده را [illegible] بیارد دوا
زندان شده بهشت ز نای ز نوش عشق
قاضی عقل مست دران مسند قضا
سوی مدرس خرد آیند در سوال
کین فتنهٔ عظیم در اسلام شد چرا
مفتی عقل کل بفتوی دهد جواب
کین دم قیامتست روا کو و ناروا
در عیدگاه وصل برآمد خطیب عشق
با ذوالفقار گفت مر آن شاه را ثنا
از بحر امکان همه جانهای گوهری
کرده نثار گوهر و مرجان و جانها
خاصان خاص پر زگیان بری عشق
صف صف نشسته بر هوس بر دبیرا
چون از شکاف پرده برایشان نظر کند
بس نعره‌های عشق برآید که مرحبا
میخواست سینه‌اش که ثنائی دهد بچرخ
سینای سینه‌اش نگنجید در سما
هر چار عنصر نه درین جوش همچو یک
نی نار برقرار نه خاک و نم و هوا
گه خاک در لباس کیا رفت از هوس
گه آب خود هوا شده از بهر این ولا
از بهر اتحاد شده آب آتشی
آتش شده ز عشق هوا هم درین فضا
ارکان بخانه خانه بگشته چو بیذقی
از بهر عشق شاه نه از لهو چون شما
ای بیخبر برو که ترا آب روشنست
تا وارهی ز آب و گلت صفوت صفا
زیرا که طالب صفت صفوتست آب
وآن نیست جز وصال تو ای قلزم ضیا
ز آدم اگر بگروی او بی خدای نیست
ابلیس وار سنگ خوری از کف خدا
آری خدای نیست ولیکن خدای را
این سنتی ست رفته ز اهل کبریا
چون پیش آدم از دل و جان و بدن کنی
یک سجده بامر حق از صدق بی ریا
هر سو که تو بگردی از قبله بعد ازان
کعبه بگردد آن سو بهر دل ترا
مجموع چون نباشم در راه پیش من
مجموع چون شوند رفیقان باوفا
دیوارهای خانه چو مجموع شد بنظم
آنگاه اهل خانه درو جمع شد بلا
چون کیسه جمع نبود باشد دریده در و زر
پس سیم جمع چون شود اندر وی ای کیا
مجموع چون شوم چو به تبریز شد مقیم
شمس الحقی که او شد سر جمع هر علا
یا من لوای عشقک لازال عالیا
قد خاب من یکون من العشق خالیا

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

نادی النسیم عشقک فی انفس الوری
کاحیاکموا اجلالی جل جلالیا
الحب والغرام اصول حیاتکم
قد خاب من تظل من الحب سالیا
فی وجهة المحب سطور رقیمة
طوبی لمن یصیر لمعناه تالیا
یا عالیا تفرق فی الهم حاله
باالله یستمع لقائی وحالیا
یا من اذل عقلک نفس الهوی ارتقی
من ذلت النفوس سریعاً معالیا
یا حمله معیشة فی محبة
اسکت کفی الآیة معینا وکالیا

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

یا ساقی المدامة حی علی الصلا
الا لا زجاجنا بحیا فقد خلا
جسمی زجاجتی و حیاک قهوتی
الا و فی الصدر و تلاشی من البلا
ما فاز عاشق بحیاک ساعة
یا کامل الملاحة واللطف والعلا
الموت فی لقائک یا بدر طیب
حاشاک بل لقاءک امن من البلا
لما تلا هواک صفا تا المهجة
فیها حمائم سیلقین ما تلا
آهقیتنی المدامة من طرفک البهی
حتی جلا فوادی من احسن اخلا

بحر مجتث مثمن مخبون محذوف تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

اسیر شیشه کن آن جنیان دانا را
بریز خون دل آن خوبنان صهبا را
ربوده اند کلاه هزار خسرو را
قبای لعل بخشیده چهره ما را
بگاه جلوه چو طاوس عقلها برده
کشاده چون دل عشاق پرعنبارا
ز عکس شان فلک سبز رنگ لعل شود
قیاس کن که چگونه کنند دلها را
در آورند برقص طرب بیک جرعه
هزار پیر ضعیف بمانده بر جا را
چه جای پیر که آب حیات خلاقند
که جان دهند بیک غمزه جمله اشیا را
شکر فروش چنین جست هیچکس دیده است
سخن شناس کند طوطی شکر خارا
زهی لطیف و ظریف و زهی کریم و شریف
چنین رفیق بباید طریق بالا را
صلا زنند همه عاشقان طالب را
روان شوید بمیدان بی تماشا را
اگر خزینه قارون بما فرو ریزند
ز مغز ما نتوانند برد سودا را
بیار ساقی باقی که جان جان نهانی
بریز بر سر سودا شراب حمرا را
دلی که پند نگیرد ز هیچ دلداری
برو گمار و مه آن شراب گیرا را
زهی شراب که عشقش بدست خود پخته است
زهی گهر که نبود است هیچ دریا را
ز دست زهره و مریخ اگر رسد جامش
رها کنند بیک جرعه خشم و صفرا را
تو مانده و شراب و همه فنا گشتیم
ز خویشتن چه نهان میکنی تو سیما را
ولیک عزت لالاست حاضر و ناظر
هزار عاشق گشتی برای لالا را
بنفشه لالا گوید به هر دمی لالا
بزن تو گردن لالا بیار الا را
بده بلالا جامی از آنکه میدانی
که علم و عقل رباید هزار دانا را
و یا به غمزه که شوخست بسوی او بنگر
که غمزه تو حیاتیست ثانی احیا را
بآب ده تو غبار غم و کدورت را
بخواب در کن این جنگ او غوغا را
خدای عشق فرستاد تا درو پیچیم
که نیست لائق بیچش ملک تعالی را
بماند نیم غزل در دهان ناگفته
ولی دریغ که گم کرده ام سر و پا را
بر آفتاب بر افلاک شمس تبریزی
بمغز نغز بیار ای برج جوزا را

مجتث مثمن مخبون محذوف

اگر تو عاشق عشقی و عشق را جویا
بگیر خنجر تیز و ببر گلوی حیا
بدانکه سد عظیمیست در روش ناموس
حدیث بی غرضست این قبول کن بصفا
هزار گونه جنون از چه کرد آن مجنون
هزار شعبده برآورد آن گزین شیدا
گهی قبا بدرید و گهی بکوه دوید
گهی ز زهر چشید و گهی گزید فنا
چو عنکبوت چنان صیدهای زفت گرفت
ببین چه صید کند دام ربی الاعلی
چو عشق چهره لیلی بدین همه ارزید
چگونه باشد اسری بعبده لیلا
ندیده تو دواوین ویسه و رامین
نخوانده تو حکایات وامق و عذرا
تو جامه گرد کنی تا ز آب تر نشود
هزار غوطه ترا خوردنیست در دریا
طریق عشق همه پستی و همه مستیست
که سیل پست رود کی رود سوی بالا
میان حلقه عشاق چون نگین باشی
اگر تو حلقه بگوش نگینی ای مولا
چنانکه حلقه بگوش ست چرخ این خاک
چنانکه حلقه بگوش ست روح را اعضا
بیا بگو چه زیان کرد خاک از این پیوند
چه لطفها که نکرده است عقل با اجزا

دهل بزن که کلیم ای پسر نشاید زد
هزار غلغله در جوف گنبد خضرا
چو برگشاید بند قبا ز مستی عشق
ز عشق کوست سنزه ز زیر و از بالا
چو آفتاب برآید کجا بماند شب
که ذره ذره ز شرح رخ تو شد گویا
زهی طلوع تجلی شمس تبریزی
که مست عشق رخ اوست جنت المأوی
اخی رایت جمالا سنا القلوب سنا
الا انتبه و تیقظ فقد اتیک اتی
تقر عینک بررد فی جبینته
کانها طلارت کاسنا لنا و سقا
عجائب ظهرت بین صفحه غرته
تلالات لسناه بمهجتی و صفا
اتیک عید وصال فلا تذق حزنا
و محنت فتنتنا و خاب من فتنا
فذ غصن سعود و کل جنی شجر
و نال قلبک منهم شقاوة و عنا
چه سنجته هست خدا بهر صوفیان حلوا
که حلقه حلقه نشستند درمیان حلوا
هزار کاسه سر رفت سوی خوان ملک
چنین بود چو دهد شاه خسروان حلوا
بیا بیا ز سوی مطبخ رسول می آید
بسوی عرش پرد چونکه خورد جان حلوا
بگرد دیگ دل ای جان چو کفچه گرد بسی
کرم بود که ببخشد تبای نان حلوا
خموش باش که کر حق نگو بذیرگزین
چه جای نان ندهد هم بصدقان حلوا
برفت یار سخن ای یادگار ما پیرا
فرات و کوثر و آب حیات جان افزا
چرا ز خم نکند زرگری چو متصل است
ز یوسف کش هر روی خوش گشته جدا
زنار گر برود تو تا ستاره بار شوم
کجاست زهره و یارا که گویمش که چرا
الست عشق رسید هر آنکه گفت بلی
خصوص در تیمی که هست از آن دریا
منم کبوتر او گر پرانم سر نی
که سلطنت رسد آنرا که یافت ظل هما
بس ست دعوت دعوت بهل عما میگو
رسیده اند به تسبیح ربنا الاعلی
بجان پاک تو ای معدن سخا و وفا
که صبر نیست مرا بی تو ای عزیز بیا
چه جای صبر که گر کوه قاف بود این صبر
چو جان بنده نبوده ست جان سپرده ترا
تو خواه باور کن یا مگو که نیست چنین
بود که کشف شود حال بنده پیش شما
که آتشیست که دیگ مرا همی جوشد
خلل نکرد و نگشت از تفش سیه سیما
روان شدست یکی جوی خون ز هستی من
بگو برو تو بدریا مجوش ای دریا

علم بزن چو دلیران میانهٔ صحرا
بگوش جان بشنو از غریو مشتاقان
تو هم سوی فلک بین ز حیرت جوزا
چه اضطراب که بالا و زیر عالم راست
رسید جیش عنایت کجا بماند عنا
خموش کردم ای جان جان جان تو بگو

مجتث مثمن مخبون محذوف

دهل اتیک حدیث جلا العقول جلا
الست فی تیمنی الخلو و فی طرب
سعادة و مرام و غرة و سنا
و سکرت لفوادی من شمائله

مجتث مثمن مخبون محذوف

وظلت خیر ریاض فنعم ما سکنا
و زال عنک فراق امر من صبر
فقر عینک منه و نعم ذاک جنا
فطب نجوت من اصحاب قریة ظلمت

مجتث مثمن مخبون محذوف

چو در فتاد از آن دیگ در دهان حلوا
بشرق و غرب فتاده است غلغل شیرین
که ریخته اند ملائک بر آسمان حلوا
بآب ریز بر دیوان که خورد حلوا تن
که تا چو کفچه دهان بر کنی از آن حلوا
دلی که از پی حلوا چو دیگ سوخت سیاه

مجتث مثمن مخبون محذوف

رخ معصفر و چشم پر آب و وا اسفا
دو دیده باشد پر نم چو دوست مقیم
بگنج بی حد و کان جمال حسن و بها
چه راست وا اسفا گوی زانکه یعقوب است
رسد چو منزل شش آفتاب ظل بقا
اگر چه ام ز حیر آگاه جان بر من گر مست
گواه گفت بلی هست صد هزار بلا
بلا درست و بلا در کنند ترا زیرک
کجا پرم نپرم جز که گرد بام و سرا
منم ز سایه او آفتاب عالم گیر
مسیح رفت بچارم سما بپر دعا
بدانکه عیسی و موسی ز شمس تبریزی

مجتث مثمن مخبون محذوف

ز آفتاب جدائی چو برف گشت فنا
ز دور آدم تا دور اعور دجال
وفای عشق تو دارم بجان پاک و خدا
ملامتم مکنید ار دراز میگویم
گر از شکاف شود سقف گنبد خضرا
اگرچه سقف سما ز آفتاب آتش او
خبر ندارم من کز کجاست تا بکجا
بجو چه گویم که هی چو مر چه جنگ کنم

بحق آن دم شیرین که می دمی بر من
که اختیار ندارد بناله این سرنا
خموش باش مزن آتش اندرین بیشه
نمی شکیبی می نال پیش او تنها
ولا ز دیدن انوار شمس تبریزی
هزار فتح و حضورست از عطای خدا

مجتث مثمن مخبون محذوف

بیا بانکه قرین را سوی قرین کشدا
فرشته را ز فلک جانب زمین کشدا
بهر شبی چو محمد بجانب معراج
براق عشق ابد را بزیر زین کشدا
به پیش روح نشین زانکه همنشست ترا
بخلق و خوی صفتهای همنشین کشدا
شراب عشق ابد را که ساقیش روحست
نگیرد و نکشد در کشد چنین کشدا
برو بدزد ز پروانه خوی جانبازی
که آن ترا بسوی شمع نوردین کشدا
رسید وحی خدائی که گوش تیز کنید
که گوش تیز بچشم خدای بین کشدا
خیال دوست ترا مژده وصال دهد
که آن خیال و گمان جانب یقین کشدا
درین چهی تو چو یوسف خیال دوست رسن
رسن ترا به فلکهای برترین کشدا
بروز وصل اگر عقل یاندت گوید
نگفتمت که چنین کن که آن باین کشدا
بجه بجه ز جهان همچو آهوان از شیر
گرفتمش همه نسبت کان نگین کشدا
براستی برسد جان بر آستان وصال
اگر نگیری جز این فروترین کشدا
بکش تو خار جفا را از آنکه خار کشی
بسبزه و گل و ریحان و یاسمین کشدا
مپوش لعنت و دشنام دشمنان بر دوست
که آن بلطف ثناها و آفرین کشدا
دهان به بند و امین باش در سخن آری
که شه کلید خزینه بر امین کشدا
خمش که زلف سیاه امیر تبریزم
دل مرا بچنین و مرا بچنین کشدا

مجتث مثمن مخبون محذوف

بیا بیا که تویی بحر عشق و شوق و صفا
بیا بیا که تویی برگزیده شاه بقا
بیا بیا که شدی بر فلک امیر ملک
بیا بیا که گذشتی ز چرخ عرش خدا
بیا بیا که چو تو نیست در جهان دگری
بیا بیا که تویی تاج و مفخر عرفا
بیا بیا که چو تو نیست هیچ معشوقی
بیا بیا که نداری درین جهان همتا
بیا بیا و شراب مراد ده از کف جود
که باز گردد پیر کهن ز تو برنا
بیا بیا و منه مشک را به پیش جعلی
خموش باش و منه در دهان سگ حلوا
چه نیکبخت کسی که خدای خواند ترا
در آ در آب سعادت در گشاد خدا

مجتث مثمن مخبون محذوف

که برگشاید درها مفتح الابواب
که نزل منزل بخشید نحن نزلنا
که دانه را بشگافد ندا کند بدرخت
که سر برآر ببالا و می فشان خرما
که در دمید در آن نی که بو ذر بیز زمین
که گشته مادر شیرین و خسرو حلوا
که گرد در کف کان خاک را ز رو نقره
که گرد در صدفی آب را جو ابرها
ز جان و تن برهیدی بجذبهٔ جانان
ز قاب قوس گذر کن بجذبهٔ او ادنی
هم آفتاب شده مطربت که خیر سحور
بسوی قامت سروی ز روست لاله صلا
چنین بلند چرا می پری همای ضمیر
مگر شنید صفیرے ز ربی الاعلی
گل شگفته بگویم که از چه میخندد
که مستجاب شد او را از آن بهار دعا
چو بوی یوسف معنی گل از گریبان یافت
دهان گشاد بخنده که هذه بشرا
بدی بگوید گلشن که هر چه خواهی کن
بفر عدل شهنشه نترسم از یغما
چو آسمان و زمین کفش کرم از سیب است
تو برگ من بربائی کجا بری و کجا
چو اوست معنی عالم باتفاق همه
بجز بخدمت معنی کجا روند اسما
شد اسم مظهر معنی که اردت ان اعرف
ز اسم یافت فراغت بصیرت عرفا
چو تخت و رخت بصحرا کشید گل ز کنار
کشاد لشکر یغما نسیم باد صبا
کلیم را بشناسد بمعرفت هارون
اگر عصاش نباشد وگر ید بیضا
چگونه چرخ نه گردد بگرد دار و درش
که آفتاب و مه از نور او کنند سخا
چو نور گفت خداوند خویشتن را نام
غلام چشم شو آن راز نور کرد جدا
ازین همه بگذشتم نگاه دار تو دست
که می خرامد ازین پرده دست یوسف‌ها
چه جامی ست که عقل و هوش شد از دست
که ساقی است دلارام و باده اش گیرا
خموش باش که تا شرح این همو گوید
که آب و تاب همان به که آید از بالا
ز نقش نامهٔ تبریز صفوه رضوان
بجان شیفته مستمند بی سر و پا

مجتث مثمن مخبون محذوف

چو اندر آید یارم چه خوش بود بخدا
چو گیرد او بکنارم چه خوش بود بخدا
چو شیر پنجه زند بر شکسته آهوی خویش
گر ای عزیز شکارم چه خوش بود بخدا
گر بپای رهش را گلستان بریزد
بر آسمان چهارم چه خوش بود بخدا
از آن دو نرگس مستش عظیم مخمورش
چو بشکنند خمارم چه خوش بود بخدا
چو جان زار بلا دیده با خدا گوید
که جز تو هیچ ندارم چه خوش بود بخدا
چو آتش آمد و افسو که من ترا پس ازین
بهیچ کس نگذارم چه خوش بود بخدا
شب وصال نباید شبم که روز شود
که روز و شب نشمارم چه خوش بود بخدا
چو گل شگفته شوم در وصال گلرخ خویش
رسد نسیم بهارم چه خوش بود بخدا
خراب و مست شوم در کمال بیخویشی
نه بدروم نه بکارم چه خوش بود بخدا
بگفت هیچ نیایم چو پر بود دهنم
سر حدیث نیارم چه خوش بود بخدا
بگفت معنی شه شمس دین بگوش دلم
که صورتیست برآرم چه خوش بود بخدا

بیابم آن شکرستان بی نهایت را - که برد صبر و قرارم چه خوش بود بخدا - امانتی که بهر چرخ درنمیگنجد - بمشتق بسپارم چه خوش بود بخدا

مجتث مثمن مخبون محذوف

چو عشق را تو ندانی بپرس از شبها
بپرس از رخ زرد و ز خشکی لبها
چنانکه آب حکایت کند ز اختر و ماه
ز عقل و روح حکایت کنند قالبها
هزار گونه ادب جان ز عشق آموزد
که آن ادب نتوان یافتن بمکتبها
میان صد کس عاشق چنان پدید بود
که بر فلک مه تابان میان کوکبها
خرد نداند و حیران شود ز مذهب عشق
اگر چه واقف باشد ز جمله مذهبها
خضر دلی که ز آب حیات عشق چشید
گشاده شد بر آنکس زلال مشربها
بیا نه رنجه مشو در درون عاشق بین
دمشق و غوطه گلزارها و نیربها
دمشق چه که بهشتی پر از فرشته و حور
عقول خیره در آن چهره ها و غبغبها
ز شاه تا بگدا در کشاکش طمع اند
بعشق باز رهد جان ز طمع و مطلبها
چه فخر باشد مر عشق را ز مشتریان
چه پشت باشد مر شیر را ز ثعلبها
هزار نخل جهان پخته نمی یابم
که کند شد همه دندانم از مذنبها
نه پیه عشق بر پیه در هوا و در گردون
چه آفتاب منزه ز جمله مرکبها
عنایتیش بگزیدست از پی جانها
سبیبش بخزیدست از سببها
وکیل عشق در آمد بعهد قاضی کابین
که تا دلش ببرد از قضا و از کبها
زهی جهان و زهی نظم نادر و ترتیب
هزار شور در افگنده در مرتبها
گدای عشق شمر هر چه در جهان طربست
که عشق چون زر کانست و آن وهب ها
سکینة قلبی یا عشق خدعة دولها
کذبت حاشا لکن ملاحة وبها
اریدُ ذکرک یا عشق شاکراً لکن
ولهت فیک و شوقت فکرتی وبها
بصد هزار لغت گر مدیح عشق کنم
فزونترست جمالش ز جمله ذو بها
نه از نبید لذیذش شکوفها و خمار
نه از حلاوت حلواش دمّل و تبها
نه وحشتی دل عشاق را چو مفردها
نه خوف قطع جدائیست چون مرکبها
چو شمس مفخر تبریز زلف را بگشود
نمود رونق گلنار و عطر الطیبها

مجتث مثمن مخبون محذوف

چه بحر بود که بنمود یار بر دل ما
چه موج بود که آمد ازو بساحل ما
چه ماه بود که گردید گرد هر منزل
فرو کشید بآخر ببرج و منزل ما
چه کوکبیست که دارد ازو طلوع و غروب
غروب در گل ها و طلوع از دل ما
گرت هواست که ذات شمائلش بینی
بیا در آینه ذات بین شمائل ما
کدام آینه بر تابد آن تجلی را
که گرد بر دل مقبول جان قابل ما
نظر بظاهر اشیا از آنجهت داریم
که هر یک آینه داریست در مقابل ما
ز کوی علم بصحرای عین آمده ایم
وزین سفر همه جمعیتست حاصل ما
میان دیده معنی و آفتاب رخش
بغیر پرتو رویش نماند حائل ما
مجوی از کتب این علم در مبادی حال
که در صحائف غیبیست این مسائل ما
بیابد جلوه چشمم که عاقبت بکشد
بسوی بحر محیطست سرشک ساحل ما
چو شمس کے بکمالات ره برد آنکو
ادب نیافت ز پیر ادیب کامل ما

مجتث مثمن مخبون محذوف

چه خیره می نگری در رخ من ای برنا
نگر که در رخ ماست آیتی از آن سودا
مگر که بر رخ من داغ عشق می بینی
میان داغ نبشته که سخن نزّلنا
هزار مشک همی خواهم و هزار شکم
که آب خضر لذیذست و من در استسقا

وفا چه میطلبی از کسی که میل نشد
چو دل برفت برفت از پیش وفا و جفا
بحق این دل ویران حسن صورت
خوش است کنج خیالت درین خرابهٔ ما

غریو نالهٔ جانسوز سوی [illegible]
مرا ز خواب جهانید دوش وقت دعا
ز ناله گوییم یا از جمال ناکنان
ز ناله گوش بریست از جمالش آن عینا

قرار نیست زمانی ترا برادر من
ببین که میکشدت هر طرف تقاضاها
مثال گوی که اندر میان صد چوگان
دواند تا سر میدان و که ز سر تا پا

کجاست خیمهٔ شاه و کجاست هستی کوی
کجاست قامت یار و کجاست بانگ صلا
ز جوش شوق تو من همچو بحر غریدیم
بگو توای سشه دانا و گوهر گویا

خمش که عادت عشاق هست خاموشی
بگو حدیث به بلبل صورت عطای خدا

مجتث مثمن مخبون محذوف

درخت اگر متحرک بدی ز جای بجای
نه جور اره کشیدی نه زخمهای جفا
نه آفتاب و نه مهتاب نور بخشیدی
اگر مقیم بدندی چو صخرهٔ صما

فرات و دجله و جیحون چه تلخ بودندی
گر ایستاده بدندی بجای چون دریا
هوا چو حاقن گردد بجا ز هر شود
ببین جنین چه زیان کرد از درنگ هوا

چو آب بحر سفر کرد بر هوا در ابر
خلاص یافت ز تلخی و گشت چون حلوا
ز جنبش و لهب و شعله چون بماند آتش
فتاد در وی خاکستری و مرگ و فنا

نگر به یوسف کنعان که از کنار پدر
سفر فتادش تا مصر و شد شه والا
نگر بموسی عمران که از بر مادر
بمدین آمد و زان شیر گشت او مولا

نگر به عیسی مریم که از دوام سفر
چو آب چشمهٔ حیوان است یحیی الموتی
نگر بصورت خضر و بسیرت الیاس
که یافتند ز پیران حیات روح افزا

نگر باحمد مرسل که مکه را بگذاشت
کشید لشکر و بر مکه گشت او والا
چو بر براق سفر کرد در شب معراج
بیافت مرتبهٔ قاب قوس او ادنی

تسافروا تصحوا تغنموا فرمود
بامتثال گزینش رسول هر دو سرا
اگر هلال نگردی لگان لگان شرم
مسافران جهان را دو تا و سه تا

چو اندکی بنمودم بدان تو باقی را
ز خوبی خویش سفر کن بحسن خلق خدا
گذر کنید سوی شهر شمس تبریزی
که گوشه‌ایست از آن هشت جنت اعلی

ز شمس مفخر تبریز استعانت خواه
بود که تاج عنایت رسد بفرق ترا

مجتث مثمن مخبون محذوف

دگر بجلوه درآمد جمال آن زیبا
ز دست مفخر تبریز و زبدهٔ نجبا
بصد هزار لباسش بیک ظهور ببین
اگر تراست بتحقیق دیدهٔ بینا

بخاک پرتو او بین نبات روئیده
بآب جلوهٔ او بین که داد نشو و نما
بباد داد حیاتی که علم می بخشد
بآتش از نظرش زندگی بیافت سما

ببین بروم و حیوان که سالکان ونید
ببین بجوشش و طیور و بصاحب گویا
که جمله جنبش آن بحر بی زوال آمد
که قاف شین و عین است سر آن اسما

بعین شین و بقاف ار وقوف یافتی
حیات لم یزلی یافتی برون ز فنا
فنا چه چیز بود در سکوت عقل شدن
بقا چه چیز بود عشق را شدن جویا

مباش یک نفسی از وجود خود غافل
اگر ز لذت معانی عشق شد گویا
جمال مفخر تبریز اگر نمی بینی
بدانکه دیدهٔ جانت یقین بود اعمی

که هر سحر بنوازش ترا طلب دارد
که خیز بنده بدرگاه لایزال برآ
چو از طالب مطالب سخن خمش کردم
که رمز آن تو گفتن خلاف است اینجا

رویم و خانه بگیریم پهلوی دریا
که داد دست جواهر که خوی اوست سخا

مجتث مثمن مخبون محذوف

بدانکه صحبت جان را همی کند همرنگ
ز صحبت فلک آمد ستاره خوش سیما
نه تن بصحبت جان خوبرو و خوش خصلت
چه میشود تن وامق چو شد ز جان عذرا

چو دست متصل تست بس هنر دارد
چو شد ز جسم جدا او فتاد اندر پا
کجاست آن هنر تو تونی همان مستی
نه این همان غرافست آن تن بمان بقا

بس الله الله زنهار ناز یار بکش
که ناز یار به از صد هزار من حلوا
فراق را نه بدیدی خدات منمایاد
که این دعا گزین تر ز هیچ دعا

ز نفس کلی چون نفس جزو ما ببرید
به اهبطوا بفرو آمد از جنان بالا
مثال سیب بریده ز کار خویش بماند
که گشت طعمهٔ گربهٔ ذلیل و بلا

ندارد

ز دست او همه شیران شکسته پنجه بدند　که یافت دولت وصلت هزار دست فدا
مدارای عجب از شهریار خوش پیوند　بکن نظر سوی اجزای پاره پاره ما
چو چنگ ما بشکستی بساز کش سوی خویش　که آن چو نعره روح است زین گره صدا
چو نای ما بشکستی شکسته را بربند　که کی دمم دهد او تا شوم لطیف آوا
خمش که این نی جان از دم مسیح او　بیافت راحت روحی صد هزاره نوا
ز دوم عجب بدوزد خیاط عاشقان فرد او　بدین یکی که بدرت وامق آن دگر عذرا
بدان یکیست بدوزد که دل نهی همه عمر　بزخم نادره مقراض اهبطوا منها
ز جمع کردن و تفریق او شدم حیران　زهی رسوم رقوم و دقائق اسما
ترا چو در دگری ضرب کرد هیچ عدد　که قطره را چو بخشش کرد در دریا
بجبر جمله اضداد را مقابله کرد　خمش که فکر درو اشکست زین عجبها
ربود چشم و رخ و زلف آن بت رعنا　یکی جمال و دوم چهره و سوم سیما
جمال و چهره و سیماش در جهان افگند　یکی مدام و دوم عید و سوم هر جا
مدام و عید و هر جای عشق او شده ام　یکی چو بشر و دوم وامق و سوم عذرا
چو بشر وامق و عذرا از من بیاموزند　یکی لطیف و دوم چابک و سوم زیبا
لطیف و چابک و زیبای او بنام انید　یکی عیان و دوم مشرح و سوم پیدا
عیان و مشرح و پیداست شمس تبریزی　وصال حضرت بیچون جنت الماوی
رسید مژده وصلت سحرگهی ز صبا　فتاد غلغله عیش و نعرها چو صدا
خیال شه بجایی که وصف نتوان کرد　که ای مبشر دولت هزار جانت فدا
بپای او بنهادند سجود و میگویند　نگار دان و آرام لشب نویم دوا
ز عفعف شتران و ز بانگ اشتربان　که آفتاب گداز و بپیش او ز حیا
خدای داند و بس آنچه جان شنود آندم　گهی دو دست بکوب و تنا بسوی هوا
ز غیره خنده‌ی گاهی گذشته از مجنون　رسید نوبت عیش و رسید وقت شما
بشادکامی چنگ مراد ساز کنند　صلای عیش مخلد صلای بزم صفا
صلای عیدی کز عید دولت آدم　که غیرت آرد فردوس جنت الماوی
چه جای جنت ماوی که نیز فردوس است　ز شرم خجلت آن روی خوب جان افزا

که گر به پیکشش سو بسوز دست قضا　امید وصل بود تا رگیش می جنبد
که پاره پاره دو دو از کفش شده است سما　شه جهانی هم پاره دوز استادی
ز ماست زخمه همی زن همی پذیر بلی　بلی کنیم ولیکن بلای اول گو
نیاز این نمط ما را ببین بدین و بها　که نای پاره ما پاره میدهد صد جان

مجتث مثمن مخبون محذوف

من و دریده قبا با هزار گز سودا　ببرد و زیر ید و بدوز دست برزید
زهی بریشم و بخیه زهی ید بیضا　چو دال تمام نهاد هی بهر چه بشگافد
بقیمت و مجو چو تلوین خاطر شیدا　دلست بخیه چو خاک او همه بدن دل
ز ضرب خود چه نتیجه همی کند پیدا　چو ضرب و بدیهی اکنون بیا تو نیست ببین

مجتث مثمن مخبون محذوف

یکی قرار و دوم طاعت و سوم پروا　قرار و طاقت و پروای من سه چیز ربود
یکی بلا و دوم فتنه و سوم غوغا　بلا و فتنه و غوغای من برفت آورد
یکی غریب و دوم عاشق و سوم رسوا　غریب عاشق و رسوا چنان شدم که شدند
یکی فغان و دوم ناله و سوم سودا　فغان و ناله و سودای من از آنست که او
یکی میان و دوم طلعت و سوم بالا　میان و طلعت و بالای او بدست و در عالم
یکی جمال و دوم دولت و سوم عقبی　جمال و دولت و عقبی و شمس تبریزی

مجتث مثمن مخبون محذوف

ز گرد راه رسید و گشاد بند قبا　غریو و نعره عشاق تا بعرش رسید
که مژده بحقیقت بده ز بهر خدا　حدیث وصل خداوند کی رسد آخر
چو نفخ صور در آید بکالبد احیا　بدیده ماه تمام مبارک او را
که در زمین نگنجد ز شکر نه بسما　گهی بخاک نهاده رخان ز بیخبری
گهی ز گریه و شادی هزار بحر نوا　خیال شاه زبان برگشاد کای مستان
که مستجاب شد آخر بفضل شاه دعا　رسید از سوی تبریز آفتاب جمال
نموده است بعالم از آن قبیل صلا　بکشته اند بری ز عالم فانی
چه جای کون مکان چه جای عرش خلا　نقاب های جهان فتاد از رخشان

ن از نسخه دیگر برون خرامید بیکبار عاشقان بشتاب + که بوی مغز نو بریزست بی شمرها + خدیو صدر حقیقی شمس دین بحق + که نیست هم مثالش بسوی جاش جا

[illegible]

قمررخان شکرلب ز مشرق تا مغرب
عبید زر آن بنهادیم رو به پای بزرگ
ازان متی که بعشق وی است آب حیات
ز بامداد سعادت سه بوسه داد مرا
نگر بخواب بدیدم که مه مرا بوده است
میان عشق و دلم پیش کارها بوده است
ایا بدید صفاتت نهان چو جان ذاتت
مبر وظیفه رحمت که در فنا افتم
خموش باش که انوار شمس تبریزی
ز بهر غیرت آموخت آدم اسمارا
دهان پرست جهان خموش اسرار ازان
گهی ز بوسه یار و گهی ز جام عقار
چو فتنه مست شود ناگهان برآشوبد
چو سنگ آب شود آب سنگ پس میدان
بپوش روی که روپوش کار خوبان است
طمع نگر که منت پند میدهم که مکن
اکنت صاحبتی یا حبیب اخبارا
متی اتوب من الذنب توبتی و حججی
خموش کن که مقالات شمس تبریزی
ز جام ساقی باقی چه خورده تو دلا
بلا درست بلایش خوش و درمی تاز
زهی پیاله که در چشم سر همی ناید
ز سوز شوق دل من همی زند علالا
شهید گشته بظاهر حیات گشته بغیب
اگرنه نقش ز نقش درون غیب نیست

خراب دوست جمال و دو نرگس شهلا
بسخت خانه خونریز عالی والا

بنوبت وبه ترک ربوده از مستی
بفال سعد نشیند عاشقان در بزم

مجتث مثمن مخبون محذوف

که بامداد عنایت خجسته باد مرا
بهر دو برفلک و برفلک سه نهاد مرا
که اندک اندک آید همی بیاد مرا
بذات تو که تویی جملگی مراد مرا
فغان بیاورم آنجا که داد داد مرا

بیا دو دار دلا تا چه خواب دیدی دوش
گشاده دیدم دل اخراب در رامش
اگر نمود برضا هر که عشق زاوازمن
همیرسد ز تمام بوسه و می بنیم
بجای بوسه اگر خود مرا رسد دشنام

مجتث مثمن مخبون محذوف

بیافت جامع کل پرده های اجزا را
چه مانع است فصیحان حرف پیارا
مجال نیست سخن را نه رمز و احبارا
چه چیز بند کند مست بی محابا را
احاطت ملک و کامگاه و بلنا را
زبون ز دست خوش و دام ماهی مارا
چنانکه نبرد و هر نیم پشه عنقا را
فما ترکت لنا منزلا ولا دارا
متی اجار اذا العشق صار لی جابرا

برای غیر بود غیرت و چو غیر نبود
ببوسه های پیاپی ره دهان بستند
بزخم بوسه سخن را چه خوش همی شکنند
چو موج پست شود کوهها و بحر شود
چو جنگ صلح شود صلح جنگ پس می بین
حریف بین که قفادهی تو شیر با خرگوش
چنانکه جنگ کند روی زرد با صفرا
بک الفخار و لیکن بهیبت من شکم
یقول مقطع لا تبدلی هدی بیدی

مجتث مثمن مخبون محذوف

که هر لحظه برآری ز عربده علالا
چه میگریزی آخر گریز نیست بلا

نگفت زهره شنیدی دلا بوقت صبوح
پیاله ابرکف زاهد ز خلق باکش نیست

مجتث مثمن مخبون محذوف

که بو که در رسدش از جناب وصل صلا
اسیر دو نظر خصم و خسروی بجلا
چرا شکوفه وصلش شکفته است بلا

دلست همچو حسین و فراق همچو یزید
میان جنت و فردوس وصل دوست مقیم
خموش باش و ز سوی ضمیر ناطق باش

بسوی عارضیه حسن او قضا و خطا
شرابهای پیاپی خورید از حمرا
که نوش باد شما را و نوش باد مرا
که بامداد سعادت دری گشاد مرا
ترانه گویان کین هم چنین نهاد مرا
زهی قوی در این حقیقت که عشق زاد مرا
ز پرده های طبیعت کو این که داد مرا
خوشم که حادثه کرده است ابتدا مرا
رهاند از ستم و جد اجتباد مرا
چرا نمود دوتا آن نگار یکتا را
شکرلبان حقایق زبان گویا را
بفتنه بسته ره فتنه را و غوغا را
که بیم آب کند سنگهای خارا را
صناعت کف آن کردگار دانا را
نمکی خنده بکلی ره موسا را
چنانکه راه به بندد حشیش دریا را
فلست افهم لی مفخرا ولا عارا
اما قضیت بنفی هلاک اوطارا
مسیح وار کند مرده در دلم احیا را
که بزم خانه ما هم صلاست عیش صلا
میان خلق نشسته در خلاصت خلا
ز دست ساقی معنی تو هم بنوش بلا
شهید گشته دو صد ره بدشت کرب و بلا
رهید از تنگ زندان جوع و در خمص علا
که نفس ناطق کلی بگوید است اقلا

سبکتری تو ازان دم که میرسد ز صبا
ز دم زدن که شود مانده یا که سیر شود
دمم فزون کن تا خیک من شود پر باد
فروکش این دم زیرا استا دمی دگرست
شراب داد خدا مر مرا ترا سرکا
شراب آن گلست و خمار حصهٔ خار
ترا چه نوحه گری داد نوحه مسکین
اگر بدست ترش شکر تو از من نیز
حقم نداد غمی جز که قافیه طلبی
خموش باش که تا شاه شمس تبریزی
علی الصباح که از نور ذات پاک خدا
بدانکه پرتو عشق ست آنکه لعل شود
ببین تابش این عشق خاک پر گوهر
ببین ز عشق درخشان جمال شمس الدین
در آسمان بنگر طالب ار تو ئی اکنون
ز شوق اوست تجلی کوکب سیار
ز عشق مفخر تبریز مست میگردم
به پیر گفت بمن معنی آیت
تو تا بگشتی نومید طالب اوئی
که دلبران لطیف اند و نه خیال لطیف
که هر چه صورت زیبا ظهور یافته اند
که آفتاب آنکیست روی شاه هدی
بگو که مفخر تبریز شمس دین آمد
چو یک نقطه بمنازل شود الف گردد
بیا که عشق دگر میکشد مرا برخود

مجتث مثمن مخبون محذوف

تو آن دمی که خدا گفت یحیی الموتی — دهان گور شود باز و لقمه ایش کند
که تا شوم ز دم تو سوار بر دریا — مباد روزی کاندر جهان تو در بندی
چه بگسلد ز لب این باد آن بود برجا — به بند لب که ز دل صد هزار حرف یقین

مجتث مثمن مخبون محذوف

شناسد او همه را او هزار ره بشنو — شکر ز مهر دل تو ترش نخواهد شد
مرا چو مطرب خود کرد در دمم سرنا — شکر شکر چو بخندد بروی من ابدا
طمع مکن ای ترش ارنی محال مغزا — دگر گریست بعالم گلی که تا من نیز
ز مهر شعر وزان هم خلاص داد مرا — بگیر پاره کن این شعر را چه شعر کهن

مجتث مثمن مخبون محذوف

وجود جملهٔ ذرات یافت نشو و نما — ظهور سلطنت عشق شد بملک وجود
بانقیاد عیان جسم صخرهٔ صما — دل تو سخت تر از سنگ یم انی بلی
ببین تابش این عشق با دروغ غرا — ببین بآب که داد او حیات مرنیلی
که اوست مفخر تبریز نور عز و علا — در آن شوق اگر زنده اند دم اوئی
که دائم از طلب اوست بیقرار اینجا — همیشه و بسر و نور او همی طلبد
که شمس یافت ازو نور در قطعهٔ سما — ببین بعرش و به کرسی اعظم و درجات
بیان اشتر مستی بکوه در صحرا — ز عشق مفخر تبریز ذوق می یابیم
ز لامیوت کلامی که روح داد بما — که گر ز عشق بمیری بعشق زنده شوی
شنو ز بلبل تمهید صد هزار نوا — بسوی باغ حقائق دمی گذاره کن
مسی بکسوت دیبا و طلعت زیبا — ببین بسوسن و ریحان و خیری و خطمی
ترا چگونه مطیع اند طالب و جویا — بمطلع دگر آمد ظهور عشق فرود

مجتث مثمن مخبون محذوف

هر آنکسی که همیخواند درس هر حرفا — چه درس درس حروفی که حق همیداند
ظهور یافت بروح صفت آدم و حوا — دگر دلیل همی بایدت بحرف الف
مثال جذبه بروشن پذیرگاه ربا — چو عشق برد مرا بر صوامع لاهوت

ز دم زدن بشنو و سیر مانده کس جانا
چو لبته گشت دهان تن از دم احیا
که یک گیاه نروید ز جملهٔ صحرا
بگوش جان تو گوید حریف عشق بلا
چو قسمت ست چه جنگ ست مر مرا و ترا
که هست جا و مقام شکر دل حلوا
بروی او نگرم دار هم ز روی دریا
بگریم و نه بخندم چو گل بباد و هبا
که خار غست معانی ز حرف باد و هوا
بگوش جان تو گوید رموز لا تخفی
ز پرتو رخ آن شاه عالم اسما
که هیچ تابش شوقی ندید ازان بیضا
که زنده از دم او گشت جملهٔ اشیا
که اوست موسی وقت و مسیح نیک لقا
که نقطه ایست که در گردش ست هر جا
که عابد اند مر او را بورد و حمد و ثنا
اگر تو طالب اوئی دمی بشوق درآ
بمیر زود ز امکان که تا شوی احیا
مسافران عدم بین بدیدهٔ بینا
ببین بیاسمن و ورد و لالهٔ حمرا
مسیح وقت که جان داد او ز تن موتی
که مهر و ماه ازو یافتند نور ضیا
که هر چه هست یکی حرف اوست در اثبات
درآ و جمله نظر کن باخر و مبدا
ز هوی او برسیدم بمنزل علیا

اگر ز هوی ترا ذره خبر گردد
ببری از همه کائنات و ما فیها
سرود دل شنوی در سماع جان آیی
دران سماع تما سمع جان شود شنوا
که ناگهان برسیدم به صحبت یاری
که یافتم ز رخش قوت روح لطف عطا
چو من بصحبت او راحت روان دیدم
درآمد او بسخن همچو طوطی گویا
من ضعیف چو آن حرف صوت بشنیدم
ز حال خویش دران واقعه شدم شیدا
درین سخن که ز ناگه نهان شد آوازش
بسان روح که از جسم خویش گشت جدا
کنون بفرقت آن دلربا که مهجورم
مرا مپرس که چونی درین قضیه حیرا
که من ز جان و دل خود خبر نمیدارم
کزوست جان و دل من بعشق ناپروا
نه معتکف بوجودم نه عاکفم به سجود
هم اوست ساجد و مسجود و در بقا و فنا
چو هیچ دم ز دل خود نشان نمی‌بینم
کجا روم که بپرسم نشان آن سبحا
شدم بدانهٔ خالش اسیر در دامی
که عقل و فهم اسیرند ازو باستقصا
ز وصل اوست حیاتی مرا که نیست محال
که شرح آن نتوگویم ز بهر علم ندا
به بین که من ز غمین جان جان طلبگاری
صفا و مروه عید و ضیا و فیض و فا
بیا بروم که انوار شمس دین بینی
چو آفتاب درخشان و کوکب بیضا
صلاح دولت و دین را ز ما سلام رسان
بگو که آمده ایم از برای وجه لقا
بهر چه دیدهٔ ما دید حسن او را دید
بهر چه بینی احسان اسفل و اعلی
مدبران سموات عاشقان حقند
همه مسبح توحید خالق یکتا
به بین نمایش هر یک بعالم امکان
به بین فزایش هر یک بمظهر ادنی
بیا بچرخ وجودت دمی تامل کن
اگر شناخته سر مخفیات عطا
خموش باش که صد باب فتح بگشاید
بروئیت از کرم خالق زمین و سما
چو نور مفخر تبریز جلوه گر گردد
مرو بخواب که ناگه نهی شوی رسوا
دمم ببست و چو گفتم ازو بگویم راز
بلرزه رفت وجودم ز سهم آن مولا

مجتث مثمن مخبون محذوف

کجاست مطرب جان تا ز نعره های صلا
درافگند دم او در هزار سر سودا
بگفته ام که نگویم و نیک خواهم گفت
من از کجا و وفاهای عهدها ز کجا
اگر زمین لب را سر بروید از توبه
بیک دم آن همه را عشق برد چو گیا
ازانکه توبه چو بندست بند نپذیرد
حلو موج چو کهسار و غرهٔ دریا
میان ابروت ای عشق این بان گره ست
که نیست لائق آن روی خوب از آن باز آ
مرا بجمله جهان کار کس نیاید خوش
که کارهای تو دیدم مناسب و همتا
چو آفتاب جمالت برآمد از مشرق
ز ذره ذره شنیدم که نعم مولانا
حلاوتیست دران آب بحر زخارت
که شد ازو جگر آب را هم استسقا
خدای پهلو هر رو دار روی نهان
چو درد عشق قدیمیست ماند بی زوال
وگر دوا بود این را تو خود روا داری
بگاه گل که ببیند ده بهت بام سما
کسی که نوبت الفقر فخر زد جانش
چه التفات نماید بتاج و تخت و لوا
چو باغ و راغ حقائق جهان گرفت همه
میان زهر گیاهی چرا چرند چرا
دهان پرست سخن لیک گفت امکان نیست
بجان جمله مردان بگو تو باقی را
جمال مفخر آفاق شمس تبریزی
توئی که مرده شد از نکهتت احیا

مجتث مثمن مخبون محذوف

کجاست ساقی جان تا بهم زند ما را
ببرد از دل ما فکر دی و فردا را
چو او درخت کرم افتد بیا ز خزان را
چو او امیر نباشد سیاه سودا را
روان شود ز ره سینه صد هزار پری
چو بر قفسینه بخواند فسون احیا را
کجاست شیر شکاری که حمله ها ز خوشش
که پر کنند ز آهوی مشک صحرا را
ز مشرق است و ز خورشید نور عالم را
ز آدم است در و نسل بچه حوا را
کجاست بحر حقائق عصای موسی کو
که چشمه های روان داده است خارا را
کجاست کان شه ما نیست لیک آن باشد
که چشم بند کند سحر باش بینا را
چنان ببند دو چشمت که ذره را بینی
میان بحر و نه بینی تو موج دریا را
تا طپیدن زورق ز بحر غم کند
چنانکه جنبش مردم بروز اعمی را
نخوانده ختم الله خدای مهر نهاد
همو گشاید مهر و دهد عطاها را
دو چشم بسته تو در خواب نقشها بینی
دو چشم باز شو و پرده آن تماشا را

۲ [illegible] ۱۲۸۱ [illegible] ابوالفضل

عجب مدار اگر جان حجاب جانان است
ریاضتی کن و بگذار نفس غدارا

عجب ترانکه خلایق نشان پروانه اند
همی پرند و نبینی تو شمع دلها را

چه جرم کرده ای چشم ما که بند شکرد
هزار توبه کن و ترک کن خطاها را

سزاست چشم بفرسودن انچنین جانی
سزاست مشی علی الراس آن قضا را

خمش باش که تا وحیهای حق شنوی
که صد هزار حیاتست حی گویا را

خمش که آفت جان عقل بو الفضول آمد
کجاست عشق که جان و ازو ناشکیبا را

مجتث مثمن مخبون محذوف

مرا ندید و نپرسید آن نگار چرا
ترش ترش نگریست از دریچه یار چرا

سبب چه بود چه کردم که بد نمود از من
که خاطرش بگرفتست این غبار چرا

ز باد داد چرا قصد خون عاشق کرد
چرا کشید چنین تیغ ذوالفقار چرا

چو دیدم آن گل او را که رنگ ریخته بود
دمید از دل مسکین هزار خار چرا

چو لب بخنده گشاید گشادگر دو دل
در آن لب است همیشه گشاد کار چرا

میان ابروی خود چون گره زد از خشم
گره گره شود از غم دل فگار چرا

زهی تعلق جان با گشاد خنده او
بیک دمش که نبینم شوم نزار چرا

جهان سیه شود آندم که رو بگرداند
نه زور ماند و نی عقل برقرار چرا

یکی نفس که دل ما ز ما برمید
چرا رمید ز ما لطف کردگار چرا

نگر که لطف خدا اوست ما غلط کردیم
دگر نه خوبی او گشت بی کنار چرا

برون صورتند اگر لطف محض را نبدی
پیمبران ز چه گشتند پرده دار چرا

خمش که دل ز اشارات شمس تبریزی
شدست واله و حیران و بیقرار چرا

مجتث مثمن مخبون محذوف

من ازکجا غم و شادی این جهان زکجا
من ازکجا غم باران و ناودان زکجا

چرا بعالم اصلی خویش وانروم
دل ازکجا و تماشای خاکدان زکجا

چو خر ندارم و خربنده نیستم ای جان
من ازکجا غم پالان کودنان زکجا

هزار سال گذشتی ز عقل و وهم و گمان
تو ازکجا و اشارات بدگمان زکجا

تو مرغ چار پری تا بر آسمان بپری
تو ازکجا و ره بام و نردبان زکجا

کسی ترا و تو کس را چرا نه بنگیری
تو ازکجا و سیاهوی پرشبان زکجا

چو آدمی بیکی بار شد برون ز بهشت
میان کژدم و ماران ترا امان زکجا

هزار ناله ترا با ندای آسمان آید
تو تن زنی و نگوئی که این فغان زکجا

ولا ولا بسر رشته رو بشغل مشو
که آسمان زکجا بیست ریسمان زکجا

شرابخانه درآو درا ز درون بربند
تو ازکجا و دیده نیک مردمان زکجا

شراب خام بیاور به پختگان مرو
تو ازکجا غم هر خام قلتبان زکجا

طمع مدار که عمر تراکران باشد
صفات حقی و حق را حد و کران زکجا

اجل قفص شکند مرغ را نیاز رود
اجل کجا و پر مرغ جاودان زکجا

خموش باش که گفتی بسی و کس نشنید
که این هلا ز چه بامست این فغان زکجا

مجتث مثمن مخبون محذوف

مبارکی که بود در همه عروسیها
درین عروسی ما باد ای خدا آنها

مبارکی شب قدر و ماه روزه و عید
مبارکی ملاقات آدم و حوا

مبارکی ملاقات یوسف و یعقوب
مبارکی ملاقات وامق و عذرا

مبارکی رسیدن بحضرت محبوب
مبارکی تماشای جنت المأوا

مبارکی دگرکان بهشت دریابد
نثار شادی اولاد شیخ و مهتر ما

به همدمی و خوشی همچو شیر باد و عسل
باختلاط و وفا همچو شکر و حلوا

مبارکی تبارک ندیم و ساقی ما بود
بران که گوید آمین بران که کرد دعا

خمش که هر که دعا کرد مستجاب کنند
ز رحمتش نبود این عجب آمنا

مبارکی نفوس مقدس افلاک
علی الدوام چو باران نثار فرق شما

ندید عرصه جنت نباشدش دگر
چنین نشاط و تماشا عروسی زیبا

ندیده چشم عروسی چنین عروس لطیف
جهان شگفته شدست و جهانیان شیدا

عزیز مفخر آفاق شمس تبریزی
ترا رسد بجهان عشرت از دم گیرا

مجتث مثمن مخبون محذوف

مرا الوکوش گرفتی همی کشی بکجا
بگو که در دل تو چیست چیست عزم ترا

چه دیگ پخته از بهر من عزیزا دوش
خدای داند تا چیست عشق را سودا

[illegible]

چو گوش چرخ و زمین و ستاره در کف تست
کجا روند همانجا که گفته‌ئی که بیا
مرا دو گوش گرفتی و جمله را یک گوش
که می‌نهم ز پی هر دو گوش جان بقا
غلام پیر شود خواجه‌اش کند آزاد
چو پیر گشتم زآغاز بنده کرد مرا
نه کودکان بقیامت سپید مو خیزند
قیامت تو سیه موی کرد پیران را
چو مرده زنده کنی پیر را جوان سازی
خموش گشتم و مشغول میشوم بدعا
به شمس مفخر تبریز فخر کن که ازوست
جمال زهره و خورشید و مشتری و سها
منم منم که بدیدم جمال جان پیدا
بجوهر همه گرد ز عشقش و دیده‌ام بینا

مجتث مثمن مخبون محذوف

هزار صورت بیجان بدیدم اندر جان
مرا مجوی درینجا چو هستم ازینجا
جهان پاک لطیفم درین جهان پنهان
رونده همچو که جانم درون ارض و سما
مثال من تو نیابی بدانکه انس و ملک
نبوده است و نباشد مرا کسی همتا
ببین مبین که هزاران هزار چشم منند
نجوی حد و کنار و شمار حسن مرا
ز جیب هر دلی آنگه سری کنم بیرون
که هر که بیند گوید که نیست مثل مرا
بهر نبی و ولی و همه چنین گفتند
که بی نظیرم و بی مثل در جمال و صفا
گمان و دعوت جمله بدست رست یقینا
ازانکه آن همه من بوده‌ام ازو تنها
سوار شمع چراغم درون شعله بود
دوئی مبین که همیشه یکیست نور خدا
خمش دراز مکن راز را و کوته کن
که این بگفت نگنجد دگر رهی بنما

مجتث مثمن مخبون محذوف

نمود چهره خود شمس دین ز اوج سما
زهی تجلی پاک لطیف جان افزا
خراب کرد مرا چشم مست او هر دم
کجاست جان کسی کو نشد ازو شیدا
کنون گذشت زمانی که ز فراق ویم
بده وصال جمالش دمی خدای مرا
غلط که محو تجلی او شدیم دگیم
کنون بعین تجلی همیکنیم غوغا
ظهور حضرت آلهی بنور او دیدم
منزه است حروفش ز حرف هر اسما
ببین بحرف ز جمالش بچشم و ابرو الف
که عین و نون و هم است رمز استعلا
هم از معاینه انوار او بود پیدا
وگرنه کیست که بیند جمال آن بی‌ما
معاز ما که بمعراج قاب قوسین اند
همیشه باخبرند از صفات او ادنی
چه نور پاک و لطیفست شمس تبریزی
که کعبه یافت ازو صد هزار نور و صفا

مجتث مثمن مخبون محذوف

وجود ذات در اشکال هرچه شد پیدا
محیط گشت و روان کنت کنز مخفیا
هزار صورت بیجان بامر کن موجود
شده است و شو ای دل و دیده اکتبا
هزار موج ز دریای کن پدید آورد
روان همی رود از ماه و ماهی و دریا
درون دل سفری کن اگر خدا طلبی
ز خوی خود گذری کن بجوی خوی خدا
برانکه عرش خدا هست قلب انسانی
که ناگهان پنهان میشود و ره پیدا
هرآنکه طالب روی نکوست اوست که اوست
که خود بخود شده جویای خود بیا بخدا
بگفته‌ام که نگویم ولیک خواهم گفت
خدا خود است که رخ مینماید از همه جا
یکی مبین که هزاران هزار شیست او
دوئی مبین که همیشه یکیست نور خدا
نگوییش که وجودیست شمس تبریزی
وجود مطلق حق است اعتقاد نما

بحر سریع مکسوف مسدس مطوی تقطیعه مفتعلن مفتعلن فاعلن

ای بت شیرین سخن خوش لقا
عاشق مستیم کجائی کجا
یک نفسی با من شوریده دل
از کرم و رحمت خود خوش برآ
نور خدائی و ترا طالبیم
همدم ما باش برای خدا
صوفی صافی ز فلک چون حباب
چرخ زنان رقص کنان بی ریا
در حرم عارف بینا بحق
ما همه جویان چنین دلربا
در دو کش شاهد شیرین سخن
زو بصبوحی زدگان الصلا
خم شرابی که پر از جوش بود
سنگ زدش آفت دوران ما
خم بشکست و می ازو جمله ریخت
وای ازین گردش نه آسیا
خم و سبو با صراحی و جام
این همه نقشند به بینی هلا
ساقی ما باقی و فانی همه
باقی بالذات بملک بقا
از ازل او ریخت یکی جرعه می
برکت این جان بر ایحان ما
خیز که هشیار نشاید شدن
جان من از شرب رحیق صفا

چاره گری کرد و سبوی بداد
ای که سبوی تو پر از باده شد
شیخ ننوشید یکی جرعه زان
باز ننوشید و چو بیهوش شد
چونکه بلا دید ببالا رسید
خامش ازین گفت صورت نهان
باده ده آن یار قدح باره را
دست تو می مالد بیچاره را
ای کرمت شاه هزاران کرم
ترک کند دایه و صد شیر را
کار تو این باشد ای آفتاب
رحمت تو مهر دهد مار را
هر بت سنگین ز دمش زنده شد
پیشتر آ پیشتر آ بوالوفا
پیشتر آ درگذر از ما و من
گفت الست او و تو بگفتی بلی
هم برو از جا و هم از جای رو
ورچو گیا خشک شوی خوش بسوز
بنگر در غیب چه سان کیمیاست
لقمهٔ نان را مدد جان کند
جان پر از علت او را دهی
تا که صلاح حق و دین گویدم
پیشکش آن شاه شکرخانه را
روح دهد مردهٔ پوسیده را
در خرد طفل دو روزه نهد

۱۸ مالد یعنی [illegible] آمده ۲ گهواره [illegible]

پر زهی لطف شنو آن نوا
که بدر آید ز سبویت صدا
گفت که مخمورم و مستم عنا
گشت خمش از سخن من و ما
دور شد از عادت شید و ریا

بر کف رندان سبوکش نهاد
بوی از آن جرعه دل کج داد
ساقی جان بخش یکی جام صاف
چونکه فنایش ببقا وصل گشت
نور شهم مفخر تبریزیان

مربع مسدس مکسوف مطوی

یار ترش روی شکرپاره را
نه بکفش چاره بیچاره را
چشمه فرستی جگر خاره را
ای تو بدل روغن کنجاره را
نور فرستی مه و استاره را
خانه دهی عقرب جراره را
تا چه دهد دست آن بت ستاره را

منگر آن سوی بدین سو گشا
خیره و سرگشته و بیکار کن
طفل دو روزه چو ز تو بو برد
خوب کلیدی در دربسته را
منتظرش باش چو مه نورگیر
یاد ده هر کار فراموش را
خامش کن گفت ازین لعبت

مربع مسدس مکسوف مطوی

پیشتر آ تا نه تو باشی نه ما
شکر بلی چیست کشیدن بلا
جان بکجا حضرت بی جا کجا
تا که ز سوز تو فروزد ضیا
کوزه کف خاک بسازد ترا
باد نفس را دهد این علمها
جان بستانی خوش و بی منتها

کبر و تکبر بگذار و بگیر
سر بلی چیست که یعنی منم
پاک شو از خویش و همه خاک شو
ورشوی از سوز چو خاکستری
از کف دریا خبر از زمین
پیش چنین کار و کیا جان بده
بس کنم از گفتن و خامش شوم

مربع مسدس مطوی

آن گهر روشن دردانه را
مهر دهد سینهٔ بیگانه را
آنچه نباشد مثل فرزانه را

آن شه فرخ رخ بی مثل را
دامن هر خار پر از گل کند
طفل که باشد تو مگر منکری

گفت که قانع شو و کم زن صلا
یافت دماغ و دل ما زان عطا
داد به او همین زهی جانفزا
یافت ز وصلش همه دفع بلا
آفت برو باز ز اوج سما
در غلبات حجب ماضی
غمزهٔ غمازهٔ خون خواره را
این خرد پیر همه کاره را
می کشد او سوی تو گهواره را
خوب کمندی دل آواره را
ترک کن این کنگل و نظاره را
یاد ده خاطر سیاره را
ترک کن این عالم غداره را
از من و ما بگذر و زوتر بیا
در عوض کبر چنین کبریا
حلقه زن درگه فقر و فنا
تا که ز خاک تو بروید گیا
باشد خاکستر تو کیمیا
دود سیه را بنگار و سما
فقر بجان داند جود و سخا
ور خمشی به سخن جانفزا
وقت نیامد که بگوئی صلا
آن مه دریا دل جانانه را
عقل دهد کلهٔ دیوانه را
عربدهٔ استن حنانه را

بستم

مست شوی وشه مستان شوی
باهمه بشنو که ببایدشنود
خفته آن چشم که آرد گذار
راز مکو رو عجمی ساز خویش
چند نهان داری آن خنده را
خنده بیاموز گل سرخ را
دیده قطار شتر گمای هست
روز وصالست وصنم حاضرست
بررخ وی چند طپانچه زنی
عیب مکن گر غزل ابتر بماند
چرخ فلک باهمه کار وکیا
برمثل گوی بمیدانش گرد
خاتم شاهی تو درانگشت کن
همچو پروانه شو ودل شده
گرد فلکها گردد هر اختری
زانکه وجودست فنا پیش او
گفت نخستین توحدت ابدان
خامش کردم همگان بر جهید
گر تو نخسپی شبی ای مه لقا
گرم شوی شب تو بخورشید غیب
جلوه گه جمله بتان در شبست
رفته بشب پیش زده ساله راه
روز پی کسب وشب از بهر عشق
گفت بداود خدای کریم
شب طلبد عاشق جویای حق

چونکه بگرداند پیمانه را
ورنه نگوییم افسانه را
ساغر ساغر کشش نتانه را

بنخورم وست چوا گنده مغز
بشکند آن رومی دل پاره را
بیند خشمش که چه خواهد شدن

سریع مسدس مطوی

آن مه تابنده فرخنده را
جلوه کن آن دولت پاینده را
منتظرانند گشاینده را
هیچ مپالدست آینده را
دم ده آن نای سگالنده را

بنده کند روی تو صد شاه را
بسته بدانست در آسمان
زلف پرافشان ودران حلقه کیش
عاشق زغیرت دو صد بخت رو
در به طمع ناله برآرد رباب

سریع مسدس مکفوف مطوی

گرد خدا گردد چون آسیا
چونکه شدی سرخوش بیدست وپا
تاکه شوی حاکم وفرمان روا
گرد ده بر گرد سر شمعها
زانکه بود جنس صفا با صفا
شسته نظر از همه حول وخطا
کز فر مقلوب خنا بید ها
قاست چون سرو یتیم زو صلا

گرد چنین کعبه کن ای جان طواف
اسپ درخت است برین شه طواف
هر که بگرد دلش آرد طواف
زانکه تنش خاکی ودل آتشیست
گرد فنا گرد و جان فقیر
ست همیگرد وخود از کمیز
زانکه کلیدست وچه گر شد کلید
خسرو تبریز شهم شمس دین

سریع مسدس مکفوف مطوی

چشم ترا باز کند آن ضیا
نشنود آنکس که بخفت الصلا
دیده درختی نه غرق ضیا
جمله شب قصه کنان با خدا
هر که کند دعوی سودای ما
محرم شب عاشق نور صفا

امشب استیزه کن و سرمنه
موسی عمران نه بشب دید نور
نی که بشب احمد معراج رفت
خلق بخفتند ولی عاشقان
چون همه شب خفته بود این نه
زانکه بود عاشق خلوت طلب

قصه شیرین غریبانه را
بشکند آن زلف دو صد شانه را
تا ابد او بیند پیشانه را
یاد کن آن خواجه علیانه را
شاه کند خنده تو بنده را
تا بکشد چون تو کشاینده را
حلق دو صد حلقه رباینده را
میل لب ست آن نی نالنده را
گوش بکشا آن کف بخشنده را
نیست وفا خاطر پرنده را
گرد چنین مائده گرد ای گدا
گرچه ازین نطع روست جابجا
جان جهانی شود ودلربا
میل سوی جنس بود جنس را
بر مثل آهن وآهن ربا
گز حدثم باز ربان رنبتا
واشدن قفل نیابی عطا
بست لبم را تو بیا برگشا
رو بتو بنماید گنج بقا
تاکه ببینی ز سعادت عطا
سوی درختی که بگفتش بیا
برد براقیش بسوی سما
شب همه شب در حرم کبریا
خواب کجا آید مر عشق را
تا غم دل گوید با دلربا

[illegible]

تشنه بخسپید مگر اندر سحر
جمله شب میرسد از حق خطاب
جفت جبروند و زمین ماند خام
مفخر تبریز تویی شمس دین
لعل لبش داد کنون مر مرا
گر بخرید است جان را ز غم
صورت اقبال شکر ریز گفت
جام مباح آمد هین نوش کن
فاش مکن فاش تو اسرار عشق
نذر کند یار که امشب ترا
نیست دماغ تو چو زیت چراغ
دعوت خورشید به از زیت تو
چشم خوشش را ابداً خواب نیست
گو امرا گو وزرا گو مهان
خانه تن شان شده تاریک و تنگ
چون بجهند از حجب خواب خویش
زود فراموش شود شغل شمع
نذر تو کن جسم تو کن جایگه
از دم جان بخش دمیم میرسید
هین خمش از گفت زبان را ببند
دایه دهی ساغر و پیمانه را
جز تو خداوندی تو کی رسد
قاف تویی مسکن سیمرغ را
مست کن ای ساقی درکار خویش
نیم ولی را بچه آرد گر او

تشنه کجا خواب گران از کجا
خیز و غنیمت شمر ای بی نوا
هیچ ندارد جز خار و گیا

چون که بخسپید سحر آب باید
ورنه پس مرگ تو حسرت خوری
من شدم از دست تو باقی بخوان

سریع مسدس مکفوف مطوی

آنچه ترا لعل کند مر مرا
مژده چرا داد خدا کاشترا
شکر چو کم نیست شکایت چرا
باز رهد از غم و از ماجرا

گلبن خندان بدل جان بگفت
در بن خانه است جهان تنگ تنگ
ساغر بر دست و خرامان رسید
ساغر اول چو دهد بر بهشت

سریع مسدس مکسوف مطوی

خواب نباشد ز طمع بر ترا
هست چراغ تن ما بیوفا
چند چراغ ارزد آن یک صلا
مست کند چشم همه خلق را
بهر بلا داد الله حافظ کجا
چون که ببردیم بیک دم ضیا
باز بمالند سبال جفا
بر دل پروانه ز جهل و عمی
بیر شب و بیهوده سحرای خدا
پر نفس از عالم غیبم ندا

حفظ دماغ آن که دماغ بود
گر ده بی زیت بود سود نیست
جمله بخسپند و تبسم کند
پس لمن الملک بر آید صبح
اهل عمل چون شده اهل قلم
گر که بادش ببرد چون شود
او همه فراموش گزید این گروه
باز بیاید به پر نیم سوز
حاکم دل مفخر تبریزیان
محرم جان کیست که گویم بدو

سریع مسدس مکسوف مطوی

مایه دهی مجلس و میخانه را
صبر و قرار این دل دیوانه را
شمع تویی جان چو پروانه را
این حسد کافر بیگانه را
پست کند صد دل فرزانه را

مست کن نرگس مخمور را
تیغ بر آور هله ای آفتاب
چشمه حیوان بگشا هر طرف
گر نکند رام چنین لولی را
از گه امروز چه خوش مجلسیست

یا لب جو یا که سبو یا سقا
چونکه شود جان تو از تن جدا
مست شدم سر نشناسم ز پا
سرور شاهان جهان صلا
برگ منت نیست بگلشن بر آ
زود بر آئید ببام سرا
فخر من و مفخر همه ماورا
سجده کند عقل جنون ترا
در سخنی زاده ز تحت الثری
چونکه سحر باید یار مرا
صبح شود گشت چراغت فنا
چشم خوشش برخلل چشمها
کو ملکان خوش زرین قبا
دیو بنایی تو بدیوان سرا
افتد بر خاک سیه بی نوا
دانش شان هیچ ندارد بقا
باز بسوزد چو دل ناسزا
آنکه ز نورش شده جان پر ضیا
رمزی از اسرار مه دلگشا
در ره او دیده دل برگشا
پیش کشی آن می دردانه را
خورده این گوشه ویرانه را
نقل کن این قصه و افسانه را
پس چه شد آن ساغر مردانه را
آن صنم و فتنه و فتانه را

بشکند آن چشم تو صد عهد را
شرح تمنا و اشارات آن
هین که منم بر در در بر گشا
در دل هر ذره ترا درگهیست
نی که منم بر در بلکه توئی
صورت من صورت تو نیست لیک
آتش گفتش که برون آمدم
کوه اگر هست چو کاهش بکش
در دل تو جمله منم سر بسر
نقل کنم ور نه کنم سایه را
تا که بدانند که او فرع ماست
لطف تو هر لحظه ز عرش مجید
بگشا در بیا درا که مباحیش لی شما
سخنم بسته میشود تو یکی زلف بر گشا
دیدمش مست میگذشت گفتم ای جان تا کجا
انا مذ رأیتهم انا صرت بلا انا
کیف یکفاه غیره کل من غیره فنا
تو دو لب از دوئی ببند بگشا دیده را لقا
نه که هر شب روان تو ز تنت میشود جدا
باز آمد و تا دست نبد تن بده است خدا
گرچه تنی را تهی کنند نگذارند بی نوا
الف لام شو تو نیز الف و لام گشته لا
چه شدی گر تو همچو من شدی عاشق ای فتا
زو حشمت خیال او شدی بکید می نهان
جو برین خلق هی تنم مثل آب و روغنم

مست کند زلف تو صد شانه را
تغل بگوید سر دندانه را

یک نفسی بام بر آ ای صنم
شاه بگو بد بشنو دگوش من

سریع مسدس مکسوف مطوی

تا نگشائی بود آن در خفا
راه بده در بگشا خویش را
جمله توام صورت من چون عطا
از خود و خود در وے بپوشم چرا
داده امت من صفت کهربا
سوی دل خویش بیا مرحبا
سایهٔ من کے بود از من جدا
تا که جدا گردد او از عدے
گوید با اهل یقین مرحبا

فالق اصباحی و رب الفلق
آمده که بیت برآ تشنه
صورت و معنی تو شوم چون توئی
هین بستان از من و تبلیغ کن
کاه ربائی من که مے کشد
دلبرم و دلبرم ای راکه هست
لیک ز جایش ببرم تا شود
رو بر ساقی و شنو با قیش
از در لطف تو بهر صبحدم

بحر خفیف مثمن مخبون تقطیعه فعلاتن مفاعلن فعلاتن فعلان

انا والشمس والضحی تابعت الحب والولا
گفت نی همچنین مکن همچنین ور ببین بیا
صورة فی زجاجة نور الافق فی السما
تو نیائی تو پیش من که تو نامحرمی ترا
ز لب بسته گر سخن بگشاید کشا کشا
بمیان روان تو صفتی هست ناسزا
ماند در کیسهٔ بدن چون زر و سیم ناروا
رو بی شمشیر گیر که علی مرتضی
انه ست دهان شو که لبش گفته اصطلا

انا فی العشق آیة فاعرفونی علی الملا
در پیش چون آن شهم بر گرفت تیز تیز پا
رکب القلب نوره فجلی القلب واصطفی
تنا لا به گردش گفتم ای جان جان فزا
ان علینا بیانه تو بیا در میان ما
اگر آن رنگ نیستی آمدی باز چون صبا
جان بشه بجز طلب که طلب هست کیمیا
نیست ره تنی قرنها بر تو خواند بلی ارنی
جو بحق مشتعل شدی نخاز نه ز آب و گل شدی

خفیف مثمن مخبون

که دو صد نور میرسد بر دیده زان لقا
نه برونیم متصل بدرونه ز هم جدا

ز رفیقان گسستی ز جهان مست رستی
ز هوسها گذشتی مجنون مست گشتی

رقص و در آر هستی جنانه را
ترک کنم گفت غلامانه را
بستن در نیست نشان رضا
باز کنی صد در و گوئی درآ
گفت برون آ بر من دلبرا
محو شو و صورت من در لقا
بر همه اصحاب و همه اقربا
نه از عدم آمده ام کوه جری
جوهر دل زاده ز دریاے ما
وصلت او ظاهر و وقت جلا
تا تو بگوید به زبان بقا
از لب توفیق کشاید ندا
بحق خشم مست تو که توئی چشمهٔ وفا
انه العشق فاعرجوا دونکم سلم الهوی
در پی گام تیز او چه محل باد و برق را
کل من رآ نوره استضا شعله استضا
گفت یکی دم ثنا بگو که دلی هست در ثنا
چو در خانه دید تنگ بکند صد جا جها
شب برفتی ز روان ای طبیب قلزم صفا
تا تن ای ز جان جدا شدن شو از جان جان جدا
خط حقست نقش دل خط حق را مخوان خطا
بجو که بی دست دل شده ست در زن بر من انا
همه روز اندر آن جمع بن همه شب اندر آن کجا
که مجربه شده ام ز خود که مسلم شده ام ترا
نی جدوئی ز خلط و خون که طبیبش کند دوا

که طبیبان اگر دمی بخشند ازین عیسی
بجهندی ز بند خود بهر زری کتابها
هله زین جمله درگذر بطلب معدن شکر
که شوی محو آن شکر چو شکر در لوبیا

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض والضرب تقطیعه فاعلاتن مفاعلن فعلن

آمد از غیب صورتی پیدا
که ازو شد پدید نور خدا
واضح و اشتهار اسما شد
که مسمی ازوست هم اسما
چهرهٔ او طلوع کرد از شرق
شد جهان نو بر و پر از بیضا
بود با نور مصطفی هم شوق
مصطفی را قرین شده هر جا
یعنی آن نور بر تو فاش کنم
که کدامست آن دل جویا
دل که نور علی جلی است
آفتاب تجلیات خدا
نور او رهبر خلائق شد
راه ازو یافت عارف اشیا
نور او دید آدم صافی
توبه اش شد قبول در اینجا
فیض او شیث یافت ره بین شد
در و نور تعین اسما
معلم او خواند آن خلیل جلیل
گشت ریحان و ورد نار انجا
لاله هارست ز آتش سوزان
بیگمان بهر آن خلیل خدا
نور او دید چشم اسماعیل
گشت قربان کیش او بصفا
نور او دیدهٔ سلیمان دید
پیش او وحش و طیر شد گویا
نور او دید دیدهٔ یعقوب
دیده اش شد بنور او بینا
نور او دید یوسف صدیق
یافت زان نور ملکت اعدا
نور او دید صالح ره بین
ناقه دید او ز صخرهٔ صما
نور او رهبر زکریا شد
پیش او آمد و بشد یحیی
هر دو از نور فیض او گشتند
متجلی به سر نور و ضیا
نور او دید عیسی مریم
شد مبشر به عشق ما او حی
او خبر از محمد عربی
داد در کائنات بی همتا
نور او دید خواجهٔ کونین
یافت آن نور را باو ادنی
او بشیرست در زمین و زمان
در تجلی افتتاح عطا
عین یک نور بود در باطن
بیگمان نور رای دل دانا
عین او بود شمس تبریزی
دل و جانم ازو شده شیدا

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض والضرب

از برای صلاح مجنون را
بازخوان ای حکیم افسون را
از برای علاج بیخبری
درج کن در نبید افیون را
چون ندارد خلاص بیچون را
تا ببینی جمال بیچون را
دل پرخون ببین تو ای ساقی
درده آن جام لعل چون خون را
زانکه عقل از برای ما دونی
سجده آرد ز حرص هر دون را
باده خواران به نیم جو نخرند
این دو قرص درست گردون را
نخوت عشق راز مجنون پرس
تا که در سر حیاست مجنون را
گر مهیای عشق بر دردد
صد هزاران طریق و قانون را
ای صبا تو برو بگو از من
از کرم بحر در مکنون را
گرچه از خشم گفته نکنم
روح بخش این حما[1] مسنون را
شمس تبریز موسی عهدی
در فراقت مدار هارون را

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض والضرب

آمد آنکس که او برفت از ما
آمد آنکس که اوست در دو دوا
آمد آنکس که اوست نور زمین
آمد آنکس که اوست عین سما
آمد آنکس که مرده زنده کند
عرش و فرشست ازو بهر گونه نوا
آمد آنکس که او بود ساقی
می‌دهد جام را خلا و ملا
آمد آنکس که او ز کتم عدم
آدم آفرید و زو حوا
آمد آنکس که زو یقین آدم
گشت عالم معلم الاسما
آمد آنکس که کرد عیسی را
بی پدر او زهی پیدا
آمد آنکس که پیش او پاکان
باقی اند و دگر همه او فنا
آمد آنکس که این زمین فلک
هست کف و بخار آن دریا
آمد آنکس که زو سپهر کبود
میکند جلوه ها بجاه و سها

[1] حما بفتح حا و میم گل تغیر شده و مسنون انجسته و گندیده شده ۱۲

آمد آنکس کزو نتیجه زهد
عنصر نار و آب و خاک و هوا
آمد آنکس کزو نبات زمین
ومبدم یافت لطف نشو و نما
آمد آنکس کزو یقین حیوان
گشت انسان و عالم والا
آمد آنکس که اوست بر ملک
تا ملک را ملک کند به سزا
آمد آنکس که او بود باقی
غیر او جمله هالک اند و فنا
آمد آنکس کزو همه ماند
محو گردد ز جام راح ولا

آمد آنکس که جسم را بخشید
عقل و ادراک روشن و دانا
آمد آنکس که عقل ازو گرود
جز فهم و وهم و ذهن و ذکا
آمد آنکس کزو شود انسان
ملک پاک در جهان جها
آمد آنکس کزو نماند لا
لا شود هستی همه والا
آمد آنکس که هرچه هست و بود
فانی اند اوست شاه ملک بقا
آمد آنکس که اوست شمس الحق
او بماند بانه هستی ما

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض و الضرب

آفتاب وجود اهل صفا
آن امامی که قائمست بحق
در زمین و زمان و ارض و سما
عالم وحدت است مسکن او
او برون از صفات ما فیها
جنبش او بود ز حی قدیم
گردش او بود بگرد بقا
نیست خالی صفات حق از ذات
هست محسوس او بذات خدا
نقد آن گنج علم بی پایان
هست مقصود آن علی علا
اول او بود بلا اول
آخر او بود بلا اخرا
او بحق حاضرست در کونین
تو یقین دان که اوست بدر دجی
لمعهٔ نور روی او گردید
آفتاب از ضیای خود پیدا
مطلع گشت بر همه شیء
آدم از علم آن امام تقی
سجده بردند نزد او ملکوت
زانکه بد نور خالق یکتا
یافت طوفان غیرت اندر رو
نوح ناجی که رسته شد ز بلا
جمله نسرین و سنبل و گل شد
نار نمرود بر خلیل خدا
یاد او کرد یوسف اندر چاه
تا گرفتش سریر مصر آرا
نور او دید موسی عمران
گشت واله در آن شب یلدا
گفت یارب مرا نشانی ده
گفت دادم ترا ید بیضا
در شریعت در مدینهٔ علم
در حقیقت امیر هر دو سرا
سر او دید سید کونین
در شب قرب در مقام دنی
رهروان طالب اند و او مطلوب
ناطقان صامتند و او گویا

وان امام مبین ولی خدا
ذات او هست واجب العصمة
او منزه ز شرک و کفر و ریا
اوست جان حقیقت انسان
جمله فانی و جان بود برجا
هست باقی چو ذات خالق خلق
وان صفاتش علی عالی را
اوست آن گنج مخفی لاهوت
که ز حق او بحق شده پیدا
حکمت او خبر او ندانند کس
کو حکیم است و عالم اشیا
ناصر الانبیاست او بحق
اولیا راست دیدهٔ بینا
او بحق است و حق ازو ظاهر
او بحق است جاودان حقا
بود از نور او دل آدم
زان شده تاج مظهر اسما
نوح ازو یافت آنچه می طلبید
تا رسیدش به منزل علیا
شیث در رحم بدید نور علی
گشت واقف ز عالم اعلا
کرد ذکرش خلیل با خلت
تا که شد نار لالهٔ حمرا
رو برو کرد و کرد اسمعیل
خویش قربان کیش او بصفا
بسکه نالید پیش او یعقوب
بوی یوسف شنید و شد بینا
اربعینی فتاده بد بیخود
گشته مستغرق وصال و لقا
بود با جمله انبیا در سیر
بود با مصطفی معی جهرا
لطف او بود همدم مریم
گشت عیسی ازان سبب پیدا
از علی می شنید نطق علی
به علی جز علی نبود آنجا
علم جاوید شد برش روشن
کرد تحقیق بهتر مادح

گفت با هستان ز راه یقین
که علی است رهنمای شما
صادقان جمله ره بدو دادند
کو امیرست و هادی و مولی
اول و آخر او بود در دین
ظاهر و باطن او بود بخدا
تا بدانی تو رمز این معنی
تا رسی در ولایت والا
تا شوی روشنت که عالی اوست
با من ای خواجه کم کنی غوغا
ما همه ذره ایم او خورشید
ما همه قطره ایم و او دریا
شمس دین چون تو صادقی در عشق
جان فدا کن ز مهر مولانا
تا شود جانت وصل جانان
تا که باشی به عشق راهنما

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض الضرب

بانگ تسبیح بشنو از بالا
بس تو هم سبح اسمه الاعلی
گل و سنبل چو دولت جوان یافت
مرغزاری که اخرج المرعی
یعلم الجهر نقش این آهوست
ناف مشکین او و ما یخفی
نفس آهوان او چو رسید
روح را سوی مرغزار هدی
تشنه را کی رسد فراموشی
چون سنقرئک فلا تنسی
مست شو از شراب جام الست
سینی از سکر معرفت ابدا
شمس تبریز ساقی دل هاست
وسقاهم هموست ای مولا

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض والضرب

صد دهل میزنند در دل ما
بانگ آن بشنویم ما فردا
پنبه در گوش و موی در چشم است
عمر فردا و وسوسه سودا
آتش عشق زن درین پنبه
همچو حلاج و همچو اهل صفا
آتش و پنبه را چه میداری
این دو ضدند و ضد نگیرد وفا
چون ملاقات عشق نزدیک ست
خوش لقا شو برای روز لقا
مرگ ما شادی و ملاقات است
گر ترا ماتم ست روز اینجا
چونکه زندان ماست این دنیا
عیش ما شد خراب زندانها
آنکه زندان او چنین خوش بود
چون بود مجلس جهان آرا
تو وفا را مجو درین زندان
که درینجا وفا نکرد وفا
جزو جزوت وفا شود چو شوی
راضی از خویش و جمله اجزا
روز خود جو وفا و بیش مگو
که نیاید ز ما بجز که جفا
صد جهان جان کنند ترا خرم
آفرین و ثنا و حمد و دعا
یک جهت باش آفتاب صفت
تا جهانت دهد همیشه ضیا
نور بخش و حیات جمله توئی
نور خواهی ز دو دن خود تو جدا
کیمیای نوای ارکانی
از چه جوئی ازین و آن تو نوا
زانچه گفتی هزار و یک گفتم
گر تو یابد نفوس جمله عطا
شمس تبریز چون کند نظری
برگشاید هزار گونه عطا

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض والضرب

دلبر ما شدست دلبر ما
گل ما بچیدست و شکر ما
ما همیشه میان گلشکریم
زان دل ما قویست در بر ما
زهره دارد حوادث فلکی
که بگردد بگرد لشکر ما
ما به پرّی پریم سوی فلک
زانکه عرشیست اصل گوهر ما
ساکنان فلک بخور کنند
از صفات خوش معنبر ما
همه نسرین و ارغوان گلست
بر زمین شاهراه کشور ما
نه بخندد نه بشکفد عالم
بی نسیم دم منور ما
ذره های هوا پذیره روح
از دم عشق روح پرور ما
گوش ها گشته اند محرم راز
از زبان و دل سخنور ما
شمس تبریز را بهسان شده است
سایه اش کم مباد از سر ما

خفیف مسدس مخبون محذوف العروض والضرب

گوش من منتظر پیام ترا
جان بجان جسته یک سلام ترا
در دلم خون شوق میجوشید
منتظر بوی جوش جام ترا
ای ز شیرینی و دلاویزی
وانه حاجت بود دوام ترا
کرده شاهان نثار تاج و کمر
مر قبای کمین غلام ترا

ما به پری پریم

[illegible]

ز اول عشق من گمان بردم
که تصور کنم ختام ترا
آنکه شیرے ز لطف تو خوردست
مرگ بیند یقین فطام ترا
بحق آن سرای دولت بخش
ننمایم ز دور بام ترا
لیک چه کنند که در نیابد هم
جبرئیل امین کلام ترا
از فراغت بگفتهٔ چه کنم
من خشوع دل و قیام ترا
ای همه لطف بخششی فرما
هم تو حاصل بکن مرام ترا
هم ازل هم ابد بجان عاشق
بزم روحے مردوام ترا
چون دران روضهای این آیت
دیده کے بیند آن کرام ترا
چرخ سیارها نثار کنند
نه گذارد هنوز دام ترا
سوی تبریز مے پرد دل من
سرو زد مے نهد خیام ترا
چون تهی شد ز تیغ صحبت تو
همچو مے بشکنند نیام ترا

سلسله ام کن بیای اشتربند
من طمع کے کنم سقام ترا
بمعنی بجام ۱۲
بحق آن زبان کاشف غیب
که بگوشم رسان پیام ترا
گر سر از سجدهٔ تو سود کند
چه زیان ست لطف عام ترا
مے من خام و نارسیده بماند
منتظر گشته مر قوام ترا
لیکن این جان رام خاک تو ست
بچه سا کن کنیم رام ترا
ای صراحی و جام و قنینه
سجده ها کرده مردم ترا
که کریمان و هر بنده شدند
کمترین کمترین لیام ترا
صد الف خم شد از حسودیها
چون شنیدست تحیت لام ترا
گوش جان گر بهار تو گردد
در نیابد بسر کلام ترا
همچنینم بدار زیر و زبر
من که باشم شب نظام ترا
شمس تبریز این دل آشفته
بر جگر بسته است نام ترا

بحر متقارب مثمن محذوف العروض و الضرب تقطیعه فعولن فعولن فعولن فعل

بعمری بعمری بجستم ترا
تو بودی تو بودی بنزدیک من
بصلحی بصلحی ببرها جدا
هر آن دم که زغفلت بی یاد تو
گرفته گرفته دل از روستا
بزودی برون کن ز دروازه ام
نترسم نترسم ز تیغ بلا
بدردم بدردم بدردم بدرد
براهت براهت کجائی کجا
دررها دررهاے چشمم ببین

متقارب مثمن محذوف العروض و الضرب

چه جان و جهان از کجا تا کجا
که جان خود چه باشد بر عاشقان
که در مرغزار تو دارد چرا
دران کاروانی که کل زمین
که آن نشکند زیر هفت آسیا
تو در چشم نقاش و پنهان ز چشم

متقارب مثمن محذوف العروض و الضرب

درو گشته پران ز دل جان ها
بدین فرش ما را نه مال و جاه
بهفت آسمان ست ایوان ما
گذر ز آسمان دور عرش خدا
کز و تر و تازه است بستان ما
ره ما برون ست از فهم و هم

بدانم خدائی خدائی خدا
ندانم کجائی کجائی کجا
بگفتی طلب کن طلب کن طلب
بدری بجستم زمین تا سما
چه دیدم بدیدی مکن آشتی
کنم من کنم من همان جم قضا
روان کن روان کن مرا سوی شهر
ز بازار و برج و ازین بارها
نترسم نترسم ز تیر و کمان
بمردم بمردم تبرس از خدا
شد ستم شد ستم دو چشمم سپید
نشین بر دل و جان توئی پادشا
خموشم خموشم خموشم خموش
نگوئے نگوئی جدائیم جدا
تو جان و جهانی کریما مرا
جهان خود چه ارزد بر اولیا
نه بر پشت گاویست جمله زمین
یکے گاو بارست و تو رهنما
در انبار فضل تو بس دانهاست
زهی چشم بند و زهی سیمیا
ترا عالمی غیر هژده هزار
زهی کیمیا و زهی کبریا
ز عقلست و علم این بیابان ها
بران بام عرش ست میدان ها
ورای زمین ست و صحرای دشت
که در باغ وصل ست سیران ما
هوائیست همچون ورای هوا
زکفر و ز دین ست ایمان ما

[illegible]

قدیمست عشقش نه حادث بدان
گذر کن تو از سر پنهان ها
زجان و ز دل ای تو خیز و ببین
که چون عقل کل هست حیران ما
ازین جسم خرگاه آگاه شو
که ترکان عشق اند جهان ها
چه ترک و چه خرگه چه جهان ویران
که جلوه است هر دم ز جانان ها
ندارد حدی یا عددی ملک دین
مگو اینکه کس یافت پایان ها
زرنگ اندر بد جمله خوبان حق
حق از مهر گشتست جویان ما
مه و مهر گردان چو چرخ خند لیک
هزاران چو چرخ هست گردان ها
دگر گفت با خود چه شاهست این
که افلاک عرش اند دربان ها
گرانی ندارد و بیابان ما
قراری ندارد دل و جان ها

متقارب مثمن محذوف العروض والضرب

جهان در جهان نقش صورت گرفت
که هست ازین نقشها آن ما
چو ذره به بینی بزیده سری
که غلطان رود سوی میدان ها
ازو پرس ازو پرس اسرار ما
گر او بشنوی سر پنهان ما
چه بودی که یک مرغ پران شدی
برد طوق سر سلیمان ما
چه بودی که یک چشم پیدا شدی
بدیدی درختان بستان ها
چه بودی که موجی پدید آمدی
گهر بار زان بحر عمان ما
نه هفت آسمان کان عرشست زیر
ازان سوی عرشست جولان ها
به جای هوا و بهشت و فلک
بگلزار وصلت سیران ما
چگونه زنم دم که هر دم بدم
پریشان ها رست این پریشان ها
چه بودی که یک گوش پیدا شدی
شنیدی زبانهای مرغان ما
چه کبکان و بازان بهم می پرند
میان هوای گلستان ما
میان هوائی که هفتم هواست
که در اوج آفست کیوان ما
چه گویم چه دانم که این داستان
فزونست از حد امکان ما
ازین داستان بگذر از ما بپرس
که برهم شکسته ست دستان ما
صلاح الحق و دین نماید ترا
جمال شهنشاه سلطان ما

بحر متقارب مثمن اثلم تقطیعه فعلن فعولن فعلن فعولن

ای نور دیده اندر سینه ها
چندین کمینها مکن چنینها
ای اصل شادی نزهه مهادی
جامی برادی مکن چنینها
از بامدادان دانا و نادان
از تست شادان مکن چنینها
چندین عیاری کردن چه خاری
بکشا چه داری مکن چنینها
ای شاه تائب ایجا و غائب
زهی عجائب مکن چنینها
اندر زمستان پیمانه بستان
روی گلستان مکن چنینها
شب رفت ای یار در عین پیکار
یارب نگهدار مکن چنینها
تا چند ازین ناز با عشق می ساز
خود را به پرواز مکن چنینها
ای سرو بستان بپذیر و بستان
پیغام مستان مکن چنینها
دانا و بینا کو چون تو جانان
جانت بجانا مکن چنینها
جان خواهی ای شه بدهیم والله
هر روز وه وه مکن چنینها
کو دل که گویم کو پا که پویم
چونت بجویم مکن چنینها
زین روشنائی بگزین جدائی
چند آزمائی مکن چنینها
ای سرو والاک وی عالم پاک
بنشسته بر خاک مکن چنینها
زان سوی دیوار گوشیست بیدار
ای خواجه هشدار مکن چنینها
ای شمس تبریز ای شاه خونریز
با بنده مستیز مکن چنینها
راح بفیها والروح فیها
کم اشتهیها قم فاستقینا

متقارب مثمن اثلم

این راز یارست این ناز یارست
آواز یارست قم فاستقینا
ادرکت ثاری قبلت جاری
فاز ودادناری قم فاستقینا
لب بوسه بر شد جفت شکر شد
خود تشنه تر شد قم فاستقینا
الله واقی والسعد ساقی
نعم التلاقی قم فاستقینا
هر چند یارم گیسو کنارم
من بیقرارم قم فاستقینا
ساقی مواسی للسخو کاسی
یحلف براسی قم فاستقینا

درگوش من باده خوش شروه داد
می گفت من خوشی گفت خیشیه
یا کاملینا یا حاکمینا
فی القلب مارق شل الطوارق
نادی المنادی فی کل وادی
هذا فوادی نے العشق نادی
عشقی حصانے بحر المعانی
خیک دل ما مشک تن ما
از چشمهٔ جان پر کرد شکم
گر رقص کند آن شیر علم
از جوے توجان قانع نشود
نرو کف تو بروست مرا
درخاک فنا اے دل اہران
درشادی ما وہمی نرسد
در رہ بریت ای مرد طلب
خاموش و مجو تو شهرت خود
تعالوا بنا نصفوا نجلی التدللا
رحیقا رفیقا صافیا مشللا
شرابا اذا ما تنشر الریح طیبها
انا شدکم بالله تعفون انسے
فدتیک یا ذا الوحی آیاته سرے
وانشرت امواتا وحییتهم بها
ولکن بحق القرب انی عقوکم
فطوبی لمن اولی من الحجد ولوه
تجلی علیه الغیب [illegible]

زان سر آزاد قم فاستقینا — کاسا اداری عقل السکاری

متقارب مثمن اثلم

یا مالکینا لا تظلمونا — یا ذا الفضایل زهر الشمایل
بین المشارق لا تظلمونا — یا نعم سلقے حلو التلاقے
لا بالعنادی لا تظلمونا — افدیک روحی عند الصبوحی
فی الحب عادی لا تظلمونا — اسمع کلامی نوحی حرامی
هذا کفانے لا تظلمونا — العشق حال ملک و مال

بحر متدارک مثمن مخبون مقطوع تقطیعه فعلن فعلن فعلن فعلن

کاے تشنه بیا ای تشنه بیا — سقا پنهان وآن مشک عیان
رقصش نبود جز رقص هوا — وز رم ز نظر نعلم بنگر

بحر متدارک مثمن مخبون مقطوع

شیر غم تو خوردست مرا — گشتم چو خلیل اندر غم تو
گزراندن تو گردست مرا — می راند فرسی در گلشن جان
کین خنده گرے بردست مرا — صد رخ ز درون سرخست مرا
بر سر هر ره مردست مرا — ای احول ده این هر دو جهان

بحر طویل مثمن سالم تقطیعه فعلن فعلن فعلن فعلن

ومن لحظکم تجلی الفواد من الخلا — تعودوا الی صفو الرحیق بمجلس
ویحن الیه الوحش من جانب الفلا — هوا الی الخمیر افتحوا بالعشرة
نمفتاح لقیاکم لیرخص ما غلا — تتابع سکر الریح لقایکم
لقد ونت بالاشواق والحب والولا — المولی تری نے حسنه وجلاله

طویل مثمن سالم

فدیتک یا ادرک بالامر یا ادرے — فعادوا سکاری فی صفاتک کلهم
فسبحان من اسری فسبحان من اسرا — سلام علی قوم تنادی قلوبهم
وفی الدلو حسنا یوسف قال یا بشرے — یطلع فی شعشاع وجه یوسف
کما انکر ذاک الطهر وشهم الصخرا — فظل غریق العشق روحا مجسما

منہم تو دری قم فاستقینا
ما در کشاکش قم فاستقینا
سیف البلابل لا تظلمونا
مر الفراقے لا تظلمونا
یا ذی الفتوحی لا تظلمونا
عند الکرامی لا تظلمونا
نو مے محال لا تظلمونا
خوش ناز کنان بر شیت سقا
لیکن نبود از مشک جدا
تا بوے بود بر عود گوا
ای چشمهٔ جان ای چشم نما
آتشکده ها سرو ست مرا
کز گلشن جان ها دروستا مرا
یک رخ ز برون زردست مرا
جفت ست ترا فردست مرا
کز راحت تو دردست مرا
تدور بنا الکاسات تملو علی الولا
فتحلو بها یوما ونیها علی الملا
فیسکر من یهوی ویفنی من قلا
امانا من الآفات والموت والبلا
تفسرها سرا ولکنی به جهرا
وما طعموا اشیاء ولا شهر یوما خمرا
بالسنة الاسرار شکرا له شکرا
حقائق اسرار یحیط بها خبرا
ونورا عظیما [illegible]

یا مخجل البدر اشرقنا بلالاء
یا ساقی الروح اسکرنا بصهباء

بحر بسیط مثمن سالم تقطیعه مستفعلن فاعلن مستفعلن فاعلن

لا تخجلن واوهر راحنا مردا
حتی تقادم فی اخذ واعطاء

وهکذا نتنافس فی الصهباء من سکر
بالسکر نذهل عن وصف واسماء

حامی القلب قد امتلا اقداما قدا
راحا یطهر عن شیخ بشمشار

بحر کامل مسدس تقطیعه متفاعلن متفاعلن متفاعلن

یا من بنا قصر الکمال مشیدا
لا زال سعد ابا لسعود مؤیدا

ظهر القلوب ورد بها بعهد و دد
معن اوطار العاشقین مبددا

یا ساکنین بحار العشق فی قلق
یظنون ان العشق تیر لکم سدا

لامه الذی جار الملاحة والبها
ولم یبق للعاشق حبلا ولا یدا

و ذلک شمس الدین علی و سیدا
تبریز منه کانفراد من قد عدا

بحر کامل مربع تقطیعه متفاعلن متفاعلن

هله ای کیا نفسی بیا
در عیش را سراسر بگشا

هله این چه شد هله آن چه شد
بنمود مرا سر ماجرا

نهلد کسی سر زلف او
ز رهد ولی ز چنین لقا

نکند کسی ز خوشی سفر
نرود کسی ز چنین سرا

جهل این همه بده آن قدح
که شنیده ام کرم شما

قدحی که آن بر دل شود
ببرد دلم بسوی شما

شمس این نفس دم دل مزن
که فدای تو دل و جان ما

ردیف بای موحده

بحر هزج مثمن اخرب تقطیع مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

ای خواب بجان تو رحمت ببری امشب
وز بهر خدا زینجا اندر گذری امشب

هر جا که ببری تو ویران شود آن مجلس
ای حاجب این مجلس تا در ببری امشب

امشب بجمال او پروده شود دیده
ای شه ز بهجوابی تا غم نخوری امشب

واللیل اذا یغشی ای ابر جو اشا
تا از دل بیداران تحفه ببری امشب

گر خلق همه خفتند ای دل تو بجهد [illegible]
گر دوش نمی خفتی امشب تبری امشب

با ماه چو همخویم تا روز سخن گوییم
کامی ز نی مشتاقان صاحب نظری امشب

شه ماه گواه من استاره سپاه شه
ز ناوک استاره ای سپری امشب

خاموش کن و کم گو تا از دل جوی بحر بجست
بر جان ز گهر ریزی بدهی خبری امشب

از عشق شه تبریز شمس الحق جان ما
ای دل ز مناجاتش زیر و زبری امشب

هزج مثمن اخرب

بی یار مهل ما را ای یار مخسب امشب
زنهار مخور با ما زنهار مخسب امشب

امشب ز خود افزونیم از عشق دگرگونیم
این بار ببین چونیم ای یار مخسب امشب

ای طوق هوای تو اندر همه گردنها
ما همه شب تنها گنهار مخسب امشب

صیدیم بشست غم شوریده و مست غم
ما را تو بدست غم مسپار مخسب امشب

ای سرو گلستان را وی ماه شبستان را
ای ماه پرستان را ما زار مخسب امشب

هزج مثمن اخرب

ای شاهد شکر لب ای دوست مخسب امشب
وی ساقی خوش مشرب ای دوست مخسب امشب

زان نور همه عالم هر سوی همی نالم
تا بشنود احوالم ای دوست مخسب امشب

گاهی به پریشانی گاهی به پشیمانی
زین عیش همی مانی ای دوست مخسب امشب

خاموش که از سوی صد گونه رسد معنی
در صورت هر فتوی ای دوست مخسب امشب

بیرون شو ازین پرده بیگانه شو امروز
تم قد ضحک النور ذا ای دوست مخسب امشب

از هجر تو بپرهیزم در عشق تو برخیزم
شمس الحق تبریزا ای دوست مخسب امشب

یک ورد گر و خاری یک روز چو گلزاری
از ما چه خبر داری ای دوست مخسب امشب

هزج مثمن اخرب

مهمان توام ای جان زنهار مخسب امشب
ای جان و دل مهمان زنهار مخسب امشب

روی تو چو بدر آمد امشب شب قدر آمد
ای شاه همه خوبان زنهار مخسب امشب

ای سرو و ده صد بستان آرام دل مستان
بر بوی دل جان بستان زنهار مخسب امشب

ای باغ خوش خندان ای تو دو جهان زندان
آیی و دو صد خندان زنهار مخسب امشب

۱۵۹۰

ای ماه شب هجران چون ماه برآ تابان
تا روح شود خندان نهار امشب امشب

اندر طلبت ای جان صد خانه شده ویران
بنما رخ و جان بستان نهار امشب امشب

خورشید بشد حیران تا زلف تو شد پیچان
ور عشق تو دل لرزان نهار امشب امشب

انگشت نما ای جان ذره و ذره ما جولان
عشاق ترا قربان نهار امشب امشب

خاموش که خاموشان عجب شده گویان
از دل تو بشو جوشان نهار امشب امشب

بحر هزج مسدس مقصور تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل

الا ای روی تو صد ماه و مهتاب
مگو شب گشت و بیگه گشت مشتاب

مرا در سایه‌ات ای کعبه جان
بهر مسجد ز خورشیدست محراب

غلط گفتم که اندر مسجد ما
برون در بود خورشید بواب

ازین هفت آسیا ما نان نخواهیم
شد همچو شبنم آب ما زین سبز دولاب

مسبب اوست اسباب جهان را
چه باشد پیش او سغراق اسباب

ز مستی در هزاران چه فتادیم
برون ما میکشد عشقش بقلاب

چه رونق دارد از تو مجلس جان
زهی چشم و چراغ جان احباب

بخندد باغ دل زان سرو مقبل
بجوشد خون ما زان شاخ عناب

فتوح اندر فتوح اندر فتوحی
تویی مفتاح و حق فتاح الابواب

ز تفت اندر عشق آتشینست
زمین و آسمان لرزان چو سیماب

بر مستانت آید غم به دعوی
خجل گردد بر اندیشش بمضراب

خمش کن ختم کن ای دل چو دیدی
که آن خوبی نمیگنجد در القاب

هزج مسدس مقصور

ای در غم تو بسوز یارب
بگریسته آسمان همه شب

از گریه آسمان در آمد
صد باغ بخنده مذهب

گر چرخ بگرید ار بخندد
از جذبه خاک باشد اغلب

زان بسکه بریخت اشک بر خاک
شد خاک ز اشک او مطیب

این گریه ابر و خنده خاک
از بهر من و تو شد مرکب

وین گریه ما و خنده تو
از مهر نتیجه شد مرتب

خاموش شو و نظاره میکن
اندر طلب جهان مطلب

من بودم و چرخ دوش گریان
او را و مرا یکیست مذهب

از گریه آسمان چه روید
گلها و بنفشه مزیب

وز گریه عاشقان چه خیزد
صد مهر درون آن شکرلب

آن چشم بگریه می فشارد
تا بفشارد نگار غبغب

با شمس الدین ندیم می باش
ور شان تو هست نحن اقرب

هزج مسدس مقصور

ای آنکه تویی مراد و مطلوب
هستی بر جمله خلق محبوب

ای یوسف حسن از فراقت
در گریه و ناله‌ام چو یعقوب

داری دم زنده همچو عیسی
زان روشده عزیز و مرغوب

در آتش و در بلای هجرت
صدیق شود صبور ایوب

گیر از سر لطف دست ما را
در عشق چو غمزه تو ایم مغلوب

عشق تو نصیب کاملان ست
کے باشد آن نصیب معیوب

در منزل آخرین که وصلت
آنکس برسد که گشت مجذوب

یارب برهان مرا ز دونان
چون قلب همه است قلب مقلوب

تجرید بجوید و بعالم
تا همچو مجردان شوی خوب

هزج مسدس مقصور

چنان سرمست و حیرانم من امشب
که خود را هم نمیدانم من امشب

دلا زنیسان که می یابی خبرایم
یقین میدان که زنیانم من امشب

گهی شمع و گهی پروانه‌ام من
گهی جانا که و جانانم من امشب

گهی با ظلمت کفرم من امروز
گهی با نور ایمانم من امشب

همان آتش که در حلاج افتاد
همان افتاده در جانم من امشب

ز ذوق قول مطرب در سماعم
تو پنداری که رقصانم من امشب

ز من چشم ادب امشب مدارید
که بس مجنون و حیرانم من امشب

مسلمانان من آن ترسا و گبرم
که در قصد مسلمانم من امشب

و در نسخهٔ دیگر ای رونق جانها وی روح روانها — یک لحظه مشو پنهان نهار امشب امشب — خوبان جهان پویان چون ذره صبا جویان — چون لطف تو آید زان نهار امشب امشب —

بنور شمس بر اوج ولایت
بخوردم ساغری چون نار امشب
نگارا ماه رو از چه نهانی
بخواهم ریخت امشب هرچه خواهم
چو من سرده بناشم در دو عالم
شراب ما چه از انگور بود
چو خواب غفلت آمد هوشیاری
محمد را ببین بر عرش بیدار
بریده شد ازین جوی جهان آب
ازان آبی که چشم خضر و الیاس
چه باشد آب تا نها خود ببرونند
سراسر جمله عالم نیم لقمه ست
تو هم بیرون ازین چرخ و زمین رو
دران بحری که خضرانند ماهی
ازان باغست این گلهای رخسار
روان جانت آنگه شاد گردد
خمش کن چون روان گردد معنی
صحبت امی یار مهمان قمر امشب
اگر تو مشتری گردی چو مه گرد
ترا حق داد صیقل تا زدائی
زهی کر و فر اقبال بیدار
اگر بازار خالی شد تو منگر
اسد به ثور در تازد بجمله
خمش کردم زبان بستم ولیکن

هزج مسدس مقصور

شدم مست رخ گلنار امشب
بیا سبی بهره می در نار امشب
نه گردد سینه ام افگار امشب
بمن ده جام می خمار امشب
ازین مستی شدم دیدار امشب
درین مستی شدم بیدار امشب
اگرچه شد نهان در غار امشب

همی جویم چو جو در باغ وصلت
زدل بردی تو رخت جان بیغما
چو مستم ای صنم بیمار عشقت
چو دیدم عالم بیرون هستی
شود این جان قطره همچو دریا
چو ما بیرون ز عقل و جسم و جانیم
زجام شاه شمس الدین تبریز

هزج مسدس مقصور

ندیدست و نه بیند آنچنان آب
ولی هرگز نرست ایجان زنان آب
زحرص نیم لقمه شد نهان آب
که تا بینی روان در لامکان آب
بود جاوید ماهی جاودان آب
ازین دولاب یابد گلستان آب
کز آنجا سوی تو آید روان آب

زهی سرچشمه کز فرط جوشش
برای لقمه نان چون گدایان
زمین و آسمان دلو و سبو اند
رهد ماهی جان تو ازین حوض
ازان دیده ابر آمد نور دیده
ازان نخلست خرماهای مریم
مزن چوبک دگر چون پاسبانان

هزج مسدس مقصور

که تو روحی و ما بیمار امشب
بگرد گنبد دوار امشب
ز چرخان ازرق زنگار امشب
که حق بیدار و ما بیدار امشب
براه کهکشان بازار امشب
عطارد بر نهد دستار امشب

برون کن خواب را از چشم اسرار
شکار نسر طائر کن به گردون
بحمد الله که خلقان جمله خفتند
اگر چشم نخسپد تا سحرگه
شب ما روز ازان استارگانست
زحل نیهان بکارد تخم فتنه

بسان مه فروزانم من امشب
یکی دسته گل بنجار امشب
بسان لشکر تاتار امشب
همی جویم ز تو بیار امشب
زعالم می شوم بیزار امشب
چو آمد پیش من دلدار امشب
رباب ما بزن بر تار امشب
مشو ای دل دمی هشیار امشب
بهار آ باز گرد و وار بسان آب
بجوشد هردمی از عین جان آب
مریز از روی فقرای میهمان آب
برونست از زمین و آسمان آب
گر آشامد ز بحر بیکران آب
ازان بام ست اندر ناودان آب
نه زاسبابست زین ابواب آن آب
که هست این ماهیان را پاسبان آب
به بحر جان تو صد بحر جان آب
که تا پیدا شود اسرار امشب
چو جان جعفر طیار امشب
و من با خالق بیدار امشب
ز چشم خود شوم بیزار امشب
که در تابید در دیدار امشب
بریزد مشتری دینار امشب
منم گویای بی گفتار امشب

بحر رجز مثمن مطوی مخبون تقطیعه مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

من طربم طرب منم وقت طرب طرب طرب
من ادبم ادب منم عین ادب ادب ادب
انت ملاذ عصمتی انت معاذ قربتی
در عجمم عجم درم عربم عرب عرب

چند بری مرا ز خود چند زنی ره خرد
بیخودم ای چراغ دل من بهم لب لب
فیض تو شمس روز ما زلف تو لیل مو بما
بیخبری ز جوی ما باده دهیم هب هب
دوش مرا خیال تو گفت که هر که در دلی
نیست سنی مرا در طلبم طلب طلب
تا تو مرا ز جام جم یاد کنی بجرعه
خاتم دست عشق را من بنهم نهب نهب
نوبت عشق بزن دم کوچ سرای تماست
وقت قلق قلق قلق من قبهم وقب وقب
طاقته الی صلصلا اصقلنی سجنجلا
در تنگ جام جام جم من شربهم شرب شرب
سال الی مجالسی حال الی تعالسی
در رمضان سالکان من رجبم رجب رجب
دوش بگفتم ای صبا چیست خبر ز لعل تو
تا تو چه باده میدهی گفت عجب عجب عجب
آمدم از در سرا داد سجان من ندا
ی بزه کل منروانی حلبم حلب حلب
از تبریز اگر رسد فیض جمال شمس دین
جانب رحم تو روم از حلبم حلب حلب

بحر رمل مثمن مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

آه ازین زشتان که مه رو می‌نمایند از نقاب
از درون سو کاهتاب از برون سو ماهتاب
جنگ جان از درون رنگ ابدال از برون
دام و دان در ضمیر رهزن شاهان و خطاب
عاشق جان در میانش جز میان آب و گل
تا نمانی ز آب و گل مانند خر اندر خلاب
چون به بانگ نان افگنی سگ بو کند آنگه خورد
سگ نه شیری چه باشد بهر آن چندین عتاب
در هزاران چهره که بینی رنگی گویی که جان
جان کجا رنگ از کجا جان را بجو جان را بیاب
تو سوال حاجتی دلبر جواب هر سوال
چون جواب آید فنا گردد سوال اندر جواب
از خطا بس هست کشتی چون سراب از تشنگی
در سر ابلیس هست کشتی همچو آب اندر سراب
او ز نارش سر کشیده همچو آتش از درخت
تو ز خجلت سر فگنده زین خطاهای صواب
گر خزان غارتی هر باغ را بی برگ کرد
عدل سلطان بهار آمد برای فتح باب
برگها چون نامه‌ها بر وی نبشته خط سبز
شرح آن خطها بجو از عنده ام الکتاب
تا نیاموزند چون جانی توجه کن بدست
تا شود اندر درونت منقطع بی حی جواب

رمل مثمن مقصور

هین خمش کن نور شمس‌الدین بمعنی حاضرست
مینماید در تجلی بر مثال آفتاب
ای که جانها پر ز نورت چون جهان از آفتاب
از خود آگه کن تو ما را وانگهی بر ما بتاب
در میان باغ وصلت غافلانه خفته‌ایم
بیخبر زین گلستان سبزه‌زار و جوی آب
مرغزاری همچو جنت چار جو در وی روان
شهد و شیر و خمر و آب و حوریان بی نقاب
خواب غفلت بست کلی دیده‌ها خلق را
در نه آن خورشید پیدا هست دائم بی حجاب
گر ازین دوری که داری بر گرفت آگه شوی
همچو دریا اندر آیی خوش خروشان مضطراب
هست نقش جان ما همچون که بر فلک حیران اوست
لیک پنهان هست زیر ابر تن همچون عتاب
همچو گنجی مانده پنهان زیر این دیوار تن
گر ترا آن گنج باید کن این تن را خراب
تا بیابی در خرابی ناگه آبادانیی
از در دیوارش آید هر نفس جان را خطاب
صد جهان آباد بینی در خراباتی که هست
هوش مستی بس خطا و مستی و پستی صواب
هستی کان نیست زنده از وصال ذو الجلال
نیست دان آن هست را همچون که در صحرا سراب
عشق عاشق در درون شمع کی در آید در نظر
منغز منغر الست آتش مغز شو آنرا بیاب
مطربا بگذر زمانی از عراق و از حجاز
در صفاهان باش شب تا صبح می‌زن رباب
زانکه آن ساقی باقی کرد در باقی جفا
میدهد از جام زرین یا که بسیمین شراب
در چنین مستی و حیرت خاک تن بر باد ده
تا غذای تشنه جان شود آب عذاب

رمل مثمن مقصور

شمس تبریزی محیطی نیست غیر از هست تو
هم برو نیک از تو آید هم سوال و هم جواب
یا وصال یار باید یا حریفان را شراب
چونکه دریا دست ندهد پای نه در جوی آب
آن چراغان جمع جان و ساقیان جام و دلت
در لطافت همچو آب در سخاوت چون سحاب
آن شجاعت که شنیدی شمه زین حال آمدست
تو چو دیوار و شفیعت آفتاب پیش آب
چون شفیعت در تو کاملست ای مجتهد
نور حضرت در تو افتد زه چو نور خور در آب
همرهان آب حیوان خضر یاران آسمان
زندگی هر عمارت گنجهای هر خراب
آب یا نور آمد این لطیف و آن ظریف
هر دو غمازند لیکن نی ز کین بل ز احتساب
آب اندر طشت با چون خوش بکف جنبان شود
نور بر دیوار هم آغاز گیرد اضطراب
عرق جنسیت بر او چون قیامت میکند
دل تو بنگر من خمش کردم و هو اعلم بالصواب

بحر رمل مثمن مشکول تقطیعه فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

هله صدر و بدر عالم منشین مخسب امشب
که براق بر در آمد فاذا فرغت فانصب

تا غذای آتشین جان شود و عین عذاب
۱۲ [illegible]
[illegible]

چو طریق بسته توبت و طمع گسسته کوبت
تو برآ بر آسمانها بگشا طریق و مذهب
نفسی ملک بیاید دو هزار در گشاید
چو امیر خاص اقرا بدعا گشاید آن لب
سوی بحر رو چو ماهی ز برای دُر شاهی
چو بگوید او چه خواهی تو بگو الیک ارغب
چو صریر تو شنیدم چو قلم بسر دویدم
چو بقلب تو رسیدم چه کشتم صداع قالب
ز سلام خویش سلامان بکشم ز کبر دامان
که شدست از سلامت دل و جان ما مطیب
ز کف چنین شرابی ز دوم چنین جهانی
عجب است اگر بماند بجهان دل مؤدب
ز نجاتهای حق بر بسته ز نیاز خود بر بسته
بمشاغل انا الحق شده فانی ملهب
بکش آب را ازین گل که تو جان قالبی
که نماند روح صافی چو شد او بگل مرکب
صلوات بر تو آرم که فزوده باد قربت
که تقرب کل بگردد همه جزوها مقرب
دو جهان ز نفخ صورت چو قیامتست پیشم
سوی جان ز لست و سوی جسمها مرتب
بسخن بکوش کین فرزدست نی ز گفتن
که هنر زبان می ارد نه ز اذن و دیدار ارنب
بسماع شمس دین آ بطراوت چو جوشش
که ز بوی نکهت او شود مشام طیب

بحر رمل مثمن مخبون محذوف العروض والضرب تقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

گو همه لطف که در روی تو دیدیم همه شب
وان حدیث چو شکر که ز تو شنیدیم همه شب
گرچه از شمع تو می سوخت چو پروانه دلم
گر ز شمع رخ خوب تو بریدیم همه شب
آنکه جانها چو کبوتر همه در حلقه و بند
اندران دام مرا دوش طلبیدیم همه شب
شب بپیش رخ چون ماه تو چادر می بست
من چو مه چادر شبهای بدریدیم همه شب
جان ز ذوق تو چو گربه لب خود می لیسید
من چو طفلان سر انگشت گزیدیم همه شب
سینه چون خانه زنبور پر از شعله بود
گر ز تو ای کان عسل شهد کشیدیم همه شب
دام شب آمد و جانها ز خلایق بربود
چون دل مرغ دران دام طپیدیم همه شب
هین خمش باش که از نور محبت دریی
بهمای دل و جانش بخریدیم همه شب

رمل مثمن مخبون محذوف

مه رتاب رخ او در تک و تابست امشب
روی خورشید از آن رو بنقابست امشب
شب بروز آمدم از پرتو خورشید رخش
چشم نوروز مرا چشم تو تابست امشب
شمع بزن بر از این مجلس و بنشان ساقی
کز رخ و لعل لبش شمع و شرابست امشب
شمع کافور رخش دید روان من شد
روشنم گشت کزان عالی جنابست امشب
دلم از رهن غم امشب نظرش باز آورد
نظر مرحمتش عین صوابست امشب
امشب از جانب ما جان تو بیتابست بتاب
دفع گرمی ورا چاره چو آبست امشب
تا نهد بر طبق عرض دل سوخته پیش
جان من در طلب ساز و کبابست امشب
از ضعیفی تن بنجور من سوخته دل
بر سر سیل سرشکم چو حبابست امشب
ذره سان گرد در دوست پریشانی شمس
کس بجز دوست نداند ز چه تابست امشب

بحر رمل مسدس مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

آن پری رخ می نماید بی حجاب
دم بدم با عاشقان دل کباب
ای حریف مست اگر رندی درآ
در خرابات الی الله المآب
یارب از ما ماسوی ما دور دار
تا گشاید بر رخ ما فتح باب
مائی ما ظلمت این نور شد
مائی ما شد حجاب آفتاب
گر ننوشی جرعه از جام جان
یاد گیر ای منطق فصل الخطاب
این شراب صاف بی دفع خمار
از سقاهم ربهم می دان صواب
هر زمان آن دلبر دلدار ما
می نماید روی با ما بی حجاب
مطربا امروز ما با خود نه ایم
نی دمی بنواز و کام از ما بیاب
مطربا تن تن تنا در تن تن
چند گوئی نوش کن جام شراب
این شراب از ساغر گیتی نما
گر تو جاشش کمی آن باشد صواب
جمله عالم سرابی باز دان
تو بیا آبی بگیر از این سراب
آمدیم از حق بحق و صل شدیم
این بود ما را بعالم انقلاب
گفتمش ای جان ز ما تابی مشو
دیگر از ما روی زیبا بر متاب
شمس تبریزی که خورشید حق است
می نماید طلعت خود بی نقاب

رمل مسدس مقصور

ای رخت آئینه یوم الحساب
آفتاب از روی خوبت در حجاب
ماه سرگشته مهر رخت
آفتابا مهر خود از ما متاب
هیچکس پروانیست از لعلت سؤال
تا نگوید لعل جانبخشت جواب

ن زدامان ن [illegible]

گشته ظاهر بچشم خویشتن
لیک هم از خویشتن داری حجاب
پایه ادراک هر کس کے رسد
در مقام آن الی الله المآب
از خطا و از صواب ما چه نقص
در تجلی ذات پاکت بی نقاب
چون بغیر از ذات تو نبود یقین
کے پذیرد نقش رحمت یا عقاب
هرچه اینجا میرود نیک و بدست
لیک آن حضرت همه نیک از خطاب
هست بر درگاه حی لا یموت
جان پاکان عاشقان مستطاب
ابشروا یا قوم هذا فتح باب
قد نجوتم من شتات لاغتراب

رمل مسدس مقصور

افرحوا قد جاء میقات الرضا
من حبیب عبده ام الکتاب
قال لا تاسوا علی ما فاتکم
اذ بدا بدر خرق للحجاب
ذا مناخ او قفوا بعمر انا
ذا نعیم لیس یحصیه الحساب
ان فی عتب الهوی الف لولا
ان فی صمت لولا لطف الخطاب
قد سکتنا فافهموا سر السکوت
یا کرام الله اعلم بالصواب
شاه شمس الدین ز مغرب سر برآر
کز سوی مشرق برآمد آفتاب
مجلسی خوش کن ازان دو پاره چوب
عود را در سوز و بربط را بکوب

رمل مسدس مقصور

این ننالد تا نکوبی بر سرش
وان دگر را تا نه سوزی نیست خوب
تا نه سوزی بوی ندهد آن بخور
تا نه کوبی نفع ندهد آن حبوب
مجلسی پر گرد و پر خاشاک فکر
خیز ای فراش و فرش جان بروب
عود خلقانند این پیغمبران
تا رسد شان بوی علام الغیوب
گر به بو قانع نه تو هم بسوز
تا که معدن گردی ای کان عیوب
چون بسوزی پر شود چرخ از بخور
چون بسوزد دل رسد وحی القلوب
نیر اعظم بدان شد آفتاب
کو در آتش خانه دارد بی لغوب
ماه ازان بیک و محاسب میشود
کو نیاساید ز سیران و رکوب
صاحب العودین لا تهملهما
حرقن واحرقن فی الالکروب
من یلج بین السکاری لا یفق
من یذق من راح روح لا یتوب
اغتنم بالراح عجل واستعد
من خمار و دو شق الجیوب
این تنجوا ان سلطان الهوی
جاذب العشاق جبار طلوب
حد ندارد این سخن کوتاه کن
گرچه جان گلستان آمد چو چوب

بحر رمل مسدس محذوف تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

هیچ میدانی چه میگوید رباب
ز اشک چشم و از جگرهای کباب
پوستی ام دور مانده من ز گوشت
چون نه نالم در فراق و در عذاب
چنبرش گوید بدم من شاخ سبز
زین من بشکست و بدرید آن رکاب
ما غریبان فراقیم ای شهان
بشنوید از ما الی الله المآب
ما ز حق رستیم اول در جهان
هم بدو وا میرویم از انقلاب
بانگ ما همچون جرس در کاروان
یا چو رعدی وقت سیلان سحاب
ای مسافر دل منه بر منزلی
که شوی خسته بوقت اجتذاب
زانکه از بسیار منزل رفته ایم
تو ز نطفه تا بهنگام شباب
سهل گیرش تا بسهلی وارهی
هم رهی آسان و هم یابی ثواب
سخت او را گیر کو سخت گرفت
اول او آخر او در ایاب
خوش کمانچه میکشد کان تیر او
در دل عشاق دارد اضطراب
ترک و رومی و عرب گر عاشقند
هم زبان اوست این بانگ رباب
باد می نالد همی خواند ترا
که بیا اندر پیم تا جوی آب
باد بودم آب گشتم آمدم
تا رهانم تشنگان را زین سراب
نطق آن بادست کافی بوده است
آب گردد چون بر اندازد نقاب
از برون شش جهت این بانگ هاست
گر جهت بگریز در دار المتاب
عاشقا کمتر ز پروانه نه
کی کند پروانه ز آتش اجتناب
شاه در شهرست و شهر خندمین
کی گذارم شهر وی گیرم خراب
گر خرد دیوانه شد تنگ کبر کاو
بر سرش چندان بزن کاید لباب
گر دلش جو بیم خسیس افزون شود
کافران را گفت حق ضرب الرقاب

شمس تبریزی ز جام عشق تو
در هوایت بیقرارم روز و شب
جان و دل میخواستی از عاشقان
تا که عشقت مطربی آغاز کرد
ساقیی کردی بشر را چل صبوح
میکشم مستانه بارت بیخبر
تا نه بگشائی تو قندت روزه ام
تا بسازی نیستم موقوف عید
بسکه گشت مهر جانم تشنه است
آن آفتاب خاور مهمان ماست امشب
از آسمان جانان نازل شدست تو آن
دستی بزن که ما را در سر فتاد شوری
چون شیر در میان گمگنه همچو روبه
لعلی که در بدخشان هرگز نشد درخشان
آن مرغ لامکانی مهمان ماست امشب
آن ماه رو که عالم خاک است بر رخ او
بگذشت دور مجنون عهد جم و فریدون
جام شراب وحدت بر کام ماست امروز
آواز داد اختر بس روشن است امشب
برروبه بام بالا از بهر الصلا را
تا روز ساغر می در گردش است خوش شب
تا روز سرو سوسن در باغ ماست رقصان
داود وار ما را آهن چو موم گردد
بر روی جمع زرین سر اختر بوسه میده
شمشیر آبدارش پوشیده مست و خونین

رمل مسدس محذوف

سر ز پایت بر ندارم روز و شب
جان و دل را می سپارم روز و شب
گاه چنگم گاه تارم روز و شب
زان خمیر اندر خمارم روز و شب
همچو اشتر زیر بارم روز و شب
تا قیامت روزه دارم روز و شب
با مه نو عید دارم روز و شب
ز ابر دیده اشکبارم روز و شب

روز و شب را همچو خود مجنون کنم
تا نیابم ابجد در مغز نشست
میزنی تو زخمه و بر میرود
ای مهار عاشقان در دست تو
جان که و زو جان شبا ای جان توئی
چون ز خوان فضل روزه بشکنم
زان شبی کم وعده دادی روز وصل
شمس تبریزی توئی اندر دلم

بحر مضارع مثمن اخرب تقطیعه مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

آیات قاب قوسین بشان ماست امشب
پایی بکوب بر چه جولان ماست امشب
زیرا که گاو گردون قربان ماست امشب
بی رنج و غصه آسان در کان ماست امشب

ما را براق همت آن سوی عرش بردند
ای مطربان خوش گو سر از عشق برگو
ترشی بکن چو سرکه چون شهد باش شیرین
گر تو دلیل این را پرسی ز شمس تبریز

مضارع مثمن اخرب

کفر شکنج زلفش ایمان ماست امشب
میدان ماست امروز دوران ماست امشب
آیات خوب قوسین در شان ماست امشب

ناهید ماه تابان مهر و سپهر گردان
برتر ز عرش اعظم ایوان عزت ماست
ای شمع جان بفروز بنشین مگو چه سوز

مضارع مثمن اخرب

گل چیدنیست امروز می خوردنیست امشب
کین جان چو مرغ آبی در نهر ماست امشب
تا صبح گل بخلوت با سوسن است امشب
کاهن رباست دلبر دل آهن است امشب
کین زر کاز دیده در معدنست امشب
وان نیزه درازش چون سوزن است امشب

تا روز دلبر ما اندر بر است چون دل
تا روز زنگیان را با روم گیر و دار است
امشب شب وصلت در حوض خاص و عام رنیم
مگشای مست دل را تا پای عشق کوبد
آنکو بمکر و دانش می بست راه ما را
خرگاه عنکبوت است آن قلعه حصینش

خلق عالم جملگی مست و خراب
روز و شب را کی گذارم روز و شب
یک زمانی سر نخارم روز و شب
تا بگردون زیر و زارم روز و شب
در میان این قطارم روز و شب
ز انتظارم انتظارم روز و شب
عید باشد روزگارم روز و شب
روز و شب را میشمارم روز و شب
همقرین یار و غارم روز و شب
قرص سپهر گردون در خوان ماست امشب
صحرای کوی حلت میدان ماست امشب
تا در سماع آییم دستان ماست امشب
قند و نبات و شکر در کان ماست امشب
صحرای گوی وحدت برهان ماست امشب
جبریل آسمانی برخوان ماست امشب
با صد هزار دیده حیران ماست امشب
بیرون ز هر دو عالم جولان ماست امشب
کان شمع عالم افروز مهمان ماست امشب
گفتم باختر آری مه با منست امشب
دستش کمر بما را در گردنست امشب
تا شام چینیان را تن تن تنست امشب
شادی آنکه ما هم بر روزنست امشب
کین جان ز بار وصلت در منست امشب
پالان خر بر عنج کو کودنست امشب
برگستوان خنجرش چون گلشنست امشب

خاموش کن که طامع الکن بود همیشه
آن پادشاه جویان مهمان ماست امشب
خورشید چرخ جام گوئیست در کف ما
ای مطرب خوش الحان اسرار عشق برخوان
بالای هفت کیوان ایوان ماست امشب
گر خوان ما ببینی بر خوان ما نشینی
ساقی بده تو جامی لیتان عجز حس دو عالم
نه گوش کس شنیده نه چشم کس بدیده
رغبت بعاشقان کن ای جان پر عجائب
آن روز پر عجائب وآن محشر قیامت
جان راز تست هردم سلطان مسلم
عشق تو چون در آمد اندیشه نیست در وش
جان چیست فقر و حاجت بخشش کیست جز تو
در کش رمیدگان را محنت کشیدگان را
عشق مطلب چه باشد آئینه تجلی
نه نقشهای صورت نه صافی و نه کدورت
شاهی که ما ورا نیم او زان ماست امشب
وز حکم ماست مطلق هر ذره هزار عالم
ما را چو جان بجانان پیوسته بی تحاشی
با ما ز روز محشر ناصح سخن چه گوید
اسباب همت ما اندر ره کان نگنجد
کار همه محبان همچون زر است امشب
دریای حسن اینه چون موج می خرامد
امشب مخسب ای دل حیران کوی منزل
والله که خواب بر من امشب حرام باشد

مضارع مثمن اخرب

قرص سپهر گردان خوان ماست امشب
از خانقاه معنی بالاست حجره ما
ماه هلال پیکر چوگان ماست امشب
فریاد فیلسوفی بی حکمت فصوصی
تا در سماع آئیم دوران ماست امشب
ای شمس دین اگر تو خواهی با حدیثی

مضارع مثمن اخرب

مهمان خلد ای من جهان مهمان ماست امشب
اصحاب نظاره مستند در کناره
فرمان هر دو عالم فرمان ماست امشب
مطرب بزن تو رق را خاجم بده طبق را
هر جا که هست چشمی حیران ماست امشب
رومی اگر درین جا بی ره وصل نوشد

مضارع مثمن اخرب

گشته است پیش حسنت مستغرق عجائب
چون طیبات خواندی طیبین فشاندی
این شکر از که گویم از شاه یار جاذب
در جیب چاک کردی وای پاک جیبان
عشق تو صبح صادق اندیشه صبح کاذب
ای عقل باش حیران وصل ورای هجران
ای قبله حوائج معشوق هر مطالب
تک نقد شد قیامت اینک یکی علامت
زان خم بهای جانا ای جذبه تو غالب
تا بنده این دو دیده صبح خدا امیده
نفس وجود چه باشد آئینه معائب
گو بلبل حسینا تا گفتی سخنها
نه ماضی و نه حالی نه زینه نه مراتب
عقلم برفت از جا باقیش را تو فرما

مضارع مثمن اخرب

باجمله آفرینش فرمان ماست امشب
در منزلی که رهش روح الامین بماند
صد جوق شوق شورش جان ماست امشب
در طور تن چو دیدیم از حق بحق تجلی
درگاه روز محشر دیوان ماست امشب
این نه سپهر مینا باده و برج اعلی
بالای لامکانی دکان ماست امشب
مولای در معنی جوئی ز شمس تبریز

مضارع مثمن اخرب

خاک ره از قدومش چون عنبر است امشب
دائم خوشیم با وی اما بفضل یزدان
کان ناظر نهانی بر منظر است امشب
پهلو منه که یاری پهلوی تست آری
کین جان چو مرغ آبی در کوثر است امشب
چون صبح دستگیر آمد امشب بکوب دستی

باده چه بحث داری کو جام الکنست امشب
بازار شهر و مردم دوران ماست امشب
چون خر بمانده در گل نادان ماست امشب
رخسار ماه رویان برهان ماست امشب
سلطان هفت کشور بر خوان ماست امشب
کاندر میان یاران یاران ماست امشب
کانوار هر دو عالم در جان ماست امشب
جامی دهید او را جویان ماست امشب
بنشین میان مستان اینک می و کواکب
طیب تر از تو نبود ای معدن اطائب
سر کرده در گریبان چون صوفی مراقب
چون وصل تست زانکس گو نیست از تو غائب
طالع شد آفتابت از جانب مغارب
دام طلب دریده مطلوب گشته طالب
بگذشته بر دهن ما ننوشته هیچ کاتب
ای درت نرفته کس نا امید خائب
چون آن ماست امشب دوران ماست امشب
از خود بلطف آنجا خواهان ماست امشب
چندین هزار مؤمن جویان ماست امشب
هفت اختر ثریا حیران ماست امشب
دریای در معنی عمان ماست امشب
جان همه حسودان کور و کر است امشب
ما دیگریم امشب او دیگر است امشب
برگیر سر که این خوش زان ماست امشب
رقصی که شاخ دولت سبز و تر است امشب

هر مقصدی مرا هی کو رسیت امشب
خاموش ای ساده کز نور روی آن شاه امشب

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف و مقطوعه مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

بر جه ز جا که این چه خطابست مستطاب
ای دل مباش غافل و از حق مشو تو دور
بنگر جمال فخر تجلی تو بی حجاب
یک شعله نور حق اگرت در دل اوفتد
کان نور نور حشر برون آید از نقاب
گر کیمیای آن لسباقی تقدیس بنگری

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

آخر رود آتشی که نمیرد بهیچ آب
بنگر بخانه تن و بنگر بجان من
خونم شراب گشت ز عشق و جگر کباب
چون دیده پر شود ز خیالش ندا رسد
هر خانه کاندر او فتد از عشق آفتاب
دریای عشق را چو دلم دید ناگهان
اندیشه‌اش روان شده دلهای چون سحاب
شمس کمال از تو صنم نهفت روی

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

عالم ترا است آینه و مظهر کتاب
شد محو در وجود وجودات کائنات
گردیم این حباب یکی بود در حساب
اینجا رقیب تو نبود غیر خط تو
گر میروی بنخجیر و با بلا تاب
چون نیست بر رخ تو نقابی بغیر شمس

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

هین دست چون کشیدم ز عنا زده خطاب
گفتی مکن شتاب که آن هست فعل دیو
چندین هزار یار مشتاق آن جواب
از خاک بیشتر دل و جانهای آتشین
بی دست و پا تا آمده در سیر انقلاب
وقتی که او سبک شود آن بادپای اوست
اندر شفاعت آید آن عذر خوش خطاب
با ساقیان ابر بگوید که برجهید
اندیشه ام ز رحمت بوی دل کباب
پس ساقیان ابر بهاندم روان شوند

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

کاندر خزانهٔ دل من تابد آفتاب
از پای در فتادم از شرم این که هم
گفتم که چهره دیدم و آن بود خود نقاب
از نور آن نقاب بسوزد عالمی
واگشت و لقمه کرد مرا خورد چون عقاب
برخوردم از زمانه چو او خورد مر مرا
زانست کو بدید گوارش از این شراب
زین اعتماد نوش کنند اولیا بلا

از شمس دین مدین روح هر کسی شد مقصد
جان و دل و زبانم بس بر خورست امشب
ای شمس حق تبریز از زلف مشکبیزت
در روم و چین فتاده و شور و شرست امشب

ای دل ز حق رسید تو ارجعی خطاب
کز حق هزار رحمت و لطفست مستجاب
اندر حجاب ظلمت تن چند میروی
رخساره ات شود بنظر همچو آفتاب
نور قلوب پاک تو نوریست بی نظیر
مست می الست شیخ ای دل خراب
از شمس دین که مفخر تبریز حق بود
جان و دل تو گرد و زین ای صواب
باز آمد آن مهی که ندیدش فلک بخواب
از جام عشق او شده ام مست و آن خراب
سیر شراب خانه چو شد با دلم حریف
کاحسنت ای پیاله و شاباش ای شراب
چنگال عقل از بن و از بیخ بر کند
از من بجست و روی همی گفت مرا بیاب
خورشید روی مفخر تبریز شمس دین
همچون شفق روان شده از چشم خوناب
خواهی که ذره ببری ره با آفتاب
او همچو آفتاب تو از آفتاب تاب
ز انسان که تو کتاب کمالات حضرتی
استاره گم شود گه اشراق آفتاب
از صد هزار گرچه گذشت از عدد ولیک
مگذار آن رقیب بدین در بهیچ باب
خوش خلوتیست با رخ دلدارم ای رقیب
ای آفتاب لطف برانداز این نقاب
خوابم ببسته بگشا ای قمر نقاب
تا سجده های شکر کند پیشت آفتاب
دامان تو گرفتم و دستم بتافتی
دیوا و بود که می نکند سوی تو شتاب
یارب کنم که بینم بر درگه نیاز
مستسقیانه کوزه گرفته که آب آب
بر خاک رحم کن که ازین چار عنصر او
لنگانه بر جهد دو سه گامی چو سحاب
تا خنده گیرد از تک آن لنگ [illegible]
کز تشنگی خاک بخورشید اضطراب
گیرم که من نگویم آخر نمیرسد
با جره و قنینه و با مشک پر شراب
خاموش و در خراب همی جو گنج عشق
کین گنج در بهار بروئید از خراب
واجب کند چو عشق مرا کرد دل خراب
کان شه دعام گفت که هم اکنون مستجاب
پس هر چه که بخود مرا بهر ساکنی
یارب چگونه باشد آن ماه بی حجاب
بر من گذشت عشق و من اندر پیش شدم
در بحر جذب غلتم و وارستم از عذاب
آزا که لقمه‌های بلا ناگوار نیست
زیرا بهیچ وجه نترسد ز آتش آب

هر محنت و بلا که ز تبریز جان رسد
بیا بحلقه دردی کشان بخور و بخواب
بیا که مجلس ما را بجز تو در خور نیست
بیا که مجلس خاص است لطف ساقی جام
ازین سرای غم انجام رخت بالا کش
کلید مخزن اسرار غیر شمس چو نیست
بجان تو که مرو از میان کار مخسپ
برای یار لطیفی که شب نمی خسپد
شبی که مرگ بیاید [illegible] گوید
بترس ازان شب تاری عظیم بی زنهار
خدای گفت که شب عاشقان نمی خسپند
هزار بار بگفتم خموش شو و نیست
ترا که عشق نداری ترا رواست بخسپ
ز آفتاب غم یار ذره ذره شدیم
طریق عشق ز رهنما و درون و برون باشیم
ز کیمیا طلبی ها چو مس گدازانیم
قضا چو خواب مرا بست ای تو تعبیر برو
منم که خون خورم ای جان تو نی که گوشت خوری
لباس حرف دریدیم سخن رها کردیم
رباب مشرب عشقست و مونس اصحاب
در آتشی بدمی شعله ها برافروزد
کشایش گره مشکلات عشاق است
خر از کجا و دم عشق عیسوی ز کجا
ببانگ دهل و دهدهه بیک جو هم آیند
ز چشم مست تو ای شمس مفخر تبریز

بحر مجتث مثمن مخبون مقصور تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بیا بمجلس طوبی بهم و حسن مآب
بیا که بی تو حرامست یکنفس می ناب
چو آفتاب برآمد چه خفته در خواب
که دید گلبن امید و زمین سیراب

بیا که جام جگر خون ز انتظار کیست
بیا که نوبت عشرت و وقت میخواریست
بیا که در دل دریاست گوهر یکتا
بیا که در دل من رازهای پنهانیست

مجتث مثمن مخبون مقصور

ز عمر یکشبکم گیر و زنده دار مخسپ
موافقت کن و ای ابر و سیار مخسپ
بحق تلخی آن دم که دم شمار مخسپ
و ذخیره دار شبی را و زینهار مخسپ
اگر خجل شده زان شرمسار مخسپ
یکی بیار و عوض گیر صد هزار مخسپ

هزار شب تو برای هوای خود خفتی
بترس ازان شب نجوریی که تو تا روز
ازان ز لا تعلق هیبت که سنگ آب شود
اگر چه زنگی شب بیکسا بی صحبت
شنیده که شهان کارها شب یابند
چو مغز خشک شود تازه مغز بخشد شب

مجتث مثمن مخبون مقصور

ترا که این هوس اندر جگر نخاست بخسپ
چو عشق مذهب تو خدعه و ریاست بخسپ
ترا که بستر و بالین چو کیمیاست بخسپ
که خواب فوت شد و خواب را قضاست بخسپ
چو لوت رفت یقین خواب اقتضاست بخسپ

بجستجوی می حاکش چو آب میجوییم
صباح ماست صبوح و عشای ما عشوه اش
چو مست هر طرفی می فتی و می خیزی
بدست عشق در افتاده ایم تا چه کند
من از دماغ بریدیم امید از سر نیز

مجتث مثمن مخبون مقصور

که ابر را عربان نام کرده اند رباب
بجز غبار نخیزد چو ده دمی بتراب
چو مشکلیش نباشد چه در خورست جواب
که این کشا و ندادش مفتح الابواب
ندای رب برهاند ز تفرقه ارباب

چنانکه ابر سقای گل و گلستانست
رباب دعوت باز است سوی شه باز آ
چرا بشکل حیوان چو آب آمد کاه
که عشق خلعت جانست و طوق گردنها
ز عشق کم کو با جسمیان که ایشانرا

بحر مجتث مثمن مطوی محذوف مسبغ مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلان

نبود عقاب جان که بود عزت ثواب
بلب رسید حیاتت بکیدش دریاب
ز دست ساقی باقی ز من ور لبی حجاب
بروی آب بجنبش ز باد همچو حباب
بیا که گنج نیابی مگر به کنج خراب
مدار دست ازو کز ویست فتح الباب
یک امشبی چه شود از برای یار مخسپ
فغان و ناله و یارب بکن بزار مخسپ
اگر تو سنگ نه آن بیاد آر مخسپ
مگیر جام می و ترس ازان خمار مخسپ
برای عشق شهنشاه کامکار مخسپ
که جمله مغز شوی ای امیدوار مخسپ
برو که عشقی در علم نصیب ما مخسپ
ترا اگر غصه آن نیست کو کجاست بخسپ
ترا که رنجت و غم عشاست بخسپ
که شب گذشت کنون نوبت دعاست بخسپ
چو تو ببست شدی و بدست رهبت بخسپ
ترا دماغ تر و تازه چون بجاست بخسپ
تو که برهنه نه ترا قباست بخسپ
رباب قحبت ضمیرست ساقی الباب
بطبل باز نیاید بسوی شاه غراب
که تخم شهوت او شد خمیر مایه خواب
برای نکت وصال و برای رفع حجاب
وظیفه خوف و رجا آمد و ثواب عقاب
دلم ز آتش شوقت مدام مست کباب

ن آن شب که بیار مخسپ
[illegible] ۱۲ جمال [illegible] دوم مجازی [illegible] ۱۲
ل اجاب

دست نگه با نگر دست بزن پا بکوب
مسخره باد گشت هر چه در خلقت گشت

پای بزن بر سرش هین پر یاتیش بکوب
چونکه بنجوای رسید از دم هر گوشه گیر

بحر سریع مسدس مطوی بتقطیع مفتعلن مفتعلن فاعلات

دیدهٔ نم دیده بر آفتاب
چیست مراد تو ز سوز دلم

نقش به بین باز که میزد بر آب
بست خیالت ره خوابم چنان

گه کشیم باز بر رفع حجاب
شمس ز هر نسخه نشان تو جست

بحر سریع مسدس مطوی

رو نتوان دیدنش الا در آب
دیده برویت نتوان کرد باز

تاب گرفت از رخ تو ماهتاب
وهنت از آتش آهم بسوخت

طاب لنا العشق و نحن الحباب
بس که شد از دیده روانم دو رود

ما قطع الورد بصوت الکلاب
خاک شو ای شمس بچشم حسود

بحر سریع مسدس مکسوف بتقطیع مفتعلن مفتعلن فاعلن

روز کجا باشد همتای شب
خواب بخواهد بگریزد ز خواب

مشتغل و بنده و مولای شب
پیش تو شب هست چو دیگ سیاه

ما بدر از او پهنای شب
دست مرا بست شب از کسب و کار

ذوق دگر دارد سودای شب
مفخر تبریز تویی شمس دین

سریع مسدس مطوی مکسوف

مرد خدا را نبود خورد و خواب
مرد خدا نیست ز خاک و ز باد

مرد خدا گنج بود در خراب
مرد خدا قبلهٔ طاعت بود

مرد خدا را چه خطا چه صواب
مرد خدا عالم از حق بود

مرد خدا یار و دُر بی سحاب
مرد خدا دارد صد چرخ و ماه

مرد خدا دارد عمار از رکاب
مرد خدا نیست نهان شمس دین

بحر خفیف مسدس مخبون مقصور بتقطیع فاعلاتن مفاعلن فعلات

چشم در چشمخانه چون سیماب
گشت شب دیده و خلق افتادند

از می خواب هر دو گشت خراب
جمله اندیشها چو برگ بریخت

وحشت کسی کو نشد مسخرهٔ باز جو
وانچه کشد سر باد خار بود خشک چوب

هر چه ز راه جزای تو رو ننهد سرکشد
خاک کسی شو کزو چاره ندارد قلوب

ای شده دل ز آتش عشقت کباب
از نظر سوختگان رخ متاب

پرده بر انداز که باز آوریم
هست مگر میلت ز غیبان کباب

دوش خیال تو ببرد آب روم
کز غم تو خواب نه بینم بخواب

شعبده را گه بحجابم کشی
دید ترا معنی و خود را کتاب

روی تو دیدم شدم از دیده آب
چشمه شو و چشم چو دید آفتاب

چشمهٔ خورشید نیاید بچشم
باز توان دید و لیکن بخواب

تاب رخت دیده ام از انفعال
بر زنمش باز بدیده گلاب

ما ز غم عشق تو در نگذریم
کرد ببین خانهٔ مردم خراب

از تو نگردیم بجور رقیب
لیس له نافع الا التراب

چونکه در آریم بغوغای شب
گرد بر آریم ز دریای شب

شب تتق شاهد غیبی بود
زانکه ندیدست تماشای شب

بس دل پر نور ببیند جان پاک
چون نه چشیدی تو ز حلوای شب

راه دراز است برانیم تیز
تا بسحر دست من و پای شب

روز اگر کسب و سوداگریست
حسرت روزی و تمنای شب

مرد خدا مست بود بی شراب
مرد خدا سیر بود بی کباب

مرد خدا واله و حیران بود
مرد خدا نیست ز نار و ز آب

مرد خدا شاه بود زیر دلق
مرد خدا نیست رهین ثواب

مرد خدا ز انسو کفرست و دین
مرد خدا نیست فقیه از کتاب

مرد خدا بحر بود بیکران
مرد خدا دارد صد آفتاب

مرد خدا گشت سوار عدم
مرد خدا را تو بجوی و بیاب

چشمها وا نشود از خواب
چشم بگشا جمله را دریاب

بنگر آخر که بقرار شدهست
چون ستاره میانهٔ مهتاب

هم سیاهی و هم سپیدی چشم
گرد بنشست بر همه اسباب

بی

عقل اگر آن تست هین دریاب
بنگی شب نگر که چون داده است
کار بگذشت از سوال و جواب
آن سواران تیز اندیشه

بحر خفیف مسدس مخبون مقصور تقطیعه فاعلاتن مفاعلن فعلات

مالکم قاعدین عند الباب
نوبت هجر و انتظار گذشت
فانزعوا فی شفاعة الاثواب
لذت عشق با دماغ آمیخت
انه العشق عشقهم آداب
دختران ضمیر مست شدند
لا روس هوی ولا اذناب
گر شما محرم ضمیر نه اید

بحر کامل مسدس مضمر تقطیعه مفتعلن متفاعلن متفاعلن

قلبی علی نار الهوی یتقلب
ان کنت تهجر فی تعذبنی به
ابکی و ما قد جری اتعتب
ما احب بان اقول فدیتکم
ما هکذا عشقی به لا تحسب
ما عشت فی هذا الفراق سویعة

بحر کامل مسدس مضمر

وهل تهتدی نحو السمار النوائب
العله ظلام الکون نوره دادنا
فوالله ان القلب ما هو تایب
فقلبی خفیف الطعن نحو احبتی
فانی بقلبی او سلامی لایب
وکیف تتوب القلب عن ذنب ودکم

ردیف التاء بحر هزج مثمن سالم تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

درآ تا خانه هستی بپردازم همین ساعت
صلا زن پاکبازی را رها کن جان کمبازی را
که وقت آمد که من جان را ببازم همین ساعت
چو برمی آید این آتش فغان خیزد از عالم
که مرجان را برشک آرم ز بر و زیرم همین ساعت
ز شمس الدین تبریزی که برق لامکان آید

هزج مثمن سالم

که تا دلها خنک گردد که دلها سخت بریانست
نباشد همچنین شهری و بازاری کم از شهری
وان معشوق ما در زیر گرد آتش فروزانست
تو مستان را انگیزی پریشان را انگیزی
نگیر آشفته میگویم که زان مو پریشانست
اگر گیری در اندازی چه غم دارم چه کم داری
نگارا بوی غمان آید اگر مریخ خندانست
دلم با خویشتن آید شکایت را رها کردم
که جانا جان لطیفست و جان چون یک جانانست
گران جان نیست و کیست آن جان همیشه آن ادبستان

عقل شد گوشه و میگوید
جمله خلق را ز بن بنگ آب
چشم در عین غبن افتادست
همه ماندند چون خران بخلاب
شمس تبریز جان من افزود
ای محب جان من مرو بشتاب
یار آمد به صلح ای اصحاب
فادخلوا الدار یا اولی الالباب
آفتاب جمال چهره گشاد
کامتزاج العبید بالارباب
ادب عشق جمله بی ادبیست
وسط روض القلوب الدولاب
باده عشق ننگ و نام شکست
فاستمعوها من وراء حجاب
شمس تبریز جام عشق از تو
نحن الکبد للشراب کباب
امسی واصبح بالجوی اتعذب
انت المنی وبلاک لا اتعذب
مابال قلبک قد قسی یا منیتی
احیی بکم وقتیل کم اتلقب ن عشقت
واشرب بالصبر لی متندیا
لولا لقاءک کل یوم ارقب
انی اتوب مناجیا ومنادیا
فانا المسی سیدی و یذنب
علونا سما الوجه من نحر سلم
وقد جاوز الکونین هذا عجائب
فان فارق الایام من حسن منا
وان تقضت عن تعنیها التراب
علیکم سلام من حمیم مرتینی
فقلبی مدا عما خلاکم کتایب
جواب لمن قد قال بما بد بعلة
اری البعل قد بالت علیه الثعالب
درآ تا خرقه قالب دراندازم همین ساعت
که یک جان دارم و خواهم که دربازم همین ساعت ن قوسین را
کمان کن خم ابروانه که تیر جان تو بنشینی
امانم ده امانم ده که بگدازم همین ساعت
جهان از ترس میدرد و جان از عشق می پرد
سمند خسروی هر گوشه تک تازم همین ساعت
که در دنیای عاشقان شهری که شهر ننگ اینجا نیست
که آنجا کم رسد عاشق که معشوقی فراوانست ن برسد
که تا ماری کنیم آنجا و بازاری نهیم آنجا
که دیو عدل و انصاف و معشوق مسلمانیست
گر این جمع عاشقان با ربح عشق کهنه میتوزند
خنک آن را که میگیری که جانم مست ایشانست
خداوندا باحسانت بحق نور تابانت
که عاشق چون گیا انجا بیابان در بیابانست
بخند و چشم مخمورش مرا گوید نمی ترسی
هزاران جان همی بخشد چه شد گر خصم بیجانست
منم ناصح خشم آلوده هر دو خصم خشنودند
که جان قطره است و او عمان که جان حبه است و او کانست

نه در اندیشه میگنجد نه آنرا گفتن امکانست
خمش کن همچو عالم شو خموش و مست سرگردان

هزج مثمن سالم

نه هر نخلی شود شیرین نه هر شیرین شکرچینست
نه هر مرغی تواند کرد در دست شهان منزل
نه هر خسرو و شیرینی سزای تاج و تمکینست
نه راز خلوت شاهان بهر کس راتوان گفتن
شجی الخبیث بار آرد اگرچه مغز شیرینست
ترا تا آئینه نبود ز زنگ ما و من روشن

بحر هزج مثمن اخرب تقطیعه مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

صد رطل در آشامم بی ساغر و بی آلت
مرغان هوائی را بازان خدائی را
می از لب من جوشد در مستی آن حالت
آن دانه آدم را کز سنبل او باشد

هزج مثمن اخرب

فریادکنان پیش تو کای معطی هر حاجت
انگشتری حاجت مهر است سلیمان را
کو بشکند و سوزد صد توبه بیک ساعت
ای کیج سری کان سر پیچیده نگردد او
چرنده و پرنده لنگند درین حضرت
ای عشق توئی کلی هم تاجی و هم نعلی
بردوخته ما را بر چشمهٔ این دولت
خارم ز تو گل گشته و اجزا همه کل گشته
در جزو ببین کل را این باشد اهل همت
خاری که ندارد گل در صد چمن ناید
کین بانگ و دو کف نبود بی فرقت و بی وصلت
خامش که بهار آمد گل آمد و خار آمد
ای یوسف در چه بین شاهنشهی ملکت
شمس الحق تبریزی سلطان شکرریزی

بحر هزج مثمن اخرب مسبغ تقطیعه مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلان

از خجلت آن خورشید مه در عرقی مانده است
عمر ابدی تابان اندر ورق بستان
اسرار همه پاکان آنجا شفقی مانده است
پیچیده ورق در وی نعری ز خداوندی

بحر هزج مثمن اخرب مسبغ

گل در عرقی رفته مه در قلقی مانده است
کردی بدلم دعوی جان نیز فدا کردم
کز عشق توام در بر زرین طبقی مانده است
روزی دو سه دیگر تو زحمت ما میکش

بحر هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور تقطیعه مفعول مفاعیل مفاعیل مفاعیل

وین قبله دل کیست بگو جان خرابات
هرگز دل عشاق بقربان کسی نیست
کز ابر برآید مه تابان خرابات
ما از لب و دندان اجل هیچ نترسیم

سخن در پوست میگویم که جان این سخن غیبست
دگر اندیشه است ای جان چرا افتان و خیزانست
نه هر مردی که ریش و فش سزای عز و تمکینست
نه هر باغی بی برگی پر از ریحان و نسرینست
نه هر بویی برآرد گل نه از هر سنگ آب آید
نه هر قلبی شود عاشق نه هر چشمی خدا بینست
نه هر تارک سزاوارست تاج خسروانی را
نه هر سینهٔ مردان سزای قلب سنگینست
حدیث لعل شیرینش مپرس از ترشرو گفتن
ز نور شمس نتوان دید گرچه چشم آن بینست
با دست هزاران سر اندر سر و در سلبت
پرباد چرا نبود سرمست چنین دولت
هر لحظه و هر ساعت بر کوری هشیاری
از غیب بدید آرم بی صنعت بی حیلت
خود در کف دست من زمان عجب آسیبی
بفروختم جنت را بر جان نهم آن منت
حالت ده و حیرت ده ای مبدع هر حالت
لیلی کن و مجنون کن ای صانع بی آلت
صد حاجت گوناگون در لیلی و در مجنون
ره نیست به پیش ما زو دست مده صحبت
بگذشت مه توبه آمد بجهان مائی
وی کور دلی کان دل باده نکند نیت
مالنگ شدیم ای جان بند در خانه
هم دعوت پیغمبر هم ده ولی است
از غیب برآوردی ما را تو جگر تشنه
هم اول ما راحت هم آخر ما رحمت
در خانه ببین گل را اسرون همه کس ببند
خاکی ز کجا یابد بی روح سر و سلبت
کف میزن و زین می آن تو تماشا هر بانگی
از غیب برون جسته خوبان جهت دعوت
در مجموره ببین می را وز هیبت تبیین را
یکسر همه بی هست با خود و سبو جنت
از دفتر عمر ما یکتا ورقی مانده است
کز غیرت لطف آن جان قلقی مانده است
بنوشته بر آن دفتر حرفی ز شکر خوشتر
بی خوف ز تحویلی بی جای وقتی مانده است
نامش ورقی مانده مالک ابد اندر وی
شمس الحق تبریزی روشن حلقی مانده است
جانا نظری فرما کز یار تقی مانده است
واکنون غم کارم خور کآخر شفقی مانده است
از قرص رخ خوبت ذره عارض گلرنگت
زین بیش سخن ناشد بر بات تهی مانده است
گر سیم و زرم گم شد از ما تو چه برگشتی
کز دفتر عمر ما خود تا ورقی مانده است
از اول امروز حریفان خرابات
مهمان تو اند ای شه سلطان خرابات
امروز چه روزست بگو روز سعادت
کو مست شب و ز لب قربان خرابات
صد زهره را اسرار بآواز در آید
چون زنده شدیم از لب و دندان خرابات

برگاه منه رخت که عشق آید و جان مست
کین رخت گرو کن بر رندان خرابات

هر جا که به شمس الحق تبریز دهد دل
او کافر عشق است و مسلمان خرابات

هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور

امروز نشستیم چو رندان بخرابات
امروز نداریم سر زهد و مناجات

امروز شکستیم در توبه و پیمان
امروز بجز باده مدان جان خرابات

امروز چه گوئیم چه بدمست و چه باده
امروز چه ساقی همه لطفست و مراعات

امروز ز هجران نه اثر ماند و نه بوئی
امروز ز دلدار وصالست و ملاقات

امروز عطاها و نواهاست ز ساقی
امروز قدحها و فرحها و شرابات

امروز ندانیم ز مستی سحر از شام
امروز ز اوقات گذشتیم و ز ساعات

امروز همه مشغله و فتنه و سوزیم
امروز هیاهوست درین مجلس مهمات

امروز رسیدیم درین منزل حاصل
بگذشته از منزل تشویش و علامات

ما را چه ازان که دگران بار کشیدند
بی یار چه دادست بما یار عنایات

فیل و شه شطرنج درین عرصه نگنجد
خود کرده مرا از رخ شه بیدق بشه مات

امروز شما را دلدار آورد شرابی
کاندر نه زمین بد نه بخوابی نه سموات

از خویش برستیم و همه باده پرستیم
جز دیدن ساقی بر ما نیست کرامات

شمس الحق تبریز صلا داده حریفان
پر باده توحید نه ارکاس خرافات

هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور

اندر دل هرکس که ازین عشق اثر نیست
تو وا بره برو کش که بجز خصم تو سر نیست

ای خشک درختی که ازان باغ نرستست
وی خوار عزیزی که درین ظل شجر نیست

بگسل ز خر این عشق اگر در تیمی
زیرا که بجز این عشق ترا خویش و پدر نیست

در بند عشاق نه بیماری و مرگست
هر جان که سفر کرد ازین رنج بتر نیست

در صورت هر کس که ازان رنگ ندیدی
ای جان تو بتحقیق که از جنس بشر نیست

هر نی که بدیدی بمیانش کمر عشق
تنگش تو ببر گیر که چو بت تنگ کمر نیست

گردن بنه و چون و چرا هیچ مگو تو
گر دولت و بخت است که اینجات خبر نیست

شمس الحق تبریز چه در دام کشیدت
منکر بچه ره است که امکان حذر نیست

هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور

این خانه که پیوسته درو بانگ چغانه است
از خواجه بپرسید که این خانه چه خانه است

چون آینه جان نقش تو در دل بگرفتست
دل در سر زلف تو فرو رفته چو شانه است

در حضرت یوسف که زنان دست بریدند
ای جان بمیان آی که جانان بمیانه است

مستست بران نقش نشین خانه ور آزود
تاریک کند آنکه درو جای ستانه است

در بیشه شیران شو و از زخم میندیش
کاندیشه و ترسیدن اشکال زنانه است

هستند همه خانه کسی را خبری نیست
از هر که درآید که فلانست فلانه است

آنجا نبود زخم همه رحمت محض است
لیکن پس در وهم تو مانند ستانه است

در بیشه مزن آتش و خاموش کن ای دل
در کش تو زبان را که زبان تو زبانه است

این صورت بت چیست اگر خانه کعبه است
وین نور خدا چیست اگر دیر مغانه است

بر خانه منه دست که این خانه طلسمست
با خواجه بگوئید که او مست شبانه است

گنجیست درین خانه که در کون نگنجد
این خانه و این خواجه همه فعل و بهانه است

فی الجمله هر آنکس که درین خانه رهی یافت
سلطان زمین است و سلیمان زمانه است

خاک و خس این خانه همه عنبر و مشک است
بام و در این خانه همه بیت و ترانه است

این خانه عشق است و قیامتگه عشاق
سغراق خدایانه و بزم ملکانه است

چون روز قیامت که کسی را سر کس نیست
از خوف ندانی که فلانست فلانه است

مستان خدا گرچه هزارند یکی اند
مستان هوا ضد دوگانست و سه گانه است

این خانه جانست همینست که جا نیست
نه زیر و نه بالا و نه شش سو نه میانه است

این خواجه چرخست که چون زهره و ماهست
وین خانه عشقست که بی حد و کرانه است

ای خواجه یکی سر تو ازین بام فرو کن
کاندر رخ خوب تو ز اقبال نشانه است

سوگند بجان تو که جز دیدن رویت
گر ملک جهانست فسونست و فسانه است

حیران شده بستان که چه برگ و چه شکوفه است
واله شده مرغان که چه دامست و چه دانه است

اجزای جهانست نشانی ز جهان دار
ما را رخ چون ماه نشان بخش نشانه است

خامش کن جانان چو تقاضا نفرستد
حلمی که روانست سوی ارواح روانه است

هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور

آن یار گل اندام که در شیب تبار رفت
بر ما چه عنایت که بردی چه جفا رفت
آورد سلامی و زما برد پیامی
با باد صبا آمد و شامی که سما رفت
آه دل بیدل ز دل سوخته من
عمریست که گم گشته ندانم که کجا رفت
ای دوست بیا تا من و تو زار بگرییم
کز قصه دوشین بسر ما که چها رفت
مستانه حلالست که در عشق تو گشته است
آخر ز تو داریم ندانم که کجا رفت

بحر هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور

بار دگر آن دلبر عیار مرا یافت
سرمست همی تاخت ببازار مرا یافت
پنهان شدم آن نرگس مخمور مرا دید
ناگه بگریختیم از خانه خمار مرا یافت
امی قرده که آن غمزه غماز مرا جست
دی بخت که آن طره طرار مرا یافت
گفتم که درا منهی شهرم که بیابد
آنکس که درا منهی اسرار مرا یافت
از خون من آثار بهر راه چکیدست
اندر پی من بود بآثار مرا یافت
بگریختنم چیست چو زد جان بسر و گیس
پنهان شدنم چیست چو صد بار مرا یافت
دستار بود از سر مستان بگرو کان
دستار ببرد کو سر و دستار مرا یافت
من از کف یا خانه همیکردم بیرون
آن سرو که در صد گلشن و گلزار مرا یافت
انگشت خود بر سر من یار گل افشاند
آن بلبل و آن نادره بکرار مرا یافت
من گم شدم از خود من آن ماه چو کیلی
امروز مه اندرین انبار مرا یافت
چون آهوان شیر رمیدم ببیابان
آن شیر که صید بکهسار مرا یافت
آن کس که نگه دار دو گیرد آهو
باصبر و توانی و بهنجار مرا یافت
در کام من آن شست و من اندر تک دریا
صیاد بسر رشته جرار مرا یافت
جامی که برد از دلم آزار بمن داد
آن لحظه که آن یار کم آزار مرا یافت
این جان گران جان سبکی کرد و بر جست
کان طبل گران سنگ سبکسار مرا یافت
امروز نه هوشست و نه گفتار و نه گوش
کان اصل هر اندیشه و گفتار مرا یافت
شمس الحق تبریز چو بگشود نظر را
در روشنی دیده دیدار مرا یافت
میگوید شمس الحق تبریز دگر بار
بار دگر آن دلبر عیار مرا یافت

بحر هزج مثمن اخرب مکفوف مقصور

زان شاه که او را هوس طبل و علم نیست
دیوانه شدم بر سر دیوانه قلم نیست
از دور ببینی تو مرا شخص رونده
آن شخص خیالیست و بغیر عدم نیست
پیش آی تمام شو که ... جان نیست
اما نه خیال جان که بجز غصه و غم نیست
من بی من و تو بتبه در آییم درین جای
زیرا که درین خشک بجز ظلم و ستم نیست
این جمع بی گنند غرق و لیکن نکشد کس
کین آب حیاتست بجز لطف و کرم نیست
کش خوبی همه گل بود و خار نباشد
زان رو که درین راه گل و خار بهم نیست
هر تیر که از کیش تو آید بدل ریش
او مرهم جانست درو هیچ الم نیست
شمس الحق تبریز بیا زود و بگو لا
زیرا که جواب ارنیت لا و نعم نیست

بحر هزج مثمن مکفوف محذوف تقطیعه مفاعیل مفاعیل مفاعیل فعولن

بیایید بیایید که گلزار دمیدست
بیایید بیایید که دلدار رسیدست
بیایید بیکبار همه جان و جهان را
بخورشید سپارید که خوش تیغ کشیدست
بیران شست بجنبید که از یار بماندست
بران یار بگریید که از یار بریدست
همه شهر بشورید چو آوازه در افتاد
که دیوانه دگر بار ز زنجیر رسیدست
بگوئید بلها و دگر هیچ مگوئید
چه جای دل و عقلست که جان نیز رمیدست
چه روزست چه روزست چنین روز قیامست
نگر نامه اعمال آفاق پدیدست
خمش باش خمش باش بکن فاش مکن فاش
مخور غوره منشار که انگور رسیدست

هزج مثمن مکفوف محذوف

در آئید در آئید بمیدان خرابات
مترسید مترسید ز هجران خرابات
شهنشاه شهنشاه یکی بزم نهادست
بگوئید بگوئید برندان خرابات
همه مست در آئید درین قصر در آئید
که سلطان سلاطین شده مهمان خرابات
همه مست و خرابید همه دیده پر آیید
چو خورشید بتابید بر ایوان خرابات
همه دیده و جانند همه لطف داناتند
همه سرو روانند به بستان خرابات
در آئید در آئید مترسید مترسید
گنهگار ببخشند بسلطان خرابات
همه آن خواجه وفا کرد همه دیده برا کرد
گنهگار روا کرد سلیمان خرابات
زهی امر رهائی زهی بزم خدائی
زهی صحبت شاهی زهی جان خرابات

ز ره هفتم تبریز تهی همه شکرریزند
که همانند مرس را سوی ایوان خرابات

هزج مثمن مکفوف محذوف

آن سرو سهی از بر ما رفت چه حالست
گر ناله دلم از غم سوداش چو نالیست
پوشید ز برات آن رخ در فورم شب اورد
خورشید گر از بقعت ندانم که چه حالست
چون عکس رخش باز در آئینه دیده
دیدیم شدم از رهش آتش گفت خیالیست
دل گفت بجز مستی مانیست حجابی
با مستی خود وصل مجو کام محالست
از هستی خود رست نشستیم چو دیدیم
بر چهره او مهر و ملک ماست که حالست
در شمس نگر تا بنماییم بتو حق را
گر بر ورق کون از آن حسن مثالست

بحر هزج مسدس مقصور تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل

ای ساقی تو ای قاضی حاجات
شرابی ده که آید در مناجات
چنان گشتم ز مستی و خرابی
که نشناسم اشارات از عبارات
پدر بر خم خم وقف کرده است
سبیلم کرده ما در خرابات
دو گوشم بست یزدان تا رهیدیم
ز حال دی و فردا و خرافات
دگر گو نیست کوی اهل تمییز
که آنجا رسم طاعات ست و زلات
وزین که کار خداشاهیست ساقی
فرو ریزنده می را بی مکافات
ز نور شمس تبریزی عیان شد
هزاران پرتو نور مناجات

هزج مسدس مقصور

بده یک جامم ای پیر خرابات
مگو فردا که فی التاخیر آفات
بجای باده ده ده خون فرعون
که آمد موسی جانم بمیقات
شراب ما ز خون خصم باشد
که شیران را ز صید است لذات
چو پیر خونست یوز و پنجهٔ شیر
ز خون ما گرفتست این علامات
نگیرم گور نی هم خون آن گور
که من از نفی هستم نی ز اثبات
چو بازم کرو صید زنده گیرم
نگیرم همچو زاغان گرد اموات
بیا ای زاغ بازی شو بهمت
مصفا شو ز زاغی بین مصفات
بیفشان و مصفای باز را هم
مجسم در تو شو اندر خویش چون ذات
نه خاکست این زمین طشتیست پرخون
ز خون عاشقان از خم شمات
خروسانند گویی صبح آمد
نماند صبح را خود نور مشکات
ثنای شمس تبریزیست جانان
مرا پیوسته اوراد و مناجات

هزج مسدس مقصور

بجان تو که سوگند عظیم ست
که جانم بی تو در بند عظیم ست
اگرچه خضر سیراب حیات ست
به لعلت آزر و مهر عظیم ست
سخن‌ها دارم از تو با تو بسیار
وگر خاموشیم پند عظیم ست
هر آن کز بیم تو خاموش باشد
جهان را او خردمند عظیم ست
هر آنکه خود مهر را ترک گوید
ز مهر تو هنرمند عظیم ست
فگندم خویشتن چون سایه پیشت
فگندن پیشت افگند عظیم ست
حریصم کرد طمع داد قناعت
اگرچه بند خرسند عظیم ست
که بغداد ترا داد بزرگ ست
همه قند ترا قند عظیم ست
بریدستی مرا از خویش و پیوند
که دل را با تو پیوند عظیم ست
خمش کن همچو عشق ای زاده عشق
اگرچه گفت فرزند عظیم ست
رکاب شمس تبریزی گرفتم
که زین شمس زرکند عظیم ست

هزج مسدس مقصور

بیا کامروز ما را روز عید ست
از این پس عیش و عشرت بر مزید ست
بزن دستی بگو کامروز شادیست
که روز خوش هم از اول پدید ست
چو یار ما بدین عالم که باشد
چنین عیدی بصد دوران که دید ست
زمین و آسمانها پر شکر شد
بهر سوی شکرها بر دمید ست
محمد باز از معراج آمد
ز چارم چرخ عیسی در رسید ست
رسید آن بانگ موج گوهرافشان
جهان پر موج و دریا ناپدید ست
زهی مجلس که ساقی بخت باشد
حریفانش جنید و بایزید ست
خماری داشتم من در ارادت
ندانستم که حق ما را مزید ست
نه آن روزه داران پر شکر شد
که قفل روزه در ما را کلید ست

پس این در بدست کیست زنجیر
که این در بستگان را در کف ست
جهان شد پر شکر از بوی جانان
زهی بویی که اصلش ناپدیدست
مرا کشتست آن غارتی عشقش
دمی شادم که غارتی شهیدست
بگو در پردهٔ عشاق قولے
مجو نورست کان قولی قصیدست
بیا منکر ببین در جبینش
که اقرارش در انکارش رسیدست
کنون من خفتم و پا را کشیدم
چو دانستم که بختم می کشیدست
ببین ای شمس تبریزی که عشقت
مرا از خویش و از خویشان بریدست
زهی دریا که گوهرهای گویاش
جنید و شبلی است و بایزیدست
فرح از حد گذشت ای جان خمش کن
چو از شادی دل عقلت رمیدست
هر آن قولی که داری در دهان تو
یقین میدان که او آنجا شنیدست
هران نقدی که زخیانت قلبست
مسی کز جان جان بنود پلیدست
بیاید شاه جان مخدوم تبریز
هزاران عید هر دم در رسیدست
زهی بحر دُرافشان خراسان
که ورثش بایزید و بوسعیدست
روانت شاد بادا ای شمس تبریز
سعادت خانه را از تو کلیدست

هزج مسدس مقصور

به بستی چشم یعنی وقت خوابست
نه خوابست آن حریفان را جوابست
تو میدانی که ما چندان نخابیم
ولیکن چشم مستت را شتابست
جفا میکن جفایت جمله لطفست
خطا میکن خطای تو صوابست
تو چشم آتشین در خواب میکن
که ما را چشم دل پر آب و تابست
بسی سرها ربوده چشم ساقی
بشمشیری که آن یکقطره آبست
عجب که چشم ما دریای خونست
که عالم باز موج او خرابست
گهی خونریز و گه عیسی وقتست
گهی ساقی و گه عین شرابست
یکی گوید که آن از عشق ساقیست
یکی گوید که از فعل شرابست
می و ساقی چه باشد نیست جز حق
خدا داند که این عشق از چه بابست
همی دانیم ما کز مطبخ دل
سراسر شهر پر بوی کبابست
نمیدانیم ما کز خون عاشق
چو لالستان رخ مستان خضابست
همیدانیم کاندر غیب شاهی ست
که رویش آفتاب آفتابست
همیدانیم کاندر شب یقین ست
که بر رخسار خوبش مه نقابست
دلان بر بند چون غواص دریا
که این ماهیان در زیر آبست
ز شمس الدین تبریزیست جمله
که سبز و سرخ یار از ماهتابست

هزج مسدس مقصور

بنزدیک همه اهل سلوک ست
که شمس الدین سر جمله ملوک ست
حیات سرمدی راز و عروسیست
فنا و مرگ را از جانش سوگست
که سهم احمدی در چهرهٔ اوست
چو قلعه مرگ مانند تبوک ست
همی گفتی چه سودا زوی چه باکست
ازان جانش در آویزان بوکست
ازان پیچید دل من همچو مارے
که هجرانش بره چون کاس موکست
چو گم کردم سررشته وصالش
سرم چون پنبه دگر من چه دوکست
درون آب چشم ناکه من
همه شب تا سحر مانند غوک ست
طمع کردن درازست همچو اشتر
ولیکن زیر هجران لنگ و کوکست
بدین حالم نظر کرد آن خیالش
که خورشید دلم اندر دلوک ست
خیالش دید زارم گفتمش من
که نیکیست آن جوابم داد چه کست
تبو ریزه خا دل را بخدمت
گهی بر زانو زدن گاهیش جوکست

هزج مسدس مقصور

بگو ای یار همراز این چه شیوه ست
دگرگون گشته باز این چه شیوه است
دگر بار این چه دامست و کدام است
که ما را کشتی از ناز این چه شیوه است
منم آن کهنه عشقی که دگر بار
گرفتم عشق را آغاز این چه شیوه است
دریدی پردهٔ ما این چه پرده است
یکی پرده بر انداز این چه شیوه است
بدان آواز جان دادن حلالست
زهی مستان آواز این چه شیوه است
مسلمانان شما این شیوه بینید
که مثلش نیست هنباز این چه شیوه است
شراب عشق در نگم هر سه نماز
یکی پنهان سه غماز این چه شیوه است

بوک بمعنی اومید
[illegible] ۱۱ ۵۲
دوک بمعنی پنبه پیچی
[illegible] ۱۴ ۵۳
دلوک [illegible]
[illegible] ۱۴ ۵۴
جوک [illegible] که
فرود اسر نگون
از درخت
بیاویزند و چوبها
[illegible]
[illegible] ۵۵
[illegible] بمعنی زانو
[illegible] ۵۶
هنباز بمعنی شریک
[illegible]
[illegible]

ترا در دلبری دست تمام است
مرا در بیدلی درد و سقام است
سحر بار دگر نوبت عشقبازی
مدامست و مدامست و مدامست
چه چشم خود بمالم خود بجز تو
اثامست و اثامست و اثامست
بهر دم از زبان عشق برما
پیامست و پیامست و پیامست
غم و شادی ما در پیش تخت
امامست و امامست و امامست
پس آن اشتر شادی پر شیر
زمامست و زمامست و زمامست
نه آن شیری که آخر طفل جان را
لگامست و لگامست و لگامست
ترا چون نفس کافر در کمین ست
کجا تو ره بری آنجا که دین ست
گذر کن از جهان کان ماه بیچون
که او را روی سخت آهنین ست
که آهن نرم جز آتش نگردد
که عید عشق را فوج گزین ست
بخواند سر دل جانست ز بالا
که شاه عشق شاه راستین ست
ز عالم برفشان دامن که آن در
که گر شادش گزاری غم غمین ست
کنی هر روز نو عیدی که فردا
که بهشت پیش مرد راه بین ست
جهان را راستی جان جهان ست
که حکم راست عالم را امان ست
اگر کافر بود در کافری راست
دلش کافر مسلمانش زبانست
زبان و دل که با هم راست باشد
چو باشد راست اخلاصش عیانست
ورا از دل گوید انچه او را نباشد
بیاری هر چه دارم در میانست
مگو یارا مگو یارا که دنیا
بدان کین نفس کافر سرگرانست
مرا سر زیر زمین چون خاک کو نیست
که خلقی زیر خاک اندر نهانست
بخاک اندر کشید این مرگ ناچار
که بس سرهای بی مغز و میانست
چه تخت و تاج هیچی بی سر و پای
که این عمرت چو کلکی در بنانست
چو کلک عمر ما بیرون شد از دست
که در سرها و مغز و استخوانست
فرو ریزید بینی کلکها را
که این عمر عزیزت رایگانست
غلام شمس تبریزی ز جان شو
که شمس الدین تبریزیت جانست
چو با ما یار ما امروز جفتست
ببیند لیشش ار کسی عمار خفتست

هزج مسدس مقصور

حرامست و حرامست و حرامست
کدامست و کدامست و کدامست
سلامست و سلامست و سلامست
غلامست و غلامست و غلامست
حطامست و حطامست و حطامست
نظامست و نظامست و نظامست

همه فانی و خوان وحدت تو
جهان [illegible] تو از سر و پیش
ز هر ذره بگفت سبحه زبانی
اگر چه اشتر غم هست کرکین
ترا در بینی این مهر و داشته
خمش کردم که غیرت برد بانم

هزج مسدس مقصور

وراء آسمانها و زمین ست
ورای آنجهان علت چنین ست
چو آن در بستی این آب و طین ست
بهم با تو درون انگبین ست
ترا حاصل اگر عمرت همین ست

تو تیغ آتشین زن بر سر نفس
بکن این نفس را قربان آن ماه
چو فرزین کژ مرو در نطع عشقش
تو در غم عمر را از چه گزاری
دلا دعوی دانائی تو کم کن

هزج مسدس مقصور

ره تو عید را از کس نهان ست
شرر دارد سها و آسمان ست
بود کذب این منافق را نشانست
حجاب راه و دین مخلصانست
ورا پیوسته سر بر آسمان ست
اگر درویش اگر صاحب قران ست
که گشته سرنگون بر آستانست
درنگش در هوا بانگ کمانست
که سر و تاج و کله در خاکدانست

مسلمانی که او را راستی نیست
رسول ست این زبان از دل بدرها
بود آنچه یار گوید با تو یارم
گر از اخلاص داری هیچ بوئی
بخویشی آی ای برادر حال چون بین
چه داری دو سر و گر تا چه داری
ز سر بیرون کن این سودا که داری
خیالست این و سودای سیاهست
مکن جانا مکن جانا نخوش آی

هزج مسدس مقصور

بگویم آنچه هرگز کس نگفتست
همه مستند اینجا محرمانند

خزان خفت و بهاران گشت بیدار
بلا در خواب کن اوباش تن را
ایا ای شمس عالم شاه تبریز
چو آن کان کرم ما را شکارست
بلا و فتنه ایست در عالم نهانی
ز دیوانه اگر این افترا بود
چنین کین دل ازان دلدار مستست
خمارش نشکند الا بخونم
مده پند و مبر خونم بگردن
خطا در سایهٔ عشقت صوابست
برای تشنگان عشق باقی
ازین رو جان من در راه تبریز
ازیرا که جمالش ماه باقیست
ایا ساقی ز خم ماه تبریز
ز بهر عشق شمس الدین تبریز
درین خانه گری ایدل گهی راست
مرا خواهی چو شب مستور داری
تو پر و بال داری مرغ داری
معلای آفتاب لامکانی
دل برگیر: در بازار میزن
هلا مستم ز عشق شمس تبریز
دگر باره دلم آتش گرفتست
دگر بار این دلم خوابی بدیدست
دلم هر شب بدزدی و خیانت
ز ذوق زخم تیرش این دل من

نمی بینی درخت و گل شگفتست
که گوهرهای جانی جمله سفتست

دگر یکباره زر باقی باشد از وی
خمش کن زرهی یزدان و بینایی

هزج مسدس مقصور

مهر و مه هدیه ما را دو هزارست
که بر ما گنج و بر بیگانه مارست
دو صد چندین ز دست شهریارست

که ما را نردبان زرین چنین
به پیش ما خزینه سیم مشمر
خمش کن نور شمس الدین تبریز

هزج مسدس مقصور

ازین شادی دل غمخوار مستست
که چشم دلبر کین دار مستست

شفق دارم بهر صبحی نگون در
چرا این خاک همچون طشت خونست

هزج مسدس مقصور

ز کویت خاک صافی تر ز آبست
همیشه چون الاغ اندر شتابست
و همواره عطاهای مهتابست
بگردان کان دگر گونه شرابست

ز خاک کوی تو ماهی جان را
چو باز آید بسوی من ز تبریز
مرا با دل نگاه باز گشتن
مکن تاخیر از بهر کبابی

هزج مسدس مقصور

برون روی که خانه خانه ماست
منم روز و همیشه روز رسواست
به تیه و بال مردان را چه پرواست
که ذره ذره از تابش ثریاست
ندا میکن که یوسف خوب سیماست

چو بادی تو گهی گرم و گهی سرد
تو میر آبی که بر جو حکم داری
بنجس در جوی ما آب زلالست
بحمد الله بعشق او بجستیم
دریدیم پرده ناموس و سالوس

هزج مسدس مقصور

رها کن تا بگیرد خوش گرفتست
که خون دل همه مفرش گرفتست
ز لعل یار تر آتش گرفتست
بدندان گوشه ترکش گرفتست

بسوز ای دل درین برق فرخ دم
چو سایه کل فنا گردم ازیرا
کجا پنهان شود ذره ز ذره
لبا جانا که هی پیوند قالب

زمین آبسته است و گل نهفتست
اگر محرم شوی بستان که مفتست
بیا بنشین ببلبل که غیر وقتست
نهد چون قصد با بام یارست
که ما را زر و سیم بیشمارست
منزه از وجود فخر و عارست
ز خون صاف ما آن یار مستست
که در هر صبح آن خونخواره مستست
که چشم ساقی اسرار مستست
بجز عشقت همه عالم سرابست
هم آب صافی و هم جای خوابست
ازان حضرت رخش چون ماهتابست
سوالست و مرا با من جوابست
که دلها در فراق او کبابست
شده جان مطربی تن چون ربابست
برو آنجا که نه گرما نه سرماست
بجو اندر نگنجد جان که دریاست
مگس در دوغ ما بازست و عنقاست
ازین تنگی که محراب و چلیپاست
که جان من ز جان خویش برخاست
که جام عشق او بهتر ز صهباست
که عالم ابر سوداوش گرفتست
جهان خورشید لشکرکش گرفتست
که حال خصم ترکش گرفتست
دلی بالش حریف کش گرفتست

دلم از عشق شمس الدین تبریز
درون سینه ام سودای عشقست
که بحر و گوهر و در و صدف نیز
برون پرده این غوغا ازانست
دلی گر زوی دار فسرده اگر گرم
دلت را تا نخوانی تنگ خاطر
دو چشم آهوانش شیرگیرست
چو زلف درهمش درهم اندازم
بگیهان سر دبارا تو نظیری
خیال روی شه را سجده مسکین
درین جدول چه دولاب عذابست
چگونه جان برد سایه ز خورشید
زهی خورشید کین خورشید پیشش
بهر یک شب دو شب جمعست لاغر
زید خندان بمیرد نیز خندان
رخش در صورت اعیان عیانست
دو رو دارد یکی را میتوان دید
ازین جمله عجایب ها که دارد
ازانم مبتلای ماه رویان
بهر جایی که زاهل رسم بینم
ز همراهان جدائی مصلحت نیست
چو ملک پادشاهی دیده باشی
چو خوان آسمان آمد پدیدار
درین مطبخ که قربانست جانها
چو پا داری بره دستی بجنبان

هزج مسدس مقصور

میان جان من دریای عشقست
ز جان هر یک بدل سودای عشقست
که در پرده درون غوغای عشقست
همه خود دی و هم فردای عشقست

هزاران چشمه جوشانست در دل
هر آن پنهان و پیدا را که دیدی
هزاران عاشق اندر پای عشقست
گر او را مست بینی گر دی هشیار

هزج مسدس مقصور

گز او بر من روان باران تیرست
که بوی او به از مشک و عبیرست
که ماه ما بخوبی بی نظیرست

کمان ابروان و تیر مژگان
دران زنجیر از آن می پیچد این جان
ببیند از من این سر را به پیشش

هزج مسدس مقصور

که هر سوی که گردد پیش آبست
که جان او بدست آفتابست
چه سیماب از خطر در اضطرابست
دگر فرقت کشد فرقت عذابست
که سوی بخت خندانش ایابست

وگر تو پشت سوی آب داری
اگر سایه کند گردن درازی
چو سیماب ست مه بر کف مفلوج
اگر چه زار گردد تازه رویست
خمش کن زانکه آفات بصیرت

هزج مسدس مقصور

یکی دیگر نهان اندر نهان ست
رخش را میل با جام جهان است
که از حسنش در ایشان صد نشانست
کنار آرزو دیم زان میانست

کسی را نیست تاب مهر رویش
ز مهرش ذره خالی نه بینم
ز حسنت کی توانم کرد تعبیر
هلا ای شمس کم گو زین معانی

هزج مسدس مقصور

پس از شاهی گدائی مصلحت نیست
ازین پس بینوائی مصلحت نیست
چو دونان نان ربائی مصلحت نیست
ترا ای دست و پائی مصلحت نیست

شما را بی شما میخواند آن یار
جهان جوی و صفا بحر و تو ماهی
بگو آن حرص و آز راه زن را
تو پایی تو نماند پر دهندت

بسان کوزهٔ آتش گرفتست
که هر یک رسته از سودای عشقست
هم از پنهان هم از پیدای عشقست
و عشق افتاده اندر پای عشقست
که جانش مست از صهبای عشقست
که او در عشق صد پنهای عشقست
گواهانند کو بر جان امیرست
که دل زنجیر زلفش را اسیرست
اگر چه سر به پیش او حقیرست
خیال شه حقیقت را وزیرست
به پیش روت آب اندر شتابست
رخ خورشید آن هم در نقابست
بجز یکشب دگر در انسحابست
ضحوکی عاشقان از خوی دابست
همیشه از سوال ست و جوابست
جمالش را تجلی بیکرانست
نهان در کسوت اسما از انست
که عالم جسم و او در جسم جانست
شناسای تو دائم بی زبانست
عیان آخر چه محتاج بیانست
سفر بی روشنائی مصلحت نیست
شما را این شمائی مصلحت نیست
درین جو آشنائی مصلحت نیست
که مکر و بد نمائی مصلحت نیست
که بی پر در هوائی مصلحت نیست

[illegible] ۱۸

چو پروانه بسوی دام حق پر
که اندیشه رهائی مصلحت نیست
همائے قاف قربی ای برادر
همارا جز همائی مصلحت نیست
وفا را پیشه گیر و بیشتر آے
ترا این بیوفائی مصلحت نیست
نمیدانی تو خود را ای برادر
چنین نادان چرائی مصلحت نیست
خمش کردی و دیگر ناطقی تو
ترا این نادمائی مصلحت نیست
خمش باش و فنای بحر حق شو
بانبازی خدائی مصلحت نیست

هزج مسدس مقصور

زهی خانه دگر بار این چه بو نیست
دگر بار این چه شور و گفتگو نیست
جهان بگرفت ارواح مجرد
زمین و آسمان پرهای او هو نیست
بیا ای عشق این می از چه خنب است
اشارت کن خرابات از چه سو نیست
چه میگویم اشارت چیست کانجا
نه گنبد فلک تی کان همچو هو نیست
نیاید در نظر آن سر پیک تو
که در فکر آنچه آید جای تو نیست
چه اندیشه بگفت آید چه گویم
که خانه کنده در سودای کو نیست
ز رسوائی بجز دل رود باز
که دل بحر است و فکر تنها چو جو نیست
خزینه دار گوهر بحر هر جو نیست
که آب جوی و چه تن جا بسو نیست
بگشتی عالمی را شمس تبریز
نه بخشیدی کسی را این چه خو نیست

هزج مسدس مقصور

ز بعد وقت نومیدی امید نیست
بزیر کوری اندر سینه دید نیست
نه بینی نور چون دانی تو کوری
سیه نادیده چون دانه سپید نیست
قرین صد هزاران نقش و معنی
نهان تعریف سلطان وحید نیست
که جنباننده این نقش و معنی ست
چو بادی رقص‌های شاخ بید نیست
مشو نومید از دشنام دلدار
که بعد رنج روزه روز عید نیست
که یبقی الحب ما یبقی العتاب
که هر نقصے کشاننده مرید نیست
رها کن گفت به از گفت یابی
یقین هر حادثی را خود پدید نیست

هزج مسدس مقصور

زهی مے کاندران دستست هیهات
که عقل کل ازان مستست هیهات
بران بالا بر دل را که آنجا
سر تیر زحل پستست هیهات
هر آن کو گشت بی خویش اندرین راه
ز خویش و اقربا رستست هیهات
چو عنقا بر پرد بر ذروهٔ قاف
که کوه پیشش کم از پستست هیهات
بده آن پیر را جامے و بنشان
که اینجا پیر پابستست هیهات
عجائب بین که شیشه نا شکسته
هزاران دست و پا خستست هیهات
مرا گوئی که صبر آهسته‌تر ران
چه جای صبر و آهستست هیهات
خصوصاً پیر جان ما که عشقست
که خوش مغزست و شایستست هیهات
ازان باغ و ریاض بے نهایت
همه عالم چو گل دستست هیهات
چو گل دستست پوشیده شو و زود
بدرشتی رو که زو رستست هیهات
مئی درکش بنام دلربائے
که بس زیبا و برجستست هیهات
ز لبس خونها که او دارد بگردن
خبر دار طوق بشکستست هیهات
شکنهائے که دارد طرهٔ او
بهای مشک بشکستست هیهات
خمش کردم خموشانه بمن ده
که دل را گفت پیوستست هیهات

هزج مسدس مقصور

سماع آرام جان زیرکانست
کسی داند که او را جانجانست
کسی خواهد که او بیدار گردد
که او خفته میان بوستانست
ولی آنکو نه زیشان خفته باشد
اگر بیدار گردد در زیانست
سماع آنجا بکن کانجا عروسیست
نه در ماتم که آن جای فغانست
کسی کو جوهر خود را ندیدست
کسی کان ماه از چشمش نهانست
چنین کس را سماع و دف چه باید
سماع از بهر وصل دلستانست
کسانی را که روشان سوی قبله است
سماع این جهان و آن جهانست
خصوصاً حلقهٔ کاندر سماعند
همیگردند و کعبه در میانست
اگر کان شکر خواهی همانجاست
ور انگشت شکر خود رایگانست
به بین گر دیده داری که هرجا
جمال شمس تبریزی عیانست

سماع از بهر جان بیقرارست
سبک برجه چه جای انتظارست
نشین اینجا تو با اندیشه خویش
که مرد تشنه را با این چه کارست
که پروانه نه اندیشد ز آتش
دران ساعت هزار اندر هزارست
شنیدی طبل برکش زود شمشیر
که ملک عشق ملک پایدارست
حسین کربلای آب بگذار
که اینک پنج روزی در گذارست
حسام الدین صلاح الدین صالح
اگر جان تو از وی کامگارست
صدای کز کمان آید بزیریست
که اغلب با صدایش زخم تیریست
موثر را نگر در آب آثار
بصر جستن ز الهام بصیریست
تو هر چه داری نی جویالش کودکی
کثیر الزرع را طمع و فقیریست
مشو نومید از ظلمی که کردی
که در توبه پذیری بی نظیریست
شکسته باش و خاکی باش اینجا
که تا را امیخزد هر جا اسیریست
عزیزی بخشد آنکس را که خوارست
زکات آنجا نباید که امیریست
ازیرا منظر حیریست ضدش
نهان گردد که هر دو همچو قیریست
بود عرفی ز تری تا تریست خط
طبیعت های عددی مرکثیریست
طبیب درد بی درمان کدامست
رفیق راه بی پایان کدامست
اگر عقلست پس دیوانگی چیست
که نی کفرست ونه ایمان کدامست
براز درست بحر لا بنا ای
میان بندگان سلطان کدامست
یکی جزو جهان خود بی مرض نیست
که سرکش کیست سرگردان کدامست
بت موزون به بتخانه بسی هست
طلب کن در خاموشان کدامست
اگر حوا بدانستی ز رنگت
ستردی خواستی خود از زنگت
سیاهی جانت از محسوس گشتی
سرت را کس نکوبد جز ببنگت
اگر دریا درافتی ای منافق
رها کن صورت نقش و پلنگت
چه گویم با تو ای نفس مغرور
تو آن خوکی که بپذیرد فرنگت
شنیدم مر مرا لطف و دعا گفت
برای بنده خود لطفها گفت
چه گویم من مکافات تو اینجان
همه شب روی ماهت را دعا گفت

هزج مسدس مقصور

اگر مردی برو آنجا که یارست
مگو باشد که او ما را نخواهد
که جان عشق را اندیشه عارست
چو مرد جنگ بانگ طبل بشنید
که جان تو غلاف ذوالفقارست
بزن شمشیر ملک عشق بستان
که آب امروز تیغ آبدارست
منه دل بر جهان جان ای برادر
خمش کردم خموشی غمگسارست
فدا کن جان به شمس الدین تبریز

هزج مسدس مقصور

کاتر دیدن عصای هر ضریریست
پس لا یبصرنت تبصر دنست
طلبها گوش گیری و بشیریست
چنان کن که طلبها پیش گردد
که دریای کرم توبه پذیریست
گناهت را کند تسبیح طاعات
که میجوید کرم هر جا فقیریست
کرم دهن پر از زر کرده آورد
بزرگی بخشد آنرا که حقیریست
که هستی نیستی جوید همیشه
ازین دو ضد را ضد جو ذمیریست
تو بر تخته سیاهی گر نویسی
چو گرده خشک پنهان چون ضمیریست
خمش کن گرچه شرحش بیشمارست

هزج مسدس مقصور

وگر جانست پس جانان کدامست
چراغ عالم افروز مخلد
درونش گوهر انسان کدامست
غلامانه هست اشیا را قباها
طبیب عشق را دکان کدامست
خرد عاجز شد اندر فکر عاجز
که موزونات را میزان کدامست
چه قبله کرده این گفت و گو را

بحر هزج مسدس محذوف العروض و الضرب تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن فعولن

همه عالم شده زنگی ز زنگت
تو آن ماری که سنگ از تو در تیغست
ز زشتی کی خورد مار و نهنگت
مرا گویی که از معنی نظر کن
چه معنی گنجد اندر جان تنگت
هوای شمس تبریزی چو قدس است

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

که نیکی مرترا جانا خدا گفت
ولیکن جان این گمتر دعا گو

عجب آن نافهٔ تاتار چونست
عجب آن طرهٔ طرار چونست
من زارم اسپیه نالهٔ زیر
عجب آن دزد و دزد افشار چونست
ترا ای دوست چون من یار غارم
نمودم شکل این گفتار چونست
که تا بینم ترا جان بر فشانم
همی پرسد که این اسرار چونست
قرار زندگانی آن نگارست
که زو آن بیقراری برقرارست
مرا سودای تو دامن گرفتست
مرا با یار کان اکنون چکارست
همی نالد درون از بیقراری
نمیدانی که اندر جانش خارست
تو در جوئی و خارت میخراشد
که شمس الدین تبریزی بهارست
مرا چون تا قیامت یار اینست
خراب و مست باشم کار اینست
ز کار و کسب ماندم کسبم اینست
چه چاره فعل آن دیدار اینست
گل صد برگ دید آن روی خوبش
بسوی غیب پرا طیار اینست
بکمر بنگر آن سو چشم میمال
شفای جان هر بیمار اینست
چو یک ساغر ز دست عشق خوردند
سزای جبه و دستار اینست
خبر آمد که یوسف شد ببازار
کمینه لعب آن طرار اینست
ز ملک و مال عالم چاره دارم
مسیحا باشم و زنار اینست
بگرد حوض گشتم در فتادم
ترا غسل قیامت وار اینست
رخ شه جستهٔ شهمات اینست
زنفس خود بر کا غیار اینست
خمش کن خواجه لاغ[1] بار کم گوی
بهل اسرار را اکا مرار اینست
مبر رنج ای برادر خواجه سخت است
بوقت داد و بخشش شوربخت است
اگرچه باغ را نیمه گرفتست
مشو غره که او را سیم و رخت است
دو دستش را بتخته دوختستند
سخایش مرده است و بخت سخت است
نشاط مردمان از زر و سیم ست
خوشیهای جهان از زر و سیم ست
هر آنکس را که دیدی با فراغت
ز نقل و باده شان از زر و سیمست
چه گیری نفصل قراشی تو در دست
شکار گلعذاران از زر و سیمست
اگرچه خواجه صد گون عیب دارد
طراوت جادوان از زر و سیمست

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

نه پرسد روزگی کان زار چونست
دلم دزد نظر او دزد این دزد
سر می خوارگون کین خمار چونست
نهایت نیست گفتن را ولیکن
نمایم خلق را انظار چونست
خمش شو چون که شمس الدین تبریز

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

که این سودانه آن سودای یارست
منم سوزان در آتش های نو نو
بدان ماند که جان من نگارست
چو از یاری ترا جان خسته گرد
نمیدانی که خاری در شرارست
گریزان شو ازین خار و بگل ر

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

رخم شد زر مرا دینار اینست
نه عقلی ماند و نه تمییز و نه دل
به بلبل گفت گل گلزار اینست
چو خوبان سایهای طیر بدیدند
که جان را مدرسه تکرار اینست
چو لب بگشاد جانها جمله گفتند
یقین شان شد که خود خمار اینست
گرو شان شد همی دستار و جبه
هلا کو یوسف بازار اینست
فسونی خواند و پنهان کرد خود را
مرا از دین و دل ناچار اینست
میان گر بیش غیر عشق بندم
جزای آنچنان کردار اینست
دلا چون در فتادی اندرین حوض
چو دزدی کردی ایدل دار اینست
مشین با خود نشین با هر که خواهی
دلم پاره است و لاغ یار اینست
خمش باش و درین حیرت فرو رو

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

ولیکن سخت بی میوه درخت است
گشاده ابروست و کیسه بسته
چه سود ار خواجه بر بالای تخت است
وجودش گرچه یکپاره است چون کو

هزج مسدس محذوف العروض والضرب

نشسته شادمان از زر و سیم ست
اگرچه سرخوشند از عیش مستان
که با دولت قران از زر و سیمست
نصیب مفلسان جز خار نبود
همه عیشش نهان از زر و سیمست
بهار عیش گلزار طرب را

---

[1] لاغ بمعنی هزل و ظرافت و بازی ۱۲

دهانت شکر مقصود خداید
نگار خوب شکر بار چونست
عجب آن غمزهٔ غمازه چونست
دلم از هجر در ماتم نشسته است
چو اول دیدنش جانم ببخشید
عجب آن شعر اطلس پوش چون شمس
طبیب عاشقان را باز پرسید
نظر کن در جمال شمس تبریز
وجود ما وجود موجد ماست
نظر کن در رخ جانان نظر کن
مرا هجران او خوشتر ز وصلت
مرا هر لحظه از گلزار وحدت
کنون عمر یست تا خود دیدهٔ شمس
همه خوف آدمی را از درونست
بترد زهرهٔ او گر ببیند
الف گشتست نون می بایدش ساخت
نه عالم بد نه آدم بد نه روحی
نمیگویم که در تقدیر شه بود
بزیر ران او تقدیر رامست
که پیش همت او عقل دیده است
هزاران مشکل که شیران حل نکردند
ایا تبریز خاک تست کحلم
همه عالم خیال اندر خیال ست
جمالش در جمالست ار بدانی
بچشم تشنگان اندر بیابان

اگر او را زبان از زر و سیم ست
به آن بربام مقصود دامی داند رود

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

عجب آن طرهٔ طرار چونست
عجب آن چشمهٔ بازار خوبی
عجب در مهر دل دلدار چونست
بظاهر می نوازد بندگان را
ندانستم که در اسرار چونست
اگر دوباره کردی آن کرم را
بگرد اطلس رخسار چونست
عجب بر دائره خط محقق
که تا آن نرگس بیمار چونست
ز لطف خویش یارم خواند آن یار

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

هزاران موجی کزان دریا بدریاست
تعدد نیست در صورت وگر هست
که از هر ذره آن خورشید پیداست
همه عالم پر انوار تجلی ست
که در هجران بعشاقش نظرهاست
منال ای دل ز زخم تیغ هجرش
دران یک گل بصد گونه تماشاست
که وامق را نظر از هر دو عالم

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

ولیکن هوش او دائم برونست
برون رامی نوازد همچو یوسف
درون را که بزشتی شکل چونست
بدان زشتی بیک حمله بمیرد
که تا گر دو الف چیزی که نونست
اگر نه خود عنایات خداوند
که صافی و لطیف و آبگونست
که او را بود حکم و پادشاهی
حقیقت بود صد چندین فزونست
خداوندی شمس الدین تبریز
اگر چه نیک تندست و حرونست
چه عقل کل که بوئی برد ازوی
که همت های عالی جمله دونست
کدامی سوی جویم حضرتش را
براه جمله بازی و فسونست
نگفتم هیچ رمزی تا بدانی

هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

وجودی جز وجود حق محال ست
کسی ناقص مدان در کارخانه
جمال او همیشه در جلال ست
ز عالم ره توان بردن بمقصود
اگر چه شوره آب آید خیال ست
مرا خود نیستی از فر جهاست

ترا گر فره بان از زر و سیم ست
چراغ دیده و دیدار چونست
عجب آن رونق گلزار چونست
عجب با بنده در اسرار چونست
یقین گشتی در تکرار چونست
که بشکسته است صد پرکار چونست
عجب آن یار بی این یار چونست
ببین تا گلبن و گلزار چونست
نه در صورت بمعنی در مرایاست
محبان را نظر بر عین اشیاست
که هر زخمی کزان زیباست زیباست
نهان و آشکارا سوی عذراست
بدان خورشیدها از ذره بیناست
درون گر گیت کو در قصد چونست
ولیکن آدمی او را زبونست
بدین پستی چه امکان سکونست
نه پنداری که این کار از کنونست
ورای هفت چرخ نیلگونست
شب و روز از هوس اندر جنونست
که حضرتگاه او بالای سونست
زعین حال او اینها شجونست
که در خاکت عجایبها فسونست
که ناقص نیز از اهل کمال ست
که عالم آن حقیقت را مثال ست
شما را گر ازین معنی ملال ست

حقیقت آفتابست و تو سایه
ز مهر خورشید سایه در زوالست
ترا اگر چه بعالم سایه هست
ترا پیوسته لیکن پایمالست

چو یک دانه بزیر خاک افتد
گهی بارست و گه برگ و نهالست
بخود نسبت کنی فعل خدا را
ازین غفلت همیشه انفعالست

همیشه شمس تا بوده است و باشد
خراب و مست از جام جمالست

بحر هزج مسدس محذوف العروض و الضرب

هوای عشق جانان در سر ماست
جمال گلشن جان منظر ماست
ملامی که بر دست از دل آرام
بکام دل چو جان اندر بر ماست

شرابی را که جانم مست آنست
بهشیاران بگو در ساغر ماست
ز جام عشق هر کو جرعه یافت
فتاده همچو ما در کوثر ماست

بما بیداد اگر آرد ستمگر
جواب داد ما بر داور ماست
ز ما ناید دل آزاری درین ره
که آزاری درون در دسر ماست

برمن لیس فی قلبی سوی الله
کسی ره می برد کو کشور ماست
بیا در رسم یاری بر میندار
بپوشان رخ که آن مه در خور ماست

بیا و در روی شمس ما نظر کن
گرت میل جمال دلبر ماست

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور تقطیعه مفعول مفاعلن مفاعیل

ای از کرم تو کار ما راست
هر جای که خرمیست ما راست
عاشق به جهان چه غصه دارد
تا جام شراب وصل بر جاست

هر باد چغانه گر گرفته
کو منتظر اشارت ماست
هر آب چو پرده دار گشته
اندر پس پرده طرفه تنهاست

هر بلبل مست بر نهالی
مانندهٔ راح روح افزاست
بسیار مگو که وقت آش است
چون گرسنگی قوم پیداست

ای گشته ز شاه عشق شه مات
در خشم مباش و در مکافات

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

در باغ فنا بیا و بنگر
در جان بقای خویش جنات
چون مشترک شوی تو از خود
بینی ز ورای این سموات

سلطان حقائق معانی
وز نور قدیم چتر و رایات
چون گشت عیان مجو کرامت
کز مهر نشان بود کرامات

تا ساحل بحر سیل پیداست
چون غرقه شود کجاست هیهات
ما مات توایم شمس تبریز
صد خدمت و صد سلام از ماست

آمد رمضان و عید با ماست
قفل آمد و آن کلید با ماست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

بربست دهان و دیده بگشود
وان نور که دیده دید با ماست
آمد رمضان بخدمت دل
وان کس که دل آفرید با ماست

در روزه اگر پدید شد رنج
گنج دل ناپدید با ماست
کردیم ز روزه جان و دل پاک
هر چند تن پلید با ماست

از روزه مزاج گر شود گرم
از کوثر حق امید با ماست
گر چند مصیبت است تن را
از سوز خدا نوید با ماست

گر نفس کند ز جهل انکار
کمتر خور غم شهید با ماست
چون هست صلاح دین درین جمع
منصور و ابا یزید با ماست

روزه بزبان حال گوید
کم شو که همه مزید با ماست
گر کهنه شده است روزه اینک
می بین که هلال عید با ماست

عید است بزن دهل بشادی
پروانه ز شه رسید با ماست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

آن ره که من آمدم کدام است
تا باز روم که کار خام است
یک لحظه ز کوی دوست دوری
در مذهب عاشقان حرام است

اندر همه شهر اگر کسی هست
والله که اشارتی تمام است
گفتم که مگر رهیست آسان
در هر قدمی هزار دام است

صعوه ز کجا رهد که سیمرغ
پا بستهٔ این شگرف دام است
آواره دلا میا بدین سو
آنجا بنشین که خوش مقام است

آن باده طلب که با قوام است
باقی همه بوی رنگ و نقشیست
چون مستی و این کنار بام است
ای مفخر دین شمس تبریز

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

زین در همه خارشی که هست
تا خارشتان همی کشاند
در جست و در پی مجبری هست
گه در یم و گاه سوی ساحل
او راست سکون که مجبری هست
در یم صدفی قرار گیرد

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

اینها همه از میانه برخاست
نی آش و برنج ماش گفتم

ایضاً

سرگشته دو عالمت چو ذرات
هر ذره ترا بتو نماید
مصباح و زجاجه و مشکات
آگه شو و از منورستان
آورده فضائل و کمالات
گر لذت جام عشق خواهی
بنود ظفریت بر مرادات
در روی نگار رم از لطافت

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

سرگشته مشو که در کنار است
هر در چه زنی بجست و جویش
آن چیست جز او که در شمار است
چون اصل عدد بجز یکی نیست
کس نیست جز او که دوستدار است
یاران همه مست و خواجه هشیار

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

استیزه گر و شکر فروش است
من غره بسست خنده او
بحریست که زیر که بجوشست
هر جا که روی بهش ست مفتاح
مغرور مشو که روی پوشست
هر دل که بچنگ او در افتاد
طواف و بیند زانکه نوشست
شیری ست که غم ز هیبت او
سرمست ز رطل جام دوشست
خاموش صلاح الدین که جانم
عالم بچه در حدیث دوشست
ای خواجه تو عذر چند بپذیر

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

آن نقل گزین که جان فزاست
باقی همه جنگ ننگ و نام است
خاموش کن و بپای بنشین
جان و دل من ترا غلام است
آن را که در آخرش خری هست
او را به طواف رهبری هست
بازار جهان بکسب برپاست
هر گوشه که شور یا شری هست
اما صدفی که دُر ندارد
در جستن قطره اش سری هست
خاموش و طمع مکن سکینه
کو را بدرونه گوهری هست
آن نکته عشق او در آنجاست
پر مغز تر از هزار جوز است
وان لحظه که عشق روی بنمود
خاموش که مرد کار دانا ست
ای ذات ترا دو کون مرآت
در ذات تو جمله محو بالذات
تو مهر جهان فروز جانی
چون طلعت آفتاب مرآت
در ذات تو ظاهری و باطن
هر کس که فتد درین خرابات
ای ترک هوای خود نه گفته
مردانه بگوی ترک لذات
تا ترک مراد خود نه گوئی
بینیم رخ خود که محاذات
آنکس که رسید در تو چون شمس
نی نفی شناسد و نه اثبات
ای خواجه گرت مراد یار است
از دل طلبش که یار غار است
در زانکه جزاوت مقصدی هست
چشمان ز دویت بر چهار است
مپسند جز او بدوستاری
عمرت بجهان مگر دو بار است
دریاب چو شمس حاصل عمر
زنهار که عمر در گزار است
آن خواجه اگرچه تیز گوشست
امین گشتم که او خموشست
هشدار که آب زیر کاه است
اینجا چه کنی که قفل هوشست
در روی تو بنگرد و نخندد
چون چنگ همیشه در خروشست
با این همه روحها چو زنبور
در گور مقیم همچو نوشست
امروز مده سیم کز این دل
در گفت و شنید نیش و نوشست
شمس تبریز روز نقد است
چون این همه مستقیم دوشست
خاموش شدم دگر نگویم
سر تو که نوبت دو گوشست

امروز جنون نو رسیدست
زنجیر هزار دل کشیدست
امروز ز کند هاے آبلوج
یعنی قند را
مهپلوے جان ما دریدست
جانها همه شب بعز و اقبال
در نرگس و یاسمین خزیدست
باز آن بدوهی بهجدهٔ قلب
آن یوسف حسن را خریدست
امروز بنفشه زار و لاله
از سنگ و کلوخ بر دمیدست
تا لاجرم از پیکاهِ مرجان
چالاک و لطیف بر جهیدست
بشگفت درخت در زمستان
در بهمن میوه ها پزیدست
گوئی که خدای عالم نو
در عالم کهنه آفریدست
ای عارف عاشق این غزل گو
کت عشق ز عاشقان گزیدست
بر چهرهٔ چون زر تو کاریست
آن سیمبرت مگر گزیدست
شاید که نوازد آن دلے را
کاندر غم او بسی طپیدست
خاموش و تفرج چمن کن
کامروز نیابت دو دیدست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

آمد ساقی پیاله در دست
خود باده شد و پیاله بشکست
اول چو صلای باده درداد
ارواح شدند جمله سرمست
ز ارواح بدل رسید فیضی
دل نیز فتاده رفت از دست
یک شبنم ز آن محیط برخاست
برگلشن کائنات بنشست
آن نیز بجذبهٔ ز خورشید
هم باز باصل خویش بپیوست
خوشوقت کسی که وی ز ره عشق
چون شمس ز ماسواه بگذشت
در ذات و صفات حق نهان شد
از ذات صفات خویش وارست
آن نیر جان ندارد اشراق
یک ذره ز هستی تو تا هست
بر بحر حقیقة الحقائق
از مستی خود فگنده او شست
برخیز که با وجود هستی
طرفی نتوان ز عشق بر بست
بنشین و بجوے تا بیابی
در ملک وجود خویش بپیوست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

آنجا که منم نه من نه ماست
اندیشه این و آن حرامست
آن خانه نشیب و نه فرازست
آنجا نه سکوت و نه کلامست
شش پنج و چهار در نگنجد
بیرون ز حسد نشان و نامست
آن جا نه زمان و نه مکانست
نه انده روز و بام و شامست
بیرون ز دو کون منزلی هست
کانجا نه غمست و نه غمامست
جائیست طلوع مطلع شمس
کانجا نه طلوع و نه ظلامست
بیرون ز جهان لامکانیست
ملکیست که لامکانش نامست
آن ملک نه زیر و نه ببالاست
آن ترک مراد خود تمامست
گر مالک ملک لامکانی
اقبال جهان ترا غلامست
زین رمز کسے وقوف دارد
کو مست می غمش مدامست
اینجا دگرت ره گذر نیست
ای شمس که برترین مقامست
این رمز بشمس گو که آن مست
مست می او علے الدوامست
بنهاد بپیش صورت خویش
پوشیده لباس خاص و عامست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

پرسید یکے که ره کدامست
گفتم کاین راه ترک کامست
ای عاشق راه دان که ره هست
در حبت رضای آن همامست
چون کام و مراد دوست جوئی
پس حبت مراد خود حرامست
شد چونکه روح عشق محجوب
کین عشق صوامع کدامست
کم از سر کوه نیست عشقش
ما را سر کوه این تمامست
هر چیت که صفا و بد صوابست
تعیین سخنے کنم کدامست
خامش کن و پیر عشق را باش
کاندر دو جهان ترا امامست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

غماری که در دوست یار عشقش
جان را ز جمال او نظامست
تا نقش خیال دوست باماست
ما را همه عمر خود تماشاست
آنجا که وصال دوستانست
والله که میان خانه صحراست

وآنجا که مراد دل برآید
یک خار به از هزار خرماست
چون در سر زلف یار پیچیم
اندر شب قدر قدر باماست
از باد چو بوی او ببوییم
بوی خوش باد عنبر آساست
بر خاک چو نام او نویسیم
هر پارهٔ خاک خلد جوزاست
قصه چه کنم که بر عدم نیز
خامش چه بریم هستی افزاست
وان لحظه که عشق روی بنمود
انبها همه از میانه برخاست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

وز دود دل ما نشان سوداست
این موج که میزند دل از خون
آن دل نبود مگر که دریاست
هر سوی که عشق رخت بنهاد
هر جا که ملامتیست آنجاست
در عشق حسد برند شاهان
زان روی که عشق شمع دلهاست
هشیار مباش زانکه هشیار
در مجلس عشق سخت رسواست
زنار ببر که میر مجلس
گر چشم ببسته است بیناست
شبخیز کنید. ای حریفان
شمعست و شراب یار تنهاست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

شمع دو جهان صلاح دین است
در شهر شما یکی نگاریست
کز روی دل و عقل را قراریست
هر عقلی را ازو فروغ ست
هر مغزی را ازو عقاریست
هر مستی را ازو شرابیست
هر دستی را ازو سواریست
در هر کوئی ازو فغانیست
در هر راهی ازو غباریست
در کار شوید ای حریفان
کانجا ما را عظیم کاریست
گویند بدین طریق میگفت
کز تعبیه‌اش دل هزاریست
دوست و امان و عز و کانست
زو هست و نهان و آشکاریست
گر دو شکران طمع کم کرد
کان شکر تیز در گداریست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

خاموش کن و دلا پندار
دل آمد و دی بگوش جان گفت
ای نام تو آنکه می نتان گفت
چه عذر و بهانه دارد ای جان
آنکس که ز بی نشان نشان گفت

چون بر سر کوی یار خسپیم
بالین و سحاف ما ثریاست
چون عکس جمال او بتابد
کهسار و زمین حریر و دیباست
چون رعد حدیث او بگوید
دریا و صدای چنگ و مزماست
بر آتش ازو فسون بخوانیم
زو آتش تیز آب سیماست
آن نکته که عشق او بیان کرد
پر مغز تر از هزار جوزاست
خامش که تمام ختم گشتست
سکلی مراد حق تعالاست
آن دود که از دلست پیداست
بیگانه شدند آشنایان
دل نیزه دشمنی چه برخاست
ما نگریزیم ازین ملامت
زیرا که قدیم خانهٔ ماست
پا بر سر چرخ هفتمین نه
کین عشق بحجره های بالاست
این عشق هنوز زیر چادر
این گرد سیاه بین که برخاست
هر چند که زیر هفت پرده است
پیداست که سخت خوب زیباست
شمس الحق و دین چشم مستست
عالم همه پر غریو و غوغاست
کاندر دو جهان عجب تنهاست
هر عیشی را ازو نصیبیست
هر باغی را ازو بهاریست
هر دردی را ازو دواییست
هر قلبی را ازو شراریست
هر سینه ازو در اضطرابیست
هر جان ازو در اضطراریست
در هر روئی ازو نشانیست
در هر چشمی ازو خماریست
پنهان باری بگوش من گفت
کانجاست نهان لطیف کاریست
او بود رسول خویش و مرسل
کان لعبه ازان شهریاریست
در گرد و برش مگرد زین پس
چون پهلو تو شکر نثاریست
اینجا شکریست بی نهایت
اینجا سره وقت پایداریست
کو را احدیست یا شماریست
در زنده آنکه گفت پیدا
سوزنده آنکه در نهان گفت
گل داند و بلبل معربد
رازی که میان گلستان گفت

آنکس که نه از طریق تحصیل
صد گونه زبان زمین برآورد
زان شاهد خانگی نشان گو
با این همه هوش گوش بسته است
وز ننگ قراضه جان عاشق
شمس الحق جان شهنشهی تو
در چهرهٔ دلبران عیان کیست
آنکس که بگرد ماه رخسار
آن مه که بصد هزار صورت
گوئی که نه عالمم نه آدم
آنکس که خراب مست گردد
ای آنکه بهر طرف دوانی
آنکس که بشمس مشرقی گفت
گر جمله منم پس این جهان چیست
ور تیر قضاست نیست پران
گر خواجه بدیه ناخوارا
گر جام سپهر زهر پیماست
مگریز ز سوز عشق زیرا
پروانه که گرد دود گردد
از شهر مگو که در بیابان
دلتنگ خوشم که در فراخی
دلتنگ بود جز او نگنجد
خاموش که سحر گر ترش روست
در پردهٔ کائنات بی عیب
خاموش که سحر شمس تبریز

آموخت زبانگ بلبلان گفت
در پاسخ آنچه آسمان گفت
هر کس سخنی ز خاندان گفت
زان چند سخن که آن زبان گفت
ترک بازار و این دکان گفت

صیادی تیر غمزه ها را
ای عاشق آسمان قرین شو
کو شعشعه های قرص خورشید
چون یافت زبان و دسته قراضه
در گوشم گفت عشق بس کن

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

در کسوت این و آن نهان کیست
خطی بکشید از جهان کیست
اشراق نمود هر زمان کیست
در صورت این و آن نهان کیست
از جام شهود دلبران کیست
بنشین و ببین که این و آن کیست

آنکس که بنور خود برافروخت
آنکس که ز عکس عارض اوست
گفتی که نهانم از نظرها
آنکس که ز هر دو کون دارد
آن چهرهٔ مهوشان دلکش
ای دل تو ازین میانه برخیز

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصو

در جمله تویی پس این فغان چیست
این چنبر چرخ چون کمان چیست

چون هست غلط کننده پیدا
در بوسے تو نیست ماه رویا

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصو

آن در لب عاشقان چو حلواست
جز آتش عشق دود سوداست
دود آلوده است و خام رسواست
موسیست رفیق و من و سلواست
هر سخره را رهست و گنجاست
تنگی دلم امان ز غوغاست
هم معدن گوهرست و دریاست
شمس الحق و دین چو مهر پیداست

زین واقعه گر ز جای رفتی
دودت نپزد کند سیاهت
از خانه و مان بیاد ناید
صحت چه کنی که در سقیمی
چون خانهٔ دل ز غم شود تنگ
دندان عدو ز ترش کندست
پنهان مشو ای شب از بر او
هر کس که ندید آشکارا و

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصو

آن ابروهای چون کمان گفت
با آنکه حدیث نردبان گفت
هر سایه نشین ز سایبان گفت
مشغول شده بترک کان گفت
خاموش شوم چو او چنان گفت
جان و جهانت میتوان گفت
در خلوت جسم شمع جان کیست
لطف گل حسن ارغوان کیست
ظاهر بظهور این و آن کیست
بر چهرهٔ خویش سایبان کیست
پیداست ببین که دلستان کیست
آنگاه ببین که در میان کیست
این رمز بگو بهر زبان کیست
چندین غلط یگان یگان چیست
این هره مست و کف زنان چیست
چون مست نشد حریص نان چیست
از جای برو که جای آنجاست
در نخچنت آتشست کاتاست
آنرا که چنین سفر مهیاست
هر لحظه طبیب تو مسیحاست
در روی شه دلنوازت مهاست
پس رو ترشی رهائی ماست
کان خورشیدم چو روز پیداست
چشم و دلش از جمال اعماست
پر گوهر معنوی گویاست

گشتی تو ملول کار ما هست
شب رفت مگو که شب کجا هست
باری بر ما نه ز شماست
ما بسته شدیم این چه دامست
این ریش نخوانده ریشها را
انبان ذخیره چشمها را
آخر تو بحال چشمها را
ما بسته شدیم این چه دامست
آن آفتها ز جان پذیرند
آن به که بعشق جان بگیرند
زان روی که عاشقان نمیرند
ما بسته شدیم این چه دامست
زلفت بکدام شانه گنجد
بادی ز چه رو بهانه گنجد
لولی بکدام خانه گنجد
ما بسته شدیم این چه دامست
لا تقتدروا و لا تماروا
لا لم تن عشقه عذارو
لا صبرنا و لا قرارو
ما بسته شدیم این چه دامست
یا من هو لاهوی لنا موا
البدر فدا لکم غلاموا
العشق بلاکم حراموا
ما بسته شدیم این چه دامست
گفتم که بیار که چنین کرد
یا عاشق خود که قصد کین کرد
برگشت نگار قصد دین کرد
ما بسته شدیم این چه دامست
از عشق هزار خون بجوش ست
وز ناله آتشین خروش ست
تو گوش منه نه کار گوش ست
ما بسته شدیم این چه دامست
در عشق چو شمع برفروزند
بس خرقه عاشقان بسوزند
وانگاه چه خرقها بدوزند
ما بسته شدیم این چه دامست
عشاق چه گوهر خوش آیند
اندر طلبش بسی شتابند
تا روی حبیب را بیابند
ما بسته شدیم این چه دامست
چون آتش جان زند زبانه
ای دل تو مجو دگر بهانه
هم خرقه بسوز صوفیانه
ما بسته شدیم این چه دامست
تبریز مگو تو شمس دین را
کز عشق تو می نهم جبین را
بر قبلهٔ مظهر زمین را
ما بسته شدیم این چه دامست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصو

می دان که زمانه نقش سوداست
بیرون ز زمانه صورت ماست
زیرا نقشیست این زمانه
بیرون همه کوه و قاف عنقاست
چون نیست جهان و ما برونیم
بر جوی فتاده سایهٔ ماست
اینجا سر نکته ایست مشکل
اینجا نبود ولیک آنجاست
جز در رخ جان مخند ای دل
بی او همه خنده گریه اعزاست
آن دل نبود که باشد او تنگ
زان روی که دل فراخ پهناست
دل غم نخورد و غذاش غم نیست
طوطیست دل و عجب شکرخاست
مانند درخت سر قدم ساز
زیرا که ره تو زیر بالاست
شاخ از چه نظر به بیخ دارد
آن قوت مغز او هم از پاست
خاموش مگو ازین سپس راز
بی گفتن تو همه هویداست
هر قطره ز بحر شمس تبریز
مانند صدف هزار دریاست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصو

مر عاشق را ازو چه بیم ست
چون همره عاشقان قدیم ست
از رفتن جان چه بیم باشد
آنرا که خدای جان ندیم ست
اندر سفرست لیک چون ماه
در طلعت خوب خود مقیم ست
کی منتظر نسیم باشد
آن کس که سبکتر از نسیم ست
عشق و عاشق یکیست اینجا
تا ظن نبری که آن دو نیم ست
چون گشت درست عشق عاشق
هم منعم خویش و هم نعیم ست
او در طلب چنین درستی
در پیش سهیل چون ادیم ست
چون رفت درین طلب بدریا
دریست اگرچه او یتیم ست
ای دیده کرم ز شمس تبریز
مرحاتم را مگو کریم ست

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصو

من سر نخورم که سر گرانست
پاچه نخورم که استخوانست
بریان نخورم که هم زیانست
من نور خورم که قوت جانست
من سر نخواهم که باکلاهند
من زر نخواهم که باز خواهند

من کبک خورم که صیده شاهم
بالا نه پرم نی مکلکم من

گر عاشق روی ایکم من
ترشی نه کنم نی سرکه ام من

قانع نزیم که مکه ام من
دستار مرا گرو نهادی

مارا کم نیست هیچ شادی
سالار دهی و خواجهٔ ده

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف تقطیعه مفعول مفاعلن فعولن

ای جان و هزار جان شکارت
جز کشتن عاشقان چه شغلت

ای جان جهانیان نثارت
بس کشتهٔ زنده را که دیدم

در آتش عشق بیقرارت
یک مرده بخاک در نماند

شرح رخ تو باستعارت
جان بوسد خاک تو بهر دم

کز حد بگذشت انتظارت
ایجان تو ببر بوصل جانان

ور نه بشود ز دست یارت
نور رخ تو زبانه زد

تا بو که فتد بدان گزارت
بی دولت شمس دین تبریز

هزج مسدس اخرب

بس هم سخن ست با نهایت
تن از تو همی کند کرانه

جانش بکشید چون کمانت
هر چه از تو نهان کند بگوید

باز آرد دل کمر کشانت
در باطن کرده خاص خاصت

هزج مسدس اخرب

یا قصهٔ چشمهٔ حیاتت
رخ بر رخ من نهی بگویم

کز خرمن خود دهد زکاتت
سرسبز کند چو تره زارت

خوش باش که میدهد نجاتت
عقلت شب قدر دید و صد عید

سوگند دهی که خورم براتت
در ذات تو کی رسند جانها

تا پاک کند ز سیئاتت
از هر جهتی ترا بلا داد

هزج مسدس اخرب

لما رات الکوس دارت
درت یدها اسلی رحیق

خفت وتصاعدت وطارت
لاقت قمرا اذا تجلی

من خسته نخواهم که بند کاهل
کس را نه گزم که نی سگم من

لنگی نکنم نی بدتکم من
پرّم نشوم نی برکه ام من

سرکش نشوم نی محکام من
یک کوزه مثلثم ندادی

انصاف بده عوان شادی
آن باده که گفته بمن ده

در دفع دهی تو و برون جه
در کان زنان خویشتن نه

ای گروه متاع سینه غارت
جز بستن خلق چیست کارت

می کش که درست باد وبستت
از غمزهٔ چشم پرخمارت

بس ساکن با قرار دیدم
گر رنجه شوی سوی زیارت

دل خواست که در عبارت آرد
بر بوی کنار بی کنارت

ای شاه بیا نوازشی کن
ای دل بفگن ز دوش بارت

پرواز بکن بسوی دلبر
هم عقل بسوخت هم عبارت

گشتیم چو خاک شمس تبریز
چون دی گرو همه بهارت

گرمی نه کند لبم بیانت
سر میگوید بگوش جانت

گر لب ز سلام تو خموشست
جان بگرفتست در میانت

صورت اگرت چو تیر انداخت
در گوش ضمیر راز دانت

این دم اگر از میان برونی
در ظاهر کرده امتحانت

خامش که چه در تو این عجم انداخت
بس باشد این کشش نشانت

گوییم سخن شکر نباتت
کز مهر چه کرد شاه ماتت

در خرمنت آتشی در انداخت
تا باز خرد ز ترهاتت

در آتش عشق چون خلیلی
کز عشق دریده شد براتت

سوگند بپایهٔ لطیفت
چون غرقه شدند در صفاتت

چون جوی روان ساجدت گرد
تا باز کشد به بی جهاتت

گفتی که خمش کنم نکردی
می خندد عشق بر ثباتت

نفسی بهوی الحبیب غارت
والنفس بنوره استنارت

لما شربت نفس وتنزا
الشمس من الحیا توارت

جاءت بالروح حین لاقت
لا التفتت ولا استشارت

بحر رجز مثمن سالم التقطیعه مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

آن خواجه را از نیمشب بیماریی پیدا شده است
تا روز بر دیوار ما بیخویشتن سر میزده است
چرخ و زمین گریان شده وز ناله‌اش نالان شده
دمهای سوزانش شده گوئی که بحران آمده است

بیماری او عجب نی درد سر نی رنج تب
چاره ندارد در زمین کز آسمانش آمده است
چون دید جالینوس را انبضش گرفت و گفت او
دستم بهل دل را بگیر رنجش برون از قاعده است

صفراش نی سوداش نی قولنج و استسقاش نی
زین واقعه در شهر ما هر گوشه صد عربده است
نی خواب مر را نی خورش کز عشق دارد پرورش
کین عشق اکنون خواجه را هم دایه هم والده است

گفتم خدایا رحمتی کارام گیرد ساعتی
نه خون کس را ریخته نه مال کس را بستده است
آمد ندا از آسمان کو را رها کن در همان
کاندر بلای عاشقی دارو و درمان بیهده است

این خواجه را چاره مجو بندش منه پندش مگو
کانجا که افتاده است او نی مشفقی نی عبده است
تو عشق را نادیده از عاشقان نشنیده
خامش شو و همچون ایشان جا و وطن شعبده است

ای معدن نور و صفا ای شمس تبریزی بیا
کین روح بی کار و کیا تا بشنود جا آمده است

رجز مثمن سالم

ای مه جان افشانده جان بر کف ز شکرانه دست
بر پشت شیران بسته زین آن چشم پر فتنه بنگرست
ای نازنینک دلبرک سنگین دلک سیمین برک
از جانکم تو خوشتری جانم فدای جان بنگرست

ای که ز هجر گریه‌ام داده ز دست آسانکم
ها هست جان خسته تن در دست آسمان بنگرست
دور از رخت حیرانکم هم بی سر و سامانکم
در چنگ غم نالانکم چون چنگک نالان بنگرست

ای حسن عالم آن لبک آن سیمکم وان غبغبک
آن حقه و آن قامتک آن نازک پیشانیک
شمس از فراق یارکم روز و شبان نالانکم
خواهم که بوسم بوسکی آن پسته خندان بنگرست

بحر رجز مثمن مطوی مخبون التقطیعه مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

آن نفسی که با خودی یار چو خار آیدت
وان نفسی که بیخودی یار بکار آیدت

آن نفسی که با خودی خود تو شکار پشه‌ای
وان نفسی که بیخودی شیر شکار آیدت
آن نفسی که با خودی یار کناره میکند
وان نفسی که بیخودی مه بکنار آیدت

آن نفسی که با خودی صلاح چو ذره است
وان نفسی که بیخودی دل چو بحار آیدت
آن نفسی که با خودی بسته ابر غصه‌ای
وان نفسی که بیخودی باده یار آیدت

آن نفسی که با خودی همچو خزان فسرده‌ای
وان نفسی که بیخودی دی چو بهار آیدت
جمله حیرتت ز جان شک و تجربه است
تجربه چون گذاشتی لیل و نهار آیدت

جمله بیقراریت از طلب قرار تست
طالب بیقرار شو تا که قرار آیدت
جمله ناگوارشت از طلب گوارشست
ترک گوارش ار کنی زهر گوار آیدت

جمله بی مرادیت از طلب مراد تست
ورنه همه مرادها همچو نثار آیدت
عاشق جور یار شو عاشق مهر یار نی
تا که نگار نازگر عاشق زار آیدت

خسرو شرق شمس دین از تبریز چون رسد
از مه و از ستارگان والله عار آیدت

رجز مثمن مطوی مخبون

ای بت نازنین من ست نخست و دوا منت
سرو چمن برین من ست نخست و دوا منت
یار ستم رسیت من چند کنی شکست من
وی تو رسیت و بیت من ست نخست و دوا منت

دل شده پای بست تو فتنه چشم مست تو
تا چه کشم ز دست تو ست نخست و دوا منت
قبله دل سرای تو کعبه جان هوای تو
روی نخست پای تو ست نخست و دوا منت

عهد و وفا نمیکنی ترک جفا نمیکنی
پیش صفا نمیکنی ست نخست و دوا منت
لعل لبت شفای من گید مست سزای من
گر نکنی دوای من ست نخست و دوا منت

شمع نخست روی تو عمر من ست موی تو
جان نخست بوی تو ست نخست و دوا منت
بر سر ره بخوابیم چند کشی بزاریم
گر تو چنین گذاریم ست نخست و دوا منت

ماه زحل و مشتری رشک تبان آذری
برگذری به بنگری ست نخست و دوا منت
زهره مدر بغر قتم پیش نمانده طاقتم
از همه کس فراغتم ست نخست و دوا منت

جان جهان من توئی سرو روان من توئی
روح روان من توئی ست نخست و دوا منت
عالم دل چو پاک شد جامه زهره چاک شد
آب زخم چو خاک شد ست نخست و دوا منت

ننگ جفت من تمام شد صبح برفت و شام شد
عیش غم تمام شد ست نخست و دوا منت
گر ز بنی بخنجرم جنبره عشق نسپرم
روی خسته خاطرم ست نخست و دوا منت

از تبریز آمدم عاشق زار تو شدم
پیش مده مرا تو رم ست نخست و دوا منت
سنگدلا ستمگرا ماه رخا شکر لبا
حق خدا و مصطفی ست نخست و دوا منت

ای که تراست دلبری بر همه دلبران سری
هیچ غمم نمیخوری دست غمت و دامنت
اگرچه زمه نکوتری لاله رخ و سمنبری
عهد بسر نمیبری دست غمت و دامنت
عهد مرا شکستهٔ یادگری نشستهٔ
جان و دلم بخستهٔ دست غمت و دامنت
پیش مرا قرار نه طاقت انتظار نه
هیچ ترا غبار نه دست غمت و دامنت
خاک درت گزیده‌ام به ز تو کس ندیده‌ام
از همه کس بریده‌ام دست غمت و دامنت
ز هجر غم تو می‌چشم طعنه رقیب میکشم
با تو بدین صفت خوشم دست غمت و دامنت
داده مرا بباد دل در رخت ای بت چگل
پیش مرا چنین مهل دست غمت و دامنت
ای که ز من بریدهٔ پیش مرا ندیدهٔ
یار دگر گزیدهٔ دست من و دامنت

ایضا

شمس جلال من تویی صبح جمال من تویی
واقف حال من تویی دست من و دامنت
ای مه دلفریب من دست غمت و دامنت
یار من و حبیب من دست غمت و دامنت
واله و خسته خاطرم عاشق و زار و لاغرم
دایه غمت کجا برم دست من و دامنت

رجز مثمن مطوی مخبون

آمده‌ام که تا بخود گوش کشان کشانمت
بیدل و بیخبر کنم در دل خود نشانمت
آمده‌ام چو باد خوش پیش تو ای درخت گل
تا بکنار گیرمت خوش خوش و خوش فشانمت
گل که بود که گل تویی ناطق امر قل تویی
گر دگری بنام تو چون تو منی بدانمت
آمده‌ام که بوسهٔ از صنمی ربودهٔ
باز بده بخوشدلی ور ندهی ستانمت
آمده‌ام که تا ترا جلوه دهم درین سرا
همچو دعای عاشقان فوق فلک رسانمت
آمده‌ام که تا ترا مژدهٔ مملکت دهم
بس ز مضیق حبس تن تا بخنکی کشانمت
آمده‌ام کزین سرا تلخ کنم دل ترا
پس بعنایت تو ای جانب خویش خوانمت
صید منی شکار من گرچه ز دام جستهٔ
جانب دام باز رو گر نروی برانمت
شیر بگفت مر مرا نادره آهوی برو
در پی من چه میدوی تیز که بردرانمت
سحر بدی و رشدی بنده بدی و حر شدی
نیک بیا چه پر شدی تا که بخود کشانمت
ای که تو شیرزادهٔ در تن آهوی نهان
من ز حجاب آهوی یک دو دره برانمت
جان و روان من تویی فاتحه خوان من تویی
فاتحه شو تو یکسری تا که بدل بخوانمت
هیچ نگوی کف مکن سر بگشای تنگ را
نیک بجوش و صبر کن زانکه همی پزانمت
زخم پذیر و پیش رو چون سپر شجاعتی
گوش بغیر زه مده تا چو کمان کشانمت
از حد خاک تا بشر چند هزار منزلست
شهر بشهر بردمت بر سر ره نمانمت
گوی شوی و میدوی در خم صولجان من
در پی تو همی دوم گرچه همی دوانمت
هم تو بگوی شمس من شرح صفات خوب خود
زانکه بشرح وصف تو بلبل بی زبانمت

بحر رمل مثمن سالم تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

در تبریز شمس دین گفت مرا که هین بیا
پیشتر کجه ز من زانکه نمی جهانمت
هین کمین دین سعیست گر دهی گم شمر است اگر کبابت
هین کجا بی تاریک رویی ای گرفته آفتابت
یاد داری که ز مستی با خبر و آمیزه بستی
چون کلید بیش را اشکستی ای که باشد فتح بابت
در غم شیرین بجستی لاجرم سر که شوی تو
آب حیوان ار بجستی لاجرم زفتست آبت
بوالمعالی گشته بودی فضل و حجت مینمودی
تک محک عشق آمد کو سؤالت کو جوابت
معتبر تجار بودی خویش قارون مینمودی
خواب بودت آن نماند چونکه از سر رفت خوابت
پس دو تیمی لاف فتنی عاقبت در دوغ رفتی
می‌خور اکنون آنچه دادی بی دروغ آمد حسابت

بحر رمل مثمن مخبون تقطیعه فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

مخلص و مفتی اینا گرچه انی هم نهان گشت
اندر الواح ضمیری تا نیاید در کتابت
بخدا کت نگذارم که روی راه سلامت
که سر و پا و سلامت نبود روز قیامت
خشم عشق در آمد بکف شهر بر آمد
هله ای یار قلندر بشنو طبل ملامت
دل و جان جانی را کن تن خود محو عیان کن
نه اثر گونه چهره نه نشانی نه علامت
چو من ار خویش بر ستم را اندیشه بجستم
هله ای شهره بستم بر بامم تمامت
هله بر جه هله بر جه قدمی بر سر خود نه
هله بر پر هله بر پر چو من از شکر و غرامت
بخور ای عشق چو موسی سر فرعون تکبر
هله فرعون به پیش آ که گرفتم در و بامت
چو من از غیب رسیدم ز غیب گشتیم
برو ای ظالم سرکش که فتادی و خجالت
هله یا لیز تو باقی سر و عالم فانی
همه دیدار کریمست و درین عین کرامت
نکند رحمت مطلق بو بلا جان تو ویران
نکند والده مارا ز پی کینه حجامت
بنده جان و دلم را ز تو سیری ز ملولی
نخورم هیچکسی را ز دل و دیده سآمت

میر تجمل
سر و قامت
گردان شدن
فرهنگ

بجز از عشق مجرد بهر آن چیز که رفتم
هله تا باده نگیری چو بدین حرص سیدی
هله ای آنکه بخوردی سحری باده که تو شت
می ارواح آمد تا در روانان همه بخش آخسته
چو در اسرار در آیی که مدرسه و خ بتقاضی
وهد آن ساکن طاعت قدح حق قت صباحست
تو دران حلقه بکنجی ز بر معدن گنجی
همه آهنگ بقا کن خمش و صید رها کن
آنکه چشم اهل معنی با جمالش روشنست
جان غذا یافت که تا از شرق هالی ابر قی
سند و زلفش سر آمد تن بتان سروری
آنکه میگردی بحبت جوی او گرد جهان
گر بصورت از حرم دوری تو لی دوری مکن
چون نیارد شمس هردم صد گل معنی بر دل آن
ایزدا اول ز ترکه سروری تا جم فرست
تا کنم سیراب هر سو شوره سار تشنه را
تا شود عالم پر از اولاد معلومات من
چون فرستادی بعالم از برای عوتم
آمد آن ساقی که ما را کرد از دیدار مست
من از و غایب نگشتم او بمن حاضر بود
روح از و عیست مست و عقل از وحی خراب
مستی هر یک بقدر جرعه وحدت بود
خامشی تدبیر کار تست گر اهل دلی
از سقیم و جسم بین جمله اجزا مست
این قیامت بین که گویی آشکارا شد عجب

سینه از زنده خوشیهاش به تلخی بدهست
چه در این عمر قیامت دی همه تن شیر بدوه
که نکشش آب حیات است لبش جای اقامتست
هله تسلیم و خمش کن نه امامی تو خطیبی

بحر رمل مثمن مخبون

که بیک جرعه بپرد همه طراری هشت
چه ازین هوش بستی بمباهات و نکوی
به فلک غلغله افتد ز هیاهوی حر و شت
بستان باده گلگون جبرا زان احمر و اصفر
به ازان قدح می که بخوردی شب دوشت
تو اگر باده کشی ور نهی و هوای نکوی
هوس کسب بیفتد ز دل پیکسه کوشت
تو که از شر اماده‌ی سر و صد جاه و قبایی
بخموشیت عیش شود این همه بیده و خوشت
تو دلیان ار چه بهر بنده خمشی را بپسندی

بحر رمل مثمن مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

دیده هر ذره از ارباب عشقش روشنست
ازلفت نکهتش که تو مرتع بر صبا مدست
کامیابش با هر نفست بزیر دامنست
آنکه هست از حسن لبش حسن جان بان مستغاث
هر نفس صد دولت است او در گرد او نیست
گوهری کم کرده را سالهای جستمش
کز حرم در خلوت جانت هزاران روزنست
نقد دل با یار ده آنکه درین ره نه قدم

بحر رمل مثمن مقصور

پس برای تاج و تخت ملک جان جم فرست
هر طرف از موج بحر بیکران لامکان
ز آسمان غیب هر دم آب حیات جم فرست
جز تو هرگز دیگری را گر تصور کرده ام
مردم از انکار تحقیقات از دا جم فرست
حالیا تاج خلافت چون نهادی بر سرم
هر زمان صد خسته بی خبر محتاج جم فرست
هر شبم چون شمس مهمان آید از خوان کرم

بحر رمل مثمن مقصور

نمائی حاضر از دمی بینیم اندر کارست
از سما تا ارض چندانی که هست میر عشق
عشق مستست و عقل مست بطبق در اطوار ست
گر ببینی ور ببدانی نماند غبار را
جرعه جام و سبوها از می جبار مست
هر که او مستست بر لبهای او تو بوی کن
زانکه جمله کائنات از دم غفار مست
شمس تبریزی سبوی می بجام عشق ریخت

بحر رمل مثمن مقصور

خنب و کوزه حوض کوثر از می جبار نیست
تن چو سایه بر زمین و جان بگه تنهاست

بزن ای مشک نه پایکت تو جنبی که شهانست
نرسد هیچکسی ای بجز این عشق امامت
هله پیش آ که بگویم سخن راز نگوشت
و رهست صنعتش ای دیگر کرم باده فرشت
کند ست خواجه معنی بر باید ز تعوشت
همه اموات و جمادات بجوشند ز جوشت
بر هانید بآخر کرم مظلمه پوشت
کشش و جذب بنه بیان بگذار نه خموشت
یوسف کنعان نست عبا دلش پیرا نشست
برغم مویش ای آشفته ترا مسکن
جمله ذرات جان از خاک کوی تست هانیست
چون نظر کردم بدیدم جوهر من با منست
کاندرین راه مخوف از هر طرف صد رهزنست
آنکه او را در درون دل هزاران گلشنست
سوی جان ناتوان آتش ز عشقت ماجم فرست
هر زمان صد بار بر معراج حلاج فرست
از همه اطراف و اکناف جهان ما جم فرست
شه بزم صد شراب و شمع باجم فرست
در شراب لعل او شد زاهد از خمار مست
جمله مستانند از وی در فهم و در تکرار مست
زاهد از تقوی خراب و رند از اسرار مست
تا از و بو بشنوی گردی تو هم از فکار مست
از می او شد بجنبش نقطه پرگار مست
در شراب لا یزالی هفت و پنج و چار مست
در بهشت عدن تحت تحتها الانهار مست

چون فزون گردد تجلی از جمال حق ببین
ذره ذره هر دو عالم گشت موهومی ار رست
از تقاضاهای مستان جواب لن ترانی
در شفاعت مو به موی احمد مختار رست
از جلال قدرش رشید ابوبکر و عمر
باز عثمان از جمال حیدر کرار رست
او سرست ما چو دستار اندر و پیچیده ایم
از شراب این سری گردد و مهر و ستار رست
یوسف مصری فرو کن سر به مصر اندر نگر
شهر پرآشوب بین و جمله بازار رست
گر بگوییم ای برادر خیره مانی زین عجب
عرش و کرسی آسمانها زین همه کردار رست
شمس تبریزی در آمد در دلم بر وی نهاد
ور شراب عشق او گشت این در و دیوار رست
من خمش گشتم چو دیدن گشت مستی آشکار
باده نجاید چو گوید هر سخن بسیار رست

رمل مثمن مقصور

ای سر من از هوای احمد مختار رست
وی دل من در هوای حیدر کرار رست
بر دل من جرعه از جام عشق او رسید
شد تن و جانم ز غم مشرک و کفار رست
چون قلم در روی کاغذ آورم در وصف او
هم قلم سرمست گردد کاغذ و گفتار رست
چون علی با صابرین و صادقین مجلس نهاد
قاسطین و منفقین شد جمله از اسرار رست
چون صبوحی زد ز جام فاسجدوا واقتد علی
فاعبدوا واقتد برا بیان گشتست از اظهار رست
دوستانش از تسنیم بهم از جام او
دشمنان از خوف زتو مند چون انجار رست
گر نبودی شهر علم مصطفی را در علی
از کجا بودی بر آن در حلقه و مسمار رست
باده صافی اوا و نی محمد نوش کرد
زنده معنی گشت بی شک حیدر کرار رست
جرعه این کاسه را ساقی چو اندر بحر ریخت
جوش کرد آن موج رداو این گنبد دوار رست
هر دو آن کاسه دریا کف زد و شد خاک آن
خاکدان این جهان از زور آن خمار رست
ساقیا از مستی تو جمله عالم مست شد
کوه مست و دشت مست و در با دیوار رست
این همه مستی ها از تست ای شیر خدا
زانکه مستی تو زان خوش باده اقرار رست
شمس تبریزی بگوش جان شنیده لاتخف
در هوای حب این اقرار بی انکار رست

رمل مثمن مقصور

اندر آ ای مه که بی تو بر فلک سیاره نیست
تا خیالات و نیاید پای کس زان چاره نیست
چون خیالات بر که آید چشمها گردد روان
خود دگر ضم کین دل ما خبر که و خبر خاره نیست
آتش از سنگی روان شد آب از سنگ دگر
لعل شد سنگ ار گز لطف تو آواره نیست
بارها لطف ترا من آزمودم ای لطیف
مرده را تو زنده کردی بارها یکبار نیست
ابر رحمت هر سحرگه می ببارد آهن رست
دیده گریان من جز کودک گهواره نیست
همچو کوه طور از غم این دلم صدپاره گشت
لیکن اندر دست من آن یار یکباره نیست
آهن بر آن موسی بر دل چون سنگ زد
تا جهد استاره گر ز ابریک استاره نیست

رمل مثمن مقصور

آنچه دل جویای آن بوده است باطل بوده است
وانچه جان تحصیل آن میکرد حاصل بوده است
آن محیطی را که دل صحبت از آن خود مدام
بیخبر دل گاه موج و گاه ساحل بوده است
یار بو دست آنچه دل اغیار می بیند آتش
وانچه شکر می نمودش خود هلاهل بوده است
چون حجاب ابصار او بر داشت دل گفت این عجب
در میان ما و او یک موی حائل بوده است
روشنی دیده از وی دنگی گریان زهیم
دیده را بنگر ز عمری چه غافل بوده است
آنکه بیرون از دل و جانش همی بیند شمس
با دل و جانم همیشه خود مقابل بوده است
هر کسی را میل سوی ورزراه دیگرست
هر کرا میل است سوی دوست مایل بوده است
نیست مشکل پیش ارباب نظر واصل شدن
از خودی خود گذشتن لیک مشکل بوده است
هر کسی را گر تکمیل رشدی بوده است لیک
شمس را یک جذبه جانان مکمل بوده است

رمل مثمن مقصور

آفتاب امروز بر شکل گدایان شدست
ذره ها بر رقص بنگر مست سرگردان شدست
از ورای کفر و ایمان شهسواری یافتست
حلقه از کفر او در گوش سر ایمان شدست
خاک در چشم قباد و سنجر و رستم زدست
عقل بینا بیخبر از جان و از جانان شدست
زهره مطرب چو دیدش بار عشرت بر ز ترک
آتش او با نماز و آه او رحمن شدست
مشتری چون مشتری شد آستانش سجده کرد
چون شه او بنده گنیش بر ملک سلطان شدست
شمس حق و دین نهانی که او از بس ظهور
همچو نیزه ان دو دیده مخفی و پنهان شدست
آن عطارد نسخهای خویش را در عشق سوخت
گر ز دبیرستان عشقش جانش دفترخوان شدست
دست مریخ از نهیبش سست شد و ز کار رفت
چونکه دید آن غمزه اش خون مریخان شدست
وان زحل تدبیر گم کردست اندر عشق او
در تحیر داله و انگشت در دندان شدست

صنعت

گفت مه خورشید را انصاف کو تخت فلک
تخت را بگذاشت در صحن پا برهنه میدوید
آتشان چون کآتش در زبانه میزنند
هر که او بر ساحل دریای لطف او نشستست
سر برآورده ز خاک افروخته چون لاله ها
هر که آن نیست انسان در دو دیده مستست او
دیو کز گرد و غبار سم اسپش کحل یافتست
در تک دوزخ بروئیده لطفش یاسمین
آفتاب امروز بر شکل دگر تابان شدست
مشتری طالع است و ماه و زهره در حضور
بزم سلطان است اینجا هر که سلطانیست نوش
آخر ای دلبر نه وقت عشرت انگیزی شدست
تو چو آب زندگانی ما چو دانه زیر خاک
زین سبب ما را بکن تیزی تو ای شمس حق
چون حجاب چشم دل شد چشم صورت لاجرم
بلبلی میگفت دیشب بر سر گلزار مست
خیز و در بستان طوافی کن ز روی عشقباک
باغ دیدم بیخبر از تابش مهپای حق
یک نظر کردم بدان ساقی که آن می میدهد
چونکه گشتم مست خود سوی بازار آمدم
گه بمسجد میشدم بهر عبادت مست شوق
ای عزیز من بجانش هیچکس هشیار نیست
شمس تبریزی ز عشقت هیچکس هشیار نیست
باغبانا بلبلان بین بر سر بازار مست
پرتوی از نور حق بر کلیات افگنده شد

زو فرود آ کز برای غزل تو فرمان شدست
در رکاب آن شهی کو فتنهٔ کیوان شدست
آتش رخسار او سوز آن تشندلان شدست
همچو ماهی او مقیم چشمهٔ حیوان شدست
آن بهاش جان کی او پوشنده عصیان شدست
کان پری زاده بهر بخت انس انسان شدست
گفت دربان بهشت و مشرف رضوان شدست
مو بموی اهل دوزخ همچو گل خندان شدست

رمل مثمن مقصور

یار چوگان لطف زد و میر این میدان شدست
خوان رحمت گستریده ساقی اخوان شدست

ایضاً

وقت آن کز لطف خود بالا دهی آن چیزی شدست
زانکه از لطف تو تخم ز آتش تندی تیزی شدست

رمل مثمن مقصور

آنچنان کز نغمه اش گشته در و دیوار مست
تا ببینی باغ و راغ از قدرت جبار مست
شاخهای بید بین از غیرت نخمار مست
یاران می بیقرار و گشته هم اغیار مست
تا ببینم تو که یکسر بر سر بازار مست
گه بسوی میکده از باده ابرار مست
پادشاه و پاسبان مست و خفته و بیدار مست

این غزل از شیخ سعدی شیرازی

باغ مست و راغ مست و گلبنان با خار مست
عرش مست و فرش مست و نور مست و نار مست

پیچ پیچی کز خورشید و بر آمد حسن او
از برای چشم او ماه فلک سیاح نیز
عقل کل آئینه بنجر بدید و خود را بنگرید
هر چه دشوارست طالب را ازین حق زیر راه
غمگنی ماتم زده بر در دگر فضلش بدید
از کرامتهای او بر خاک تبریز از خدا
سینه ظلمانئی کز دود و دوزش میگریخت
جان بانقصا نهانند تو کمالی یاد او

هر قدح کو میدهد گو بگیر و نوش دار
ساقیا پایان بیدی عیش را از سر بگیر

گر بهوشم همچو دانه عاقبت نخلی شوم
جان شدیم از نیش عشقش گفت کو چیزی بگو

کای بخواب غفلت و بیدار مجنون آمده
زین سبب رفتم بسوی باغ تا طوفی کنم
در سماع مطربان عشق کردم استماع
باز در باغ وجود خویشتن کردم نظر
چون نظر کردم ندیدم هیچکس را هوشیار
چون صبوحی خوردم که در ره مست از رنج خمار
از می حق بد که منصور از تجلی راز گفت

دیده جان برگشا و صنع جانان را ببین
بنگر آخر تا ببینی در هوای عشق او

چون بدید او را که از تابش دو صد چندین شدست
در گدازشهای سحرش جملگی تن جان شدست
زانکه جان بخشش آن شه لاجرم حیران شدست
از قدوم مرکب جاهش همه آسان شدست
همچو گل در بزم عیشش از قهقهه خندان شدست
در هوا دیده جانها بنده باران شدست
از بهارش جنت با حور و با ولدان شدست
کانکه کامل دید خود را خبر تو و نقصان شدست
ور شعاعش همچو ذره جان بی نقصان شدست
هش کجا دارد عقل او ز عقل خود پنهان شدست
تا چه باشد سر چه باشد پا و سر یکسان شدست
آخر ای کان شکر وقت شکر ریزی شدست
زانکه جمله چیزها چیزی ز بی چیزی شدست
گفتم آخر جان ز نسیان بی چیزی شدست
شمس تبریزی حجاب شمس تبریزی شدست
چند باشی از شراب غفلت پندار مست
مرغها دیدم ز بهر سور بر اشجار مست
مطربان عشرت خراب و لحن موسیقار مست
روح دیدم مست نور و جسم از آثار مست
هر یکی از جام دیگر مست و ما از یار مست
از می معنی که زو شد چشم مست و یار مست
از سر مستی انا الحق گفت او بر دار مست
عاقل از گفتار مست و عاشق از دیدار مست
لاله مست و ژاله مست و نرگس و گلزار مست
ذره مست و چشمه مست و چرخ مست و یار مست

سالکان راه را در انتظار وصل او
چشم عشوه باز کن چرخ مینائی نگر
از خودی خود برون آی و ببین راه او
جرعه حلاج را در کام جانش ریختند
این جواب آن غزل گفتم که شیخ زر گفت
جسم و جان ما شده از باده اسرار مست
بلبلان خوش نوا بینی بسی اندر چمن
هین خمش کن گر تو هشیاری ز مستی هم زبان
جمع باشید ای عزیزان زانکه تو خود غیبتست
ای گزیده کام دل اندر جهان آتش بگل
بیخبر باد اهل من از مکان و کان او
هر که روی جمع شمس الدین تبریزی بدید
جمع مستانه خرابان با تو ما ز افکار مست
تو محمد حسن او یکه از خلائق با تو مست
منکر ار گرچه اشتر خار انکاریست مست
فخر داریم از جفایت نوش ما از نیش تست
هین خمش شو چون سلیمم سوی آن دار القرار
چون الهی تا فراقش چشم بگشا و صفات
نفس عقل و جان دل از صحبت ایشان شود
هر یکی بسته میان بر تو نگاه اندر میان
عاشقان از قوت شور شراب از نشست معین
شیر جانان از ریحان خوش بوی زاده آن می
روز و شب او چون عجب کشتند اندر سلسله
شمس تبریزی چو بگشاید دهان ای چنین شکر
شمس تبریزی چو شمس گردون فرخ ره

جسم مست و عقل مست و روح با اسرار مست
ماه مست و شمس مست و ابر با امطار مست
شیخ مست و زند مست و زاهد و خمار مست
خرقه مست و جامه مست و شیخ مست و یار مست

در جمال و در کمال و در جلال و قدر او
در نماز و در نیاز و در نشیب و در فراز
جرعه موسی شراب شوق چون نوشیده شد
سعدیا بی می نیاز است از شراب شوق او

رمل مثمن مقصور

دل قباده مست لاعقل بر دلدار مست
کبک خوش رفتار بینی بر سر کهسار مست

ابر مستی میکند اندر زمان نوبهار
این خلائق را که بینی هر یکی در حیرتی

ایضاً

هر چه بینی کو بخندید با تو از صحبت است
میدوی از سوی آن جو کاندران جو آب غیبست
گرد عالم لرزان همچنین چون دل تشنه آب غیبست
همچو چیزی کنه او در پیچش و در تاب غیبست

روی گلشن را نه بیند راه بستان گم کند
ز آسمان دل برآ ماه و شب با روز کن
یا الله العاشقین همی تو هم بکام دل مدام
شمس تبریزی همه دریای فضل و رحمتست

رمل مثمن مقصور

زانکه ما را با تو یارا کارها در غارهاست
تا شفقا ز توقت از اقرار چون گلزارهاست
با گل رخسار تو ما را بجان بازارهاست

فخر داریم از جفایت نوش ما از نیش تست
بهر صد نوش است گر نیش آیدم زان یار بیش
از چه منکر قلب را با کاه نقره شد نقد

رمل مثمن مقصور

چون بینی بی جهت انوار او بینی جهات
عالمات عابدات حافظات خاشعات
هر یکی شکرستان و هر یکی کان نبات
کوه جودی خبر آید پیش ایشان در ثبات
تا چو عیسی نو برآئی از بنین و از بنات
ای که هر روزت چو عید است و شبت قدر و برات
از طرب در جنبش آید هم زمین و هم سمات
لی تو می باید گشود و با تو می باید حیات

حوریان بهر بیان بهر پرایش از حق
هر یکی با راز و ناز و هر یکی عاشق نواز
چونکه رخ را نیمه داند شیخ بر دیوانه فیل
دل گرفتم زین حیاتی کش فنا اندر پیست
جان کهنه می فشان و جان تازه می ستان
جان ما را عشقها عشقست اما آنکه او
رو خمش کن قول کم گو بعد از این فعال باش
خوش خمش کردم چو دیدم بهتر از خود ناطقی

خلق مست و فهم مست و هوش با انکار مست
طفل مست و پیر مست و خفته و بیدار مست
طور مست و نور مست و کوه با انوار مست
سال مست و ماه مست و فرش مست و یار مست
ساربانا اشتران بین سر بسر قطار مست
باغ مست و راغ مست و غنچه مست و خار مست
از برای یکدگر افتاده اندر کار مست
ور تو مستی همچنین رو بر سر بازار مست
هر که او گردان بالا شیوه چون لاابالیست
تا نگوید شمع کامشب شب مهتابیست
انتقامم بعد از این با شکر و عنابیست
لیک جان تشنه زان یاد و می سیرابیست
تا عیان گویم کاندر دل نهان اسرارهاست
زر شهی ملک عالم جان ما را عارهاست
هیچ از آن گلشن بگردم گرچه در وی خارهاست
چونکه صرافان دل از خدا معیارهاست
که فراق روی خوبت در دل من بارهاست
مسلمات مؤمنات قانتات تائبات
هر یکی شمع طراز و هر یکی صبح نجات
عقل مسکین گشته مات و جان میان ترهات
ان فی قتلی حیاتی ان فی عیشی حیات
در فقیری می خرامم می ستانم زیشان زکات
تره زار دل نه بیند او فتاده در ترهات
چند گوئی فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
پیش او میرم نگویم آیت او فی الثقات

چون دولت با من نباشد همنشینی سود نیست
چون امانت بسته باشد در جگر آتش بود
گر زمین از رشک و عنبر برشود تا آسمان
چشمه‌ای خواهم که از وی جمله را افزایش است
بنده بحر محیطم کز محیطی برتر است
صورت از نقصان پذیرد نیست معنی را کمی
شمس تبریزی قدم دست خانهٔ اقبال را
حلقه‌های جعد تو پشت و پناه بعد از وفات
چون طلاق تن بدادی حور بینی صف زده
در لحد مونس شوند آن صفات با صفات
همین خمش کن تا توانی تخم نیکی کار تو
خاک آن شو که آب نیکانش روشنست
گفتمش آخر بگو کین وصل خندیدن بهر چیست
چشم مست یار گویان هر زمان با چشم من
ذره ذره عاشقان را پهلو معشوق خویش
زیر پاشان گنجها و سوی بالا ماهها
شمس تبریزی تو خورشیدی که چه کم صفت
نیست هست پیدا و هستی را قدر قیمت هست نیست
دولتی در اندرون جمع و خدمتی بیش نیست
پست و بالا چند تازد از تکلف بر هوا
در شمس بر مهتاب دیدم مجلسی از دور مست
ماه داده آسمان را جرعه‌ای از جام جم
خورده نعمت آن عروق او بسته‌ای است
صوفیان جمعی نشسته بر مقام جیدمه
شمس تبریزی شده از جرعه مست جرعه را

رمل مثمن مقصور

در میان جمع در آیی آب بینی سود نیست
چون نباشد آدمی را راه بینی سود نیست

چونکه در من جان نباشد صورتم را ذوق نیست
تا ز آتش مگریزی ترش و خامی چون خمیر

رمل مثمن مقصور

سنگ گوهر بود از فضل او بخشایش است
عاشق اندر ذوق باشد گرچه پالایش است

زاغ و طاوس اند هر یک را جمالش با نصیب
بنگر اندر جان کی هست او را بلندی بی‌خبر

رمل مثمن مقصور

همچو خاتونان همی رو چیزها مانند آن صفات
مسلمات مومنات قانتات تائبات
در تو آویزند ایشان همچو چون نبات
زانکه پیدا شد بهشت علمن افعال الثقات

آن یکی هست که گیر و آن دگر سیش کنند
فعل‌ها که تو خریف تو بود و در گوز بنگ
حله‌ها پوشی بسی از پود و تار طاعت
شمس تبریزی بگو اندر گور استان خویش را

رمل مثمن مقصور

گفت آری من قصابم گرد ران با گرد نیست
در دو عالم حق گنجد آنچه در چشم من است
می‌پرد بی‌باد که قیمت عقد و کابین گرد نیست
بشنو از بالا نه قیمت زیر و بالا گفتنیست
جمعه با من هم چو شمع اما بو صنعت ملک نیست

دی تماشا رفته بودم جانب صحرا شها
ده فرو دو شهر در دولت تا به بزم مه مهرست
از دران پیوندد که دریای آتش که مست
من اگر پیدا نگویم بی صنعت پیدا آن
شهر مثل العرب [illegible]

رمل مثمن مقصور

هیچ نعمت خبر محبت در جهان پیوسته نیست
جنبه خود را پست دارد و آنکه گوهر شکسته نیست

در تو مستی‌ها که ای در محبت چون ند
همچو ماهی ماند در دام جهان ان بحر [illegible]

رمل مثمن مقصور

گه مست هم مست سایه مست و خود مست
[illegible]
[illegible]

بوی زلف من همچون جیده بر دماغ بوستان
زیر چرخ هر شبانه از شراب نیم جوش
زان طرف جمع‌ها گشته ساقی عنبر [illegible]

رمل مثمن مقصور

گرچه با من می‌نشینی چون نبینی سود نیست
چون نباشد آن زبان نعمت سخن و سینی سود نیست
گر هزاران یار و دلبر سنگینی سود نیست
دلبری خواهم که از وی هر دو را آسایش است
زاغ را خالی نماند گرچه بی آرایش نیست
گرچه اندر قالب و در خانهٔ آلایش است
صحن را افروزش است بام را آرایش است
دوان گر از اهل حق شکر چشم [illegible] زکات
صحبت پیر النار عالم شکر تو دان نشات
بسط جنات روضه گرد و بر جان انیس و حیات
دستگیری روز محشر یا شفیع المذنبات
نیم نانی گر رسد نیم جانی در نیست
آن نگنجد در نظر چه جامی پیدا که نیست
آنچه دل را جان و جان یگانه او پیدا نیست
غنچه آنجا نبد بست و سر آنجا سوختست
ذوق آنجا هست و طوق آن ور گرد نیست
بر مثال خود بمیر آنکه به تن مجذوب نیست
خود هست اندرست و هست دوی او نیست
عشق گوید روز عید خور کاخ خورده مست
وانگهان باشد خود را که آخر مست است
طفل مست و پیر مست و مطرب طنبور مست
سبز مست و آب مست و شاخ مست و انگور مست
تاج مست و تخت مست و قیصر و فغفور مست
غرقه مست و سدره مست و حشر مست و صور مست
الا خریم مست از گفتار خود معذور مست

دوش رفتم صبحدم بر گوشهٔ گلزار مست
گلبنان اشاخ و برگ و اصل و بیخ و بار مست
سوسن و اقداح و نسرین با بنفشه یاسمن
سرو مست و بید و طوبی از رفتار مست
افتاده در میان بیشه‌ها شیر و پلنگ
قمری از شمشاد نالان کبک در کهسار مست
در تحیر جان تا قاف جهان از شرق و غرب
لوح کرسی و قلم هم مهر و مه سیار مست
عالم و شیخ و خطیب و صوفی خلوت نشین
عاشق و معشوق و مجنون عاقل و هشیار مست
مرحبا ای بادهٔ عشق جلال الانزال
خوا مست و نما مست و جمله از غفار مست
شحنه و میر ملک و مرد سپاهی و وزیر
تا ببینی عاشقان در عرصهٔ بازار مست
گوئیا در داد و شیر ما دران بد و حال
زانکه ما مستیم و عالم جملگی در کار مست
خوش درآ گر عاشقی تا عاشقان بینی روان
ساربانان اشتران بین بر سر قطار مست
دوش بودم در حریم واقف اسرار مست
سال و ماه و روز و شب با گنبد دوار مست
آسمانها و زمین چرخ و فلک لوح و قلم
با خزان و با بهار و گنبد دوار مست
مسجد و محراب و منبر عالمان و زاهدان
با چلیپا و بت و ناقوس باز نار مست
قلزم و نیل و فرات و دجله و جیحون ام
سعدی و فردوسی و خاقانی و عطار مست
شمس تبریزی چه گوئی خاک مستان جهان
زانکه من مست و تو مست و همچو ما بسیار مست
دوش جانان نزد ما افغان و خیزان آمده است
تا چشم ما گریان کند با چشم گریان آمده است
آن یار مهمان آمده است تا من شمعم در بند او
تا قد با چوگان کند آن لعل خندان آمده است
دوش از خراسان آمده است آن چرخ فردوسی برخ
تا جان و دل یغما کند آن ترک خاقان آمده است
آن شمس شادان آمده است از سوی تبریز وفا
از سوی تبریز وفا آن شمس شادان آمده است
در ره معشوق ما ترسندگان را کار نیست
نزد این اقبال آن فرخندگی جز عار نیست
گر بقعرت نار باشد زنده برگیر و برو
نزد این سلطان ما این چرخ و بحر او بار نیست
گر تو نور حق شدی از شرق میرو تا بغرب
زانکه مر اسرار حق را خوبی آن انتشار نیست
رهنت شو در راه این بکر را یک سو بنه
جان هر ناکس در آنجا کاشف اسرار نیست
در تنگ دوزخ نشستم ترک کردم جنت را
مقتدای چون جنید و شبلی و عطار نیست
شمس تبریزی جمال خویش بنمو از کرم
لیک هر کس لایق آن دولت دیدار نیست
دوش باز رحمت ما مرغ زرین بر گرفت
ماه و زهره نور آمد پیش من ساغر گرفت

بلبلان از زار دیدم در غمش بیمار مست
غنچه از مستی دریده پیرهن را در بدن
لاله زار و سنبل تر نرگس خونخوار مست
بر درختان چون نظر کردم بدیدم در چمن
ببر و گرگ و آهو و گور و گوزن از یار مست
از زمین تا آسمان افغان مرغان هوا
کوه صحرا و بیابان و دره دیوار مست
نه فلک با هشت جنت حور و رضوان و قصور
مفتی و قاضی و حافظ زاهد ابرار مست
شاه و میر و بندهٔ آزاد و پیر و نوجوان
گشته از بوی بلبلی هفت و پنج و چار مست
مجلس مست است مطلق جمله روی زمین
صوفی و رند و حریف و زاهد و خمار مست
ساقیا جامی بنوشم از تجلی در خرام
زانکه می بینیم سعین طفل در گهوار مست
جان ما را باز بین ای خواجه تا مستی یقین

رمل مثمن مقصور

عالمی دیدم عیان حضرت دیدار مست
مهر و ماه و چرخ و انجم آب و آتش خاک و باد
لامکان و هم مکان چون گردش پرکار مست
سنبل و گل یاسمین آئینه و نوروز و عید
صوفیان خرقه پوش از ماتم پندار مست
گبر و ترسا و یهود و ملحد و رهبان دیر
از نوای نغمهای شوق موسیقار مست
گشته اندر شهر شیرینم دین و دنیا مدام

رمل مثمن مقصور

نزد ما افغان و خیزان دوش جانان آمده است
با چشم گریان آمده است تا چشم ما گریان کند
تا من شمعم در بند او آن یار مهمان آمده است
آن لعل خندان آمده است تا قد با چوگان کند
آن چرخ فردوسی برخ دوش از خراسان آمده است
آن ترک خاقان آمده است تا جان و دل یغما کند

رمل مثمن مقصور

کین ملک بیحد بزرگ و ناکسان را بار نیست
گر تو نازی میکنی یعنی که من فرخنده ام
پیش این سلطان ما این جمله جز زنار نیست
زندهٔ دنیا بدبخت گردد آید هین منانه
زانکه ما را از غنا پروای این انوار نیست
گر تو سر حق بدانستی برو با سر باش
زانکه این میدان ما جولانگه مکار نیست
صوفیان عشق را خود خانقاهی دیگر است
زانکه ما را اشتهای جنت ابرار نیست
هر که او بنمود مرید شمس تبریزی بجان

رمل مثمن مقصور

عشق را پایان ندید و باز کار از سر گرفت
مست گشتم بار دیگر بیخبر گشتم ز خود

شمس اندر پرده برد و ماه را در بر گرفت
سجدهٔ بردم به پیش آن بت خود هر زمان

این خرابات است عشق ما هم گرد ما هم در گرفت
از برای یاد او دیوانه گرد عاشقان

رمل مثمن مقصور

جمله خاصانند آنجا عامیان را بار نیست
هم خدا او اند خدا را غیر کی گنجد درو

در جنان بحر لطافت جز چنین انوار نیست
در بحر نور آمد آنکسی که ذات او

نور حق چون می‌نماید نار را آثار نیست
هیچ نوعی از ما محجوب اخبار و تفسیر ادب

قبلهٔ ما در دو عالم جز رخ دلدار نیست
باده بر باده است هر دم از لطف ساقی جان

هر طرف گلزار بینی کاندر ان یک خار نیست
در شب مستی عالم مجلس عشرت است

ای خنک جانی که او در هستی پندار نیست
ای اله پندار بند است حجاب ار رهش

رمل مثمن مقصور

نه که کار او نه اندوه و نه شادی برتر است
آنکه او غافل بود بیجا صلی محرم است

اسم هیچ چندین چندین اسم گوئی دیگر است
هر چه در فهم تو آید آن بود مفهوم تو

گر بهم او خنده ذره تا ابد موج آورد است
صورتی کان در عین آئینه از عکس تست

ز روشنائی ذره کان در محل انور است
صورتت چون آنست با چیزی بیچیزی بهم

صورتش بشکست پر از سنگ و پر از گوهر است
تا دلم در شمس تبریزی بیکی غرق شد

رمل مثمن مقصور

بر سر دریای هستی جز حبابی هست نیست
صد هزاران بر تو انوار یابی هر طرف

زان کتب خانه جهان غیر از کتابی هست نیست
صد هزاران جام گوناگون بدست ساقی ما

غیر موج ملکیان در اجابی هست نیست
چون خطابی میکنی با کوه میگوئی سخن

رمل مثمن مقصور

هر دمی صد عید دارم چونکه آن دو دوست هست
قد او سرو خرامان لعل او چون ارغوان

که مرا او را بر شکست حیدر ابدال آن کبوتر است
جان سپردن هر دمی در عاشقی کار منست

اندر دل جان ز دانه بر شمال است جو جوست
جان و تن بر در او خون دل خورد است او

رمل مثمن مقصور

میر مست و خواجه مست و یار مست اغیار مست
باغبان از رعد مطرب ابر ساقی گشت و شد

از رهای هست پران یقین شد بر دلم
مذهب دیوانه دارو ملت دیگر گرفت

سبزه را هم بالا بر کشید آن نیشکر
پای در دامن کشید و آستین بر سر گرفت

از ره روزن در آمد آفتاب و فر و نقش
هر چه شمس اندر میانه بود در آتش گرفت

ذرهٔ عشق خدا ترسندگانرا کار نیست
زانکه در دریای حادث غیر خس و اغیار نیست

عشق بحر نور آمد اولیا انوار او
غیر باد و غیر خاک و غیر آب و نار نیست

نور ضد نار آمد چون بیاض و چون سواد او
زانکه اندر جان ما جز عشق و جز اسرار نیست

قوم رندانیم ما اندر خرابات فنا
جز که مستی شراب و ذوق آن دیدار نیست

نه خزان باشد نه دی کی باغ در ریحان ما
خلق اندر خواب غفلت زنده بیدار نیست

مست بیدار اند جمله مست و بیداری کجاست
چون از این بند در گذشتی جز وصال یار نیست

ذرهٔ اندوه او از جمله عالم خوشتر است
هر که گوید نیست آنکس کیست خطا کافر است

کافری شادیست آن شادی نی از اندوه او
وانکه او فهمی کند دیوانه صورت گر است

کس هر موئی ندارد از مسمّی آگهی
چون بود مفهوم تو آن گنج از ان خالی تر است

این عجب بحریست پنهان یک چندین آشکار
گرچه بیرون است از آن ما هیچ آن ما هیچ در است

گر تو آن صورت در آئینه ببینی عمرها
در صفت ره بر چنین گنج جان پاکت رهبر است

گر مثال دیگرت باید بجسم او نگر
گوئیا تیغ زبانم ابر باران چون زر است

ذات او را جهت صفا او جهانی هست نیست
کائنات از مهر رویش غیر تابی هست نیست

انچه عالم نام دارد انچه آدم خوانیش
چون نظر بالا کنی جز آفتابی هست نیست

هر چه یابی در جهان یک نسخه باشد یک ورق
گاه مستی در همه میخانه شرابی هست نیست

چون ز باد عشق دریا موج زد آمد بجوش
جز خطاب تو ترا از وی جوابی هست نیست

بر فگن چون شمس از رویت نقاب ای مه من
بر رخ او جز وجود ما نقابی هست نیست

روی او عیدیست عید من خود خوی او
همچو گل او را روان و همچو ماهش رو روست

چون نگردم هر دم دیوانه زان زنجیر زلف
نه زر عنائیست لیکن هم چنینم خوب خوست

سوی آن دریای خونین بیقراری بی سکون
تا نماند از تن مرا جز استخوان و پوست پوست

یکزبان خاموش باش تا ببینی عمرها
چون هلالی گشته لاغر بر مثال مو مست

ساربانا اشتران بین سر بسر قطار مست
باغ مست و راغ مست و غنچه مست و خار مست

نسـ صد هزاران موج میخیزد ز دریای وجود + اندران کثرت که می بینی خرابی هست نیست +

آسمانا چند گردی گردش عنصر ببین
خاک مست و آب مست و باد مست و نار مست
حال صورت اینچنین و حال معنی خود مپرس
روح مست و عقل مست و خاک هم مست اسرار مست
بانگ یاران میزنیم از آرزوی دلبران
بانگ مست و چنگ مست و زخمه مست و تار مست
زاهد خلوت نشین و صوفی پرهیزگار
خرقها بر تن دریده بر سر بازار مست
خلق عالم هر کسی مست هوایی گشته اند
ای پسر برخیز و بنگر جمله ابرار مست

رمل مثمن مقصور

میگذشتم بر کنار عرصه بازار مست
زاهدی دیدم روان در خانه خمار مست
کافران مستند با بتهای چینی ناپدید
هندوان در سومنات و ترک در بلغار مست
آهو و گور و گوزن و ببر و گرگ و شیر و پیل
باز و یوز و گرگ و میش و روبه و کفتار مست
رو تو جباری رها کن خاک شو تا بنگری
ذره ذره خاک را از عالم جبار مست
تا نگویی در زمستان خاک را هستی نماند
مدتی پنهان شدست از دیده اغیار مست
بیخهای این درختان می نهانی میخورند
روزکی دو صبر مسکین تا شود بیدار مست
عندلیب اندر چمن مستست و قمری بر چنار
بلبل اندر گلستان و کبک در کهسار مست
گر ترا کوبی رسد از رفتن مستان مرنج
با چنان ساقی و مطرب کی رود هموار مست
ساقیا باده یکی کن چند باشد عربده
دوستان اقرار مست و دشمنان انکار مست
باده افزون تر بده تا بر کشاید این گره
باده تا در سر نیفتد کی دهد دستار مست
روسیاهی زر دبین و باده گلگون بده
زانکه این گلگونه دارد بر رخ و رخسار مست
باده داری خدایی بس سبکخوار و لطیف
نان اگر خواهد نبوشد خفته صد خروار مست
بخل ساقی باشد اینجا با فساد باده ها
هر دو ناهموار باشد چون بود در هموار مست
شمس تبریزی بگفت اسرار مردان جهان
عالمان از قال مست و عارفان اسرار مست
شمس تبریزی بدورت هیچکس هشیار نیست
کافر و مومن خراب و زاهد و خمار مست

رمل مثمن مقصور

ساقیا جامی بده چون نوبت دوران ماست
در ده جامی به کنیزان که می درمان ماست
بر در میخانها با عاشقان می میخوریم
آب حیوانست گویی می که در پیمان ماست
گرد هر ویرانه گردم من برای گنج عشق
چون بدیدم گنج عشق اندر دل ویران ماست
هر که با عشق آشنا شد بی سر و سامان ماست
بی سر و سامان شدن در عاشقی سامان ماست
هر که با ما گوی معنی میزند گو فهم کن
هر دو عالم همچو گویی در خم چوگان ماست
بر بساط معرفت خوانی که ما گسترده ایم
عرش و فرش و لوح و کرسی کاسه بر خوان ماست
همچو مریم بر بساط تخت معنی تکیه زن
زانکه اندر عاشقی یاران او افزون ماست
هر دو عالم پیش پای اهل معنی قطره ایست
هر که دارد قطره از بحر بی پایان ماست
فتنها اندر سر آفاق و در از شمس دین
از دو چشم جادوی پر فتنه فتان ماست

رمل مثمن مقصور

صبحدم بنشسته ام در دامن گلزار مست
غنچها دیدم منور بر سر هر خار مست
گفتم ای شاه چمن شاد آمدی در مجلسم
گفت آری آمدم مهمان همچون یار مست
گفتم ای گل چون پدید آیی تو هر سالی نهان
گفت آری میشوم پنهان ز هر اغیار مست
گفتم ای گل دیده پیروزگون از بهر چیست
گفت در روز ازل شد جان من بیمار مست
گفتم ای گل سرخی و زردی رخت بهر چیست
گفت آری تا که بنشینم دمی با یار مست
گفتم ای گل بر سر بازار شو از خرمی
گفت اینک می خرامم بر سر بازار مست
گفتم ای گل بر در کوزه برندت چون کنی
گفت خونها ریزم از ناکامی اندر نار مست
گفتم ای گل چونکه منصوری بردارت کنند
گفت اینم خوشتر آمد کامدم بر دار مست
گفتم ای گل آبرویت را کنند در شیشها
گفت از بویم بمالند بر سر و دستار مست
شمس دین را گر ببیند دیده اهل یقین
چون گل و بلبل کنند نقشش بهر دیوار مست
صبحدم گشتم عنان از باده انوار مست
آفتاب آسا فتادم بر در و دیوار مست

رمل مثمن مقصور

جبرئیل آمد براق آورد گفتا برنشین
جام بر دستند بهر منتظر بسیار مست
برنشستم بر در چرخم براق همچو برق
دیدم آنجا قطب را با کوکب سیار مست
در گشادند آسمانها را همه پیش آمدند
البشر و گویان ملایک جمله از دیدار مست
ماه نو را اول منظر چنان دیدم که بود
ماهی یونس درون لجه خونخوار مست
از سپهر چارمین روح الله آمد پیش من
ساغر خورشید بر کف از می انوار مست
گفت ای نور دو عالم از جمالت ذره
لطف کن بگذر ز من بگذر مرا بگذار مست

گفتم ای چون تو هزاران مخمور جام عشق
کی شود مخمور خبر در خانه خمار مست
دست او بگرفتم و با خود ببالا بردمش
برگذشتم از سواد و عرصه اغیار مست
صبح ظلمت ماند از پس صبح نور آمد به پیش
عقل گفت بگذر ازینجا تا رسی بر یار مست
یار ما مست است می بر دست پیش آوریم
بوی این باغم کند صد زاهد هشیار مست
بر لب دریای اعظم کشتی دیدیم در وی
احمد مرسل سجالی و حیدر کرار مست
آدم و نوح و خلیل از باده وحدت خراب
عیسی از موسیجه و موسی ز موسیقار مست
دست من بگرفت حیدر اندران کشتی نشاند
بگذرانیدم ازان دریای گوهربار مست
انبیا و اولیا نظاره گر بودند و من
میشدم خوش خوش خرامان عقب بسیار مست
از مقام قاب قوسینم باده او نی کشید
گفتم آنجا راز را با ساقی ابرار مست
باده از ید خدا نوشیدم و بوسیدمش
آستین افشان گرفتم دامن دلدار مست
گفتم اکنون باز سید از پی منزل مرا
یا همی گوئی برو در عرصه بازار مست
گفت نی نی ساربان توئی ای شمس دین
رو مهار اشتران گیر و بکش قطار مست

رمل مثمن مقصور

عارفان راه سرخوش مست فرید هشیار مست
عاشقان حضرت اند از بهر تو دیدار مست
موسی و عیسی و یحیی یوسف و یعقوب هم
سید و شبیر و شبر حیدر کرار مست
سالکان پیشوا و مومنان پاک دین
صوفیان با غلغل و روشن از انوار مست
جان بباز و سر فدا کن همچو اسمعیل شو
یا چو ابراهیم باش اندر میان نار مست
باغ و راغ و بوستان و گلستان و دوستان
نار و نارنج و ترنج و بلبل و گلزار مست
ارغوان و ورد و ریحان لاله هم یاسمین
سنبل و نسرین و سوسن نرگس خونخوار مست
عندلیب و فاخته قمری و دراج و تدرو
خوش همی نالند هر یک بهر اسحار مست
نغمه عود و رباب و ناله زار عجب
بربط و چنگ و چغانه مطرب میخوار مست
در خرابات آ طواف کن به شهرستان عشق
قصر منظر طاق و ایوان باغ در و دیوار مست
روضه رضوان و طوبی کوثر و ماء معین
حورها پر شهد شیرین همی گفتار مست
بایزید و سید احمد شمس تبریز و جلال
شبلی و معروف و منصور از سر هر دار مست
قطب قطبان پیر پیران شیخ لقمان بوسعید
پیل حضرت احمد جام ست در خمار مست
پیر ما مودود چشتی سرور مردان راه
خیر غزنین گشته است از جام بالامار مست
مال ملک ننگ و نام جسم و جان در باختم
میرم و سرها برهنه خورش قلندروار مست
صبح شام و سال و ماه و نجم و خورشید فلک
عرش و فرش و هفت اختر گشته چون پرگار مست
خاک و باد و آب و آتش پیر برنا مرد و زن
کوه و صحرا و دشت و موج دریابار مست
قیصر و خاقان و سنجر خسرو و افراسیاب
رستم و روئین تن و سهراب در پیکار مست
انوری و عنصری و عسجدی و عسکری
خواجه فردوسی سنائی سعدی و عطار مست
ها همی هر کی گفت و گوی حجت جوی نظم و نثر
دفتر و دیوان ملاشاه و اشعار مست

رمل مثمن مقصور

عشق اندر علم و فضل و دفتر و اوراق نیست
هرچه گفت و گوی خلق آن بهر عشاق نیست
بیخ عشق اندر ازل وان شاخ عشق اندر ابد
این شجر را تکیه بر عرش و ثری و ساق نیست
عقل را معذور کردیم نه هوا را صدر دیم
کین جلالت لایق عقل و این خلاق نیست
تا تو مشتاقی بدان کان عشق تعلیق پیش تست
تا نباشد شوق از وی هیچکس مشتاق نیست
مرد بحری دایما بر تخته خوف و رجاست
چونکه تخته محو شد باقی جز استغراق نیست
ور همی ترسد ز غرق و دل به تخته بسته است
مرد ره بود که او با اصل خود جز عاق نیست
شربتی گر میدهی از لعل جان بخشت بمن
خفتگان از من بگو تر و جهان باقی نیست
روح بخشید نور او عقل و جان معرفت
شمس تبریزی مرا جز با تو استحقاق نیست
من خمش کردم چو نتوان حرف گفتن در فنا
ور بگوئی آن و جانان بجز اغراق نیست
من خمش کردم که خواهای سخن از حد گذشت
سمع فهم مستمع را فهم استحقاق نیست
شمس تبریزی توئی دریا و هم گوهر توئی
زانکه بود تو سراسر جز بجز خلاق نیست

رمل مثمن مقصور

عاشقان را گرچه در باطن جهانی دیگرست
عشق آن دلدار ما را ذوق جانی دیگرست
سینه‌ها روشن از پس غیبها دانند لیک
عشق آن دلدار ما را غیبدانی دیگرست
بس زبان حکمت اندر ذوق شرحش گوش شد
زانکه مر اسرار را ترجمانی دیگرست
یک زمین نقره زمین لطف و در عین جان
تا بدانی کان بهم را آسمانی دیگرست
عقل و عشق و معرفتشان زبان بام حق
لیک جز او حقیقت نردبانی دیگرست

[illegible]

شب روان را ره حق از پاسبان این سر زند
لیک جانها را ازان سر پاسبانی دیگرست
این زبانها برگشاده بر دل بربوده
لب فرو بندید کو راه زبانی دیگرست
دلبران راه معنی با دل عاجز شدند
وحی شان آید که دل را دلستانی دیگرست
شمس تبریزی چو شمع شمعها پروانه اش
زانکه اندر عین دل او را عیانی دیگرست

رمل مثمن مقصور

کوهی اندر پنبه دانی یافتم دانی که چیست
بحر اندر سرمه دانی یافتم دانی که چیست
یار پیر کهنه دیدم سال عمرش بیعدد
این زمانش نوجوانی یافتم دانی که چیست
شحنه گردن شکن در کنج زندانی اسیر
حلقه اندر ریسمانی یافتم دانی که چیست
بی شکم بسیار خواری یافتم این طرفه تر
نی سر مجنون نی دهانی یافتم دانی که چیست
یافتم لب بسته ای یا شخصی مثال عنکبوت
بارش از موئی زنوبانی یافتم دانی که چیست
مرده بوسیده دیدم استخوانها گشته خرد
هر دم از وی تازه جانی یافتم دانی که چیست
آنکه از نا دربهی صد سال آمد در وجود
مدت عمرش زمانی یافتم دانی که چیست
نه فلک بر یک میان دیدم کمر آنکه بدو
کمتر از موییش میانی یافتم دانی که چیست
آفتابی از درون گلخنی تابنده شد
اشتری بر ناودانی یافتم دانی که چیست
پادشاهی را بخواری اندر چه زندان مطیع
چاشنی خواری شبانی یافتم دانی که چیست
ساربان اشتر بکش کز سفت چشم سوزنی
رهگذار کاروانی یافتم دانی که چیست
حاجیی دیدم براه کعبه چندین ساله راه
زاد راهش نیم نانی یافتم دانی که چیست
نقد گنجی در چه دامی معلق ریخته
حسن شهری در دکانی یافتم دانی که چیست
ای عجب سیمرغ کوه قاف را بی انتها
در شنورش آشیانی یافتم دانی که چیست
گم شده رخت و قماشش در ریا قلندر را
در جوانی ترکمانی یافتم دانی که چیست
سیب و نارنج و انار از شاخ آتش رسته گون
بر کلوخی بوستانی یافتم دانی که چیست
صد توانا را بزور و قوت بازو عجب
زیر دست ناتوانی یافتم دانی که چیست
باغی اندر فندقی دیدم عیان با نخل و برگ
بر ستاره آسمانی یافتم دانی که چیست
عقل با ذرات گشته مغز عرش و فرش را
در دهانش استخوانی یافتم دانی که چیست
بی تمنا هر زبانی گوش کردم غیب را
صد کلام از بی زبانی یافتم دانی که چیست
شمس تبریزی توئی دانای سر معرفت
سر تو از دل نهانی یافتم دانی که چیست

رمل مثمن مقصور

گشت جان عارفان از باده انوار مست
روح پاکان از شراب عالم الاسرار مست
عرش و فرش و لوح و کرسی آسمان با شش جهت
در عشق طیر و حور و مار و وحید و دیدار مست
صوفی و زاهد و فقیه و مرشد و اهل الرشاد
پادشاه و پاسبان خفته و بیدار مست
آفتاب و مشتری و جمله سیارگان
از شراب شمس دین هم لیل و هم نهار مست
هر چه آمد در وجود از فیض علام الغیوب
خلق عالم جملگی از باده جبار مست
یک زمان در آفرینش چشم بینش باز کن
بلبلان بین بر سر شاخ آن گلزار مست
هیچکس از سر اسرار ابد آگه نه شد
عاشقان از می خراب و عاقلان از پندار مست
قمری و تیهو و دراج و تذرو و فاخته
جمله از شوق حکیم عالم غفار مست
شمس تبریزی تو عالم را ز نور و صفا مست
ذره ذره از محیط لطف آن خمار مست

رمل مثمن مقصور

طوطیان معنوی از فیض تو گویا شده
خازن فردوس تجری تحتها الانهار مست
گر ببازار حقیقت بگذری یکبار مست
بنگر آنجا تا ببینی بر سر بازار مست
خاک و باد و آب و آتش دشمن یکدیگر اند
از عداوت در پی هم بی زبان هر چار مست
از میان چار دشمن حی بیچون صورتی
کرد پیدا نفخه جانان درین پیکار مست
دست قدرت جرعه داد و بر عنصر قرار
تا ازان یک جرعه شد در زبان هشیار مست
چون بگفت الحمد لله خالق پروردگار
عقل و ایمان او دل را بهتر کرار مست
چون ندا آمد ز حضرت کاندرین جنت خرام
شد درانجا عالمی دید از می جبار مست
حور و مقصورات و موجودات فردوس برین
روضه مستند و خلد مست و طوبی و انهار مست
آدم و حوا ز مستی از هوای دانه
ناگه اندر دام آمد زان بت سرشار مست
انبیا و اولیا و اتقیا در راه دین
جمله از حکم قضا و حکمت دادار مست
جبرئیل و جمله کروبیان از شوق حق
آمد ندا از حکم سبحان از می اسرار مست
نوح کاندر موج طوفان زد در کشتی نشست
عالمی دید او ز حیرت سر بسر هشیار مست
اندران وادی محشر بیحد معصوم را
دید اندر قدرت آن حاکم غفار مست

جبرئیل آورد پیش خواجه کون و مکان
بر نشستش بر براق آن شیر والی منبا
جبرئیل و جمله کروبی ستاده منتظر
از خدا بشنید بی کام و زبان و حرف و صوت
چون شنیدش مرتضی گفتا شنیدم و شنید
جمله مردان ز نور قربت غرق علا
گر ندید آن شاه جان این گلشن تماشا چیست
گر خرابات ازل را تا ابد پیش نگشت
ساکنان آب و گل گر عشق ما را محرم اند
گر نه آتش مهر ما آتش زدی در جان ما
گر نه تقصیر است از جان ز چه گشتن درو
سطر ما این پرده زن کان ز ریا مست آمدست
گر لباس قهر پوشد چون شیر لشکر همیشه
می فریبد پست خود را و تبسم میکند
گفتمش گر من بمیرم تو رسی بر گور من
عشق بیچون بین که جان را چون قدح بر میکند
شمس تبریزی چو آمد در دلم گفتم که نیست
چون صلاح الدین بوجد اندر بیاید بر درها
نقشبند جان که جانها جانب او مایلست
آنکه وارد در زبانها لا احب الآفلین
آب از دل پاک آید تا بجام سینه ها
این خود آنکس را بود کو ابر آن باران چکید
گر طبیب حاذقی بیمار را آگهی دهد
گرچه کفهای تهی از وی شد برابر وقت در من
این هوا اندر کمین باشد چو بندی بی نیق

یک براق تیزرو در جنبش و رفتار مست
جمله از انوار مست و دیده از دیدار مست
تا ز حضرت باز گردد سید سالار مست
در سه نوبت سی هزار از گفته جبار مست
زانکه ایشانند دائم با دل بیدار مست
گشته چون منصور عاشق بر سر هر دار مست

تا در از نور آفریده مرکبی نامش براق
اندر آن دریای حیرت دید جمع انبیا
باز گردید و بیاید با هزاران فتح نور
سی هزارش زان سخن گفتا که آن با کس مگو
بایزید و شبلی و معروف کرخی و جنید
شمس تبریزی چه باشد گو بتوفیق خدا

رمل مثمن مقصور

پس هزاران صومعه جان صحو در آباد چیست
پس درون گنبد دل غلغل فریاد چیست
پس بمانع عاشقان آتش و تیر باد چیست
لطف نقد او لیکن وعده میعاد چیست

جان ما با عشق او گر نه بیکبار سته اند
گر نه پرتوهای آن رخسار داد حسن داد
گر نه آتش رنگ گشتی جانها در لامکان
گر نه شمس الدین تبریزی قباد جانهاست

رمل مثمن مقصور

کو بدین شیوه بر ما بارها مست آمدست
کین سلیم القلب را بین کز کجا مست آمدست
بر جهد از گور خود کان ز بقا مست آمدست
روی ساقی بین که چندان از بقا مست آمدست
گفت خامش شو که جام از عطا مست آمدست
شکر گفتم کان صبوحی با صفا مست آمدست

آب ما را گر بریزد ور سبو را بشکنند
آن کسی را میفریبی کز کمینه کمتر او
گفت تو خود می بمیری کی بمیرد جان تو
یار عاشق هست و هر کس زین جهان یاری گزید
اینقدر گفتم خمش کردم که باقی را ز لطف
شمس تبریزی صلاح اهل عالم آمدست

رمل مثمن مقصور

باقیات صالحات آنکه در دل صالحست
سینه چون آلوده باشد این سخنها باطلست
بام کان از ابر گریان ناودانش قابلست
گرچه ظالم مینماید نیست ظالم عادلست
چون ز تابش رست بتوان تیر او واصلست
مر ورا تنها نگه بین که مرد کاملست

دل مثال نردبان آمد زبان همچون نیل
دل مثال ابر آمد سینه ها چون بامها
هر که روید نرگس و گل آب چشمش عاشقست
با شناسد کفش خود را گرچه تاریکی بود
از هوا هیچش نترس از حوادث می‌نترس
هر کرا خواهی شناسی همنشینش را نگر

تا بران مرکب نشیند احمد مختار مست
برگذشت از نه سپهر و گنبد دوار مست
با دل پر علم سبحان آن شه بیدار مست
خیرهای کرامت آن حیدر کرار مست
بشر و ابراهیم و ادهم آمده در کار مست
با چنین قومی بجنت باشد او هموار مست
گر نه لطف او بود پس عشق را بنیاد چیست
جان ما اقبال ما عشق او مهر او چیست
پس بدیوان سر عاشقان بیداد چیست
صد هزاران شعله همچون شب میلاد چیست
صد هزاران جان قدسی حیرت نقاد چیست
جان حیات با صفای با وفا مست آمدست
ای بدا دردم فراق کین دم هم سقا آمدست
آب و آتش بخود و خاک و هوا مست آمدست
باقی آمد با خدا آن کز خدا مست آمدست
از ازل این عشق بی ما و شما مست آمدست
شمس تبریزی بگو کو کز صفا مست آمدست
آنکه خاک پایش آمد بی ریا مست آمدست
عاقلان را بر زبان عاشقان را در دلست
از زمین تا آسمانها منزل آن مشکلست
این زبان چون نردبان باران از انجا نازلست
هر که نرگس را بچیند دسته بند و غافلست
دل ز راه ذوق داند کین کدامین منزلست
کین هوا از سحر و علت حیله و جادو باطلست
زانکه مقبل در دو عالم همنشین مقبلست

هرچه بر تو ناخوش آید آن منه بر دیگران
گر دمستان گرد اگر کم میرسد بوی رشید
گر ز نقص خود بتوانی شدن آن بی کمال
هرچه بینی لمعهٔ از آفتاب روی اوست
آنکه ز چشم خوش لیلی بصد دستان سند
هرچه دیدم زان تجلی کرد او روی مرا
طالبان گه در حرم یابند مارا گه بدیر
هرچه جز معشوق و عشقست اندرین ره کبریست
هرکه جز معشوق بیند چشم او کژبین بود
مرد راه عشق را با آدم و عالم چکار
اوست مسجود ملایک زانکه بی همتا او کسست
آنکه بی باده کند جان مرا مست کجاست
آنکه سوگند خورم جز بسر او نخورم
جای نیست جا و دگر جای ندارد چه عجب
پردهٔ روشن دل است و خیالات نمود
شمس دین جان ما یافت صفا زین رخ قمر
خواجه دریاب که جان تن انسان اوست
گر تو خواهی که قدم بر سر ابلیس نهی
زاغ در شیر اگر از بی ادبی زد جوابست
در ره حضرت بیچون باادب باید رفت
روش آنکه بمن آنکه شب آخر رفست
آنکه سرسبزی خاکست گهر بخش فلک
شمع جانرا گر دامن لگن تن چه کنی
گوید آئینهٔ جان همه در ساده دلیست
خیره گشتست ز مه عنقا همگان چه صفتیست

زانکه این خم می طبیعت جانگداز است نیست
هرکه روحش مائدهٔ ای یقین گفتند اندر گذشت

خود مذاق می بماند آنکه مرو فاضلست خصلت
نکتها را یاد میگیرد و جواب هر سوال

رمل مثمن مقصور

هر کجایی بستهٔ آن طرهٔ گیسوی اوست
هر کجا سرمستیست در باغ جهان از نور چشم

می رباید دل ز مجنون غمزهٔ جادوی اوست
آفتاب روی مهرویان ز مهر روی اوست

هر کجا روزی گذر کردم بدیدم کوی اوست
بیکشد خاطر برنگ و بوی گل بویان باغ

هر کجا کاریم رو محراب ما ابروی اوست
مدتی شد تا بچشم دوست شمس مشرقی

رمل مثمن مقصور

دیدهٔ حق بین عاشق جز سوی حق ننگریست
در گذر از لا و می از جام الا الله نوش

جان پاک عاشقان از عالم و آدم برتریست
در سواد اعظم فقرست دار الملک راز

بارگاه رفعتش بیرون ز چرخ چنبریست
شمس حق ای فخر تبریز زبان عدیم

بحر مثمن مخبون مقصور تقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

وانکه سوگند من و توبه ام اشکست کجاست
وانکه جانها بسحر نعره زنانند ازو

اینکه جان مطلبد در تن ما مست کجاست
غمزهٔ چشم نهانست وزان مست و مست

وانکه در پرده چنین پردهٔ دل بست کجاست
عقل تا مست نشد چون چرا نیست نشد

مثمن مخبون مقصور

خواجه دریاب که گیرنده بیزدان اوست
بی ادب را بنود در غم مردان راهی

همه ال ز روی تبه آل شیطان اوست
بی ادب ره بسماوات بقا منزل نیست

نغمه در نای دم مرغ سحرخوان اوست
رهروانی که بمقصود رسیدند بکام

شب معراج رسول الله و برهان اوست
نور شد چشم خموش از نظر چشم جهان

مثمن مخبون مقصور

چاشنی بخش طربهاست اگر بی طلبیست
در کف عقل نهد شمع که بستان و بیا

این لگن گر نبود شمع ترا صد لگنست
تا درین آب و گلی کار کلوخ اندر ره نیست

میل تو بهر تصدر همه در فضل و نفیست
زین گذر کن صفت یار شکر بخش بگو

کان معنیها چو تابان صفت او شمنیست
چشم نرگس نشناسد غمش کاندر باغ

می خورد از انفاس روح او که روح قسمتست
تا بوقت امتحان گویند مرد قابلست
شمس تبریزی کنون اندر تجلی کاملست
گر بچشم ها ببینی قامت دلجوی اوست
طرهٔ مشکین خوبان حلقهٔ از موی اوست
زانکه رنگ و بوی گل بویان رنگ و بوی اوست
تا نظر از حسن ابری رویان بحسن روی اوست
هرچه جز نور و صفت اندرین ره کافریست
مست مهر یار شو کان کیمیای اکبریست
فقر بگزین راه رو کان سنت پیغمبریست
زانکه در جان و دل من شعلهای آذریست
وانکه بیرون کند از جان و دلم دست کجاست
وانکه بار غمش از جای ببربست کجاست
وانکه او دوش بغمزه دل ما خست کجاست
وانکه او مست شد از عین چرا رست کجاست
وانکه برخاست ازین پرده و بنشست کجاست
با ادب باش که اندر حرم مردان اوست
بسموات بقا رهبر ایمان اوست
همدم و هم نفس و مونس ایشان اوست
ابصر و انوار این شمع شبستان اوست
آمدن یابی اگر ره بجهان آمدنیست
نادره من که شفاخانه هر ممتحنست
گفت و گو جمله کلوخست یقین دل شکنست
که ز ذوق شکرش ذره بذره دهنست
پیش او یاسمنست آن گل تر یاسمنست

روش عشق روش بخش بود بی یارا
فتنه‌ها جمله از آن فتنه نهفتست
همه دلها چو کبوتر گرو آن برج اند
عشق را چند ز بالاست که فوق شگفتست
هر که دیدست رخ شاه جهان شمس الدین
صورت احسن وی بر صفت بوالعجبست
ذوق روی ترشش بین که ز صد قند گذشت
آهن سرو چه گویی که وی از بند گذشت
این چه رویست که ترکان همه هندوی وی اند
منزل عشق از آن جا دل که برسد گذشت
آن کف بحر گهربخش ورا النهرست
چون نسیم کرمش بر دل خرسند گذشت
کرو بسته کند منع ز هفتاد و بلا
بند هستی بشکست او و ز پیوند گذشت
ذوق دشنام وی از شهد ثنا بیش آمد
خاطر او ز وفای زن و فرزند گذشت
بس کس از قصهٔ خوبش همه در فتنه نشست
ور رخ عشاق همی دان که ز صد زند گذشت
روز و شب خدمت تو بی خبری با چه خوشست
در شکرخانهٔ تو مرغ شکرخا چه خوشست
بر سر غنچه بسته که همان می خندد
بلبلان انجمن با گل رعنا چه خوشست
بانگ سرنای چه گر مونس غمگینانست
در رخ شمس ضحی دیدهٔ بینا چه خوشست
بت پرستانه ترا پای فرو رفت بگل
زان شکرریز لقا سینهٔ سینا چه خوشست
که صدا داده در کان ز صفا همت نیست
گه خمش بودن و گه گفت مواسا چه خوشست
ساقیا این می ز انگور کدامی کشتست
که چو زهرست و نشاط همه کار اشکستست
بنه این خشت خم جفا جام وفائی برگیر
مگسل آن رشتهٔ اول که مبارک رشتست
صد شگوفه ز یکی جرعه برین خاک زدست
هین که ویران نشود خانهٔ دل کز خشتست
باده ده که بدان باده بلا وا گردد
پیش نقشی که خدایش بازل ننوشتست
من نشستم ز طلب این دل هیجان ننشستست
همه رفتند و نشستند و وی جان ننشستست
هر که استاد بکاری نه نشست آخر کار
تا نبردش بسراپردهٔ سلطان ننشستست
تا سلیمان بجهان مهر هواست ننمود
تا ابد از دل او فکر پریشان ننشستست
هر که در خواب خیال لب خندان تو دید
در علاج سر سودای فراوان ننشستست
هر که را بوی گلستان وصال تو رسید
یک زمان این دل شوریدهٔ حیران ننشستست
فتنه گفتند که در دور قمر خواهد خاست
همه دیدیم که چون قامت یار آمد راست
قامت آن سرو روان جانب صحرا آید
یارب آن صدرنشین ناله چنین گرم چراست

خوش روانش که از خود و زمن صدرست
در جهان فتنه بسی بود بسی خواهد بود
زانکه جاییست که او زنده کن هر بتست
بس کن آخر چه برین گفت زبان جنبیدی

مثمن مخبون مقصور

گفت لبش چند بگفتمش از چند گذشت
چون چنین بست صنم بندهٔ عاشق را
هر که تا از غم سودای وی از چند گذشت
تو چه پرسیش که چونی و چگونست دلت
روضهٔ خوب تو از سعد سمرقند گذشت
خارش حرص و طمع در جگر و جانش فگند
چونکه این سیل بلا آمد از بند گذشت
هر که عقد حلل حال دل خویش بدید
لطف جانم او از گل خوش خند گذشت
مرد او چون بکف آورد چنین در یتیم
کین ملاقات خوش از فهم خردمند گذشت
شمس تبریز چو بنمود رخ خوب بما

مثمن مخبون مقصور

سایهٔ سرو خوش و نادره بالا چه خوشست
زاغ اگر عاشق سرگین خر آمد گو باش
از دم روح فزا دل سرنا چه خوشست
گرچه شب باز رهد خلق ز اندیشه بخواب
تو چه دانی که برین گنبد مینا چه خوشست
چون تجلی بود از رحمت حق موسی را

مثمن مخبون مقصور

کی دل و جان حریفان ز خمار اشکستست
خم پشمین بگشا و سر این خم بربند
تا نگویید که ساقی ز وفا برگشتست
در ده آن بادهٔ اول که مبارک زادست
تا چه بشکست که اندر دل ما بشکستست
بر در خانهٔ دل این لگد سخت مزن
مجلسی نه پر از آن گل که خانه‌اش آتشکستست
تا همه مست شویم و با دف سجده کنیم

مثمن مخبون مقصور

کار آن دارد آن کز طلب آن ننشستست
هر که او نعرهٔ تسبیح خواص تو شنید
بر سر اوج هوا تخت سلیمان ننشستست
هر که تشویش سر زلف پریشان تو بدید
خواب از و رفت خیال لب خندان ننشستست
ترشیهای تو صفرای رهی بنشاند
همچنین رقص کنان تا بگلستان ننشستست
دیده ام تا رخ شمس الحق تبریز بدید

مثمن مخبون مقصور

هر طرف ز اهل نظر الله اکبر برخاست
آه من سخت تر و خشک شدش منکیر

ناله و گریه ام ار در نظر آرد چه عجب
آب حیوان ز تنگ ظلمت ازان شد که شنید
مطرب نوحه گری عاشق شوریده خوشست
قدح بوی جگر سوخته و جوشش خون
بنگر این جان جهان نتوانی دیدن
دیدن روی دلارام چنان سلطانیست
عشق گر تخت ترا برد بغارت خوش باش
من پری زاده ام و خواب ندانم که کجاست
چون فرح تاجست شه ملکت تخت خوش است
بوسه داد مرا دلبر عیار و برجست
هر لبی را که ببوسید نشانها دارد
یک نشان گر آفتست گفتن نتوان عجب دل
دل کتابیست که او مجمع علم نظرست
بیخبر گر ز غم عشقش خبری می بینی
ره بدین ره گر کسی برد که او باده چشید
از مضیق تن اگر بر سر بام آرندت
بنگر از دیده شمس و رخ آن ماه ببین
دل ما را طلب وصل تو از بهر فناست
ز عدم چون بوجود آید و موجود شود
هر نفس بایدت از هستی خود نیست شدن
چون همه ذره صفت طالب آن خورشیدند
عجب ای ساقی جان مطرب ما را چه شدست
او ز بی نیکی و بدخلق چرا می لنگد
شمس غلیتر کی وان که شود زیر و زبر
شمس تبریز که دستش شرق و مست

سرو را میل و ارادت همه با آب و هواست
بر سر چشم نشانم قد سروش روزی
صیت لعل لب او ورنه چرا ناپیداست
در هوا داری مهر رخ او شمس امروز

مثمن مخبون مقصور

گرد زیر و بم مطرب بچه پیچیده خوشست
زاهد بر آب و چشمش بتصاریف فراق
اینجهان هوشش در هم شوریده خوشست
پیش لب بنهادن سر مست شرابست
هم خیال صنم نادره در دیده خوشست
این سعادت نه بدست همیشه اما
پیش آن یوسف زیبا کف ببرید خوشست
بس گران چه که ارا حیف بتیر و معلست

مثمن مخبون مقصور

دخل و خرجست چنین شیوه تدبیر سراست
خرج بی دخل چه دانیست ز دنیا مطلب

بحر رمل مثمن مخبون محذوف بتقطیعه فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

که ز شیرینی آن لب شکر افتاده بگفت
یک نشان آنکه ز سودای لب آب حیات
میدود در پی آن بوسه بتعجیل و نهفت
آنکه او لاغر گرد و بمثال لب دوست

رمل مثمن مخبون محذوف

خبر دوست از و پرس که او با خبرست
سر نقشی که حروف زبر و زیر در وست
پی بدین راه کسی برد که بی پا و سرست
ما نه زان باده خرابیم که هر کس نوشد
شودت واضح در روش کج که بر بام درست
آنکه بر منظر دل از ره چشمیست نگرد

رمل مثمن مخبون محذوف

از وجود خود از هر چه حجاب ره ماست
دائما در علم از هر چه باشد قدمش
ز شهود تو وجود خودش آنگاه عطاست
تو خودی خود ازین راه بیک سو افکن
هر فنائی تو چون لازم نوعی ز بقاست
آن فنا نیست وجودش که دو عالم بر از وست
آن یکی مومن و آن کافر بدکیش چراست
هر که از چشم دل شمس بعالم نگریست

رمل مثمن مخبون محذوف

بد و نیک همه از نغمه مطرب مدد است
دف و در بیست طرب را بجز از دف چه
دست غلیبر زنش نخره حباب بلدست
خیره گم گوی و خمش مطرب مسکین ز نوا

رمل مثمن مخبون محذوف

تا بدانند که فتنه همه از جانب ماست
ذره سان پیشتر از قافله با صبا نشست
بنو دل بسته بود رسته و روئیده خوشست
بر شکوفه ز رخ پژمرده بباریده خوشست
سر او را کف معشوق بمالیده خوشست
دیدن آن مه جان ناگه و دزدیده خوشست
وصل همچون شکری ناگه بشنیده خوشست
چونکه شب گشت بخسپند که شب نوبت ماست
هر کرا هست رهی تخت ندانم که کراست
چه شدی چونکه یکی داد و مرا دیدن شه ماه بنفت
بر زبانی نزند عشق مرا آتش نفت
چه عجب لاغری از آتش معشوقه گرفت
زو برون نیست لب سرا که در خشک و ترست
داند آن دل زبر و زیر که زیر و زبرست
مشرب ما دگر و مشرب زاهد دگرست
در جهان دیده درو بند که نور بصرست
کان جمالیست که شایسته اهل نظرست
که در آن مرتبه آسوده ز هجران و جفاست
که همه وصل و تجلی و شهودست و لقاست
بنگر این قرب که گفتم ز کجا تا بکجاست
شد تعینش بحقیقت که جلا و استجلاست
هله چون می نزند ره ورا که زوست
مجلس یار که بی دم او نار کدست
این همه فتنه آن فتنه اگر خوب خدست
عیش همدم عشقست لیسانش عبدست

کفر و دین ورز که شیخی همه کبر و کین است
آتش عشق درو زن اگرت تمکین است
چند لافی بر عشاق ز تقوی و ورع
بگذر ای شیخ که اینها اثر تلوین است
دردی باید و چشم تر و آه سحری
در درون نیست چه حاصل که سخن رنگین است
روی ننماید از آئینهٔ دل هرکه درو
زنگ حرص و حسد و ظلمت کبر و کین است
دل بصد جا گرو و دیده بهر سو نگران
تن بمسجد فگنی یعنی که اینت دین است
دین و مذهب بر ما عشق رخ دلبر ماست
پیش ارباب نظر دین مصحح این است
شمس را دیده بنقد از رخ او انور است
خواجه گر منتظر وعدهٔ حور العین است

رمل مثمن مخبون محذوف

منم آنکس که چو عیسی بپریدم بسموات
چو خور و ماه روانم بسوی برج سعادات
چو من از خویش گذشتم ز پس و پیش گذشتم
چو شدم ساکن منزل چه زنم ره بلامات
مه دل در بر من شد می جان بر سر من شد
بجز من مست مگو تو ز مقامات و کرامات
چو نیم اهل سجاده بده آن ساغر باده
چو نیم صوفی صافی بخورم درد خرابات
مطرب خوب ترانه بدهم زان تو ترانه
تو مرا بیت و غزل گو چو نیم طالب طامات
تو مده پند بر رندان تو منه بند بشیران
که خراب مستی و هستی همه بیخود و خرابات
ولد از صحبت عشقت تو بخوان سورهٔ حمدی
بشنو سیر ز اشعار و نه خشنود بآیات
چو ز شمس الحق تبریز رسد فیض تجلی
همگی کار من آید بجهان همین کرامات

رمل مثمن مخبون محذوف

مگر این دم سر آن زلف پریشان شده است
که چنین مشک تتاری عبرافشان شده است
مگر از چهرهٔ او باد صبا پرده ربود
که هزاران قمر غیب درخشان شده است
نیست جانی که ز بوی خوش او شادان نیست
گرچه جان بو نبرد کو ز چه شادان شده است
ای لبا شاد گلی کز دم حق خندانست
لیک هر جان بداند ز چه خندان شده است
آفتاب رخش امروز زهی خوش که بتافت
که هزاران دل ازو لعل بدخشان شده است
عاشق آخر ز چه رو تا به ابد دل ننهد
بر کسی کز لطفش تن همگی جان شده است
نگرش دل سحری دید بدانسان که نیست
که ازان دیدن امروز پشیمان شده است
تا بدید است دل آن حسن پریزاد مرا
شیشه در دست گرفتست پری خوان شده است
بر درخت تن اگر باد خوشش می نوزد
پس چه صد برگ و دو صد شاخ چه لرزان شده است
بهر سرگشتهٔ او جان ابد گر بنود
جان بیرون بر عاشق ز چه آسان شده است
از حیات و خبرش باخبران بیخبر اند
که حیات خبرش پردهٔ ایشان شده است
گر نه در نای دل مطرب عشقش بدمید
هر سر موی چو سرنای چه نالان شده است
شمس تبریز ز بام ار نه کلوخ اندازد
سوی دل پس ز چه جانها شده جمع و دربان شده است

رمل مثمن مخبون محذوف

هر که جان در طلب یار نبازد خامست
وانکه کامی جز ازو میطلبد ناکامست
چشم مهرو فکند باز بکونین محب
ورکند در صف عشاق مجرد خامست
دل مده در طلب جاه که جاهیست عمیق
بگذر ای دوست که این منزل نافرجامست
بگذر از هستی خود زانکه درین راه خطر
از تو و هستی تو هر طرفی صد دامست
غیر آغاز تصور مکن انجام ترا
هست آغاز تو آنجا که ترا انجامست
چند از حالت رندان خرابات مغان
شرح حالت بگمان در خور این افهامست
زاهد غره بقدر ار برود این منزل
حال او چون شل مست کنار بامست
شد دلم بستهٔ گیسویش در عالم عشق
نیست این بر دل من خاص که امر عامست
شمس تا باز شود شمع صفت در قدمش
روزها مردن و شب سوختنش ناکامست

رمل مثمن مخبون محذوف

یارب آن یار که مقصود دل ما تا کجاست
که شب و روز غمش معتکف خاطر ماست
گرچه یک ذره ز ذرات ازو خالی نیست
دائم از غایت قرب از نظرم ناپیداست
ای دل آنرا که تو جوئی ز خود و هیچ مجو
ور درین خانه کسی نیست بگو این چه صداست
زاهدا پرده بیندار اگر بر فگنی
بازیابی که پس پردهٔ انکار چهاست
ماه رویا من تو کرد جدا از تو مرا
ورنه پیداست که این رشته سرش بکجاست
چون بدیدار تو از چشم تو در می نگرم
یار شد زمن رخ دلخواه تو پوشیده چراست
درد سودای وصال تو بجانم آورد
پرده بردار که دیدار تو ام محض بداست
نرسیدم ببقای ابدی جز بفنا
در طریق غم عشق تو فنا عین بقاست
شمس هر لحظه ازو دیدهٔ دیگر طلبد
تا بهر دیده بدیدار تو زان سر پیداست

ای که رویت چو گل و قد تو چون شمشاد است
نقدهائی که نه نقد غم تست آن خاکست
آسمان را و زمین را خبرست و معلوم
آفتاب ارچه درین دور فریدست و وحید
می نهد بر لب من مستی آن کز جوشش
آن شنیدی که خضر تخته کشتی بشکست
لذت فقر چو بادهٔ است که پستی جوید
گریهٔ شمع همه شب ز که از درد سرست
ماهیا هر چه ترا کام دل از بحر بجو
دمبدم بحر و دل هست از خوش و جوشش
هله خامش که بخاموشی اسیران برهند
تا دلم در طلب وصل تو از جان برخاست
رفت جان و دل و دین بر سر سودای غمست
ماه رویا چه کنی روی پس پرده نهان
دولت آن یافت که بوی تو ز راهی ببرد
گرد کویت همه چون شمس بسر گردانند
تا نه لغزی که ز خون راه پس و پیش ترست
جود خود را تو چنین کاسد و بی خصم مدان
گنج یابی و در عمر نیابی تو بگنج
سحر از خنده که تاریست حساب روزست
چند بر بوک و مگر مهره فرو گردانی
نیم عمر جان کن و ز صبح مکن خرج شد آتش
از سر درد و دریغ از پس هر ذرهٔ خاک
دل پر امید کن و صیقلیش ده بصفا
تشنه بر لب جو بین که چه در خوابست

بحر مثمن مخبون محذوف العروض و الضرب تقطیعه فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلان

غیر همچون باد هوس تو باد است
کار او دارد که آموخته کار تو است
کآسمان همچو زمین امر ترا منقاد است
روی بنما و خمار دو جهان را بشکن
صوفیان اند که اندر صفتشان آحاد است
سروران خاک درش را بجد آباج کنند

مثمن مخبون محذوف العروض و الضرب

تا که کشتی ز کف ظالم جبار برست
خضر وقت تو عشق است که صوفی ز شکست
که همه عاشق سجده است و تواضع مست است
تا بدانی که تکبر همه از بی مزگیست
چون بسوزست همه نور شد از گریه برست
کف هستی ز سر خم همه مغ بربود
طمع خام مکن تا نخلد کام ز شست
بحر می غرد و میگوید کامیست آب
در خطابات و جوابات بلی اندر الست
نی در آن بزم کس از درد دوئی سر بگرفت
ز خموشانهٔ تو ناطق و خاموش بخست
لب فرو بند چو دیدی که لب بسته یار

مثمن مخبون

همچنان بر سر سودای توام پا برجاست
چه کنم در خور احسان تو ای جان جهان
پرده بردار که روی تو چو جانان خور است
ای خوش آن دل که تمنای تو دارد همه وقت
وصلت آن دید که خوش در طلب از جان برخاست
لطف بیحد توام میکشد آنجا ورنه

مثمن مخبون

آدمی دزد زر و دزد کنون شب تیرست
گر برانند که از عقل و خرد می نروند
که جهان طالب زر جود تو از کان زرست
که رسول حق الناس معادن گفته است
خویش دریاب که این گنج ز تو بر گذرست
خویش دریاب خدا گر تو و لیکن چکنی
هر کرا روی سوی شمس بود چون سحرست
رو چو حامست شو از دم صبح از پی آنکه
که تو بس مفلسی چرخ فلک پاک برست
مغز پالوده و تر هیچ نه در خواب شدی
که همه سیم و زر مال تو مار شکرست
یک شب از بهر خدا بخیز و بخواب نزی
آه فریاد همی آید و گوش تو کرست
خون دل از رخت افشان بسحرگاه از آنکه
که دل پاک تو آئینهٔ خورشید فرست
مونس احمد مرسل بجهان کیست بگو

مثمن مخبون

جانم آن لحظه که غمگین تو باشد شاد است
زانکه کار تو یقین کارگه ایجاد است
نه که امروز خماران ترا میعاد است
هر که شیرین ترا دلشده چون فرهاد است
این چه وقت سخنست و چه گه فریاد است
صافی هست و ثفل درد به پستی بنشست
پس سزای متکبر بسری ذوق نبست
چو بگیرد قدح باده جان کف و دست
رست گوئید بدین باده کس آگه هست
نی مران باغ و چمن پای کس از خار بخست
دست شمشیر زنان را بچه تدبیر ببست
طوطی نطق من از درد فراقت گویاست
نیم جانیست مرا زان همه انعامت راست
روشن آن دیده که دائم بجمالت بیناست
طلب وصل تو کی حد چو من بی سر و پاست
در حریم حرم وصل تو تا بار کراست
خود چه دانند کسی را که ز خود بیخبرست
معدن نقره و زر هست و عقیق و گهرست
کو یکی دزد و سبکدست درین رهگذرست
صبح را روی شمس است و حریف نظرست
گوئیا لقمهٔ هر روزهٔ تو مغز خرست
صد شب از بهر همه نفس تو بخواب و خورست
توشهٔ راه تو خون دل و آه سحرست
شمس تبریز شهنشاه که ظل الله ست
بر سر گنج گدا بین که چه بیتاب شدست

ای بسا خشک لبان کز کرهٔ سحر کمنی
تر سدار شمع نباشد که نه بیند مه را
ای بسا سنگ ولا که جگرش لعل شده است
چند عثمانؓ پر از شرم که از مستی او
چشم پرنور که مست نظر جانان است
وآنکه آن لحظه نه بیند اثر نور برو
خاصه آن لحظه که از حضرت حق نور رسید
دست برد از سینه چه نگه میداری
سر برآور ز میان دل شمس تبریز
چند گوئی که چه چاره ست مرا زان چیست
بوی نانی که رسید ست بران بوی ببر
اینقدر عقل نداری که ببینی آخر
چونکه از دولت همچو زنان سیلی زد
شمس تبریز گر نیست مقیم اندر چشم
دل ما هر نفسی صید کمان ابروئیست
ولم آن نیست که در کعبه نشیند پیداست
در میان رخ آن هوش و چشم و دل من
ذره نیست که از مهر تواش نیست نشان
درد عشق است که ندانند که آن درمان چیست
تو که از خویشتن و سرّ خودت نیست خبر
عشق پیداست چو خورشید و در اندر عالم
گر نه در موج عزت گذری بر پا کرد
گر نه خورشید رخ مفخر تبریز بتافت
سر مجنبان و میچان که کنون نوبت تست
همگی پرده نویش ز پی پاسش ماست

در رسن بحیر از آب چو دولاب شده است
چشم مدار نه بدی که گروی شمع شدی
دل آن گول از این ترس چو سیماب شده است
چه سلیمان نهفت که دیوانش بدست
ای بسا غوره درین معصره دوشاب شده است
این چه مشاطه و گلگونهٔ غیبست که زو
چون عمرؓ شرم شکن گشته و خطاب شده است
طرفه قفال کز انفاس ظ۱ قفل و کلید

مثمن مخبون

او کم از دیو بود زانکه تن بیجان است
هر که او سر ننهد بر کف پاش آدم
سجده گاه ملک و قبلهٔ هر انسان است
دل بجا دار بدان طلعت با هیبت او
جان بران لحظه بده شاد که مقصود تست
جمله را آب در انداز و در آن آتش شو

مثمن مخبون

چاره جو بنده که گر هست ترا خود آن چیست
چند باشد غم آنت که ز غم جان ببری
تا همان بوی ترا شرح دهد کین یا آن چیست
گر تو عاشق شدهٔ عشق تو برهان تو بس
گر نه شاهیست پس این بارگه و ایوان چیست
گر نه اندر تتق ازرق آتش روئیست
تو چه دانی که دران ظ۲ مردان چیست
آتش سینهٔ مردان حجب غیب بسوخت

مثمن مخبون

هر زمانش هوسی دیگر و خاطر سوئیست
نیست یک ذره ز ذرات ز مهرش خالی
در خرابات مغان نیز دلم را کوئیست
در دو آئینه بیک وجه نگر دو ظاهر
حائلی هست وگر هست همین یک موئیست
هر دم آن دلبر عیار چو خوئی دارد
هر دل خسته ازان صید کمان ابروئیست
ماه رویان چو همه مظهر آن مه رویند

مثمن مخبون

پس چه دانی تو ز جا ظ۱ ندانی جان چیست
تو ازان ظ۱ نداری خبری
اینچنین روشن و پیدا طلب برهان چیست
تو که از کوکبهٔ شاه جهان بیخبری
این همه مشعله و مشعلهٔ تابان چیست
گر نه آن خسرو خوبان بمصر آمد باز

مثمن مخبون

بستان جام و بیاشام که آن شربت تست
صد دره ذره درین ره چو مو ظ۲ قند
جرس و طبل همه از جهت رحلت تست
هر که را همت عالی بود و فکر بلند

کآفتاب سحری ناسخ مهتاب شده است
جان محجوب از و منفجر حجاب شده است
زعفرانی رخ عشاق چو عناب شده است
من دکان بستم کو فاتح ابواب شده است
ماه از و چشم گرفته ست فلک لرزان است
بهر ناموس منی آن نفس او شیطان است
گر تو مردی که رخش قبله گه مردان است
کآتش چهرهٔ او چشمه گه حیوان است
که خدیو ابد و خسرو هر فرمان است
خود نداری ظ۲ چیست
ور تو عاشق ظ۳ چیست
در کف روح چنین مشعلهٔ تابان چیست
تو پس پرده نشسته که بغیب ایمان چیست
چشمهٔ شهد از و در بن هر دندان چیست
هر گلی راز گلستان و صفاتش بوئیست
هر آئینه آن آینه رو را روئیست
دل ما را هم از نیست که هردم خوئیست
شمس هر لحظه ازان شیفتهٔ مهروئیست
بجز از دغدغهٔ عشق ندانند کان چیست
جز ازین هیچ ندانی تو که آن نان چیست
هیچ معلوم نداری تو که با سلطان چیست
یوسف ار هست پس این حکم و فزون فرمان چیست
در جهان نیست تو از نور رخش رخشان چیست
طرب حالت ایشان مدد حالت تست
وآنکه آن همت عالی اثر همت تست

[illegible]
[illegible]
[illegible] منه
[illegible]
[illegible]

فکرتی کان نبود خاصیت طبع و دماغ
نیست در عالم اگر باشد آن فکرتیست
ای دل خسته ز هجران و ز اسباب گره
هم ازو جوی دوا را که ولی نعمتیست
زان — هم از آن سوتیست
هم ازو شبهت تست و هم ازو حجتیست
هم خمار از می آید و هم ازو دفع خمار
هم ازو عشرت تست و هم ازو عشرتیست
بس که هر مستمعی را هوس سوداتیست
نه همه خلق خدا را صفت فطرتیست

غلط زان طرف آمده علت هم از آن سوست دوا صح

بحر رمل مسدس مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

التجای ما بشان اولیاست
آنکه نورش مشتق از نور خداست
ای که داری دیده روشن ببین
جسم و جانش جسم و جان مصطفاست
رهنمای اولین و آخرین
آنکه دائم با خدای کبریاست
هر که بی مهرش بود در راه دین
بی تکلف از گروه اشقیاست
از ضیای آفتاب روی او
آفتاب و ماه را نور و ضیاست
تا ببوسد گرد نعل دلدلش
هفت چرخ نیلگون پشتش دوتاست
از صفاتش اولیا حیران شده
ذات پاکش فیض بخش انبیاست
از نوای مدحتش عشاق را
بی مخالف راست صدگونه نواست
قل تعالوا از حقش آمد خطاب
وز رسول الله علی بابهاست
اوست سلطان حقیقت زین سبب
بر در قدرش همه شاهان گداست
در شریعت عالمان را دلیل
در طریقت عارفان را پیشواست
محرم اسرار حق ذوالجلال
نام پاکش مرتضی والیاست
بعد او باشد حسن میر و امام
آنکه در سجده علم را اتقیاست
بعد ازو دیگر امام مومنان
افضل و اکمل شهید کربلاست
من مطیع عابدینم از یقین
باقرم در ره امام و مقتداست
مقتدای مومنان و متقی
جعفر صادق امام باوفاست
موسی کاظم شه عالی لقب
آنکه فرزندش علی موسی رضاست
چشم جانم روشن از مهر تقیست
آنکه مهرش درد دلها را دواست
مرتقی را دان امام پاک دین
والی حق رهنمای اولیاست
روز و شب دارم هوای عسکری
در دلم مهر وی با ولاست
آن محمد مهدی صاحب زمان
حبذا جانی که با وی آشناست
التجا دارد بدیشان شمس دین
آنکه موسی را بمعنی رهنماست

رمل مسدس مقصور

انیچنین تابنده جان مهمان کیست
ماشدیم از دوستان دستان کیست
جان حیاتی داده کوه و دشت را
ای خدایا ای خدایا جان کیست
شاخ گل از بلبلان گویاترست
سرو رقصان گشت کین بستان کیست
یاسمین گفتا نگوئی یاسمن
انیچنین نرگس ز نرگسدان کیست
چون بگفتم یاسمن خندید و گفت
بیخودم من می ندانم کان کیست
چرخ ازرق پوش و روشن دل عجب
روز و شب مست و سرگردان کیست
ماه همچون عاشقان اندر تپش
لاغر و فربه شده حیران کیست
چرخ گردان کرده ساغرهای خاص
چرخ کی داند که او گردان کیست
ابر غمگین در غم و اندیشه است
سر بر آتش ای عجب گریان کیست
میدود چون گوی زرین آفتاب
ای عجب اندر خم چوگان کیست
جمله حیرانند و سرگردان عشق
ای عجب این عشق سرگردان کیست
جمله مهمانند در عالم ولیک
کم کسی داند که او مهمان کیست
جمله عالم همه جویان عشق
عشق میداند که او جویان کیست
نرگس چشم بتان ره میزنند
آب این نرگس ز نرگسدان کیست
سیب را بو کرد موسی جان بداد
باز جو کان سیب از بستان کیست
هر یکی دستک زند کای جان من
آنکه دستک میزند او جان کیست
شمس تبریزی گشادست این گره
ای عجب این قدرت امکان کیست
جمله گلهای بخندد در چمن
بازگو کین احسان کیست
این چه بو است اینکه جنت است او
این بنفشه سوسن و ریحان کیست
هر زما هر زمان مهری نوست
تا بداند زر که او از کان کیست
در دهم از درد او پرسان شده
کای عجب این درد بیدرمان کیست

[illegible] صح

رمل مسدس مقصور

التفاتش هیچ بر درویش نیست
صورت آرایست آن صورت پرست
هیچ نوشی در جهان بی نیش نیست
ما کنون رفتیم یکیک میرسند
ای دریغا خواجه مرگ اندیش نیست
عمر خواجه غیر یکدم بیش نیست
نعرهٔ سیم و زرست و ملک و جاه
میکند دعوی ولی معنیش نیست
خواجه نوشا نوش میگوید بگو
نیست کس کین منزلش در پیش نیست

رمل مسدس مقصور

چند خفتی باز صبح صادق است
آنکه خسرو بود شیرین ست نیز
خود کدام آئینه ظ۱
دل که از تاب غمش فاروق شد
پیه تو انوار جانان طارق ست
تا گدای کوی جانان گشت شمس
آنکه هر صامت بذکرش ناطقست
باطنش معشوق و ظاهر عاشقست
روز روشن شد برویش کائنات
کیست عذرا آنکه نامش وامق است
شاهد جان را جز او مشهود نیست
در میان نور و ظلمت فارقست
در جهان عاشقان او چون سماست
بر همه شاهان ظ۲ فائق است

رمل مسدس مقصور

روی بر رویش درین دوران خوشست
با گل رویش گلستان بس نکوست
دوست را با عاشقان ظ۳ خوشست
پیش رویش در بهار بوستان
با صفیر بلبل خوشخوان خوشست
سر نهادن در خرابات مغان
باده نوشیدن بکام جان خوشست
جان فشاندن بر رخ جانان خوشست
لب نهادن بر لب جانان بکام
بی گل رویش چه زندان خوشست
راز گفتن گه بابرو گه بچشم
های و هوی نعرهٔ مستان خوشست
باده دادن در چمن مست و خراب
با دو سه آشفتهٔ حیران خوشست
جام بر کف باده در سر همچو شمس
زندگانی روز و شب زینسان خوشست

رمل مسدس مقصور

یار ما در غار دل مهمان ماست
پادشاهانیم و ما را ملکهاست
در سرای سلطنت سلطان ماست
صد چو قیصر پاسبان بام من
شاخ طوبی همه دکان ماست
هر پریشانی که هست اندر جهان
صد هزاران ساله ره ایوان ماست
هر کجا درویست ما را بر دل ست
هر دو عالم گوشهٔ میدان ماست
هر دو عالم پیش ما ویرانه ایست
همت پیران ما خفتان ماست
دیدهٔ یعقوب نابینا شده
چار رکن دهر در فرمان ماست
گرچه در صورت گدائی مفلسیم
جان ما امشب بر جانان ماست
لاجرم لاف گدائی زان ماست
حکم حکم ما و ملکش ملک ما
صد چو خاقان چاکر و دربان ماست
حور و رضوان بندهٔ و چاکر صفت
از سر زلف عبیر افشان ماست
بر فراز گنبد نیلوفری
هر کجا زخمیست آن بر جان ماست
اسب همت را چو در زین آوریم
همچو گلخن جای بی ایمان ماست
گر دو صد سو تیرباران میکنند
در فراق یوسف کنعان ماست
کوس دولت میزند بر بام ما
گنج معنی در دل ویران ماست
خوب گفتی شاه شمس الدین سخن
آن دو چشم جادوت فتان ماست

رمل مسدس مقصور

ویس و رامین بستهٔ یک موی اوست
جمله خوبان قطره اند از بحر جان
سو بسو جمله همه از سوی اوست
جبرئیل و عرشیان با فرشیان
گرچه خود را صد نمودن خوی اوست
هرچه باشد راستی از قد اوست
هرچه شب از زلف چون هندوی اوست
نیست دستوری که گوییم این تمام
خسروی آمد که شیرین روی اوست
بحرهای حسن اندر جوی اوست
نقشها را بین ز بی نقشی پدید
همچو من افغان کنان در کوی اوست
جمله را یک بین و بگذر از شمار
در وجود کژ در جهان ابروی اوست
هرچه روزست از رخ رومیش دان
زانکه دائم جان من دلجوی اوست
هین خمش میخور شراب از جام عشق
چونکه ذاتت دمبدم در توی اوست

رمل مسدس مقصور

ظ۱ اندر الافق ست من مصحح
ظ۲ عالم منه
ظ۳ پنهان منه

دیده هردم در غمت گریان ترست
ز آتش هجران جگر بریان ترست

طرفه ترا نیست کین باران اشک
بحر گشت و همچنان باران ترست

در وصالش بیشتر نالد دلم
مرغ نالان پیش گل نالان ترست

آتش عشق ترا با خون دل
دمبدم میشویم و سوزان ترست

کرد آتشکم خانهٔ مردم خراب
هردم آن ویران ازو ویران ترست

بحر با چشمم برابر کرد لیک
گوهر این بحر زان غلطان ترست

شمس را گر زین معانی بهره نیست
چشمها از لطف این دیوان ترست

رمل مسدس مقصور

دلبری و بیدلی اسرار ماست
کار کار ماست چون او یار ماست

نوبهاری کان جهان را نو کند
جان گلزارست اما زار ماست

نوبت کهنه فروشان درگذشت
نو فروشانیم و این بازار ماست

عقل اگر سلطان این اقلیم شد
همچو دزد آویخته بر دار ماست

آنکه افلاطون و جالینوس تست
بر فنا و علت و بیمار ماست

گاو ماهی تا ثریٰ قربان ماست
شیر گردون تا بزیر بار ماست

هرچه زاول زهر بد تریاق شد
هرچه آن غم بد کنون غمخوار ماست

دعوی شیری کند هر شیرگیر
شیرگیر و شیر او گفتار ماست

ترک نخ خویشان میکنیم
هر که خویش ما کنون اغیار ماست

خود پرستی نامبارک حالتی
کاندرو اقرار ما انکار ماست

مدرس عشق و مدرس ذوالجلال
ما چو طالب علم او تکرار ماست

شمس تبریزی بنور ذوالجلال
در دو عالم مایهٔ اقرار ماست

هر غزل کان بے من آید خوش بود
کاین نوای ما ز چنگ و تار ماست

در جهان واقف ز حال شمس دین
جان مجروح و دل افگار ماست

ما بعشق شمس تبریزی خوشیم
زانکه عشقش روز و شب گفتار ماست

رمل مسدس مقصور

در زمین و آسمان پیداست کیست
آشکارا و نهان پیداست کیست

آنکه خود را مے نماید هر زمان
در لباس این و آن پیداست کیست

آنکه آب حسن هست از جوی او
در همه جوی روان پیداست کیست

آنکه دارد در میان جان جان
مرغ روحش آشیان پیداست کیست

آنکه هست از غایت لطف و غضب
گه نهان و گه عیان پیداست کیست

آنکه هستی در غمش هر سو دوان
تو کئی باری دوان پیداست کیست

بحر و کان گوهر وصلش توی
آنکه دارد بحر و کان پیداست کیست

آنکه بے نام و نشان بر خود نهان
تهمت نام و نشان پیداست کیست

آنکه او خود را ستایش میکند
هر زمان با هر زبان پیداست کیست

آنکه هردم شمس را حق الیقین
مینماید بیگمان پیداست کیست

رمل مسدس مقصور

شاه ما شاه هست و نامش مرتضاست
در دو عالم شاه ما شیر خداست

شاه ما را بر همه شاهان شهی ست
شاه ما بر جمله شاهان پادشاست

غیر او دیگر تو خود شاهی مدان
غیر حق بر هر که می نازی خطاست

شاه ما آن شه که نامش نخ ست
بر همه شاهان یقین فرمان رواست

چند گوئی تو ز شاهان مجاز
که بدانی شاه شاهان شاه ماست

شاه شاهان جهان از ما طلب
شاه جن و انس و شاه اولیاست

گنج حق در سینهٔ آن شاه دان
باب علمش گر همی خوانم رواست

شاه سلطانان عالم چون علیست
یادگار مصطفی با صفاست

مصطفی را غیر او همدم نبود
در حقیقت راز دار مصطفاست

جملهٔ شاهان عالم سربسر
بر در این شاه ما همچون گداست

دو چراغند و از ایشان یک شعاع
نور ایشان کی ز یکدیگر جداست

آنکه در قرآن سراسر مدح او
هست خاصه زینتش در هل اتی است

شمس تبریزی تو حق دانستهٔ
جان ما با مصطفیٰ و مرتضاست

مصطفی و مرتضی هر دو یکیست
تا نه گوئی تو ز یکدیگر جداست

گر جدا دانی علی از مصطفی
دشمن جانت خدای کبریاست

نخ [illegible]

نخ [illegible]

[illegible]

اهل بینش جمله گی خود برحق اند
عاشقان را جستجو از خویش نیست
ای دمت عیسی دم از دوری مزن
دست بکشا دامن خود را بگیر
هر که از جا رفت جای او بلست
عاشقی و با وفائی کار ماست
غلط بعد جان جمله خویشان و بیم
این منی خاک نیست و دوری طلب
طالبا بشنو که بانگ آتشست
نور و نار تست ذوق و رنج تو
طالب ره طالب شه کی بود
عاشق و مفلس کند این شهر را
عاشقان را قبله دیدار آمده
هر کسی را قبلهٔ دیگر شدست
در دل دلدار مقبل او بود
کی بداند سر عشق او کسی
خاک پای آن جوانمردم که او
غیر عشقت راه بین جستیم نیست
آنچنان جستن که میخواهی بگو
چون خیال ماه تو ای بی خیال
صانهای جمله عالم خورده گیر
صورتی کاندر نگین او بدست
جای آن هست ار گمان بد بریم
زین بیان نوری که پیدا میشود
جز خیال روی شمس الدین دلا

رمل مسدس مقصور

در جهان جوینده جز او بیش نیست
من غلام آنکه دور اندیش نیست
مرهم این ریش جز این نیش نیست
همچو دل اندر جهان جائیش نیست

این جهان و آن جهان یک گوهرست
گر بگوئی پیس روم نی پس مرو
جزو درویشند جمله نیک و بد
کوس سلطانی زند در ملک فقر

رمل مسدس مقصور

هر که خویش ما کنون اغیار ماست
کاندرو گنجور یار و غار ماست
تا نپنداری که این گفتار ماست
رو بدانجائی که نور و نار ماست
گرچه دل غلط
اینچنین چابک که این طرار ماست

خویش و بیخویشی بیک جا کی بود
خاک بی آتش به نماید گهر
طالبا بگذر ازین اسرار خود
گاه گوئی شیرم و گه شیرگیر
شهر از عاقل تهی خواهد شدن
شمس تبریزی که شاه دلبرست

رمل مسدس مقصور

قبلهٔ ما درگه یار آمدست
کز وجود خویش بیزار آمدست
آنکه او بر طرف بازار آمدست
کاندرین ره چست و هشیار آمدست

عاشقان را نیست فخر و عار از و
هر که سر عشق او پیدا کند
چاشنی عشق او آنکس برد
شمس تبریزی همه گفتار تو

رمل مسدس مقصور

کانچنان را اینچنین جستیم نیست
تا بچرخ هفتمین جستیم نیست
همچو دُرد دردوین جستیم نیست
در بتان روم و چین جستیم نیست
زانکه بی مکری امین جستیم نیست
در بیان دوربین جستیم نیست
همنشین و همقرین جستیم نیست

بعد ازین بر آسمان جوئیم یار
بهتر آن باشد که محو این شویم
خاتم ملک سلیمان جستنیست
اندران صورت یقین حاصل شود
پشت ما از ظن بد شد چون کمان
زین سو و زان سوی عالم یک نظر
این همه معنی که وصفش میکنم

چشمهٔ نورش علی مرتضاست
در حقیقت کفر و دین و کیش نیست
ور بگوئی پیش نی ره بیش نیست
هر که نبود او چنین درویش نیست
کو ز گنج معنوی درویش نیست
کار کار ماست چون او یار ماست
غلط گلی کز ما بروید خار ماست
عشق و هجران ابر آتشبار ماست
سر طالب پردهٔ اسرار ماست
شیرگیر و شیر تو گفتار ماست
اینچنین سلطان که این خمار ماست
باهمه شاهی غلط ماست
گرچه دره قبله بسیار آمدست
عاشقی بی فخر و بی عار آمدست
مسند او بر سر دار آمدست
کز ازل او عاشق زار آمدست
در حقیقت در شهوار آمدست
جز نشانت همنشین جستیم نیست
زانکه یاری در زمین جستیم نیست
کز دو عالم به ازین جستیم نیست
حلقه ها هست و نگین جستیم نیست
کز ورای آن یقین جستیم نیست
زانکه راهی بی کمین جستیم نیست
این از کید متین جستیم نیست
جز که سوی شمس دین جستیم نیست

غلط [illegible]
صحیح [illegible]
غلط [illegible]
صحیح [illegible]

گم شدن در گم شدن دین منست
تا پیاده میروم در کوی دوست
من چرا گرد جهان گردم چو دوست
ماه رویا عشق تو در کافریست
هر که راه قطب دین حیدر گرفت
نیستی بگزیده و هستی محو کرد
گوش خود سوراخ کرد از بندگی
شکر شیرین سخن ظ۲ حیدری
همچنین پاینده جامیدان کیست
آفتابا راه زن راهت نزد
خاک بودیم این چنین معنی شدیم
شمس تبریزی که نور اولیاست
ظ۳ کوی تست
باغ حسن ماه رویان را همه
وآنکه از چشم تبان دل میبرد
صد قیامت خیزدم در هر نفس
شمس گرچه برگذشت از نه فلک
یک نفس بی یار نتوانم نشست
نور چشم اوست من بی نور چشم
دست بنجارم بگل چون بیدلی
منکه دایم بلبل جان بوده ام
کار من پیوسته چون بیکاریست
زانکه یکدم در جهان جسم و جهان
من هوای یار دارم پیش ازین
در دل و جان خانه کردی عاقبت

رمل مسدس مقصور

سیر خنگ چرخ در زین منست
در میان جان شیرین منست
اینچنین در کافری دین منست

چون بیک دم صد جهان اپس کنم
از ورش گر روی که آرد باد صبح
شمس تبریزی که فخر اولیاست

رمل مسدس مقصور

آتش حیدر چراغی در گرفت
انچه زر بد سکهٔ حیدر گرفت
نام آوازه همه کشور گرفت

مهر در ریشش سوخت غسلی پاک کرد
طوق ظ۱ او شد عصا
شمس تبریز بندهٔ این راه بود

رمل مسدس مقصور

چون زند داند که این ره آن کیست
خاک ما زر گشت در میران کیست

چشم یعقوبی ازین بو باز شد
چشم ما شب خالی از ما روز پر

رمل مسدس مقصور

شادی هر دو جهان با روی تست
آب لطف و دلبری از جوی تست
چون بدیدم نرگس جادوی تست
وین همه از قامت دلجوی تست

ای بسی سرها که شد خاک رهت
در بهاران میل خاطر ها بگل
عین ما و جمله اعیان عین تو
گرچه دارم میلها سوی تبان

رمل مسدس مقصور

بی رخ دلدار نتوانم نشست
روی با دیوار نتوانم نشست
دوستان با خار نتوانم نشست
بی گل و گلزار نتوانم نشست
بیش ازین بیکار نتوانم نشست
بی غم آن یار نتوانم نشست

از سر مے می نخواهم خاستن
دیده را خواهم بنورش بر فروخت
من که از اطوار بیرون جسته ام
بار در گوشش تبرک جان جهند
هر نفس خواهم تجلی دگر
شمس را هر لحظه میگوید بلند

بحر رمل مسدس محذوف تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

هر دو را ویرانه کردی عاقبت
آمدی کاتش درین عالم زدی

نیستی در هست آئین منست
بنگرم گام نخستین منست
سرمهٔ چشم جهان بین منست
سین و دندانهاش یاسین منست
دل ازین عالم بکلی برگرفت
هر صباحی آب غوطه سر گرفت
باز آمد سکهٔ انور گرفت
گه نمد بر دوش گه بر سر گرفت
ما شدیم از دست این مستان کیست
ای خدا این بوی از کنعان کیست
ما چنین چون گربه در انبان کیست
این همه عز و شرف سلطان کیست
وین همه در گردن گیسوی تست
گه گهی گر هست هم بر بوی تست
جان ما پیوسته با ابروی تست
لیک میدانی که میلم سوی تست
کمترین گردی ز خاک کوی تست
یک زمان هشیار نتوانم نشست
ظ۴ نتوانم نشست
با چنین اطوار نتوانم نشست
جان من بی بار نتوانم نشست
زانکه بی انوار نتوانم نشست
بی اولی الابصار نتوانم نشست
در غم اغیار نتوانم نشست
وانگشتی تا نکردی عاقبت

ظ۱ در تحت گلو
من مصح
ظ۲ قوه
منه

ظ۳ جنت الفردوس اعلی
منه

ظ۴ یک نفس بی یار
منه

ای ز عشقت عالمی ویران شده	قصد این ویرانه کردی عاقبت	من ترا مشغول میکردم دلا	یاد آن افسانه کردی عاقبت
ای دل مجنون و از مجنون بتر	مردی مردانه کردی عاقبت	عشق را بی خویش بردی در حرم	عقل را بیگانه کردی عاقبت
دانهٔ بیچاره بودم زیر خاک	دانه را صد دانه کردی عاقبت	دانه را باغ و بستان ساختی	خاک را کاشانه کردی عاقبت
یا رسول الله ستون صبر را	استن حنانه کردی عاقبت	شمع عالم بود عقل چاره‌گر	شمع را پروانه کردی عاقبت
یک سرم این سوست دیگر سوی دوست	دو سرم چون شانه کردی عاقبت	کاسهٔ سر از تو پر بود و تهی	کاسه را پیمانه کردی عاقبت
جان جان داران سرکش را بعلم	عاشق جانانه کردی عاقبت	شمس تبریزی که مر هر ذره را	روشن و فرزانه کردی عاقبت
عشوهٔ دشمن بخوردی عاقبت	رمل مسدس محذوف		سوی هجران عزم کردی عاقبت
باز کردی زان خسان این صفت	سوی این مردان چه مردی عاقبت	سیر کردی زان همه نقصان تو زود	چونکه فرد و فرد و فردی عاقبت
چون گل زردی ز عشق لالهٔ	لاله کردی گریه زردی عاقبت	همچو خاک شمس تبریزی شدی	نور سقف لاجوردی عاقبت
اندرین جمع شررها زکجاست	بحر رمل مسدس مخبون مقصور تقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلات		دود سودائی سرها زکجاست
من سر رشتهٔ خود گم کردم	کین مخالف شده سرها زکجاست	گر نه دلهای شما مختلف اند	ور من از چنگ اثرها زکجاست
گه چو زنجیر بهم پیوستیم	این فرو بستن درها زکجاست	گر نه صد مرغ مخالف اینجاست	جنگ و این کندن پرها زکجاست
ساقیا باده به پیش آر که می	خود بگوید که دگرها زکجاست	تو اگر جرعه نریزی بر خاک	خاک را از تو خبرها زکجاست
شمس تبریز بود ناظر ما	رمل مسدس مخبون		ور نه این لطف نظرها زکجاست
هر که بالاست مر او را چه غمست	هر که آنجاست مر او را چه کمست	که ازان سو همه جانست و حیات	که ازان سو همه لطف و کرمست
خود ازان سوی که سو نیست نه جاست	قدم اندر قدم اندر قدمست	این عدم خود چه مبارک جائیست	که مددهای ظـ
همه دلها نگران سوی عدم	این عدم نیست که باغ ارمست	این همه لشکر اندیشهٔ دل	از سپاهان عدم یک علمست
ز تو تا غیب هزاران سالست	چون روی از ره دل یک قدمست	خامش این رمز کجا دریابد	آنکه او را دم اندیشه کمست
هم قرین بت زیبا خوشست	رمل مسدس مخبون		من نشستم که همین جا خوشست
مطرب و یار من و شمع و شراب	این چنین عیش چه زیبا خوشست	من و تو هیچ ازینجا نرویم	پهلو شکر و حلوا خوشست
خجلت از رخ یارم گل تر	با چنین چهرهٔ زیبا خوشست	هر صبوحی ز خمارش مستم	خاصه امروز که بابا خوشست
بچم حلقهٔ زلفش گیرم	که دران حلقه تماشا خوشست	شکر نیز خموشی جویم	نو بنو گفت مواسا خوشست
باز در آمد بزم مجلسیان دوست دوست	بحر منسرح مثمن مطوی تقطیعه مفتعلن فاعلات مفتعلن فاعلات		گرچه غلط میدهد نیست غلط اوست اوست
گاه خوشی خوش شود گه همه آتش شود	تعبیهاے عجب یار مرا خود خوست	نقش وفا وی کند پشت بپاکی کند	پشت ندارد چو شمع او همگی روست روست
پوست رها کن چو مار سر تو برآور ز خاک	مغز نداری مگر تا کی ازین پوست پوست	هر که بجد تمام در هوس ماست ماست	هر که چو سیل روان در طلب جوست جوست

که مددهای وجود از عدم است
ایضاً جان و بدن از عدمست

از هوس روی او باغ پر از بلبل است   نور گل رخسار او مغز پر از پوست توست
دنیا فانی گذار ای پسر گلعذار   کوچه عیسی گزین خانه درین کوی توست
مفخر تبریزیان شمس حق آگه بود   کز غم عشق این تنم زو بشکل مو ست

منسرح مثمن مطوی

بادمی از ایمان و کفر باخبری کافرست   آنکه از او آگه است از همه عالم بریست
آه چه بی مهره اند بیخبران زان کسی   چهرهٔ او آفتاب طرهٔ او عنبریست
آه از آن موسی که آنکه بدیدش وے   گشته رمیده ز خلق بشکل سامریست
بر عدد ریگ هست در هوسش کوه طور   بر عدد اختران ماه ورا مشتریست
چشم خلائق ازو بسته شد از چشم بند   زانکه مسلم شده چشم ظ۱ خریست
اوست یکی کیمیا کز تبش لعل او   زرگر عشق ورا بر رخ من زرگریست
پای در آتش نه همچو خلیل ای پسر   کآتش از لطف او روضهٔ نیلوفریست
چون رخ گلزار او هست چراگاه روح   روح ازان لاله زار آه که ظ۲
مفخر جان شمس دین حق جهت تبریز یافت   آن گهری را که بحر در نظرش سرسریست

منسرح مثمن مطوی

خانه ما روشنست گلخن ما گلشنست   چشم و زبان عاشقان گوش چو من جفت نیست
علم که فرمود حق عالم زراق را   در دل آدم ببین نه آنچه ترا مسکنست
قالوا بلی گفته ایم راه نبی رفته ایم   دل بخدا بسته ایم مرکب ما توسنست
عقبهٔ دشوار را اگر نه بگذاریم   دیده بیدار بین کافر بی گشتنست
چون تو کشتی نفس را زنده شود روح خود   تا تو تبن نه مری زندگیم مر نیست
زود برو بر علی سرور مردان ببین   چون که بدیشان رسی راه ترا رفتنیست
کوش چو ملای روم خانهٔ دل را بروب   روزن دل باز ده خانهٔ دل روشنست

منسرح مثمن مطوی

کا ظ۳ ما زخواب کاهل و مشغول خاست   آنکه برقص آورد کاهل ما را کجاست
آنکه برقص آورد پرده دل بردرد   این همه بویش کنند دیدن او خود جداست
جنبش خلقان ز عشق جنبش عشق از ازل   رقص هوا از فلک رقص ذرت از هواست
دل چو شد از عشق گرم رفت ز دل [illegible]   شد نفسش آتشین عشق یکی اژدهاست
ساقی جان در قدح دوش اگر درد ریخت   دُردی ساقی ما جمله صفا در صفاست
بادهٔ عشق ای غلام نیست حلال و حرام   برکن و پیش آر جام منگر نوبت کراست
ای دل پاک تمام بر تو هزاران سلام   جمله خوبان غلام خوبی تو مر تراست
سجده کنم پیش یار گویند دل هوش دار   دادن جان در سجود جان همه سجده هاست
کوی خرابات عشق گر تو بدانی کجاست   کعبه فرامش کنی قبلهٔ تو کوی ماست

منسرح مثمن مطوی

کعبه ندارد خبر قبله ندارد اثر   درگذر از هر دو گر روی لقا خواست
ساقی روز ازل داد شراب الست   مستی آن تا ابد در سر مخمورهاست
مستی ما از می است مستی می از وی است   چونکه همه خود ویست چون جز [illegible]
ای دل اگر عاشقی خیز و گم خویش گیر   زانکه تو قوی باخودی این همه عین خطاست
ترک مناجات گیر رو به خرابات آ   پیر خرابات را ببین که چه خوش باصفاست
روز مناجاتیان بگسل اگر عاشقی   زانکه همه کارشان زرق و فسون و ریاست
اهل خرابات را هست بود راه شان   زود بمنزل رسد هر که رود راه راست
از چه ندارد نوا کار خراباتیان   کین همه دو دو تو از کوی خراباتهاست
مفخر تبریزیان شمس حق و دین یقین   از همه سهوی بری وز همه عیبی جداست

منسرح مثمن مطوی

هر نفس آواز عشق میرسد از چپ و راست   ما بفلک میرویم عزم تماشا کراست
ما بفلک بوده ایم یار ملک بوده ایم   باز همانجا رویم جمله که آن شهر ماست
خود ز فلک برتریم وز ملک افزونتریم   زین دو چرا نگذریم منزل ما کبریاست
عالم خاک از کجا گوهر پاک از کجا   بر چه فرود آمدیم بار کنیم این چه جاست
بخت جوان یار ما دادن جان کار ما   قافله سالار ما فخر جهان مصطفاست
از مه او مه شکافت دیدن او برنتافت   ماه چنین بخت یافت او که کمینه گداست
بوی خوش این نسیم از شکن زلف اوست   شعشعهٔ این خیال زان رخ چون والضحاست
در دل ما درنگر هر دم شق قمر   کز نظر آن نظر چشم تو آنسو چراست

ظ۱ [illegible] دوست - منه

ظ۲ خون پرورست منه

ظ۳ کاهل - منه

خلق چو مرغابیان زاده ز دریای جان
کی کند اینجا مقام مرغ کزان بحر خاست
بلکه بدریا دریم جمله بدو حاضریم
ورنه ز دریای جان موج پیاپی چراست
آمد موج الست کشتی قالب ببست
باز چو کشتی شکست نوبت وصل و لقاست
نوبت وصل و لقاست نوبت حسن و بقاست
نوبت لطف و عطاست بحر صفا در صفاست
موج عطا شد پدید غرش دریا رسید
صبح سعادت دمید صبح چه نور خداست
صورت و تصویر کیست ایشه و این میر کیست
این خرد و پیر کیست این همه روپوشهاست
روپوشها هست چنین جو بشهها ظ
چشمه این نوشها در سر و چشم شماست
بر سر خود هیچ لیک ظ
این سر خاک از زمین موج او سر پاک از سماست
ای لپس ظ ریخته در پای خاک
تا تو بدانی که سر زان سر دیگر بپاست
آن سر اصلی نهان جان من فرعی عیان
زانکه پس اینجهان عالم بی منتهاست
مشک به نبدای سقامی پر از خم ما
کوزه ادراکها تنگ تر از تنگهاست
از سوی تبریز تافت شمس حق و گفتمش
نور تو هم متصل با همه و هم جداست

منسرح مثمن مطوی

آنکه نهان میرود ای عجب آن جان کیست
سخت روان میرود سرو خرامان کیست
حلقه آن زلف او سلسله پای کیست
جعد چلیپای او شش آفت ایمان کیست
در دل ما صورتیست ای عجبا نقش کیست
وین همه بوهای خوش بوی گلستان کیست
دیده ام آن شاه را آن شه آگاه را
گفتم این شاه کیست خسرو و سلطان کیست
چون سخن من شنید گفت بنجا صاحب خویش
کین همه دود از کجا حال پریشان کیست
عقل روان سو بسو روح دوان کو بکو
دل همه در جست و جو یارب خوبان کیست
دل چه نهی بر جهان باش در و میهمان
بنده او شو که او داند مهمان کیست
در دل من دارو گیر هست و صد شاه میر
این دل پر غلغله مجلس و ایوان کیست
عرصه دل بیکران گم شده در وی جهان
ای دل در صفت سینه بیابان کیست
غم چه کند با کسی داند غم کجاست
شاد ابد گشت آنکه داند شادان کیست
ای ز ده لاف کرم گفته که من محتشم
مرگ تو گوید ترا کین همه احسان کیست
آندم کین دوستان با تو دگرگون شوند
پس تو بدانی که این جمله طلسم آن کیست
نقد سخن را بمان سکه سلطان بجوی
کای زر کامل عیار نقد تو از کان کیست
شاه جهان شمس دین کاشف حق الیقین
چون نظر ما کیست این همه اعیان کیست

منسرح مثمن مطوی

ای که هزاران گره در سر یکموی تست
قلزم صد بحر جان قطره یکجوی تست
دولت ای بحر و کان گنج بود در نهان
مغلطه جسم و جان کارگه کوی تست
هرچه که از ظلمتست عکس سر زلف تست
هرچه که از روشنیست مشعله روی تست
حسن جهان قطره ایست از یم و جوی تو
بوی گل باغها نفسی از بوی تست
این همه هزاران چنین از فلک و از زمین
گشت چو روز هم یقین کامده از سوی تست
روی تو لیلی ماست ما همه مجنون تو
سلسله عاشقان از خم گیسوی تست
قامت تو نیزه ایست چشم تو کیش بلا
تیر مژه را کمان طاق دو ابروی تست
ماه رخا یا نه تو خون جهان ریختی
ریختن خون خلق نیست عجب خوی تست
گریه دلم شد خراب بده جام شراب
خسرو خاقان تویی مالک دل سوی تست
مفخر تبریزیان شمس که سلطان تست
عاشق روی تو شد واله ابروی تست

منسرح مثمن مطوی

ای غم اگر مو شوی پیش منت بار نیست
از رشک نهی یقین سر که ز انکار نیست
گرچه که خونخواره هر زمان عیاره
قبله ما غیر آن دلبر ظ نیست
کان شکرهاست ای ستی سرهاست
ره نبرد بادی آنکه مرغ شکرخوار نیست
هر که ز بی دولتی بنده لب شده است
وانکه ندارد دو پای طالب دلدار نیست
کل چه کند شانه را چونکه در او موی نیست
پیشه چه کار آیدش آنکه ورا تار نیست
باشه میدان شکار آنکه بود خوش ستیزه
تا چه کند صیرفی آنکش زر و دینار نیست
جان کلیم و خلیل جانب آتش دوان
نار نماید ز دور در خور گل و گلزار نیست
ای غم ازینجا برو ورنه سرت شد گرو
زانکه شب تیره را تابش مه بار نیست
ای غم پر خوار رو در دل غمخوار رو
نقل بخیلانه ات طعمه خمار نیست
دیده غمین تو تنگ میست ازان بنگر
تنگ متاع ترا عشق خریدار نیست
ای غم شادی شکن پر شکرست این دهن
گرنه شکر آگندگی ممکن گفتار نیست

[illegible]

[illegible]

هم بوجود و بعدم گشته دمادم بدم
ای غم اگر مو شوی پیش منت بار نیست
ای غم اگر زر شوی در همه شکر شوی
ای که تو بی غم نه ای مکن دفع غمش
پیش چنین ماه رو گیج شدن واجب است
مست ز چنگ غمش گوش مرا کش مکش
دلبر چون ماه را هر چه کند میرسد
ظ۱ خواب من مصحح
عشق که شهر خوشیست انهمه اغیار چیست
مریم جان را مخاض بر دو نخل و ریاض
نزل دل بارکش هست ملاقات خویش
در ره عشاق او مست شدن واجب است
چونکه ننوشی شراب می نشوی از عذاب
دل نبشد از دست ما بو که بیاید دگر
شاه گشاده است رو دیده شه بین گر است
شاه درین دم بهر بزم های طرب نهان
ساغر می عیشم چونکه گذشت از شمار
ظ۲ ای همه عمان منه
ای لب جوی خرابیان بر لب دریای عشق
سیمبر خوب عشق رفت بخرگاه دل
عاشق آن قند تو جان شکرخای ماست
از قد و بالای اوست عشق که بالا گرفت
هر چه تصور کنی خواجه که آنهاش نیست
ظ۳ گویمت منه
نیست ز من باورت این سخن از ظ۳
ظ۴ مشرق هر دو جهان منه
هر دو جهان عاشقند بر هوس روی ما
آه که از هر دو کون تا چه نهان بوده او ظ۵
اول و پایان راه از اثر پای ماست
ظ۵ از دو کون و مکان

منسرح مثمن مطوی

پر شکرست این مقام هیچ ترا کار نیست
بندم لب گویمت خواجه شکرخوار نیست
شاد شو از بوی یار گفت نظر یار نیست

غصه در آن دل بود کز هوس او تهی است
در دل اگر تنگی است تنگ شکرهای اوست
ماه ازل روی او بیت غزل بوی او

منسرح مثمن مطوی

هر دمم از چنگ او تن تن تن واجب است
عاشق درگاه را خلق حسن واجب است
حفظ چنین شهر را برج بدن واجب است
منقطع درد را ترک وطن واجب است
ناقه بر فاقه را شرب عطن واجب است

دلو دو چشم مرا گرچه که کم نیست آب
طره خم پیش ای نگار خوش بکف من سپار
غمزه دزد دیده را شحنه غم در پی است
عاشق عیسی نفس بی جو و خر کی زید
لطف کن ای کان قند راه دهانم مبند

منسرح مثمن مطوی

از خود اگر جان تست خسته شدن واجب است
از پی دست حبیب دست شدن واجب است

باده معنی بنوش از خم روح الحیات
مفخر تبریز را گر بنظر بنگری

بحر منسرح مثمن مطوی مکسوف تقطیعه مفتعلن فاعلان مفتعلن فاعلات

بر سر زانوی شه تکیه بالین گر است
گفت که ای ساقیان ساغر مشکین گر است
سینه شهباز کو دیده شاهین گر است
چهره زر لائق آن بر سیمین گر است

پیش رخ آفتاب چرخ نقابی بود
از اثر روی شاه هر نفسی شاهدی
ظ۲ عشق در خشمش میچخد
خسرو دل شمس دین مفخر تبریزیان

منسرح مثمن مطوی مکسوف

وآنکه بشد غرق عشق مست قد و بالای ماست
عاشق مسکین آن بی ضد همتای ماست
تا ابد هر شرح آنکه فتنه فردای ماست
وین مه و خورشید هم زان که دو لالای ماست
گرچه نهانست او شهره و پیدای ماست
ناطقه نفس کل ناله سرنای ماست

هر گل سرخی که هست از مدد خون ماست
از سبب هجر اوست شب که سیه پوش شد
شب چه بود در نیز شهره سودای اوست
ظ۴ لعل بدخشان اوست
زان سر لوح وجود مکتب عشاق شد
گر نه گذری همچو چنگ دم خطه نامی جلیست

جز رخ تو شمس دین مطلع انوار نیست
نجم همه آنجا رود کان هست عیار نیست
در سفری در دلست جز بر دلدار نیست
بوی بود قسم آنکه محرم دیدار نیست
عشرت پروانه را شمع و لگن واجب است
مردمک دیده را چاه ذقن واجب است
هر که درین چه فتاد داور رسن واجب است
روشنی دیده را ظ۱ ختن واجب است
کالبد مرده را گور و کفن واجب است
اشتر سرمست را بند دهن واجب است
ور می مستان عشق هست شدن واجب است
هفته از دست او مست شدن واجب است
پیش بلندی او پست شدن واجب است
باده گلگون شاه بر گل و نسرین گر است
در تتق ابر تن ماه به تعیین گر است
سر کشد از لامکان گوید کاین بن گر است
تنگ در آمد وصال لائق شاهان چنین گر است
در دو جهان شمس دین شاه خوش آیین گر است
سایه زلفین تو در دو جهان جای ماست
هر گل زردی که هست رسته صفرای ماست
توی تو بود و شب ز آتش سودای ماست
کاهش مه از غم ماه دل افزای ماست
مطلع هر دو کون ظ۵ دیده بینای ماست
وانچه ز لوحش نمود آن همه اسمای ماست
در هوس آن سری گفت که همپای ماست

گرچه که ما هم کریم در صفت خجسته لبش
کار ندارم جز او کارگه کارم اوست
طوطی گویا شدم چون شکرستانم اوست
جان و دلم ساکن است زانکه دل و جانم اوست
خانهٔ چشمم چرا سجده گه خلق شد
دست بدست جز او می نسپارد دلم
شاه مرا خوانده هست چون که دم عشق شاه
یوسف کنعانیم روی چو ماهم گواست
سرو بلند ترا راست نشانی و هم
ای گل و گلزار ما کیست گواه شما
عاشق اگر محرم است چیست نشان حرم
چونکه جدا شد مرا زین وزان گردش و کشید
روز نو و شام نو بام نو و جام نو
عالم چون آب جو بسته نماید ولی
شاه شهی بخش جان مفخر تبریزیان
امروز شهر ما را صد رونق جنانست
آن آفتاب خوبی چون بر زمین بتابید
ای جان جان جانان از ما سلام خوان
چون کوفت او در دل آمد بمنزل
او ماه بی خسوفست خورشید بی کسوفست
چون مست گشت مردم شد گوهرش برهنه
و لاله چون صبا شد از خار گل جدا شد
در گلشن ظـ
یا رب چه گلشن است این کز خوبی ظـ
دولت نمی توان یافت از ظل بال زاغان

در سر نشور عشق جسم چو طغرای ماست | رخت به تبریز برد مفخر جان شمس دین

منسرح مثمن مطوی مکسوف

بلبل شیدا شدم چون گل و گلزارم اوست | پر بلبلک بر زنم چون پر و بالم ازوست
قافله ام امین است قافله سالارم اوست | بر مثل گلستان رنگ رزم خضب اوست
زانکه بروز و بشب بر در و دیوارم اوست | بر رخ هر کس که نیست داغ غلامی او
زانکه طبیب غمم این دل بیمارم اوست | ایکه تو مفلس شدی سنگ بدل بر زدی
منکرا چون شوم چون همه اقرارم اوست | گفت خمش جنید لاف نه تو و نه گفت تو

منسرح مثمن مطوی مکسوف

راست ترا از قد تو نیست نشانی براست | هست گواه قمر چستی و خوبی و فر
بوی که در مغزهاست رنگ که در روهاست | عقل ظـ کو خط و منشور او
آنکه بجز روی دوست در نظر او فناست | عالم دون روسپیست (فاحشه) چیست نشانی از آن
بوسهٔ او نز وفاست خلعت او نز عطاست | چیست نشانی ازانکه هست جهانی دگر
هر نفس اندیشه نو حسن نو و نو غناست | نور کجا میرسد کهنه کجا میرود
میرود و میرسد کهنه و نو از کجاست | خامش و دیگر مکن آنکه سخن بایدش

بحر مضارع مثمن اخرب تقطیعه مستفعلن فعول مستفعلن فعولن

زیرا که شاه خوبان امروز در میانست | حیران چرا نباشد خندان چرا نباشد
آن دم زمین خاکی بهتر ز آسمانست | بر چرخ سبز پوشان بر منبر نند یعنی
رحم آر بر ضعیفان عشق تو بی امانست | چون سبز خوش نباشد عالم چو نو بهاری
دانست جان ز بویش کان یار مهربانست | آن کو کشید سیتت آن آفریده هستت
او خمر بی خمارست او سود بی زیانست | آن شهریار اعظم بزمی نهاد خرم
پهلو شکست ما را آنکس که پهلوانست | بی عز و نازنینی کی کرد نازنینی
باران نبات ما را در باغ امتحانست | خاموش تا بگوید بی عرف و بی زبان او

مضارع مثمن اخرب

هر جا که شد نسیمی هر خسته را دوایست | در کوی آشنایان جز آشنا نه گنجد
این سایه گستریدن شایستهٔ همایست | از خود بری تهی شو وانگه سوی همی شو

باز بیاریم زود دکان همه کالای ماست
لاف زنم لاف من چونکه خریدارم اوست
سر فلک بر زنم چون سر و دستارم اوست
بر مثل آفتاب تیغ گهر دارم اوست
گر پدر من بود دشمن اغیارم اوست
صله زمین خرج او ازانکه مخزن انبارم اوست
من چه کنم این غریزه گفتن بسیارم اوست
هیچکس از آفتاب خط و گواهی نخواست
شعشعهٔ آفتاب خط و گواه سماست
دیدن پایان کار صبر و قرار و وفاست
آنکه حریف عیش وان دگری در صفاست
نوشدن حالها رفتن این کهنه هاست
گر نه ورای نظر عالم بی منتهاست
اصل سخن کو بجو اصل سخن شاه ماست
آنکه در اسرار عشق همنفس مصطفاست
شهری که در میانش آن جام زمانست
سلطان خسرو ما آنست صد جهانست
چون ایمنی نباشد چون شیر و پاسبانست
آن کو قرین جان شد آن صاحب زمانست
شمع و شراب و شاهد امروز رایگانست
هر کس که کرد و الله خاست مست ظـ
خود چیست این زبانها گر آن زبان زبانست
جان پرور و جگر سوز بر بوی آشنایست
در بارگاه شاهان کی بار هر گدایست
زین در نصیب دارد هر جا که آشنایست

[illegible]

[illegible]

نسخه دلگشن اومز

اوازهٔ برآمد اندر سرا جز او نه
در هر سرا که بینم ز آوازه اش صدا نیست
گسترده خوان قربت آزادگان ما را
وانگه بر اهل وجدان از هر طرف صلا نیست
از بحر دل برآمد آن گوهر سر آمد
گهر شد هر جا که خط۲ خط
از ذوق دُرد نوشان خط۳
زین باده خط
آن آفتاب یکتا دارد بسی سرایا
هر آینه از وی در جمله جود نمائیست
مظهر یکی و مظهر بسیار در نگاه بوی
در بحر قربت او هر یک براه ورا نیست
کو گوش تا بگویم اسرار این معانی
کو دیده تا ببیند کاندر خلا ملا نیست
آنجا که سیر شمس ست افلاک در نگنجد
در لامکان خط

مضارع مثمن اخرب

بازار عشق جانان اسرار دل عیانست
گرچه بر اهل صورت معنی آن نهانست
بازار عشق جانان بیرون این جهانست
جائیست کاندر آنجا نه شهر نه دکانست
علم الیقین بیانست عین الیقین عیانست
حق الیقین نشانست باقی همه گمانست
عارف کسی بود که از بهر جان جانان
بود و جود کلش تنگ آنکه در آنست
بزم سلیم باید یار حلیم باید
عشق قدیم باید کان جای عاشقانست
گر زانکه مرد رائی بنگر جمال جانان
از صدق دل طلب کن او را چه امتحانست
چشمی که راست باشد یک را یکی ببیند
احول یکی دو بیند چون چشم او چنانست
در عشق شمس تبریز جائی برد که آنجا
بیرون ز کفر و دینست برتر ز جسم و جانست
ره روشنست الا ره بین درین میان گم
کاندر هزار سالک یک مرد کاردانست
خط
چه گوئی نام نشان چه جوئی
کانجا که وحدت آمد نه نام و نه نشانست

مضارع مثمن اخرب

چه خوش بود خرابی چون شمس در خرابات
فارغ ز زهد و تقوی ایمن ز جمله حالات
مسجد خراب کرده مصحف بمی فشرده
صد سجده پیش برده هردم بعزی دلات
تسبیح را گسسته زنار کفر بسته
از خانقاه جسته وز طاعت و عبادات
از همدمان بریده وز خویشتن رهیده
جام فنا کشیده افتاده در خرابات
نه دل نه دین نه دنیا نی اشتیاق عقبی
جائیش کرده ناگه در ذات محو بالذات
روز نخست در عشق چون دیده باز کرده
مرات ذات دیده هر ذره ز ذرات
جامی نهاده بر کف در جام دیده خود را
بر جام را شکسته آسوده از محاذات
از هست نیست گشته در شمس دین نشسته
زان در و سر رهیده آسوده زان خرابات

بحر مضارع مثمن اخرب مسبغ تقطیعه مستفعلن فعولن مستفعلن فعولان

بگذشت روز با تو جانا بصد سعادت
واکنون که گشت بیگه ترسم ز خیر بادت
عاشق بشب بمردی آنگه که جان نبردی
الا خیال خوبت شب میکند عبادت
در گوش من بگفتی چیزی ز سر و خفتی
منکر مشو نگوئی دانم که هست یادت
گوئی مرا شبت خوش خوش کی بدست آتش
آتش بود فراقت حقا از آن زیادت
راز ترا بخوردم شب را گواه کردم
شب از سیاه کاری پنهان کند شهادت
خاموش شو که هردم از شمس دین دلم را
مهریست بی نهایت هر لحظه و زیادت

مضارع مثمن اخرب مسبغ

گفتا که کیست بر در گفتم کمین غلامت
گفتا چه کار داری گفتم مها سلامت
گفتا که چند خوانی گفتم که تا بخوانی
گفتا که چند جوشی گفتم که تا قیامت
دعوی عشق کردم سوگندها بخوردم
کز عشق یاوه کردم در ملکت شهامت
گفتا برای دعوی قاضی گواه خواهد
گفتم گواه اشکم زردی رخ علامت
گفتا گواه جرحست تردامنست چشمت
گفتم بفر عدلت عدلند بی غرامت
گفتا که بود همره گفتم خیالت ای شه
گفتا که خواندت اینجا گفتم که بوی جامت
گفتا چه عزم داری گفتم وفا و یاری
گفتا ز من چه خواهی گفتم که لطف عامت
گفتا کجاست خوشتر گفتم که قصر قیصر
گفتا چه دیدی آنجا گفتم که صد کرامت
گفتا چراست خالی گفتم ز بیم رهزن
گفتا که کیست رهزن گفتم که آن ملامت
گفتا کجاست ایمن گفتم که زهد و تقوی
گفتا که زهد چه بود گفتم ره سلامت
گفتا کجاست آفت گفتم بکوی عشقت
گفتا که چونی آنجا گفتم در استقامت
خاموش گر بگویم من نکتهای او را
از خویشتن برائی ورنه بود ندامت

مضارع مثمن اخرب مسبغ

هر جور کز تو آید بر خود نهم غرامت
جرمم ترا و خود را بر خود نهم تمامت

خط۱ و انانش آنچه پیدا نیست صح
خط۲ پیدا گهی نیست [illegible]

خط۱ [illegible] بهاران بینم
[illegible] بینم
خط۳ [illegible]
خط۴ عالم العیان منم

[illegible]

ای ماه روی از تو صد جور اگر بیاید
گه جام مست گردد و از لذت می تو
معنی بسجده آید چون صورت تو بیند
از باده روی تو دیدن حیات ماست
امروز در جمال تو خود چیز دیگرست
صد چشم وام خواهم تا در تو بنگرم
جان نعره میزند که زهی عشق آتشین
روی زمین چو نور بگیرد ز روی تو
در روزن دلم نظری کن چو آفتاب
از عقل شرم دارم اگر گویمش بشر
چون باشد آن درخت که برگش تو واقعه
در دل خیال خطه تبریز نقش بست
هر دم سلام آرد کین نامه از فلانست
هر جا که سیمبر بُد می دان که سیم بر بُد
گر حلقه زر نبودی در گوش او نرفتی
این یار زر بگیرد جان بیار زرین
خامش سخن چه باید آنجا که عشق آید
آن روح را که عشق حقیقی شعار نیست
گویند عشق چیست بگو ترک اختیار
عشقست و عاشقیست که باقیست تا ابد
آن کز بهار زاد بمیرد گه خزان
نظاره گر مباش درین راه و منتظر
بر اسپ تن طرز سبک تر پیاده شو
چون ساده شد ز نقش همه نقشها درو
چون می آهنی ز صفا این هنر بیافت

تن را بود چو خلعت جان ابود سلامست
هر کس ز جمله عالم از تو نصیب دارد
گه می بجوش آید از چاشنی جامست
خاموش کن که جان را داده است فیض جانان
هر حرف رقص آرد چون بشنود کلامست
عاشق چو مست تر شد بر وی ملامت آید

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور تقطیعه مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

امروز هر چه عاشق بیدل کند رواست
امروز آن کسی که مرادی بداد بند
این وام از که خواهم وان چشم خود کراست
در پیش بود دولت امروز لاجرم
کاب حیات دارد با تو نشست و خاست
چون بگذرد خیال تو در کوی سینه هاست
گوئی هزار زهره و خورشید بر سماست
ابروم می جهید و دل بنده می طپید
تا آسمان نگوید کان ماه بی ضیاست
قدم کمان بد از غم و دادم نشان کج
می ترسم از خدای که گویم که این خداست
رقاص تر درخت درین باغها منم
چون باشد آن غریب که همسایه هماست
در ظل آفتاب تو چرخی همی زنیم

مضارع مثمن اخرب

گوئی سلام و کاغذ در شهر ما گرانست
زین بگذر هیچ کوسه ارزان نبرد بوسه
جان جهان مگویش کان زیور جهانست
بتراش زر نباشد از کان چه چاره کن
در گوش حلقه زر بر طمع او نشانست
ورز آنکه نازنینی بی سیم و زر نه بینی
زیرا که زر مرده آنسوی ناروانست
سنگیست سرخ گشته صد تخم فتنه کشته

مضارع مثمن اخرب

نابوده به که بودن او غیر یار نیست
در عشق باش مست که عشقست هر چه هست
هر کو ز اختیار برست اختیار نیست
عاشق شهنشهیست و عالم برو نثار
دل خوبرین منه که بجز مستعار نیست
تا کی کنار گیری معشوق مرده را
گلزار عشق را مدد از نو بهار نیست
آن گل که از بهار بود خار یار اوست
والله که هیچ مرگ تبر ز انتظار نیست
بر نقد قلب زن تو اگر قلب نیستی
برش ده هر خدای که بر تن سوار نیست
اندیشه را رها کن و دل ساده شو تمام
وان ساده را ز روی کسی شرمسار نیست
از عیب ساده خواهی خود را درو نگر
تا روی دل چه یابد کورا غبار نیست
لیکن میان آهن و دل این تفاوتست

عشق تو شد نصیبم جنت ای کرامست
صد روح راحت دل صد آفرین کامست
زیرا که نقل این می نبود بجز ملامت
امروز روز خوب تو یارب چه گلستانست
چون روی تو بدید ز من عذرها بخواست
می جست و می طپید دل بنده روزهاست
پای برهنه دل بدر آید که جان کجاست
این میمنه درو که چنین بخت در قفاست
با عشق همچو تیرم و ما نیک نشان راست
زیرا درخت بختم و اندر سرم صباست
کوری آنکه گوید ظل از شجر جداست
کان قبله اجابت و دل خانه خداست
بینی و راز گردون آئین نر خرانست
پنهان مدار زر را بی زر صنم نهانست
آن از جنابت آید اقبال رایگانست
مغرور زر پخته خامست و قلتبانست
کمتر ز زر نباشی معشوق بی زبانست
کاین کار و بار عشق بر دوست بار نیست
هیچ التفات شاه بسوی نثار نیست
جان را کنار گیر که او را کنار نیست
وان می که از عصیر بود بی خمار نیست
این نکته گوش دار گرت گوشوار نیست
چون روی آینه که منقش و نگار نیست
کورا ز رهست گوئی شرم و حذار نیست
کاین راز زاده آمد و آن راز دار نیست

گر زخم صیقلی نخوری اعتبار نیست
گویم چه باید او نه گویم خمش بس است

مضارع مثمن اخرب

معنی چه دست گیرد کو آشکار نیست
عالم شکارگاه و خلائق همه شکار
وان سو که بارگاه امیرست بار نیست
ای روح دست برکن و بنمای روی خویش
کآتش همیشه بی تف و دود و بخار نیست
تو مرد راز گرد ندانی چه مردیست
جوینده که رحمت او را شمار نیست
سیلت چو در رباید دانی که در رهش
اما گلی که دید که پهلوش خار نیست
ما خار این گلیم برادر گواه باش

مضارع مثمن اخرب

رو رو که عشق زنده دلان مرده شوی نیست
ماننده خزانی و هر روز زردتر
حاشا بهار همچو خزان زشت خوی نیست
روباه لنگ گفت که بر شیر عاشقم
شیرت کجا شدست ترا هیچ روی نیست
عاشق چو اژدها و تو یکی کرم نیستی
گرچه مرا ز عشق سر گفتگوی نیست
اول بدانکه عشق نه اول نه آخرست
خرمی طلب مسیح ازین سعی جوی نیست
یکتا شدست عیسی ازین خر منا بدل
از خارسان حمله چوگان و گوی نیست
هندوی ساقی دل خویشم که بزم ساخت
دانند کین رهی ز گدایان کوی نیست
آن عشق میفروش قیامت همی کند
زان می گلو گشاید آن کش گلوی نیست
بس کن چه آرزوست ترا این سخنوری

مضارع مثمن اخرب

امروز لطف مطلق و بیچاره پرورست
از حور و ماه و روح و پری هیچ دم مزن
او آدمی نباشد خود سنگ مرمرست
هر مومنی که ز آتش او بیخبر بشد
در چشم من نگر که پر از می چو ساغرست
زد حلقه روح قدس و من بگفت کیست
گفتا کجاست عشق بگفتا درین سرست
ای سیمبر بمن نظری کن ز کات حسن
دستیم بر در تو و دستیم بر سرست
گفتا که ذره ذره جهان عاشق من اند

مضارع مثمن اخرب

ای راحت روانم ازما سلام بادت
ای یار برگزیده وز یار خود بریده
رویت ز من متابان ازما سلام بادت
ای مفخر زمانه اندر جهان یگانه

از عیب ساده آمدای جان نازنین
تا دلستان نگوید کو را عذار نیست
این طرفه آتشی که دمی بیقرار نیست
گر نزد یار باشد و گر نزد یار نیست
صورت چه جای آرد کو را ثبات نیست
غیر نشانه زامیر شکار نیست
هر سوی کار و بار که ما میر و مهتریم
کاینها همه بجز کف و نقش و نگار نیست
هر جا غبار خیزد آنجای لشکریست
در گرد مرد جوی که با گرد کار نیست
ای نیک بخت اگر تو بجویی بجویدت
هست اختیار خلق ولی اختیار نیست
در فقر عهد کردم تا حرف کم کنم
زین حبس خار بودن فخرست عار نیست
ما را وصال مفخر تبریز حاصلست
از نقد و نسیه حاصل ما انتظار نیست
ای مرده که در تو ز جان هیچ بوی نیست
در تو ز سوز عشق یکی تار موی نیست
هرگز خزان بهار شود این بود محال
گفتم که این بدمدمه هائی هوی نیست
گیرم که سوز آتش عشاق نیستت
عاشق گران بها و ترا یک تسوی نیست
از من دو سه سخن بشنو اندر بیان عشق
هر سو نگه مکن که ازان سوی سوی نیست
گر طالب خری تو درین آخر جهان
دل چون شکسته پر حدث توی توی نیست
با خر میا بمیدان زیرا که خرسوار
تا ترک غم نتازد کامروز طوی نیست
در شهر مست آییم تا جمله اهل شهر
زان باده که در خور خم و سبوی نیست
زان می زبان بیابد آنکس که الکن است
باری مرا ز هستی آن آرزوی نیست
امروز روز نوبت دیدار دلبرست
امروز روز طالع خورشید اکبرست
دی یار قهر باره و خونخواره بود لیک
کاینها باو نمانند او چیز دیگرست
هر کس که دید چهره او و نشد خراب
در چشم صادقان که عشق کافرست
ای آنکه بادهای لبش را تو منکری
آوازه داد او که کمین بنده بر درست
گفت که با تو کیست بگفتا که عشق تو
کین چشم من از در و مرجان و رخ زرست
گفت از شکاف در تو ببین در نگر از آنکه
رو رو که این متاع بر ما محقرست
بیش آنچه شمس مفخر تبریز شاه عشق
کاین قصه پر آتش از حرف برترست
ای آرزوی جانم ازما سلام بادت
ای نور هر دو دیده ازما سلام بادت
ای آفتاب تابان وی عالم از تو چون جان
گروی زمن کرانه ازما سلام بادت

ای لطف لایتناهی در نهایت کجائی
پوشیده در خیالی ازما سلام بادت
تبریز دل خرابست روم جگر کبابست
گربانت مقلب است ازما سلام بادت
ای باد عنبرین بو گر بگذری بدان کو
در گوش شمس دین گو ازما سلام بادت

مضارع مثمن اخرب مکفوف

ای شاه ملک دار صباحت مبارکست
ای میر نامدار صباحت مبارکست
چون آفتاب منبع نور روشنی
ای نور کردگار صباحت مبارکست
در آسمان زمینی و از مهر و برتری
ای شمع برقرار صباحت مبارکست
ای غیب دان که جمع همه غیب حکم تست
ای دلگشای کار صباحت مبارکست
ای میر جان ما همه در بندگی تو
ای شاه ذوالفقار صباحت مبارکست
فیروز طالع آنکه بود عاشق رخت
ای ماه روزگار صباحت مبارکست
چون ماه نو ز پرده هجران نمای رخ
ای شیر شهسوار صباحت مبارکست
چون شمس دین ز پرتو انوار تو شگفت
ای باغ نوبهار صباحت مبارکست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

ای گل ترا اگرچه که رخسار نازکست
رخ بر رخش مدار که آن یار نازکست
در دل مدار نیز که رخ بر رخش نهی
کو سر دل بداند و دلدار نازکست
گل گرچه نازکست ولیکن نگار من
از برگ گل بنازکه بسیار نازکست
چون آرزو ز حد شد و در دیده سجده کن
بسیار هم مکوش که بسیار نازکست
گر بنگری ز خویش همه قوت و قوتست
ورنی بوقت آهی که اسرار نازکست
دل را ز غم چه و چه باکه جای خیال اوست
زیرا خیال آن بت عیار نازکست
روزی بتافت سایهٔ گل بر جمال دوست
در دوست کار کرد که این کار نازکست
گر آید از تو بی ادبی خور و شمریم
غفار بیش بین تو که قهار نازکست
ستار اوست بر گنه بندگان ولی
آن پادشاه گرچه که ستار نازکست
اندر خیال مفخر تبریز شمس دین
منگر تو خوار کان شه خونخوار نازکست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

از جان برون نیامده جانانت آرزوست
زنار نا گسسته و ایمانت آرزوست
بر درگهی که نوبت هبلی همی زنند
موری نه و ملک سلیمانت آرزوست
بر خوان عنکبوت که بریان مگس بود
شهپر جبرئیل مگس رانت آرزوست
چون کودکان خرد که دامان کنند پر
برنی سوار گشته و میدانت آرزوست
از آب و از گل تو چو ابلیس ننگ داشت
سغراق خاص مستانت آرزوست
در ضرب خانه لمن الملک کردگار
از نیستی و سکه سلطانت آرزوست
در هیچ نوع خدمت مردی نه کرده
وانگاه راه خدمت مردانت آرزوست
اندر مقام شهر که جلاد حجاله لاست
الا اسد و دقایق رحمانت آرزوست
خاموش کن که کار تو آسان کننده اوست
دامان او بگیر اگر آنت آرزوست
فرعون وار لاف خدائی همی زنی
وانگاه قرب موسی عمرانت آرزوست
ای یافته حیات ز تو چشمهٔ حیات
وی برده شربتی ز لبت خضر کائنات

مضارع مثمن اخرب مکفوف

من زنده ام بجود تو تو ظاهری بمن
من مرده وجود توام تو مرا حیات
ذات ترا ظهور و نقش قابل ظهور
ذات ترا صفات و نقش مظهر صفات
تا شد محیط جود وجود تو موج زن
برزد سر از چه دل ما چشمهٔ حیات
ذرات آفتاب وجود تو کائنات
مرآت ذات پاک تو اعیان ممکنات
هرچند در جهان نه نگنجد ظهور تو
یابند اهل دیده ظهور تو از حیات
فی الجمله عین جملهٔ اشیاست ذات تو
زان می برند سجده باصنام سومنات
تا شمس با جهان صفت عشق میکند
زانفاس اوست گردش افلاک و اثرات

مضارع مثمن اخرب مکفوف

امروز صبح را ز مه ما تحیریست
خورشید را ز غیرت رویش تغیریست
صبح وجود را بجز این آفتاب نیست
بر ذره ذره وحدت حسنش مقرریست
اما بدان سبب که بهر شام هر صبوح
اشکال نماید گوئی که دیگریست
اشکال مختلف چو سنا نقص نمایدت
اندر بنا تضات خلاف بیسریست
در تو چو جنگ باشد گوئی دو لشکرست
در تو چو جنگ نبود دانی که لشکریست
اندر خلیل لطف بد آتش نمود آب
نمرود قهر بود بر او آب آذریست

گر رنگ نمود یوسف در چشم حاسدانش
آن پرده از حسد بود از حسد بود
آن باز زشت را تو کنون شیر میدهی
بی حرف شو چو بلبل اگرت همدم آرزوست
ای چنگ پرده های سپاهانم آرزوست
از پردهٔ عراق بعشاق تحفه بر
در خواب کرده زیر بلاهی مرا کنون
ای باد خوش که از چمن عشق میرسی
در پردهٔ حجاز بگو خوش ترانهٔ
آن ماهیم که بر سر خشکی همی طپم
در عشق روی مفخر تبریز شمس دین
امروز روز عشرت و شادی و بی غمیست
مستیست پادشاهی و افزونی نقلیست
بنوش تنعم آنکه خوری در غنی نعم
در دل مساز جای کسی را بجز خدای
زین خمر خور همیشه که در وی خمار نیست
آنجا که آن جهست نه بالا بود نه زیر
ز اسلام و کفر بگذر و ز نیک و بد تمام
عملش بحق جبلی و ذاتیست از ازل
از دل بدل برا و مگو نیست روزنیست
زان روزنه نظر کن در خانهٔ جلیس
پهلوی او نشین که بهیست و پهلوان
رو رخت سوی او کش و پهلوی خانه گیر
آنجا که او نباشد این جان و این بدن
آهن بگداختن برد او و عشق چیست

پنهان نشد آنکه خورد شکر لب برادریست
این دست خود همی برد از عشق روی اوی
زان پنج ده دوست را منگر زشت منظریست
وین پوست نقش تو که حسد جزو وصف اوست
نک اژدها شود که بطبع آدمی خوریست
ای برق اژدها کش از آسمان فضل
گر گفت این زبانت چو خواهند بر دریست
خاموش باش زانکه دل پاک شمس دین

مضارع مثمن اخرب مکفوف

چون رهزنت بوسلیک خوش الحانم آرزوست
آغاز کن حسینی زیرا که مایه گفت
بیدار کن ز زنگله ام کانم آرزوست
ای عشق عقل را تو پراگنده گوی کن
بر من گذر که بوی گلستانم آرزوست
در نور یار صورت خوبان همی نمود
من هدهدم حضور سلیمانم آرزوست
ای آفتاب رخ بنما از نقاب ابر
دریای صاف بی سر و پایانم آرزوست
این علم موسقی بر من خوش شهادتست

مضارع اخرب مکفوف

پر کن قدح بیار که هنگام همتیست
دکان کند خراب بگیر و بکوب شکر
هشیار بودنت همه در کاهش و کمیست
مردی نباشد آنکه کنی جنگ با کسان
کردن بفقر و فاقه قناعت تنعمیست
فرمود مصطفی که [illegible]
خود تخت دل مقام شهنشاه اعظمیست
از اسلام و کفر خود بگذر گر یگانهٔ
وین عشق را گزین که نه تازی نه اعجمیست
گر عاشقی تمام درین بحر شو گهر
و آنجا که این همیست نه اندیشه نه غمیست
رو عشق را گزین که ده مطلق بی غمان
چون در جهان عشق معاف و مسلمیست
آن شهسوار عشق که اسپش بود بحق

مضارع اخرب مکفوف

روزن مگیر کبر که سوراخ سوزنیست
هر کس که غافل آمد از روزن ضمیر
بنگر که ظلمتیست درو یا که روشنیست
گر روشنست بر تو زند برق روشنیش
گل صد هزار بکار که مردی و خوشست
در گردنش در آر دو دست و کنار گیر
کانجا فرشتگان را آرام و مسکنیست
خواهم که شرح گویم می لرزد این قلم
از هجر گر رسیده چو آبی و در غمیست
خواهی بلرزد خواه بلرزاند شکستنیست

مضارع اخرب مکفوف

جان قصد خویش کرده که نبض شهوت منکریست
تا کل و چگونه قبیح و معذریست
بر تاب گر بشش که از و روح مضطریست
روح ترا و جان ترا نیک نعم خوریست
وی نای ناله خوش سوزانم آرزوست
کان زیر خورد و زیر بزرگانم آرزوست
ای عشق نکته های پریشانم آرزوست
دیدار یار دیدن ایشانم آرزوست
کان چهرهٔ مشعشع تابانم آرزوست
چون مومنم شهادت و ایمانم آرزوست
آن روشنی دیدهٔ اعیانم آرزوست
بیخویش مست گردد آنکس که او کسیست
با خویش جنگ کردن مردی و رستمیست
هم دان که عین فقر امیری و معظمیست
با ما بخور شراب محرم که محرمیست
هر چند گوهر تو نه خاکی و نه نمیست
زیرا که غیر عشق ضلالست و ابکمیست
تختش ورای انجم و چرخ مخیمیست
شرح حیات او نه ز راند و معجمیست
گر فاضل زمانه بود کاو کودنیست
می دان که کان لعل و عقیق هست و معدنیست
هر [illegible] راز او بکف آر که [illegible] کردنیست
زیرا غریب نادر و عجبی [illegible] غمیست
گر بر لب دهان تو خود نباید [illegible]
خاموش که شاه عشق عجایب [illegible]

ای دل شعار جمله مردان تحملست
موصل بلطف و رحمت رحمان تحملست
شاخ تحملست که بار آمد و ثمار
گلزار شادکامی مردان تحملست
آن راه اقربست ز هر راه ای کریم
گر زانک بنگری سوی جانان تحملست
ای دل قدم منه ز تحمل برون از آنک
منزلگه سلامت انسان تحملست
تا شد دلم مجاور سلطان حصول شد
آری مگر که میوه سلطان تحملست
چون سوی او کشندا نان زر کو متاع
کار شکستگان پریشان تحملست
ای شمس در دیار غریبی جهان یار
میکش بجان که شرط غریبان تحملست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

آنکس که نور دیده هر نور دیده است
تا دیده دیده است چو او کس ندیده است
او در دلست دائم و دل صحن صحبتش
هرگز کس این حکایت نازک شنیده است
بگزیده از دو کون نجم عشق او دلم
او نیز از دو کون دلم را گزیده است
آن مرغ لامکان که برون از دو عالمست
هر جا که هست دل بغمش آرمیده است
جز حق ندیده است بعالم بهیچ وجه
آنکس که جام باده وحدت کشیده است
در وادی غمش دل عشاق سالهاست
بی پا و سر دویده و بی پر پریده است
آزاده آنکه بر سر بازار عشق او
خود را بهیچ داده و عشقش خریده است
آسوده است از غم و شادی روزگار
آنکس که شمس دید بمقصد رسیده است

مضارع مثمن اخرب مکفوف

بر عاشقان فریضه بود جستجوی دوست
بر روی و سر چو سیل روان تا بجوی دوست
خود جمله اوست طالب ما همچو سایه ها
ای گفتگوی ما همگی گفتگوی دوست
گاهی بجوی دوست چو آب روان روان
گاهی چو آب حبس شده در سبوی دوست
گه چون حریص دیگ بجوشیم و او بکف
کفلیز میزند که چنین است خوی دوست
بر گوش جان نهاده دهن او بدر بدر
تا جان ما بگیرد یکباره بوی دوست
چون جان جان وی آمد از وی گریز نیست
من در جهان ندیدم یک جان علی روی دوست
بگذار دست زنار چو مویست کند ضعیف
نه وهی سر دو عالم یکتار موی دوست
با دوست ما نشسته که ای دوست دوست کو
کو کو همی زنیم ز مستی بکوی دوست
تصویرهای خوش که در اندیشه گر کسی
آن طبع سست باشد اگر نیست خوی دوست
خاموش باش تا صفت خویش خود کند
کو های و هوی سر و کو هوی های دوست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

مه دوش بی تو تیره شد و روشنی نداشت
شمع و شراب مجلس ما چاشنی نداشت
شب در شکنجه بودم و جرمی نرفته بود
در حبس بود این دل و دل داوری نداشت
ای آنکه ایمنست جهان در پناه تو
مه نیز بی لقای تو شب ایمنی نداشت
کبر و منی خلق حجاب تو میشوند
در سایه بود از تو کسی کو منی نداشت
دل در کف تو از تو ولیکن ز شرم تو
سیماب وار بر کف تو ساکنی نداشت
در وصف شمس دین همه الکن شدند لیک
نطق حقیقت از پی الکنی نداشت

مضارع مثمن اخرب مکفوف

بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست
بگشای لب که قند فراوانم آرزوست
ای آفتاب رخ بنما از نقاب ابر
کان چهره مشعشع تابانم آرزوست
بشنیدم از هوای تو آواز طبل باز
باز آمدم که ساعد سلطانم آرزوست
گفتی ز ناز بیش مرنجان مرا برو
آن گفتنت که بیش مرنجانم آرزوست
وان لب گزیدنت که برو شه بخانه نیست
وان ناز و کبر و تندی دربانم آرزوست
در دست هر که هست ز خوبی قراضه هاست
آن معدن ملاحت و آن کانم آرزوست
ای باد خوش که از چمن عشق میرسی
بر من بوز که مژده ریحانم آرزوست
این نان و آب چرخ چو سیلست بیوفا
من ماهیم نهنگم عمانم آرزوست
یعقوب وار وا اسفاها همی زنم
دیدار خوب یوسف کنعانم آرزوست
والله که شهر بی تو مرا حبس میشود
آوارگی بکوه و بیابانم آرزوست
هر چند مفلسم نپذیرم عقیق خرد
کان عقیق نادر ارزانم آرزوست
زین خلق پرشکایت گریان شدم ملول
آن های هوی و نعره مستانم آرزوست
یک دست جام باده و یک دست زلف یار
رقصی چنین میانه میدانم آرزوست
زین همرهان سست عناصر دلم گرفت
شیر خدا و رستم دستانم آرزوست
جانم ملول گشت ز فرعون و ظلم او
آن نور روی موسی عمرانم آرزوست

دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر
کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست
گفتند یافت نیست بسی جسته ایم ما
گفت آنکه یافت می نشود آنم آرزوست
گویا ترم ز بلبل اما ز رشک عام
مهریست بر دهانم و افغانم آرزوست
چون کار من گذشت ز هر آرزوی و آز
از کون و از مکان پی ارکانم آرزوست
پنهان ز دیده ها و همه دیده ها ازوست
آن آشکار صنعت پنهانم آرزوست
گوشم شنید قصهٔ ایمان و مست شد
کو قسم چشم صورت ایمانم آرزوست
من هم رباب عشقم و عشقم ربابیست
آن لطفهای زخمهٔ رحمانم آرزوست
می گوید آن رباب که مردم ز انتظار
دست و کنار و زخمهٔ عثمانم آرزوست
ای مطرب ظریف تو باقی این غزل
زین سان همی شمار که زین سانم آرزوست
مخمور کن مرا و پراگنده گوی ساز
کز ذوق نکتهای پریشانم آرزوست
ای ماه درد عشق تو دامان من گرفت
وی زهره بحثهای سپاهانم آرزوست
ای ظاهرم کباب و نهانم خراب تو
آن ظاهرم که ظاهر پنهانم آرزوست
تو حاضری و من تماشای جان روم
پس در بهشت خلد بیابانم آرزوست
با بی تو آن نداریم ای شه صلاح دین
خود خبر تو آن که دارد بارانم آرزوست
بنمای شمس مفخر تبریز رو ز شرق
من هدهدم حضور سلیمانم آرزوست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

پنهان مشو که روی تو بر ما مبارکست
نظارهٔ تو بر همه جانها مبارکست
یک لحظه سایه از سر ما دورتر مکن
دانسته‌ئی که سایهٔ عنقا مبارکست
ای نوبهار حسن بیا کین هوای خوش
بر باغ و راغ و گلشن و صحرا مبارکست
ای صد هزار جان مقدس فدای او
کاید بکوی عشق که آنجا مبارکست
سودائیم از تو و بطال و کو بکو
ما را چنین بطالت و سودا مبارکست
ای بستگان تن بتماشای جان روید
کآخر رسول گفت تماشا مبارکست
هر برگ و هر درخت رسولیست از عدم
یعنی که کشتهای مصفا مبارکست
چون برگ و چون درخت بگفتند بی زبان
بی گوش بشنوید که اصغا مبارکست
سجده برم که خاک تو بر سر چو افسرست
پا در نهم که راه تو بر ما مبارکست
می آمدم بچشم درین لحظه نقش تو
والحق خجسته آمد و عقبا مبارکست
نقشی که رنگ بست ازین خاک بیوفاست
نقشی که رنگ بست ز بالا مبارکست
بر خاکیان جمال بهاران خجسته است
بر ماهیان طپیدن دریا مبارکست
آن آفتاب کز دل بر سینه ها بتافت
بر عرش و فرش و گنبد خضرا مبارکست
دل را مجال نیست که از شوق دم زند
جان سجده میکند که خدایا مبارکست
هر دل که با هوای تو امشب شود قرین
او را یقین بدان تو که فردا مبارکست
بفراشت ابر صامت و ما را خموش کن
کاندر درون نقش اشیا مبارکست
ای زینهار عالم و ای دستگیر گور
بر روز صعب نکبت و نکبا مبارکست
یعنی که هر چه کاری آن کم نمیشود
گر تخم دین بکاری دل را مبارکست
کشتی چه سوز سینه چو آن آه دل مرا
کین هر دو آن چو سینهٔ سینا مبارکست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

جان سوی جسم آمد و تن سوی جان نرفت
وان سو که تیر رفت حقیقت کمان نرفت
جان چیست شد که تا ببرد وین تن گران
هم در زمین فرو شد و بر آسمان نرفت
جان میزبان تن شد در خانهٔ گلین
تن خانه دوست بود که با میزبان نرفت
در وحشتی بماند که تن را گمان نبود
جان رفت جانبی که بدان جا گمان نرفت
پایان فرق بین که جهان آمد این جهان
اندر جهان که دید کسی کز جهان نرفت
مرگت گلو بگیرد و تو خیره سر شوی
گوئی رسول نامد و این بیان نرفت
در هر دهان که آب ز آزادیم گشاد
در گور هیچ مور ورا در دهان نرفت
سر کمال مفخر تبریز شمس دین
در نطق و در عبارت هر بی زبان نرفت
جانا جمال روح بسی خوب بافرست
لیکن جمال حسن تو خود خیر و دیگرست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

ای آنکه سالها صفت روح میکنی
بنمای یک صفت که بذاتش برابرست
در دیده می فزاید نور خیال او
با این همه بپیش جمالت مکدرست
ماندم دهان باز ز تعظیم آن جمال
هر لحظه بر زبان دل الله اکبرست
دل یافت دیده که مقیم هوای اوست
آوخ که آن هوا چو دل و دیده پرورست

چاکر نواز نیست که گمرهست عشق تو
ورنه کجا دمی که بدان عشق درخورست
هرکس که بی مراد شده چون مرید نیست
بی صورت مراد مرادش میسرست
پایم نمیرسد بزمین از امید وصل
هرچند کز فراق توام دست بر سرست
اندر روی زعفران من ارشاد شد عدو
نی روی زعفران من از درد احمرست
آری چو قاعدست که رنجور زار را
هرچند رنج بیش بود ناله کمترست
هر دل که او نخفت شبی در هوای تو
چون روز روشنست و هوا ازو منورست
هر روز رخی که سوخت درین عشق او فتاد
در کوثر او فتاد که عشق تو کوثرست
غمگین مشو دلا تو ازین ظلم دشمنان
واندیشه کن درین که دلارام داورست
چون برترست خوبی معشوقم از صفت
صد دم چو فربه است فراهم چه لاغرست
همچون قمر بتافت ز تبریز شمس دین
نی خود قمر چه باشد کان روی اقمرست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

چندین هزار عاشق سرگشته ذره وار مست
در گوشها نشسته و در انتظار مست
گفتم که زر ندارم جان را فدا کنم
مفلس کجا رسد به بر غمگسار مست
هرگونه عاشقست نه مستست و عاقلست
دیدم که لاله مست و چمن مست و یار مست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

بنگر به معنیم که بمعنی چه منعم
در من معانی صورت کون تعبیه منطویست
منکر بدان که پیر و تصویر آدمم
مانی هزار مانده درین نقش مانویست
گنجینهٔ حضرتم که دو عالم طلسم اوست
با این بلند منزلت آئین خسرویست
فی الجمله روح جمله اشیاست روح من
مانع ترا ز رویت من هم من و تویست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

بحریست بحر عشق که غواص فکر را
او را صفات اوست که مجلای مظهرست
زاهد مباش منکر مستان جام عشق
زان حرف بهر نقطه وحدت چو دفترست
حسن بتان ز حسن حقیقیست مستعار
آن پادشاه را همه عالم مسخرست
از شمس رو متاب بمهر خوشش بتاب
بر چهره‌ام نشان غمت چون سکه بر زرست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

بشنو نوای نای که بخت تو با نواست
مجلس چو چرخ روشن و دلدار مه وشست
آن صورت نهان که جهان در هوای اوست
امروز زلف دوست بود کان مشوشست
شاخی که خشک نیست ز آتش مسلم است
چشمی دگر گشاید چشمی که از غمشست
پس تن اسیر خاک و دلش بر فلک امیر
منگر جراحت زرد و ضعیف و محنت کشست
ای مرده شوی تن ز غم را بنه بسخت
دلتنگ کی بود که دلارام درکشست

دیدم پری رخی به ره رهگذار مست
چشمش بخواب میشده اندر خمار مست
گفتم که ای صنم همه مستان عشق تو
ما نیز در میانه چندین هزار مست
دلبر جواب داد که بی سیم و بی زری
هان جان من فدای تو ای گلعذار مست
در سایهٔ درخت انارم فرو نشاند
عاقل کجا رسد بر آن نگار مست
ای دل خموش باده صافی تو نوش کن
تا مر ترا بنده ازین هر دو یار مست
در عالم ظهور مرا ملک معنویست
بگذر ز صورتم اگرت سر معنویست
با آنکه یاد صورت حسی نمیکنیم
هر گوشه‌ام هزار چو آدم به بی رویست
آنرا که حضرتم بغلامی قبول کرد
وان گنج لایزال درین کنج منزویست
هم ذات و هم صفاتم و هم اسم اعظمم
در فیض طینتم بجهان کهنه و نویست
روی ترا هر آینه آئینه درخورست
وان آینه دلیست که از عرش برترست
مجموعهٔ الهیست دل از کتاب صفات او
پیرامن سواحل او راه کمترست
یک حرف بیش نیست درین دفتر وجود
رندی و زهد ما و شما را مقدرست
خالی نماند ذره از مهر روی او
این خانه از لوامع آن مه منورست
مشهور روزگار بمهر تو گشته‌ایم
کان آینهٔ جمال ترا سخت درخورست
ساقی بیار باده که ایام بس خوشست
امروز روز باده و خرگاه و آتشست
ساقی ظریف و باده لطیف و زمان شریف
درکش شراب لعل که غم در کشاکشست
امروز غیر تو به نبینی شکسته را
بر آب و گل بقدرت یزدان منقشست
امروز جان بیا بهر جا که مرده هاست
از تیر غم ندارد صفری که ترکشست
در عاشقی نگر که رخش بوسه گاه اوست
پس دانه زیر خاک و درختش منقشست
در خاک کی بود که دلش گنج گوهرست
زیرا که بی دهان و لبان همانم شکر خوشست

خامش ز شیخ حرف که تا مرده پوشیست
ذات ترا اسقام نه نجیبت و نی شست
هفتاد بار توبه کند شب رسول حق
توبه شکن حقست که توبه بشو شست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

ساقی سرود و می ز لب یارم آرزوست
بدمستیی نرگس خمارم آرزوست
هندوی طرهات چه رسن باز کولیست
لولی گری ز طره طرارم آرزوست
اندر دلم ز غمزه غماز فتنه هاست
فتنه نشان جادو بیمارم آرزوست
زان رو که عذرها و دغاهاش بیحسابست
غدرش مرا بسوزد و غدارم آرزوست
زان شمع بی نظیر که در لامکان نهفت
پروانه وار سوخته هموارم آرزوست
گلنار حسن رو بگشا زانکه از جهت
ته شهر مسار گشته و گلزارم آرزوست
بعد از چهار سال نشستیم و دو بدو
یکره بکوی وصل تو دو چارم آرزوست
انکار کرده عقل تو وین کار کرده عشق
انکار سود نیست چو این کارم آرزوست
زانیمه بالش شه و زانیمه زخم مار
با مصطفای حسن در آن غارم آرزوست
تا تار هجر کرده سیاهی و عنبری
زان مشک های آهوی تاتارم آرزوست
باریست بر دلم که مرا هیچ بار نیست
ای شاه باز رو که یکی بارم آرزوست
عارست ای خفاش ترا ناز آفتاب
صد سجده کرده ام من و آن عارم آرزوست
با دار ار دار و عدهٔ وصلت رسید صبر
هجران دو چشم بسته بر دارم آرزوست
هست این سپاه عشق تو جانسوز و دلفروز
وندر سپاه عشق تو سالارم آرزوست
مکری بکرد بنده و مکری بکرد وصل
از مکر توبه کردم و مکارم آرزوست
دجال هجر بر سرم از غم قیامتست
لابد فسون عیسی و تیمارم آرزوست
تا سوی گلشن طرب آییم خراب و مست
از گلشن وصال تو یک خارم آرزوست
زان طره های زلف کمرساز بنددار
کز شهر در رمیدم و کهسارم آرزوست
موسی جان بدید درختی ز نور و نار
زان شعله درخت ز نارم آرزوست
تبریز چون بهشت ز دیدار شمس دین
اندر بهشت رفته و دیدارم آرزوست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

صورت چه پای دارد کو را ثبات نیست
معنی چه دست گیرد کو آشکار نیست
عالم شکارگاه و خلایق همه شکار
نخچیر از نشانه ز امیر و شکار نیست
هر سوی کار و بار که ما میر و خیمه ایم
وانسو که بارگاه امیرست و بار نیست
ای روح دست بر کن و بنمای رنگ خویش
کانها همه بجز کف و نقش و نگار نیست
هر جا غبار خیزد آنجای لشکریست
کاتش همیشه بی تف و دود و بخار نیست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

گر عیب ما رهست طعنه و تشنیع بیهده است
از عشق برنگردد آنکس که دلشده است
مه نور میفشاند و سگ بانگ میکند
مه را چه جرم خاصیت سگ چنین بده است
کاهست نیست کو که ببادی ز جا رود
آن کله پشه است که با دیش ره زده است
گر قاعده است آنکه ملامت بود ز عشق
گری بکوش عشق از آن نیز قاعده است
ویرانی وجود درین ره عمارتست
ترک همه بخواند در عشق فایده است
عیسی چرخ چارم گوید که الصلا
دست و دهان بشوی که هنگام مایده است
رو همچو یار شو بخرابات نیستی
هر جا دو مست باشد ناچار عربده است
در بارگاه دیو درآیی که داد داد
داد از خدای خواه که اینجا همه دده است
گفتست مصطفی که ز زن مشورت مگیر
وین نفس ما زنست اگرچه که زاهده است
چندان بنوش می که بمانی ز گفتگوی
آخر نه عاشقی و نه این عشق میکده است
گر نظم و نثر گویی چون در جعفری
آن سو که جعفرست خرافات فاسده است

مضارع مثمن اخرب مکفوف

کس را درین سرای مجازی قرار نیست
هر لذتی که هست درو پایدار نیست
گر صد هزار عهد کند با تو روزگار
مغرور تا نگردی کان استوار نیست
یک گل ز باغ دهر که بوئید ساعتی
کو را بدست و پای دل از خشم خار نیست
وز جام روزگار که نوشید شربتی
کو را هزار گونه صداع و خمار نیست
یک کس بکام خویش نزد در جهان دمی
تا آخر از ندامت او شرمسار نیست
طباخ روزگار ز خوان نعیم و ناز
یک لقمه نداد که آن ناگوار نیست
گر ملک صحن خاک میسر شود ترا
در دست تو باخر دم جز غبار نیست
کار جهان چو زلف بتان گر پریشانست
بر اسپ استقامت یک تن سوار نیست

جانیست پای بندت آخر چه راز نیست
آنرا که علم بود جهان دستگیر شد
با اهل این زمانه محب و جوار نیست
در عالم خراب چو نیکو نگه کنی

مضارع مثمن اخرب مکفوف

پیوسته در هوای تو بودن هوای ماست
تا کوی تست سجده گهی با بهاستی
پیوسته در دو هجر بی برگ و نوای ماست
از خستگان بادیه شوق رخ متاست
ما بنده ایم رای تو عین رضای ماست
منعم بمال محتشم است و گدا بدوست
دوران چرخ تابع فرمان روای ماست
هرگه بار رسید شد و عاقبت زماست

مضارع مثمن اخرب مکفوف

عاشق نواختن بخدا هیچ عار نیست
بیحد و بی کناری نائی تو در کنار
چون چرخ بیقرار کسی را قرار نیست
جز فیض بحر فضل تو ما را امید نیست
ما را تحیریست که با کار کار نیست
یک میر و شاه کو که ترا او اسیر نیست
دامیست دام تو که از آن سو مطار نیست
آمد رسول عشق تو چون ساقی صبوح
گفتا بگیر هین که گه اعتذار نیست
گفتم بهانه نیست تو خود حال من ببین
هنگام مردنست زمان عقار نیست
گفتا که حال خویش فراموش کن ببین
سوی مقربان و صالش گذار نیست
آبی بزن ازین می بنشان غبار هوش

بحر مجتث مثمن مخبون مقصور تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

برون شیشه ز حال درون شیشه گواست
پدید باشد مستی میان صد هشیار
که جوش نوش تو آتش زخم لطف خداست
کسی که شب بخرابات آفتاب بین است
درون دماغ که باده است باد غم زکجاست
خم شراب میان هزار خنب دگر
خروش و هوی میدان که شعله سوداست
بدانکه هست فروشی شراب کی دهد است
هوای نفس بمان گر هوات بیع سراست
هوای نفس رها کردی و عوض برسید
نشان لطف مقیمی هم از پیمبر ماست
مدام مست تجلی است شمس تبریزی

مجتث مثمن مخبون مقصور

اگر خراب بود هیچ پاه پیشه سزاست
کسی که چشمه پا زهر در تنش جوشد
چنین طبیب که دید و چنین حبیب کجاست
امیر آنجا قست ازین چه غم دارد

از انقطاع روح مخور غصه بیشتر
حقا برای مردن تن سوگوار نیست
زان دل که خار یافت بران عالم بقا
بهتر نه جدال خلق حسن هیچ کار نیست
در قصد یادگار کنی وقت رفتنت
چون نام نیک در دو جهان یادگار نیست
ما ذره ایم مهر جلالت سزای ماست
قبله نمای اهل ارادت سرای ماست
تا آنکه هست دیده عشاق ناظرت
از سرکشی اگر نه مرادت فنای ماست
گر میکشی بقهر وگر میکشی بلطف
تشریف احتشام بقدر گدای ماست
ما ذره سان بمهر تو آورده ایم روی
بیگانه شد ز خویش هر آن کاشنای ماست
سعی بسوی کعبه وصلش نمود شمس
چون دید مرده را قدمش در صفای ماست
ما را کنار گیر ترا خود کنار نیست
ای بحر بیکران که ترا خود کنار نیست
زان شب که ماه خویش نمودی بعاشقان
جز گوهر ثنای تو ما را نثار نیست
تا کار و بار عشق هوای تو دیده ایم
یک شیر و نما که ترا او شکار نیست
مرغان جسته ایم ز صد دام مردوار
با جام باده که مر آنرا خمار نیست
گفتم که ناتوانم و رنجورم از فراق
بپذیر عذر بنده اگر زار زار نیست
کارم بیک دم آمد از دمدمه جفا
زیرا که عاشقان را هیچ اختیار نیست
تا نگذری ز راحت و رنج و باده خویش
جز باده عشق هرچه بود جز غبار نیست
تبریز مصر گشت ز انوار شمس دین
جانم بغیر عشق ترش اختیار نیست
اگر تو مست لقائی ز رخ تو ترش چراست
ز رنگ و بوی ز چشم و دهان ز جیب پیداست
علی الخصوص شرابی که اولیا نوشند.
درون دیده پر نور او خمار لقاست
طهارتیست ز خم باده شراب طهور
بکف تف و بجوش و بغلغله پیداست
چو جوش دیدی میدان که آتشیست نهان
که جرعه بدو صد من شکر بقدر بهاست
بهای باده من المؤمنین انفسهم
مگو چنین که بران بکرم این دو رفع خطاست
ابیت عند ربی نام آن خرابات است
دو چشم نرگس مستش برین قضیه گواست
اگر نه عشق عدو صلاح عفت ماست
خیال او ببر ما خراب است چراست
کسی که در تن او خون و جو باده است
اگر چه زهر بیاپی خورد شفا و دواست
طبیب عشق ببرد گاو رنجوران
دریغ می نتوانم ثناش گفتن راست

بگیر دامن عشق و مباش بند جهان
همه جهان ز گلستان عشق بند گیاست
خری بود که بدین باغ او چرا جوید
چرا نگوئی که خیل خران همه بچراست
دلم بدست دلی بود هان من قفلست
کلید قفل بدست که هم بدست خداست
کلیدهای زبان و کلیدهای جهان
اگر بیابی میدانکه عشق قفل گشاست
چو بانگ می‌شنوی بانگ آن کلید نبود
ز گوش پنبه برون کن که گوش تو شنواست
بزیر بند سنائی و دل نفس گزین
که غل نفس درین راه عقبت دشناست
بگو قضاست چه چاره گریز هم ز قضاست
که دفع خوف قضا هم کمال لطف قضاست
ز عشق مفخر آفاق شمس تبریزی
هزار غلغله در گوش زهرهٔ زهراست

مجتث مثمن مخبون مقصور

برات عاشق نو کن رسید روز برات
زکات لعل ادا کن رسید وقت زکات
برات و قدر رضیالست عید حیث صلات
چو این آن نبود هست نوبت حسرات
بباغهای حقایق برات دوست رسید
ز تخته بند زمستان شگوفه یافت نجات
طیور نعرهٔ ارنی همی زنند چرا
که طور یافت ز ربیع و کلیم جان ثبات
دو شادیست عروسان باغ را امروز
وفات در بگشاد و حریف یافت فات
چو طوطیان خبر قند دوست آوردند
ز دشت و کوه بروئید صد هزار نبات
بیا که نور سموات خاک را آراست
شگوفه نور حقست و درخت چون مشکات
ز لامکان برسیدست حور سوی مکان
ز بی جهت برسیدست خلد سوی جهات
جهان پر از خضر سبز پوش دانی چیست
که جوش کرد درخت و نبات از آب حیات
بباغ آی و قیامت ببین حشر عیان
که رعد نفخهٔ صور آمد و نشور حیات
اذان فاخته دیدی و قامت اشجا
خموش کن که سخن شرط نیست وقت صلوات

مجتث مثمن مخبون مقصور

بیا که عاشق ما مست و ناخوران پیداست
بدانکه مست تجلی بماه راه نماست
میان روز شتر چون که بر مناره رود
هرآنکه گوید کو گوید آنکه نابیناست
بگیرد عاشق گر صد هزار خام بود
مرا دو چشم به بندی بگو میت که کجاست
بیا به پیش من آتا به پیش تو گویم
که از دهان و لب من پری چی پیداست
کسی که عاشق روی پری رخی باشد
نزاده است ز آدم نه مادرش حواست
عجب مدار ازانکس که ماه را دید
چو آفتاب در آتش چو چرخ بی سر و پاست
چو آفتاب چو ماه است آن سر بی تن
که روز و شب متقلب درین نشیب و علاست
سر بریده نگر در میان جمع غلطان
دمی قرار ندارد مگر سر بحیاست
جز این بساط خرد را اگر خرد بودی
بیا همی بگفتی که او چه کار افزاست
کسی که چهرهٔ دل دید اوست اهل خرد
کسی که قامت او دیدست او کاهل صفاست
درین چمن نظری کن ز خضران و بیابان
که روی زرد و دل درد و داغ آن سیماست
خموش باش نگو راز گر خرد داری
ز ما خرد مطلب تا پری ما باماست
ربود مفخر آفاق شمس تبریزی
خرد ز حلقه منزم که سخت حلقه رباست

مجتث مثمن مخبون مقصور

بخند بر همه عالم که جای خنده تراست
که خندهٔ قند و ابروی تست هر گهر و راست
فتند بپای تو دولت نهد به پیش تو سر
که آدمی و پری در ره تو بی سر و پاست
پریجان من از عشق سوی گلشن رفت
ترا ندید بگلشن دمی نشست و بجاست
برون دویده ز گلشن جواب سجده کنان
که جویبار سعادت که اصل جاست کجاست
چو اهل دل ز دلم قصهٔ تو بشنیدند
ز جمله نعره برآمد که مست دلبر ماست
پس آدمی و پری جمع گشت و بر من گفت
بده ز شوق نشانها که این دم و چو صباست
جفات نیز شکر وار چاشنی دارد
زهی جفا که درو صد هزار گنج وفاست
ترا رسد طرب شادی اندرین عالم
که آسمان و زمین از تو زنده بر جاست
دو چشم تن چو چراغ خود خوره هر دو زبان
چراغ اگر چه ز پستیست نورش از بالاست
نه آب و موج ز بحرست و تابش خورشید
نه خاک جز و زمینست و نه سما ز سموات
هرآنچه طالب آنی همان بدان خود را
ز همت تو که درج ست گوهرت پیداست
برانکه جنبش ما شیشه بسوی جنبش بود
که زاغ طالب باغ و بهار رفیق هماست
کجا پذیرد فرعون پند موسی را
که میل آن سو کفرست میل این بخداست
خدای خرد و حمد را هزار گون خلقست
که حلق و خلقت هر یک چو نوش نیش جداست
خنک کسی که ز نوشش نصیب یافت نه نیش
خنک کسی که ورا از جفا نصیب وفاست

زلال لطف بجوییش که واصل الالاست
برون ز زر فرشست ز سال و مه چو چرخ
حیات حور جنانست هم از آن بالاست
زمین چو چرخ و مکان چو آفتاب صفت

مجتث مثمن مخبون مقصور

ولیّ او نشوم گر او لیلای تو نیست
مباد جانم ببینم اگر فدای تو نیست
خراب باد وجودم اگر برای تو نیست
رضا مده که دلم کام دشمنان گردد
ولی چه چاره که مقدور جز قضای تو نیست
ولا بباز تو جان را بر او چه میلرزی
بجان تو که ترا دشمنی ورای تو نیست
کریم با کرمی شمس شاه تبریزی

مجتث مثمن مخبون مقصور

چه جای تربیت خاص و دعوت عامست
مباش قانع بگذر ازین منازل دون
مجوز خویش فراغت که کارها خامست
خلاص خویش طلب کن ز قید خلق بکوش
نظر چو اهل بصیرت بحسن انجامست
قبول خلق مجوی و طلب مکن حشمت
چو بر هوا قدمی می نهی همه کامست
تبدلست و تبتل ترا بحق موصل

مجتث مثمن مخبون مقصور

چو از بهار مکافات داد و بیدادست
بباد بود جم و جمد نگر که چون باقیست
که از برای نصیحت فسانه شان بادست
چنین ثبات و بقا باد را کجا باشد
عنایت ازلی بد که نور استادست
اگرچه باد سخن بگذرد سخن باقیست
درون ما و ندانی که تیغ پولادست
کهی که بود بجز باد در جهان نفسانیست
که از درون دلم موجهای فریادست
اگر تو بحر به بینی و موج بر تو زند

مجتث مثمن مخبون مقصور

جهان چه دارد در کف که آن عطای تو نیست
سزای آنکه زید بی رخ تو زین بترست
بآشنا نه رهد چونکه آشنای تو نیست
بقا ندارد عالم وگر بقا دارد
چه خوش لقا بود آنکس بی لقای تو نیست
نثار پای تو خواهم هزار من جان
چه نامبارک مرغی که در هوای تو نیست
ز زخم تو نه گریزیم که سرد و خام بود
کدام ذره که سرگشته ثنای تو نیست
نظیر آنکه نظامی به نظم میگوید
ز لامکانش بران و بگو که جای تو نیست
جمال مفخر آفاق شاه شمس الدین

هر آن یگانه صفدر که زین وهم بگذشت
خلاصه دو جهانست و در قدم یکتاست
محیط کون و مکانست و زین مکان بیرون
دلیل گوهر ذات و صفات او دریاست
قفا بداد و سفر کرد شمس تبریزی
بگو مرا که تو خورشید را چه روی قفاست
بحق آنکه درین دل بجز ولای تو نیست
مباد چشم روشن اگر بقای تو نیست
وفا مباد امیدم اگر بغیر تواست
ببین که کام دل من بجز رضای تو نیست
قضا نیارم کردن دمی که بی تو گذشت
بهل که تا برود جان چه شد فدای تو نیست
بلرز بر خود تا بر تو دیگران لرزند
کدام شاه که مستغنی از عطای تو نیست
کدام حسن و جمالی که آن نه عکس تواست
کدام شاه و امیری که او گدای تو نیست
ترا که طایر قدسی مقید دامست
که در هوای هوی مهلک نه جای آرامست
بحال خود نظری کن بروی استکمال
درست نیست اسیر ارضی و دانیاست
بانتظام امور صور مشو قانع
مخور فریب ز دانه که زیر او دامست
بکام اگر نرسد کس ز اتباع هوا
بما سواه مشو ملتفت که اصنامست
خموش شمس و دل از قید آرزو برهان
که گفت و گوی مجرد نشان سرسامست
جهان و کار جهان سر بسر اگر بادست
که بعد ششصد و پنجاه سخت بنیادست
ز باد بود و لعب جنس او نه می بینی
درین ثبات که که قاف کمتر از بادست
نبود باد دم عیسی و دعای عزیز
اگرچه باد صبا بگذرد چمن شادست
ز بیم باد جهان همچو برگ می لرزد
گهی گهی نکنند زانکه که بفریادست
تو با خبر نشوی گر کنم بسی فریاد
یقین شود که نه بادست ملک آبادست
کسی که مفخر تبریز شمس دین را دید
کجا مقید تقلید و کفر و الحادست
چه گوهری که کسی را بکف بهای تو نیست
سزای بنده مده گرچه آن سزای تو نیست
میان موج حوادث هر آنکه استادست
فناش گیر چو او محرم بقای تو نیست
چه فرخ است شهی کو رخ ترا ماتست
که خاک بر سر جانی که خاک پای تو نیست
مبارکست هوای تو بر همه مرغان
دلی که سوخته آتش بلای تو نیست
کرانه نیست ثنا و ثناگران ترا
جفا مکن که مرا طاقت جفای تو نیست
دلی که نیست نشد روی مکان دارد
کدام شاه که از جان و دل گدای تو نیست

چو عید روی چو عرفه عارفان ای عید غناست
هلال وار ز راه دراز می آیند
پی گشادن درهای بسته می آیند
بیا بیا گذری کن ببین که کات ملک
ز خرمن دو جهان مور خود چه داند برد
چو مردی نظرت بر جمال جان نگریست
بیا بگو به کدامین ره از جهان رفتی
چو مرغ بال به بسته است دور می نرود
خموش باش که سر نیست عالم خمشی
چو دیده روی تو دیدست دل خراب چراست
هر انچه از تو شنودم ترا همان گفتم
دل منست چه دانیم بر آتش غم تو
ز شانه پرس که زلفت ز چیست آشفته
خروش و لوله کاندرون خاطر ماست
خیالش از نظر درفشان ما نرود
درون دیده نشانم نگار پرده نشین
فتوه و صدق و صفا جمله جمع من لک
درین سلام مرا با تو گیرودار جداست
ز چنگ سخت عجیبست آن ترنگ ترنگ
ز عشق روی تو روشن دلان سنین و بنات
رود به پیش خیالت خیالهای گره
بمرده نگری صد هزار زنده شوند
کدام صبح که عشقت پیاله آورده
طرب که از تو نباشد نبات نی گردد
بده ز لعل خودم بوسه شمس تبریزی

مجتث مثمن مخبون مقصور

برای کارگزاری قاضی الحاجات	به مفلسان کم ز بازارشان نصیبی نیست
گرفته زیر بغلها کلیدهای نجات	بدست مرجان نبیل زفت می آیند
بطور موسی عمران و غلغل میقات	دریده پهلو همیان ازان زر بسیار

مجتث مثمن مخبون مقصور

چو باز زنده شوی پیش تو انی نیست	هر آنکسی که چو ادریس می بیاید باز
وزان طرف بکدامی آمدی که غفلت نیست	رهی که جمله جانها بهر شبی بزند
بچرخ می نرسد وز دوار او عجبیست	علاقه را چو ببرد بمرگ و باز برد

مجتث مثمن مخبون مقصور

چو دل ز غم تو کشیدست دیده آب چراست	چو نیست غیر تو در ملک جان و دل حاکم
زیاده هیچ نگفتم پس این عتاب چراست	چو ناظر تو توئی از که میشوی پنهان
شکنج زلف تو باری چنین بتاب چراست	چو نیست بی تو مرا اختیار در کارم
ز زلف پرس که دلها در اضطراب چراست	وجود کون حباب ست بر محیط وجود

مجتث مثمن مخبون مقصور

نگر که ناظمم و در دانه مقاطر ماست	مفاخرت بدل و دیده میکنم زانرو
که آن یگانه ز مردم نهان مجاور ماست	هزار نیش گر از هجر میزند بدلم
برون حرف بیک نعره در دفاتر ماست	چو شمس روی متاب از درش بهر بابی

مجتث مثمن مخبون مقصور

چهاست نعره برآورد کان حجابهاست	شراب لعل بیاور بشاه کین گنجست
بیا که از تو شود سیئاتهم حسنات	خیال تو چو در آید بسینهٔ عاشق
که تا ز خرمن لطفت ببرد جمله زکات	بکبر و سنبل تو جانها چو مور و ملخ
خنک کسی ازان یک نظر بیافت برات	زهی شهی که شهان بر بساط شطرنجت
ز خواب جهل بین خفته بخت گوید مات	فرو دو ز فلک مه بسوی آن باغچه
بیار جان که بجان آمدم ز عشق نبات	به پیش دیدهٔ من باش تا ترا بینم
که زنده گردم و ایمن شوم ز خوف ممات	ندانم از سر مستیست شمس تبریزی

بهر که قدر تو دانست میدهند برات
ز مخزن زر سلطان همی نهند زکات
شنید بانگ تعالوا لتاخذوا الصدقات
دریده قوصرهاشان ز بار قند و نبات
خمش کن و بنشین در رو و می شنو صلوات
مدرس ملکوت ست بر عیوب عفیفست
که شهر شهر قفصها بشب ز مرغ تهیست
حقیقت و سر هر چیز را بداند جلیست
مکوب طبل مقالت که گفت طبل تهیست
ز چیست این همه آشوب انقلاب چراست
چو حاجب تو توئی بر رخت حجاب چراست
ز چیست این همه تخویف این خطاب چراست
حباب تیر بر آبست پس حباب چراست
ز تاب آتش عشق نگار حاضر ماست
که نور دیده و دل همدم مفاخر ماست
چو پرده بر فکند مهر روش جابر ماست
که آستان درش قبله گاه خاطر ماست
دمی عظیم نهان ست و در حجاب خداست
خمش که قیمت خنبون که وقت کشف نجطاست
درون خانهٔ تن بر شو و چراغ حیات
چنانکه خاطر زندانیان ببانگ نجات
بخانه خانه روند از گریز خانهٔ مات
بگویدم که مرو نیز گویمش هیهات
که سیر می نشود دیده من از آیات
که بر لبت زده ام بوسها و یا بربات

مجتث مثمن مقصور

ز جام رش علیهم اگر شوی سرمست
مدام مست خرابست از شراب الست
فضای عالم ارواح را کجا دانند
وگر بر آینه با کائنات عهد ببست
میان میکدهٔ عشق چون فتاد دلم
بکنج خلوت نابود و بود خویش بشکست
چه پای در حرم کبریای عشق نهاد
کزین یکیست بر عرش جا و جای عالی و پست
بعین جمع رسیده چو شمس فانی شد
کسی که از غم بود و نبود خویش برست

بغیر خویش نگویی که در دو عالم هست
کسی که کرد بعهد قدیم دوست وفا
کسی که از قفس تنگ کائنات بجست
دلی که گشت ز اشتیاق عهد او واقف
کشید بادهٔ توحید و جام را بشکست
بیک دم از سر کونین و از غمش برجست
فشاند از همه عالم نخست و من دو دست
تفاوتی دگر او را نماند در روشست

مجتث مثمن مخبون مقصور

ز آفتاب سعادت مرا شراباتست
صلای سایهٔ زلفین او که جناتست
ز شاه ناظر الهام مرا اشاراتست
که آسمان و زمین مست آن مراعاتست
ز هست و نیست برونست تختگاه ملک
شتاب کن که ز تأخیرها بس آفاتست
حیاتهای حیات آفرین بود آنجا
پیاله‌های پر از خون نگر که آیاتست
دران هوا که خداوند شمس تبریزیست
نه لاف خرخره خرخست و نه سهو الستست

که ذره‌های تنم حلقهٔ خراباتست
صلای چهرهٔ خورشید او که فردوسست
اگرچه ظاهر من بستهٔ عباراتست
بآسمان و زمین لطفش آیتی فرمود
هزار ساله از آن سعی نفی و اثباتست
هزار روز صفا اندرون دل بازست
از آنکه شاه حقایق نه شاه سماتست
ز نردبان درون هر نفس معراجند

مجتث مثمن مخبون مقصور

ز دام چند بپیچی و دانه را چه شدست
تنور آتش عشق و زبانه را چه شدست
بگرد کورهٔ عشقش ز دور میگردی
رواق صاف و شراب مغانه را چه شدست
اگرچه سرو وجودت ز کرم در پیچید
زمانه بی تو خوشست و زمانه را چه شدست
درخت وار چرا شاخ شاخ و سوسوی
مگو فلان چه کسست و فلانه را چه شدست
نشان عشق شد این و این شمس تبریزی
ببین ز دولت عشقش نشانه را چه شدست

ببام چند برآیی و خانه را چه شدست
فسرده چند نشینی درون هستی خویش
اگر تو نقرهٔ صافی میانه را چه شدست
ز دردی غم و اندیشه سیر چون نشدی
بره کنش به بهانه بهانه را چه شدست
شکایت از زمانه بگو بد او و تو بگو
یگانه باش چو هیچ و یگانه را چه شدست
بکار خانهٔ عشقش که نقش و صورت نیست

مجتث مثمن مخبون مقصور

ستیزه کن که ز خوبان ستیزه شیرینست
بجای فاتحه طا و ها و یاسینست
وفا طمع نکنم زانکه جور خوبان را
تقاضه است و بگر دست آن مه رو عینست
ز دست خیز تو اندر دهان من حلوا
که آن شراب که ارزد صد آب آخر خمست
جواب همچو شکر او دهد که محتاجست
چرا دهد زر و سیم آن پری که سیمینست
تماش هستی ما را بنار خویش بسوز
بقای حسن تو بادا اگر ماه و پروینست
برون در همه را چون سگان کو بنشان
جفای عشق کشیدن فن سلاطینست
امام فاتحه خواند ملک کند آمین
هزار گوهر و لعلش بهای کابینست
چنانکه مدرسه فقه را بدین سوست
که زنده شخص جهان زان گزیده تلقینست

بهانه کن که تبان را بهانه آیینست
ازان لب شکرینت بهانه‌های دروغ
طبیعتست و شریعت عادت و دینست
اگر ترش شوی و روز من بگردانی
بجان پاک عزیزان که گرو رهینست
هزار وعده و آنگه خلاف کن همه را
جواب تلخ ترا صد هزار تمکینست
زر او دهد که رخش از نیاز مجبورست
که آن کوته لطیفت نصیب مسکینست
جمال حسن تو گنجست و خوی بد چون مار
که در شریعت سر کوی تو طور سینینست
نورزند چو خلیفه شهان چو شاه شوند
مرا که فاتحه خواندم امید آمینست
هران فریب کز اندیشهٔ تو میزاید
بدانکه مدرسهٔ عشق را قوانینست
خمش کنیم که تا شرح آن بگوید شاه

مجتث مثمن مخبون مقصور

۳ سه روز شد که نگارین من گرفته ست
شکر ترش نبود آن شکر ترش چونست

بچشمه که درو آب زندگانی بود
سبو ببردم و دیدم که چشمه پرخونست
بروضه که درو صد هزار گل میرست
بجای میوه و گل سنگ و خار و هامونست
فسون بخواندم و بردم بر آن پری محرم
از آنکه کار پری خوان همیشه افسونست
پری من بفسون تنها اسیر شیشه نشد
که کار او ز فسون و فسانه بیرونست
میان ابروی خشمهای پرچینست
گره در ابرو و لیلی هلاک مجنونست
بحق روی چو ماهت که جرم من بخشای
اگرچه جرم من از جمله خلق افزونست
بیا بیا که مرا بی تو زندگانی نیست
ببین ببین که مرا بی تو چشم جیحونست
بگرد خویش برآید دلم که جرمم چیست
از آنکه هر سببی با نتیجه مقرونست
ندا همی رسدم از نقیب حکم ازل
که گرد خویش مجو کین عتاب اکنونست
خدای بخشد و گیرد بیار و ده و ببرد
که کار او نه بمیزان عقل موزونست
بیا بیا که هم اکنون بامر کن فیکون
بهشت در بگشاید که غیر ممنونست
ز عین خاره ببینی شکوفهای عجب
ز عین رنج ببینی که گنج قارونست
که لطف تا ابدست و ازان هزار کلید
نهان میانه کافست و سینه نونست
بیا که شرح جمال تو شمس تبریزی
ز حد عقل و ز فهم و قیاس بیرونست

مجتث مثمن مخبون مقصور

سریر سلطنت و بارگاه شاه یکیست
بهر طرف مرو ای دل که دل نهاده یکیست
نگه دگر مکن در این و آن یکدل شو
یکی شناس و یکی دان گر ستا آگه یکیست
مکن تردد و ضائع ببارگاه ملوک
نظر غلط مکن ای دل که بارگاه یکیست
سریر سلطنت خسروی طلب کانجا
بگاه جود بر او گدا و شاه یکیست
فروغ مهر رخش تاخت از دریچه کون
ز هر دریچه که بینیم فروغ ماه یکیست
سری که خاک در شه افسرست آن سر را
خمول و کم تجلی و علو و جاه یکیست
چه باشد ار بکرم بگذری گروه شمس
که بر در کرمت طاعت و گناه یکیست

مجتث مثمن مخبون مقصور

فروغ مهر رخش در درون خانه ماست
دری که مقصد کلیست در خزانه ماست
در یتیم که کونین برنتابیدش
نشسته در دل دریای بیکرانه ماست
دلم که مخزن نقد صفای لم یزلیست
ز لطف و مرحمت دلبر یگانه ماست
دل بتان جهان کارزوی عشاقند
بدام زلف دلاویز دلبرانه ماست
هر آنچه در صور مختلف پدید آید
ببین بچشم ارادت کز آن نشانه ماست
منم که آینه روی شاه جانم
جمال یار در آئینه شهانه ماست
زبانه که زند شعله آتش شوقش
کند کباب دل عاشقان زبانه ماست
خروش و ولوله کز جهان سید ای شمس
بجان شنو که صدای خوش و ترانه ماست

مجتث مثمن مخبون مقصور

کجاست آنکه دلم را هوای اوست کجاست
کجاست آنکه دوای درون خسته ماست
کجاست آنکه چو شمعم بسوز و گریه نگیند
برون ز یاری دل ماست تا دلش بچه راست
در آب و آتشم اندر هوای او یارب
کجاست آنکه بخاکم فکنده زار کجاست
نسیم لطفش اگر چاره سازدم چه عجب
که بوی پیرهن یوسف از قبیل دواست
غریب و خسته و دور از دیار و دلدارم
قدم ز پرسش و بخستگان دریغ چراست
ندارم از بر خود دور اگر کسی سهلست
تو راه ده بخودم دیگر اختیار تراست
مطیع رای و رضای تو ایم در همه حال
ورای رای و رضای تو عین رای خطاست
علامت دل آزرده در جهان آنست
که دائمش سر تسلیم بر زمین رضاست
بپیچ روی عنایت ز شمس کو همه عمر
بجز تو هیچ محبت و جز از رضات نخواست

مجتث مثمن مخبون مقصور

مرا ز مدرسه عار و ز خانقه ننگست
بصدر مدرسه بحث و خصومت و جنگست
میان کوی خرابات و کنج زهد و صلاح
که بر دلم دو جهان بی خیال او تنگست
بکنج میکده گنج شراب لم یزلیست
چنین که حال مرا می و رباب و چنگست
کجا ز نور تجلی حق خبر باشد
بحکم بعد حقیقی هزار فرسنگست
حدیث محتسبم کی بهوش باز آرد
همان حکایت زیرین آسیا سنگست
نبرد جان ز سر زلف کافرش دل شمس
ترا که آینه معنوی پر از زنگست
حکایت دل سرگشتگان بار غمش
که زیر هر خم زلفش هزار نیرنگست

مجتث مثمن مخبون مقصور

مرا که قبلهٔ جان گوشهٔ خراباتست
شراب ناب کشیدن ز دست قدح بصبوح
بعقل و علم رسیدن بکعبهٔ مقصود
کسی نجست و نجوید نشان و نام کسی
بجان جملهٔ مردان که از همه عالم
ز هر دو کون نظر بر رخ تو دارد شمس
مگر و شیفته گرده جهان که یار کجاست
ز سر مبدا و حال معاد واقف شو
تو نور مهر منیری که روشنست چو مهر
منم که آینه دار روی دلربای توییم
هوای یار گرت هست رو متاب از شمس
مرا چه زندگی از یاد روی چون مه تست
ز پیش آب و گل من بدید روح ترا
چه باشدت اگر این شوره خاک را که منم
وجود من بگفت یار خیز که ساغر نیست
چو ساغرم دل پر خون ببین و تن لاغر
هزار صورت آید چو آدم و حوا
بهر دمی دل ما را گشاید و بندد
چو بندیش سر و گوش خرانه جنباند
هزار بار ببستت بدرد و ناله ز وی
هزار صورت جان در هوا همی پرد
سر از شکاف قفس هر نفس کند بیرون
تن تو هیزم خشکست و آن نظر آتش
برای گوش کسانی که بعد ما آیند
بخفت چشم مغنی ضعیف گشت رباب

چه جای خلوت و تسبیح و ذکر طاماتست
بمذهب من و پیر مغان ز طاعاتست
بجان پیر خرابات کز محالاتست
که بی نشان شده در ذات محو اثباتست
مراد خاطر ما گوشهٔ خراباتست

بیار ساقی از آن می که جام او است جهان
درین طریق که عشقست عقل هم نیست
کجا مقید اهل اسم و رسم شود
مرا که نیست اقامت مقام کی داند
هوای وصل تو دارد ز هر یکی هیهات

مجتث مثمن مخبون مقصور

بیا که دلبر ما بر سریر دل برپاست
بدین گنج مبدات از کی بازگشت چه جاست
که ذات عین صفاتست و مهر عین ضیاست
بیا در آینه بنگر گرت مراد خداست

درای منزل ما و منیست مقصد دل
توئی خلاصهٔ اعیان و زبدهٔ اکوان
ز تنگنای خودی رخت سوی صحرا کش
هوای یار دل زار و دیدهٔ خونبار

مجتث مثمن مخبون مقصور

همیشه سجده گهم آستان خرگه تست
خرد بگفت که سجده کنش که او شه تست
بنعل باز نوازی که آن گذرگه تست

بهر شبی که شدم تا بروز زنده کند
سجود کرد در آن سجده ماند تا بابد
آیا دو دیدهٔ تبریز شمس دین بحق

مجتث مثمن مخبون مقصور

بدست عشق که زار و نزار و لاغر نیست
جهان پر است ز نقش و چو او مصور نیست
چرا دلش نشناسد بعقل اگر خر نیست
ندای او بشناسد که اوست منکر نیست
چه منکری که خدا در خلاص مضطر نیست
مثال جعفر طیار اگر چه جعفر نیست
سرش نگنجد و تن بی از آنکه آن در نیست
چو نیک درنگری جمله جز که آذر نیست
نگویم و بنهم عمر ما مؤخر نیست
مخسب گنج زرست این سخن اگر زر نیست

بغیر خون سلمان نمی خورد این عشق
صلاح قطرهٔ دریا و ذرهٔ صحرا
خر از گشادن و بستن بدست خربنده
ز دست و علف و آبهای خوش خورد است
چو کافران ننهی سر مگر بوقت بلا
ولیک مرغ قفس آن هوا کجا داند
شکاف هیچ حس تو شکاف آن قفس است
نه هیزمست که آتش شدست و سوزش
که گوشتان بگرفتست عشق می آرد
خلائق اختر و خورشید شمس تبریزی

که باز خاطر ما مائل هیولاتست
میان عقل و ره عشق و مناجاتست
کسی که عادت او خرق جمله عاداتست
کسی که در صدد منزل و مقاماتست
نگر نگر که جنون با عجب خیالاتست
از آنکه حسن ترا هر دو کون مرآتست
ز منزلات جهانش چه جوئی ار حیث راست
گر از سوز درونت ز فقر و فاقه خبر است
که نور مهر رخش در خور تو آمده است
قرین خطهٔ فتح و دلیل وصل بقاست
بآفتاب توان دید کآفتاب کجاست
نوای آن سگ کو پاسبان خرگه تست
نهاد روی بر آن خاک خوش که او ره تست
تو کهربای دلی دل بعاشقی که تست
نگاه کن بدو چشم اگرت باور نیست
بیا بگوش تو گویم عجب که کافر نیست
بداند و مدد آرد که علم او کم نیست
شدست عارف و داند که اوست دیگر نیست
عجب عجب ز خدا مر ترا چنان نظر نیست
به نیم حبه نیرزد سری کزان در نیست
گمان برد ز ترشندی که خود مرا پر نیست
هزار منظر بینی و راه منظر نیست
بدانکه هیزم نورست اگرچه انور نیست
ز راههای نهانی که عقل رهبر نیست
کدام اختر کو شمس او منور نیست

هر آنچه دور کند مر ترا ز دوست بدست
بهر چه روی نهی بی وی از نکوست بدست
چو مغز خام بود در درون پوست نکوست
بدانکه بیضه ازان پس حجاب او بدست
بخلق خوب اگر با جهان بساز و کس
درون چشم اگر نیم موست بدست
درین فراق چو عمری بجست و جوی گذشت
ازانکه خلعت نور اغزال ز دوست بدست
هر آنکه از سبب وحشت غمی تنهاست
بدانکه خصم ولست و مراقب تنهاست
بچنگ تن تو ازین تن نهاده گوشی
عدوی دیده بینایی تست و خصم ضیاست
تویی مگر مگس این از مطعم عسلین
عجب که توبه و عقل و رویت تو کجاست
بعمد و توبه چرا چون فتیله می پیچی
که بی زبیر من بصرت تو حبس عماست
چو گوشت پاره قناره است مانده در جایی
بدان گمان که مگر سرمه است خاک دواست
چو لا نعام من الکافرین دیارا
که زشت طلعت و مبغوض گوهر و رسواست
اگرچه بحر کرم موج میزند هر سو
چنان گلو که تو داری سزای صفع قفاست
گلو گشاده چو فرج فراخ ماده خران
شکنبه و دهن سگ بلی سزا بسزاست
بیا بنجره خر مرده سگ شکار نشو
مقام صید سر کوه و بیشه و صحراست
ازین همه بگذر نام یار دلبر گو
مصرف همه ذرات اسفل و اعلاست
نهان کند دو جهان را درون یک ذره
اگر بعلم فلاطون بود برون سراست
جنون عشق به از صد هزار گردون عقل
حریف بیم نباشد هر آنکه شیر وغاست
رو و درون سم الخیاط رشته عشق
که تا وصال نبخشد بیارها که جداست
حدیث سوزن و رشته مهل که تا رشته
که قطره قطره او مایه دو صد دریاست
چو کاسه بر سر بحری و بیخبر از بحر
کمینه بنده تو شمس گنبد خضراست

مجتث مثمن مخبون مقصور

چو پخته گشت ازان پس بر آنکه پوست بدست
درون بیضه چو آن مرغ پر و بال گرفت
چو خلق حق نشناسند نیکو ست بدست
فراق دوست اگر اندکست اندک نیست
بوقت مرگت اگر نیز جست و جوست بدست
غزل رها کن ازین پس صلاح دین را بین

مجتث مثمن مخبون مقصور

تن تو توده خاکست و مدمنش حج هواست
هوای نفس تو همچون هوای گرد انگیز
که از مفازه ترا مقطع و از مغاره عناست
دران زمان که درین دوغ می فتی چو مگس
که عهد تو چو چراغی زمین بر نکباست
بگو که یوسف یعقوب بحر را دریاب
چو مرده ایست ضریر و عقیله احیاست
بجای دارو او خاک میزند در چشم
دعای نوح نجی است و مجیب دعاست
همیشه کشتی احمق غریق طوفانست
بحکم عدل خبیثات مر خبیثین راست
قفا همی خور و اندر مکش ها گردن
که گیر خر نر هر زو چو بیش او بزخاست
بخور تو ای سگ اگر کیش شکنبه سرگین
زبور و از شکم و طلعت تو خود پیداست
سگ محله و بازار صید کی گیرد
که زشتها چو بدو در رسد همه زیباست
که کیمیاست نیاز و هم تعلق او
که از تصرف او عقل کل منیر و رواست
بدانکه زیرکی عقل حیله و هنرست
که عقل جوی سر گرد و عشق بی سر و پاست
هر آنکه سر بودش بیم سر همش باشد
که سر ندارد و بی سر مجرد و یکتاست
قلاوزی کنمش سخن زان روان کنمش
حدیث سیمبر جان کجع که با ید بیضاست
حدیث قصه آن بحر خوش خصائل گو
ببین ز بحر ترا هر نفس چه لرزشهاست
تو ای که مفخر آفاق و خواجه حشری

بحر سریع مسدس مطوی مقطوعه مفتعلن مفتعلن فاعلات

هیچ شوای دل که غمش هیچ راست
هیچ منم جمله خدای عجب
رشته یکتا بر احول دو تاست
ظاهر و باطن صفت ذات اوست
گرد بقد من و تو دوست راست
خواجه بگو واقف اسرار کیست
رو که اصمی و سرت بر هواست
واقف اسرار تکلم نه
گر نفس خفیه نفخت جداست
ما همه نائی نفس نائیم

[illegible] نی و کامم از دم او نواست
گاه ز با دور و گهی عین ماست
چاره وصلش بجز او هیچ نیست
خانه نماندست همه کدخداست
اسم و مسمی بر ما واحدست
کیست کزین هر دو صفاتش جداست
تا تو بدانی که لباس صفات
کین بصر و سمع و تکلم کراست
گر تو درین قول غلط میکنی
ورنه چرا در سخنت ماجراست
نائی میان بسته ندارد صدا
بی نفس نائی نی بی نواست

گر نه تجلی متکلم کند
ای زنگه خاسته سرمست مست
عشق رسانید ترا همچو جام
فاش شد آن راز که در نیمشب
کرم خورد چوب و بروید چوب
شمس جهان مفخر تبریزیان
بر شکرست جمع مگسها چه است
اسپ خسان را برخی پی بزن
از تو اگر سنگ رسد گوهرست
از تو اگر زهر رسد شکرست
کعبه چه از سنگ پرستان برست
جز که به تبریز بر شمس دین
باز رسیدیم ز میخانه مست
ماهی و دریا همه مستی کنند
پیر خرابات چو آن شور دید
شیشه چو بشکست بهر سوی ریخت
باده پرستان همه در عشرتند
شمس چه بنماید بر مارخان
باز به بط گفت که صحرا خوش است
خواب رحم من که سرم بس خوشست
دوست چو در چاه بود چه نکوست
تابش تسبیح فرشته است روح
چونکه خدا روفت ملت راز حرص
گفت تماشای جهان عکس ماست
زردی رو عکس رخ احمرست

حسن تکلم ز زبان از کجاست	شمس گرت ظاهر و باطن اوست

سریع مسدس مطوی

از بر ما تا بر خود دست دست	هر گهری کان ز خزینه جداست
زیر زبان گفته بدم پست پست	فاش شد این عشق تو بی قصد ما
عشق ز من مست چرا خفتست	چون گل تو در دل من شمس دین

سریع مسدس مطوی

نکته لا احول مگس ران کجاست	هر نظری بر رخ او راست نیست
عشوه ده ای شاه که این رسم ماست	عشوه و عیاری و جور و دغل
گر تو کنی جور به از صد وفاست	تیره نظر چونکه ببیند دو نقش
ور ز تو عنا گر برسد چون غناست	چونکه هر اندیشه خیالی گزید
روی بما آر که قبله خداست	آنکه ازین قبله گدائی کند

سریع مسدس مطوی

باز رهیدیم ز بالا و پست	جمله مستان خوش و رقصان شدند
چونکه سر زلف تو افتاد شست	زیر و زبر گشت خرابات ما
بر لب بام آمد و از بام جست	جوش برآورد یکی می کزو
چند کف پای حریفان بخست	آنکه سر از پای نداند کجاست
تن تن تن تن شنوای تن پرست	هر که بنوشید می شمس دین
باز رهیم از غم بالا و پست	شمس کجا هست و کجا نیست شمس

سریع مسدس مطوی

راه تو پیما که سرت ناخوشست	گرچه که تاریک بود مسکنم
دوست چو بالاست ببالا خوشست	در بن دریا تنک آب تلخ
کین فلک نادره مینا خوشست	بلبل نالنده بگلشن بهست
رو بدل آور دل یکتا خوشست	از چه تو انداخت خدا رنج کاره
هم بر ما باش که با ما خوشست	عکس در آئینه اگر چه نکوست
بگذر ازین عکس که حمرا خوشست	نور خدائیست که ذرات را

در علی و در رویت زنده تو به عطیات
مست شرابی و شرابت بهست
در دو لب لعل تو چه آن هست
بند بدرید ز دل جست تا جست
عشق ترا جان و دلم پای بست
در دل و جان شاه در آمد نشست
خوش نظری کو ز ازل بود راست
تو نکنی ور کنی از تو رواست
جامه دریده فرود زنده کین صفات
مجلس عشاق و خیالش جداست
در نظرش سنجر و سلطان گداست
روح نیاسود و نخفت و نخاست
دست زنید ای صنمان بهر دست
خنب نگون گشت و قرابه شکست
هست شو و نیست شو و نیست هست
مست قبا دست بگوی الست
از خود و از هر دو جهان باز رست
شمس حقیقت آنکه در این دل نشست
گفت ترا خوش که مرا جا خوشست
در نظر یوسف زیبا خوشست
در طلب گوهر رعنا خوشست
طوطی گوینده شکرخا خوشست
رو تو بتماشا که تماشا خوشست
لیک بهاران صورت زیبا خوشست
رقص کنان بی سر و بی پا خوشست

رقص تو در نور خدا کن کزو
بس کن و چون دیده ببین و مگو
پیشتر آ روی تو جز نور نیست
نی غلطم در طلب جان جان
پردهٔ اندیشه جز اندیشه نی
هر که خورد غصه و غم بعد ازین
تابش اندیشهٔ هر منکری
پردهٔ حق چیست شدن ماه خور
خیز که امروز جهان آن ماست
در دل و در دیدهٔ دیو و پری
بس نبود مفخر ما این شرف
گلشن دنیا چه بود پیش ما
کاسهٔ ارزاق بپایی شدست
آن ملک مفخر چوگان و گوی
خازن رضوان که مه جنت است
شور در افگنده و پنهان شده
چون نمک و نیک چو جان در بدن
شاه جهان است که مهمان شدست
لطف نمود است ز تبریز شاه
خانهٔ دل باز کبوتر گرفت
غلغل مردان چو بگردون رسید
بسکه زبان این همه معزول شد
آراسته صد نقش شد و هر یکی
شرح ارواح نهایت نداشت
نیست شو ای برف همه خاک شو

تحت ثری تا بثریا خوش است
دیده بخود دیدهٔ بینا خوش است

ذره شدی باز فروتر مشو
مفخر تبریز غمم شمس دین

سریع مسدس مطوی

بیش میا پس مرو او دور نیست
ترک کن اندیشه که دستور نیست
با رخ چون ماه تو معذور نیست
هست خدا بینه اگر کور نیست
عشق شناسد که خدا و خور نیست

طلعت خورشید کجا که نتافت
ای شکر و در زو هم مگس
هر دل بی عشق اگر پادشاست
پیر و جوان گر خورد آب حیات
مفخر تبریز توئی شمس دین

سریع مسدس مطوی

دبدبهٔ فر سلیمان ماست
این که شهش یوسف کنعان ماست
گوی خور اندر خم چوگان ماست
کیسهٔ اقبال چو دامان ماست
شکر که امروز بمیدان ماست
مست رضای دل رضوان ماست
او نمک عمر و نمکدان ماست
از همه ظاهرتر و پنهان ماست
جمله جهان بندهٔ فرمان ماست
شمس و قمر واله و حیران ماست

رستم دستان و هزاران چو او
خیز که فرمان ده جان و جهان
زهره و مه فرزن شادی ماست
شاه شهی بخش طرب ساز ماست
آن ملک مملکت جان و دل
کیست در این گنج شده دل تن زده
گوشه گرفتست و جهان مست اوست
نیست نماینده و خود جمله اوست
بلبل جان مست شد و بانگ داشت
بیش مگو حجت و برهان که عشق

سریع مسدس مطوی

کرکس زرین ز فلک پر گرفت
بسکه جهان جان سخنور گرفت
آنچه مرا دست میسر گرفت
مورچه زو چیز محقر گرفت
بنگر کاین خاک چه زیور گرفت

بوطریون گشته مه و مشتری
خالق ارواح ز آب و ز گل
هر که دلی داشت بپایش فشاند
گر ز تو برگشت جهان همچو برف
خاک بتدریج بدینجا رسید

صبر و وفا کن که وفا خوش است
با همه فرخنده و تنها خوش است
کیست که از روی تو مخمور نیست
ماه برکیست که مشهور نیست
وی عسلی کز تن زنبور نیست
جز کفن اطلس و جز گور نیست
مرگ برو نافذ و منشور نیست
گفتن اسرار تو دستور نیست
جان و جهان ساقی و مهمان ماست
بندهٔ بازیچه و دستان ماست
از کرم امروز بفرمان ماست
بلبل جان مست گلستان ماست
یار پری روی پری خوان ماست
در دل و در جان پریشان ماست
پیشکشش کوه شکرستان ماست
آب خضر و چشمهٔ حیوان ماست
خود همه مائیم چو او آن ماست
زود بیا شاه به بستان ماست
در خمشی حجت و برهان ماست
مشعلهٔ القبه بقو در گرفت
زهرهٔ مطرب طرب از سر گرفت
آینه گردون برابر گرفت
وانکه سر او سر منبر گرفت
نیست شوی چون تن خود در گرفت
کز فر او هر دو جهان زر گرفت

دل که ز لعل لب او گشت مست
مست شرابی که خمارش نبود
مست چنان شد که بمحشر دگر
آن می روحانی عاشق نواز
گر نشدی خامش ازین گفته شمس
نور تو بر هر چه بتابد یقین
هر که بت روح فزا را بدید
شیر خدا بند گسستن گرفت
دزد دلم گشت گرفتار یار
عشق تو آورد شراب و کباب
در دل غم باده چو انگیخت تیر
طفل دلم را اگرم شیر ده
ساقی باقی چو بجان باده داد
صبر مرا آینه بیمار نیست
درد نباشد نماید صبو
ور کلفی باشد عاریتیست
چند هزاران سر طفلان برید
گفت قضا بر سر و سبلت مخند
حلق بکش پیش می و سر مپیچ
خار زدی در دل و در دیده شان
از تو کشیدند خمار دراز
دم نزنم زانکه دم من گسست
غیر خدا در دو جهان هیچ نیست
گنج حقیقت که ترا داده اند
آنکه دو دانست بپیش هر طرف

سریع مسدس مطوی

باده ز توحید ز خم الست
باز بهوش آید ازان نیست هست
دیده دران جام ز تقلید رست
گفتی ازان سر حقیقت که هست
مرکز ازین جهل کمانی بجست
همچو خلیل این بت صوری شکست

چون نظرش بر رخ ساقی فتاد
هست دران جام ملکی آفتاب
جمله عالم همه خمخانه دان
مفخر تبریز شهم شمس دین
ظلمت ازین جهل شد از انوار تو
باقی این گفته بگویید بذوق

سریع مسدس مطوی

دزد مرا دست به بستن گرفت
عقل بیک گوشه نشستن گرفت
بال و پر غصه شکستن گرفت
چون سر پستان تو جستن گرفت
عمر ابد یافت پرستن گرفت

دوش چه شب بود که در نیم شب
ساغر می قهقه آغاز کرد
پیر خرد دید که سر دو توی
جان من از شیر تو شد شیر گیر
بیش مگو راز که دلبر بخشم

سریع مسدس مطوی

که دل او روشن یا تاریست
قابل دار و ستد افساریست
کز قضا در دو سری ساریست
کین قلمی رفته ز جباریست
کین نه زمان فن و مکاریست
این دمشان نوبت گلزاریست
تا بدهشان می و خماریست
نوبت خاموشی و ستاریست

آینه خوبیست نشان جمال
آینه زنگ ز فرعون دور
من در آن خوف به بندم تمام
کور شود امروز که موسی رسید
سبط که سرشان بشکستی بظلم
حلق مرا زهر خورانیده
هیزم دیگ نفرا ظالمست
خامش کن تا که بگوید حبیب

سریع مسدس مطوی

جمله معانیست بیان هیچ نیست
نیک نظر کن که روان هیچ نیست

علم بدیعی که درین نسخه ایست
این کمر هستی موهوم را

بود ببزم شه جان در الست
دیده دران جام دران می و دست
کز تف او نور بر اوج و پست
ساقی او شمس که مهها بست
ظلمت شب از بر نورش بجست
مهر تو تابید و بارکان نشست
شمس حقیقت که دل از او مست
ساقی جان شیشه شکستن گرفت
برق ز رخسار تو جستن گرفت
خابیه خونابه گرستن گرفت
دست زمستان تو شستن گرفت
ور تشنگی نفس پرستن گرفت
جانب من کژ نگرستن گرفت
آینه عاشق غمخواریست
که ز خم از عیب و کلف عاریست
کان رخ او زنگی و زنگاریست
چونکه مرا حکم شهی جاریست
در کف او خنجر قهاریست
بعد تو شان دولت و پاداریست
از منشان داد و شکر باریست
پخته بدو گردد کو ناریست
آن سخنان کز همه متواریست
هیچ مجو غیر که آن هیچ نیست
جمله عیانست نهان هیچ نیست
گر بگشائی بمیان هیچ نیست

کون رها کن بگذر از مکان / خود بنگر کون و مکان هیچ نیست
اوست گل و لاله و باغ و بهار / آنچه درین باغ جهان هیچ نیست
ره به گمان کس نبرد سوی او / جمله یقین هست و گمان هیچ نیست
بگذر ازین نام و نشان هیچ شمس / ای دل و جان نام و نشان هیچ نیست

سریع مسدس مطوی

قصد سرم داری خنجر بمشت / خوشتر ازین نیز توانیم کشت
برگ گل از لطف تو نرمی بیافت / بر مثل خار چرائی درشت
تیغ زدی بر سرم ای آفتاب / تا شدم از تیغ تو من گرم پشت
تیغ حجابست رها کن حجاب / بر رخ من گرم بزن یک دو مشت
وصف طلاق زن همسایه کرد / گفت بجای زن خود هشت هشت
گفت چرا هشت جوابش بداد / در عوض زشت بدان تحفه زشت
بهر طلاق است اهل کو چو مار / حبس حطامست و کند خشت خشت
آتشی در مال زن و در حطام / تا برهی ز آتش زردشت و دشت
بس کن و کم گوی سخن کم نویس / بس بود و دفتر جان سرنوشت

سریع مسدس مطوی

کار من اینست که کاریم نیست / عاشقم از عشق تو عاریم نیست
تا که مرا شیر غمت صید کرد / جز که همین شیر شکاریم نیست
بر لب بحر تو مقیمم مقیم / هست الم گرچه کناریم نیست
در تک این بحر چه خوش گوهرم / که مثل موج قراریم نیست
وقف کنم اشکم خود و پرمیت / کز می تو هیچ خماریم نیست
میرسدم بادهٔ نو ز آسمان / منت هر شیره فشاریم نیست
باده ات از صبر و سکونم برد / عیب مکن گرچه وقاریم نیست
ملک جهان گیرم چون آفتاب / گرچه سپاهی و سواریم نیست
میکشم از مصر شکر سوی روم / گرچه شتربان و قطاریم نیست
میروم از روم بسوی حرم / گرچه که لیلی و نهاریم نیست
گرچه ندارم بجهان سروری / درد سر بیهده باریم نیست
بر سر کوی تو مرا خانه گیر / کز سر کوی تو گذاریم نیست
همچو شکر با گلت آمیختم / نیست عجب گر سر خاریم نیست
قطب جهانی همه را ره تست / جز که بگرد تو گذاریم نیست
خویش من آنست که از عشق زاد / خوشتر ازین خویش و تباریم نیست
چیست فزون از دو جهان شور عشق / خوشتر ازین شهر و دیاریم نیست
گر نه نگارم سخنی بعد ازین / هست از آن رو که نگاریم نیست
مفخر تبریز توئی شمس دین / در دو جهان به ز تو یاریم نیست

سریع مسدس مطوی

کیست درین شهر که او مست نیست / کیست درین دور که سرمست نیست
کیست که از دمدمهٔ روح قدس / حامله چون مریم آبست نیست
کیست که هر ساعت پنجاه بار / فتنهٔ آن طرهٔ چون شست نیست
چیست دران مجلس بالای چرخ / از می و مطرب که درین پست نیست
می نهلدمی که خرد دم زند / تا بنگویند که پیوست نیست
جان بر و بسته شد و لنگ ماند / زانکه ازینجاش برون جست نیست
بر پر و آن دل که پرش شکست / بر سر این چرخ کش اشکست نیست
نیست شو و واره ازین گفت و گو / کیست که زین ناطقه وارست نیست
بو العجبا بو العجبان انگهی / هیچ تو دیدی که کسی هست نیست
غیر دو چشم خوش تو شمس دین / هیچکسی نیست به پیوست نیست

سریع مسدس مطوی

کیست که او بندهٔ رای تو نیست / کیست که او مست لقای تو نیست
غصهٔ کس کو که ز خوف تو نیست / یا طربی کان ز رجای تو نیست
بخل کفی کو که ز فیض تو نیست / یا کرمی کان ز عطای تو نیست
لعل لبی کو که ز کان تو نیست / محتشمی کو که گدای تو نیست
هر دو جهان چیست دو کف تو چه جان / کف چه دهد کان ز سخای تو نیست

ط هشت یعنی گذاشت مکسور ۱۲
و هشت بالاول مضموم و بمعنی نسیم گل خیرو آمده ۱۲
ط زشت بالاول مکسور بمعنی زشت آمده ۱۲
زشت بالاول مضموم نام مردی که مجوسی است و بمعنی جیب زند شیخ زرفاهی گویند ۱۲
ط خشت بالاول مضموم زن فاحشه را گویند ۱۲

چشم که دیدست درین باغ کون
رقص کنان کان ز هوای تو نیست
غافل ناله کند از جور خلق
خلق بجز شبه عصای تو نیست
جنبش این جمله عصاها ز کیست
هر یک جز درد دوای تو نیست
زخم معلم زند آن چوب کیست
کیست که در بند قضای تو نیست
همچو سگان چوب ترا می گزند
در سر شان فهم جزای تو نیست
دفع بلای تن و آزار خلق
جز بمناجات و ثنای تو نیست
بنگری این چوب نه چوبش کیست
دفع دو سه چوب رهای تو نیست
صاحب حوت از غم است گر نجست
جان بکجا برد که جای تو نیست
بس کن و ز محنت یونس مترس
با قدر استیزه بپای تو نیست

سریع مسدس مطوی

مستم و از چشم توام مست مست
ور سر زلف تو دل من شکست
از نفست گشت مرا کشف دوش
سر معانی و بیانی که هست
خیز و بیا یک نفسے در برم
ای که غم عشق تو در دل نشست
مست خرابات معانی منم
ایمن ازین صورت برکید و گست
مستم از آن بادهٔ روح الحیات
آنکه حقت ساقی روز الست
مستم از آن باده که گیتی از آن
یافت حیاتی که ز محنت نخست
رونق روحست و نشاط و فلاح
یافت ازین جام مئی گشت مست
خامش ازین گفته و دیگر مگو
ای که ز تو هست بلندی و پست
شمس بگفت این سخن از شوق عشق
دل چو شنید این سخنم لب ببست

۲ رست
بجای صبحی
بالاول نفتح
نسخهٔ ارسبت
۱۲

سریع مسدس مطوی

مرغ دلم باز پریدن گرفت
طوطی جان قند چریدن گرفت
اشتر دیوانهٔ سرمست من
سلسلهٔ عقل دریدن گرفت
جرعهٔ آن بادهٔ بی زینهار
بر سر و بر دیده دویدن گرفت
سیر نظر با سگ اصحاب کهف
خون مرا باز خوریدن گرفت
دشمن من دید که با دوستم
از حسد انگشت گزیدن گرفت
باز درین جوی روان گشت آب
بر لب جو سبزه دمیدن گرفت
باد صبا باز روان شد بباغ
بر گل و بر لاله وزیدن گرفت
عشق فروشید عجیبی مرا
سوخت دلش باز خریدن گرفت
راند مرا رحمتش آمد بخواند
جانب من خوش نگریدن گرفت
دل برمید از دغل روزگار
در بغل عشق خزیدن گرفت
ابرو غماز اشارت کنان
جانب آن چشم خمیدن گرفت
عشق چو دل را بسوی خویش خواند
دل ز همه خلق رمیدن گرفت
خلق عصا اند عصا را فگند
دیدهٔ هر کور که دیدن گرفت
خلق چو شیر زند رها کرد شیر
طفل که او لوت چشیدن گرفت
روح چو باز است که پران شود
کز سوی طبل شنیدن گرفت
بس کن زیرا که حجاب سخن
پرده بگیرد تو تنیدن گرفت
مفخر تبریز ز عشق رخت
جان می توحید چشیدن گرفت

سریع مسدس مطوی

همچو گل سرخ برو دست دست
همچو زمی خلق ز تو مست مست
بازو تو قوس خدا یار یافت
تیر تو از چرخ برون جست جست
غیرت تو گفت برو راه نیست
رحمت تو گفت بیا هست هست
لطف تو دریاست منم ماهیش
غیرت تو ساخت مرا شست شست
مرهم تو طالب مجروح هاست
نیست غم ار تیغ توام خست خست
ای که تو نزدیک تر از دم بمن
دم نزنم پیش تو جز پست پست
گرچه یکی یوسف و صد گرگ بود
از دم یعقوب کرم رست رست
مست همی گرد درین شهر ما
دزد و عسس را شه ما بست بست
مفخر تبریز که شمس الحق است
هر که ز عشقش شود او هست هست

سریع مسدس مطوی

هر که ازین درد خبر دار نیست
گو برو ای خواجه ترا بار نیست
شیوهٔ مستان خرابات عشق
در خور هر زاهد هشیار نیست

هرکه بدرد و غم هجران نسوخت
دیده او لائق دیدار نیست
وانکه بیاز از غمش راه نیافت
در گره جبه و دستار نیست
ای که دمی یافته از دمش
دم مزن این دم که خریدار نیست
تا که بگویم غم این درد را
چونکه یکی محرم اسرار نیست
دم مزن ای شمس و بکنجی نشین
حاصل این دور بجز این کار نیست

بحر خفیف مقصور تقطیع فاعلاتن مفاعلن فعلات

امشب از چشم و مغز خواب گریخت
دید دل را چنین خراب گریخت
خواب دل را خراب دید و کباب
بی نمک بود ازین کباب گریخت
خواب مسکین ز بیم پنجه عشق
زخمها خورد و ز اضطراب گریخت
عشق همچون نهنگ لب بگشاد
خواب چون ماهی اندر آب گریخت
خواب چون دید خصم بی زنهار
سوی مولی بزد شتاب گریخت
ماه ما شب برآمد و این خواب
همچو سایه ز آفتاب گریخت
خواب چون دید دولت بیدار
همچو گنجشک از عقاب گریخت
حمد لله همای باز آمد
چونکه باز آمد این غراب گریخت
عشق از خواب یک سوالی کرد
چون فرو ماند از جواب گریخت
خواب می بست شش جهت راه
چون خدا کرد فتح باب گریخت
شمس تبریز از خیالت خواب
چون خطا نیست گر صواب گریخت

بحر خفیف مقصور

بنده را بی تو عیش سامان نیست
کیست کو بنده تو از جان نیست
ای تو در جان چو جان ما در تن
سخت پنهان ولیک پنهان نیست
دست بر هر کجا نهی جان است
دست بر جان نهادن آسان نیست
جان که صافی شدست در قالب
جز که آئینه دار جانان نیست
جمع شد آفتاب و ماه این دم
وقت افسانه پریشان نیست
مستی افزون شدست تمیزم
کین سخن را مجال جولان نیست
دست نه بر دهان من تا من
آن نگویم چو گفت را آن نیست
چون نهادی تو دست بر دهنم
بعد ازین هیچ گفت امکان نیست

بحر خفیف مقصور

صوفیان آمدند از چپ و راست
در بده گو بگو که باده کجاست
در صوفی دلست و گویش جان
باده صوفیان ز خنب خداست
سر خم را گشاد ساقی و گفت
الصلا هر کسی که عاشق ماست
اینچنین باده و چنین مستی
در همه مذهبی حلال و رواست
توبه بشکن که در چنین مجلس
از خطا توبه صد هزار خطاست
چون شکستی تو زاهدا آن نیز
الصلا آن که روز روز صلاست
مردمت گر ز چشم خویش انداخت
مردم چشم عاشقانت جاست
گر برفت آبروی کم خور غم
جای عاشق برون ز آب و هواست
آشنایان اگر ز ما گشتند
غرقه آشنا در آن دریاست
من خمش کردم ای رفیق عزیز
نوبت گفت و گوی صاحب ماست
شمس تبریز مفخر دو جهان
آنکه از نورش آدم و حواست

بحر خفیف مقصور

طرب ای بحر اصل آبحیات
ای تو ذات و دگر جهان چو صفات
او چه گفتم کجاست تا بکجا
کو یکی وصف لائق چو تو ذات
هر که در عشق رفت غوطه خورد
ریش خندک زند بهشت و نجات
شرق تا غرب شکرین گردد
گر نماید بدو شکر نبات
جان من جام عشق دلبر دید
لعل چون خویش گفت که هات
جان بنوشید در سرش تا پای
آتشی بر فروخت از شررات
مست شد جان چنانکه نشناخت
خویشتن را ز می جز از طاعات
بانگ آمد ز عرشش مژده ترا
که ز من درگذشت نور عطات
مژده از بخششی که نتوان یافت
بد و صد سال خون خشم و عتاب
که بهر قطره از پیاله او
مرده زنده شود بجوز قنات
گرش از عشق دوست بر تو بدی
کی نگونسار گشتی هرگز لات

بیم

چون شدی مست او کجا دانی
تو رکوع از سجود در صلوات
چون که بیخود شدی ز رتبه هوش
چشم آن شاه بین که عین صلات
چون بمردی بپای شمس الدین
زنده گشتی تو ایمنی ز ممات
داد مخدوم از خداوندیش
بهر ملک ابد مثال و برات

بحر خفیف مقصور

عشق جز دولت و عنایت نیست
جز گشاد دل و هدایت نیست
عشق را بو حنیفه درس نگفت
شافعی را درو روایت نیست
مالک از سر عشق بیخبرست
حنبلی را درو درایت نیست
بو العجب سورتیست سورهٔ عشق
چار مصحف درو یک آیت نیست
لایجوز و یجوز تا اجلست
علم عشاق را نهایت نیست
عاشقان غرقه اند در شکرت
مصر را از شکر شکایت نیست
هر کرا پر غمست و ترش هنی
نیست عاشق و زان ولایت نیست
جان مخمور چون نگوید شکر
باده را که حد و غایت نیست
گر نه هر غنچه پردهٔ باغیست
غیرت و رشک را سرایت نیست
مبتدی باشد آنکه در ره عشق
واقف از ابتدا و غایت نیست
نیست شو نیست از خودی که ترا
بتر از هستیت جنایت نیست
بنده را بس بود کفی بالله
لیکش این انس و کفایت نیست
هیچ راعی مشو رعیت شو
بهتر از راعی رعایت نیست
پای کوری بکوزهٔ در زد
گفت فراش را وقایت نیست
کوزه و کاسه چیست بر سر راه
راه ازین پر خزف نقایت نیست
کوزه ها را از راه برگیرید
تا که فراش در سقایت نیست
گفت ای کور کوزه بر ره نیست
لیک در ره ترا درایت نیست
ره رها کردهٔ سوی کوزه
میروی این بجز غوایت نیست
خواجه جز مستی تو در ره دین
آیتی ز ابتدا و نهایت نیست
آیتی تو و طالب آیت
به ز آیت طلب خود آیت نیست
بی رهی ور نه در ره کوشش
هیچ کوشنده بی درایت نیست
چونکه مثقال ذره به رهست
ذرهٔ زله بی نکایت نیست
ذره خیر بی گشادی نیست
چشم بگشا اگر عمایت نیست
هر شتابی نشانهٔ آبست
چیست کانرا ازو خبایت نیست
بس کن این آب را نشانیهاست
تشنه را حاجت وصایت نیست
گوید این مشکل و کنایاتست
این صریحست این کنایت نیست
شمس تبریز در جهان گنجیست
که ورا ابتدا و نهایت نیست

بحر خفیف مقصور

عشق سلطان عالم جانست
عقل در کوی عشق نادانست
تا جمالش ز پرده روی نمود
بندهٔ او هزار سلطانست
روح خاکست و عشق آبحیات
عقل مورست و او سلیمانست
عشق بر قرب صدر بنشسته
عقل در تیه عجز حیرانست
شاه عشق ار ترا قبول کند
جان بشکرانه ده که ارزانست
جرعهٔ جام عشق گر خوردی
این معانیش بر تو آسانست
کفر و ایمان مکن بدو نسبت
کو منزه ز کفر و ایمانست
دست در عشق زن که در ره عشق
ملک کونین ترهٔ خوانست
نکتهٔ سر بگوش جان بنیوش
شمس تبریز مست عرفانست
سر جانان ز جان خود می جو
سر جانان ترا چو در جانست

بحر خفیف مقصور

عقل و نفس هما یکیست یکیست
عرش و تحت الثری یکیست یکیست
احد اینجا اگر چه احمد نیست
لیک در ملک ما یکیست یکیست
در مه و آفتاب یک نورست
آفتاب و سها یکیست یکیست
نظر از ما بسوی حق بردوز
تا تو گویی خدا یکیست یکیست
پیش ما شه گداست تا دانی
شاه با ما گدا یکیست یکیست
جام و ساغر اگر چه بسیارست
بادهٔ جان فزا یکیست یکیست

صد هزاران گلست در باغش
گر جفایت کند جفاکش باش
عشق را غایت و بدایت نیست
عشق هر دل فسرده را نرسد
اندرین راه پر خطر ما را
نفسی را که عشق همره نیست
ملک خود را بعشق ویران کن
فقر در نیستی قدم زدن ست
فقر بیگانگیست از بد و نیک
باز رستن ز تنگنای حدوث
آتش لا اله الا الله
تا بدان خام قلتبان چه رسد
فعل نیکان محرض نیکیست
بحر تحریص بندگان یزدان
جنس فرعون هر که در نفی ست
خاک باشی گزید احمد زان
ما همه چون یکیم بی من و تو
قبله امروز جز شهنشه نیست
نگذارد نه کوته و نه دراز
چونکه گندم رسید مغز آگند
گه گهی می کشند گوش ترا
کافری کیش و دین مذهب ماست
پیر و دانش که بحر معرفت است
مردگان را حیات می بخشیم
مردم دیده جهان مائیم

یکی شراب ۲

باغ او بین بیا یکیست یکیست
که جفا و وفا یکیست یکیست
هر کسی گر چه خسته دردیست
شمس کاین آفتاب را ذره است

بحر خفیف مقصور

عشق جز رحمت و هدایت نیست
رهبری خوشتر از عنایت نیست
در دل هیچکس سرایت نیست
به ازین ملک را رعایت نیست
هر که از جام عشق نیست خراب
مذهب عشق مذهب دگرست
مرد بی عشق را که عاقل تست
شمس بگذر ز خود که جانان را

بحر خفیف مقصور

بر خود از بیخودی رقم زدن ست
خیمه بر باره قدم زدن ست
در وجود و عدم بهم زدن ست
که همه همتش شکم زدن ست
هر چه میراث آدم و حواست
در کشیدم دم از دو عالم و بس
کی خورد آن شراب جان انجام
خامشی پیشه کن تو چون مردان

بحر خفیف مقصور

از بد و نیک شاکر و ثناگیست
جنس موسی ست هر که در پاکیست
شاه معراج و پیک افلاکیست
ذکر فرعون و شکر موسی کرد
از پی غم یقین همه شادیست
خاک باشی بروید از تو نبات

بحر خفیف مقصور

هر که آید بدر بگوره نیست
ز آستینی که دراز و کوته نیست
همره ماست همره که نیست
سوی آن عالمی که گه گه نیست
عذر کو وز بهانه آگه باش
در چه طبع تو خیالات ست
پاره پاره کند یکایک را
شمس تبریز شاه ترکان ست

بحر خفیف مقصور

لوح در دست طفل مکتب ماست
زانکه آب حیات در لب ماست
بلکه او عین ما بمذهب ماست
شب عالم به پیش ما روزست
بر فلک جامه است در بر ما
بهر قطع منازل ره عشق

درد ما را دوا یکیست یکیست
در زمین و سما یکیست یکیست
سیر در عشق را نهایت نیست
بگذر از وی که زین ولایت نیست
هیچکس را در و روایت نیست
پیش ما دانش و درایت نیست
جز ز هستی تو شکایت نیست
بر سر کوی غم علم زدن ست
در خرابات درد کم زدن ست
برتر از هر دو کون دم زدن ست
آنکه در بند جام جم زدن ست
که درینجا نه جای دم زدن ست
همچو مطرب که باعث سبکیست
بهانه ز حال ما حاکیست
وز پی شادی تو غمناکیست
گنج دل یافت آنکه او خاکیست
بس خمش باش این سخن پاکیست
همه خفتند و یک کس آگه نیست
یوسفی بی خیال در چه نیست
عشق آن یک که پاره پاره نیست
رو بصحرا که شه بخرگه نیست
هر کرا مشربیست مشرب ماست
روز او در جهان ما شب ماست
ما چو جانیم و چرخ قالب ماست
چرخ سرگشته تند مرکب ماست

غیر ما نیست طالب و مطلوب / طالب ماست آنچه مطلب ماست
شمس با آنهمه جلالت قدر / بر سپهر وجود کوکب ماست

بحر خفیف مقصور

وه که آن غم دران عدم چه خوشست / تو چه دانی که نیستی ستیار
کس چه داند که عشق و غم چه خوشست / دل نه و صد هزار جور و جفا
برگدایان محتشم چه خوشست / پادشاهیم بی سپاه و حشم
بنگر اکنون که بخودیم چه خوشست / بقسم گفت من از آن توام

بحر خفیف مقصور

اوست چون مغز و کاینات چو پوست / هرچه از ماه تا بماهی هست
چون نظر میکنیم همان سر کوست / حضرتش آفتاب و جان پرتو
بحقیقت بیان خم ابروست / روی هر یک ز مومن و کافر
هر کجا سبزه که بر لب جوست / جای او در دل ست و دل دایم

بحر خفیف مقصور

گرمی وصل چون بدی سرمست / پای کوبان برقص و دست زنان
که ز بالا روانه شو سوی پست / مدتی باش اندران غربت
خود پرستی و یا خدای پرست / گر وفا بینم از تو برکشمت
هستیی بخشمت خوش و پیوست / چون بگفت این بروح و بدمید روح
اندر آمد بکام و شاد نشست / مدتی چون برین حدیث گذشت
که سوی نیست شو ز خانه هست / تا شوی در عدم پدید چو روح

بحر خفیف مقصور

چه غم از عالم و غم جان ست / غمخور جان نه غم جهان نخورد
راز داری نه کار دربان ست / هر مبارز که او ز سر ترسد

بحر متقارب مثمن سالم تقطیعه فعولن فعولن فعولن فعولن

می آسمانی چشیدی که نوشت / ایا جان و دلبر ایا جمله شکر
همه پرده خود دریدی که نوشت / چه رعنا رقیبی چه شیرین طبیبی
تو قفل طرب را کشیدی که نوشت / ایا دل خمش کن چه شیر محبت

وه که سودای آن صنم چه خوشست / شربت غم ز جام جم چه خوشست
حاصل دل وصیت در عدمی / که قدم در ره قدم چه خوشست
آدم آورد عشق و غم بجهان / این کرمهای دمبدم چه خوشست
عزت لا اله الا الله / ملک بی خیل و بی حشم چه خوشست
بخودم دیدهٔ نه از ره بود / آه یارب که آن قسم چه خوشست
حرم دل چو مخزن شاه است / شمس تبریز در حرم چه خوشست
همه آفاق پر تجلی اوست / جام گیتی نمای حضرت اوست
هر کجا میروم ازان سر کو / او شراب و دو کون جام و سبوست
قبلهٔ جان عابدان جهان / چون بعینی نظر کنی ز انسوست
یابد از خط دوست سرسبزی / بی سر و پا دران خم گیسوست
شمس غواص بحر عشقش آنکه / از پی یک دو قطره در تگ و پوست
هیچ یاد آیدت ز روز الست / گرچه آنجا نه پای بود نه دست
ناگهان کرده اشارتت یزدان / زیر این گنبد کبود چه پست
تا به بینم حد وفاے ترا / بر سماے که بودهٔ ز نخست
قطرهٔ آب را کنم دریا / همچو تیری درین وجود بجست
در وجودی چو خفتهٔ تاریک / آن فراموش کرد و عهد شکست
تا رسیدت ز نزد دوست پیام / هم شود باز مرجعت بالست
چون ولد را شد این حدیث یقین / پاک شد و ز شک پلیده برست
هر کرا آرزوے جانان ست / تو خبر دار سر سلطان ست
سر سلطان ایاز داند و بس / بحقیقت نه مرد میدان ست
عاشقے کار هر مخنث نیست / شیوهٔ عشق کار نران ست
ز شاه نهانی رسیدی که نوشت / چه ماهی چه شاهی چه عیدی که نوشت
ایا تلخ و شیرین چو تلخے باده / درین سر شرابی مزیدی که نوشت
زمستان سلامت ز زندان جهانست / ز بستان برحمت بکیدی که نوشت

ز نگارستن راحیات چمن را + میان گلستان کشیدی که نوشت

دلا خوش گزیدی غم شمس تبریز
بکام روانم رسیدی که خوشت
گزیدی کسی را گزیدی که خوشت
هلا شمس تبریز وادی ز رحمت

بحر متقارب مثمن سالم

خدای جهان را جهان تنگ نیست
جهانیست جنگ و جهانیست صلح
ببین اصل این هر دو خبر سنگ نیست
که بی این دو عالم نماید نظام
اگر مر ترا صلح آهنگ نیست
مرا با تو ای جان سر جنگ نیست
تو در جنگ آئی روم من بصلح
جهان معانی بفرسنگ نیست
نه هم آب و آتش برادر بدند
اگر روم خوبست بی زنگ نیست
مرا عقل صد بار پیغام داد
خمش کن که فرصت آن تنگ نیست

بحر متقارب مثمن سالم

جهان پر تو حسن دلدار ماست
چو عکس رخ خود در آئینه دید
جهان پر ز سر جهاندار ماست
بهر گونه کو خواست آمد پدید
گهی ظاهر و گاه اسرار ماست
خیالش انا گفت دل مستقیم
دل آئینهٔ طلعت یار ماست
چو آئینه عاشق بر روی یار ماست
بعزم تماشا برون زد علم
گهی شد مشوش که آثار ماست
گهی کثرت و گاه وحدت نمود
که او یار غمخار ست و غمخوار ماست
جهان پیش مهر رخش ذره وار
بشان تو ای شمس انبار ماست

ردیف ثای مثلثه

بحر هزج مسدس اخرب مخذوف تقطیعه مفعول مفاعلن فعولن

از عهد قدیم تا بحادث
ثالث چو ز رابعش بگویم
آن کس که بجهل شد مخابث
ثعبان کلیم را تو قوت
اسرار تو بی وقوف حارث
خاموش که شمس دین بگوید
ای نقطهٔ عشق را تو ثالث
وی دائره را تو اصل و باعث
ثانی تو نیست در حقیقت
خامس گروه برای ثالث
ثابت نبود براه تحقیق
بحثی ز کلام و از احادث
ثبت ست بدفتر معارف
تحقیق علوم را بوارث

بحر رمل مثمن مخبون تقطیعه فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

مل چاره که باشد بصفات ملوث
مر دوست چه باشد چه مخالف چه موافق
فدعانی وسقانی و رقیب هو ملبث
ندهد کس ساقی باقی می توحید بهر کس
منم آنکس که بهستی نشدم هیچ ملوث
منم آن زنده که دم از قدمیست نه محدث
می توحید نه نوشد چو می عشق بجوشد
نظر عشق چو آید چه مذکر چه مؤنث
سلب الشوق جنانی عقد العشق لسانی
نشو و مستی مردان صفت یلد و مخنث
نه برد ظلمت هستی ز دلت نور هدایت
چه بود دامن شمست ز دو عالم متشبث

بحر رمل مسدس مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

روح عیسی از تو یابد انبعاث
گاه عالم آفرینی از دو حرف
حی و قیومی و فرد مستغاث
داوری مر ظالمان را از کرم
فارغ آمد از تزلزل و انحداث
ای صفاتت پاک از کید و وبال
سالک تجرید شد بی انخباث
شمس دین نوریست از انوار حق
ای بلطف خویش عاشق را غیاث
که مذکر آفرینی از اناث
روح بخش جمله مهجوران تو ای
دوری از اثنین و از وصف ثلاث
تو قدیم مطلقی و ذات تو
ذات تو آمد بری از امتلاث
هر که صافی گشت از توحید تو
گمرهان کفر را گشته غیاث
چون ملک در عشق تو آهرمن نبرد
کی تواند گشت انسان را بغاث

بحر مجتث مثمن مخبون تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن

می قدیم که تا وا رهم ز دست حوادث
چو در زمین دلم تخم مهر خویش فگندی
بصد گناه نگشتی سیاه جام جو یافث
ببوی باده تو از مرده باز زنده تو آن شد
بیار ساقی باقی بریز بر من حادث
تا آب باده برویان که نیست به ز تو حارث
ازان شراب کنعان نوح گر برسیدی
که همچنان که ممیت ست هست محیی و باعث
خموش باش تو اینجا که تا نگار بگوید
خوشا کسی که بود دلبرش خلیفه و وارث

ردیف جیم عربی

بغایت بهر
اعراب بر
بر در ارض
زبون و
ضعیف ۱۲

بحر هزج مسدس محذوف تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل

زشاهان دو عالم میبرم باج
هران سرور که پیشم سر برآرد

زگر منای ما دارد دو صد شاخ
اگر هستی فرو شد عقل سرکش

نگر در آبنوس و بین تیغ و درج عاج
ایا طباخ اوج چارمین تو

قلح پرکن بکن عقل مرا کاج
خمش گر قند میجوئی بمصر آی

بحر هزج مسدس محذوف

بگرد یار خود چون کعبه و حاج
ترا از عشق باید نردبانی

بگاه گرد چون حجیج و حجاج
بگاه عقل و فهم و علم و دانش

چه گردی گرد هر در بهر تتماج
چو دیدی بود خود را جمله تا بود

بحر هزج مسدس محذوف

بما پرداز و بستان باج تاراج
منم جویای تو ای شاه عالم

که باشد دشمنت همچون سگ لاج
مترس از بادشاه پادشاهان

کسی کو را نباشد میل میلاج
ز مصر و شام و از بغداد و موصل

بحر هزج مسدس محذوف

چه مسکین ساختی اینجا چو قراج
مکن تکیه برین دو دزد عیار

ربوده خسروان دهر را تاج
نهاده بکترک خاقان خونریز

توکی تو چی چی تو کلکاج
چین اتیم چین چین اتیم چون چین ایلیه

بهر بازیش عاجز همچو لجلاج
خمش باش و ترش باش و بنه سر

بحر رجز مثمن سالم تقطیعه مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

گر سوی عرش اعظمش کالصبر مفتاح الفرج
خندان شمع از نور جهان تا تو شوی سبحان

تا عشق شد خال و عمش کالصبر مفتاح الفرج
گر سینه آئینه کنی بی کبر و بی کینه کنی

زین آسمان و از خمش کالصبر مفتاح الفرج
هم همچو از ما و منی هم دیو را گردن زنی

فرح شوی از مقدمش کالصبر مفتاح الفرج
در دولت و در هر از او گر زوی آن نگه شد کار کی

چون من نمیزند از غمش کالصبر مفتاح الفرج
عاشق بیان سر مکن خامش که سر من لدن

بحر رمل مثمن محذوف تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

بحمد الله نسیم محتاج محتاج
چو صحرائی بعیش و زغ و کوماج

منم سلطان شهر عشق بیچون
هبا سازم سرش را همچو زجاج

کسی کو گردن تسلیم دارد
بزن بر روی او آندم دو صد کاج

پلید ست آنکه از ما میگریزد
بنه بهر دلم یک خوان تتماج

اگر میبرم مرا هست گردان
وگرنه چون عرب جو وزغ و کوماج

خوشا جانی که شد با عشق محتاج
شد لطف الهی بر سرش تاج

بیا تا ما طواف آریم هر دم
اگر خواهی بر آئی تو بمعراج

بگاه گفت چون شبلی و ذوالنون
بکن تلقین هر بازی چو حلاج

چو بغراخان شاهنشاه گشتی
کنی هستی خود را جمله تاراج

غذای روح از تبریز جان جو
که جان گرد آمد و زغ و کوماج

منم در عشق چون منصور حلاج
که از معبود بادا بر سرت تاج

نمیترسم ز دشمن وز خیالش
بدان روزی که باشد جمله محتاج

فدای روی تو بادا همیشه
مسافر میرسد بستان تو شان باج

بیا در پیش شمس الدین تبریز
ازان می کو بود کافور امزاج

ندا آمد بجان از چرخ منهاج
ستاننده ز شاهان جهان باج

شب زنگی و دیگر رومی روز
کشیده تیغ کین از مهر تاراج

نه گوگو و نه بوبو و نه سوسو
طلب قاندن هلاؤنی تترباج

بهر تاری دو صد عیار بسته
وزین دریا نماید نقش امواج

ای جان فرو شو در غمش کالصبر مفتاح الفرج
تا رو نماید در غمش کالصبر مفتاح الفرج

چندان فرو خواندم تا پیشت آید ناگهان
امین شعی می از ما تمش کالصبر مفتاح الفرج

باری لم از مرد و زن کند مهر خود بشکستن
در روی بینی هر شش کالصبر مفتاح الفرج

چون آسمان گر خم دهی امر فرمان را هی
در دست هیچ بر حیش کالصبر مفتاح الفرج

اقبال خویش آید ترا دولت به پیش آید ترا
بربند این دم محکمش کالصبر مفتاح الفرج

دارد خدا خوش عالمی بنگر درین عالم دمی
جز حق نباشد محرمش کالصبر مفتاح الفرج

آن خست یا مهر یا مه یا عطارد یا سراج
یا جمال یوسفی که مصر میخواهد خراج

۷ سلاج
[illegible]
مشهور ۱۲
۲ لاج بفتح
[illegible] ۱۲۵

عنبرست آن زلف مشکست یا زنجیر عشق
رشته جانست یا دلهای مستان را علاج
حاجبست آن یا هلالی یا که ابروی شما
طاق محرابست یا قبله که اهل حجاج

آن دو چشمست یا دو فتان ست یا دو ساحرست
یا فسون جادوانست یا گویتا منینا گاج
آن دهان و یا خیالست یا گمان و یا یقین
یا نبات شکرست و یا که قند جان رواج

نقره خامست آن اندام یا روح ملک
یا گل اسفید یا ارواح قدسی یا که عاج
شمس تبریزست یا حقست یا خود نور حق
یا که سلطانست یا تختست یا سر یا که تاج

ای دو عالم ملک حسنت را خراج

بحر رمل مسدس مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

دردمند عشق را دردت علاج

نور صورت دیده جان را ضیا
عکس رویت خانه دل را سراج
میدهند از بر تو زلف و رخت
روز و شب بازار عالم را رواج

عالم اندر دور مهتاب رخت
بر شعاع خور ندارد احتیاج
خرمی ها دید از چشم تو دل
زان دو زلفت گشت سودای فراج

با هوای آتش انگیز تو کرد
در ازل آب و گل ما امتزاج
پیش از آن کز پا پدید آید نشان
داشت با عشق تو جانم احتیاج

خرم دلی که کرده مر این درد را علاج

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف تقطیعه مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

در چشم دلو دهر بربان میکشد زجاج

وکان کارها بخرابات عشق آر
تا وارهی ز عشر و شوی ایمن از خراج
نی زان می که مست کند هر قواد
زان می که او بود بصفت کیمیا مزاج

بی زان میی که مست کند مر تو اصنه را
هم زان میی که باشد او کیمیا مزاج
زان می تما دهند که هر قطره از و
از درد جنید و شبلی و ذوالنون حسین حلاج

ما را امید بر کرم کردگار رب
ما را چه کلب بسته برین جیفه احتیاج
تاج و کمر لباس حریفان و من بو
تختی ز خاک خواهم و بر سر هماست تاج

در عشق شاه مفخر تبریز شمس دین
دکان خراب کردم و ایمن شدم ز باج
هر لحظه میرسد بدلم از ضیای او
نوری که روشنست از آن نور لیل داج

ای دل عاشقت همیشه برنج

بحر خفیف مخبون مقصور تقطیعه فاعلاتن مفاعلن فعلات

همه زلف تو بند و پیچ و شکنج

بخرابات میروی بطمع
ز خرابات کس نه بیند گنج
خیره گوییم ترا که بیش مگرد
گرو نرد و قمار و هم شطرنج

زود بینم ترا تبا به سیم
گر حریف ترا ز می برنج
هم در زهد و راه صومعه گیر
چون نداری تو طاقت شش و پنج

غنج بگذار سنج پیدا کن
که نیرزد جوی هزاران غنج
شمس تبریز نه ابد عصری
از بر زاهدان ز رنج مرنج

بر سر ما ز عشق بین تاج

بحر خفیف مخبون مقصور

اندران دم که خلق باشد لاج

مست عشق از نماز شام بلی
می خروشیم تا بصبح علاج
آن امانت که داده اند بما
برگرفتیم همچو اشتر حاج

اشتران در قطار شه می بین
جمله سرمست بی مهاره رواج
عاشق او ز سر نهاد بقهر
عشق داوش عوض هزاران تاج

نیست در کارخانه لاهوت
جز که کالای عشق هیچ رواج
شمس تبریز تا عیان گشتی
عاشقان می دهند تا ز جان باج

چیست بیمار ما ز عشق برنج

بحر خفیف مخبون مقصور

زیر رنجش نهان دفینه گنج

رنجها سوی عرش معراجند
نقد عشاق را بعقل مسنج
بگذر از خاک و باد و آتش و آب
رو چه جان بی شماره شش و پنج

گر ترا ملک قدس میباید
شاه میانه بکن خزای فرنج
رو تو آنرا گزین که ملک بقاست
زانکه خانیست این سرای سپنج

گر نخواهی که مات شاه شوی
با چنین شه مباز تو شطرنج
رخ خوبش طراز روم آمد
زلف مشکین سیاه لشکر زنج

مزنج روحم به بین شوق رخش
مانده در داعهای پر شکنج
می عشقش ببرد هوش مرا
مست عشقم نه مست باده و بنج

جای خاشاک بحر عشق آمد
گر تو دری از این حدیث مرنج
شمس تبریز رنج نور دل است
رنج بهتر مرا ز شاه عجیج

غیر او چیست در دو عالم هیچ
غیر سه حرف وان هم آن هم هیچ

بحر خفیف مخبون مقصور

قطره را که عالمش خوانی
چیست در جنب بحر اعظم هیچ
در حقیقت اگر توانی دید
چیست آن آدم مکرم هیچ
نیست احمد کسی ظهور نکرد
بایزید و جنید و هم هیچ
هیچ را هیچ اگر شناخته
غیر هیچست و هیچ از کم هیچ
گر نه امداد فیض او باشد
عالم و هر چه در دو عالم هیچ
در سرای وجود نیست جز او
در دو دربان و شاه و محرم ما هیچ
گر نه او قبله گاه ما باشد
کعبه در کنج آب زمزم هیچ
از ملک ساجد آمد و چه ملک
گشت مسجود ز آدم آدم هیچ
شبنمی بیش نیست هستی شمس
چیست آن هستی چو شبنم هیچ

بحر خفیف مخبون مقصور

هست عالم بساط و ما شطرنج
که وه شاه مات و گه شش پنج
هر که بینی ز خویشتن به دوان
هست در گنجهای ویران گنج
گر ببردی بساط برهم ریخ
ورنه او برد مهره شش پنج
گر قناعت کنی بداده او
خوش بیا ساکه ایمنی از رنج
برو نقدت ببازی این دنیا
تو گمان میبری که هست این گنج
نی ز سوراخ سینه می نالد
حالت وجد شنو ز نعره سنج
شمس تبریز می کشی ما را
هر زمانم تو باز بر می سنج

بحر مجتث مثمن مخبون مقصور تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

سحرگهی که ریاحین بنا که درج
فراز تخت زبرجد نهاد جام زجاج
سری گل چو سلیمان زان شود بر باد
درافگنند بپایش همه ریاحین باج
چو بشنوید انا الحق ز ناله بلبل
کنند بر سر دار نقاش چون حلاج
خط غبار محبت ز هر ورق خوانند
شب سیه که گل آرد ز عکس چهره سراج
بیار ساقی از آن می که جام او جهان است
بریز در دو هر جان این و سه محتاج
بحلق جانم از آن می بریز جامی چند
برآرم از چه هستی بذروه معراج
مرا که سر بسر کائنات دوست بود
چرا بود حسد بخل و از بغض و لجاج
خدایا اگرت درد دل بجان آید
بیار شمس طلب کن برای درد علاج

ردیف حای حطی

روزی که مسافران ارواح
بودند برون ز ملک اشباح

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض محذوف مصبغ تقطیعه مفعول مفاعلن فعولان

خورشید وجود پرتو انداخت
پر شد همه جسمها ز ارواح
او می شد و جان عاشقان جام
جان می شد و کائنات اقداح
سر مستی دل نه از شراب است
مدهوشی روح نیست از راح
مشکات می است و دل زجاجه
وآن روح روان جاجه صباح
ای نور دو دیده در طلب باش
تا کار تو رو نهد باصلاح
از شمس گشایشی طلب کن
زان رو که به پیش اوست مفتاح

بحر هزج مسدس اخرم اشتر مقصور تقطیعه مفعولن فاعلان مفاعیلن

یا ایها انظر الی مصباح
تتشعشع و تعن عن صباح
انظر الی راح بیاهی لطفه
سبی النهی ما لطفها من راح
فالراح تسخ للعقول بنوره
کالشمس غرل النجوم و کاح
العقل میاح الزمان و اهله
فتحا نبوا من عاقل مسیاح
الراح اجنحة للسکری بها
یحبتا زهم بحر ابلا ملاح
صاروا اسکارا نجوباب بلیکنا
ملک الملوک و روحهم کریاح

ناگهان عنبرفشان آمد صباح
بوی یار مهربان آمد صباح

بحر رمل مسدس مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

از دم عیسی جهانی زنده شد
چون مسیح از آسمان آمد صباح
گل شکفته در همه باغ و چمن
صد نوای بلبلان آمد صباح

خیز اندر صبحدم بیدار شو
بوی مشک و زعفران آمد صباح
گل برفت و گلبن آمد در نظر
باغ رفت و باغبان آمد صباح
از مکان تا لامکان پر نور شد
چون نبی از لامکان آمد صباح
گفتمش گل را ببین از بوستان
گفت بلبل پر ز افغان آمد صباح
سینه را قوت روان آمد صبوح
دیده را نور عیان آمد صباح
مستوی شد شاه جان بر تخت دل
رخت ما را پاسبان آمد صباح
گل چو مریم خامشی را پیشه کرد
زانکه سوسن صد زبان آمد صباح
شمس تبریزی صباح انجم گفت
جان جانان جان جان آمد صباح

بحر مجتث مثمن مخبون مقصور تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بیا که صحبت انس است و باده‌های صبوح
اذا دعیت بها لا تقعد بحک روح
بیا بگوی خراباتیان مست و خراب
ز دست ساقی باقی بنوش جام صبوح
احب رایحة المسک فی هواک لکی
اشم منه نسیما و ذاک منک یفوح
بجز نسیم تو هرگز مشام مستسمیل
بجز جمال تو هرگز ندیده دیده روح
نهایة لک فی کل مارات عینی
کان بدرا احیاک فی لقاء یلوح
بیا و ذره ما باش شمس را دریاب
که تا دهد بتو مفتاح گنجهای فتوح
دلم بدو ز غمش صد هزار طوفان دید
ولیس نوح فوادی من البلاء ینوح
از آنکه شمع برآمد بر آسمان طلوح
شد رست بر همه جانها در صفت مفتوح

بحر خفیف مسدس مخبون مقصور فاعلاتن مفاعلن فعلات

ای ز تو نور و روشنی صباح
وی ز تو عقل و دیده رواح
بحریفان مجلس عشقت
میفرستی تو هر زمان اقداح
هم خلاصه ز کائنات توئی
هم زجاجه توئی و هم مصباح
همه در حضرت توے آرند
انبیا را و اولیا ارواح
بتو مختوم گشت بعث رسل
ز تو منسوخ شد همه الواح
ز تو پنهان شدست هر مقبوح
هم ز لطف تو اند اهل صلاح
ای صلاح الناس و شمس جهان
ز کرم این نزال کنی املاح
بی خمش جنید و جنید گستاخی
لنگر انداز باش چون ملاح
نی خمش چون توان که هر نفسی
روح ما رهت راحتی زین راح

بحر خفیف مسدس مخبون مقصور

ای مبارک ز تو صبوح صباح
وی مظفر فوارة تاب و جناح
ای شراب طهور از کف خور
بر حریفان مجلس تو مباح
ای گشاده هزار در بر ما
وی بداده بدست ما مفتاح
وانموده هر آنچه میگوئی
هفر یا صبح فالق الاصباح
هرچه دادی عوض نمیخواهی
گرچه گفتند السماح رباح
هم رئوفی و هم علیم و قدیم
هم حکیمی و قادر و فتاح
من خمش کردم ای فتوح گوی
گفته تست اصل فوز و نجاح
شمس تبریز داد جام ازل
روح بخشید تا ابد از راح

بحر خفیف مسدس مخبون مقصور

من بدو نام کردم استفتاح
که بود عقل و روح را مفتاح
آنکه قالوا بلی بروز الست
کرده تلقین بلطف در ارواح
وانکه در صبح و شام بر افلاک
بر فروزد ز مهر و مه مصباح
روی چرخ از نجوم آراید
پس مزین کند بشام و صباح
ساقیا می بریز در جامم
روح چون زنده میشود از راح
که خطیبان باغ در تزویج
روح با راح بسته اند نکاح
کارم از جام بر نمی آید
بر کفم نه بجاے جام قداح
زاهدان را به بین بمکتب عشق
همچو طفلان بمانده زالواح
حال ما را خمش ز مستان پرس
که نیم نیک مرد و اهل صلاح

ردیف خاے معجمه

ماه و دیدم شد مر اسود ای چرخ
آن همی نے که بود بالای چرخ

بحر رمل مسدس مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

زهره دیدم همی زد چنگ دوش
ای همه چون دوش تا شبهای چرخ

نور چرخی با تو میگویم ز سر چرخ
در فضای آن فنا جان ببین
سنگ از خورشید شد یاقوت لعل
از برای مهر روی شمس دین
چرخ نی که می بگردد سرنگون
مفخر تبریزی سلطان جان
دوشم رقیب داد جوابی ز یار تلخ
گفتم که هر پیام که آورده بگو
من آنچه داشتم طلب از عمر یافتم
سر تلخیی که هست ز شیرینی لبش
خاموش کن که غیر تو این راز پی برد
کردم سوال گفت مرا آن نگار تلخ
دیروز دیدم آن خوبان کائنات
ای آنکه عاشقی که نه صابر بود بدرد
تلخی گر در رسد بود آن چشمهٔ حیات
دل میل کرد جانب تبریز یار و
تلخ دگران ز مفخر تبریز میرسد
مردکی سرد طبع همچون یخ
هر بغلی چند داشت آن خل
زنخش بست دست عزرائیل
رفت یکبارگی ز من آن دو
خواجه با تمییز شد مردود
ای خوشا جان عارفی که رسد
شمس دین من خمش کنم همین دم
چرا وعده میداد آن ترک شوخ

ورنه این خورشید را چه جای چرخ
از شفق پر خون شده سیمای چرخ
چشم از خورشید شد بینای چرخ
می بباید رفت بر اعلای چرخ
چرخ ما عالیست از علیای چرخ

جان من با اختران آسمان
سر فرو کن یکدمی از بام چرخ
ماه من بر آسمان میگریست
آسمان و اختران قدسیان
من خمش کردم چو دیدم ماه را

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور قطعه مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

گفتم بگو بمن سخن گلعذار تلخ
خواهی ز شهد و شکر و خواه از عقار تلخ
حاسد بمیر گو بفسون عذار تلخ
آن شهد شوق و آنکه نباشد کنار تلخ

گفتا که من پیام ز دلدار میدهم
ناگاه یار چهرهٔ زیبای خود نمود
من فیلسوف عالم بی منتها شدم
در هر مقوله که بجویی بگویمت

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

شیرین بود جواب لب آن گلعذار تلخ
گفتا بمن بعربده در رهگذار تلخ
بسیار جور بیند ازین روزگار تلخ
مهجور کی شود ز غم و غمگسار تلخ
اعدای شمس گفت مرا صد هزار تلخ

گاهی که دل نگاه کند چشم مست او
گاهی شود ز بخت طالب شیرین لبان شوم
برخیز تا طواف در میکده زنیم
روم و حبش ز زمزمهٔ عشرت و نبید
باشد عقیب هر خوشی ناخوشی ولی

بحر خفیف مسدس مخبون قطعه فاعلاتن مفاعلن فعلن

برد پیش امیر پاره ی نخ
که ندیدی مثیل آن سعد فرخ
رفت در پیش و گفت آدم اخ
آنچنان گو تو یا که صد فرسخ
چهره اش زرد گشت چون زرنیخ
از فرادیس مر مرا نخ نخ

چون امیر کبیر آنرا دید
خنده گرد و بنده تن شد
گو مرا باغ و ملک و خیل و حشم
دست تقدیر ناگهان بنگر
چون بر او تافت پرتو خورشید
که در آ در مقام روضهٔ خلد

بحر متقارب مثمن مقصور قطعه فعولن فعولن فعولن فعول

چو می داد و میداد آن ترک شوخ

دلم را بغم مبتلا کرده رفت

رقص رقصان گشته در پهنای چرخ
تا ز نغم من چه غوغا در پای چرخ
عکس آن ماهست در دریای چرخ
جمله شان از جان و دل مولای چرخ
زانکه میگوید که بس اسمای چرخ
روح شد خاک و رش چه جای چرخ
هستم شراب وار ز تاب شرار تلخ
حیران شد آن رقیب و شدش شرمسار تلخ
ور او ندیده نیست مرا از شمار تلخ
خواهی ز شیر و شکر و خواه از خیار تلخ
شهد یقین بنوش بعشق و گذر ز تلخ
گوید بر غمزه خونخوار یار تلخ
تا کام جان تلخ نشود از غبار تلخ
کانجا بود مدام می خوشگوار تلخ
شیرین بود حکایت آن زنگبار تلخ
شیرینی رسد ز پی هر مقدار تلخ
شیرینی حیات بود بر عذار تلخ
داد و دیبا و حریر و اطلس و نخ
هر دمی زد بریش خویش زنخ
گو مرا مطبخی و گو مطبخ
که بود بمه روان او ناسخ
بکند از بدن جسم او چون میخ
بگذر از منزل و جسم و آخ
که عدو گشت پیش ما برزخ
نکرد از دلم یاد آن ترک شوخ

چو دادم دلش دل ز من برگرفت
چه مکر و بیداد آن ترک شوخ
دلم را غمین دید و رفت و نکرد
بوصلم دمی شاد آن ترک شوخ
ز حال خوشش بارها گفته ام
بحالم نیفتاد آن ترک شوخ
بدان مهرنامه دلم شاد کرد
که از نو فرستاد آن ترک شوخ
چو افتادم از یاد فریاد خود
رسیدم بفریاد آن ترک شوخ
ولی هرگز او شمس را خود نداد
دل از شمس بستاد آن ترک شوخ

ردیف دال مهمله

بحر هزج مثمن سالم تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

اگر چرخ وجود من ازین گردش فرو ماند
بگرداند مر آنکس که گردون را بگرداند
اگر این لشکر ما را ز چشم بد گزند آید
بنصرت شاه لشکرها ازان بالا فرو راند
اگر باد زمستانی کند باغ مرا ویران
بهار شهریار من ازو انصاف بستاند
شمار برگ اگر باشد یکی فرعون جباری
کف موسی یکایک را بجای خویش بنشاند
مترس ای جان اگر ترسی ازین محنتهای این منزل
که آب چشمهٔ حیوان ترا هرگز نمیراند
شکسته بسته تازیها برای عشقبازیها
بگویم هرچه میگویم شهی دارم که بستاند
چو من خود در نمی یابم سخن را خود کجا یابم
همان شاهی که داد این شمع شمعم را بگیراند
چو شمس الدین تبریزی شود مست و دیوانه
کسی عشق او حرفی ز لوح جان فرو خواند

هزج مثمن سالم

الا سر کرده از جانم ترا خانه کجا باشد
الا ای ماه تابانم ترا خانه کجا باشد
الا ای تو در ظاهر ز تن پنهان ای جان خاص
زهی پیدا و پنهانم ترا خانه کجا باشد
تو گوئی خانه خاقان بود دلهای مشتاقان
مرا دل بسته ای جانم ترا خانه کجا باشد
بود مه سایه او او نه چون مه میرسد سایه
مگو ای مه نمیدانم ترا خانه کجا باشد
نشان ماه میدیدم بصد خانه نگر دیدم
ازین نقش تمیزش بر بانم ترا خانه کجا باشد
بسی بر بام و در گشتم بسی بحر و بر گشتم
نمیدانم نمیدانم ترا خانه کجا باشد
گهی کوه و عریانم گهی نزد خلقانم
ز طفل و پیر پرسانم ترا خانه کجا باشد
گهی تحت و گهی فوقم گهی در شرق و گه در قم
گهی لرزان و نالانم ترا خانه کجا باشد
گهی غمگین و گه شادم گهی ویران گهی آبادم
گهی از نغمه گریانم ترا خانه کجا باشد
خمش گشتم خمش گشتم که چون ماهی درین شستم
چو از حیرت فرو مانم ترا خانه کجا باشد
الا ای شمس تبریزی توئی سرخیل عشاقان
مرا جانی و جانانم ترا خانه کجا باشد

هزج مثمن سالم

اگر خواب آیدم امشب سزای ریش خود بینید
بجای مغز و ریش و بالش همه مشت و لگد بینید
ازیرا خواب کژ بیند که آئینه خیالست او
که معکوس است تعبیرش اگر او نیک و بد بیند
خصوصا اندرین مجلس که امشب دیر بنشینید
دو چشم عقل با این بین که صد ساله رسد بینید
شب قدر است وصل او شب قبر است هجر او
شب قدر از شب قدرش کرامات و مدد بیند
خنک جانی که بر بامش همی چرخد بزیر امشب
شود همچون سحر خندان عطای بی عدد بینید
بروی خود بخاکی زن همی اندر چشم نامحرم
که حیف است آنکه بیگانه درین شب قد و خد بیند
شرابش همچو آبست و بن زرین گلستانش
که تا در گردن او مرد از غم حبل مسد بینید
ببری زد در گفتن چو آمد شب خمش باری
که هرکو گفت خامش شد بخود گفتا ابد بیند
هزاران نطق بگشاید هزاران نکته بنماید
ز خاصان همه عالم هزاران گون رسد بینید
نیامع حلم گوید هزاران هذله برگوید
چو بگشاید چو جوی او همه عالم احد بیند
یکی گوید یکی جوید یکی بیند یکی بوید
هم از اجزای او روید اگر جسم جسد بینید
نیاید پیش چشم او یکی موئی ز خشم او
به پیشش جمله نیک آید اگر گرگی ز ره بیند
خموش و خرم و شادان همی باشد همه دم او
چه غم دارد اگر بعضی همه بغض حسد بینید
خموشانه همی شد چو ز جام عشق می نوشد
جهان هر چه اندر وی همه اجزای خود بینید

هزج مثمن سالم

اگر صد همچو من گردد هلاک او را چه غم دارد
کسی عاشق نمی یابم که بی دل خسته کم دارد
مرا گوید چرا خشمت فریب بار از من باشد
بدان پیش خورشیدش همیدانم که نم دارد
چو اسماعیل پیش او بنوشم زخم نیش او
خلیلم را خبر دادم چه گر قصد ستم دارد
اگر مشهور شد شورم خدا داند که معذورم
که اسیر حکم آن عشقم که صد طبل علم دارد
مرا یار شکرناکم اگر بنشاند در خاکم
چراغم دارد آن مفلس که یار محتشم دارد
غمش در دل چو گنجوری بلم نور علی نوری
مثال مریم زیبا که عیسی در شکم دارد

چو خورشیدست یار من نمیگیرد بشب تنها
سپه سالار مه شبها که از استاره حشم دارد

مسلمان نیستم گبرم اگر باتست یک صنم دارم
چه دانی تو که در دولت چه ستان قدم دارد

ز درد او دهان تلخست هر یا که می بخشد
ز داغ او نکو بنگر که روی مه رقم دارد

بدر انها مه چون عاشق ز ترسان و مغز معشوق
ببرهانی چه گیرد دوزخی چون من شست پیچ خم دارد

خنک جانی که از خوابش بمالشها برانگیرد
بدان مالش بنوشادان او معتصم دارد

طبیبی جو که در هر انجمن خوش شد تلخ او را خوش
طبیبان را نمی شاید که عاقل متهم دارد

اگر پنهان متهم داری بجانی بند بیاری
کسی برخوردار از آن ساکه او را محترم دارد

خمش کن کز کلاه ندری زین بانقشا نعره غوغا
که غوص آنکسی باشد که او ساکن دم دارد

هزج مثمن سالم

برغبت عشق ورزیدن چه نفعی آن میسر شد
که اندر راه چالاکان بپا ماند نه در بستر شد

ز ظلمت خانه هستی هر آنکس کو برون آمد
درون حجره جانش ز نور حق منور شد

ترا کوثر ترا جنت مرا خاک در جانان
طواف کعبه معنی همیشه کوی دلبر شد

بکوچه مسجد آبادان ز محراب کم آمد
شریعت همچنان باقی مرا قرآن و دفتر شد

هلا ای زاهد خود بین چه پرسی عشق از من
ازین سر آنکسی آگاه است که او را داد رهبر شد

الا ای صوفی نشیمن بکنج صومعه بنشین
که در بر خرقه نیلی ترا با جبت برابر شد

تو با مسواک و سجاده بخلوتخانه مسکین
که کیش گبرکی ما را بحمد الله میسر شد

نداری ذره معنی اگر بر باشدت دعوی
چه محجوبی هم عیسی ز نااهلی که او خر شد

شما ایمان نگهدارید محکم ای مسلمانان
که مولانا همی گوید مسلمان بود و کافر شد

هزج مثمن سالم

بیا ای راحت جانم ترا خانه کجا باشد
بیا ای نوح دورانم ترا خانه کجا باشد

تو منظوری و هم ناظر تو پنهانی و هم حاضر
رموزت را نمیدانم ترا خانه کجا باشد

مرا مهجور میدارد ز غم در گریه و زاری
بگو ای ماه تابانم ترا خانه کجا باشد

تویی هم جان و هم جانان تویی شاه همه خوبان
ترا خوانم ترا دانم ترا خانه کجا باشد

مسلسل زلف مشکینت بزد بر راه دل و دینم
تویی سلطان خاقانم ترا خانه کجا باشد

خمش کن شمس تبریزی چنین فتنه انگیزی
مرا برهان زد بر هم ترا خانه کجا باشد

ببام عرش بر رفتم حدیث شوق تو گفتم
تو چون جانی و جانانم ترا خانه کجا باشد

هزج مثمن سالم

بهار آمد بهار آمد بهار خوش عذار آمد
خوش و سرسبز شد عالم اوان لاله زار آمد

ز سوسن بشنو ای ریحان سخنهای زبان آورد
بدست آب و گل بنگر که بی نقش و نگار آمد

گل از نسرین همی پرسد که چون بودی درین غربت
همی گوید خوشم زیرا خوشیها زان دیار آمد

سمن با سرو میگوید که مستانه همی رقصی
بگوشش سرو میگوید که یار بر و بار آمد

بنفشه پیش نیلوفر در آمد که مبارک باد
که زردی رفت و خشکی رفت عمر پایدار آمد

همی زد چشمک آن نرگس بسوی گل که خندانی
بلی گفتا که خندانم که یارم در کنار آمد

صنوبر گفت راه سخت آسان شد بفضل شه
که هر برگی که سر برزد چو تیغ آبدار آمد

ز ترکستان آن دنیا بنه ترکان زیبارو
بهندستان آب و گل بامر کردگار آمد

بهر بستان بلبل شیدا بر آمد بر سر منبر
که ای یاران آن کاره صلا هنگام کار آمد

شقایق زیب گلشن شد حقایق جلوه در شد
گل رعنا ازین شادی همه تن در نثار آمد

فراوان شمع در مجلس یاسمین گل و نرگس
از آنچه بود هر باری شگوفه صد هزار آمد

دل عشاق روشن شد هوا باغ و گلشن شد
هزاران ساقی زیبا بجام پر عقار آمد

ز شمس الدین تبریزی بده باده بخور روزی
که هر قطره ازان جرعه چو در شاهوار آمد

هزج مثمن سالم

بهار آمد بهار آمد بهار مشکبار آمد
نگار آمد نگار آمد نگار بردبار آمد

صبوح آمد صبوح آمد صبوح راح و روح آمد
هزاران ساقی مه‌رو بایثار عقار آمد

صفا آمد صفا آمد که سنگ و ریگ روشن شد
شفا آمد شفا آمد شفای هر نزار آمد

حبیب آمد حبیب آمد بدلداری مشتاقان
طبیب آمد طبیب آمد طبیب هوشیار آمد

سماع آمد سماع آمد سماع بی صداع آمد
وصال آمد وصال آمد وصال پایدار آمد

ربیع آمد ربیع آمد ربیع بس بدیع آمد
شقایقها و ریحانها و لاله خوش عذار آمد

کسی آمد کسی آمد که ناکس زو کسی گردد
مهی آمد مهی آمد مه و پنج و چار آمد

دلی آمد دلی آمد که دلها را بخنداند
میی آمد میی آمد که دفع هر خمار آمد

کجا آمد کجا آمد کزینجا خود نرفتست او
ولیکن چشم گه آگاه و گه بی اعتبار آمد

شهی آمد شهی آمد که جان هر دو یار آمد
به بندم چشم و گویم شد گشایم گویم آمد
رها کن حرف بشمرده که حرف بیشمار آمد
یکی خورشید تابنده و زنده نیست آینده

هزج مثمن سالم

که از سوز دل ایشان خرد از کار می ماند
سقای روح یک باده ز جام غیب در ده او
چو من هرگز نمی نالم دلم بیمار می ماند
درین دریای بی معنی [illegible]
نه این دکان نه سودا نه این بازار می ماند
چه شد ناصر عباد الله چه شد حافظ بلاد الله
شب یار و ز ایشانست کی بی اغیار می ماند
خبر این چرخ و زمین جان عجب جست بازاری

هزج مثمن سالم

تو هم ای دل من کم شو که آن دلدار می آید
نگویم یار را شادی کی از شادی گذشتست او
که کفر از شرم یار من مسلمان وار می آید
برای شکر این نعمت حدیث شکر بیرون شد
علمها تا نگون گردد که آن سالار می آید
در و دیوار این سینه همی در زد ز انوار

هزج مثمن سالم

میان بند و بخدمت در شبها این گوید
هزاران سیمبر بینی کشاینده بر و سینه
گراماند خبر از خود دران دم کو خبر گوید
حدیث عشق جان گنج حدیث هجران بوید
ولیکن عقل استاد است او شرح تر گوید
در آید سنگ در گریه در آید چرخ در کدیه

هزج مثمن سالم

چنان آمیختم با او که دل با من نیامیزد
نخست از عشق او زادم بآخر دل بدو دادم
قرارش از کجا باشد کسی از سایه بگریزد
سر زلفش همی گوید صلا از رو ترسن بازی
در انگشت پیش آتش چو شمع او بر فروزد
چو ذوق سوختن بینی گر شکیبی از آتش
همی گفتم زهی شمسی زهی لیلی نیامیزد
چو فرعم سوی اصل آید یقینم شد که وصل آمد

هزج مثمن سالم

برقص آید اندر بر در و دیوار در خسپد
در افتد غلغل شادی میان عاشقان آنگه
شهیدان عشقی افتاده چو شاهد وار در خسپد
اگر عکس جمال او بیفتد در ضمیر ایوان
همه دریا برقص آید که و کهسار در خسپد
دل نازک برگ گل کی از باد شود گردان
چه شد گر زاهدان عابدان اسرار در خسپد
غلط کردم من ای معنی بجای زاهد عابد

کفی آمد کفی آمد که دریا زو در آزو ریان آمد
نخود او در خواب بیدار همی آن یار غار آمد
کنون ناطق خمش گردد کنون عاشق عنبر آمد
همی در شب پی ما او سپهر جی مدار آمد
بیا امشب بجان بخشی ز زلف یار می ماند
جمال ماه نورافشان بدان رخسار می ماند
بگرد چرخ استاره چو مشتاقان آواره
به بختی تا کی افتاده دگه بیدار می ماند
شب نالان ببیداران بنالد بی خبر که بیماران
نهنگ شب درین دریا بمردم خوار می ماند
مدار انسان منجو ره از خاص و عام گرگ شب
به بین خرمن مبدع جانها اگر دیار می ماند
فلک بازار گیتی نیست و روستا گره گرد است
ولیک از نخیر ستان آن بازار و هنجار می ماند
کسی کو ذکر شمس الدین شنید از غایبان او
چو دیدش روی خوب او هم از گفتار می ماند
برون شو ای غم از سینه که لطف یار می آید
مرا از فر عشق او ز شادی عار می آید
مسلمانان مسلمانان مسلمانی ز سر گیرید
نخواهم صبر گر چه او گهی هم کار می آید
رود ای جمله صورتها که صورتهای نو آید
که اندر در نمی گنجد پس از دیوار می آید
بر آمد بر شجر طوطی که تا خطبه شکر گوید
به بلبل کرد اشارت گل که تا اشعار تر گوید
بسر در سبزه وحی آمد که تا جانش بود در تن
چو آن عنبر فشان قصه نسیم آن سحر گوید
گرامند آن لحظه که آن جان شب و صبح آن گوید
حدیث شکر شکر گوید حدیث غم جگر گوید
همه تسبیح گویانند اگر ماهست وگر ماهی
ز عرشش آید صد هدیه چو او درس نظر گوید
تهی کوزه همه اهل شب شیوه آموزد
دو چشمم ار بجادویی دو چشم چرخ بر دوزد
شما دلها نگهدارید یاری من مسلمانان
چو میوه زاید از شاخی از آن شاخ اندر آویزد
ز سایه خود گریزانم که نور از سایه نهانست
ز شمعش هم بگوید کجا پروانه تا سوزد
برای این من بازی لا و باش چنین بر شو
اگر آب حیات آید ترا از آتش انگیزد
چه دیدم شمع روی او بدیدم مشک بر گرد او
چو عقل شد غرقه وصلش سخن اندر نمی خیزد
خمش باش این زبان ان بیل که اندر راه عشق تو
ندانی انقدر یارا که گفتن از فرح ریزد
بتخلو خانه گر باشی ولد از در خسپد
هزاران نعره برخیزد که او یکباره در خسپد
حقیقت دان که این ساعت میان مجلس عشرت
زمین از تابش آن نور گردون وار در خسپد
چه جای غفلت و حیرت کز شوق جمال او
چه باشد گر ز حالت بدین گفتار در خسپد
اگر این خلق دنیا چون کر اند و کور از معنی
میان جمع آن رهبان که بازار در خسپد

خمش کردم ز بیم آنکه ناگه این سخن جائی
رسد کین شهر و بوم و بر همه مجنون وار در جنبد

هزج مثمن سالم

چو برقی میجهد چیزی عجب کان گلستان باشد
ازان گوشه چه می‌تابد عجب کان لعل کان باشد
چه هست از دور آن گوهر عجب ماهیست یا اختر
که چون قندیل روحانی معلق در آسمان باشد
عجب قندیل جان باشد درفش کاویان باشد
عجب این شمع جان باشد که نورش بیکران باشد
ایا ایدل برآور سر که چشم تست روشن تر
بمال آن چشم خوش بنگر که هر چه بینی آن باشد
گر از روزن درفشان گردی نور شمس تابان گردی
نگهدار از پریشانی تا میان بستان باشد
چو دیدی تابش رخ او فنا شو زیر پای او
از این بیضه مقبل زیر پا کیان باشد
چو ما اندر میان آئیم او از ما کران گیرد
چو ما از خود گران گیریم او اندر میان باشد
نماید کین جنبان جنبان است وی ساکن
نماند در مکان لیکن حقیقت لامکان باشد
چو آبی را بجنبانی میان نور عکس او
بجنبد برج و دیوار لیکن نی چنان باشد
نه آن باشد نه این باشد صلاح خود دو بین باشد
اگر همدم امین باشد بگویمش کان فلان باشد

هزج مثمن سالم

چه بو است این چه بو است این مگر آن یار می آید
مگر آن یار گلرخسار از گلزار می آید
شبی یا پرده عودی و یا مشک عبر سودی
و یا یوسف بدان رومی ازان بازار می آید
چه نور است این چه تابست این چه ماه و آفتاب است این
مگر آن یار خلوت جو ز کوه غار می آید
سبوی می چه میجوئی دهانش را چو می بوئی
تو پنداری که او چون تو ازان خمار می آید
چه نقصان آفتابی را اگر بیند او دو ره
چه نقصان حشمت مه را که بی استار می آید
چه خورد این جان درین مجلس که بیجان است اندر گل
ازان میخانه چون مستان نه هموار می آید
نخواهم شب نخواهم شب که آتش گیرد در یابش
که او در حلقه مستان چنین بسیار می آید
گلستان میشود عالم چو بشر بش میکند سیران
قیامت میشود ظاهر چو در اظهار می آید
همه چون نقش دیوارم چو جنبان میشویم آمد
که نور نقشها بر این دیوار می آید
گهی در کوی بیماران چو جالینوس میگردد
گهی بر شکل بیماران بحیرت زار می آید
خمش کردم خمش کردم که این بحران شعر من
ز شرم آن پری چهره باستغفار می آید

هزج مثمن سالم

خیال ترک من هر شب صفات ذات من گردد
که نفی ذات من در وی همه اثبات من گردد
ز حرف عین چشم او ز طرف جیم گوش او
نه شطرنج هفت اختر بحرفی مات من گردد
اگر زان سیب من بینی تو شکافد خور می آید
که عالم را فرو گیرد ز رو خبات من گردد
دگر مصحف بکف گیرم ز حیرت تا فتد از دستم
ز حسن عشر من خود اندیشه آیات من گردد
جهان طور است من موسی که من مدهوش و در رقصان
ولیکن این کسی داند که در میقات من گردد
خمس چندان بنالیدم که تا صد قرن ای عالم
بدین هیهای من بیچه بدین هیهات من گردد
برآمد آفتاب جان کجا خیزید ای گران جانان
که گر بر کوه ترا بام کمین ذرات من گردد

هزج مثمن سالم

دلا نزد کسی بنشین که او از دل خبر دارد
بسایه آن درختی رو که او گلهای تر دارد
درین بازار عطاران مرو هر سو چو بیکاران
بدکان کسی بنشین که در دکان شکر دارد
ترازو گر نداری پس ترا زو ره زند هر کس
یکی قلبی بیاراید تو پنداری که زر دارد
ترا بر در نشاند او بطراری که می آیم
تو منشین منتظر بر در که آن خانه دو در دارد
بهر دیگی که میجوشد میاور کاسه و منشین
که هر دیگی که میجوشد درون چیزی دگر دارد
نه هر کلکی شکر دارد نه هر زیری زبر دارد
نه هر چشمی نظر دارد نه هر بحری گهر دارد
نه هر شخصی بصر دارد نه هر برگی ثمر دارد
نه هر دریا خطر دارد نه هر شاهی کمر دارد
نه هر آهی اثر دارد نه هر راهی گذر دارد
نه هر مردی جگر دارد نه هر ابری مطر دارد
بنال ای بلبل دستان ازیرا ناله مستان
میان صخره و خارا اثر دارد اثر دارد
بنه سر گر همی گنجی که اندر چشمه سوزن
اگر رشته نمی‌گنجد ازان دان کو دو سر دارد
چراغست این دل بیدار زیر دامنش می دار
ازین آب و هوا بگذر که هواش شور و شر دارد
چو تو از باد بگذشتی مقیم چشمه گشتی
حریف همدمی گردی که آبی در جگر دارد
چو آبت در جگر باشد درخت سبز را مانی
که میوه تر دهد دائم درون دل سفر دارد
خمش کردم ز گفتن من شدم مشغول حال خود
که با دست این جهانی بباطن کشته تر دارد
چو شمس الدین تبریزی اگر داری خبر از دل
دلت در وادی حیرت یقین عزم سفر دارد

هزج مثمن سالم

دل من چون صدف آمد خیال دوست در باشد
کنون من هم نمی‌گنجم که در این خانه پر باشد

عجب دارم که میگوید حدیث حق که سر باشد
غذا ما از برون آید غذای عاشق از باطن
مسلم نیست عریانی مر آنکس را که عمر باشد
صلاح الدین بصید آید همه شیران شود صیدش

هزج مثمن سالم

وجود اندر فنا رفت و فنا اندر وجود آمد
دگر باره جهان شد پر ز بانگ صور اسرافیل
همه خاکیش پاکی شد زیانها جمله سود آمد
ندارد رنگ آن عالم ولیکن تاب دیده
از آن آتش مطبخ نصیب دیگ دود آمد
بسوز ای دل که تا خامی نیاید بوی عود از تو
یکی گوید که دیر آمد یکی گوید که زود آمد
ز صف بگذر نخست ای شاه هشتم نی خود در دست

هزج مثمن سالم

بیا دریای مطلق در و هر چه پلید آید
چه مقدارست عمر جان که گرید گوهر جان را
دو سه حرفی چو زمانه بر آن جمله کلید آید
یکی لوحیست لا یمحی درین یا خون مسیح
غلام همتم کو زود ریا مستفید آید
هزاران قطره کزین دریا بظاهر جوی دریا به
که از هر قطره محسابت هزاران او دو دید آید
خطر دارند کشتیها ز امواج موج هر دریا
نباشد منتظر سالی که تا ایام عید آید
چو شمس الدین تبریزی ترا نور دو چشم آمد

هزج مثمن سالم

ز طفل و پیر پرسانم که آن مه رو کجا باشد
ز حیرت سوی ارض اندر و هم جستم من از هر در
ندا آمد که آن مه رو نه در سفل و علا باشد
درین عشق و درین سعی اگر از زیر و از بالا
هنوزش می نیابم من اگرچه حق رهنما باشد
شدم حیران همی پویم و ره هر سوی می جویم
چو آن حیرت شود افزون قیاسی کن کرا باشد
درین ره هر که مرد آید و راه همراه درد آید
درین هم پر ز شیران ظفر خود تا کرا باشد
گذر از طی لب از هیکل بچشم سر مبین بنگر
در آن عالم که من رفتم نه من باشد نه ما باشد
خمش کن جان جلال جان شمس و دین کیهان

هزج مثمن سالم

دو چشم عشق پر آتش که و ز خون جگر باشد
ز بد جای کی نمی نالد دو چشم از غم نمی مالد
میان روز و شب پنهان لبش همچون سحر باشد
دو کاشانه است عالم را یکی محنت یکی دولت
ازین کان نیست سودی او اگرچه همچو زر باشد
دل از سودای شاه جان شهنشاهی کجا جوید
که او مست عشق آن همای نامور باشد
اگر عالم شکر گردد و دلش نالان چو نی باشد

ز شیرینی حدیثش تشنگان دیدست جان از لب
بر آرد از خود و خواهد که تا عاشق چون تشتر باشد
سبک رو همچو پیمان شو ز چشم خویش عریان شو
غلام او کسی باشد که از دو کون خر باشد
دگر باره سر مستان ز مستی در سجود آمد
مگر آن مطرب جانها ز پرده در سرود آمد
سر اندازان جانبازان دگر باره شب خیزند
ازین سبب پدید آمد که جانها زاد و بود آمد
ببین اجزای خاکی را که جان تازه پذرفتند
چو نوشد از جام رنگ آمیز شیرین سخن کبود آمد
نصیب تن ازین رنگست نصیب جان ز لذتست
کجا بیند که بی آتش کسی را بوی عود آمد
همیشه بوی یاهو هست ز رحمت از عودی آمد
کجا بیند طبیبی چون بلایش ز خم خلق خود آمد
چو شمس الدین تبریزی ز لطف غیب پیدا شد
هزاران بلبل معنی چه در گفت و شنود آمد
رسیدیم در بیابانی که عشق آنجا وی پدید آمد
ولی تو آفتابی بین که هر ذره پدید آید
هزاران قفل و هر قفلی بعرض آسمان باشند
شو و غازی بعذر آن که همه باره شهید آید
غلام موج آن بحرم که هم عنبر دهد هم خرم
یقین میدان که نام او جنید و با یزید آید
در آ ای جان و غسلی کن درین دریای بی پایان
امان یابند از موجی که زین بحر سعید آید
چو عارف را و عاشق را بود هر ساعتی عیدی
ز شوق روی او هر دم ز نو عیش جدید آید
روا باشد روا باشد که یار از ما جدا باشد
وز او لطف و وفا وز ما همه جور و جفا باشد
چو چرخ از عشق گردانم چو ابر بحر گریانم
مرا گفت او نمیدانی که جای من کجا باشد
ز عشقش بس بیمار رفتم مه خود بر سما بستم
درون جان بجو او را که بی جا را نه جا باشد
چه در جانش بجستم من و چون جستم ز جان و تن
زهی حیرت که عین او مرا وصل بقا باشد
ازین دریای حیرانی چو بردم صد در جانی
زهی دردی که او جان مرا اندر دوا باشد
زهی دردی که شد درمان زهی کفری که شد ایمان
که از یک جام آن دردی مرا صد گونه صفا باشد
ز سر گم دار همی زنده ز خود محض پاینده
چه بدری یقین میدان که زو شب را ضیا باشد
سعادت جو دگر باشد و عاشق خود دگر باشد
ندارد پای عشق او کسی کش عشق سر باشد
مراد دل کجا جوید بقای جان کجا خواهد
که او خواهد که هر لحظه ز حال بد بتر باشد
نه روز آرد بخت میخواهد نه شب آرام میجوید
بذات حق که این عاشق ازان هر دو بدر باشد
ز دریا نیست جوش او که دریا بست قیمت او
قبا کی جوید آن جانی که کشته آن کمر باشد
اگر عالم سیاه گردد نجوید سایه اش عاشق
اگر معشوق نی گردد گداز آن چون شکر باشد

هزج مثمن سالم

چو جان بی‌نظر باشد روانی نظر چه بود
نظر در روی شه باید چو آن نبود دگر باشد
کمر بندم چو نی پیشت اگر گویی شکر چه بود
بگفتم سیمبر من خبری لیکن ببیش بی‌خبر بود
سفر بوده است اصل او نه تند خبر سفر چه بود
جان عقل کلی را ز عقل خبر چون بود
دگر کاری نداری تو دگر بی یاد سر چه بود
چو کور افتاد چشم و آن گوش آن نقل شد کلی

هزج مثمن سالم

ببوی آنکه دلدارم چو شاخ گل ببار آمد
بهار آمد بهار آمد که عالم بوی جان گیرد
ازان ذرات موجودات مست و بیقرار آمد
ازان میخانه باقی که باشد شاه ساقی می
مگر بابا در آمیزی که قند قندبار آمد
بنوش اسرار اگر مردی نه نامردان نامحرم

هزج مثمن سالم

عروسی دارد این عالم که بستان پر جهیز آمد
بیا در بزم سلطان بین که جرعه خاک خندان بین
با ستیزه جام می خور که هنگام ستیز آمد
بیا ای پاک مغز من ببو گلزار مغز من
که تیغ و خنجر سوسن دو بین بیکار تیز آمد
زمین بشکافت بیرون شد ازان خنجرش خواندم
بهر شاخ پر حلوا ایشان کفچلیز آمد
خمش باش و بجو عصمت سفر کن جانب حضرت

هزج مثمن سالم

میان بند بعشرت را که یار اندر کنار آمد
بشارت می‌دهم یاران که کار افتاد مستان را
که زو عالم بهشتی شد هزاران نوبهار آمد
چو او آب حیات آمد چرا آتش برانگیزد
چو آهو چشم خونخواره چه شیر اندر شکار آمد
چه کار جان بجان آمد ندای الامان آمد
که هر کو از عشق برگیرد بآخر شهسوار آمد
نه اول ماند نه آخر مرا در عشق آن فاخر

هزج مثمن سالم

بجوز زر کوبست آن لب رخ من سیمکوب آمد
از او کو حسن بدارد هر آنکو دل نگهدارد
کجا خورشید را هرگز ز مرغ شب غروب آمد
برو از خویش اینجا نه ببین آن زهر شالم
حکایت میکند زنگت که جاسوس قلوب آمد
تن تو همچو خاک آمد دل تو تخم پاک آمد
چه خوردی تو که قاروره پر از خلط و رسوب آمد
صلاح الدین یعقوبا جمال بخش زین کوبان

هزج مثمن سالم

ز شمس الدین تبریزی مقیم عشق میگوید
سر از بهر هوس باشد چو خالی گشت سر چه بود
مرا رسید صفرایی که گر مرد شکر خایی
از یرا اصل جسم تو ز زهر قاتل افتاده است
دو سه سطر است میخوانی ز سر تا پا و پا تا کی
سپاس و شکر یزدان که یارم غمگسار آمد
گل خندان به پیروزی شگفت از باد نوروزی
ز جام عشق یک قطره نصیب خاک آدم شد
بگو با شمس تبریزی که تا کی این شکر ریزی
شکایت‌ها همیکردی که همچون برگ ریز آمد
ز رعد آسمان بشنو تو آوازه دهل یعنی
بگوش غنچه نسیم و فر همیگوید که با عهد
سپاه گلشن و ریحان بحمد الله مظفر شد
چو حلواهای آتش شد از دیگ چه بین جوش
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
صلا یا ایها العشاق کان مه رو نگار آمد
قیامت در قیامت بین نگار سرو قامت بین
بیا ساقی دگر باره بکن عشاق را چاره
رود جان با اندیشش شمشیر و کفن پیشش
اگر چه لطف شمس الدین تبریزی گذر دارد
صلا جانهای مشتاقان که آن دلدار خوب آمد
هر آن کین عشق بگریزد حقیقت خون خود ریزد
تو چه بشنیدی گفتی بگو تا شب کجا خفتی
ز بینایی بگو دیدی مگر خواب گران دیدی
صلا زندان دگر باره که آن غلغله تمام آمد

خداوندا چرا چندین شمعی اندر سفر باشد
سفر از خویشتن باید چو با خویشی سفر چه بود
که تو دانه شکر بینی دگر گویی زمین تبر چه بود
دران دریا که خون آشام عقل مختصر چه بود
بعنبر خانه سودای آن جاکو جگر چه بود
نگار مهر ور قامم بشادی نغز یار آمد
بنال ای جان بلبل عاشق که نوبت گلعذار آمد
شرابی خورده ام جانا که عقلم بیقرار آمد
مباش از عنکبوتی کم که آنگه پرده دار آمد
کنون برخیز و گلشن بین که همچون گل گریز آمد
که باغی رفت از نصرت نسیم مشک بیز آمد
برغم هر خر کاهل که مشک او گمیز آمد
بیک دم از عدم لشکر باقلیم جهیز آمد
که نبود خواب لذت چو بانگ خیز خیز آمد
مکن با وهم همراهی که او کج رست خیز آمد
که بزم روح گسترده و باده بی خمار آمد
چو او باشد قرار جان چرا جان بیقرار آمد
که لشکرهای عشق او بدروازه حصار آمد
که عاشق همچو نی آمد عشق او چو نار آمد
ز باد و آب و نار و خاک جان بر چهار آمد
بخاک پای آن دلبر که آنکس سنگ و چوب آمد
برو جاروب بستان کو لا اللبس خانه روب آمد
هوسها چون بلخها شد نفسها چون جنب آمد
که او خورشید اسرار است علام الغیوب آمد
اگر تلبیس بود دارد همان است او که باز آمد

زرندان کیست آن کاو که پیش شاه خونخواره
میان ننهد دگر یاره که اینک وقت کار آمد
بیا ساقی سبکدستم که من بار دگر مستم
بجان تو که تا هستم مرا عشق اختیار آمد
چو گلزار ترا دیدم چو خار و گل بروئیدم
چو خامم سوخت در عشقت گلم بر تو نثار آمد
بیا بی فتنه انگیزی ز فتنه باز نگریزی
ولیک این بار دانستم که یار من عیار آمد
اگر بر روز نه یارم رخ دیگر به پیش آرم
ازیرا رنگ رخسارم ز دردش آبدار آمد
تو ای شاها که دیرینه مقامت هست این سینه
نمیگوئی کجا بودی که جان بی تو نزار آمد
شهم گوید ورم چون شتم تو بیداری که گم گشتم
نمیدانی که صبر من غلاف ذوالفقار آمد
مرا ابر بدیه خون آمد غزل پر خون برون آمد
هر بیداری من صلاح الدین بسوی آن فی یار آمد

هزج مثمن سالم

مرا عاشق چنان باید که هر باری که برخیزد
قیامتها ز آتش ز هر سوئی برانگیزد
دلی خواهیم چون دوزخ که دوزخ را فرو سوزد
دو صد دریا بشوراند ز موج بحر نگریزد
فلکها را چو مندیلی بدست خویش درپیچد
چراغ لایزالی را چو قندیلی درآویزد
چو شیری سوی جنگ آید دل او چون نهنگ آید
بجز خود هیچ نگذارد و با خود نیز بستیزد
چو او از هفتمین دریا بکوه قاف رو آرد
ازان دریا چه گوهرها کنار قاف درریزد
چو هفصد پرده دل را بنور خود بسوزاند
ز عرشش این ندا آید بنامیزد بنامیزد
الا ای شمس تبریزی به بیداری شب خیزی
شود هر ذره خورشیدی که با مهر تو آمیزد
چو شمس الدین تبریزی شود سرمست جام حق
هزاران گوهر معنی بفرق ما فرو ریزد
خمش چندان الفکر کن دریابی صلاح خود
بگو با من که هر سیلی چرا از نیها به بر بیزد

هزج مثمن سالم

مرا عهدیست با شادی که شادی آن من باشد
مرا قولیست با جانان که جانان جان من باشد
بخط خویشتن فرمان بدستم داد آن سلطان
که تا تخت است و تا بخت است او سلطان من باشد
اگر هشیار و گر مستم نگیرد غیر او دستم
وگر من دست خود خستم هم او درمان من باشد
چه زهره دارد اندیشه که گرد شهر من گردد
که قصد شهر من دارد چو او خاقان من باشد
نبیند روی من زردی به اقبال لب لعلش
بمیرد پیش من رستم چو او دستان من باشد
بدرم زهره را زهره خراشم ماه را چهره
برم از آسمان مهره چو او کیوان من باشد
بریزم ساغر شه را بدرم جبه مه را
وگر خواهند تاوانم هم او تاوان من باشد
چراغ و چرخ گردونم نه اجرا خوار خورشیدم
امیر گوی چوگانم چو دل میدان من باشد
منم مصر و شکرخانه چو یوسف در برم گیرد
چه جویم ملک کنعان را چو او کنعان من باشد
چو یوسف در برم گیرد هزاران مصر پیش آرم
چو بوی پیرهن یابم جهان بریان من باشد
زهی حاضر زهی ناظر زهی حافظ زهی ناصر
زهی الزام هر منکر چو او برهان من باشد
یکی خاصیت در عالم که زنگش آید از صورت
بپوشد صورت انسان چو او انسان من باشد
بلا هست ار من مجنون بجنبانید زنجیرم
مرا هر دم سری شد چو او در جان من باشد
سخن بخش زبان من چو باشد شمس تبریزی
تو خامش تا زبانها خود جهول حسان من باشد

هزج مثمن سالم

مه دی رفت و بهمن رفت ساقی نوبهار آمد
زمین سرسبز و خرم شد روان لاله زار آمد
درختان بین که چون مستان همه گنجید سر جنبان
صبا برخواند افسونی که گلشن بیقرار آمد
سمن را گفت نیلوفر که پیچاپیچ من بنگر
چمن را گفت اشکوفه که فضل کردگار آمد
بنفشه در رکوع آمد چو سنبل در خشوع آمد
چو نرگس چشمکش میزد که وقت اعتبار آمد
چه خورد آن بید سر جنبان که از مستی سبک شست
چه دید آن سرو خوش قامت که رفت و پایدار آمد
قلم بگرفته نقاشان که جانم مست کفهاشان
که تصویرات زیباشان جمال شاخسار آمد
هزاران مرغ شیرین پر نشسته بر سر منبر
ثنا و حمد میخوانند که وقت انتشار آمد
چو گوید مرغ جان هو هو بگوید فاخته کوکو
بگوید چون نبردی بو نصیبت انتظار آمد
بفرمودند گلها را که بنمایند دلها را
نشاید دل نهان کردن چه جلوه یار غار آمد
به بلبل گفت گل بنگر بسوی سوسن اخضر
که گرچه صد زبان دارد صنوبر رازدار آمد
جوابش داد بلبل که بگفتن راز من کم رو
که آن عشقی که من دارم چو تو بی زینهار آمد
چنار آورد رو و زر که ای ساجد قیامی کن
جوابش داد کین سجده مرا بی اختیار آمد
منم حامل انارست که مستان بند ضربت
مرا باطن چو نار آمد ترا ظاهر چنار آمد
برآمد زعفران مرخ بسان عاشقان بر رخ
برو بنفشه و گل گفت اخ کان مسکین نزار آمد
رسیدن آن ماه اجباب و سیب لعل خندان رو
ابکل گفت او نمی داند که در بن سنگسار آمد
چه سیب آورد این عودی که نیکو طعم از خوی
برای امتحان او ز هر سو سنگسار آمد

بسی سنگ اندرو مند چو صادق بود بخندد
زلیخا گر درید آندم گریبان تن یوسف
که من منصور آویزان شاخ دار الرحمن
الا ای شمس تبریزی توئی سبزی ابر نیسان
مرا دلبر چنان باید که جان مرا که او گیرد
خداوندا تو میدانی که جانم از تو نشکیبد
بلا بس کن بلا بس کن این عشقی که بر تابی
زهی شاه جهان من زهی خاقان جان من
نباشد عیب پیدا آن ترا خانه کجا باشد
نگفتی من نگه دارم وفا را من خبر دارم
درین آتش کبابم من خراب اندر خرابم من
دل من در فراق جان چو ماهی سر زده پیچان
خریدی خانه دل را دل آن تست میدانی
قمر در دست تدبیرم بیا ای ماه شبگیرم
بر آر از عشق یک فتنه که مردم راه گیرند
مسلم گشت دلداری ترا ای تو دل عالم
خمش کوته کن ای خاطر که علم اول آخر
همی بینیم ساقی را که گرد جام میگیرد
چو حرص کرد ماه یاران شد تا بسوزاند
ز گردش فارغست آن [illegible]
ازین جمله گذر کردم بده ساقی یکی جامی
بلطف خویش مستش کن خمش جام الستش کن
بده زان باده خوشبو که مستش مستقی تو
نگه کردم اگر شاکر توئی اول توئی آخر
یکی گوئی همیخواهم که در دلش نظر دارد

چرا شیرین نخندد خوش که از خسرو نثار آمد
پی نخچیش ز بازی دان که کشتاف سرار آمد
مرا دور از لب شستان چنین بوس و کنار آمد

کلوخ اندر خور بادان برای خواندنی باشد
خورد سنگ و فرو ناید که من آن نخچه شاهی
هلا ختم است بر بوسه نهان کن خال حبشی

بحر هزج مثمن سالم

مرا مطرب چنان باید که زهره پیش او میرد
از یرا هیچ ماهی را همی از آب نگریزد
نشاطی میدهد نی غم فسونی میکند بی رو

یکی پیمانه دارم که بر دریا همی خندد
زهی هستی که تو داری نهی هستی که من دارم
یکی لعلی بمن دادی که ارواح ملایک را

بحر هزج مثمن سالم

نشانی ده اگر یابیم آن اقبال ما باشد
ببین در رنگ رخسارم ببینش این وفا باشد
چه باشد ای شه خوبان تنی کز سر جدا باشد
بگرد نقش تو گردان مثال آسیا باشد
هر آنچه هست در خانه ازان کدخدا باشد
بپرس ای شاه کشمیرم کسی کاشنا باشد
بشهر اندر کسی ماند که جویای فنا باشد
مسلم گشت جان بخشی ترا او ندم ترا باشد

تو خورشید جهان باشی ز چشم ما نهان باشی
بیا ای لعل لعل لب دلم گم شد ازین قالب
بگفتم ای دل مسکین چه ترسی زآتش کین
خروش و جوش هر مستی ز جوش خم می باشد
تماشی کان تعجب نبود روان امراز از خانه
خود او پیدا و پنهانست جهان نقش است جای اوست
زند آتش درین بیشه که بگریزند نخجیران
که دریا با نشستگا فیدان بود چالاکی موسی

بحر هزج مثمن سالم

ز زر پخته بوئی بر که سیم اندام میگیرد
چو پخته کرد جانها را اگر او خام میگیرد
برای حجت جان که چون ایام میگیرد
زالعاصت که این عالم بران انعام میگیرد
خراب می بر پیش کن که بی آرام میگیرد
از یرا آفتابی کو همه بر بام میگیرد
چو تو پنهان شعی شادی غم و سرسام میگیرد

وگر دل را نمیباشد و گر جان می نیارامم
دل بیچاره مفتون شد خرد افتاده مجنون شد
شهی که کان و دریا را زکات از وی همیخواهد
شبی گفتی بدلداری شب ترا رفو گردانم
کشا خسب حقایق را بدبی حفره عشق بجان را
نهان از ره زنی باشد نهان بنیاد حق نقش
دلم سیست ای جان ای که هم تو گوئی ای

بحر هزج مثمن سالم

جفای دوستان با هم ز از بهر نثار آمد
که این تشریف آید زیرش کز منصور دار آمد
درون سینه زن پنهان چو می کان هشیار آمد
شقایقها و ریحانها ز خوبی حیش عذار آمد
دل دیوانه دارم که بند و پند نپذیرد
ترا هستی همی زیبد مرا مستی همی گیرد
وصف یار بستانند مبارد بر سر ابجد
زهی بی خان و بی مان من چه بیرون شد از حد
تو خود این را روا داری نگه این کیمیا باشد
دلم وداع شما دارد یقین پیش شما باشد
بیا بر جای خویش بنشین دلم گفتا خطا باشد
سبکباری هر آهن تو آهن ربا باشد
درون مسجد الاقصی سگ مرده چرا باشد
ببندیش این چه سلطانست مگر نور خدا باشد
مگر آتش بگریزد که ابراهیم ما باشد
قبای شه نگاه فیدان زنور مصطفی باشد
بیان کرده بود عاشق چو پیش شاه لا باشد
که آن ماه دل و جانها بگرد بام میگردد
بدست اوست آن دانه چو گرد دام میگردد
بگرد کوی هر مفلس برای دام میگردد
چو سنگ آسیا جانم بران پیغام میگردد
همی آشامش کز ابر او خیال آن آشام میگردد
چه نقصان مهربانت را که همون صبح و شام میگردد
حدیث خفته چه بود که بر احلام میگردد
نمیخواهم نه هر سندی که دیده پر هنر دارد

دلی سنگین نمیخواهم که پندارد گهر دارد
ز خود و منی جدا گشته پر از عشق خدا گشته

بحر هزج مثمن مصنع تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

همو در سر همو در سر و زین سر جمله نادانند
به دیدندی جمالش را جمال ذوالجلالش را
ولیکن نیست از آن سو بدیشان سیر آسانند
ازینجا کاندرین حضرت معنی نسبت شان الفت
ترا زان چه که هر سوئی بگیرد زین هم خامانند
رها کن مسند و بالش به اهل علم بدانش
ترا خواجه چه کار آنجا که سربازان حضیرانند
ولی زین جمع با آن گنج رکن همچو آگاهان

هزج مثمن مصنع

درآ درین بیخویشی کین بیخویشان غریبانند
چه دریاها که می نوشند و دریاها همی جوشند
ورای گنبد گردان براق جان همی رانند
ایا درویش با تمکین سپاس ال گر وز زرین
اگرچه خلقی اندیشان ولیکن شاه و سلطانند
علم داران عالم را یکی جبه نه بستانند
مثال بهره و پرده بدین برات لیس شاهانند
چو خورشید ند روشن دل جهان را نور می بخشند
شده بیرون ز آب و گل ز زیبائی چو بستانند
چه گویم در بیان آید یکی شمه برهان شان

بحر هزج مثمن اخرب تقطیعه مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن

تا مطرب جانها را در شوق هوا گوید
برخیزد که چون نی ره عالم بخروش آید
وارسته ز درد و غم خوش هایی نوا گوید
بی پیش لب ساقی بیاره همی پرسد
کان جا که جان آمد دل یارب رضا گوید
رفتی و خبر کردی باز آمدنت چونست

هزج مثمن اخرب

آن چشم کجا خسپد کو چو تو شهی یابد
ای عاشق خوش مذهب بنهان مخسپ امشب
گنجیست تو شب خیزی از مه کلهی یابد
در خدمت شه باشد شب بهره مه باشد
آموخت که یوسف را در قعر چهی یابد
آن اشتر بیچاره نومید شد است ار چه
باشد ز شب قدرت شالی سیهی یابد
زان نعل تو در آتش کردند درین سودا
تا ماه بلند تو با مه شبهی یابد
امشب شب قدر آمد خاموش شو و خدمت کن

هزج مثمن اخرب

امروز قد سروت بالای دگر دارد
امروز خود آن ماهت در چرخ نمی گنجد
دانم که ازو عالم غوغای دگر دارد
آن آهوی شیر افگن پیداست در آن چشمش

دلی همچون صدف خواهم که در جان گیرد آن گوهر
ز بال شهباهی عم فاضل بالنده عنبر دارد
رهی دریا که اندر وی همه غرقند و حیرانند
چو ماهی زنده در دریا و دریا را نمی دانند
همو اول همو آخر همو ظاهر همو باطن
ولیکن بهره و غیرت بهر ایمان گونه در بانند
شدندی جملگی گوهر از آن دریای جان پرور
چو بچه بیچ دریاشان لقب هینی که دریانند
شراب از دست ساقی آتشین گر تو نخستی بین درکش
نشستند در دوران آمد کنون ایشان جان بی جان زانند
چو خونریزی بود آنجا کجا باشد محل سر را
وره آدمیه کانجا همه شیران نغرانند
ورای پرده جانب والاخلقان کین نهانانند
ز زخم تیغ فرد عیبه همه جانند و بی جانند
تو از نقصان حال زیستی نگوئی خیل اندیشی
اگرچه چوب کرخانه شوند و انا اند و نادانند
دران دریا همه مرجان یکی توسنه همچو جان جانانند
میان نرم زندان شهان کنج ایشان جمله مردانند
ملوکانند درویشان مستی جمله بیخویشانند
از آنکه شاه شاهانند و در صورت پریشانند
شهان جمع با تمکین شده بیزار از تحسین
بهشت عدن ایشان را شده حوران رضوانند
همی دانند سر ایشان شده حاصل
چو خورشید جهان آرا جهان جان جانانند
ز گنج عشق زر ریزند غلام شمس تبریزند
زکان لعل یاقوتند و در کان جان کانانند
آن ساقی شیرین لب بخندد و پا کوبد
تا در بر آن خورشید پا کوبد پا کوبد
جانها که ز تن رفتند خوش سوی چمن رفتند
تا جان غزنیم را در زر و غنا گوید
آخر چه بدر بینی باز احوال دیقانند
گر باز سرآئی دل راه بلا گوید
خاموش که شمس الدین تبریز قصه سماع آمد
تا این ترنجها را در حوض جرا گوید
امشب عجب است ای جان گر خواب بیابد
کان یار بهانه جوید تو گنهی یابد
من بنده آن صادق کو بر تو بود عاشق
تا از بلا ماه علی چون مه سپهی یابد
بر زلف شب آن نجار چون لولوسن باری
میگردد و در خرمن تا هشت کهی یابد
بالش چو نمی یابد از اطلس وحی تو
تا هر دل سودائی از تو شرهی یابد
اندر پی خورشیدش شب رو بی امید است
تا هر دل الکی ره اللّه ولی یابد
امروز جهان تو سیمای دگر دارد
امروز لب نوشت حلوای دگر دارد
امروز گل لعلت از شاخ دگر رستست
وان غنچه چون حقه مینای دگر دارد
امروز نمیدانم نقشه ز چه پهلو خاست
کو از دو جهان بیرون صحرای دگر دارد

ور سر نبود عاشق سرهای دگر دارد
ور پای نهی چشم او راهی بجهت میشید

گر بهتر ازین سودا سودای دگر دارد
در عشق و بعالم را من زیر و زبر کردم

امروز دلم در دل فردای دگر دارد
گر شاه صلاح الدین تنهاست عجب نبود

هزج مثمن اخرب

هر چند که جور تو بس تند قدم دارد
ای نازش حور از تو وی تابش نور از تو

آخر حشم حسنش صد طبل و علم دارد
بس عاشق آشفته آسوده و خوش خفته

گفتا بصدف مانی کو در بشکم دارد
تا نشکنی ای شیدا آن در نشود پیدا

هزج مثمن اخرب

نور ازلی بود او از شوق لقا آمد
بی حرف و زبان گفتم اسرار بکام دل

حرفش همه جان معنی در صورت ما آمد
بی حرف چه میگویم این هست چه میجویم

کین صورت تن باری پرورده جفا آمد
خواهی که وفا یابی بگذر ز جفا کاری

هزج مثمن اخرب

وی نفس جفا پیشه هنگام وفا آمد
بگشای در روزن بگشای در توبه

برروی بر آن آبی میقات صلا آمد
زین قبله بجو نوری تا شمع لحد باشد

سود است نکند حسرت آنگه که قضا آمد
شمس الحق تبریزی تو نور معلائی

هزج مثمن اخرب

تن گرد و چه افشاند جانان جهان آید
مسکین دل آواره آن گم شده یکباره

با چند بجسم بسته در حبس میان آید
دل مریم آبستن یک شیوه کند با من

این رقص کنان گرد و آن دست زنان آید
ای نور دل آدم هر جا که نهی مقدم

هزج مثمن اخرب

بشنو که چه میگوید بنگر که چه دم دارد
گر جسم تنگ گردد جان تو سبک گردد

کو ملک ابد بخشد کو تاج و علم دارد
ای دل که جهان دیدی بسیار بگردیدی

شرطست که همچون نور بر گرده قدم دارد
ای مرکب خود گشته وی گرد جهان گشته

آن سینه که اندر خود صد باغ ارم دارد
من سیم تنی خواهم من هیچ نمی خواهم

هزج مثمن اخرب

گر پا نبود عاشق پا تیر ازل برد
آنگاه ز بندگان در دریای گهر دارد

رفت این دل سودائی گم شد دل سودایم
آنجاش چه جستم من کو جای دگر دارد

امروز دلم عشقست فردای دلم معشوق
کز غیرت حق هردم لالای دگر دارد

آنکس که ترا دارد از عیش چه کم دارد
وانکس که ترا بیند ای ماه چه غم دارد

از رنگ بلور تو شیرین شده جور تو
ای آنکه رخ همچون مه بنگر چه حشم دارد

گر زانکه حشم نبود خورشید بود تنها
در سایه آن زلفی کو حلقه و خم دارد

گفتم به نگار من کز جور مرا مشکن
آن در ز بت من باشد یا شکل صنم دارد

شمس الحق تبریزی بر لوح چو پیدا شد
والله که بسی منت بر لوح قلم دارد

ای دل ز چه میپرسی کان مه ز کجا آمد
تا کام ز حرف جان با نون نوا آمد

بنگر که همان وقتست گر عاقل و هشیاری
حرفی که از او آدم بر اوج سما آمد

بر جه ز سر صورت گر معنی دل خواهی
زان رو که ز نای دل در عین صفا آمد

خامش که اگر یاری تیغ زره و خبر داری
در بر در و مشو ساکن هنگام غزا آمد

ای خفته شب تیره هنگام دعا آمد
پرداخته کن خانه هین نوبت ما آمد

از جرم و جفاجوئی چون بت بکشی کوئی
آن گوهر شب کشتن چون نور خدا آمد

زین قبله چه یاد آری چون رو به بلند آری
خورشید ز مهر تو بر اوج سما آمد

آن صبح سعادتها چون نور فشان آید
آنگاه خروس جان بر بانگ و فغان آید

خور نور برافشاند این صبح برافشاند
چون بشنود این چاره خوش رقص کنان آید

جان بقدم رفته در کتم عدم رفته
عیسی ز ره تن در گفت زبان آید

دل نور جهان آید جان در لمعان آید
آن جاه و مکان در دم بی جا و مکان آید

شمس الحق تبریزی تا دید ولی روبیت
از پرتو نور تو بی نام و نشان آید

آن عشق که از پاکی از روح حشم دارد
هر چند که صد لشکر در کتم عدم دارد

گر مانده تو در گل رو آر بصاحب دل
بنمای که را دیدی کز عشق رقم دارد

آن عشق همیگوید کانکس که مرا جوید
باز آی بخورشیدی کز سینه کرم دارد

آن سینه سیمینه صیقل ده آئینه
بیزارم از آن شستی کو سیم و درم دارد

القاب صلاح الدین بر لوح چو پیدا شد
انصاف بسی منت بر لوح و قلم دارد

ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد
ای دوست قمر خوشتر یا آنکه قمر سازد
در بحر عجائبها باشد بجز از گوهر
اما نه چو سلطانی کو بحر و درر سازد
جز آب دگر آبی از نادره دولابی
بی شیوه و بیخوابی او قوت جگر سازد
بی علم تبان کردن یک صورت گرمابه
چون باشد آن علمی کو عقل و خبر سازد
جانهاست بر آشفته ناخورده و ناخفته
از بهر عجب بزمی کو وقت سحر سازد
بی علم نمی‌تانی کز پیه کشی روغن
بنگر تو در آن علمی کز پیه نظر سازد
ای شاد شبانگاهی کان حسن تو بر ماهی
برگرد میان من زو دست کمر سازد
میخندد این گردون بر سبلت پر نقشان
خود را بی روزنه جز آن مسخره خر سازد
آن خر بنبال جو در زر فکند خود را
نخاخل بود از شاهی کز سنگ گهر سازد
بس کردم بس کردم من ترک نفس کردم
خود گوید جانانی کز گوش و بصر سازد

هزج مثمن اخرب

ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد
خوبی قمر بهتر یا آنکه قمر سازد
بگذار قمرها را بگذار شکرها را
گو چیز دگر داند او چیز دگر سازد
ای باغ تویی خوشتر یا گلشن گل در تو
یا آنکه برآرد گل صد نرگس تر سازد
ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش
یا آنکه بهر لحظه صد عقل و نظر سازد
جان و تن و عقل و دل پیدا کند از قدرت
در قطره آب حیوان صد چشم و بصر سازد
ای عشق اگرچه تو آشفته و پرتابی
چیزیست که از آتش بر عشق کمر سازد
آن جمله گهرها را اندر شکند در عشق
وآن عشق عجایبها هم چیز دگر سازد
من والشده آنم آشفته و حیرانم
گاهیم بسوزاند گاهیم شرر سازد
دریای دل از لطفش پر خسرو و شیرین
از قطره اندیشه صد گونه گهر سازد
شمس الحق تبریزی صد گونه کند دل را
گاهیش کند تیغی گاهیش سپر سازد
شمس الحق تبریزی چون شمس دل ما را
در فعل کند تیغی گاهیش سپر سازد

هزج مثمن اخرب

ای دل بفشان و جان یعنی نمی ارزد
بی سر شو و بی سامان یعنی نمی ارزد
در عشق چنان چوگان میباش بسر گردان
چون گوی درین میدان یعنی نمی ارزد
بی پا شد و بی سر شد تا مرد قلندر شد
شاباش زهی ارزان یعنی نمی ارزد
چون آتش نو کردی عقلم بگرو کردی
خاک تو ام ای سلطان یعنی نمی ارزد
چون مردم دیوانه ویران کنم این خانه
آن وصل بدین هجران یعنی نمی ارزد
بر عشق گرو کشتم من قربان تو گشتم من
آن عهد بدین قربان یعنی نمی ارزد
تا دل به قمر دادم از گردش او شادم
چون چرخ شدم گردان یعنی نمی ارزد
تا وصل شکر ریزی شمس الحق تبریزی
در وصل تو دادم جان یعنی نمی ارزد

از لعل لب قندش یک بوسه چو دزدیدی - برخیز ز لعل و کان یعنی نمی ارزد

هزج مثمن اخرب

آن را که درون دل عشق و طلبی باشد
گر دل بگشاید در آن را سببی باشد
رو بر در دل بنشین کان دلبر پنهانی
وقت سحری آید یا نیم شبی باشد
آن دیده کزین دیده ایوان دگر بیند
صاحب نظری باشد شیرین لقبی باشد
جانی که جدا گردد جویای خدا گردد
او نادره باشد یا بوالعجبی باشد
آنکس که چنین باشد با روح قرین باشد
در ساعت جان دادن او در طربی باشد
پایش چو بسنگ آید دریش بچنگ آید
جانش چو بلب آید با قند لبی باشد
چون تاج ملوکانش در چشم نمی آید
او بی پدر و مادر در عالی نسبی باشد
خاموش بهر جای اسرار مکن پیدا
در جمع سبک روحان بولهبی باشد
من بازرهش کردم تا حضرت او در دل
شرحی بفرستد نو در روی طلبی باشد

هزج مثمن اخرب

ایمان بر کفر تو ای شاه چه کس باشد
سیمرغ فلک پیما پیش تو مگس باشد
آب حیوان ایمان [illegible] کفران
بر آتش تو هر دو مانند خس باشد
جان را صفت ایمان باشد وین جان نفس جان را
مرغ فرقه عمان شد چه جای نفس باشد
شب کفر و چراغ ایمان خورشید چو شد رخشان
با کفر نگفت ایمان رفتیم که بس باشد
ایمان مسیحی این را بنفس رخ فرزین را
وان شاه تو آمین را چه جای فرس باشد
ایمان [illegible] آن کفر [illegible]
چون شیخ تنت باشد نی شیخ تو پس باشد
شمس الحق تبریزی ای تو چنین بالا
تا خویش من یا هر جا خود دست مرس باشد

هزج مثمن اخرب

از سرو مرا بوی بالای تو می آید
وز ماه مرا رنگ سیمای تو می آید
هر نور که آید او از روی تو زاید او
می مژده دهد یعنی فردای تو می آید
هر گه ز تو بگریزم با عشق تو بستیزم
اندر سرم از شش سو سودای تو می آید
اندر دل آوازی پر شورش و غمازی
آن ناله چنین دانم کز نای تو می آید
زیر فلک اطلس هشیار نماند کس
زیرا که ز پیش و پس هیهای تو می آید
هر بی کمر خدمت در پیش تو می بندد
شکر بغلامی حلوای تو می آید
گل خواجه سوسن شد آرایش گلشن شد
زیرا که ازان خنده رعنای تو می آید
چون بدرم از هستی بر رویم از مستی
در گوش من آنجا هم هیهای تو می آید
روزست شبم از تو خشکست لبم از تو
غم نیست اگر خشکست جوهای تو می آید
از جوی تو اندیشم چون آید در پیشم
بینم که چنان تلخ از دریای تو می آید
شمس الحق تبریزی اندیشه چه با خویشش
جان تازه کند زیرا صحرای تو می آید

هزج مثمن اخرب

آن ماه ز پیدایی در چشم نمی آید
جان از هوس عشقش بی کشتن همی آید
هر صبح ز سیرانش می تابم حیرانش
تا جان نشود حیران آن روی بننماید
دم همدم او نبود جان محرم او نبود
و اندیشه که این داند او نیز نمی شاید
دو لشکر بیگانه تا هست درین خانه
در چالش و در کوشش خنجر گرد نیز آید
ور زیر درخت او می بازنه بخت او
تا جان پر از رحمت تا حشر بیاساید
عقل از اثر بویش در تابش آن رویش
هم خیره همی خندد هم دست همی خاید
هر چیز که می بینی در بی خبری بینی
تا با خبری و آنگه او پرده نه بگشاید
تن پرده بدوزیده جان پیچ ده بسوزیده
با این دو مخالف دل از عشق نیاساید
خواهی پری جانی بگریز بسلطانی
در خدمت پازهری هر زهر شکر آید
از شاه صلاح الدین چون دیده شود حق بین
دل رو بصلاح آرد جان مشغله نه باید

هزج مثمن اخرب

آب حیوان خواهی هر جسم که جان دارد
گر زانکه نخواهی تو او را چه زیان دارد
جز محو چه پیوندد بر جمله جهان خندد
وین چشم چو بر بندد صد چشم عیان دارد
در پرتو خورشیدی ذره چه عجب باشد
آن ذره عجب کو خود خورشید نهان دارد
آن نقد خوش مطلق آن همچو خلیل حق
در آتش نمرودی چون لاله امان دارد
رویش چو بدو باشد قیمتش همه دریا
معشوق چو او باشد در خود چه گمان دارد
آنجا که جهان نبود او شاه جهان باشد
و آنجا که مکان نبود آن شاه مکان دارد
گر کین نعم غذای تن تا چند زنان خوردن
دل را تو غذا میده دل خرد دهان دارد
شمس الحق تبریزی صد جان بفدای آن
کز نور جمال تو او نور عیان دارد

هزج مثمن اخرب

آن را که درین سودا علم و ادبی باشد
در آخر این سودا سود عجبی باشد
روزی ز طلبکاری مطلوب بدست آید
گر زانکه ترا در دل عشق و طلبی باشد
عاشق چو فنا گردد از غیر جدا گردد
گر زانکه نشد حق بین آنرا سببی باشد
در عشق طلب باید در راه ادب باید
آنرا که بود دولت در ره ادبی باشد
آنکس که نشد حق بین از آینه یاسین
بوجهل وی باشد یا بولهبی باشد
تن لرزد و جان لرزد از هیبت و کبر او
از گرمی عشق او آنرا که تبی باشد
آنرا که رضا نبود جز درد و بلا نبود
آنرا که رضا باشد عیش و طربی باشد
ای شمس مشو خوابش بهای شمس دریاب
کاقبال وصال او ناگاه شبی باشد
آنرا که درون دل عشق صنمی باشد
در هر سر موی او ذوق المی باشد

هزج مثمن اخرب

آنکس که درین سودا مجنون نشد و شیدا
یا بی خبری باشد یا بو قلمی باشد
از جام وجود خود آنکس که نشد بیخود
او را چه وجود اینجا او خود عدمی باشد
هر جا که دلی یابی کز درد بجان آمد
بر ناصیه جانش از یار رقمی باشد
شادی وصال جان پس می رسد از جانان
آنرا که درون دل از عشق غمی باشد
غافل منشین یکدم زین غصه و درد و غم
کان دولت عیسی هم ناگاه همی باشد
بی رنج درین زندان آن گنج مجو ایجان
کان گنج گرانمایه بی رنج نمی باشد
آنکس که به تیغ عشق شد مرده و شد زنده
آن مرده دل زنده جاوید همی باشد
آنکس که کند کوته دست از دو جهان چون شمس
در منزل خاموشان او را قدمی باشد

۲
[illegible]
درخت خرما ۱۲

آن بنده آواره باز آمد و باز آمد
چون شمع به پیش تو در سوز و گداز آمد
چون عنبر و عود ای جان روش بخند ای جان
بر بنده نیاز آمد شه را همه ناز آمد
هر شمع گداز دیده شد روشنی دیده
پس ذره جان جانم دانم که مجاز آمد
آن آب حیاتش را حیوان ز کجا نوشد
ور مرگ شدم این کان عمر دراز آمد
ای دل چو درین جوئی پس آب چه میجوئی
چون ذره و مهر آمد محمود و ایاز آمد
ای خواجه بازرگان از مصر شکر آمد
وان یوسف چون شکر ناگه ز سفر آمد
روح آمد و راح آمد معجون نجاح آمد
از منظره پیدا شد هنگام نظر آمد
آمد شه معراجی شب رست ز محتاجی
تنگ زهره غزل گویان بر برج قمر آمد
موسی نهان آمد صد چشمه روان آمد
عیسی بخور و حلوا کین آخر خر آمد
چون رفت برون آدم از شش جهت عالم
چون مور ز بادر او بر بسته کمر آمد
در عشق بود بالغ از تاج و کمر فارغ
زو پرس خبرها را کو کان خبر آمد
تا دیگر آن مه رو چون جانب ما آمد
از جور و جفا بگذشت با مهر و وفا آمد
از روضه احمد را باز آمد و باز آمد
زنجیرکشان جانها پیش تو فرا آمد
شمس الحق تبریزی شیرین چو کانی تو
گز لعل لبت شوری در شهد عطا آمد
بگذشت مه روزه عید آمد و عید آمد
معشوق تو عاشق شد شیخ تو مرید آمد
شد جنگ و ظفر آمد شد زهر و شکر آمد
هرچند چو خورشیدی بر پاک و پلید آمد
از لذت جام تو دل ماند بدام تو
بس زاهد و بس عابد کو خرقه درید آمد
بالغ از وی نامحرم شه ماه نمیزد دم
چون مهر جهان سوزم بی مثل و ندید آمد
از عشق چنان مستم کز بند برون جستم
بگذشت شباب جان نیز شهید آمد
شمس الحق تبریزی از لطف شکر ریزی
جانم ز بدن جانا انیک ببرید آمد
با تلخی معزولی میری نمی ارزد
بهر گل تر مرده با خار همی سازد
زنهار نخندی تو تا اوت نخنداند
تا او شکر شیرین در سرکه در آمیزد
ای خسته افتاده بنگر که کی افکندت
شیر از حذر آن سگ بگذارد و بگریزد
تا پرده ما و من از پیش من و ما شد
از پرده برون ناگه خورشید هویدا شد
یعنی که من و ما را در صورت جمعیت
عیسی چو نگنجد آن با آنهمه بالا شد

صح بر سید یکی او را کی صورت ربانی + جان باز ز بهر تو از شوق لقا آمد +

هزج مثمن اخرب

در را بمبند ای جان بر او به نیاز آمد
ور زانکه به بندی در در حلقه تو بنهد سر
کانرا که گدا زاده آمد از محرم راز آمد
زهرآب ز دوستی گر فرق کنم از می
کی بیند رو پیش را چشمی که فراز آمد
من ترک سفر کردم با یار شدم ساکن
تا چند صلا گوئی هنگام نماز آمد
جانهای همه عالم پیش رخ شمس الدین

هزج مثمن اخرب

در چیست سفر دیگر خواهی آن خبر دیگر آمد
آن میوه یعقوبی وان چشمه ایوبی
گردون به نثار او با دامن زر آمد
خضر از کرم ایزد با آب حیاتی زد
جان همچو عصا آمد تن همچو حجر آمد
زین مردم کارافزا زین خانه پر غوغا
در جستن او گردون بس زیر و زبر آمد
آن کو مثل هدهد بی تاج بند هرگز
کز کرسی و از عرشش مشهور ظفر آمد
با قیس ز سلطان حق سلطان سخاوت خو

هزج مثمن اخرب

در عشق تو پیوسته بیچون و چرا آمد
تو شاهد جان بخشی هر دم بدگر نقشی

هزج مثمن اخرب

بگذشت شب هجران معشوقه پدید آمد
آن صبح تو صادق شد عذرای تو وامق شد
شد سنگ و گهر آمد شد قفل و کلید آمد
جان از تن آلوده چون آب به پاکی رفت
جان نیز چو واقف شد او نیز دوید آمد
بس توبه شایسته بر سنگ تو بشکسته
بر بوی بهار تو از غیب رسید آمد
آن ماه دل افروزم وان شاه جگر سوزم
فریاد چو در بستم آن ماه شنید آمد
اشکست شرابها دل گشت کبابها

هزج مثمن اخرب

یک روز همی خندد و صد سال همی لرزد
خربندگی دانکه از بهر خس مرده
زیرا که همه خنده زین خنده همی خیزد
ای روی ترش بنگر آنرا که ترش کردت
چون در نگری او را هم اوت برانگیزد
گز زانکه سگی خسپد بر خاک سر کویش

هزج مثمن اخرب

از چون و چه بالاتر دیدیم که یکتا شد
بار نیست ز ما و من بر گردن ما و من

از کثرت لا بگذشت با وحدت الا شد — تشریف صفات آن یار بر قد ذات آورد
آنگه همه وجهی در آئینه پیدا شد — ذاتیست مراد از شمس کو معنی اشمست

هزج مثمن اخرب

صد جام دگر ساقی در زیر بغل دارد — جامیست تن خاکی جانست می پاکی
شاهی که قبای او از حلم تگل دارد — شادی فرح بخشد دل را که ذرم بنید
خاک در او گردد گر علم و عمل دارد — شبهات کجا گردد آن کو رخ شه بنید
در عین حیات خود صد مرگ اجل دارد — خورشید بهر برجی مسعود دهی باشد
نیمیش دروغ آمد نیمیش دغل دارد — صد گونه لقب گفتم از کامل و از ناقص
نوش از وی و زهر از وی هر چیز بدل دارد — ورد از وی و خار از وی نور از وی و نار از وی

هزج مثمن اخرب

جان از پی آن باید تا عیش و طرب بنید — سر از پی آن باید تا مست تهی گردد
عقل از پی آن باید تا علم و ادب بنید — بیرون سبب باشد اسرار عجائبها
چون نوبت وصل آید صد نام و لقب بنید — از دو که برای حج در ریگ بیابانها
کز لعل لب یاری او لذت لب بنید — بر نقد سخن جانا هین سکه مزن دیگر

هزج مثمن اخرب

چون سیر خورد مردم کی بوی پیاز آید — چون افتد شیر نر از جمله حیز و غر
پا بر کش ای کوچک تا پهن و دراز آید — بگشای بامیدی تو دیده جاویدی

هزج مثمن اخرب

جز بادشه بیچون قدر تو کجا داند — این پرده نیلی را بادیست که جنباند
حق تو زمین داند یا چرخ سما داند — خرقه غم و شادی را دانی که می دوزد
داند چه خیالست این آنکس که صفا داند — شقه علم عالم هر چند که می رقصد
جز حضرت الا الله باقی همه لا داند — شمس الحق تبریزی این مکر که حق دارد

هزج مثمن اخرب

در دولت عشق او امروز پدید آمد — بگذشت مه روزه وآن جمله ریاضتها
وانکس که نمیداند عیدیش بعید آمد — برخوان کرمهایش اسباب قضا نو نو

عاشق چو سوی لا شد آنجا همه کثرت یافت
از بهر ظهور خود کرد آئینه آدم را
جامم تو شکستی ای جان پهلوش خلل دارد
گر تو شکنی این جامم من نحصیه نیلشاهم
ساقی وفاداری کز مهر گله داری
عقلی که بریمزن شد حارس این خانه
از آب حیات او آنکس که گشت گردن
جز صورت عشق حق هر چیز که من دیدم
لعل از وی و هم سنگ از وی قند از وی و زهر از وی
شمس الحق تبریزی صیاد شده چشمت
چشم از پی آن باید تا چیز عجب بنید
عشق از پی آن باید تا سوی فلک پرد
عاشق که بصد تهمت بدنام شود این سو
بر سنگ سیه حاجی زان بوسه زند از دل
مستیم ز جام جان شمس الحق تبریزی
چون جعد بود عکسش که صورت باز آید
پای تو شده کوچک از تنگی پاپوچک
خنگا تو مری بر کن در حلقه مر اندر کن
چون فی وجه باشد چون تا قدر ترا داند
عالم ز تو پر نورست ای دلبر دور از تو
اندر دل آئینه دانی که چه می تابد
وانکس که هوا را هم داند که چه بیچاره است
خورشید حقیقت چون از شرق پدید آید
عیدی که همی جستند صد قرن ندیدستند
هر لحظه ترا عیدیست از زانکه خبر داری

آن ذات که وحدت یافت او عین صفتها شد
تا اسم نه پنداری کو غیر مسما شد
در بزم چنین مستان جامی چه محل دارد
جام دگرم بخشد کین جام علل دارد
تیزی نظر بخشد که چشم سبل دارد
کی تلخ شود آن کو دریای عسل دارد
اما همه کروفر در برج حمل دارد
کز غایت بی شللی صد گونه شلل دارد
گوئی که بهر چیزی صد گونه جدل دارد
از کار جهان گویا این کار عمل دارد
پا از پی آن باید کز یار تعب بنید
محجوب بود چشمی کو جمله سبب بنید
با شیر شتر سازد یغمای عرب بنید
کانکس که طلب دارد او کان ذهب بنید
کور است نه این مستی از جام عنب بنید
وز زخمه کون خیزی بانگ نماز آید
تا تابش خورشیدش از عرش فراز آید
تو خویش تهی تر کن تا چنگ بساز آید
آن باد هوائی نی بادی که داند
این خرقه ز دو فرزند خود را چه جدا داند
جسم تو علم بنید جان تو هوا داند
بی مهره تو جانم کی نزد دغا داند
جان غره صفت ناگه بوی چو شنید آمد
اینک ز کمال غیب آن غره عید آمد
زاهد ز چنین خوانی جو یابی تو دید آمد

۲
همه حجابها دل
از نقصان کمال
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
۱۲

حلوائی جان اینجا بپخت یکی حلوا
خواب ابدی آن آید تا عقل تو بستاند
نی روز بود نی شب در مذهب دیوانه
از گردش گردون شد روز و شب این عالم
دیوانگی ار خواهی چون مرغ شو و ماهی
زین شرح اگر خواهی از شمس حق تبریزی
در تابش خورشیدش رقصم بچه کار آید
ور هاون تن بنگر کز عشق سکر وحی
در تخت شود بندش در خون بریده یعنی
چون جان برود از تن این گوهر زندانی
تبریز زبیچ تو گر تابد شمس الدین
در خانهٔ غم بودن از همت دون باشد
بر هر چه همی لرزی می دان که همان ارزی
سیمرغ دل عاشق در دام کجا گنجد
جام می موسی کش شمس الحق تبریزی
در خانهٔ دل این دم جز یار نمی گنجد
جانم ز غم هجران وا رست ز جام وصل
رو یاری او از جان هر دو جهان بگزین
پس دیدهٔ دل بگشا بنگر بجمال او
زنار هوا بگسل چون شمس مسلمان شو
شمس و قمرم آمد سمع و بصرم آمد
آن راه زنم آمد توبه شکنم آمد
آنکس که همی جستم دی شب بچراغ او را
آن باغ و بهارش بین آن چشم خمارش بین
امروز سلیمانم کانگشتریم دادی

صوفی چو شنید این بو ناگاه دوید آمد
شمس الحق تبریزی تو نور معلائی

هزج مثمن اخرب

آن خیره که او داند او داند او داند
دیوانهٔ آنجا را گردون نه بگرداند
با خواب چه همراهی او با تو کجا ماند

گر چشم سرش خسپد بی سر همه چشمست او
شب رو شود و عیاری در عشق خیالان را
دیوانه دگرسانست او حامله جانست

هزج مثمن اخرب

تا ذره برقص آید از منش بیاد آید
تا ذره شود خود را امیکو بره میساید
عمری برود در خون مویش نیالاید
چون بره حاملش شد خوانیش همی ناید

شد حامله هر ذره از تابش روی او
گر گوهر و مرجانی جز خرد مشو کانجا
ختنه تا بچه بابل او را نبود منزل
در گوهر جان بنگر اندر صدف این تن

هزج مثمن اخرب

و اندر دل دون همت اسرار تو چون باشد
زین روی دل از عرش فزون باشد
پرواز چنین مرغی از کون برون باشد
تا آب شود پشت هر بحر که خون باشد

آنرا که شفا دانی درد تو از آن باشد
آنجای که عشق آمد جان را چه محل باشد
بر گرد خسان گردم چون چرخ دل ناری
امروز خمش کردم چون نیست مدد از نعی

هزج مثمن اخرب

شد مست دران حضرت هشیار نمی گنجد
در خانهٔ وصل او اغیار نمی گنجد
ای خواجه بچشم سر دیدار نمی گنجد

ای زاهد اگر مردی پندار چه آوردی
مردانه ز جان بگذر بر خاک درش بنشین
در سینهٔ پر کینه اسرار مجو زاهد

هزج مثمن اخرب

آن سیمبرم آمد وان کان زرم آمد
وان یوسف سیمین بر ناگه ببرم آمد
امروز چو تنگ گل بر رهگذرم آمد
وان هضم و گوارش بین چون گلشکرم آمد
وان تاج ملوکانه بر فرق سرم آمد

مستی سرم آمد نور نظرم آمد
امروز به از دینه ای مونس دیرینه
در دست کمر کرد او بگرفت مرا در بر
از مرگ چرا ترسم کو آب حیات آمد
از حد چو بشد دردم در عشق سفر کردم

خورشید جهان پیما مشتاق چو ندید آید
دیوانه کجا خسپد دیوانه چه شب داند
گر دیدهٔ جان خود او لوح ازل خواند
تا باز شود کاری زان طره که بفشاند
چشمش چو بجانانست حملش نه بدو ماند
تبریز همه عالم از نور نوا افشاند
هر ذره از آن لذت صد ذره همی زاید
زیرا که درین حضرت جز ذره نمی شاید
تا جان نشود جا و جاهی بنیاساید
کز دست گرانجانی انگشت همی خاید
هم ابر شود چون مه هم ماه در افزاید
و آنرا که وفا خوانی آن مکر و فسون باشد
هر عقل کجا پوید جائی که جنون باشد
آن دل که چنین گردد او را چه شگون باشد
وقتی که مدد آید از وهم برون باشد
وز غیرت او در دل اغیار نمی گنجد
در عالم یکرنگی پندار نمی گنجد
بفگن سر خود کانجا دستار نمی گنجد
در سینهٔ پر کینه اسرار نمی گنجد
در کیش مسلمانی زنار نمی گنجد
چیزی دگر ار خواهی چیزی دگرم آمد
دی مست بدان بودم کز دی خبرم آمد
زان تاج نکورویان نادر گهرم آمد
وز تیغ چرا ترسم چون او سپرم آمد
یارب چه سعادتها کز این سفرم آمد

[illegible]

وقتست که می نوشم تا برق زند هوشم
بیت آمد و بماند اما بروند مرا جانا
صد شکر خدا هر دم کان ماه لقا آمد
صد نغمه تن تن تن گفت بجان من
بنگر بنظربازی گر زانکه نظر داری
شمس الحق تبریزی خورشید سحرخیزی
عید آمد عید آمد آن بخت سعید آمد
عید آمد ره جویان رقصان غزل گویان
زان قند رتا پیوستش داد و همی مستش
زو زهر شکر گردد زو ابر قمر گردد
غمهاش همه شادی بندش همه آزادی
بربند لب تن را چون غنچه و چون سوسن
برخیز که عید آمد پیر تو مرید آمد
عاشق چو منی باید میسوزد و می سازد
عاشق چو منی باید کز مستی و بی خویشی
عشق آبحیات آمد با لذت از مردن
بارنجی ای جان من مستست در آن معدن
آن آهو مفتونش چون تازه شود خونش
شمس الحق تبریزی شمس فلک نوری
عاشق ببو معشوق زنجیر همی درد
تا حال جوان چه بود کان آتش بی علت
مرغ دل هر عاشق کز بیضه برون آمد
شمس الحق تبریزی هم خسرو هم میرست
عید آمد و مطرب را عیدانه همی باید
ماه رمضان ایجان در عالم جاویدان

وقتست که بر پرم چون بال و پرم آمد
جائی که جهان آنجا بس مختصرم آمد
وقتست که در تابم چون صبح درین عالم
شمس الحق تبریزی نور تو درین دیده

هزج مثمن اخرب

کان مطرب روحانی با شعشع نو آمد
کان ماه صفا بخشان با نور و صفا آمد
ساقی قدحی در ده از مشرب باقی
برخیز که یار آمد وان ماه عذار آمد

هزج مثمن اخرب

برگیر دهل منزن کان ماه پدید آمد
کان قیصر رومیان زان قصر مشید آمد
تا موم کند دستش گر سنگ و حدید آمد
زو تازه و تر گردد چیزی که قدید آمد
یکدانه بدو دادی صد باغ مزید آمد
رو صبر کن از گفتن چون صبر کلید آمد
عید آمد ای مجنون غلغل شنو از گردون
صد معدن دانائی مجنون شد و سودائی
عید آمد و ما بی او عیدیم بیا تا ما
برخیز و بمیدان رو در حلقهٔ رندان رو
من بندهٔ آن شه که در نعمت او غرقم
بر لب نه قفلی زن کین است ره احسن

هزج مثمن اخرب

ور نه مثل کودک با کعب همی بازد
با خلق نپیوندد با خویش نپردازد
ای شاه که او خود را در عشق در اندازد
هر روز چه نو عشقان فرهنگ نو آغازد
آن شیر بدان آهو در بیشه بکر تازد
مه رو چو توئی باید ای ماه غلام تو
فارس چو توئی باید ای شاه سوار من
چون شاخ زرست ایجان می کش نخ شیر ایجان
چون چنگ شهی از غم خم داده او آنگه
جان و تن و عقل و دل پیدا کند از قدرت

هزج مثمن اخرب

دیوانه همی گردد تدبیر همی ورزد
در راه تقوی را پرهیز همی ورزد
از جنگل تعجیلش تاخیر همی ورزد
تقصیر کجا دارد در گرم روی عاشق
صد پرده اگر باشد در پردهٔ هر چشمی
این عالم چون قربت یا بی همه بگرفته

هزج مثمن اخرب

با هر بیتش عیدانه تا او طرب افزاید
شد سهر تو رضوانی آن جات همی باید
از شادی آن کز تو گرو دست قبول آرند
هر خیر که می ورزی می آنکه جهان ارزی

وقتست که بر عزمم چون شیر نرم آمد
مانندهٔ بینائی اندر نظرم آمد
جان مست شد از رویش بر اوج سما آمد
زان حی که کدورت زو بزدود و صفا آمد
بی گرد و غبار آمد با درد و دوا آمد
از مطلع و نور تو صد لطف و عطا آمد
کان معتمد سدره از عرش مجید آمد
کان خوبی زیبائی بی مثل و ندید آمد
بر عید زنیم این دم کان خوبی و تزیید آمد
رو جانب مهمان کن کز راه بعید آمد
جز نعمت پاک او منحوس و پلید آمد
خاموش شو از گفتن مهمان رشید آمد
بخت تو سعید آمد بر جه که برید آمد
تا بر همه مه رویان هیچ بدو می نازد
کز وهم و گمان آن سو میراند و همی تازد
چندانکه کشش بیند سوی تو همی تازد
ور بر کشدت شیرین بیواسطه بنوازد
از قطرهٔ آب ایجان صد چشم و بصر سازد
باشد که شعار تو از شعر تو بطرازد
کز آتش عشق او تقصیر همی ورزد
ابروی کمان شکلش از تیر همی ورزد
چون آتش عشق آمد این قیر همی ورزد
پیراهن هر خسرو زان میر همی درزد
این روزهٔ طاعت را شکرانه همی شاید
گر نیک بود ور بد آنجات به پیش آید

[illegible]

هر غصه که می کاری آن غم بس تو بر داری
تا از که بشکستست او وز کیست شکایت جو
گر دیو و پری حارس با تیغ و سپر باشد
بر هر چه امیدت هست کی گیرد او دستت
خود کرده شمر آن را چه خیزد از آن سودا
از مات تو تعوقی کن یاقوت سود و سودا تو
گر ماه شب افروزان وی پیش گدا و امی
گر نیز بپوشد رو ور نیز ببرد بگو
غم گر چه مجو دشمن گوید سر او با من
گو خنده بلا سنجی ترکی و کمان دارد
در شام اگر میری چیزی بکسی بخشد
دیوانه کنم خود را تا هرزه نیندیشم
گر طاعت کم دارم تو طاعت حرز من
تو وقف کنی خود را بر وقف یکی مرده
شمس الحق تبریزی خورشید وجود آمد
گر مطلع شمس الدین روزی دو دگر ناید
اخبار زندانم من آثار زندانم من
زیر و زبر بختم شک نیست که وصل تست
بر کوری غم غم او خود هیچ سخن نبود
مستان می ما را هم ساقی ما باید
پر ده قدحی ایم آخر نه چه کمیم
صد سر ببرو دردم از محرم و نامحرم
پروانه چه پیچان شد جانیش ز نسیمه
ای عشق خداوندی شمس الحق تبریزی
نومید مشو جانا کامید پدید آمد

گندم چه دهد گندم و ز جو همه جو زاید	این ماه ز پیش ما آنجا به شکایت شد
حق خلعت غفران را در حق که فرماید	شمس الحق تبریزی انوار خدائی تو

هزج مثمن اخرب

بر شکل عصا آید وان مار دو سر باشد	وان غصه که میگوئی آن چاره نکردم من
اندر پی صید چون آن صید دام دگر باشد	آن چاره همی کردم آن مات نمی آمد
تا او تو شوی تو او این حسن مقر باشد	گر راغب خیری تو ور میل بسر داری

هزج مثمن اخرب

از جنبش روحانی صد گونه گوا دارد	آن مه چو گریزانه آید به پس خانه

هزج مثمن اخرب

ور زان دو یکی کم شد با را چه زیان دارد	ای در غم بیهوده از بوده و نابوده
جانت ز حسد اینجا رنج خفقان دارد	جز غمزه خشم شه جز غصه و خشم شه
دیوانه من از صلح بی آنکه عیان دارد	چون عقل ندارم من پیش آ که توئی عقلم
آنرا که توئی طاعت از خوف امان دارد	ای کوزه گر صورت مفروش مرا کوزه
من وقف کسی باشم کو جان جهان دارد	تو نیز بیا یارا تا یار شوی ما را

هزج مثمن اخرب

از مطبخ جان و تن جز دود دگر ناید	دل عزم سفر دارد اندر طلب آن شه
تا از بر آن دلبر آثار و خبر ناید	از قافله عمرم چه جامی اثر ناید
کان بخت ز هجرانت جز زیر و زبر ناید	شادست حسود من یوسف نمی گنجد

هزج مثمن اخرب

با آن همه شیرینی گر ترش کند شاید	با آن همه حسن آن مه گر ناز کند گه گه
تا شیشم و می میرم کین چرخ چه می زاید	فریاد تو ساقی را آن شادی باقی را
نی غم خورد از ماتم نی دست بیالاید	چون شمع بسوزاند پروانه مسکین را
وان جان چو آتش را از آن رطل نظر باید	رطلی ز می باقی کز نهایت رواقی

هزج مثمن اخرب

امید همه جانها از غیب رسید آمد	نومید مشو مریم گر چه بشد از دست

یا رفت که او ما را در خواند و بستاید
هر دیده که نورت دید از خویش بیاساید
چون حکم خدا آید آن زیر و زبر باشد
هر چاره که پنداری آن نیز غرر باشد
آن چاره لنگت را آخر چه اثر باشد
شمس الحق تبریزی خود و غیر مستتر باشد
گیرم که بپوشد رو بو را چه دوا دارد
لیکن دل دیوانه صد گونه دغا دارد
یا مرغ دلم گوید کو دام کجا دارد
هین کیسه زر دارد وان کاسه خوان دارد
والله که نبیند پشه هر زنده که جان دارد
تو عقل بسی آنرا کو چون تو شبان دارد
کوزه چه کند آنکس کو جوی روان دارد
زیرا که ز جان ما جان تو نشان دارد
کان چرخ چه چرخ است آن کان مه سیران دارد
چون سوخت پر و بالش زین مرغ سفر ناید
از قافله تبریز گر رود اثر ناید
بر بوی می میدان کان شاه دگر ناید
تا مژده وصل او چون تنگ شکر ناید
والله که کلاه از شه بستاند و بر ناید
تا باده نه پیماید تا باده به پیماید
چون جعد بر اندازد چون چتر بیارآید
هر نقش که اندیشی در دل تو نمایاند
چندانکه بفزائی این باده بیفزاید
کان نور که عیسی را بر چرخ کشید آمد

نومید مشو ای جان در ظلمت این زندان
کان شاه که یوسف را از حبس خرید آمد
یعقوب برون آمد از پرده مستوری
یوسف که زلیخا را پرده بدرید آمد
ای شب بسحر برده در یا رب و یا رب
آن یا رب و یا رب را رحمت چو شنید آمد
ای درد کهن گشته بخ بخ که شفا آمد
وی قفل فرو بسته بگشا که کلید آمد
ای روزه گرفته تو از مائده بالا
روزه بگشا خوش خوش کان غره عید آمد
خامش کن خامش کن زیرا که ز امر کن
آن سکته حیرانی بر گفت مزید آمد
ای نور پسندیده وی گوهر بگزیده
وی سرمه هر دیده از ما چه پدید آمد
شمس الحق تبریزی در شرح نمی آئی
کان طلعت زیبایت بی مثل و ندید آمد

هزج مثمن اخرب

آنرا که منم چاره بیچاره نخواهد شد
آنرا که منم خرقه عریان نشود هرگز
وان مصحف خاموشان سی پاره نخواهد شد
از اشک شود ساقی این دیده من لیکن
مه گر چه شود لاغر استاره نخواهد شد
خاموش شود چندین غمخواره مشو آخر
چون زهره ازین سیرش سیاره نخواهد شد
مور ار چه بر آرد پر بالا نکشد زانسو

آن پاره رسن بستان جان پاره نخواهد شد
شوریده عشق ما آواره نخواهد شد
آنرا که منم منصب معزول کجا گردد
آن خاره که گوهر شد او خاره نخواهد شد
آن قبله مشتاقان ویران نشود هرگز
آن نرگس مخمورش خماره نخواهد شد
بیمار شود عاشق اما نمیرد او
آن نفس که عاشق شد اماره نخواهد شد
گر چند سما با چرخ بالا و نشیب آمد
چون باشه و چون شاهین طیاره نخواهد شد

هزج مثمن اخرب

ور بی ادبی آرد سیلی ادب بینید
گر دور ز جور عشق آید خرم چو دمشق آید
جان خضری باید تا جان سبب بینید
آمد شعبان عمدا از بهر برات ما
زود بروید همین روزه تا لذت لب بینید
ماه رمضان آمد وان خیمه زنان آمد
معشوقه خلوت را هم چشم عزب بینید
با غره دولت کو هم بگذرد این نوبت
تا برق وجود تو خورشید عرب بینید
حلمی که کند یزدان اضحی شود و شادان

تک ماه رجب آمد تا ماه عجب بینید
ور سوختگان رو گرمی طلب بینید
گر سجده کنان آید در امن و امان آید
در دل بدهد دل را ویران چو حلب بینید
گوئی چه سبب باشد این خرم و آن ویران
تا روزی و بیروزی از بخشش رب بینید
آمد قدح روزه بشکست قدحها را
تا منکر این عشرت بی باده طرب بینید
مستغرق معانی را بر معده خالی زن
چون بگذرد این نوبت او نوبت تب بینید
نوبت بگذار و رو نوبت زن اخمار شو
ور سر کشد از سلطان حلق کنب بینید
خامش کن و کمتر گو بسیار کسی گوید
کو جاه و هوا جوید با نام و لقب بینید

له
نفخ گاو نمرودان
[illegible] کرا کوبید
از [illegible]
[illegible]

هزج مثمن اخرب

خورشید ازل بنگر در عشق خدا کوبد
آنرا که نجنبانند خوش دست بر افشانند
این چرخ بدین بالا تا کوس صلا کوبد
این عشق که مست آمد در باغ الست آمد
در باغ چرا آمد انگور چه پا کوبد
تو پای همی کوبی انگور نمی بینی
چون باغ ترا باشد انگور کرا کوبد
هم خرقه ایوانی زان پای همی کوبی
وآن یوسف شیرین لب پا کوبد و پا کوبد
ای طائفه پا کوبید چون حاضر آن خوبید
باشد که دمی باران بر برگ گیا کوبد
پا کوفت خلیل الله در آتش نمرودی
تا طائر مرغابی بر فوق سما کوبد
خاموش کن و بی لب خوش خوش طلبان لقا میران

هر ذره که بر بالا می نوشد و پا کوبد
وآنرا که تبر سازند دندان بدعا کوبد
مستست از آن باده با قامت خم او
کانگور وجودم را در جهد و عنا کوبد
گر عشق نه مستستی یا باده پرستستی
کین صوفی جان تو در معصره پا کوبد
گوئی همه رنج و غم بر من بنهد آن همدم
هر گوش شنود از گفت او پای وفا کوبد
از زمزمه یوسف یعقوب برقص آید
باشد که سعادت پا در پای شما کوبد
این عشق چو با نزهت با برگ گیاهی جان
تا حلق ذبیح الله بر تیغ بلا کوبد
با کوفته روح الله در سجده چه مرغانی
بی ترس که چشم بد بر طبل بقا کوبد

هزج مثمن اخرب

زیرا از مهر نقشش در دست رسن دارد
نفس ار چه که زاهد شد او راست نخواهد شد

هر کاتش مهر دارد او خرقه رسن دارد
زخمی چو چشیدستش جامی چو حسن دارد
نعمست اگر ماهش افتاد در این چاهش
گر ره استی دارد وآن مهر و حسن دارد

صد ماه گر افزاید چون چشم خوشش ناید
بس مست شد این دل از دست شد این دل
گر صورت شمع او اندر لگن جسمست
هر کاتش من دارد او جامه شمن دارد
جانیست ترا ساده نقش تو ازو زاده
گه جانب دل باشد گه در غم گل باشد
کی شاد شود آنشه کز جان نبود آگه
فرزانه تو مجنون شو اندر لگن خون شو
چون مست نعم گشتی بی غصه غم گشتی
هر آه که از جانم درد تو برانگیزد
از جنبش بحر او هر دم ز هزاران سو
عشقست که جانانرا تفریق کند از جان
از مدرسه بیرون شو در میکده مجنون شو
یاران سحر خیزان تا صبح که دریابد
آن بخت کرا باشد کاید بلب جوی
یا تشنه چو اعرابی در چه فگند دلوی
در خانه چه بد عیسی تا وا رهد از دشمن
شمشیر بکف عمری در قصد رسول آید
یا چون صدف تشنه بگشاده دهن آید
رو رو دهل افسانه با محرم بیگانه
هر کو سوی شمس الدین از صدق نهد گامی
امروز جمال تو بر دیده مبارکباد
خوبان چو رخت دیده افتاده و لغزیده
بی گفت زبان تو بی حرف بیان تو
ایشان که درین مجلس اینند که نادانند

شمن بت پرست را گویند ۱۲

با تنگی چشم خود کان ماه ختن دارد
گر بار گرانی تو با ما نگرانی تو
گر خیره و مست شد این دل آن زلف شکن دارد
از عکس لبت ای جان گر چرخ ضیا دارد
بر سقف زند نورش گر شمع لگن دارد
شمس الحق تبریزی شاه همه شیرانست

هزج مثمن اخرب

در ساده جان بنگر کان ساده چه تن دارد
آئینه جانها بین هم ساده و هم نقشین
ماننده آن مردی کز حرص دو زن دارد
تن را بگدازاند تا او همه جان ماند
کی ناز کند مرده کز شعر کفن دارد
میخاید چون اشتر یعنی که دهانم هست
گه ماده و گه نری کان شیوه زغن دارد
چون موسی رخ زردش توبه بکش از دردش
پس مست کجا داند کین چرخ محن دارد
گر خشم بود لیکش دارد منت را خوش

هزج مثمن اخرب

موجی دگرم آید بر ساحل جان ریزد
این بحر چه پر جوش شد امواج بر او جوشد
عشقست که جانانرا با جان بهم آمیزد
ای مرد بیابانی بیرون شو ازین گلشن
از قیل مگو تا کس با قال تو نستیزد
گر طالب جانانی از شمس چه وامانی

هزج مثمن اخرب

تا آب خورد در جو خود عکس قمر یابد
یعقوب صفت که بود کز پیرهن یوسف
در دلو نگاریی چون تنگ شکر یابد
یا موسی آتش جو کآرد بدرختی رو
از خانه سوی گردون ناگاه گذر یابد
یا همچو سلیمانی بشگافد ماهی را
در دام خدا افتد در بخت ظفر یابد
یا چون پسر ادهم راند بسوی آهو
تا قطره بجو گیرد در خویش گهر یابد
یا مرد علف کش کو گردد سوی ویرانها
از نور الم نشرح بی شرح تو دریابد
هرگز نشود غافل از ذات صفات حق

بحر هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مصبغ تقطیعه مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلان

بر ما هوس تازه پیچیده مبارکباد
گلها چو میان بندد بر جمله جهان خندد
دل بر در این خانه لغزیده مبارکباد
نور قمر رخت دیدم خوش اشک بباریدم

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مصبغ

ایشان که نمیدانند ایشان همه ایشانند
پیوسته زمان آنرا پرسند و من از غیرت

با روح صفا داریم کز غیب بدن دارد
یا باغ گل خندان یا سرو و چمن دارد
در بیشه جان ما آن شیر وطن دارد
زخمی چو حسینیتش جامی چو حسن دارد
هر روح بت نو سازد گوئی که شمن دارد
گر جان همه شادی ما در جسم حزن دارد
خاییدن بی لقمه تصدیع دهن دارد
تا یار نعم گوید کز گفتن لن دارد
لیکن همه گوهرها دریای عدن دارد
در بحر اگر افتد گرد از تک او خیزد
از موج خود این دریا اغبار برانگیزد
زان پیش که در دامن خاریت درآویزد
چه پایی شه از محرم آن به که بپرهیزد
یا ذره صفت ما را که زیر و زبر یابد
او بوی پسر جوید خود نور بصر یابد
آید که برد آتش صد صبح و سحر یابد
اندر شکم ماهی او خاتم زر یابد
تا صید کند آهو خود صید دگر یابد
ناگاه بویرانی از گنج خبر یابد
هر کس که ز شمس الدین یک ذره نظر یابد
گر پاش فرو ماند از عشق دو پر یابد
ای برگل و صد چون گل خندیده مبارکباد
نوروز و چنین باران باریده مبارکباد
از باطن تو گوشت بشنیده مبارکباد
نامش نه برم گویم آنست که آن خوانند

ای دل تو نهانش خوان پنهان ز زبانش خوان
کین یار نه آن یارست کو را بزبان خوانند
بس گوهر ناپیدا پیدا شود و پنهان
المنة لله خلق این رمز نمیدانند
هان تا که نه بینی خود تا بو که ببینی خود
ور زانکه ببینی خود دانکه ترا زانند
ای بس سر بشکسته صد مرده و صد کشته
خود کشته و خود بسته این نوع بدان خوانند
ای عاشق سرگردان دل سوخته بریان
والله که شدی حیران حیرانت همیدانند
در بحر محیطیم غرق از ناخن پا تا فرق
گفتم که مه الحق این را به نهان خوانند
ای آنکه نمیدانی این حالت درویشی
گویند چو خواهندت این را تو بدان خوانند
شمس الحق تبریزی پرسند ز من وصفت
گفتم که خمش ای جان مرتبه بعیان دانند

هزج مثمن اخرب مجبون محذوف مسبغ

دریا شده ای دل دریات مبارکباد
تاجر شده ای جان سودات مبارکباد
ای بلبل ناپروا آشفته و پر غوغا
بگذر سوی آن صحرا صحرات مبارکباد
آن رنگ رخ سرخت شد زرد از این سودا
صفرات بهم بر زد صفرات مبارکباد
ای گوهر عمانی وی قطره نیسانی
چون سنگ سیه صدفانی دریات مبارکباد
از مردان اگر مردی خوش باش که جان بردی
حلوا شدی و خوردی حلوات مبارکباد
از رنگ سواد الوجه رنگیست پدید آمد
وان رنگ همه سودا سودات مبارکباد
ای مرغ بیابانی اینجا بچه وامانی
زینجا چو شدی آنجا آنجات مبارکباد
دنیا همگی اخری ست اندر نظر عارف
دنیات چو اخری شد دنیات مبارکباد
ای شمس به پنهانی این نور چه افشانی
در غایت پنهانی پیدات مبارکباد

هزج مثمن اخرب مجبون محذوف مسبغ

عاشق شده ای دل سودات مبارکباد
از کون و مکان رستی آنجات مبارکباد
از هر دو جهان بگذر تنها زن و تنها خور
تا ملک و ملک گویند تنهات مبارکباد
ای پیش رو مردی امروز تو در خوردی
ای زاهد فردائی فردات مبارکباد
کفرت همگی دین شد تلخت همه شیرین شد
حلوا شده کلی حلوات مبارکباد
در خانقه سینه غوغاست فقیران را
ای سینه بی کینه غوغات مبارکباد
ای دیده دل دیده اشکی بد و دریا شد
دریاش همی گوید دریات مبارکباد
ای عاشق پنهانی آن یار قرینت شد
ای طالب بالائی بالات مبارکباد
ای جان پسندیده جوینده کوشیده
پرهات بروییده پرهات مبارکباد
خامش کن و پنهان کن بازار نکو کردی
کالای عجب بردی کالات مبارکباد
شمس الحق تبریزی سلطان جهانی تو
سودای عجب کردی سودات مبارکباد

هزج مثمن اخرب مجبون محذوف مسبغ

عیدست نگه یاران در فرجه میدانند
خامش نه و چون طفلان در گردش و جولانند
زین بزم و سماع ما گشتند همه غایب
از غفلت و نادانی هر سو بدوانند
گاهی بسوی میدان گاهی سوی گورستان
گاهی سوی دولابی با سفره بریانند
در مدرسه این یاران برگشته ز نور جان
بی سایه ما ایشان جمله تن بیجانند
غافل ز حق و خفته در فسق فرو رفته
ای یار چه گویم من چون ابله و نادانند
مارا است یکی عیدی عیدی و چه سان عیدی
در شادی عید ما رقصان شده حورانند
خوبان جهان آنجا در خوبی ما حیران
ایشان نه خری اینجا در سبزه و بستانند
در عید شما شادان شد بازی و گردیدن
ماییم تماشاشان گر عاشق جانانند
در صحبت ما یاران از باده حق شادان
ایشان همه آشفته از فتنه شیطانند
خوبان که چو دیوانند زنهار شده اینها را
تا لاجرم از نحسی محروم ز رحمانند
اندر نظر ایشان هر قلب نماید زر
زین روست که بر خوبان خلقان همه حیرانند
چون بر محک مردان سودا شود آن شاهد
پیدا شود و دانند کاندر چه خذلانند
گویند چو قلبست این در خاک کنیم این را
با آن همه سودائی با زشت همه جویانند
فریاد چه سحرست این بر چشم و دل مردم
تا سوی جبین و زنخ و دو سیه همیرانند
خود را ز سفه هر دم بر تیغ زده عمداً
وانگه پی هر زخمی چون نی همه نالانند
دل برد به رنگ و بو زین عالمه بی حاصل
بر رنگ رخ خوبان زین روی پریشانند
نی رنگ و نه بو مانند نی قامت و رو مانند
مردان خدا باقی در سایه سبحانند
از خویش بکلی رو رو آر در آن حضرت
آباد از آن جا شو باقی همه ویرانند
طوفان بلا پنهان گشتست درین میدان
از میر و گدا یکسان غرقاب بطوفانند
شمس الحق تبریزی آنها که محبانند
سرگشته بکوی تو آشفته و حیرانند

آنها که بسر در طلب کعبه دویدند / چون عاقبت الامر بمقصود رسیدند
از سنگ یکی خانهٔ اعلای معظم / بسیار بجستند خدا را و ندیدند
چون معتکف خانه شدند از سر تکلیف / آن خانه پرستید که پاکان طلبیدند
آن خانهٔ دل ما خانهٔ خدا واحد مطلق / آنها که درین خانه چو گردون بخمیدند
بر خطهٔ آن شهر وحدت چو گذشتند / چون حزب[۱] شیاطین ز در حق برمیدند
هر کس که درین خانه از آنخانه نشان یافت / رفتند سر پا و تن و نفس خلیدند
آن طایفه کز خانه بجز دوست نجستند / آنانکه به پیغام محبت گرویدند
در کعبهٔ قربند علی رغم معاند / کز خار مغیلان نخش[۲] بر شکفیدند
خوش وقت کسانی که چو شمس الحق تبریز / در خانه نشستند و بیابان نبریدند

[۱] حزب بالکسر گروه یاران ۱۲

[۲] نُشا بالضم و المد کند ۱۲

آنها که مقیمان سر کوی مرادند / جز بر رخ او دیدهٔ حق بین نگشادند
از عشق ستانند و بعشاق رسانند / بی عقل و معاش اند که با عقل معادند
تابیده درین خانه همه نور خدایند / با محنت و غمهاش دل آسوده و شادند
ناید ز بشر آنچه ازین طایفه آید / وز عشق چنانند که فارغ ز مرادند
از شمس رخ دور نه که مستغرق نور اند / داود زبورند و شهنشاه نژادند

آنها که طلبگار خدائید خدائید / و اندر طلب گم نشده بهر چرائید
اسمید و حروفید و کلامید و کتابید / هم عیسی و رهبان و سموات علائید
هم مهدی و هادی و بیانید و عیانید / گاهی شده دُردی و گهی عین صفائید
در خانه نشینید و مگر دید بهر سوی / در عین بقائید و منزه ز فنائید
آنکس که نه زائید و نزاید ز شما کس / هر چند که در بحر بیک جای بیائید
خواهید که بینید رخ اندر رخ معشوق / خود را بخود از قوت آئینه نمائید
این جمله که گفتم ز شما یافت وجودی / زانرو که شما بر همه افزون و علائید
هر فرع که مولا بسر آید بحقیقت / آنها که طلبگار سخائید کجائید
تا دامن تان پر دُر و پر زر کند آن شاه / ای بیخبران از کرم شاه بیائید

از بهر خدا عشق دگر یار مدارید[۳] / انکار مجوئید و بدان کار مدارید
یار دگر و کار دگر کار محال ست / در دل مطر فاحشه آثار مدارید

[۳] من مطلع در مجلس جانان بدگر کار مدارید ۱۲

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

اندر وسط وادی بی زرع بدیدند / رفتند در آنخانه که بینند خدا را
ناگاه خطابی هم از آن خانه شنیدند / کای خانه پرستان چه پرستید گل و سنگ
خرم دل آنها که در آن خانه خزیدند / مانند الف راست برفتند بلبیک
خط لمن الملک بر اغیار کشیدند / حزبی که بجز سنگ ره از خانه ندیدند
در کعبهٔ فردوس و درا باز ندیدند / در طوف چنین کعبه کسانی که در احرام
ایشان همه در باب جنان خانه کلیدند / امید طوافی بود از کعبهٔ مقصود
کز هر دو جهان خاک در دوست گزیدند / از معنی ایشان ملک الموت محجوب اند

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

پا در ره مقصود بمقصود نهادند / در هر چه بدیدند جز او هیچ ندیدند
عمریست که پیوسته درین ره اوستادند / بی حشمت و جاهند که مدهوش آگهند
در خانه جسم از گذر روح فتادند / با آنکه جوی در همه آفاق ندارند
ایشان مگر از مادر ایام نزادند / از غایت مستی نشناسند می از جام

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

بیرون ز شما نیست شمائید شمائید / چیزی که نگردید کم از بهر چه جوئید
جبریل امینید و رسولان سمائید / هم موسی و هم معجزه و هم ید بیضا
تاویل شمائید چو تنزیل خدائید / گه مظهر لاهوت و گهی مخبر ناسوت
زیرا که شما خانه و هم خانه خدائید / ذاتید و صفاتید گهی عرش و گهی فرش
پاکید و قیومید ز تغییر جدائید / آن رفت که در چشم نیاید که نباشد
زنگار ز آئینه بصیقل بزدائید / تا بو که چو مولانا رومی بحقیقت
موجود و وجودید و شما جود و عطائید / از عرش خدا تا بثری تحت شمائید
میدان که بدان مر سزائید سزائید / شمس الحق تبریز چو سلطان جهانست

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

در مجلس جانان بدگر کار مدارید / هرگز بجز آن یار دگر یار مگیرید
در مجلس دین مذهب کفار مدارید / گر بانگ نیاید ز فنا بوی بیاید

از جان

از حارس جان مشرف دل تخت غیورت
با غیرت او روسوا غیار مدارید
با قوت کم قوت شما باز نگیرد
خود را اگر و نفس علف خوار مدارید
العزة لله جمیعاً چو شنیدند
خاطر بسوی سبلت و دستار مدارید
چون اول خط نقطه بد و آخر نقطه
خود را تیغ گردش پرکار مدارید
در مشهد اعظم به تشهد بنشینید
هش را بسوی گنبد دوار مدارید
انکار بسوزد چو شهادت بفروزد
با شاهد حق فکرت انکار مدارید
یک نیم جهان کرگس و نیمش چو مردار
همین چشم چو کرگس سوی مردار مدارید
این نفس فریبنده که غره بغرورست
همین عشق بران غره غرار مدارید
گر نافهٔ شبکار شد عوض مشک
آن نافه و را نافهٔ تاتار مدارید
گر زلف بیفشاند و گر جیب گشاید
گلگونهٔ او را بجز از خار مدارید
در مجلس ما فکر خیانست که گفتار
پنهان چو پری مانده اضمار مدارید
هر وسوسه را بحث و تفکر بخوانید
هر گم شده را سرور و سالار مدارید
او یار وفا بود کز یار ببرد
آن ده دله را محرم اسرار مدارید
او باده نماید عوضش هر که فروشد
آن حایضه را ساقی و خمار مدارید
در مجلس مستانه خود ساقی خویشیم
ما را سقط و بارد و هشیار مدارید
چون روح برآمد بسر منبر تکبیر
خود را سپس پردهٔ گفتار مدارید
چون طلعت شمس الحق تبریز بدیدند
خود را نگران گل و گلزار مدارید
شمس الحق تبریز چو از شرق برآید
جز دیده مدان مشرق انوار مدارید

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

ای قوم بحج رفته کجائید کجائید
معشوق همین جاست بیائید بیائید
معشوق تو همسایه دیوار بدیوار
در بادیه سرگشته شما در چه هوائید
گر صورت بی صورت معشوق ببینید
هم حاجی و هم کعبه و هم خانه شمائید
صد بار ازین راه بدان خانه برفتید
یکبار ازین خانه برین بام برآئید
گر قصد شما دیدن آن خانه جانست
اول رخ آئینه به صیقل بزدائید
احرام چه بستید ازان خانه پرستید
از خرقهٔ ناموس بکلی بدرآئید
آن خانه لطیفست نشانهاش بگوئید
از خواجه آن خانه نشانی بنمائید
کو دسته از گل اگر آن باغ بدیدید
کو گوهری از جان اگر از بحر خدائید
با این همه آن رنج شما گنج شما باد
افسوس که بر گنج شما پرده شمائید
رو بند گشائید ز سر پردهٔ اسرار
پس خویش بدانید که سلطان نه گدائید
گنجینه نهان گشته درین تودهٔ پر خاک
چون قرص قمر ز ابر سیه بار برآئید
سلطان جهان مفخر تبریز نمائید
اشکال عجایب که شما روح فزائید
از پرتو رویش دو جهان نور بیابد
تصویر عجایب بچه شیوه بنمائید
مفتاح بدست ست در قرب گشائید
در بند خودی مانده چرائید چرائید

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

آنها که مقیم حرم کعبهٔ ذاتند
در کوی مغان بر سر کوی عرفاتند
در عین فنایند ولی عین بقایند
گر در ظلماتند ولی آب حیاتند
پیش نظر غیر همه ملح اجاجند
درکام دل محرم خود عذب فراتند
از نار نترسند که مستغرق نورند
فردوس نجویند که در جنت ذاتند
راضی شده از جان به هلاک تن نجوید
مستهلک ذاتند که بی ذات و صفاتند
ایشان همه نورند ز خورشید نه دورند
در جمع رسیدند و دل ایمن ز ثباتند
با شمس همه در غم و با بیم هلاکند
بی او همگی فارغ در عین نجاتند

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

آن شاه که با دانش و دین بود علی بود
مسجود ملک ساجد معبود علی بود
خورشید ضیا گستر و جمشید دو کشور
ماه فلک و موهبت وجود علی بود
آن شاه فلک مرتبه کز غزو جلالت
بر سائر مخلوق بیفزود علی بود
آن نکتهٔ تحقیق حقائق بحقیقت
کز روی یقین مظهر حق بود علی بود
آن نقطه توحید احد کز دم احمد
جز او نفس وحدت نشنود علی بود
آن بود وجود دو جهان کز ره معنی
بی او نشدی عالم موجود علی بود
آن فاتحهٔ دولت و مفتاح سعادت
کو قفل در مصطبه بگشود علی بود
آن ساعد زرین حق و ینبوع معانی
کز یمن وی آدم شده مسجود علی بود

آن فارس میدان فصاحت که بجز وی
گوی سبق از عالم بربود علی بود
آن شه که بشمشیر وی از آئینهٔ دین
رنگ ستم و بدعت بزدود علی بود
آن نور مجرد که به او ذره همه حالت
با موسی و با عیسی و با هود علی بود
آن روح مصفا که خداوند بقرآن
بنواخت بچند آیت و بستود علی بود
هم صابر و هم صادق و هم قانت و منفق
هم هادی و هم شاهد و مشهود علی بود
هم اول و هم آخر و هم ظاهر و باطن
هم موعد و هم وعده و موعود علی بود
با ملک سلیمانی و با عصمت یحیی
با منزلت آدم و داود علی بود
راهی که بیان کرد خداوند در الحمد
آن رهبر و آن راه که بنمود علی بود
وجهی که بفرمود خداوند بقرآن
آن وجه مکرم که بفرمود علی بود
جبریل امین راز به حضرت عزت
مقصود و مقبل احمد و مقصود علی بود
گویند ملک ساجد و مسجود نبد آدم
از من بشنو ساجد و مسجود علی بود
هر چند که والد به ازین گفت و لیکن
در دین ولد والد و مولود علی بود
این سر بشنو باز ز شمس الحق تبریز
کز نقد وجود دو جهان بود علی بود

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

بر دلبر ما هیچ کسی را مفزائید
ماننده او نیست کسی تا ز نخائید
ور زانکه شما را خلل و عیب نمود است
آن آمنه پاک آمد و معیوب شمائید
بسته است مگر روزن این خانهٔ دنیا
خورشید برآمد هله بر بام برآئید
روزن چو گشاده نبود خانه چو گور است
تیشه جهت چیست که روزن بگشائید
آگه چو نبود دیده ز آغاز و ز انجام
چون گوی بغلطید که خوش بی سر و پائید
تسلیم شده در خم چوگان الهی
گه در طرب و شادی گه رهن بلائید
آن حاجتیانی که عطا خواه نشستید
آخر بنجو و آئید شما عین عطائید
در عین لقائید شب و روز خبر نیست
ادراک شما را که شما نور خدائید
چیزید عجب وز همه چیزید عجب تر
آن بوالعجبانید که شاهید گدائید
خاموش شوید و مخوانید فسانه
چون ماه ازین ابر سیه باز برآئید
گر در رخ شمس الحق تبریز ببینید
اقرار و امید آنکه شمائید شمائید

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

تا باد سعادت ز محمد خبر افگند
زان مردمی زان جمله شقاوت سپر افگند
از حال گدا نیست عجب گر شود او مست
تیغ غم تو از سر صد شاه سر افگند
رفرف بسرا هم اندر پی آهو
مانند فلک مرکب شبدیز برافگند
درویش یکی شربت گر لذت بنوشید
مستیش ببر برشد و از اسپ در افگند
گفتند همه کس ز سر کوی تحیر
مسکین بپیرا هم تاج و کمر انگند
از نام تو بود آنکه سلیمان بیکی مرغ
در ملکت بلقیس شکوه ظفر افگند
از یاد بود آنکه محمد باشارت
نحو خمای و نیمه شدن اندر قمر افگند
از بوی سر زلف تو شمس الحق تبریز
باد سحر اندر همه عالم خبر افگند

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

تا صورت و پیوند جهان بود علی بود
تا نقش زمین بود و زمان بود علی بود
شاهی که ولی بود و وصی بود علی بود
سلطان سخا و کرم و جود علی بود
هم آدم و هم شیث و هم ایوب و هم ادریس
هم یوسف و هم یونس و هم هود علی بود
هم موسی و هم عیسی هم خضر و هم الیاس
هم صالح پیغمبر و داود علی بود
مسجود ملایک شده آدم هم از او بود
در قبله محمد بد و مقصود علی بود
آن عابد سجاده که خاک درش از قدر
بر کنگرهٔ عرش بیفزود علی بود
هم اول و هم آخر و هم ظاهر و باطن
هم عابد و هم معبد و معبود علی بود
وجهی که بیان کرد خداوند در الحمد
آن وجه بیان کرده و مقصود علی بود
عیسی بوجود آمد و فی الحال سخن گفت
آن نطق و فصاحت که در او بود علی بود
آن لحمک لحمی بشنو تا که بدانی
آن یار که او نفس نبی بود علی بود
موسی و عصا و ید بیضا و نبوت
در مصر بفرعون که بنمود علی بود
چندانکه نظر کردم و دیدم بحقیقت
از روی یقین بر همه موجود علی بود
خاتم که در انگشت سلیمان نبی کرد
آن نور خدائی که بر او بود علی بود
آن شاه سرافراز که اندر شب معراج
با احمد مختار یکی بود علی بود
سر دو جهان پرتو انوار الهی
از عرش بفرش آمد و بنمود علی بود

آنجا که جوی شرک نماید به حقیقت
عارف سوی کان عابد و معبود علی بود
آنجا چه دوئی شرک بود در ره توحید
می دان که یکی بود که بنمود علی بود
آن معنی قرآن که خدا در همه قرآن
کروش صفت عصمت و بستود علی بود
آن قلعه کشائی که در قلعهٔ خیبر
برکند بیک حمله و بگشود علی بود
آن شیر دلاور که برای طمع نفس
بر خوان جهان پنجه نیالود علی بود
هارون ولایت ز پس موسی عمران
بالله که علی بود علی بود علی بود
جبرئیل که آمد زبر خالق بیچون
در پیش محمد شد و مقصود علی بود
محمود نبودند مر آنها که ندیدند
کاندر ره دین احمد محمود علی بود
این کفر نباشد سخن کفر نه اینست
تا هست علی باشد و تا بود علی بود
آن گرد سرافراز که اندر ره اسلام
تا کار نشد راست نیاسود علی بود
سر دو جهان جمله ز پنهان و ز پیدا
شمس الحق تبریز که بنمود علی بود
این یکدو سه بیتی که بگفتم به معما
حقا که مراد من و مقصود علی بود

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

چون جام صبک وصل شما را ظفر افتاد
چشم و دل عشاق عیان شد پر از آن حسن
پس باده کزان نادره در چشم و سر افتاد
مانندهٔ آنشب که ز لشکرگه وصلش
بر لشکر هجران دل ما را ظفر افتاد
مه با سپر و تیغ شبی حمله در آورد

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

سریست درین سینه که پیدا نتوان کرد
تا دیدهٔ ما را نه به حسن تو نوری
از لعل تو یک بوسه تمنا نتوان کرد
تا دیده ننوشیم ز روی همه اغیار
قطع نظر از روی مسیحا نتوان کرد
عالم چو همه میکده باده عشقست
انکار دل عاشق شیدا نتوان کرد
تا عیسی جان پا ننهد بر سر عالم

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

آن دلبر عیار مرا دیده نشان کرد
من در پی آن دلبر عیار برفتم
کز یک نظرش حمله وجودم همه جان کرد
ناگاه یکی آمد و صد رنگ عیان شد
بغداد جهان را به بصیرت همدان کرد
آنکس که به تحقیق ورا کرد سجودی
سرگشته و سودائی و رسوای جهان کرد
سلطان عجب فناک بدش محرم اسرار

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

رخ باز نمائید و بگوئید کجائید
کشتی شما ماند برین آب شکسته
یا دام بشد از کف از صید جدائید
امروز شما آتش آن هیزم خوشید
یا باد صبا گشت به هر جا که درآئید
در هر سخن از جان شما هست جوابی
آن سرمهٔ دیده است بیائید بیائید
ای آنکه بزادید چو در مرگ رسیدید

در حلقهٔ عشاق بناگه خبر افتاد
گر تخت یکی ماه رخ خوب در افتاد
سنقر یک هجران نهزیمت سپر انداخت
تا قصهٔ خوبان که بنامند بر افتاد
پس چشمهٔ حیوان که از آن حسن تو جوشید
در غارت شکر همه ما را حشر افتاد
خونی یک هجران نهزیمت علم انداخت
بفگند سپر را سبک و بر سر افتاد
گفتند ز شمس الحق تبریز چه دیدید
گفتیم کز آن نور بما این نظر افتاد

دردیست درین دل که هویدا نتوان کرد
در باغ جمال تو تماشا نتوان کرد
گویائی من تا ز تو بنمود همه عمر
اندیشهٔ آن چهرهٔ زیبا نتوان کرد
از مهر تو یک ذره چو خالی نتوان یافت
مستی می و عشق بیکجا نتوان کرد
چون از دل عاشق خبری نیست کسی را
یک سیر برین طارم مینا نتوان کرد
زان باده که در کام دل شمس لبش ریخت
یک قطره درین دور هویدا نتوان کرد

در کوی خرابات مرا عشق کشان کرد
او روی خود آن لحظه ز من باز نهان کرد
من در عجب افتادم از آن قطب زمانه
کز تابش حسنش مه خورشید فغان کرد
آن آهوی خوش رنگ به تبریز روان شد
فرخنده و بگزیدهٔ محبوب زمان کرد
آنها که بگفتند که ما کامل و فردیم
تا سر تجلی ازل جمله بیان کرد
شمس الحق تبریز چو بگشود در عشق
جبریل امین را ز پی خویش دوان کرد

مرغان که کنون از قفس خویش جدائید
ماهی صفتان یکدم ازین آب برائید
یا قالب بشکست و بدان دوست رسیدید
یا آتش تابان چو شما نور خدائید
آن باد و باگشت و شما را فسرانید
هر چند دهان را بجوابی بگشائید
در هاون ایام چه در ما که شکستید
این زادن ثانیست بزائید بزائید

گر هندو و گر ترک نماولید نماوید
آنکس که اشارات نوای شاه بداند
سلطان جهانی و شهنشاه عزیزان
آن نقش درین چهرهٔ من گشت هویدا
گفتم که بگو صورت شمس الحق تبریز
الیوم من الوصل عروج و صعود
رفتند رقیبان بر آن یار و نبودند
شکریست عدو رفته و ما همدم جانیم
ما را که برای دل حساد جفا گفت
ما اکثر ما تبغضنا الدهر بهجر
پیوسته ز خورشید برین نور بما بود
این دم سپه عشق چه خوش دست دگستاولیست
آن سرخ قبائی که چو مه پار برآمد
آن ترک که آن سال بیغماش ببردند
آن باده همانست اگر شیشه دگر شد
شب رفت حریفان صبوحی بکجائید
آن خواجه بزاز که می بود ببازار
یک قطره از آن بحر جدا شد که جدا نیست
گر شمس فرو شد بغروب او نه فنا شد
شمس الحق تبریز رسیدست بگوئید
بر چرخ یکی ماه سحرگاه عیان شد
در خود چو نگه کردم خود را بندیدم
آن بحر بزد موج و خرد باز برآمد
در جان چو سفر کردم و جز ماه ندیدم
بی دولت مخدومی شمس الحق تبریز

پیدا شود آن روز که روبند گشائید
ور زانکه بنزدیده شمس الحق تبریز

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

خود کیست که یکدم ببرت تند برآرد
شوریده و مجنون توام ای شه خوبان
کز پرتو تو نور بخورشید رساند
هر بحر که از جوشش آن نور گهر یافت
در عالم ارکان بمعالیت رساند
خاموش که این نور که تابید درین چرخ

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

بی رحمت دشمن دم عشاق شنود
یا قلب بشراک لوصل و رحیق
ما سرخ و سپید از طرب و زرد و کبود
یا نفس حیاتک تجلیت بوصل
امروز چو شه خلوت ما را بستود
هذا قمر قد غلب الشمس بنور
الیوم من العیش نهوض و صعود
امروز نقاب از رخ چون ماه برانداخت
آن مه که ز خورشید نه بدرفت چه بود
یا قلب تمتع و طب الآن شکورا
جز گره از طره پر بند گشود
انهضتنا الی المجلس و الله سقانی

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

آنست که امسال عرب وار برآمد
آن یار همانست اگر جامه بدل کرد
بنگر که چه خوش بر سر خمار برآمد
آن شمع بصورت بمثل مشعله شد
کان مشعله از روزن اسرار برآمد
این نیست تناسخ سخن وحدت صرفست
بنگر که زره پوش و سپردار برآمد
چون وقت رسد باز شود شمس تو طالع
کادم ز تنگ که گل فخار برآمد
رومی نهان گشت چو دوران حبش دید
از برج دگر آن شه انوار برآمد
گفتار رها کن بنگر آئینه عیین

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

از چرخ فرود آمد و در ما نگران شد
چون باز که برباید مرغی بگه صید
زیرا که از آن مه تنم از لطف چو جان شد
نه چرخ فلک جمله در آن ماه فرو شد
و آواره درافکند چنین گشت خیان شد
آن بحر کفی کرده بهر پاره از آن کف
تا سر تجلی ازل جمله بیان شد
هر پاره کف جسم کز آن بحر نشان یافت

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

والله که شما خاصبک روز بنر امید
یک ذره بتحقیق کدورات نماند
هر کس که رخم دید از و نقش بخواند
صد گونه گهر بر رخ احباب فشاند
آن نور یقینست که جان را بکشاند
الیوم لذی الحب من النفس عهود
ما فات من الدهر لک الیوم یعود
القلب فدا نفسک بالروح یجود
من طالعه الیوم علی الدهر یسود
بر طلعت ناهید مه بدر فزود
الحب شفیق لک و الله ودود
و السکر من القهوة کالدهر ولود
امسال درین خرقه زنگار برآمد
آن جامه بدل کرد و دگر بار برآمد
وین مشعله زین روزن اسرار برآمد
کز جوشش آن قلزم زخار برآمد
حالی خلفش بین که چه نوار برآمد
امروز درین لشکر جرار برآمد
کاین شبهت اشکال ز گفتار برآمد
کز چرخ ضیا آن مه انوار برآمد
بربود مرا آن مه و بر چرخ دوان شد
کشتی وجودم همه در بحر نهان شد
نقشی ز فلان آمد و جسمی ز فلان شد
در حال گدازیده در آن بحر روان شد
نی ماه توان دیدن و نی ابر توان شد

بار دگر آن مست ببازار درآمد
وان شیره ده مخمور بخمار درآمد
یک حملهٔ دیگر همه در رقص درآئیم
مستانه و یارانه که آن یار درآمد
یک حملهٔ دیگر همه دامن بکشائیم
کز مهر نثار آن شه دربار درآمد
یک حملهٔ دیگر بشب اینجا بس برآئیم
کان لولی شب دزد با قرار درآمد
یک حملهٔ دیگر بسلیمان بکذاریم
کان هدهد پرخون شده منقار درآمد
اکنون بزند گردن غمهای جهان را
کاقبال تو چون حیدر کرار درآمد
بربند لب اکنون که سخن گستری لب
بی حرف سیه روی بگفتار درآمد
سرهای درختان همه پر باد و چرا شد
کان بلبل خوش سخن بگفتار درآمد
یک حملهٔ دیگر بشکرخانه درآئیم
گر مصر چنین قند بخروار درآمد
یک حملهٔ دیگر بنه خواب بسوزیم
زیرا که چنین دولت بیدار درآمد
یک حملهٔ دیگر بر سان باده که مستی
در عربده ویران شده دستار درآمد
آن شربت جان پرور جانبخش چه شادیست
از دست مسیحا که به بیمار درآمد
دار الفرج امروز چو دار الفرجی شد
کان شادی آن مستی بسیار درآمد
شمس الحق تبریز چو بنمود رخ خویش
از بحر وجودم کف انوار درآمد

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

بار دگر آن آب بدولاب درآمد
وان چرخه گردنده باشتاب درآمد
بار دگر آن جان پر از آتش و پرآب
در لرزه چو خورشید و چو سیماب درآمد
خورشید که می تابد از مشرق و مغرب
از لطف بسوراخ سطرلاب درآمد
بار دگر آن قاضی حاجات ندا کرد
خیبر بده که آن فاتح الابواب درآمد
چون رفت محمد بدر خیبر با سوت
نقبی بزد از نصرت و نقاب درآمد
آری لقبش بود سعادت یکعالم
زان پیش که اشخاص بالقاب درآمد
از مهر دل تشنه و تسکین چنین خون
انجام می لعل چو عناب درآمد
بار دگر آن صورت پنهانی عالم
از روزن دل دوش چو مهتاب درآمد
بار دگر آن صبح بتابید و بخندید
تا خفته صدساله هم از خواب درآمد
بار دگر از قبله روان گشت رسالت
در گوش محمد چو بمحراب درآمد
از بیم ملک جمله فلک رخنه و در شد
وز قهر مسبب همه اسباب درآمد
بگشاد محمد در خمخانهٔ غیبی
بسیار گشادی بمی ناب درآمد
خاموش کن امروز که این روز سخن نیست
رحمت مدد آن ساقی اصحاب درآمد

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

تا نقش تو در دیدهٔ ما خانه نشین شد
هر جا که نشستیم چو فردوس برین شد
آن فکر و خیالات چو یاجوج و چو ماجوج
هر یک چو رخ حوری چون لعبت چین شد
بالا همه باغ آمد و پستی همگی گنج
آخر تو چه چیزی که جهان از تو چنین شد
هر غوره ز خورشید شد انگور و شکر لب
وان سنگ سیه نیز ازو لعل ثمین شد
گر ظلمت تن بود کنون روزن دل گشت
ور رهزن دین بود کنون قبلهٔ دین شد
هر جزو چو حبل الله محکم ز خدا است
بر مومن امان آمد و بر گبر کمین شد
آن نقش که مرد و زن ازو نوحه کنانند
گر ابلیس قرین بود کنون نجم قرین شد
زان روز که دیدیمش ما روز فروزیم
خاری که دراو جست گلستان یقین شد
بسیار زمینها که بتفضیل فلک گشت
بسیار سماها که بتقصیر زمین شد
گر چاه بلا بود و گر محبس یوسف
از مهر برون آمدنش حبل متین شد
خاموش که گفتار تو مانندهٔ نیل است
بر قبط چو خون آمد و بر سبط معین شد
خاموش که گفتار تو انجیر رسیده است
امانه همه مرغ هوا در خور تین شد

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

تدبیر کند بنده و تقدیر نداند
تقدیر خداوند بتدبیر نماند
کامی تو چنانست که او هست نهاده
وانگاه که داند که کجاهاش کشاند
اشکار شهی باش و مجو هیچ شکاری
کاشکار ترا باز اجل باز ستاند
حقا که نماینده شمس الحق تبریز
از هر چه نماید بجهان شاه نماند
بنده چه بلندیش شده پیدا است چه بنده
حیلت بکند لیک خدائی نتواند
هشیار مکن مملکت عشق طلب کن
کاین مملکت از ملک الموت رهاند
خامش کن بگزین تو یکی جای قرار
کانجا که گزینی ملک آنجات نشاند
باری تو جهل کام تن روزی دل چه
کین کام ترا زود بناکام رساند

[illegible]

هر کس که شود طالب عشق رخ مجنون
تدبیر کند بنده و تقدیر نداند
از شاه وفادار تر امروز کسی نیست
دانی که درین کوی رضا بانگ سگان چیست
آن جنت فردوس که معزول دانات
چون بر رخ ما عکس جمال تو برآید
اشکم چه بهل گشته و دل حامل اسرار
وان دانه که افتاد درین ها دل عشاق
آئینه که شمس الحق تبریز بسازد
در خانه نشسته بت عیاره که دارد
رندان صبوحی همه مخمور خمارند
چون شور در انداخت نگارین رخ مه روی
ما طوطی خیمیم شکر خواره و عاشق
جانها چو ازان شیر ره صید بدیدند
گفتی که ز احوال عزیزان خبری ده
ای در رخ تو زلزله روز قیامت
بازار بتان از تو خرابست و کسادست
چون نرگس مخمور صلاح الحق والدین
با غمزهٔ غمازه آن یار وفادار
در رویست غم عشق که جز دل نستاند
دانست دل آن روز که با عشق در افتاد
آه از دل پر درد و فغان از سر سودا
یارب چه نصیبست دل دردکشم را
گر یک سر مو بر رخ دلدار نماند
آن را که دمی روی نمائی ز دو عالم

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

تدبیر به تقدیر خداوند نماند — چون باز شهی رو بسوی طبل باز شه
خرجانب اوران که ترا هیچ نراند — زندانی مرگند همه خلق یقین دان
تا هر که مخنث بود آتش برماند — حاشا ز سواری که بود عاشق این راه

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

بر چهرهٔ ما خاک چو گلگونه نماید — خواهم که ز زنار رود صد خرقه تمامم
چون نه مه گشته است ندانی که بزاید — شاهیست دل اندر تن مانند گدایی
هر سوی جهد لیک بناچار بیاید — از خانهٔ عشق آنکه بپرد چو کبوتر

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

معشوق قمر روی شکر بار که دارد — بی زحمت دیده رخ خورشید که بیند
ای زهره کلیسه در خمار که دارد — گفتی بخرابات دگر کار ندارم
احباب چه باشد غم اغیار که دارد — امروز ز سودای تو کس را سر نیست
آن کان شکرهای بقنطار که دارد — یک غمزهٔ دیدار به از ده من دینار
اکنون چو سگان میل بمردار که دارد — چون صبح عیان گشت ز انکار که لافد
با مخبر خوبت سر اخبار که دارد — چون خلعت تاج و کمر و تخت بلاداد
در جنت حسن تو غم نار که دارد — ای مطرب خوش لهجه شیرین دم عارف
بازار چه باشد سر بازار که دارد — امروز ز سودای تو مارا سر نیست
صد رطل گران سنگ سبکبار که دارد — از پردهٔ دل راه خرابات که داند
اندیشهٔ این عالم غدار که دارد — شمس الحق تبریز چو نقد آمد و پیدا

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

جائی ز دو عشق که گل بر نفشاند — بازم هوسی در سر سودا زده سر زد
تا سر بچه رو دارد و دل را چه کشاند — عشقست بلای دل و دل زو نشکیبد
کز درد غم عشق صبوری نتواند — بس لعل که از دیده بایثار ببارد

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

آن سوخته را جز غم تو کار نماند — گر برفکنی پرده ازان چهرهٔ زیبا

اسپ طرب عشق بجنات جهاند
آن طبله ترا نوش دهد طبل بخواند
محبوس ترا از تنگ زندان برهاند
که بانگ سگ کوی دلش را بطپاند
آگه شوی از جان اگرت عشق رساند
ترسابچه گوید که بپوشان که نشاید
وین گاو به بیند شه اگر ژاژ نخاید
هر جا که رود عاقبت کار بیاید
زنگار کجا گیرد و صیقل بچه باید
بی پرده عیان طاقت دیدار که دارد
خود کار تو داری و دگر کار که دارد
دستار که دارد غم دستار که دارد
دیدار چو باشد غم دینار که دارد
اقرار چو کاسد شود انکار که دارد
برگو که غم جامه و شلوار که دارد
یاری ده و برگو که چنین یار که دارد
احباب چه باشد غم اغیار که دارد
از جملهٔ خرابات چنین یار که دارد
از یار که دارد غم بیزار که دارد
با هر که درآویخت بجانش برساند
یا سر دهد این نوبت و یا کام ستاند
در خونش اگر عشق بهر دم بنشاند
هر کو غزلی از سخن شمس بخواند
بر روی زمین خرقه و زنار نماند
از چهرهٔ خورشید و مه آثار نماند

در خواب کنی سوختگان را ز غم عشق
گر از در آن دلبر عیار در آید
یارب تو بر افکن ز درش رسم رقیبان
شد در شب زلفش دل قدریش در آمد
روی از در دلدار نتابد بجز شمس
لعل تو چو جان خوش است روانم بلب آمد
خورشید نتابد رخ خوب تو رخ خویش
از جور رقیب تو چه نالم که ز بالا
چون حسن تو شد شعر شمس جهانگیر
مهتاب برآمد کلک از کوه برآمد
در هاون اقبال عنایت گهری کوفت
در سحر عسلهاش چه دید آن دل زنبور
بی دیده و بی گوش صدف زرق کجا یافت
بنگر که ز گلزار چه گلزار بخندید
در دولت و در عزت آن شاه نکوکار
چون حور برآمد ز دل سیب بخندید
شمس الحق تبریز چو این شور برانگیخت

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف مسبغ

غم شده ام با دل بیمار در آید
عمریست که جان طالبش دارم و آن یار
باشد که گلم بی ستم خار در آید
سریست دهانش که در اهل نظر را
هر کو رسدش قدر بمقدار در آید
هر دل ننود قابل عقد سر زلفش

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف مسبغ

دل میل تو چون دید بجان در طلب آمد
بس شب بهوای رخ و زلف تو شدم روز
برخاک نهاد از غم و در تاب و تب آمد
چشم ستم آیین تو غارت گر جانست
تبت بجزای ستم بو لهب آمد
لب بر لبم آری و بجانم نرسانی

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف مسبغ

وز ریگ سیه جسته ده سقنقور برآمد
آن کز قلمش عیسی موسیست مصور
صد دیده حق بین ز دل کور برآمد
از تف بهاری چه خبر یافت دل پاک
کز خیک عسل گله زنبور برآمد
در مخزن او کرم ضعیفی بچه ره یافت
تا حامل در گشت و چه گنجور برآمد
زر ز آهن و سنگی سیه انوار چه ره یافت
وز سرمه چون قیر چه کافور برآمد
بی غازه و گلگونه گل آن رنگ کجا یافت
این لشکر بشکسته چه منصور برآمد
یک سیب بنی آدم در باغ جمالش
از خنده او حاجت رنجور برآمد
این هستی این مستی این جنبش مستان

تا جز تو کسی محرم اسرار نماند
با دست نگاریست که دشوار در آید
حیرت نه چنان شد که بگفتار در آید
نقد سره باید که بمعیار در آید
ذره بر خورشید بناچار در آید
روزی نشد آن صورت و روزم بشب آمد
مستی که بمیخانه شد و بی ادب آمد
بخشای بر آن خسته که جانش بلب آمد
هر بیت از و رونق ملک طرب آمد
از نفخه او دمدمه صور برآمد
کز خاک سیه قافله مور برآمد
کز دودی خسته و ابریشم موفور برآمد
کز آهن و سنگی علم نور برآمد
کافروخته از پرده مستور برآمد
هر سیب که بشگافت از و حور برآمد
زان باده مدان کز دل انگور برآمد
از شرق عشق آن مه مشهور برآمد

هزج مثمن اخرب مکفوف محذوف مسبغ

هر لحظه بشکل آن بت عیار برآمد
دل برد و نهان شد
هر دم بلباس دگر آن یار برآمد
گه پیر و جوان شد
گاهی بدل طینت صلصال فرو رفت
غواص معانی
گاهی ز تک کهگل فخار برآمد
زان پس بجهان شد
منسوخ چه باشد چه تناسخ بحقیقت
آن دلبر زیبا
شمشیر شد و از کف کرار برآمد
قتال زمان شد
میگشت دمی چند برین گونه همین او
از بهر تفرج
عیسی شد و بر گنبد دوار برآمد
تسبیح کنان شد
گه نوح شد و کرد جهانی بدعا غرق
خود رفت بکشتی
گه گشت خلیل و ز دل نار برآمد
آتش گل از آن شد
یوسف شد و از مصر فرستاد قمیصی
روشن کن عالم
از دیده یعقوب چو انوار برآمد
تا دیده عیان شد
حقا که هم او بود که میکرد شبانی
اندر ید بیضا
گه چوب شد و بر صفت مار برآمد
زان بحر کفان شد
صالح شد و دعوت همه آن کرد بخلقان
از بهر صلاحی
ناقه شد و از دل کهسار برآمد
فی الحال عیان شد

بجلوه ثانی
[illegible]
[illegible]
[illegible]
سلطان الفتح
[illegible]
[illegible]

آن عقل که فاضل شد و کامل شد و عاقل   ناگاه چو پری   خوش مست شد و به سر کهسار برآمد   برتر ز جوان شد
ایوب شد و صبر همی کرد ز کرمان   غمه درد و دوا بود   از خانهٔ دل نعرهٔ زنهار برآمد   چشمش همه جان شد
یونس شد و در بطن سمک بود به دریا   از بهر طهارت   موسی شد و خواهندهٔ دیدار برآمد   بر طور روان شد
عیسی شد و در مهد همی داد گواهی   زان روح مقدس   از معجز او نخل پر از بار برآمد   زان روح روان شد
شق کرد قمر را به سر انگشت اشارت   از غمزهٔ محبوب   کو بدر شد و بار دگر بار برآمد   زان روح روان شد
مسجود ملائک شد و لشکرکش ارواح   زان روح مقدس   شیطان ز حسد بر سر انکار برآمد   مردود زمان شد
چوبی بتراشید و برو بست دو صد تار   قانونی عالم   صد نالهٔ زار از دل هر تار برآمد   فریاد کنان شد
بالله که هم او بود که می آمد و میرفت   هر قرن که دیدی   تا عاقبت آن شکل عرب وار برآمد   دارای جهان شد
حقا که هم او بود که میگفت انا الحق   در صورت الهی   منصور نبود او که بران دار برآمد   نادان بگمان شد
این مو نه همان ست ببین گر تو بصیری   از دیدهٔ باطن   انیست کز و این همه گفتار برآمد   در دیده بیان شد
رومی سخن کفر نگفته‌ست و نگوید   منکر مشویدش   کافر شده آنکس که بانکار برآمد   از دوزخیان شد
تبریز هم او بود هم او شمس معانی   در گلشن انوار   او بود که در جوشش اسرار برآمد   در عشق نشان شد

هر نکته که از زهر اجل تلخ‌تر آید   آن را چو بگوید لب تو چون شکر آید
در چاه زنخدان تو هر جان که وطن ساخت   زان پیش که جان از تو وقت سفر آید
از دعوت و آواز خوشت کو دل آید   لبیک ز تن نغمهٔ خون جگر آید
هر باد که از سوی بخارا بمن آید   گویند که آن بوی همه از ختن آید
نی نی ز ختن شمهٔ خوش می ندهد بو   گویند قبای تو مرا پیرهن آید
هر شب نگرانم ز زمین تا تو برآئی   زیرا که سهیلی و سهیل از یمن آمد

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

زود از رسن لعل تو به چرخ برآید   هابین توشه ده از خوشهٔ ابروی تقیت

هزج مثمن اخرب مخبون محذوف مسبغ

با بوی گل و مشک نسیم سمن آید   بر هر زن و هر مرد که آن بوی اثر کرد
این بوی همی از بر معشوق من آید   ای ترک کمر بستهٔ جانم ز فراقت

بحر هزج مثمن مکفوف تقطیعه مفاعیل مفاعیل مفاعیل مفاعیل

بمیرید بمیرید درین عشق بمیرید   درین عشق چو مردید همه روح پذیرید   بمیرید بمیرید ازین مرگ مترسید   ازین خاک برآئید و سماوات بگیرید
بمیرید بمیرید ازین نفس ببرید   که این نفس چو بندست و شما همچو اسیرید   یکی تیشه بگیرید پی حفرهٔ زندان   چو زندان بشکستید همه شاه و امیرید
بمیرید بمیرید به پیش شه زیبا   بر شاه چو مردید همه میر و وزیرید   بمیرید بمیرید ازین ابر برآئید   چو زین ابر برآئید همه بدر منیرید
خموشید خموشید خموشی دم مرگست   همه زندگی آنست که خاموش نفیرید

هزج مثمن مکفوف

برآئید برآئید که تا باز نمانید   برانید برانید که در عین عیانید   بتازید بتازید که چالاک سوارید   بنازید بنازید که خوبان جهانید
چه دارید چه دارید که آن یار ندارید   بیارید بیارید درین گوش نخوانید   پروندش پروندش خرابات جهان بوش   بگوئید بگوئید اگر مست شبانید
شرابیست شرابیست خدا را منهانی   که دنیا و شما تیز یکی جرعه ازانید   دوم بار دوم بار چو یک جرعه بریزید   از دنیا و ز عقبی و ز خود فرد بمانید

[illegible]

گشادست گشادست سر خابیه امروز
که درها و سبوها سوی خمخانه کشانید

صلا گفت صلا گفت کنون فالق اصباح
سبک روح کند راح اگر سست و گرانید

رسیدند رسیدند رسولان نهانی
در آرید در آرید بروشان بنشانید

دریغا و دریغا که درین خانه نگنجید
که ایشان همه گویند و شما بدگمانید

مبادا مبادا که سر خویش بگیرید
که ایشان همه جانند و شما سخره نانید

بکوشید بکوشید که تا جان شود این تن
نه نان بود که تن گشت اگر آدمیانید

شهان جمله عروسان ببر اندر بگرفتند
شما راست تماشا که نه مردان نه زنانید

ببازار ببازار بسی قلب درآمد
نگیرید نگیرید که صراف زمانید

زهی عشق زهی عشق که بس سخت کمانست
ور آن شست ور آن شست شما تیر و کمانید

تماشیست تماشیست از آن سوی که سو نیست
عروسی همه آنجاست شما طبل زنانید

خموشید خموشید خموشانه خموشید
بپوشید بپوشید شما گنج نهانید

بدیدار نهانید بآثار عیانید
پدیدید پدیدید که چون جوهر جانید

چو عقلید چو عقلید هزاران و یکی خبر
پراگنده چو خورشید بهر خانه روانید

درین بحر درین بحر همه چیز بگنجد
مترسید مترسید گریبان بدرانید

خموشید که گفتار فرو خورد شما را
خریدار چو طوطی ست شما چون شکرانید

دهان بست دهان بست ازین شرح دل من
که تا گنج نگردید که تا نیمه ره مانید

برنشینید ببینید علی را و ولی را
چو شمس الحق تبریز اگر اهل عیانید

هزج مثمن مکفوف

که در دشت روانند شما بسته چرائید
زمین ها همه پر گنج شما از چه گدائید

کنم شرح ز گنجش و ز حلوا و ز قندش
چه حاجت که بگویم که همه غرق عطائید

دهد میوه و نانها و نهد آش بخوانها
کند نور فشانها که ز ظلمت بدر آئید

فلک مرد و زمین زن جهان زین دو چو گلشن
ز جان بنده رهی شما در چه هوائید

زر و نقره ز کانها و گهر از تک دریا
ز گرمی خز و دیبا که تا خوب نمائید

مرا حکمت ازین گفت بود آنکه بدانید
ببین گنج شما راست شما جان شمائید

جهانیست پر از قند که با جان شده پیوند
دهان از ره جانها بگشائید و بخائید

جهان همچو درختیست سرش چرخ و زمین پا
برش پیچید و پایان هم چند ربائید

جهان عالم فانی و شما عالم باقی
شما عالم جانید شما جان بقائید

چرا مرده خاکید چو از عالم پاکید
چه ابر و باریده چو کانهای نوائید

چرا غوره نمائید چو در اصل زرگید
چرا دردی فنائید چو از صاف صفائید

زمین گفتم و گردون بحق مه بجوئید
که مقصود ازین خاک و ز افلاک شمائید

دل پاک که عرش ست نه بالا و نه فرش ست
خدا خالی ازو نیست در و دیده گشائید

دل از گل نشناسید که تا مرده نمانید
چو دل روی نماید شه هر دو سرائید

چو سیماب بگدازید که اکسیر پذیرید
رخ همچو زر آرید که یاران وفائید

خمش باش خمش باش که شمس الحق تبریز
چو از شرق برآید بلا روح فزائید

هزج مثمن مکفوف

ملولان همه رفتند در خانه ببندید
بر آن جمع ملولان همه جمع بخندید

بمعراج برآئید چو از آل رسولید
رخ ماه ببوسید چو بر بام بلندید

چو او ماه شکافید شما ابر چرائید
چو او چست ظریفیست شما چون همه بندید

ملولان بچه رفتید که مردانه درین راه
چو فرهاد و چو شداد دمی کوه بکندید

چو مه روی نباشید ز مه روی متابید
چو رنجور نباشید سر خویش مبندید

چو آن چشمه ببینید چرا آب نگشتید
چو آن خویش ندیدید چرا خویش پسندید

چو در کان نباتید ترش روی چرائید
چو در آب حیاتید چرا خشک و نژندید

خیال کشش خمیر گشت خیالان رهانید
ندانید که چونید ببینید که چندید

چو پروانه بپائید جانباز بر آن شمع
چو موقوف رفیقید چه وابسته بندید

چنین مست مستیزید ز دولت مگریزید
چه امکان گریزست چو در بند کمندید

گرفتار کمندید گریز هیچ امان نیست
بپیچید بپیچید ز استیزه غرندید

ازین شمع بسوزید دلی جان نفزائید
تن تازه بپوشید چو آن کهنه فکندید

ز روباه چه ترسید شما شیر نژادید
خر لنگ چرائید چو از پشت سمندید

همان یار بیاید در دولت بگشاید
که آن پای کلید ست شما جمله کلندید

خموشید که گفتار فرو خورد شما را
خریدار چو طوطی ست شما شکر و قندید

بحر هزج مسدس مقصور تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل

بیا ای زیرک و بر کول مخند   بیا ای راه دان بر غول مخند
چو در سلطان بی علت رسیدی   هلا بر علت و معلول مخند
چو مرده مرده را گر کرد معزول   تو خوش بر عازل و معزول مخند
یکی در خواب حاصل کرد ملکی   برو بر حاصل و محصول مخند
دگر گوید فرو شستم فلان را   هلا بر غاسل و مغسول مخند
اگر بر نفس نحسی دیو شد چیر   برو بر خامل و مخذول مخند
مثال محتلم پندار عشقش   تو هم بر فاعل و مفعول مخند
سوالے کرده کوری پیش کرے   دلا بر سائل و مسئول مخند
چو نقدت دست داد از نقل بس کن   خمش بر ناقل و منقول مخند
چو شمس الدین که شاه عقل و جان است   بدیدی بر سر هر صول مخند

هزج مسدس مقصور

براه فقر بسیارے دویدند   بمنزلگه ولی کمتر رسیدند
کسانی یافتند جام محبت   که دریاهاے محنت درکشیدند
همه مردی نمودند اندرین راه   بنامردی خود این ره نسپریدند
یکے سر فاش کرد اسرار حلاج   سرش را بر سر دار آوریدند
بسر لیس فی جبتی سوی الله   مگر هم صاحب سران رسیدند
چه مردانند در میدان که هر کس   بجز در گوی و چوگان ننگریدند
ببی نام و نشان جستند از و   که زو نام و نشان هرگز ندیدند
بر آنها آشکارا گشت این کار   که بر دار بلا منزل گزیدند
وجود و بود خود بر باد دادند   طمع از جان شیرین هم بریدند
ولیکن خود بهانه بود حلاج   که خود گفتند و از خود می شنیدند
چو سبحانی نداستند چه رمز است   تبر در روی سلطان زان کشیدند
نبردند گوی دولت از دو عالم   بمنزلگاه جانان آرمیدند

هزج مسدس مقصور

بیان آن چهره یارم چه خوش بود   عتاب و ناز دلدارم چه خوش بود
بیادم نیست هیچ از ماجراها   ولیکن زین خبر دارم چه خوش بود
دران بزم و دران جمع و دران عیش   میان باغ و گلزارم چه خوش بود
اگر چه مست جام عشق بودم   رخ معشوق هشیارم چه خوش بود

هزج مسدس مقصور

چو دیوم عاشق آن یک پری شد   ز دیو خویشتن یکسر بری شد
در انگشت پری مهر سلیمان   چو دید از جان و دل در چاکری شد
چو لب تر کرد او از جام عشقش   بدان خشکی لب او از تری شد
چو گاوی بود بی جان و زبان بود   بباد جان عشقش سامری شد
مگر درد فراق و جور هجران   که تاب آن نبودش زان بری شد
چو دیو آمد به پیشش خاک بوسید   ز آتش با ملک همسری شد
چو ناگاهان بدیدش همچو برقی   برون پرید عقلش و اسیری شد
چو سر چاکری عشق دریافت   فزو از هفت خسرو مهتری شد
چو شد او مشتری عشق چینی   کمینه بندگانش مشتری شد
همه جور و جفا و محنت عشق   برو شیرین چو مهر مادری شد
ز دست هجر او تا پیش مخدوم   که شمس الدین است بهر داوری شد
ازان مستی به تبریز است گردان   که از جانش هوای کافری شد

هزج مسدس مقصور

چو شب شد جملگان در خواب رفتند   همه چون ماهیان در آب رفتند
دو چشم عاشقان بیدار تا روز   همه شب سوی آن محراب رفتند
همه در غصه و در تاب عشاق   بسوی طرهٔ پرتاب رفتند
که یابد گرد ایشان را که ایشان   چه برق و باد سخت اشتاب رفتند
چو ایشان را حریف از اندرون است   چه غم دارند اگر اصحاب رفتند
همه اندر غم و اسباب ایشان   قلندروار بی اسباب رفتند
تو چون دلوی برین دولاب گیری   که ایشان برتر از دولاب رفتند

به بین آنها که بند سیم بودند
رهیده یار کانم یار گشتند
شدند اغیار هجر خشم بد را
ز دیوان صفا معزول بودند
ز آزار حریفان شاد بودند
درختان محبت بی ثمر بود
صورتهاے پارینه بجه شید
بنامی خم که پاکست از خمارے
چو دریاهاے بیداری بدیدند
پس آن اقرارها در بحر جانی
عزیزان گم شده در کار ایشان
تو هم چرخی همی زن اندرین عشق
ز رویت دسته گل میتوان کرد
تراشک خوان همچون اطلس من
دلم صد پاره شد هر پاره نالان
ز هر حلقه از آن زلفین پر بند
ره دوست و جان من پیاده
ز لعلت مایهٔ جان آفریدند
چو عکسی از رخت بر وصله افتاد
میان باغ امکان پیش از امکان
میان خط لبت را چون بدیدند
چو بگشودند از هم گیسوت را
چکید از عارضت یک قطره ژاله
نقاب از زلف بر رویت کشیدند
جهانی را برو انگیز کردند

برون خاک چون سیماب رفتند
به بین آنها که سیمینی گزیدند

هزج مسدس مقصور

چو آن بگذشت یار غار گشتند
ز عشق آن پری پرکار گشتند
چو رفت آزار ایشان یار گشتند
دگر یاره همه پربار گشتند
همه در مهر همچون یار گشتند
نشستند حلقه و خمار گشتند
ز خواب غافلی هشیار گشتند
بحر رفتند غوطه ماهی وار گشتند
اگرچه واقف اسرار گشتند

ز بد مستی ز بزم دل رمیده
حسودان گل بدند از جنگ یاران
بجم دیدند عشرت را چو جنگی
چو پرده همه گرای دریدند
میان خرقه و زنار جنگ است
درست طره آبش گفته بودند
معین کو ز شمس الدین مخدوم
ز عشق خاک پای شاه تبریز
ز پرتوهای ایشان جمله در چرخ

هزج مسدس مقصور

ز زلفت شاخ سنبل میتوان کرد
براق عشق را جل میتوان کرد
که از هر پاره بلبل میتوان کرد
پی گردن کشان غل میتوان کرد
و لے دل را چو دلدل میتوان کرد

ز قد پر خم من در ره عشق
تو دریایی و من یک قطره ای جان
تو قاف قندی و من لام لب تلخ
مرا هم شیره است اندیشهٔ تو
خمش کن زانکه گفت بی زبانی

هزج مسدس مقصور

میان روضه رضوان آفریدند
ترا سرو خرامان آفریدند
بظلمت آب حیوان آفریدند
جهان جان پریشان آفریدند
از آن یک قطره عمان آفریدند
شب هجران و هجران آفریدند
چو او را مرد میدان آفریدند

گل رخسار تو چون می نمودند
مرا او در ازل درد تو دادند
گه رفع حجب در روی خوبت
خطت چون سر بر آورد از حجاب
ز روی و موی تو رمزے نمودند
برای اعتکاف آستانش
چو بنمود او رخ انوار گستر

بروی سرخ چون عناب رفتند
همه خار حد گلزار گشتند
ز سرمستی کنون دلدار گشتند
چو دیدند صلح ایشان خار گشتند
که تا آن خصم نماند تار گشتند
کنون بر مه گره ستاره گشتند
برون از خرقه و زنار گشتند
سقیم نرگس بیمار گشتند
همه انکارها اقرار گشتند
ز آب بحر جان بیزار گشتند
مثال گنبد دوار گشتند
که اهل چرخ برخوردار گشتند
بر آب چشم من پل میتوان کرد
ولیکن جزو را کل میتوان کرد
ز قاف و لام ما قل میتوان کرد
از این شیره بسی مل میتوان کرد
جهان پر بانگ و غلغل میتوان کرد
ز چشمت عین اعیان آفریدند
هزاران مرغ خوش خوان آفریدند
ز وصلت نیز درمان آفریدند
جهانے خلق حیران آفریدند
گل و گلزار و ریحان آفریدند
بعالم کفر و ایمان آفریدند
مه و خورشید و کیوان آفریدند
مه و خورشید رخشان آفریدند

چو بر صحرای امکان گرد گشتند
ظهوری مهر امکان آفریدند
یکی در باغ امکان برگ گشتند
هزاران سرو بستان آفریدند
برای آن گل بی برگ صد برگ
دو عالم را گلستان آفریدند
چو بر خود حسن خود را جلوه دادند
ازان یک جلوه انسان آفریدند
هزارش یوسف مصری مقید
دران چاه زنخدان آفریدند
ز رویش پرتوی در عالم افتاد
سهیل و ماه تابان آفریدند
نظر بر قامت زیباش کردند
هزاران سرو بستان آفریدند
برای خوان فضل بیکرانش
جهانی خلق مهمان آفریدند
چو پنهان بود یکچندی بپوشش
مسیح و ابن عمران آفریدند
چه بحر رحمتش را ژرف دیدند
بسی کفران و عصیان آفریدند
یکی را کافر و بدکیش کردند
یکی دیگر مسلمان آفریدند
بگنج سینه شمس مشرقی را
هزاران گنج پنهان آفریدند

هزج مسدس مقصور

مرا هم جان و هم جانان علی بود
مرا هم درد و هم درمان علی بود
محمد بود قبله گاه عالم
ولی بر تخت دل سلطان علی بود
خبر داری ز معراج محمد
که مهر شش هفتم کیوان علی بود
اگر ایمان بحق داری بیان کن
که سر صورت قرآن علی بود
هم او بود اول و آخر هم او بود
بیان معنی فرقان علی بود
شریعت بود برهان طریقت
حقیقت واصل یزدان علی بود
بیا و گوی معنی را ز میدان
بدان آن کو صاحب چوگان علی بود
بگرد بحر عالم از محیط است
دروهم گوهر و مرجان علی بود
چه مولا شو درین دریا تو غواص
که در قعر او پنهان علی بود

هزج مسدس مقصور

نگارا مردگان از جان چه دانند
کلاغان قدر تا بستان چه دانند
بر بیگانگان تا چند پایی
بیا جان قدر تو ایشان چه دانند
بپوشان قد خوبت را از ایشان
که کوران سرو و دلستان چه دانند
خرامان جانب میدان عشق آی
که خامان لطف آن چوگان چه دانند
بهل ویرانه بر جغدان منکر
که جغدان شهر آبادان چه دانند
چه دانند ملک دل را تن پریشان
گدایان طبع سلطانان چه دانند
یکی وحشی ازین بیت و دبی یا
حدیث رستم دستان چه دانند
هلا دانا شناسد شمس تبریز
ترا این مردم نادان چه دانند

هزج مسدس مقصور

نشرنا فی ربیع الوصل بالورد
حنانینا فنعم الزوج والفرد
ز رویت باغ و عبهر میتوان کرد
ز زلفت مشک و عنبر میتوان کرد
ز روی زرد همچون زعفرانم
جهانی را مزعفر میتوان کرد
ز آب چشم همچون ارغوانم
رخ گیتی معصفر میتوان کرد
بیک دانه ز خرمنگاه ماهست
فلک ها را مسخر میتوان کرد
تو آن خضری که از آب حیات
گدایان را سکندر میتوان کرد
دران حالی که حالم بازجوئی
محالی را میسر میتوان کرد
نخاف العین ترمینا بسوء
فیا واکه وقد رحلقه السرد
بخور واکره دای دل ز آنکه از دل
ره پنهان بدلبر میتوان کرد
جهان شش جهت را گر دری نیست
چو در دل آمدی در میتوان کرد
در آور دل که منظرگاه حقست
وگر هم نیست منظر میتوان کرد
چو دردی ماند جان ما درین زیر
وگر زیست ازبر میتوان کرد
ز گولی در جوال نفس رفتی
وگر نی ترک این خر میتوان کرد
الا یا ساقیا هات الحمیا
لیلفینا عنار الخمر والبرد
دل سنگین عشق از نرم گردد
دل از سنگ است جوهر میتوان کرد
بیار آن باده حمرا و درده
که از احمر عالم اخضر میتوان کرد
ازان باده که بر وی حال عکس است
زهر خردم کبوتر میتوان کرد
ازان جرعه که از دریا نخ ظلمت
بهشت و حور و کوثر میتوان کرد

چو تیر انداز گر ده باده در خم
ز تیر باده اسیر میتوان کرد
واسکنا بکاسات عظام
فان السکر رفع الهم والحرد
چو باده در من آتش زد بدیدم
که از هر آب آذر میتوان کرد
بیا ای مادر عشرت بخانه
که جان را فرش مادر میتوان کرد
دگر در راه تو نامحرمانند
ترا از جام چادر میتوان کرد
چو گشتی شیرگیر و شیره آشام
سزای شیر صفدر میتوان کرد
بزن گردن الهها را بباده
کزان هر قطره خنجر میتوان کرد
سقاهم ربهم بر خوان و می نوش
که هر دم عیش دیگر میتوان کرد
دگر ساغر نداری می بیاور
دهان را همچو ساغر میتوان کرد
واعتقنا بخمر من هموم
وجاز همنا بالدفع والطرد
نه سر زانکه این سر چون نهای
سفر خواهی بدان سر میتوان کرد
ز خوان لطف شمس الدین تبریز
غذای جان مقرر میتوان کرد

بحر هزج مسدس مقصور محذوف تقطیعه مفاعیلن مفاعیلن فعولن

اگر عالم همه پر خار باشد
دل عاشق پر از گلزار باشد
اگر بیکار گردد چرخ گردان
جهان عاشقان پرکار باشد
همه غمگین شوند و جان عاشق
لطیف و خرم و عیار باشد
بعاشق ده هر آن شمعی که میرد
که او را صد هزار انوار باشد
دگر تنهاست عاشق نیست تنها
که با معشوق پنهان یار باشد
بصد وعده نباشد عشق خرسند
که مکر دلبران بسیار باشد
اگر بیمار بینی عاشقی را
نه شاه بر سر بیمار باشد
سوار عشق شو از ره میندیش
که اسپ عشق بس رهوار باشد
بیک حمله ترا منزل رساند
اگرچه راه ناهموار باشد
شراب عاشقان از سینه جوشد
حریف عشق در اسرار باشد
علف خاری نداند جان عاشق
که جان عاشقان خمار باشد
ز شمس الدین تبریزی نگارا
دلی کو مست شد هشیار باشد

هزج مسدس مقصور محذوف

اتاک الصوم فی خلل السعود
قد تم وسلم علی رغم الحسود
وصم وافطر وعید فی نعیم
لک العمر المؤبد بالخلود
فلا زالت یزرق لک التهانی
مهنات من الملک الودود
فشکرا ثم شکرا ثم شکرا
لادراد العطا خیر الورود
وسقیا ثم سقیا ثم سقیا
بجود بعد جود بعد جود
وکاسا قد سقیناه دهاقا
یزارقها تحت الجلود
ینابیع جرت شرقا و غربا
کانهار الجنان بلا رکود
ونیران الشباب موقدات
ای لمحانها ۱۲
بسعد لاتخاف من الخمود
براح الروح روحی قر عینا
ویا نفسی دعاک الخیر عود
وارض الله واسعت فسیحوا
الی رب الرؤف بالوفود
نیادی ربنا عودوا الینا
احیبونا واوفوا بالعقود
ازهرا فی ملاقاتی وعندی
وجود فی وجود فی وجود
ولم یخسر طلوب فی فنائی
ولم یکن خلاف فی وعود
خمش کردم که هر ناگفته را
بدیدم من که دیدی و شنود

هزج مسدس مقصور محذوف

بصورت یار من چون خشمگین شد
دلم گفت او مگر با من بکین شد
بصد وادی فرو رفتم بسودا
که چه چاره که چاره گر چنین شد
بسوی آسمان رفتم چو دیوان
ازین درد آسمان من زمین شد
مرا گفتند راه راست برگیر
چه ره گیرم چو یار در آستین شد
مرا همراه و همراهست یارم
که روی او مرا ایمان و دین شد
بزیر گلبنش هر کس که بنشست
سعادت با نشستن همنشین شد
درین گفتارم آن معنی طلب کن
نفسها می خوشم او را کمین شد
ازو پیدا اسمها صین مسماست
ز عین اسم آدم عین بین شد
اگر خواهی که عین جمع باشی
همین شد چاره و درمان همین شد

مخوان این گنج نامه دیگر ایجان
اگر تو زین ملولی وای بر تو
ز خود محجوبشان کردم به گفتن
مگو دل را که گرد غم نگردد
مگرد ای مرغ دل پیرامن غم
دلا این تن عدوی کهنهٔ تست
چو ماهی باش در دریای معنی
یکی دریاست در عالم نهانی
خمش از حرف زیرا مرد معنی
بگوییم خفیه تا خواجه نرنجد
تبان را جمله زو بدریده مرنبد
فسانه چیست پیش شمس تبریز
بیا داشی که القا را نخواهد
مثال زاهدان سر که فروشند
بگرد مردگان گردد چو کرمان
ندارد تاب نور مهر خفاش
چنانکه شاهدی کو جلوه گر شد
چه مولانا ولد را داد بخشش
بدردم مبتلا درمان کجا شد
حبیب حق تعالی شیر یزدان
چگویم از فراق ابن یعقوب
جمیع اولیا و انبیا کل
غنیمت ذات شمس الدین تبریز
چنان کز غم دل دانا گریزد
بغرد شیر عشق و گلهٔ غم

که این گنج از پی حکمت دفین شد
که تو بینی ز مردی این یقین شد

به کهگل چون بپوشم آفتابی
زره بر آب میدان این سخن را

هزج مسدس مقصور محذوف

ازیرا غم بخوردن کم نگردد
که در غم بال و پر محکم نگردد
عدوی کهنه خال و عم نگردد
که جز با آب خوش همدم نگردد
که در وی جز بنی آدم نگردد

نبات و آب و گل جمله غم آمد
دل اندر بی غمی بوار بیابد
دلا سر سخت کن کم کن ملولی
ملالی نیست ماهی را ز دریا
ز حیوان تا که مردم و انبر

هزج مسدس مقصور محذوف

که آن دلبر همی در بر نگنجد
که ماده گرگ با یوسف نگنجد

ز مستی من ترازو را شکستم
هم از جمله سیه روئیست این نیز

هزج مسدس مقصور محذوف

چنین رخسار زیبا را نخواهد
شراب صاف حمرا را نخواهد
کنار وصل احیا را نخواهد
چو اینجا زاد آنجا را نخواهد
بعالم عیب بینا را نخواهد

بهر ناشسته روی عشق بازد
نشیند هوشیار و زرق ورزد
بود در خشک سالی مسکن او
لب تلخی کزین شیرین نگردد
غزل را از زبان شاه گفتم

هزج مسدس مقصور محذوف

بجان میجویم آن جانان کجا شد
که آن شاه همه مردان کجا شد
جمال یوسف کنعان کجا شد
ندانم کان خسان پاکان کجا شد

ز چشم خون همی بارد ز فرقت
چگویم از صفات ابن آدم
چگویم من ز کیخسرو دارا
بسی اندیشه کردند تا نمیرند

هزج مسدس مقصور محذوف

دو چندان غم ز پیش ما گریزد
چو صید از شیر در صحرا گریزد

مگر با شحنه ایم و غم چو دزد است
ز نابینا بهانه غم ندارد

جهانی که درون آستین شد
همان آبست الا شکل چین شد
به پیش حاسدان احجب همین شد
که سور او بجز ماتم نگردد
که دیگر گرد این عالم نگردد
ملول اسرار را محرم نگردد
که بی دریا خود او خرم نگردد
درون آب حیوان هم نگردد
بگرد حرف لا و لم نگردد
ترازو کان گهر را نه سنجد
که پیش رو همی زنگی برنجد
که گنج زر بیلاد یا بگنجد
نگار ماه سیما را نخواهد
حریف مست و شیدا را نخواهد
صفا و موج دریا را نخواهد
بود صفراش حلوا را نخواهد
که شاهم جز که جویا را نخواهد
ازین پس هیچ دنیا را نخواهد
محمد رحمت یزدان کجا شد
که آن باب همه مردان کجا شد
قباد و شاه نوشروان کجا شد
بمردند حکمت ایشان کجا شد
ندانم عیش ازین دوران کجا شد
چو مارا دید جا از جا گریزد
ز پیش دیدهٔ بینا گریزد

مرا سود است تا غم را ببینم
اگر بالا روم پستی گزینم
چمن جز عشق تو کاری ندارد
چه بی ذوقست آن کش عشق نبود
هر آنکه ترک خر گوید ز مستی
چه غم دارد که خر رفت و رسن برد
در افگن فتنهٔ دیگر درین شهر
بزن آتش درین گفت و در آن کس
خنک جانی که او یاری پسندد
تو باشی چون صدا آواز غارت
تو باشی خنده و یار تو شادی
بگو آخر دمی در نحن اقرب
بر او مسخره آمد دل و جان
خمش تا درس گوید آن زبانی
دلم امروز خوی یار دارد
که طاوس آن طرف پر میفشاند
نگه برخیز و فردا سوی او رو
ولیکن عقل گو آن لحظه دل را
دلم افتان و خیزان پیش آمد
چه بو کردم دهانش را بدیدم
ز بو تا بو بسی فرق عظیمست
دلم را نالهٔ سرنای باید
همی نالم که از غم باردارم
ببین جان را که جانی میدراند
بخوان بر شیشهٔ دل این عزیمت

ولیکن غم ازین سودا گریزد
وگر پستی روم بالا گریزد

همه عالم بدست غم زبونند
خمش باشم بود کین غم برافتد

هزج مسدس مقصور محذوف

چه مرده است آنکه او یاری ندارد
غم پالان و افساری ندارد
بر او خر چو مقداری ندارد
که دوری عشق هنجاری ندارد
که در گفت تو اقراری ندارد

بغیر قوت تن قوتی نبوشد
ز خر رست و روان شد پا برهنه
مشو غره بازرق پوش گردون
بدر آن پرده ها را زانکه عاشق
چو یارم شمس تبریزیست ای دل

هزج مسدس مقصور محذوف

چو آوازی بنزد کوه و گنبد
که بی شادی دهان کس نخندد
نظر را تا نجنباند نجنبد
که از صدگه که از سیلیش زندد
که لا باشد به پیشش صد صمد

تو آدینه بوی او وقت خطبه
تو باشی سجدهٔ یار تو تعظیم
خیال خوش دهد دل را نبازد
مزن سیلی چنانکه کج کردم
اگر گوید تو بی راهی خمش کن

هزج مسدس مقصور محذوف

که بلبل این طرف تکرار دارد
که او عاشق چو تو بسیار دارد
که دلها را لبش خمار دارد
که می مستی او اظهار دارد
که بوی آن پری رخسار دارد

صدای نای آنجا نکته گوید
چو بگشاید رخ او تو دل نگهدار
ز مکاری مجو چون دادهٔ می
دویدم پیش و گفتم باده خوردی
خداوندی شمس الدین تبریز

هزج مسدس مقصور محذوف

کزان سرنای بوی یار آید
عجب زین جان نالان تا چه زاید
ببین دل را که دل می دست خاید
که فریاد از پری رویان برآید

بجان خواهم که نالم عاشقانه
بگو ای ناله حال عاشقان را
بنال ای جان تعجب کن که بانگ طاسی
چو ناله مونس رنجور گردد

چو او بیند مرا تنها گریزد
غلط گفتم ز ناگویا گریزد
وگر دارد چو من باری ندارد
بجز دنیا سمن زاری ندارد
بگلزاری که آن خاری ندارد
که اندر زیر ایزاری ندارد
ز بی شرمی غم و عاری ندارد
ببین روشن که اغیاری ندارد
کزو درویش خود صورت نبندد
نه ز آدینه جدا چون روز شنبد
که بی تعظیم هرگز سر نجنبد
خیال زشت آرد دل نه بندد
ز کیجی دور افتم ز اهل و پسند
بگوید با لبش کوای موبد
هوای روی چون گلنار دارد
نوای چنگ بس اسرار دارد
که بس آتش دران رخسار دارد
که می مرده را در کار دارد
نمی ترسی که عقل انکار دارد
که بوی خالق جبار دارد
و او بی حد و بیمقدار دارد
کز این ناله جمال جان نماید
که آواز تو جان می آزماید
مه بگرفته شب وامیگشاید
گرش گوئی خمش کن هم گشاید

دلی دارم که گرد غم نگردد
دلی دارم که خوی عشق دارد
چه خاص و عام آب خضر نوشند
چه یابد راه او بر بام شادی
بکن توبه ز گفت ارچه که توبه
ز گیستی توبه به هر چند توبه
دلم در عاشقی یک چاره دارد
کسی حال مرا داند که چون من
مشو منظور آن ناظر نگاری
چرا غمگین بود آنکس که دایم
درین هجران اگر این جان بماند
بسی زهری که هجران برفشاندست
به قدرت های بی پایان آن شه
جواب آمد که مارا چون شناسی
نداند سر و برگ کار آن را
مقران را از آن خرمای دولت
نمی بینی که ماری زهرش انداخت
تو ناپرور رو در خدمتش کن
که اولیان و آخریان عالم
برآورد مر ترا جائی که آنجا
غلط کردم کجا داند ورا باد
برو از جان صافی سجده کن
که بی او جان شیرین همچو خاری
رجب بیرون شد و شعبان درآمد
برون آمد گل و نسرین و ریحان

هزج مسدس مقصور محذوف

که جز با عاشقان همدم نگردد
وگر کس سخرهٔ ماتم نگردد
ز غم چون چرخ پشتش خم نگردد
ازان توبه شکن محکم نگردد
ازان توبه شکن محکم نگردد

خطی بستانم از میر سعادت
اگر عاشق بود زاهد کنندش
چو سایه طره های درهم او
چو چتر شاه عشق از دل برآمد
کسی کز جان غلام شمس دین نیست

هزج مسدس مقصور محذوف

تن زار و دل صد پاره دارد
که نفس عاجز اماره دارد
درین غم همچو او غمخواره دارد

چه غم او را ز سرگردانی من
دلم خواهد که باشی چارهٔ او
ز اشک شمس کوهی دوست چون چرخ

هزج مسدس مقصور محذوف

چه شکرها که وصلش برفشاند
شود طاؤس و ماری او نماند
چو نشناسی کمین بنده که داند
درختی را که شمس الدین نشاند
بنگر تا ازان آتش جهاند
پر طاؤس بر وی گستراند
که او از شیر لطفت پروراند
برات ناامیدی زو بخواند
ز حالت و هم را حسرت خوراند
که جبریل همنشین هم نداند
که از جنت

بکام مار ریز زهر از جدائی
بگفت ابلیس بر درگاه عزت
چو لنگی که بماند از خرسواران
که آن مخدوم جانی و خدائی
خلاصه رحمت حقست آن شه
نمی بینی که خاری قصد او کرد
ازان دامی که شیران برگریزند
چو شمس الدین تبریزی درآید
ببر این نامه را ای باد شبگیر
ولیکن سوی آن تبریزیان باد
بود کز ناگهان خدمت پذیرد

هزج مسدس مقصور محذوف

برون شد جان ز تن جانان درآمد
چو از ابر کرم باران درآمد

دم جبل و دم غفلت برون شد
دهان جمله غمگینان بخندد

نمی دارم که هرگز کم نگردد
که دیگر غم درین عالم نگردد
وگر زاهد بود بلعم نگردد
دلی همسایهٔ درهم نگردد
که باشد عقل گر خرم نگردد
ز عشقش جان او خرم نگردد
که خود را همچو سنگ خاره دارد
که چون من صد هزار آواره دارد
توقع بین که او بیچاره دارد
بهر منزل هزار استاره دارد
چه هجرانها که هجران ما چشاند
چو یک قطره ز لطفش شه چکاند
پرستم من کسی کو پروراند
همی لافد که با دلدل دواند
سر آن را ز کیوان بگذراند
نمی بینی بر حمتهاش ماند
ز بیخش گلشنی می بشگفاند
که طمع جملگان را بگسلاند
بیک دم زان همه امتها ند
بود کو از کرم این را بخواند
که خاکش جمله جانها می دماند
بدان سو جان ما را هم کشاند
تن و جان و دلم را می خلاند
دم عشق و دم غفران درآمد
بر آن قندی که در دندان درآمد

چو خورشید آدمی زربفت پوشد
جوان مهروی زرافشان درآمد
بزن دستک بگو ای مطرب عشق کا
که آن سرفتنه خوبان درآمد
اگر وی رفت باقی باد امروز
دگر عمر بشد عثمان درآمد
همه عمر گذشته باز آید
چو این اقبال جاویدان درآمد
چو در کشتی نوحی مست و شفته
چه غم داری اگر طوفان درآمد
منور شد چو گردون خاک تبریز
که شمس الدین در آن میدان درآمد

هزج مسدس مقصور محذوف

زخاک من اگر گندم برآید
ازان گرنان پزی مستی فزاید
خمیر و نانوا دیوانه گردد
تنورش بیت مستانه سراید
اگر بر گور من آئی به زیارت
ترا خرپشته ام رقصان نماید
میا بی دف بگور من ای برادر
که در بزم خدا غمگین نشاید
زنخ بربسته و در گور رفته
دهان افیون و نقل یار خاید
بدری زان کفن بر سینه بندی
خراباتی ز جانت بر گشاید
زهر سو بانگ چنگ و چنگ مستان
زهر سو کار لابد کار زاید
مرا حق از می عشق آفریدست
همان عشقم اگر مرگم درآید
ازین پس خامشی در کار بندم
که از گفتار کاری بر نیاید
منم مستی اصل من می عشق
بگو از می بجز مستی چه آید
به برج روح شمس الدین تبریز
بپرد جان من یک دم نپاید

هزج مسدس مقصور محذوف

زهی نفسی که جانها برنتابد
کز قند تو دهانها برنتابد
جهان گرچه که صد رو در تو دارد
جمالت را جهانها برنتابد
روان گشتند جانها سوی عشقت
که با عشقت روانها برنتابد
درون دل نهان عشقیست از تو
که لطفش را نهانها برنتابد
چو خلوتگاه جان آئی خمش کن
که آن خلوت زبانها برنتابد
بد و نیک ار ببینی نیک نبود
ازان بگذر کزانها برنتابد
بگو تا نام شمس الدین تبریز
که نامش را نشانها برنتابد

هزج مسدس مقصور محذوف

سماع صوفیان می درنگیرد
که آتش هیزمی را درنگیرد
یقین میدان که جسمانیست آفت
مکوب این دست تا پا درنگیرد
نیاید خلوت عشرت مسیحا
اگر مجلس گاو و خر نگیرد
چه او در بزم خلوت بی کرانان
دل ما عیش را از سر نگیرد
چو اصل این بنا باشد کلوخی
کلوخی لطف آن دلبر نگیرد
که چشم حقد یوسف را نداند
که بانگ چنگ گوش کر نگیرد
زهر آهو نه صحرا مشک یابد
زهر گاوی جهان عنبر نگیرد
زهر نی ناله مشتاق نیاید
و هر مرغی ز نی شکر نگیرد
چه داند لطف زهره زهره رفته
که او را گوشهٔ چادر نگیرد
می جان را بجز جانی ننوشد
که جسمانی می انور نگیرد
نه هر ابری حریف ماه گردد
که اختر را بجز اختر نگیرد
اگر دلدار گیرد در جهان کس
ازین دلدار ما خوشتر نگیرد
خداوند شمس دین آن نور تبریز
که هر کس را چو من چاکر نگیرد

هزج مسدس مقصور محذوف

سگ ار چه بی فغان و شر نباشد
سگ ما چون سگ دیگر نباشد
شنو از مصطفی کو گفت دیدم
مسلمان شد دگر کافر نباشد
سگ اصحاب کهف و نفس پاکان
اگر بر در بود بر در نباشد
سگی اصحاب را خوی سگی نیست
گر این هر سگ بود آن سر نباشد
که موسی را درخت آن شب چو اختر
نمود آذر ولی آذر نباشد

هزج مسدس مقصور محذوف

عجب آن دلبر زیبا کجا شد
عجب آن سرو خوش بالا کجا شد
میان ما چو شمعی نور میداد
کجا شد ای عجب بی ما کجا شد
دلم چون برگ میلرزد شب و روز
که دلبر نیم شب تنها کجا شد

برو از ره بپرس از راه داران
که آن همراه جان افزا کجا شد
برآ بر بام پرس از پاسبانان
که آن شاخ گل رعنا کجا شد
دو چشم من چو جیحون شد ز گریه
که آن گوهر درین دریا کجا شد
دل و جانش چو با الله پیوست
اگر زین آب و گل شد لا کجا شد
همه جا دیدم اندر جا نه دیدم
دو تا گشتم که آن یکتا کجا شد
در آمد باغ پرس از باغبانان
که آن سلطان بی همتا کجا شد
چو دیوانه همیگردم بصحرا
که آن آهو درین صحرا کجا شد
ز ماه و زهره می پرسم همه شب
که آن مه رو برین بالا کجا شد
چو آن ماست چون با دیگران است
چو اینجا نیست او آنجا کجا شد
بگو روشن که شمس الحق تبریز
چو گفت الشمس لا تخفی کجا شد

هزج مسدس مقصور محذوف

کسی که غیر این سوداش نبود
دوان باشد اگرچه پاش نبود
مثال گوی در میدان حیرت
ازیرا صورت و سیماش نبود
نماید آینه سیمای هر کس
هوای چهرهٔ زیباش نبود
ندارد آینه با زشت بغضی
ولیک از دام او پرواش نبود
به پیمانهٔ عجب دل بر پریدی
ز ذوق ماش یا و ماش نبود
دلم در عشق شمس الدین تبریز
هوای منزل و ماواش نبود
وجودی کو نرست از سایهٔ خویش
پناه سایهٔ عنقاش نبود
بروزی صد هزاران عیب و عجب بی
بگوید آئینه نحو غماش نبود
دهانی زین شکر مجروح گردد
که دندانهای شکرخاش نبود
مه پی خورشید می کاهد
که بی کاهش جمال افزاش نبود

هزج مسدس مقصور محذوف

کسی کز غمزه اش شد عقل بندد
گر او بر ما نخندد پس که خندد
دلا میجوش همچون موج دریا
که گر دریا بیارامد بگندد
شکر شیرینی گفتن رها کن
ولیکن کان قندی چون نخندد
اگر تسخیر کند بر چرخ و خورشید
بود انصاف و انصاف آن بسندد
چو جمشیدی و از خود پاک گشتی
ز تو چنگ اجل خیره غم ترندد

هزج مسدس مقصور محذوف

مه من دوش بر گردون برآمد
بچندین شکل گوناگون برآمد
بیکدم آن بت پرمکر و دستان
بچندین صورت موزون برآمد
نگار دلپذیرم در دو سه روز
تو پنداری که دیگرگون برآمد
فرو شد در زمین آبی ز بحرش
ز جای دیگر آیا چون برآمد
گهی در صورت لیلی فرو شد
گهی با کسوت مجنون برآمد
سواری وحدت آمد در تگاپوی
غبار کثرت مادون برآمد
نه زینسان بود دائم حسن رویش
که در طرز چنین اکنون برآمد
گهی با مرکز عالم فرو شد
گهی چون شمس بر گردون برآمد

هزج مسدس مقصور محذوف

نگه در آب چیزی می نماید
اگر آب حیاتست آن نشاید
هر آن آبی که در وی عکس غیرست
که تشنستی و آبت می نیاید
هزاران آفرین بر دلربایش
ولی کو دل که با او دل رباید
مرا جانیست چون فردوس خرم
که هر شاخیش فردوسی نزاید
چنین باغی به سیمرغست عاشق
که هر برگیش سیمرغی نماید
سلام علیک ای آب حیاتی
که از آواز تو جان میگشاید
تو صیادی و مرغ مرده در دست
چنان بازی بدین مرده کی آید
همه دیوار باغم سنگ سرمه است
بهاون گر کسی او را بساید
خداوندی چو شمس الدین تبریز
نه آن شمسی که از مشرق برآید

هزج مسدس مقصور محذوف

مهت هر شب بکوئی میخرامد
قدت هر دم بسوئی میخرامد
جمالت در نظر آب حیاتست
که هر ساعت بجوئی میخرامد
هزاران روی دارد دلبر من
بهر جانب بروئی میخرامد

به کوی گلرخان ماه پیکر
نشان آدم و حوا کجا بود
تنم در غیب جانم بی نشان بود
نه عالم بود نی بنیاد آدم
اگر رومی انا الحق گفت منصور
بنوشش جان بده ای شمس تبریز
هر آن دلها که بی تو شاد باشد
چه ماند صورتی گر خود تراشی
تو عهدی می کردۀ چون ربیع کودی
مرا از لطف شمس الدین تبریز
یکی لحظه از و دوری نشاید
بسی این کار را آسان گرفتند
بهر جائی که باشی بنشین او باش
چنان که تن بباید بر تن یار
جدائی را چرا می آزمائی
سرک بر آستانه چو مسمار
چو شمس الحق تبریزی بیاید
ای مطرب جان چو دف بدست آمد
چون چهره نمود آن بت زیبا
غمگین ز چهٔ مگر ترا غوی
این پرده بزن که مشتری از چرخ
این عشرت و عیش چون نثار آمد
دل با دل دوست در چنین باشد
گویم سخنی زبان بجنبانم
صد شعله آتش است در دیده

دلم همدم بوی میخرامد	نمی آید برون بی زلف رویش

هزج مسدس مقصور محذوف

دلم را آئینه گیتی نما بود	جمال خویشتن آئینه میدید
که عاشق بود مشتاق لقا بود	هنوز از آب و گل بیگانه بودم
که میگوید که او غیر خدا بود	برین معنی گرش بر دار کردند

هزج مسدس مقصور محذوف

چو خاشاکی میان باد باشد	چو مرغ خانگی کز اوج پرد
بدان شاهی که حوری زاد باشد	چه ماند هیبت شمشیر چوبی
ولیکن کی ترا آن یاد باشد	اگر منکر شوی من صبر دارم

هزج مسدس مقصور محذوف

گره دوری خرابیها فزاید	همیگوئی که باز آیم چه باشد
بسی دشوارها آسان نماید	چرا آسان نماید کار دشوار
که از نزدیک بودن مهر زاید	اگر تو پاکی و ناپاک مگریز
بدین جان تو بر جان بباید	چه پا واپس کشد یک روز از دوست
کسی مر زهر را چون آزماید	گیاهی باش سبز از آب شو خوش
که گردون این چنین سر را نشاید	اگر یک دل شوی در عشق جانان
هزاران رونقت از وی فزاید	ازین پس خامشی را کار بندم

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض سالم تقطیعه مفعول مفاعلن مفاعیلن

باده از سو چرخ بت پرست آمد	ذرات جهان بعشق آن خورشید
از راه ببرد و هم نشست آمد	زان نعل ببر بگیر سغراقی
از بهر شکستگان به پست آمد	در خلوت این شکستگان گردید
وین دروی درو آبدست آمد	خاموش کن و در خمش تماشا کن

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض سالم

چون گوش حسود در کمین باشد	دانم که زبان و گوش غمازند
از نکتهٔ دل که آتشین باشد	خود طرفه ترین که در دل آتش

نهان رویش بکوئی میخرامد
که عشقش بی نشان بر جان ما بود
حجاب اندر میان آئینه ما بود
که مهرش بر دل ما آشنا بود
فنای عاشقان عین بقا بود
که جان دادن بهر وی این روا بود
چو شاگردی که بی استاد باشد
بشمشیری که از پولاد باشد
بدان روزی که روز داد باشد
اگر صد غم بود دل شاد باشد
تو باز آئی اگر دل در گشاید
که تقدیر از کمین غفلت باید
که پاکی با ز نزدیکی گشاید
خطر باشد که عمری دست خاید
میندیش از خری کو ژاژ خاید
ترا هر ذره خورشیدی نماید
که از گفتار کاری برنیاید
این پرده بزن که یار مست آمد
رقصان ز عدم بسوی هست آمد
کان بر کف عشق از الست آمد
کان دولت و بخت در شکست آمد
بلبل از کف پای پست آمد
گویای خموش همچنین باشد
با دل گویم که دل امین باشد
چندین گل و سرو یاسمین باشد

زان آتش باغ سبز و تر گردد
با آتش و آب همنشین باشد
ای روح مقیم مرغزاری شو
کانجا دل و عقل دانه چین باشد
آن سوی که کفر و دین نمی گنجد
کی ما و من فلان الدین باشد

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض سالم

آن باشد کین قفس چمن گردد
ونده خور کام و کام من گردد
این زهر کشنده انگبین گردد
وین خار خلنده یاسمن گردد
آن ماه دو هفته در کنار آید
وز غصه حسود ممتحن گردد
آن یوسف مصر الصلا گوید
یعقوب قرین پیرهن گردد
بر ما خورشید سایه اندازد
وان شمع مقیم این لگن گردد
آن چنگ نشاط ساز نو یابد
وین گوش حریف تن تنن گردد
در خرمن ماه سنبله گوییم
چون نور سهیل در یمن گردد
خمهای شراب عشق بر جوشد
هنگام کباب و بابزن گردد
سیمرغ هوای ما ز قاف آید
دام شبلی و بوالحسن گردد
هر ذره مثال آفتاب آید
هر قطره بموهبت عدن گردد
هر روز گرگ شیر آشامد
هر پیل انیس کرگدن گردد
زانبوهی دلبران مه رویان
هر گوشه شهر باختن گردد
هر عاشق بی مراد سرگشته
مستغرق عشق باختن گردد
چون قالب مرده جان نو یابد
فارغ ز لفافه و کفن گردد
آن عقل فضول در جنون آید
هوش از بن گوش مرتهن گردد
جان و دل صد هزار دیوانه
از بوسهٔ یار خوش دهن گردد
آن روز که جان جمله مخموران
ساقی هزار انجمن گردد
وانکس که سبال می زدی بر عشق
در عشق شهید مرد و زن گردد
در چاه فراق هر که افتادست
ره یابد به همره رسن گردد
باقیش مگو درون دل میدار
آن به که سخن دران وطن گردد

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور تقطیعه مفعول مفاعلن مفاعیل

اول نظر ار چه سرسری بود
سرمایهٔ اصل دلبری بود
گر عشق وبال و کافری بود
آخر نه بروی آن پری بود
زان زنگ تو گشته ایم بیرنگ
زان سوی خرد هزار فرسنگ
گر روم گزید و جان وگر زنگ
آخر نه بروی آن پری بود
گر هژده هزار عالم ای جان
برگشت ز قیل و قالم ایجان
گر حالم آن محالم ایجان
آخر نه بروی آن پری بود
آن جام شراب ارغوانی
زان چشمهٔ آب زندگانی
گر داد فضولی نشانی
آخر نه بروی آن پری بود
چون ماه نزار گشته شادیم
کاندر پی آفتاب دادیم
در هم بخسوف در فتادیم
آخر نه بروی آن پری بود
ناموس شکسته ایم و مستیم
صد توبه و عهد را شکستیم
در دست ترنج را نخستیم
آخر نه بروی آن پری بود
فصلی بجز این چهار فصلش
بی فصل ربیع اصل اصلش
گر لاف زدیم ما ز وصلش
آخر نه بروی آن پری بود
خاموش که گفتنی نتان گفت
رازش باید ز راه جان گفت
در بست شد این دل و نشان گفت
آخر نه بروی آن پری بود
زو کرد بحیله بادشاهی
وز نور مشارقش سیاهی
گر یاوه شده ز شاه راهی
آخر نه بروی آن پری بود
همچون مه بی پری پریدن
چون سایه برو دو سر دویدن
چون سرو ز بادها خمیدن
آخر نه بروی آن پری بود
زان مه که نواخت مشتری را
جان داد بتان آزری را
گر سهو فتاد سامری را
آخر نه بروی آن پری بود
ای اهل صبوح در چه کارید

بحر هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

شب میگذرد روا مدارید

امشب

مانندهٔ آفتاب رخشان
از جان صبوح سر برآرید
ای شب شمران اگر شمارست
باری سر زلف آن شمارید
زخمی که ز دست وا نمائید
گر پنجهٔ شیر را شکارید
در خواب شوید ای ملولان
وین خلوت را بجا سپارید
مے آید آن نگار امشب
چون منتظران آن نگارید
آن روی که شمس دین تبریز
دانم که شما در انتظارید

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

آئینه گهر وفا بیارید
آخر سر عاشقان بخارید
ما خاک شما شدیم در خاک
تخم ستم و جفا مکارید
بر مظلومان راه هجران
این ظلم دگر روا مدارید
ای زهره بیان ببام آن مه
بر پردهٔ زیر و بم بزارید
یا نیز شما ز درد دوری
همچون من خسته دلفگارید
محروم نماند کس ازین در
ما را به کسے نمے شمارید
آن درد که کوه از و چو ذره است
بر ذره کُہے چه مے گمارید
ای قوم که شیرگیر بودید
آن آهو را کنون شکارید
زان نرگس مست شیرگیرش
بے خمر وصال در خمارید
زان دلبر گلعذار اکنون
بس بیدل و زعفران عذارید
با این همه گنج نیست بی رنج
بر صبر و وفا قدم فشارید
مردانه و مرد رنگ باشید
گر در ره عشق مرد کارید
چون عاشق را هزار جانست
بی صرفه و ترس جان سپارید
جان کم ناید ز جان مترسید
کاندر پی جان کامگارید
عشق ست حریف حیله آموز
گرد از دغل و حیل برآرید
در عشق حلال گشت حیله
در عشق رهین صد قمارید
حقست اگر ز عشق آن سرو
با جمله گلرخان چو خارید
حقست اگر ز عشق موسئے
بر فرق عوانان نفس مارید
جان را سپر بلاش سازید
کاندر کف عشق ذوالفقارید
در صبر و ثبات کوه قافید
چون کوه حلیم با وقارید
چون بحر نهان بمظهر آمد
مانندهٔ موج بیقرارید
هنگام نثار و درفشانی
چون ابر بوقت نوبهارید
در تیر شهید اگر شهیدید
در پیش شهید اگر غبارید
پاینده و تازه همچو سروید
چون شاخ بلند میوه دارید
ز آسیب درخت او چو سیبید
چون سیب درخت سنگسارید
گر سنگدلان زنند تان سنگ
با گوهر خویش یار غارید
چون دامن در پیش دوانید
گر همچو سحاب برکنارید
چون هم سفرید با مه خویش
پیوسته چو چرخ در دوارید
هم عشق شما و هم شما عشق
با اشتر عشق هم مهارید
گر نقب زنست نفس دزدست
آخر نه درین حصین حصارید
از عشق خورید بادهٔ وصل
گر مقبل و گر حلال خوارید
دیدید که تان همے نگارد
دیگر چه خیال مینگارید
او تان بخود اختیار کردست
چه در پی جبر و اختیارید
محکوم یک اختیار باشید
گر عاشق و اهل اعتبارید
خاموش کنم اگر چه با من
در نطق و سکوت[عہ]

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

اول نظر ار چه سرسری بود
سرمایهٔ اصل دلبری بود
گر عشق وبال و کافری بود
آخر نه بروی آن پری بود
آن جام شراب ارغوانی
وان آب حیات زندگانی
وان دیدهٔ بخت جاودانی
آخر نه بروی آن پری بود
جمعیت جانهای خرم
در سایهٔ آن دو زلف درهم
در مجلس و بزم شاه اقسم
آخر نه بروی آن پری بود

[عہ] متن صحیح - در نطق و سکوت سازگارید

از رنگ تو گشته ایم بیرنگ   زان سوی جهان هزار فرسنگ
آندم که بمانده جان ما دنگ   آخر نه بروی آن پری بود
در عشق پدید شد سپاهی   در سایهٔ چتر پادشاهی
افتاد دلم میان راهی   آخر نه بروی آن پری بود
همچون مه نو زغم خمیدن   چون سایهٔ بر دو سرو دیدن
از عالم دل ندا شنیدن   آخر نه بروی آن پری بود
آن مه که بسوخت مشتری را   بشکست بتان آذری را
گر دل بگزید کافری را   آخر نه بروی آن پری بود
گر هجده هزار عالم ای جان   وان شعله نور و عالم ای جان
برگشت ز قیل و قالم ای جان   آخر نه بروی آن پری بود
از هستی خود چو وارهیدم   در هستی دوست در خزیدم
از بعد فنا بقا بدیدم   آخر نه بروی آن پری بود
از بعد هزار صرف احوال   باز آمده ام بطفل هر حال
بیزار شده ز قیل و از قال   آخر نه بروی آن پری بود
گر داد طریق عشق دادیم   گر دیدهٔ نور برگشادیم
ور زان مه و آفتاب شادیم   آخر نه بروی آن پری بود
آن دم که ز رنگ خویش رستیم   وان ساغرها که در شکستیم
وان می که ز بوش باز مستیم   آخر نه بروی آن پری بود
باغی که حیات گشت وصلش   شمس تبریز اصل اصلش
خوشتر ز بهار و چار فصلش   آخر نه بروی آن پری بود

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

از بهر چه در غم فرو خزیدید   وقت سفرست خر بگیرید
خیزید و روان شوید یاران   تا همچو روان صفا پذیرید
پران باشید در پی صید   آخر نه کم از آن کمان و تیرید
اندر حرکت نهانست روزی   گر محتشم اید و گر فقیرید
در اول روز تازه زائید   که شب سوی غیب در مسیرید

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

آن شمس الدین چو روی بگشاد   بازار بتان بباد برداد
در هم بشکست نور خورشید   او برو سهی ز روی شمشاد
ظلمت چو بدید سجده اش کرد   آن کوه لطیف گشت چون باد
شاگرد ویست جوهر عشق   آن عالم رفته کرد آباد
هر ذره در و چو آفتابی   هر قطره درو لطیف و دلشاد
از لطف هوای او هوا کل   سنگ خارا و جان فولاد
سر برزده در درون آن لعن   از هست و عدم بری و آزاد
از عمر ابد که اندر انجاست   مرگست و فنا برید و فریاد
از بی علفی بمیرد آن مرگ   فریاد کنان تنا که کو داد
از صحبت او جهان فانی   بنگر که چه عالم خوشی زاد
گوئی تو که این کجا و آن کو   کو شهر عدم کجاست ایجاد
نزدیک شود مسافت راه   چون بدرقه هست و قوت زاد
یک مشعله بدرقه گرفته   از نور ازل بکرده ایقاد
هر خیر از آن شمس دین را   کرده بطریق حق ارشاد
برقی بریده هم از آن نور   در دیدهٔ بی نصیب حساد
در سوخته پردهٔ حسد شان   هر یک شده پاک همچو زهاد
از عین قبول بخشش او   بی بندگی گشته عباد
در دولتش انبیا مشرف   از سایهٔ او پناه اوتاد
تبریز ز عشق آن در تو   بیزار شده ز جمله الحاد
مر عرشش معظم خدا را   اینک در تو شده است امداد
داند دل و جان من که آن کیست   پیدا نه کنم ز بیم اضداد
الا ار فری که شمس دین است   کو شوهر دولتست و داماد
هر کین به شنید سجده کرد   صد رحمت ایزدی بر و باد

آنها که مقیم راز دیدند
در منزل عاشقان رسیدند
سر را بفدای عشق کردند
هرگاه که دعوتی شنیدند
در کوی شراب خانه رفتند
یک قطره ز جرعه اش خریدند
سرمست شدند از وصالش
پروازکنان برون پریدند
ای ماه از آن مقام عشاق
وز دنیی و آخرت رمیدند
جانم بفدای آن نبی باد
کان سوختگان تو چشیدند
از ساغر نور شمس تبریز
جام می معرفت فریدند

ظ ۱
رابجنبیش
من مصحح

ای عشق که جمله از تو شادند
هر تنگ تو بادشه نژادند
هرکس که سری و دیده داشت
وان نور به نور باز دادند
چون بوی عنایت تو باشد
گر حمزه و رستم اند بادند
ای دل برجه که ماه رویان
زیرا که نه مست از فسادند
تا عقل زید ز بند ایشان
چشمش بجمال دل گشادند
جانی که ز نور مصطفی زاد
با او تو مگو ز داد و بیداد
هرگز نامی سباحت آموخت
گلزار بروی او شود شاد
دو رست رواقهای شادی
ترکیب موجدان برون داد
زان سو فلکیست نیک روشن
بینا و حکیم و پیر و استاد
با دیده جان چو واپس آئی
هر سو نوری برسم میلاد
در هر ابری هزار خورشید
در هر جسمی از وست میعاد
تختی بنهی بقصر مردان
کوراست ملک مطیع و منقاد
جانم بفدای شمس دین شد
تا هیچو رضای شمس دین شد
دلها هر یک چو آفتابی
خاک کف پای شمس دین شد
رضوان و بهشت و ساکنانش
جولانگه و جای شمس دین شد
بی واسطه حق از عنایت
در نزد نمای شمس دین شد
صد چشم گشاده جان آدم
در حسن لقای شمس دین شد
چون لائق او نبود چیزی
در دهمای شمس دین شد

ظ ۱
وهم در
مرتبه

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

جان ظ کشیدند
لبیک زنان قدم سپردند
از کعبه زاهدی رمیدند
جان و دل و عقل را بدادند
در محفل او بسر دویدند
عقل و قفس خرد شکستند
کایشان چو شنیده اند و دیدند
پروانه صفت برون فتادند
کز هر دو جهان بخود خریدند
یارب تو بما ده آن شرابی

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

در نور تو عاشقان نژادند
تو پادشهی و جمله عشاق
دیدند ترا سری نهادند
خورشید توئی و ذره از تست
زالان همه رستم جهادند
چون از بر تو مدد بناشد
از پرده غیب رو گشادند
مستند و طریق خانه دانند
تا یاد بود همه بیادند
هرکس که بدید شمس تبریز

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

آزادی جست سرو آزاد
خاری که ز گلبن طرب رست
از آتش و آب و خاک و از باد
زین چار بسیط چون چلیپا
زان سو ملکیست بسته مرصاد
کمتر بخشش دو چشم بخشد
در عالم آب و گل بارشاد
بینی تو و دیگران نبینند
در هر ویران هزار آباد
در هر جانی از وست نوری
هم خیمه زنی به بام اوتاد
بوئی ببری ز شمس تبریز

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

در دهمهای شمس دین شد
جان ملکی و خصم خلقی
سرمست رضای شمس دین شد
بیرون ز جهان بلندتر جای
داعی دعای شمس دین شد
نزد کونین هیچ محوی
دربند لقای شمس دین شد
از بهر امان خود بقا یا
آخر بهوای شمس دین شد
او راد بگرد جان ظ ۲

بر شکل عبیر طبع تبریز
دیر آمدهٔ سفر مکن زود
هر عود تامت شود ز آتش
اما تو مگو که جهد
هر لحظه لبکا همت چو خواهم
ز تقسیم بقیه را بقا باد
نیکان فلک ندید هرگز
ای خوب منا زکاندران کوه
گر بد بودیم بد ببردیم
تنها ماندن اگر نخواهی
آن جوهر عقل کان خلاست
چون کشتی نوحم اندرین خشک
ختیم میانهٔ خموشان
روح من و او بهم رسیدند
بالاتر ازین فلک که گفتم
نامی که درین جهان نگنجد
ساقی ز آن می که میخریدند
مهمان بفزود و می بیفزا
ز آن بزم که صاحبان مجلس
ای آتش رخت سوز عشاق
شمس الحق دین تو آفتابی
شب رفت حریفگان کجائید
چون روز شود بهوشیاری
بی هشت بهشت و هفت دوزخ
موئی در چشم نیست اندک

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

ای مایهٔ هر مراد و هر سود
در آتش تست عید هر عود
سودم نکند چو بود نی بود
وز فضل تو انمت بیفزود

ای ز آتش عشرم زفتن تو
امید تو هر دمی بگوید
معزول مکن تو قدرتم را
بربسته دهان ز گفت و سرنه

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

طشتی کز بام در فتاد
بس شیرین ست ای چو فرهاد
ور نیک بدیم یادتان باد
از طاعت و خیر ساز اولاد

چندین مه دید کاندرین خاک
آخر چه وفا کند بنالی
گر
ده هر خویش باشی
آن رشتهٔ نور غیب اقلیست
این ریگ روان چو بی قرار است
زان خانه نوح کشتی بود

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

روح خوش ما مگر بدیدند
رفتند و مقام دل گزیدند
بی کام و دهان لب کشیدند

اسرار خدا بهم بگفتند
شیری که بد آن غذای شیران
بنگر تو بوالد و ولد خویش

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

زان خم که اولیا چشیدند
معروف و جنید و بایزیدند
در عشق تو رخت ها کشیدند

زان می که ز بوش جمله ابدال
ای ساقی خوب شکرخند
اے پرده فروکشیده بنگر

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

شب تا نزد شما بیائید
زین باده نشانه وانمائید
همچون مه چارده برآئید
زنهار که سرمه بسائید

از لعل لبش شراب نوشید
در جیب شما چه در و مندید
یک موی ز هشت و هفت اگر هست
چون چشم ز موی پاک گردد

این دیده سقای شمس دین شد
از بینیها بر آمده دود
بستیم گیرم بفضل جود زود
من بسته نیم چو تار در پود
در سجدهٔ دوست کوست مسجود
لابد برود هر آنکه او زاد
شاگرد همان شدست کاستاد
کاستون و بیت پاره باد
یک روز روان شوی چو آحاد
کانست لباب روح اوتاد
شکل دگر افگنید بنیاد
کز غیب بدید موج مرصاد
کز حد بردیم بانگ و فریاد
بی گوش و زبان سخن شنیدند
از ما در عشق جان مزیدند
چون هر دو ره خدا بریدند
بفزای که یارگان رسیدند
در خلق پدید و ناپدیدند
کان روی نکوت را بدیدند
کز عشق چه پرده ها دریدند
در عالم و ذره ها مریدند
وز خندهٔ او شکر بخائید
عیسی زائید گر نزائید
این خلوت خاص را نشائید
در عشق چه چشم پیشوائید

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

زیرا که درو پرستی ما بود
آنجا هش و عقل از کجا بود
از سدره سفر چه نادرا بود
در فسحت وصل آن هما بود
زیرا که جنون هزار تا بود
بی زهره و چنگ و نی نوا بود
زیرا هنگام آشنا بود

پریان را ز حیرت او
در صرصر عشق عقل پشه ست
گفتا که بسوزم ار بیایم
تعظیم کننده بنده باشد
آنجا حسنی نقاب بگشود
آن نافخ صور مانده بی روح
خاموش که نور شمس تبریز

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

بر خرمن فقر دانه چینند
از مهر چه کار آفرینند
چون مخموران بدان همینند
روز دو سه بسته زمینند
تا در فراق حق نبینند

از حلقه برون نه ایم ما نیز
شیرین و ترش مراد شاه است
هر حالت ما غذای تو نیست
زانشان ز فلک گسیل کردند
بر خاک قراضه گر بریزند

هزج مسدس اخرب مقبوض مقصور

والسعی لدیه غیر مردود
هل تجعلنا نداک محمود
والسعد من السعود مسعود

قد کرمنا و قد دعانا
قد بشر باللقاء صدقا
خاصه سعدی که او بهر دم

بحر هزج مسدس محذوف تقطیعه مفعول مفاعلن فعولن

آئینه اش از صفا چه دارد
رخصتش بنگر که تا چه دارد
از گوهر اولیا چه دارد
که خود چه کسست یا چه دارد
زین پس بنگر خدا چه دارد
تا از نظر خدا چه دارد

وز جمله ز سر اصل مگذر
در گلشن ذوق او فرو شو
گرچه صلوات میفرستد
در ساقی خویش چنگ در زن
هین کاه سخن دگر مپیما
وز دیده نگر به شمس تبریز

در عشق خدیو شمس تبریز
گر مایه و مهر جان فزا بود
عقل است چراغ ما بر اینها
پا کشید جبریل
تعظیم و مواصلت دو ضدند
آنجا لیلی شده است مجنون
یوسف در عشق بد زلیخا
در بحر گریخت این مقالات
هر چند که بلبلان گزینند
خود گیر که خرمنی ندارند
گر ولوله مرا بخواهند
بار لیست بود ترشش به مطبخ
مرغان ضمیر از آسمانند
تا قدر وصال حق بدانند
شمس تبریز کم سخن بود
غیر معدود
لا تطلب حمدنا لفخر
والوعد من الحبیب حلوا
آن سعد که بود شمس تبریز
آن خواجه خوش لقا چه دارد
هان تا نروی تو در جوالش
هر چند ز اولیا بلافد
با سایه خود برو میندار
عمری بی عمر و زید رفتی
بنگر بجمال شمس تبریز

انصاف که بی شما شمائید
هر گوشه مقال و ماجرا بود
آنجا چه مجال عقلها بود
کان سو همه عشق بد و لا بود
وان بنده در آن بقا فنا بود
پیراهن حسن با قبا بود
کانجا جز روح دوستا بود
در عالم عشق جان فزا بود
مرغان دگر خمش نشینند
هر چند که آن شهان نگینند
دو دیگ نهاده بهر اینند
زین اغذیه غیبیان همینند
هر چند ستارگان دینند
آنجا نهلند و بر گزینند
شاهان همه صابر و همینند
کی نعبد و نعم معبود
من حضرة الکریم مورود
صد دل بستود و خویش بر بود
آن کس که مراست کام و مقصود
بنگر که از و گدا چه دارد
گر سوسن و لاله ما چه دارد
از صفوت مصطفی چه دارد
مندیش که آن سه تا چه دارد
بندیش که کهربا چه دارد
کان دلبر ما ز ما چه دارد

گفتا از همی
نسخ

ظلمنا یا من تقاه منه

سه از سر مجموع اصل مگذر کین اصل جدا جدا چه دارد

هزج مسدس محذوف

کان ماه ز دور می خرامد
مستان شبانه را بشارت
کان کان بلور می خرامد
آن فتنه نگر که بار دیگر
در خون صبور می خرامد
جانم به فدای آن سلیمان
کان شاه غیور می خرامد
در قالب خلق شمس تبریز

هزج مسدس محذوف

امشب به کنار ما نیامد
صحرا گیریم همچو آهو
کان رونق کار ما نیامد
آرام مده تو نای و دف را
درمان خمار ما نیامد
شمس تبریز شرح فرما

هزج مسدس محذوف

چون رحمت بی کنار باشد
بوئی به دغا ربودم از تو
کامروز یکی هزار باشد
من جوی و تو آب و بوسهٔ آب را
اشگوفه و سبزه زار باشد
از سبزه چه کم شود که سبزه
کو بر فرعون مار باشد
پیش فرعون نیل خون گشت
گر بر نمرود نار باشد
یعقوب کجا رمد ز یوسف
بر شوره اگر غبار باشد
زان باد درخت برگ یابد
وز بو لهبت نقار باشد
بریک بُردست و بره گربات
تا شیر ترا شکار باشد
ای دل ز عبیر عشق کم گوی

هزج مسدس محذوف

بیرون ز جهان جهان که دارد
آن تیر که جان شکار دلهاست
صوفی تو نگر که آن که دارد
این صورت خلق جمله نقشند
آن دست گهر فشان که دارد
قلاب شدند جمله عالم

هزج مسدس محذوف

وان عیسی روزگار آمد
آن سنجق صد هزار نصرت
برخیز که روزگار آمد
شیری که بصید شیر گردد

آن شعلهٔ نور می خرامد
وان فتنهٔ حور می خرامد
شب جامه سپید کرد زیرا
ساقی به سحور می خرامد
جان را بشال عود سوزیم
با صد شرر و شور می خرامد
آن دشمن صبرهای عاشق
کو جانب مور می خرامد
جز چهرهٔ عاشقان مبینید
چون نفخهٔ صور می خرامد
امروز نگار ما نیامد
آن دلبر و یار ما نیامد
آن گل که میان باغ جان است
چون مشک تتار ما نیامد
ای رونق مطربان همین گو
کارام و قرار ما نیامد
آن ساقی جان بگشت پیدا
چون فصل بهار ما نیامد
آنجا که چو تو نگار باشد
سالوس و صلاح عار باشد
سالوس و حیل کنار گیرد
ای دوست دغا سه بار باشد
امروز وفا کن آن سوم را
هم بر لب جویبار باشد
از بوسهٔ آب بر لب جوی
در دیدهٔ خیره خار باشد
موسی ز عصا چرا گریزد
بر مومن خوشگوار باشد
هرگز نرمد خلیل ز آتش
گر بر لبیرانش بار باشد
آن باد بهار باغ جان است
اشگوفه برو سوار باشد
احمد چو تراست نیز بوجهل
کار دنیا قمار باشد
هین دام منه بصید خرگوش
خود بو برد آنکه یار باشد
از دلبر ما نشان که دارد
در خانه یکی نهان که دارد
بی دیده جمال او که بیند
بنمای که آن کمان که دارد
در هر طرفی یکی نگاریست
هم جان داند که جان که دارد
این جمله گدا و خوشه چینند
آخر خبری ز کان که دارد
شادست زمان به شمس تبریز
آخر بنگر زمان که دارد
خوش عذار آمد
بر موکب نوبهار آمد
تو مرده زنده کردن
سرمست بمرغزار آمد

غلط
آن شاهد
من صحیح
غلط
ای کار
صحیح

دی زنت

دی رفت و پریر نقد بستان
کان نقدهٔ خوش عیار آمد
میزن دهلی که روز عید ست
میکن طربی که یار آمد
از خوبی آن قمار جانها
عالم همه بیقرار آمد
ای مرغ غریب پر بریده
بر جای دو پر چهار آمد
ای پای بیا و پای می کوب
کان سرور نامدار آمد
گفتی که بشه چه عذر گویم
خود شاه باعتذار آمد
ماری دیدی و بود آن خوب
خونی دیدی عقار آمد
خل ط۲ کن و لطفهاش مشمر
لطفی ست که بی شمار آمد
این شهر امروز چون بهشت ست
میگوید شهریار آمد
ماهی از غیب روی بنمود
کاین مه بر او غبار آمد
هین دامن عشق برگشائید
کز چرخ نهم نثار آمد
هان ای دل بسته سینه بگشا
کان گم شده در کنار آمد
از پیر مگو که او جوان شد
وز یار مگو که بار آمد
گفتی که کجا رهم ز دستش
دستش همه دستیار آمد
آنکس که ز بخت خود گریزد
بکره ط۱ شرمسار آمد
لطفش ز هزار درگذشتست
خاموش که صد هزار آمد

ط۱
بگریخته
من تصحیح
ط۲
خامش
منه

هزج مسدس محذوف

آن کز دهن تو رنگ دارد
انصاف که رزق تنگ دارد
وآنکس که بدل بهست با تو
با عمر عزیز جنگ دارد
در آینه عکس قیصر روم
گر نیست بدانکه زنگ دارد
ما را یاری نگار خوش قول
اندر بر خود چو چنگ دارد
هر ذره که پای کوفت با ما
از مشرق چرخ ننگ دارد
زیرا کین بحر بس کریمست
آن نیست که او نهنگ دارد
سنگین جانی که با چنین لعل
سودای کلوخ و سنگ دارد
ماهی که بیافت آب حیوان
برخشک چرا درنگ دارد
ور قدس ولیت چو خوک دیگی
ملک قدست فرنگ دارد
زان زخمهٔ او همیشه این چنگ
بس تن تن و بس ترنگ دارد
هر جان که درین روش بلنگید
جان تو که عذر لنگ دارد
سگ طبع کسی که با چنین شیر
او سر کشی پلنگ دارد
بدبخت کسی که با چنین میل
اندیشهٔ اکل بنگ دارد
خامش کن و جاه گفت کم جوی
کین جاه مزاج ننگ دارد

هزج مسدس محذوف

آن کس که ز جان خود نترسد
از گشتن نیک و بد نترسد
آن کس که هوای شاه دارد
از لشکر بیعدد نترسد
آن کس که سعادت ازل دید
از عاقبت ابد نترسد
خامش کن هر که او گدایست
از خواستن و ز کد نترسد
هر جای که هست گنج گنجت
کشته احد از لحد نترسد
هر تن که سرشتهٔ بهشت ست
بر دوزخ برزند نترسد
از ابلهی ست سنی شجاعت
گر جاهل از خرد نترسد
این مایه لعنت ست کابله
دلهای شهان خلد نترسد
بازهم چو نیستش چرا او
زهد دنیا خورد نترسد
آن کس که بدید حسن یوسف
از حاسد و از حسد نترسد
آخر حیوان ز ذوق صحبت
از جفته و از لگد نترسد
چون کوه احد دلی بباید
تا او بجز از احد نترسد
مرغی که ز دام نفس جو رست
هر جای که بر پرد نترسد
هر جا نوری کز اصل آبست
گر غرقه شود ز مد نترسد
ما را که مدد از اندرون ست
زین عالم بی مدد نترسد
خود سر نه بدست آن خسی را
کز عشق تو یافت شد نترسد
هم پردهٔ خویش میدرد او
پردهٔ من و تو درد نترسد
صراف کهین درست و آن در
از کیسه درم برد نترسد

در حضرت آنچنان رقیبی / در شاهد بنگر و نترسد
زنهار بره بر بدان رو / کانجا دولت از رصد نترسد
آنجا اگرگان همه شبانند / آنجا مردی ز رصد نترسد
آنجا من و او و تو نباشد / چون دام ز غور و ظلا نترسد
هرگز دل تو ز تو نه رنجد / هرگز ز قنت ز غد نترسد
گلشن ز بهار و باغ و سوسن / وز سرو لطیف قد نترسد
چون دل بشگفت و روی خود دید / زان پس ز قبول و رد نترسد
بس کن هر چند تا قیامت / این بحر گهر دهد نترسد

هزج مسدس محذوف

آن خواجهٔ مه لقا چه دارد / بازار مرا بها چه دارد
او عشوه دهد ازو تو مشنو / زرخدش به طلب که تا چه دارد
نقدش برکش ببین که چند است / در نقد نگر دغا چه دارد
گر دوست ترا ز روی نداری / ما بر سنجی گر صفا چه دارد
اندر سنجش کشان و بوگیر / کز بوسه می بقا چه دارد
شاه آنکه بجست جان خود را / کز حالت مرتضی چه دارد
درویش ز اولیا چه بیند / وز لذت انبیا چه دارد
گفتم بقلندری که بنگر / کان چرخ که شد دوتا چه دارد
گفتا که فراغت ست ما را / کو خود چه کس ست یا چه دارد
مستم ز خدا و سخت مستم / سبحان الله خدا چه دارد
از رحمت شمس دین تبریز / هر سینه جدا جدا چه دارد

هزج مسدس محذوف

ای کز تو همه جفا وفا شد / آن عهد و وفای تو کجا شد
با روی تو سور شد عزاها / بی روی تو سورها عزا شد
شد بی قدمت سرا خرابه / باز از تو خرابها سرا شد
از دعوت تو فنا شده هست / وز هجر تو هستها فنا شد
ای کشته مرا بجرم آنکه / از من راضی بجان چرا شد
آن تخم عطای تست در جان / مارا کف دست پاسخا شد
عناب محبت ست جان را / ورنه ز چه روی جان گزا شد
گر عاشق داد نیست جودت / پس جان ز چه عاشق دعا شد
از پرتو ساقیت برابر / کز عکس تو ابرها سقا شد
زد عکس ظ / تسکین ظ و متکا شد
زد عکس بلندی تو بر چرخ / معنی تو صورت سما شد
از حسن تو خاک هم خبر یافت / شد یوسف خوب و دلربا شد
از گفت بدار چنگ کز وی / بی گفت تو فهم بانوا شد

هزج مسدس محذوف

آنکس که ز تو نشان ندارد / گر خورشید ست آن ندارد
ما بور و بام عشق حیران / آن بام که نردبان ندارد
دل چون چنگ ست و عشق زخمه / پس دل بچه دل فغان ندارد
امروز فغان عاشقی را / بشنو که ترا زبان ندارد
ظ پر از فغان و ناله است / آما چه کند زبان ندارد
رقص ست زبان در ظ / جز رقص دگر بیان ندارد
هر سو نگران ظ / وان سو که توئی گمان ندارد
این عالم را کرانه هست / عشق من و تو کران ندارد
مانند خیال تو نه دیدم / بوسه دهد و دهان ندارد
مانندهٔ غمزه است ندیم / ناوک زند و کمان ندارد
دادی کمرے که در میان نیست / مسکین دل من میان ندارد
گفتی که بسوی ما روان شو / بی لطف تو جان روان ندارد
گفتم که بیا بسوی تبریز / بی عشق تو جان جهان ندارد

هزج مسدس محذوف

آن کس که به بندگیت آید / با او تو چنین سخن نشاید

ای روی تو خوب و خوی تو خوش
چون تو گهری ز فلک نزاید
روی تو و خوی تو لطیف ست
سر دل تو لطیف باید
آن شخص که مرو نیست فردا
امروز چرا جفا نماید
چیزی که بخود نمی پسندد
آن بر و گهری چه آزماید
از خشم خدای هیچکس را
تا خشم خدا ترا نخاید
برخیز ز قصد خون خلقان
تا بر سر تو فرو نیاید
انگاه قضا ز تو بگردد
کان وسوسه در دولت نیاید
ای گفته که مردم این چه مروست
کابلیس ترا چنین بکاید

هزج مسدس محذوف

آنجا که تویی مکان نگنجد
چه جای مکان که جان نگنجد
آنجا که کند رخت تجلی
جز نالهٔ عاشقان نگنجد
ظ۱ کم تو کی لیک
در تو رقم و نشان نگنجد
ای خواجه مپرس حالت عشق
حالیست که در بیان نگنجد
در دیدهٔ عاشقان مجالش
پنهان نبود عیان نگنجد
رمزیست میان دیده و دل
کو در صفت زبان نگنجد
در دیدهٔ شمس میتوان دید
آن مه که در آسمان نگنجد

هزج مسدس محذوف

آن مرغ گزین قفس روان شد
بر اوج فضای لامکان شد
از دور چو آشیان خود دید
بشکست قفس با آشیان شد
از ذات و صفات خود جدا گشت
در ذات و صفات حق نهان شد
آن کس که همیشه در نشان بود
آخر بنگر چه بی نشان شد
آن مهر منیر بهر اظهار
ناگاه بر اوج آسمان شد
بر مملکت وجود تابید
ذرات وجود ما عیان شد
هر ذره ازین وجود موهوم
سرگشته بسوی او دوان شد
آن عیسی روح آدم جان
آمد بجهان جهان جان شد
آن گوهر یگانگی نهان شد
بنگر که چسان یگان یگان شد
هم معنی و صورت جهان گشت
هم ظاهر و باطن جهان شد
ظ۲ که همیشه بود خاموش
آمد پس هر زبان زبان شد

هزج مسدس محذوف

پوشید لباس معلم جان
پنهان بوجود این و آن شد
برخیز که ساقی اندر آمد
وان جان هزار دلبر آمد
آمد می ناب و از پی نقل
بادام و نبات و شکر آمد
آن جان جهان رسید و از وی
صد جان و جهان مصور آمد
مشک آمد پیش طرهٔ او
کان طره ز حسن بر سر آمد
زو حلقهٔ مشکفام و میگفت
بگشای که بند عنبر آمد
از تابش لعل او چگویم
کز لعل و عقیق برتر آمد
زان سنبل ابروش چنانم
با برگ و لطیف و اخضر آمد
در ده می خام و بین که ما را
در مجلس خام دیگر آمد
آن رایت سرخ گر نبینیش
اسپاه فرح مظفر آمد
هر کار که بسته گشت و مشکل
آن کار بدو میسر آمد
می ده که سرِ سخن ندارم
زیرا که سخن چو لنگر آمد
جان باد فدای آن جمالے
خور از رخ او منور آمد

هزج مسدس محذوف

بیچاره کسی که می ندارد
غوره بسلف همی فشارد
بیچاره زمین که شوره باشد
وین آب کرم برو نبارد
باری دل من صبوح مستست
مرهم شب دوش میگذارد
گفتم بصبوح خفتگان را
پا مرد و بیم که سر برآرد
امروز گریخت شرم از من
او بر کف مست کی نگارد
ساقیست بگرفته گوشم امروز
یک لحظه مرا نمی گذارد
جام چو عصاش اژدها شد
بر قبطی عقل می گمارد

ظ۱ هر جا که نظر من نسخ

ظ۲ شمعش ۱۲ منه

چون جان شریف می سپارد شمس تبریز این دل من

هزج مسدس محذوف

طوطی است ولی شکر ندارد دارد هنر و هزار دولت
ما به همیش اگر ندارد بر روی ریزیم آب حیوان
زان برگ که شاخ تر ندارد آنها که ز ما خبر ندارند
آن را که بانظر ندارد خاموش که مشکلات جان را

هزج مسدس محذوف

چون باز دو شد طلاق خیزد ور زانکه نیاز پیش آری
در دل سفر عراق خیزد تو خون تکبر ار نریزی
زیرا طرب از رواق خیزد یاران طلبید که ذوق باید
چون بر شکنی طراق خیزد این بانگ طراق چوب ما را

هزج مسدس محذوف

بر خاک در تو باز آمد در نقد وجود هر چه زر بود
درهای فلک فراز آمد بی آبی خویش جمله دیدند
که بی تو همه مجاز آمد از کوره آمدست امروز
کان قبله هر نماز آمد سر را ز دریچه برون کن
سوزیده نه کارساز آمد از پیش تو رفت باز جانم
کز خط خوشش جواز آمد آن چنگ طرب که بی نوا بود
کان بنده هزار ناز آمد ترک خره کالبد بگوئید

هزج مسدس محذوف

داند که خوشی خوشی کشاند شیرین چو شکر تو باش شاکر
تا بر سر شاکران فشاند تلخی چو خوشی و بخندی
گوئیم ترسم دولت نماند گوئی که نهان مکن ولیکن
گوش تو بگوش ما رساند خاموش مجوی هیچکس را

هزج مسدس محذوف

خامش به بین که جام مستان لطف و کرمست همی شمارد
بیچاره کسی که زر ندارد وز معدن زر خبر ندارد
بیچاره دلی که ماند بی تو افسوس که آن دگر ندارد
میگوید دست جام بخشش گر آب بران جگر ندارد
بی برگان را و هیم برگی گویند دعا اثر ندارد
نزدیک آمد که دیده بخشیم جز دست خدای بر ندارد
پراگندگی از نفاق خیزد پیروزی از اتفاق خیزد
تو ناز مکن که یار تو ناز صد وصلت و صد عناق خیزد
از ناز شود ولایتی تنگ خون جوش کند خناق خیزد
رو در روی ناز را بپالا زیرا طلب از مذاق خیزد
یارست نه چوب مشکن او را دانیم که از فراق خیزد
شو جمع ز عشق شمس تبریز پراگندگی از نفاق خیزد
جان از سفر دراز آمد از کنج عدم بگاز آمد
بی مهر تو هر که آسمان رفت هرگز تو نه سر فراز آمد
اندر سفرش بشد حقیقت رحم آر که پر نیاز آمد
تا نعره عاشقان برآید تا بیندگان طراز آمد
جان رفت که بی تو کارساز د طبل تو شنید و باز آمد
ای اهل رباط در رهیده بید رقصی که کنون بساز آمد
از سلسله نیاز رستید کان شاه براق تاز آمد
نور رخ شمس حق تبریز سالم بگرفت و باز آمد
خوش باش که هر که راز داند شاکر مردم شکر ستاند
شکر از شکرست آستین بیز در ذات تو تلخی نماند
گوئی که چگونه خوش بوم من در گوشم گو که کس نداند
در گوشش تو حلقه وفا نیست کو صد وفا نه بگلاند
در فسحت عشق کس نگنجد بر بحر وجود خس نگنجد

درد گلو ۱۲

عه معانقه و عناق بمعنی دست در گردن یکدیگر انگندن ۱۲ صراح

عه گاز بکاف ازانواع مقراض با شکل ۱۲ فرهنگ

عه طراز بکسر جامه را گویند ۱۲

عه جواز بالفتح بمعنی روانی و روان شدن ۱۲

شہباز ازل بآشیان شد
در وادی ایمن دل ما
آنجا که منم ہوا چہ باشد
در پیرہن وجود جانان
در خلوت عشق جان نگنجد
ای بیخبر از نشان ہستی
ط۲ تو مبدہ زمانی
بسیار مپرس آشیانش
شمس آمد و سایہ رخت بربست
دل بی لطف تو جان ندارد
ط۳ دیدگلشن جان
در دولت تو سیہ گلیمی
دارد ز ستارہا ہزاران
وان جان غریب از تظلم
غماز سوم بود دم سرد
چون دل سبکش کند مہارت
تا چند نشان بہی خمش کن
دوش از بت من جہان چہ می شد
دل پیش رخش چہ رقص میکرد
آن تیر مژہ چہ صید میکرد
آن لحظہ ز سبزہ گل چہ میگفت
بنمود ز لامکان جمالی
گر زانکہ نہ لطف بیکران داشت
شب رفت و بماند روز مطلق
روزم بعیادت شب آمد

کان مرغ درین قفس نگنجد
با آتش او نفس نگنجد
چہ جای ہوا ہوس نگنجد

ط ظہور دم برآرد
عالم عدمیست در کف ما
در شہر غمش شب تو ان گشت

ہزج مسدس محذوف

شادی و غم جہان نگنجد
اینجا خبر و نشان نگنجد
بگذر ز زمان کہ آن نگنجد
کان مرغ در آشیان نگنجد

در آینہ وجود جانان
آن سر خفی و رمز مخفی
بگذر ز مکان و لامکان ہم
در علم بدایع معانی

ہزج مسدس محذوف

جان بی تو سر جہان ندارد
زین پس سر بوستان ندارد
گر سود کند زیان ندارد
بی ماہ چراغدان ندارد
می نالد و ترجمان ندارد
آن دم کہ دم خزان ندارد
صد کوہ غمش گران ندارد
کان اصل نشان نشان ندارد

خورشید چو دید خاک کوہیست
عقل ارچہ شکرف کدخدا ئیست
بی ماہ تو شب سیہ گلیمست
بی گفت تو گوش نیست جان را
لیکن رخ زرد او گواہ است
اصل دم سرد مہر جانست
آن عشق جوان چون مہارت
بگذار نشان شمس تبریز

ہزج مسدس محذوف

در آتش عشق جان چہ می شد
وان ابروی چون کمان چہ می شد
وز نرگش ارغوان چہ می شد
یارب کہ از و مکان چہ می شد
اندر دل و جان روان چہ می شد
وین عقل چو پاسبان چہ می شد

چشم از نظرش چہ مست میگشت
ط۴ کہ بلالہ رنگ بخشد
جز از پی نور بخش کردن
گرچہ کہ نہ حسن بیکران داشت
بگشاد نقاب بی نشانی
از دیدۂ غیب شمس تبریز

ہزج مسدس محذوف

دم را چہ محل نفس نگنجد
واندر کف ما مدس نگنجد
در شہر غمش عسس نگنجد
چہ شمس کہ ہیچکس نگنجد
خبر عکس جمال جان نگنجد
جز در دل بی زبان نگنجد
کان نور بہ لامکان نگنجد
تقریر بہ زبان بیان نگنجد
در کوی یقین گمان نگنجد
ہرگز سر آسمان ندارد
بی خواب تو آب و نان ندارد
این دارد و آن و آن ندارد
بی گوش تو جان زبان ندارد
وا ستکی کہ غمش نہان ندارد
کان رامہ و مہر جان ندارد
جز پیران را جوان ندارد
آن شمس کہ او کران ندارد
وز ماہ من آسمان چہ می شد
وز قند لبش دہان چہ می شد
ورنہ سوی گلستان چہ می شد
بر چرخ دوان دوان چہ می شد
آن ماہ درین میان چہ می شد
وان عالم بانشان چہ می شد
این دیدۂ غیب دان چہ می شد
جانم بزیارت لب آمد

ط۱ بجون صحیح من مصحح
ط۲ ای نور منہ
ط۳ بلبل کہ چو منہ
ط۴ میشد منہ

ازبسکه شنید یاربم چرخ
از یارب من بیارب آمد
یار آمد و جام باده برکف
زان می که خلاف مذهب آمد
هر بار ز جرعه مست بودم
این بار قدح لبالب آمد
عالم بجمال اوست معجب
پس وی چه عجب که معجب آمد
هر دل که بعشق طالب آمد
او را غم و درد راتب آمد
بر هر فلکی که ماه او تافت
خورشید کمینه کوکب آمد
کوهی مه نو سواره دیدش
کز عشق بفصل مرکب آمد
این بس نبود شرف جهان را
کو روح و جهان چو قالب آمد
شادان دل روشنی که بیند
دل را که چنان مقرب آمد
از پرتو مل جهان پر گل
زیبا و خوش و موهوب آمد
هر میوه بوقت خویش سرکرد
هر فصل چنان مرتب آمد
بس کن که به پیش ناطق کل
گویای خمش مهذب آمد
بس کن که عروس جان جلوه
با نامحرم معذب آمد
من بس نکنم که بیدلان را
این گل بشکر مجذب آمد
من بس نکنم بکوری آنکه
کاندر ره حق مذبذب آمد
بس کن که بگفت حاجتی نیست
چون جذب فرغت فانصب آمد
خود گفتن بنده جذب حقست
کز بنده به بنده اقرب آمد
هر دل که ز عشق یافت بوئی
در راه یقین مقارب آمد
سرمست می الست بودم
نقشم بجمیل محارب آمد
پنداشت که محو گشته ام من
خورشید من از مغارب آمد
شوریده کسی که داشت جانم
از بهر تو آن محاسب آمد
شمس الحق و دین چو روی بنمود
مطلوب جهان و طالب آمد

هزج مسدس محذوف

روئی که به عاشقان نماید
در عالم لامکان نماید
گه برفکند نقاب صورت
ماه از رخ او عیان نماید
گه از پس پرده‌های معنی
دیدار بما نهان نماید
نزدیک مدان بعشق خود را
از روی اگرت نشان نماید
آتش شب تار شب روان را
در منزل کاروان نماید
آرند بسی برون شب ما
آتش به همان مکان نماید
در آینه وجود عالم
بنگر که جمال جان نماید
در جام جهان نمای جانان
هنگه که تو جهان نماید
بگذر تو ازین جهان که در وی
صد حادثه هر زمان نماید
خود را بجهان عشق انداز
آنجا که نه این نه آن نماید
در دیده شمس میتوان دید
آن مه که بر آسمان نماید

هزج مسدس محذوف

ساقی برخیز کان مه آمد
بشتاب که سخت بیگه آمد
ترکانه بتاز وقت تنگ است
کان ترک خطا بخرگه آمد
در وهم نبود این سعادت
اقبال نگر که ناگه آمد
عاشق چو پیاله پر ز خون باد
چون ساغر می بقهقه آمد
با چون تو مه آنکه وقت دریافت
تعجیل نکرد ابله آمد
از خمر من عشق هر که بگریخت
کاهست بخرمن که آمد
بیگه شد هر که اوست مقبل
بگریخت ز خود و بدرگه آمد
اندر ره تبریز های و هوست
آنرا که ز هجر باره آمد

هزج مسدس محذوف

کس با چو تو یار راز گوید
یا قصه خویش باز گوید
عاقل کر دست با تو کوتاه
لیکن عاشق دراز گوید
از عشق تو در سجود افتد
سودای تو در نماز گوید
از ناز همه دروغ گوئی
آنچه دلم از نیاز گوید
من همچو ایازم و تو محمود
بشنو سخنی که ایاز گوید
پیش تو کسی حدیث من گفت
گفته توکه او مجاز گوید

چون

چون نور سخنهای من شنیدی
گفتی بطریق کاز گوید
گل رنگ نگار ما ندارد
وز آتش یار ما ندارد
هر قافله بار ما ندارد
بوی ز بهار ما ندارد
جان تو چو گلشن است لیکن
کو جوش و کنار ما ندارد
هر چند که کوه برقرار است
بوی ز خمار ما ندارد
آن مطرب آسمان که زهره است
هر شیر وقار ما ندارد
منمای تو نقد شمس تبریز
آن را که عیار ما ندارد
ما مست شدیم و دل جدا شد
در حال دلم گریزپا شد
او جای دگر نرفته باشد
او مرغ هواست در هوا شد
او باز سپید پادشاه است
پرید و بسوی پادشا شد
هر سینه که سیمبر ندارد
مرغی باشد که پر ندارد
او را چه خبر بود ز عالم
کز عشق سر سپر ندارد
آن دل که دلیر نیست در راه
جز او که فگنده بر ندارد
آنکس که نگشت گرد آن در
کان پیک سحر اثر ندارد
امشب شب وصل شاه خمش کن
آن روی که ماه و خور ندارد
امروز خندانیم و خوش کان بخت خندان میرسد
سلطان سلطانان ما از سوی میدان میرسد
امروز توبه بشکنم پیمانه را برهم زنم
پرسان و جویان میروم آن سو که سلطان میرسد
فرمان کجا ای پیر با ما وفا کن ای پسر
افشان شده خیزان شده کز بزم مستان میرسد
پر نور شو چون آسمان سر سبز شو چون بوستان
زیرا ز بوی زعفران گنبد خندان میرسد
باز آمدی کف میزنی تا خانه ها ویران کنی
کز آفتاب آن سنگ را لعل بدخشان میرسد
گه خونی خونخواره گه خستگان را چاره گه
زیرا ز مستی های او خرّم پریشان میرسد
بینا شدم بینا شدم وز گفت نا پروا شدم
کز شمس هم هر زمان نقل فراوان میرسد
ای بیوفا جانی که او بر بوالوفا عاشق نشد
نقشی بدید خیره سر که او بنقشها عاشق نشد
جانی کجا باشد که او بر وصل جانان مفتون نشد
خانه اش بده باد ا که او بر شهر ما عاشق نشد
ای ماهی آن ماهی که او پیوسته بر خشکی فتد
هم عیش را لائق نه بد هم مرگ را عاشق نشد

هزج مسدس محذوف

نی ناله زار ما ندارد
این قافله بار ما ندارد
هر شیر شکار ما ندارد
هر چند درختهای سبز است
دل خسته بخار ما ندارد
بحریست دل تو پر حقائق
والله که قرار ما ندارد
جانی که بهر صبوح مست است
هم طاقت کار ما ندارد
از شیر خدای پرس ما را

هزج مسدس محذوف

از ما بگریخت تا کجا شد
چون دید که عقل بند بگسست
او جانب خلوت خدا شد
در خانه مجو که او هوائی ست

هزج مسدس محذوف

شخصی باشد که سر ندارد
وانکس که ز دام عشق دور ست
کز باخبران خبر ندارد
او صید شود ز تیر غمزه
خود پنداری جگر ندارد
در راه فگنده است وری
بس بی گهر ست و فر ندارد
دقت سحر ست هین نخسپید
زیرا شب ما سحر ندارد
بنمای جمال شمس تبریز

بحر رجز مثمن سالم تقطیعه مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

کان یوسف خوبان ما از سوی کنعان میرسد
مست و خرامان میروم پوشیده چون جان میروم
تیه رها کن ای پسر کامروز فرمان میرسد
ظا بده دستار قبل و پیراهن شده
شو آشنا چون ماهیان کان بحر عمان میرسد
هان ای پسر هان ای پسر جو در امین بین نگر
زیرا که بر ویرانه ها خورشید رخشان میرسد
ای خانه را کرده گرو تو سایه پروردی برو
چاره کن بیچاره کز سوی پشیمان میرسد
امروز مستان را بجو عیبم مبین عیبم مگو

رجز مثمن سالم

قهر خدا باشد که بر لطف خدا عاشق نشد
چون کرد بر عالم گذر سلطان ما زاغ البصر
آهن کجا باشد که بر آهن ربا عاشق نشد
من در این شهر دمی بشنیدم از جمع پری
ای وای آن مسی که او بر کیمیا عاشق نشد
بسته بود درهاش بجو وز خلقش از ازل

[illegible]

ای بی لقا تو خوشی که او با باده شد لانوش
ای بولهب طبعی که او بر مصطفی عاشق نشد
ای بی خبر وان ابلهی کز عشق هر بیتاب او
وی بی بصر آن ناکسی کو بی خطا عاشق نشد
آید صلای هر زمان از آسمان تا عاشقان
ای بی خبر آنکس که او بر این صلا عاشق نشد
بنگر یکی بر آسمان عاشق شو و بگذر ز جان
ای چون زمین پستی که او بر این سما عاشق نشد
آخر نگه کن ای فلان ابتلای عاشقان
نبود از ایشان هیچکس کو بر بلا عاشق نشد
ای بی هنر مردی که او در بحر ما غرقه نشد
وی بینوایی تا که او بر این نوا عاشق نشد
ای کر و فر آن شهی کو بر گدا عاشق شود
خاموش کن چون هر شهی بر هر گدا عاشق نشد
ای شمس دین بی مهر خدا تو دردمان را ای دوا
فرخنده جان در وی که او بر هر دوا عاشق نشد

رجز مثمن سالم

آن کیست آن کیست کو این سینه را رنگین کند
چون شیر آید در ازای کنی تلخی ترا شیرین کند
دیوی بود او درش کند ماتم بود شورش کند
وان کور مادرزاد را دانا و عالم بین کند
اول نماید زر اگر آخر بود گنج گهر
شیرین بهی کو تلخ را در دم نکو آیین کند
تاریک را روشن کند هم خار را گلشن کند
خار از کفت بیرون کند وز گل ترا بالین کند
بهر خلیل خویشتن آتش دهد افروختن
وان آتش نمرود را اشکوفه و نسرین کند
روشن کن استارگان چاره کن بیچارگان
بر بنده او احسان کند هم بنده را تحسین کند
جمله گناه مجرمان چون برگ دی ریزان کند
در گوش بدگویان بخود عذر گنه تلقین کند
گو بد بگو یا ذا الوفا اغفر لذنب قد عفا
چون بنده آید در دعا او در زبان آمین کند
آمین او آنست کو اندر دعا ذوقش دهد
او را برون و اندرون شیرین ز [illegible] تعیین کند
ذوق وقت کاندر نیک و بد در دست یاقوت شه
کین ذوق زور رستمان جفت تن مسکین کند
با ذوق مسکین رستمی بی ذوق رستم پرغمی
کز ذوق بو یار جان جان را چه با تمکین کند
دل را فرستادم بگو تیز درآ اندر رفته
تا سوی تبریز صفا اصحاب شمس الدین کند

رجز مثمن سالم

آمد بهار عاشقان تا خاکدان بستان شود
آمد ندا از آسمان تا مرغ جان پران شود
هم بحر پرگوهر شود هم شوره‌ها کوثر شود
هم سنگ لعل کان شود هم جسم جمله جان شود
گر جسم و جان عاشقان چون ابر طوفان بار شد
اما دل اندر بحر تن چون برقها رخشان شود
دانی چرا چون ابر شد در عشق چشم عاشقان
زیرا که آن مه بیشتر در ابرها پنهان شود
ای شاه خندان ساعتی کان ابرها گرینده شد
یا رب خجسته ساعتی کان تو ما خندان شود
زان صد هزاران قطره‌ها یکقطره ناید بر زمین
ور زانکه آید بر زمین جمله جهان طوفان شود
طوفان اگر ساکن بدی گردان نبودی آسمان
زان موج بیرون از جهت این شش جهت جنبان شود
ای بنده زیر شش جهت هم غم بجو هم غم مخور
کان دانه‌ها زیر زمین یک روز نخلستان شود
از خاک روزی سر کند این بیخ شاخ تر کند
شاخ دو سه گر خشک شد باقیش آبستان شود
وان شاخ خشک آتش شود آتش چو جان جوشش شود
آن این نباشد این شود وین آن نباشد آن شود
چیزی همی مانم ترا بسته یعنی کنار بام و دست
هر بچه زان چیزی بود آن بچه از آن چیز آن شود
خاموش شو خاموش شو جمله بدن چون گوش شو
ورنیش باشی نوش شو تا جان تو جانان شود

رجز مثمن سالم

ای عاشقان ای عاشقان یک لولیی دیوانه شد
طشتش فتاد از بام ما نک سوی مجنون خانه شد
میگشت گرد حوض او چون تشنگان در جستجو
چون خشک نانه ناگهان در حوض ما تر زانه شد
ای مرد دانشمند تو در گوش از این پر بند تو
مشنو تو این افسون که او از افسونها افسانه شد
زین حلقه بجهد گوشها کو عقلها رو هوشها
تا سر نهد در آسیا چون دانه در پیمانه شد
بازی ببین بازی ببین جانبازی گزین
سرها ز عشق جدا و بس سرنگون چون شانه شد
غره مشو با عقل خود بس اوستاد معتمد
کاستون عالم بود او ظرف
من گر ز جان ببریده‌ام چون گل قبا بدریده‌ام
زان سو شدم که عقلها از جان من بیگانه شد
این قطره‌ها هوشها مغلوب بحر هوش شد
ذرات این جان ریزها ظرف
خامش کنم فرمان کنم این شمع را پنهان کنم
شمعی که اندر نور او خورشید چون پروانه شد

رجز مثمن سالم

بیگاه شد بیگاه شد خورشید اندر چاه شد
خیزید ای خوش طالعان وقت طلوع ماه شد
ساقی بسوی جام رو ای پاسبان بر بام رو
ای جان تو بی آرام رو کان یار خلوت خواه شد
اشکی که چشم افروختی صبری که خرمن سوختی
عقلی که راه آموختی در نیم شب گمراه شد
جانهای باطن روشنان شب را ببین بر خوش کنان
هندو وشب نعره زنان کان ترک در خرگاه شد
باشد زیاده‌های خوش بیدق رود فرزین شود
در سایهٔ فرخ رخ بیدق برفت و شاه شد

[illegible] ۳۶ [illegible]

شب رو چاه وصل شود مقصود ها حاصل شود
ای روز چون حشری مکن گر وی شب شبی تقدری مکن
از چاه شب غافل مشو در دلو گردون دست زن
ای شمس تبریزی که تو از پرده شب فارغی
این کیست این این کیست این انگار آرام جانم میبرد
یا رب چه عیارست این کاندر بصد در دلبری
لطف و صفایش ننگرد انگشتری بازیش بین
گر تو دل از شمس دین کو نیز دارد در نگین
دیدم در جهان از چشم من افتاده شد
ما او فتادیم از وطن زان خسته جان ممتحن
خامی سوی پالیز جان کامد که تا خربز خورد
تر دیده پالیز جان هر گاو و خر را کی رسد
چون خدمت قیصر کند ادرار نه قیصر خورد
صفرای کز طبع بد کز نار شیرین می زند
ترک آن بود کز بیم او ده از خراج ایمن بود
سودای تو در جوی جان چون آب حیوان میرود
عالم پر از حمد و ثنا از طوطیان آشنا
هر مرغ جان چون فاخته از عشق طوطی ساخته
جان چیست خم خسروان در وی شراب آسمان
مه از پی چوگان تو خود را چه گوئی ساخته
این روبهی بشتافته پیش تو ره تا یافته
ناشی کسی باشد که او در شوق روی شمس دین
صوفی چرا هشیار شد ساقی چرا بیکار شد
گر عیش اول پیر شد صد عیش نو توفیر شد
ما موسییم و تو مها گاهی عصا گه اژدها

چون نور روشن دل شود هر کور شب آگاه شد
یا چون درخت موسی کو مظهر الله شد
یوسف گرفت آن دلو را از چاه سوی جاه شد

ور تیره شب چون مصطفی میرو طلب میکن صفا
شب طاعت خرمن میکند ای روز زین بر گاو نه
خاموش شد عالم به شب تا چیست باشی در طلب

رجز مثمن سالم

با ناز چون گردد روان با خود روانم میبرد
تا آردم نام و نشان نام و نشانم میبرد
در سایه بگذارد مرا او خود نهانم میبرد

این فتنه بین این فتنه بین کامد ز بازار عجب
هر سو عنانم میکشد وآنگه ببین این حرفه را
عشقش ز بدمستی کند دل پیش او پستی کند

رجز مثمن سالم

پندار هستی تا ابد از جان و تن افتاده شد
دل کی نهد بر خویشتن هر کز وطن افتاده شد

برقی برون جست از قدم برکند گیتی از هم
ساقی بجای صحنکش جامی نهاد اندر کفش

رجز مثمن سالم

زین میوه های نادره زیرک دل گربز خورد
چون جاهلی گر او بز بود از مطبخ ار بز خورد
نار ترش خواهد ولی آن هر که نار تر خورد
ترک آن نباشد کز طمع سیلی هر قتلمش خورد

آنکس که در مغرب بود باید خورش از اندلس
آن عقل پر مغزی که او در نوبهاری نو رسد
آن کو بمنصب دزد بود دلگی هنگ پالیزی کند
خامش نخواهد خورد خود این اعجمی این روح را

رجز مثمن سالم

مرغ دلم پر میزند چون مرغ کز مرغان میرود
چون من قفس پرداخته سوی سلیمان میرود
زین رو سخن چون بیخودان هر دم پریشان میرود
خورشید هم جان باخته چون گوی غلطان میرود
ور نور تو در تافته بیرون ز ایوان میرود

بر ذکر ایشان جان من هم جان ز خوش خندان کم
از جان هر سبحانیی هر دم یکی روحانیی
ور خور دهم ذوقی دگر ور زر دهم ذوقی دگر
میدان چون خشت است ای ماه رو بادار و گیر ما و تو
چون نور بیرون این بود بنگر که در دولت بود

رجز مثمن سالم

مستی اگر در خواب شد مستی دگر بیدار شد
چون لطف تو زنجیر شد دیوانگی ناچار شد
ای شاهدان زان بها چون تجارت بلغار شد

خورشید اگر در کور شد عالم ازو بی نور شد
ای مطرب شیرین نفس عشرت نگه دار زین سپس
لعلت شکرها کوفته چشمت ز رشک آشوفته

آسمان شد ز معراج شبی میلش بی اختیار شد
بنگر که راه کهکشان از سنبله یک کاه شد
زیرا که با بانگ عمر قسطولیس جامع الله شد
لاشرقی و لاغربی اکنون سخن کوتاه شد
بی می نمیدانم چه از رخت و کارم میبرد
محرم منم با آنکه او هر سو عنانم میبرد
گه دست بر دل یابد او گه سوی جانم میبرد
او را چه باک از آن این گنه قربانم میبرد
تا نور وحدت زد علم نقش معانی افتاده شد
نسخه بسیار من مصحح
آتش بجان نقش هر کز وطن افتاده شد
ور دید تو خود یاد کس کاندر جهان خربز خورد
وانکس که در مشرق بود او نعمت خربز خورد
از جوستین تاریخ شد او کی عجم قند خورد
از داد او و عاقبت آنجهانی غز خورد
آنکس که از جوع البقر در تن شش و زر خورد
آب حیات از عشق تو در جوی جویان میرود
جان چون بخندد چون زر تو ور لطف جانان میرود
مست و خراب فاتحه تا عرش رحمان میرود
در گفتنم ذوقی دگر باقی بهذیان میرود
آنکس که لنگست ای امی لنگان ز میدان میرود
یارب چه تمکین بود یارب چه خندان میرود
جان میدید هر کرد تا شاد او خندان میرود
چشم خوش مخمور شد چشم جهان خمار شد
گر زشت شد فسون کسی چون محرم اسرار شد
جان خانه دل وقت این نوبت دیدار شد

ای جان چو خود نعم میدهی این دفع تو بسیار شد
ای مه برون آ از افق ای من ترا امشب قنق
تو صافی و من دردم کی صاف دردی خوار شد
ای کرده دل چون خاره امشب نباری چاره
کز طمع آن خوش گلشکر قاصد دلم بیمار شد
از وصل همچون زر تو وز هجر عالم سوز تو
عشق تو در هر دو جهان با همگنان کار شد
از پیر تو دیدار تو وز غمزهٔ خونخوار تو

رجز مثمن سالم

در پیشهٔ بی‌پیشگی گر دست ما را نامزد
هر روز همچون ذره‌ها رقصان به پیش آن ضیا
اندر سری کین سر بود واکه فرو شد یا خزد
سرمست کاری کی کند مست آن کند که می کند
مستی مستغراق احد با تو درآید در لحد
آمد شرابی رایگان ای رحمت همسایگان
تو دایگان راست کن تا او ترا دیگر دهد
هر جا که بینی شاهدی چون آینه پیشش نشین
میخوان تو لا اقسم همان تا حبذا هذا البلد
چون چهره شد زرین مرا سرمست خاکش کنم چنگ آورم
وی شهد شکرخای من ما را نگهدار از حسد
آخر حسد خار رجد آخر حسد نار جد
آخر حسد آنار جان ارحم علینا یا احد
از شاه عالم شمس دین پیغام آمد نازنین

رجز مثمن سالم

صورت همه ویران شود گر مرغ معنی پر زند
عالم همه ویران شود جان غرقهٔ طوفان شود
موجی برآید ناگهان بر گنبد اخضر زند
گاهی قلم کاغذ شود کاغذ گهی بیخود شود
ماری بود ماهی شود از خاک بر کوثر زند
از جا سوی بیجا شود در لامکان پیدا شود
خاکی رش خاقان بود حلقه در سنجر زند
از آفتاب مشتعل هر دم ندا آید بدل
زر هر دمی خوشتر شود از زخم کان بر گز زند
دل بیخود از بادهٔ ازل میگفت خوش خوش این غزل

رجز مثمن سالم

وین عالم بی اصل را چون ذره‌ها برهم زند
عالم همه دریا شود دریا ز هیبت لا شود
زان دود ناگه آتشی بر گنبد اعظم زند
بشکافد آن دم آسمان کون ماند نه مکان
گه موج دریای عدم اشهب بر ادهم زند
خورشید افتد در کمی از نور جان آدمی
مه را نماند مهتری شادی او بر غم زند
افتد عطارد در وحل آتش درافتد در زحل
نه خزان ماند نه فرح نه زخم بر مرهم زند
نی درد ماند نی دوا نی خصم ماند نی گوا
نی باغ خوش باشی کند نی ابر نیسان نم زند
اسباب باقی شود ساقی بخود ساقی شود

هر بار عذری می‌نهی از دست مستی می‌جهی
گر زحمت آرم توبه کردم نبید آشتی من ده ام
نی تب بده نی درد سر سر میزنیم دیوار بر
ای شمس دین ای شمس دین مفتاح گنج علم دین
کاری ندارم در جهان جز خدمت ساقی خود
هر آدمی را در جهان آورده حق در پیشهٔ
کاری ز ما گر خواهی این باده ما را ندهی
مستی بادهٔ این جهان چون شب بخسپی بگذرد
ای دل ازین می مست شو هر جا روی سرمست شو
می گرد گرد شهر خوش با شاهدان کش مکش
ای شمس دین مولای من ای دولت برنای من
آخر حسد شد بار جان آخر حسد شد نار جان
چون نوش کردی جام می در مجلس رحمان حی
گر آتش دل بر زند بر مؤمن و کافر زند
پیدا شود سر نهان ویران شود نقش جهان
هر جان که اللهی شود در خلوت شاهی شود
در فقر درویشی کند بر اختران پیشی کند
تو خدمت جانان کنی سر را چرا پنهان کنی
ای شمس تبریزی هلا با ساقی مطرب بگو
گر چه جان عاشق دم زند آتش درین عالم زند
دودی برآید از فلک نی انس ماند نه ملک
گه آب با آتش برد گه آب آتش را خورد
مریخ بگذارد نری زهره بسوزد مشتری
نی قوس ماند نی قزح نه باده ماند نه قدح
نی آب نقاشی کند نی باد فراشی کند

چون شب جهان را شد تتق پنهان مرا زان کار شد
تو ماه ما استاره استاره با مه یار شد
در عشق مکر آموز تو بس ساده دل عیار شد
خاموش کن اسرار تو هر شادیی غمخوار شد
ای ساقی افزون ده قدح تا وا رهم از نیک و بد
هر شب مثال اختران طواف یار ماه خد
باده خدائی طی کند هر دو جهان تا صمد
آن ساقیان جعد را یگان شیرین مشفق بر ولد
هر جا که بینی ناخوشی آئینه درکش در نمد
لطف کرم زآن شمس کان نیاید در عدد
جان زیر باری در رسن فی جیدها حبل المسد
گر جان نه وانگه نشین در مقعد صدق صمد
دیگر نباشی چون و لی فرزانه باشی و احد
آن گوهری کو آتشی آن آب بر گوهر زند
جان خصم نیک و بد شود هر لحظه خنجر زند
هر سو که افتد بعد ازین بر مشک و بر عنبر زند
تو شمع این سر را بهل تا بار شمعت سر زند
گر می فروگیرد دلش این دم از آن خوشتر زند
جان بادهٔ دیگر دهد دل پردهٔ دیگر زند
آدم نماند آدمی کز خویش بر آدم زند
سوری درافتد در جهان وین سور بر ماتم زند
کم بیش از نامحرمان آنجا که محرم کم زند
زهره نماند زهره را تا پردهٔ خرم زند
نی نای ماند نی نوا نی چنگ زیر و بم زند
جان بی بلا حلی گو و دل دی لا علم زند

برجه که نقاش ازل بار دوم شد در عمل
تا نقشهای بی بدل بر کسوت معلم زند
حق آتشی افروخته تا هر چه ناحق سوخته
آتش بسوزد قلب را بر قلب آن عالم زند
خورشید حق دل شرق او شرقی که هر دم برق او
بر نوری بر کرجی و بر احمد ارقم زند
با شمس تبریزی بگو اسرار با با کس مگو
ور باز گوئی وان یقین عالم بدم برهم زند
جان جهان و فخر دین تبریز شاه شمس دین
زان قربت صدیق الیقین جان و دل محکم زند
تبریز باید این زمان تا گل فشاند بر جهان
شمس ست جان عاشقان شمشیر بر ارقم زند

رجز مثمن سالم

وقت سحرگه از درم ملای رومی میرسد
قم گفت ای دیوانگان ملای رومی میرسد
گفتم که تو دیوانه گفتا تو هم دیوانه شو
از خویشتن دیوانه شو ملای رومی میرسد
ملاح کشتی را بگو ای خیمه از حال خود
تا چند طراری کنی ملای رومی میرسد
ای آفتاب ای آفتاب گه می‌کن گه می‌مکن
نرمک شو و آهسته رو ملای رومی میرسد
ای ابر فراشی بکن خود را بدریا افکن
رو آب را راهی بزن ملای رومی میرسد
رو رو بکوه طور رو یکیک حدیث ما بگو
با موسی عمران بگو ملای رومی میرسد
از شرق و غربی زمزمه با ماه و ماهی گفته‌ام
هر کس نماند این سخن ملای رومی میرسد
ای باد صبح آخر بگو با شمس تبریزی خود
طبل و علم بر عرش بر ملای رومی میرسد

رجز مثمن سالم

ای سرور میدان علی مردان سلامت میکنند
ای صفدر میدان علی مردان سلامت میکنند
ای شحنه دشت نجف از تو نجف دیده شرف
یاقوت و مرجان و صدف مردان سلامت میکنند
ای دلبر و دلدار تو ای مونس و غمخوار تو
ای از پی اقرار تو مردان سلامت میکنند
ای طالب و مطلوب ما وی مقصد و مقصود ما
ای عابد و معبود ما مردان سلامت میکنند
ای قل تعالوا تاج تو که کتف نبی معراج تو
تاج شهان تاراج تو مردان سلامت میکنند
ای مطلع پرکار ما وی واقف اسرار ما
کرار بی فرار ما مردان سلامت میکنند
ای نور پاک مصطفا با مصطفی در یک عبا
ای مجتبی وی مرتضی مردان سلامت میکنند
ای میر شاه محتشم در دین و دنیا محترم
بحر سخا کان کرم مردان سلامت میکنند
ای نور رحمه عصیان بر مردان عالم راستی
علم محمد ادری مردان سلامت میکنند
اندر سما امت علی و اندر زمین امامت علی
در علم و دین تو کاملی مردان سلامت میکنند
ای باد صبح مشکبو سوی نجف آور تو رو
با آن امام دین بگو مردان سلامت میکنند
آن نور اختر را بگو وین دین وی احمد را بگو
آن حی حیدر را بگو مردان سلامت میکنند
مفتاح درها را بگو مصباح دلها را بگو
آن حوض سقا را بگو مردان سلامت میکنند
با تین و با زیتون بگو با قل کفی و نون بگو
با گوهر مکنون بگو مردان سلامت میکنند
با تیغ با برهان بگو با هل اتی در شان بگو
با لولو و مرجان بگو مردان سلامت میکنند
با باد نوروزی بگو با صبح پیروزی بگو
با نور هر روزی بگو مردان سلامت میکنند
آن شیر یزدان را بگو آن میر میدان را بگو
آن شاه مردان را بگو مردان سلامت میکنند
آن شمع ایمان را بگو وان بحر عمان را بگو
وان جمع قرآن را بگو مردان سلامت میکنند
با سرور صحاب گو با میر و با محراب گو
با دیده بیخواب گو مردان سلامت میکنند
آن آیة الله را بگو وان قدرت الله را بگو
وان حجت الله را بگو مردان سلامت میکنند
معشوق و عاشق را بگو آن شاه صادق را بگو
قرآن ناطق را بگو مردان سلامت میکنند
با خواجه قنبر بگو با صاحب منبر بگو
با ساقی کوثر بگو مردان سلامت میکنند
با قاتل کفار گو با آن دل و دلدار گو
با حیدر کرار گو مردان سلامت میکنند
با زین دین عابد بگو با نور دین باقر بگو
با جعفر صادق بگو مردان سلامت میکنند
با موسی کاظم بگو با طوسی عالم بگو
با صائم دائم بگو مردان سلامت میکنند
هم با تقی گو و نقی با سیدان متقی
کای شاه تو نور حقی مردان سلامت میکنند
با میر دین هادی بگو با عسکر و مهدی بگو
با والی عهدین بگو مردان سلامت میکنند
با شاه شمس الدین بگو با عاقل ره بین بگو
کای با تو هر تمکین بگو مردان سلامت میکنند

رجز مثمن سالم

رو آن ربابی را بگو مستان سلامت میکنند
وآن مرغ آبی را بگو مستان سلامت میکنند
وآن میر ساقی را بگو مستان سلامت میکنند
وآن عمر باقی را بگو مستان سلامت میکنند
وان میر غوغا را بگو مستان سلامت میکنند
وان شور و سودا را بگو مستان سلامت میکنند
ای مه ز رخسارت خجل مستان سلامت میکنند
ای راحت آرام و دل مستان سلامت میکنند
ای جان جان ای جان جان مستان سلامت میکنند
در مجمع مستان بگو مستان سلامت میکنند

۳ با صاحب ابدال بگو با آن گل و بلبل بگو
با اهل هر شکل بگو مردان سلامت میکنند
با درج دو اختر بگو با برج دو اختر بگو
شبیر و با شبر بگو مردان سلامت میکنند

اینجا کسی بیخویش نی مستان سلامت میکنند
صد شیشه فدای روتیه مستان سلامت میکنند
ای هست کرده هست را مستان سلامت میکنند
مستی سلامت میکند پنهان پیامت میکنند
ای آسمان عاشقان ای جان جان عاشقان
ایدل چه مستی خوشی سلطان سلطان منی
یک لحظات پرمیدها یک لحظه لنگر میدهی
بستان ز شاه ساقیان پر مست شو چون فتیان
ای بادهٔ خوش رنگ و بو بنگر که مست جو او
من تن نباشم جان شوم جوهر نباشم کان شوم
بس کن ز هاگفت و گو نه نظم گو نه نثر گو
از لب سلامتها لمی حد چون تو بی حرفی زن میکنند
تو نوح بودی مدتی بودت قدم در طلسم
مستی نجات میکنند مستان سلامت میکنند
در عشق گشتم فاشتر از همگنان قلاشتر
افسون مرا گوید کسی توبه ز من جوید کسی
ای آرزوای آرزو این پرده ابروار زو
آن سرسره را بگو وان چشم جادو را بگو
شهری ز تو زیر و زبر هم با خبر هم بیخبر
آن چون جیحون را بگو وان ام مجنون را بگو
آن شمس تابان را بگو وان جمع قرآن را بگو
بابا و نوروزی بگو با صبح فیروزی بگو
آن شمس شارق را بگو وان برق بارق را بگو
ای بحر گوهر بیا وی شاه نیک اختر بیا
آن نور ابلج را بگو وان ماه منهج را بگو

یک مست آنجا بیش نی مستان سلامت میکنند
مه خاشه روب کوی تو مستان سلامت میکنند
ای آرزوای آرزو مستان سلامت میکنند ما
مستان سلامت میکنند

رجز مثمن سالم

آنکو دلش را برده جان هم غلامت میکنند
حسنت میان عاشقان یک دوستکامت میکنند
با این همه مانع و سرکشی چون عشق رامت میکنند
یک لحظه صبحت میکنند یک لحظه شامت میکنند
گر نیم مستی تا همی مست تمامت میکنند
بر جان جلالت میکنند بر تن حرامت میکنند
ایدل مپرس از نام بد کو نیکنامت میکنند
کان حیله ساز حیله جو رو در کلاهت میکنند
اندازهٔ لب بسته این بی لطف عامت میکنند
مانندهٔ کشتی کنون بی لنگر میکنند

ای نیست کرده هست را بشنو سلام مست را
ای چاشنی هر لبی وی قبلهٔ هر مذهبی
آن کوزهٔ خاکی جان کند او دود را کیوان کند
یک لحظه می گریاندت یک لحظه می خنداندت
ماه از غمت دو نیم شد رخسار ما چون سیم شد
گه آن بود گه این بود پایان تو تمکین بود
در عشق زاریها نگر وین اشکباریها نگر
چون چهره در روی دوست او گه باده گه مست او
خامش کن حیران شمس حیران حیران آن فخر زمن
ای باد صبح از جستجو با شمس تبریزی بگو

رجز مثمن سالم

وز دلبران خوش باش تو مستان سلامت میکنند
بی باده چون بوید کسی مستان سلامت میکنند
من کس نمیدانم جز او مستان سلامت میکنند
آن شاه خوش خو را بگو مستان سلامت میکنند
ای میر ای تو صاحب نظر مستان سلامت میکنند
آن در مکنون را بگو مستان سلامت میکنند
آن حور رضوان را بگو مستان سلامت میکنند
با شمس تبریزی بگو مستان سلامت میکنند
وان ماه طارق را بگو مستان سلامت میکنند
وی از شکر خوشتر بیا مستان سلامت میکنند
بر جبین ابهج را بگو مستان سلامت میکنند

ای خواجهٔ روحانی نگر سیلاب طوفانی نگر
حیران کن مریخ کن ویران کن و مر گنج کن
ای ابر خوش باران بیا وی مستی یاران بیا
آن میر غمخوار را بگو وان شمع پرسودا را بگو
آنجا کسی با خویش نی یک مست آنجا بیش نی
آن وام آدم را بگو وان جان عالم را بگو
آن عید قربان را بگو آن شمع تابان را بگو
آن بحر بینا را بگو وان چشم بینا را بگو
آن توبه سوزم را بگو وان خصم قد و قوم را بگو
آن چشم حمرا را بگو وان چهره بیضا را بگو
ای شه حسام الدین ما وی معدن نور و ضیا

ای پرده را بردار زو مستان سلامت میکنند
در مجمع مستان بگو مستان سلامت میکنند
بشنو سلام مست را مستان سلامت میکنند
مستی که هر دو دست را پابند او مستت میکنند
مه پاسبانی هر شبی بر گرد مهت میکنند
ای خاک تن ای نور دل بنگر که مستت میکنند
یک لحظه مستت میکنند یک لحظه ماهت میکنند
قد الف چون جیم شد زین جیم حاجت میکنند
لیکن از این تاو نیها مقبول و مستت میکنند
وان بخت کاربیها نگر کان بر فلک جات میکنند
گر بشکنند این مهره را باقی تمامت میکنند
بسته سخن مردی ولی گفتا ختامت میکنند
گر جان و دل هر صبحدم مولا سلامت میکنند
جانا غلامت میکنند مستان سلامت میکنند
خورشید ربانی نگر مستان سلامت میکنند
نقد ابد را سنج کن مستان سلامت میکنند
وی شاه میخواران بیا مستان سلامت میکنند
وان سر خضرا را بگو مستان سلامت میکنند
آنجا طرب و کیش نی مستان سلامت میکنند
آن یار همدم را بگو مستان سلامت میکنند
وان فخر رضوان را بگو مستان سلامت میکنند
وان طور سینا را بگو مستان سلامت میکنند
وان نور روم را بگو مستان سلامت میکنند
وان جعد سودا را بگو مستان سلامت میکنند
ای با تو جانها آشنا مستان سلامت میکنند

مر عاشقان را پند کس هرگز نباشد سودمند
ذوق سحر مستان هرگز ندارد عاقلی
خسرو وداع ملک خود از بهر شیرین میکند
آسوده هر مرغی که او بگذشت از دام جهان
عالم چو هیزم نای داود در هستی نگافش بند بند
در صنع او حیران شمع ای آنکه چنین نادان شوی
من بس کنم تو هیچ شب تا سحر این بام رو
ای شمس دین ای شمس دین ای افتخار حق الیقین
ای که ز یک تابش تو کوه احد پاره شود
نوحه کنی نوحه کنی مرده دل زنده شود
چونکه سلیمان برود دیو شهنشاه شود
تشنه بچه باید که مشتری لعل بود
چون عجمی از غضبش و من جلش بکشبی
در عشق ماه رویان صد داد و دید باید
ای دل اگر بدلبر میل تو راستین است
تا هست هوش فکرت تا هست فکر مطلق
زنها چو فرو گشتی آنگاه مرد گشتی
سوی خزان نشاید عشاق را خزیدن
سجده کنم پیشکش آن قد و بالا چه شود
باده او ار نخورم ور نخورم پس که خورد
دل نشناسم چه بود جان و بدن تا برود
صرفه من صرفه مکن صرفه گدا روی بود
صد توی بر تو جسمها این رنگها و اسمها
رو رو مگو کین چون بود زیرا ز چون بیرون بود
هست این سخنها چون سپر ردّ بن بخل منزل کرد بست

رجز مثمن سالم

حال دل بیهوش را هرگز نداند هوشمند | بیزار گردد از شهی شاهان اگر بوئی برند
فرهاد هم از مهر او بر کوه میکوبد کلند | مجنون ز حلقهٔ عاقلان از عشق لیلی میرمد
ای گنده مغز آنکس که او غافل بود زین بوی کند | این آسمان گر نیستی سرگشته و عاشق چو ما
هر ناله دارد یقین زان لب چو من قند قند | می بین که چون میدمد هر ریزه ای در هر گلی
بر بستر ها بینا شوی ظ ۱ | دل را ز حق گر بر کنی بر که نهی آخر بگوی
خوش غلغلی در شهر ما ای جان ظ ۲ | خاموش کن گرچه سخن افزون ز دریاها بود

بحر رجز مثمن مطوی تقطیعه مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

چه عجب ار بهشت گلی عاشق بیچاره شود | چونکه بلطفش نگری سنگ و شجر موم شود
کار کنی کار کنی جان تو این کاره شود | خرم سفر وار و جان می نهیش بنده گران
چون برود صبر و خرد نفس تو اماره شود | تخت گرفتست جهان تا که ببینی تو ازو
نادره باید که مهر تو غمخواره شود | بشنو از قول خدا هست یمین هم شمال
آتش سوزنده ترا حیله گر و چاره شود | گردش این سایه من مسخره خورشید حقست

رجز مثمن مطوی

هم راست بشنو از من از خود برید باید | گر کعبه است و زمزم ور جنت است و کوثر
از عذر و از ندامت گفت و شنید باید | گر شش جهات عالم وا بیست پر و لیکن
زنها چو در گذشتی او را گزید باید | پشت و دو دست عاشق تا کی گزیده باید
چون نوبهار آید آنجا خزید باید | خاموش کن که آمد شاه غنی مغنی

رجز مثمن مطوی

گر نخورم نقد و نبیذ رسیم فردا چه شود | باده ادهم دل من بام فلک منزل من

رجز مثمن مطوی

دریا کبار آن ای مسیر فیض خدا جوئی بود | خود عاقبت اندر ره لا نه بخل ماند نه سخا
در بحر تو منبسط بی هیچ کیف او ئی بود | یک سو و از گرداب تن پیش از دم غرقه شدن
کی شیر را همدم شوی تا در تو آهوئی بود | خاموش کن گفت زبان از روزنشان نور قمی
در کشتی نوح آمدی کی قعر ره بوئی بود | حاصل چه صا موسو عشقست کون ای

ای آنچنان سلسلیت کش تو اند که بربند
زان ها دلها که عاشقان در مجلس جان میخورند
بر سلسلت هر کشی کر دست و اش شنید
زین گین شور او آسیر عربی گفتی که بس این چند چند
حاجت دو عشقی ها که افغان آرد و از گزند
بیجان کسی کهچ دل از وی یک لحظه بر بایست کند
لب را ببند بی زبان تسبیح گو از صنعت زند
در ده ز راه راستی ما را همیشه عقل و بند
چونکه بقهرش نگری موم ز تو خاره شود
بر گسلد بند ترا عاقبت آواره شود
لیک چو بر تن نزند زر دمی خساره شود
گر نبود طفل چرا البته گهواره شود
نی چه منجم که رخش مسخره استاره شود
مر عقل عاشقان را ازان مه کلید باید
چون پرده گشت دل را برهم درید باید
آن را فروخت باید وردش خرید باید
ای عاشق گزیده آن لب گزید باید
این خست بینوائی آنجا کشید باید
دیده کنم پیشکش آن دل بینا چه شود
گر بگشایم ره خود بر پرم آنجا چه شود
غم نخورم غم نخورم غم نخورم تا چه شود
اندر سخنها هم بسکی پنهان چو عیش حربی بود
زیرا ابقا و خرجی زان سوی شش سوئی بود
جان آب حیوان چشید چه جا که نان گندمی بود
عین و محض در پیش او اشکال جادوئی بود

ظ ۱ آنگه تو با شمس خوش شوی
ظ ۲ جان از جهد

خود را بفشان همچون شجر از برگ خشک و برگ تر

رجز مثمن مطوی

بی رنگ نیک رنگ بد توحید یکتوئی بود

هین سخن تازه بگو تا دو جهان تازه شود
وارهد از حد دو جهان بیحد و اندازه شود
خاک سیه بر سر او کز دم تو تازه نشد
یا همگی رنگ شود یا همه آوازه شود
هر که شدت حلقه در زود برد حقهٔ زر
خاصه که در باز کنی محرم دروازه شود
آب چه دانست که او گوهر گوینده شود
خاک چه دانست که او غمزهٔ غمازه شود
روی کسی سرخ نشد بی مدد لعل لبت
بی تو اگر سرخ بود از اثر غازه شود
ناقهٔ صالح چو ز که زاد یقین گشت مرا
کوه بی مژدهٔ تو اشتر جمازه شود
راز نهان دار و خمش ور خمشی تلخ بود

رجز مثمن مطوی

انچه جگرسوز بود باز جگرسازه شود

یار مرا می نهلد تا که بخارم سر خود
هیکل یارم که مرا می فشرد در بر خود
گه چو قطار شتران میکشدم از پی خود
گاه مرا پیش کند شاه چو سرلشکر خود
گه چو نگینم ببرد تا که بمن مهر نهد
گاه مرا حلقه کند دوزد او بر در خود
خون چو برد نطفه کند نطفه برد علقه کند
علقه کشد عقل کند ناطق کند مخبر خود
گاه پراند ز برم همچو کبوتر ز وطن
گاه بصد لابه مرا خواند در محضر خود
گاه چو کشتی بردم بر سر دریا به ضعف
گاه مرا لنگ کند بند در لنگر خود
گاه مرا آب کند از پی پاکی طلبان
گاه مرا خار کند در ره بدختر خود
گاه مرا خاک کند تا که مرا باد برد
گاه مرا باد کند تا کندم بر سر خود
گاه مرا نار کند تا که بسوزانم او
گاه مرا نور کند تا کندم همسر خود
گاه چو گلشن کندم گاه چو گلخن کندم
گاه چو الکن کندم گاه زبان آور خود
گه چو حمیم نوش کند که همه سر نوش کند
گه همه خاموش کند گاه سخن گستر خود
گاه از او در شکنم گاه از او در وطنم
گه بنهد در دهنم او بکرم شکر خود
گاه به گلزار شوم گاه چو گلزار شوم
گاه بیازار شوم تا خرم آب خور خود
هشت بهشت ابدی منظر آن ماه نشد
تا چه بهشت است این دل من کش کند این منظر خود
من بشهادت نشدم همره آن شاه جهان
مومنش آنگاه شدم که بشدم کافر خود
همره جبریل بدم شش صد پر بود مرا
چونکه رسیدم بر او تا چه کنم من پر خود
حارس آن گنج جهان بودم روزان و شبان
در تک دریای گهر فارغم از گوهر خود
چند صفت میکنمش چونکه نگنجد به صفت
بس کن تا من برسم بر سر شور و شر خود
هر که در آمد بصفتش یافت امان از تلفش
تیغ بدیدم بکفش سوختم آن اسپر خود
گر بکشم یک نظری من برهم از خطری
مکتب عشاق روم عشق کنم از بر خود
چهرهٔ خورشید نما باز خر از جور و جفا
جرعهٔ لطفم بچشان از کف او کوثر خود
مفخر تبریز توئی شمس دلاویز توئی
جام عسل ریز توئی تاج ببخش از سر خود
جانب تبریز شدم باز چو دیدم رخ او

بحر رجز مثمن مطوی مخبون تقطیعه مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

همام من شمس بود همنفس دلبر خود

آب زنید راه را هین که نگار میرسد
مژده دهید باغ را بوی بهار میرسد
راه دهید یار را آن مه ده چهار را
کز رخ نوربخش او نور و نثار میرسد
چاک شدست آسمان غلغله ایست در جهان
عنبر و مشک میدهد سنجق یار میرسد
رونق باغ میرسد چشم و چراغ میرسد
غم بکنار میرود مه بکنار میرسد
مژده بعاشقان بر آن نور دل و حیوة جان
بی ستم و غبار ان بوس و کنار میرسد
شاه و وزیر میرسد حاجب و میر میرسد
نور سعادتش به بین دولت یار میرسد
تیر روانه میرود سوی نشانه میرود
ما چه نشسته ایم پس شه ز شکار میرسد
باغ سلام میکند سرو قیام میکند
سبزه پیاده میرود غنچه سوار میرسد
خلوتیان آسمان تا چه شراب خورده اند
روح خراب و مست شد عقل خمار میرسد
چون نرسی بگوی ما خامشی ست خوی ما
آنکه ز گفت و گوی ما گرد و غبار میرسد
خشم خوش تو شمس جان در دل مراست در کمین

رجز مثمن مطوی مخبون

خواب شبم ببسته است روز قرار میرسد

آینه رخ زنگناک من هر نفسی چه میشود
بی هوسی بکن ببین کز هوسی چه میشود
وز دلم بهر شبی در هوس شکر لبی
بر سر کوی شبروان از عسسی چه میشود
هیچکسی گمان برد هیچ ولی نشان هم
گیرم اگر نخسته ز آتش عشق کسی چه میشود
زان عسل چو برد او زان شکر گداخت او
از سر لطف و ناز کی از مگسی چه میشود

چونکه دران نهی فتنه خار رحیمی چه میشود / از تبریز شمس دین دست دراز میکند

رجز مثمن مطوی مخبون

کام دل شکستگان هیچ روا نمی کند / آه که مه طلعتش جو هست که دل فروزدم
یک سر مو بخاطرش آه که جا نمی کند / آه که جز بکوی او مرغ دلم نمی پرد
خون کندم دل انگهی وعده وفا نمی کند / آه که تیر غمزه اش بر دل شمس تیر شد

رجز مثمن مطوی مخبون

در همه جا ز نیک و بد بی تو بسر نمیشود / ساقی بزم جان توئی محرم عاشقان توئی
بسته زبان نمیشوم بی تو بسر نمیشود / جان منی و یار من دولت پایدار من

رجز مثمن مطوی مخبون

هر چه بود ز مشکلی جمله بر و عیان شود / پاک و پلیدی تنش کی شود تن حجاب جو جان
این همه از جمال او سوی طرب کشان شود / نور تو چون حدیث تن در همه حال ای ابا
گرچه دو دیده بسته و خامش بی زبان شود / گرچه درون خلوتی با صدقی قرین بود
دان که جزای او ترا باقی و بیکران شود / جمله وجود خنده شد موی بموی زنده شد
سبزه و خرمی او کی تلف خزان شود / گر بگدای در بره نور تو یک نظر کند
لیک بقیمت و بها چون گهر گران شود / گرچه تو سخرهٔ چنین همدمی میان غم
بیم بود که دیو هم مست کی چون سگان شود / روز عطا و بخششش دهن خاک پر شود
زان سو جان قدم زنی جان تو در امان شود / گر تو دمی برون شوی از غم و از ضمان خود
هیچ مگو زان سپس سخرهٔ امتحان شود / تیغ فنا چو از کفش بر سر عاشقان زند

رجز مثمن مطوی مخبون

کان گل نو بباغ گل بی غم خار میرسد / آن گل روی بی بهار نه خم و را خمار نه
بازگذشت از جفا وقت کنار میرسد / هجر چو لیل و آن قمر آمد عاقبت بسر
از پی نور مهر او نور نثار میرسد / چون دو سه روز عمر را کردم ورزش فدا
دل ز بهار وصلتش با بر و بار میرسد / گرچه پیاده ماند دل بسته میان آب و گل
بو بمشام جان به از مشک تتار میرسد / بارگه عرشیست آن هست ترش بوی زجان
چونکه ز دست ساقیش جام عقار میرسد / خامش کن بعد ازین نوبت وصل یار شد

عشق تو بحر باده بحر صفت گشاده / سوی تو ای دل من از تو سری چه میشود
آه که درد عشق را یار دوا نمی کند / چارهٔ کار بیدلان جز به جفا نمی کند
آه که زآه من جهان سوخته و دل نسوزدش / هندوی زلف سرکشش باز رها نمی کند
آه که تیر ناله ام از دل چرخ بگذرد / باز چها نمیکشد باز چها نمی کند
آه بوعده سوزدم دل بامید مرهمی / هر چه رسد بخاطرش هیچ خطا نمی کند
ای که انیس من توئی بی تو بسر نمیشود / یار و جلیس من توئی بی تو بسر نمیشود
از تو جفا همی رسد بوی وفا همی رسد / همدم بیدلان توئی بی تو بسر نمیشود
پیر و جوان نمیشوم طالب آن نمیشوم / باغ من و بهار من بی تو بسر نمیشود
بسته لبم درین زمان ای شه ملک جاودان / محرم و دلنواز جان بی تو بسر نمیشود
آنکه ز سیل نور حق سوی لبش روان شود / تا ز ضیا بروزند پاک ظ۱ شود
هر چه که می کشاندش از غم و رنج و بیمها / هر نفسی مدد رسد در تو چو کاروان شود
نیک بهیچ حیلتی تن هیچ خمش ز کس شود / وسوسه در درون او هیچ ازو نهان شود
بس مدد که نور او بر دل او گذاره شد / چون ز جمال جان جان جمله وجود جان شود
باغ دلی که بشگفد از مدد بهار جان / خاصیک ابد شود صاحب صد قران شود
از طرب فرح دلش گرچه چو کوه سبک شود / جمله غمت فرح شود چونکه دران میان شود
از جلبات نورها وز مدد شرابها / تا فلکت ملک همی حاسد چاکران شود
شاخ درخت هستیت خشک شد از غم فنا / از سر لطف فضل او جان ترا ضمان شود
چونکه نهاد فضل او ظ۲ نشان مهر / هستی عاشقان شیخ ز هستی عاشقان شود
آب زنید راه را هین که نگار میرسد / مژده دهید باغ را فصل بهار میرسد
از کف او خورید مل فرخ رخ او بدید گل / لیک ز رحم او بجان رنج خمار میرسد
گرچه بقهر بارها کرد ز ما کناره ها / مژده که صبح وصل او صد چو نهار میرسد
بر ز ظلام میش ازین بی رخ آن قمر جبین / در پی آن ز حق عوض اند و هزار میرسد
فرقت چون نیش مرا داشت چو شاخ بید یا / باز شود سوار چون شاه سوار میرسد
جعد و زلف خویش را چونکه کند کمندها / گر نه سو فرش شد روان مهر نثار میرسد
داده گهر ز دست خود درخت عقار نیک و بد / هجر گذشت و دولت بوس و کنار میرسد

ظ۱ بر خطا تو منه + یار و امیر من توئی بی تو بسر نمیشود + شمس سپهر من توئی بدر منیر من توئی + مونس و غمگسار من بی تو بسر نمیشود + یار نهار من گوهر شاهوار من + محرم [illegible] ظ۲ مهر [illegible]

رجز مثمن مطوی مخبون

بی همگان بسر شود بی تو بسر نمی شود
داغ تو دارد این دلم بی تو بسر نمیشود

دیده و عقل مست تو چرخه چرخ پست تو
گوش طرب بدست تو بی تو بسر نمی شود

خمر من و خمار من باغ من و بهار من
باغ من و بهار من بی تو بسر نمیشود

جاه و جلال من توئی ملکت و مال من توئی
آب زلال من توئی بی تو بسر نمی شود

گاه سوی وفا روی گاه سوی جفا روی
آن منی کجا روی بی تو بسر نمیشود

دل بنهم تو برکنی توبه کنم تو بشکنی
این همه خود تو میکنی بی تو بسر نمیشود

بی تو اگر بسر شدی زیر جهان زبر شدی
باغ ارم سقر شدی بی تو بسر نمی شود

گر تو سری قدم شوم ور تو کفی علم شوم
ور بروی عدم شوم بی تو بسر نمیشود

حاصل روزگار من رهبر و یار غار من
بی تو بدست کار من بی تو بسر نمیشود

خواب مرا ببسته نقش مرا بشسته
وز همه ام گسسته بی تو بسر نمیشود

بی تو نه زندگی خوشم بی تو نه مردگی خوشم
سر ز غم تو چون کشم بی تو بسر نمی شود

جان ز تو جوش میکند دل ز تو نوش میکند
عقل خروش میکند بی تو بسر نمی شود

گر نشوی تو یار من بی تو خراب کار من
مونس و غمگسار من بی تو بسر نمیشود

هر چه بگویم ای سنی نیست جدا ز نیک و بد
هم تو بگو بلطف خود بی تو بسر نمیشود

باد بگو به شمس دین کای تو مرا چو جان جان
جانب جان من بیا بی تو بسر نمیشود

شاه منی و دلبری شمس جهان اکبری
از مه و خور تو انوری بی تو بسر نمیشود

رجز مثمن مطوی مخبون

باده بده که وقت شد شتر من که کف کنند
نقل مزه که گو دگر کم طلب علف کنند

گر در افگنی سنگ گزش بهم زنند
ور بزنیش در آوری غوره و ز تلف کنند

بر شتر ست رخت من [illegible] دل انگیخت من
پشت مکن بقافله رو چو بران طرف کنند

اندپی این پیادگان باز رسند ماندگان
بانگ زنان تعو بر دلیل تا صفت نجف کنند

در عرفات حضرتش مسکن و وقوف یافتیم
کیست که با وجود من دعوی من عرف کنند

شور گرفت شوره خور خار گرفت خیره سر
محو شود ز شوره اش آتش اگر چو تف کنند

اشتر من بناخوشی سر ننهد گر ش کشی
ای که مهار میکشی عفو کنش چو عف کنند

آن عربی سوار را در طلب شکار را
طبل تیر شست او ناوک جان هدف کنند

آن صنم قریش کو مایه کام و عیش کو
تا دل خون دیده را دعوت لا تخف کنند

مطرب شمس دین بگو این غزل از برای او
تا دل و جان و دیده را بر سر نای و دف کنند

رجز مثمن مطوی مخبون

پنبه ز گوش دور کن بانگ نجات میرسد
آب سیاه در جگر کاب حیات میرسد

نوبت عشق شستری بر سر چرخ میزنند
بهر روان عاشقان صد صلوات میرسد

جمله چو شهد و شیر شو وز خود خود فقیر شو
زانکه شه فقیر را عشر و زکات میرسد

رحمت اوست کاب و گل طالب دل همی شود
جذبه اوست کز بشر صوم و صلات میرسد

در ظلمات ابتلا صبر کن و مکن ابا
کاب حیات خضر را در ظلمات میرسد

تشنه ممیر بعد ازین بر لب دجله ای اسیر
کز همه جانبی روان عذب فرات میرسد

آب حیات نوش کن ز ره بیان خموش کن
نصح رفیق گوش کن کز جذبات میرسد

زنده جاودان شوی باز ز عشق شمس دین
کز قدمش دو کون را عمر و حیات میرسد

هین بنیوش ای پسر خر بغم عشق او مخور
کز غم او بهر جگر آب نبات میرسد

چشم تو گر ببینیی هر نفسی کمی تو
دان که دل تو دایما در درجات میرسد

در دل تو بهر دمی وهم برد گمان خود
وان که ز بعد دایما در درکات میرسد

ای دل خامشی گزین ور بر یا جدا نشین
تا ز جناب شمس دین نور حیات میرسد

گوهر ناب شمس دین جام شراب شمس دین
هر شبم از عطای او قدر و برات میرسد

نقل و کباب شمس دین چنگ و رباب شمس دین
هر نغم ز بزم او مهره ثبات میرسد

ای شه و شاه شمس دین تیغ زده حق جلال من
بشنو ای مرید جان کاین چه برات میرسد

بحر رجز مثمن مطوی تقطیعه مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن

بی تو بسر می نشود با دگری می نشود
هر که کند عشق بتان بی جگری می نشود

اشک روان هر سحری از دلم آرد خبری
هیچ کسی را ز دلم خود خبری می نشود

یک سر مو از تن من نیست که اندر غم تو
آب حیاتی ندهد یا گهری می نشود

ای غم تو جهت جان علتی این جمله فغان
تا نه ز غم بانگ امان خود حشری می نشود

میل تو سوی حشر ست عشق تو شور و شر ست
بی ره و رای تو شهد بگذری می نشود

میل تو

چیست حشر از خود و خود رفتن جانها بسفر
مرغ چو در بیضه بود بال و پری می شود
چیست چو خورشید اگر تابد اندر شب من
تا تو قدم در نهی خود سحری می شود
دانهٔ دل کاشته زیر چنین آب و گلی
تا به بهارت نرسد او شجری می شود
ور غم جبر و قدر نیست ازین دو بگذر
زانکه ازین بحث ظلا شوره شری می شود

رجز مثمن مطوی

جور و جفا و دوری کانکه نگار میکند
بر دل و جانها تبرزه همکنه کار میکند
همنگ یار یار کو راحت مطلق ست او
یار ز حکم و داوری با تو چه یار میکند
یک نفسی قرین شود چرخ بدو زمین شود
یک صفتی حریف را فصل بهار میکند
از صفتی فرشته را دیو بلیس میکند
ور تبشی شب ز رشک بهار میکند
می زده را معالجه هم می از چه میکند
اشتر مست کار می بار چه بار میکند
از کف پیر میکده مجلسیان خزف شده
دور ز حد گذشت کو آنکه شمار میکند
مست شد آن صنم که او دولت ما بود
مست شد آن خرد که او یاد خمار میکند
عشرت خشک لب شده آمده تر همی زند
آن تری که اندر و آب غبار میکند
ساقی جان ما که دل مست شد است مشتعل
تا که نه بیند او ترا با که قرار میکند
جزو دو دیده تا بگل خار گرفته صد گل
جذبهٔ خار خار بین کان دل خار میکند
مطرب جان ما بزن تن تن تن تن تن تن
کاین دل مست از که یاد نگار میکند
یاد کنار میکند قصد کنار میکند
روح نثار میکند شیر شکار میکند
تا که چه دید دوش او تا که چه کرد نوش او
کز چن با داد و ناله زار میکند
گفت حبیب نادرست همچو الست خلس او
تا که بپاسخ بلی چرخ دوار میکند
جمله مکونات را چرخ زنان چو چرخ دان
چشم چهار میکند روح سرار میکند
دور بگیر و ساغرش هست نصیب اسعدی
کو بجز از دست او دور سوار میکند
ای همراه راه بین بر سر راه ماه بین
لیک خمش سخن مگو گفت غبار میکند

رجز مثمن مطوی

جان جهان چو روی تو در دو جهان کجا بود
گر تو ستم کنی بجان از تو ستم روا بود
چون همه سوی روی تست کیست دو روی و بعد تو
چون همه رو گرفته روی گر کجا بود
آنکه بدید روی تو در نظرش چه سر شد
گنج که در زمین بود ماه که بر سما بود
با تو برهنه خوشترم جامهٔ تن برون کنم
تا که کنار لطف تو جان مرا قبا کند
ذوق تو زاهدی برد جام تو عارفی کشد
وصف تو حالتی کند ذات تو مر مرا بود
هر که حدیث جان کند با رخ تو تماشی
عشق تو چون هروی گرچه که اژدها بود
هر که رخش چنین بود شاه غلام او شود
گرچه که در زمین بود خاصه که در هوا بود
این دل پاره پاره را پیش خیال تو نهم
گر سخن جفا کند گویم کاین وفا بود
چون در با جز از غم خانهٔ شرع واشود
شاهد من خوش بود نرگس او گوا بود
از تبریز شمس دین چونکه مرا نعم رسد
خبر تبریز شمس دین جمله وجود لا بود

رجز مثمن مطوی

چونکه جمال حسن تو اسپ شکار زین کند
بهر خدا تو حکم کن تا بده همین کند
بال و پر آرد این دلم بر بش کبوتری
نیست عجب که از چنان صد چو مرا چنین کند
چونکه ستارهٔ دلم با مه تو قران کند
ده که فلک چه لطفها از تو برین همین کند
باده بهست قسمت است گر دو جهان همی دود
آخر کار عاقبت جان مرا گزین کند
جان تو تیر را ستم در کف تست چون کمان
چرخ ازین کمین من هر طرفی کمین کند
دیده چرخ در چه خیال نقش کند نشان من
زانکه مرا بهر نفس لطف تو همنشین کند
گرچه بسی بیاورد در دل بنده سر کند
غیرت تو بسوزدش گر نفسی چنین کند
از دل همچو آهنم دیو و پری حذر کند
چون دل همچو آب را عشق تو آهنین کند
سجده کنم بهر نفس از پی شکر آنکه حق
در تبریز مر مرا بندهٔ شمس دین کند

رجز مثمن مطوی

چشم تو ناز میکند ناز جهان ترا رسد
حسن و نمک ترا بود ناز دگر کرا رسد
چشم تو ناز میکند لعل تو داد میدهد
کشتن و حشر مردمان لاجرم از خدا رسد
چشم کشیده خنجری لعل نموده شکری
بو که میان کشمکش هدیه آشنا رسد
سلطنت است سروری بخشی و بنده پروری
وانچه نگفت ناید آن از تو بجان عطا رسد
نطق و عطا مه انه ام مستی بکبریا نه ام
گر نبود ز خوان تو راتبه از کجا رسد
چرخ سجود میکند خرقه کبود میکند
چرخ زنان چو صوفیان چونکه ز تو صلا رسد

نیست ورای او کسی محرم راز عاشقان
عاشق وار منتظر تا که کیش فنا رسد
جز تو خلیفه خدا کیست بگو بدو رما
سجده کند فلک ترا چون ملک از سما رسد
سرکش از چنین سری کاید تاج ازان سرش شد
گبر مکن بر آن کسی کز سوی گبر یار رسد
دولت خاکیان نگر کز ملکند بیشتر
پرورش چنین نگر از کف شاه ما رسد
نقد الست میرسد دست بدست میرسد
زود بگو بلی بلی گرنه ترا بلا رسد
من که خریده ویم پرده دریده ویم
رگ رگ برگ مرا ازان لطف جدا جدا رسد
گر بتمام مستمی راز غمش بگفتمی
گفت تمام چون شکر زان خوش لقا رسد
مست شیخم زبوی او عاشق روی و موی او
گر تبریز مبدم عزت و مرحبا رسد
خامش گشتم ای فنا زانکه درآ بود ضیا
قصه کنم تمام اگر یار ز رو رضا رسد

رجز مثمن مطوی

چیست صلوة چاشتگه خواجه بگو میرود
دیر بخانه میرسد منزل دور میرود
در عوض بت گزین کردم و یار همنشین
وز تتق بریشمین سوی قبور میرود
زهره نداشت هیچکس تا بزند نفس
پخته شود هر آنکه چون به تنور میرود
شاهی و نقل خوردنش عشرت و عیش کردنش
سخت شکست کردنش نیک صبور میرود
صاف صفا نمیرود در ره وفا نمیرود
مست خدا نمیرود دست غرور میرود
ای خنک آنکه پیش شد بنده دین کیش شد
موسی وقت خویش شد جانب طور میرود
چند برید جامها بست بسی عمامها
چونکه نداشت سر حق مفلس و عور میرود
آنکه ز روم زاده بد جانب روم میرود
وآنکه ز غور زاده بد جانب غور میرود
آنکه ز دیو زاده بد دست جفا گشاده بد
هیچ گمان مبر که او جانب حور میرود
آنکه ز نار زاده بد همچو بلیس نار شد
وانکه ز نور زاده بد هم سوی نور میرود
بامکان چابکان بر سر خوان حق شدند
دین دل خام بی نمک در شر و شور میرود
طبل سیاستی بزن کز فزع و نهیب او
شیر چو گربه میشود مینه چو مور میرود
بس که بیان سراد ط نیاوری
همچو خیال نیکوان هیچ می صد ره میرود
هر که ز جان و دل نشد چاکر شمس دین ما
در ره علم و معرفت غافل و کور میرود

رجز مثمن مطوی

دل چو بدید روی تو چون نظرش بجان بود
جان که لبت چو می کشد خیره لب گزان بود
تن بهر سو بپیش دل کاین همه از چه میکنی
گوید دل که از همی کز نظرت نهان بود
جز رخ دل نظر مکن جز سوی او گذر مکن
زانکه منور دل همه شعله آن جهان بود
شیخ شیوخ عالمست آنکه مراست نو مرید
آنکه گرفت دست من خاص سبک زبان بود
دل بمیان چو تیر بین حلقه تن بگیر دام
شاد تنی که تیر دل شسته در آن میان بود
راز ازل تو شمس دین در تبریز بشنوی
دور ز جان مجن گوش تو گر سخت گران بود

رجز مثمن مطوی

زهره عشق هر سحر بر در ما چه میکند
دشمن جان صد قمر بر در ما چه میکند
هر که برید از و نظر با خبرست و بیخبر
او ملک ست نی بشر بر در ما چه میکند
زیر جهان شده زبر آب مرا شده زسر
سنگ شده از و گهر بر در ما چه میکند
ای بت ترک پرده در گر تو نه زفتنه گر
هر نفسی چنین حشر بر در ما چه میکند
گرنه نگار روشنی پیشه گرفت رهزنی
روز بروز رهگذر بر در ما چه میکند
ورنه جمال حسن او گرد برآورد از عدو
اینهمه کر و شور و شر بر در ما چه میکند
ورنه که دوش مست او آمد و در شکست او
پس به نشانه این کمر بر در ما چه میکند
از تبریز شمس دین بی که رای میکند
موج ز بحر بر گهر بر در ما چه میکند

رجز مثمن مطوی

طوطی جان مست من از شکری چه میشود
زهره می پرست من از قمری چه میشود
بحر دلم که موج او از فلک نهم گذشت
خیره بمانده ام که او از گهری چه میشود
باغ دلم که صد ارم دید بر او بود چاکرم
نرگس تازه خیره شد کز سحری چه میشود
جان سپهست مست من علم جان سحرست من شمیم
این دم آن آفتاب من هر سحری چه میشود
دل شده پاره پاره ها از نظر و نظاره ها
کاین همه گونه هر زمان از نظری چه میشود
از غلبات عشق او عقل چه شور میکند
ذره لمعات جان او جانوری چه میشود
من همگی چو شیشه ام شیشه گریست پیشه ام
آه که شیشه دلم از حجری چه می شود
با خبر از زیرکان گرچه شوند لعل کان
بیخبر نداز این که تا بخبری چه میشود
از تبریز شمس دین رست شود دل و نظر
سوی دل شکسته‌ای گر نگری چه میشود

[illegible]

رجز مثمن مطوی

اینهمه حسن و دلبری بر بت ما چرا بود
درد فراق من کشم ناله نای چون رسد
قاعده خود شکایتست ور نه جفا چرا بود
از سر ناز و غنج خود روی چنان ترش کند

رجز مثمن مطوی

اشتر مست خویش را در چه قطار میکشد
جان و تنم بخت او شیشه من شکست او
دام دلم بجانب میر شکار میکشد
آنکه قطار ابر را زیر فلک چو اشتران
در دل شاخ و مغز گل بوی بهار میکشد
آنکه ضمیر دانه را علت میوه میکند
گرچه جفامی بوی کنون سعی می خمار میکشد
مست شیء منم ز جام تو شاه زمانه شمس دین

بحر رمل مثمن مخبون بتقطیع فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

که اگر گوه به بیند بجهد بیشتر آید
ز ملامت نگریزم که ملامت ز تو آید
که تو بر جوی روانی چو سخن روی دگر آید
بنگر صنعت خوبش بشنو وحی ملوکش
بگه آید شه و بیگه نه همه در سحر آید
تو مراقب شو و آگه که و بیگاه که ناگه
چو بدریا نگرد او همه موجش گهر آید
نه چنان گوهر مرده که نماند گهر خود
که خدا داند و بیند هنری کز بشر آید
تو سخن گفتن بی لب بله خو کن چو تراج

رمل مثمن مخبون

چه بسی نعره مستان که ز گلزار بر آمد
ز رخ ماه خصالش ز لطیفی جمالش
بمیان شب تیره مه انوار بر آمد
بخیالات چو نظر شد به بیارت چو اثر شد
دو هزاران گل خندان ز یکی خار بر آمد
عجمم چون وزد که در دل همه شب بارد منزل
مثل دولت شهان دل بیدار بر آمد
تن و جان از پس پیری و صالش چو جوان شد

رمل مثمن مخبون

ز جفا رست و ز غصه همه شادی و وفا شد
ز طرب چون طربون شد خرد از باده لبون شد
بکرم بحر گهر شد بروش باد صبا شد
چو زمین بود فلک شد همگی حسن نمک شد
نظر عشق گزیدش همه حاجات روا شد
دل تو کرده چرائی بدرون ز آخر قالب
ز درون قوت نورش بدو نور سما شد
خنک آندم که کند حق کنهت طلعت مطلق
به نظرهای الهی بیکی لحظه کجا شد
خمش ای عارف اکمل چو توئی افضل عالم

عاشق و دلبر را شرم و حیا چرا بود
چونکه جمال این بود رسم وفا چرا بود
اینهمه لطف و سرکشی قسمت خلق چون شود
آتش عشق من بدم جنگ و وفا چه بود
لذت بیکرانه ایست عشق شده است نام او
آن ترشی ز روی و روح فزا چرا بود
آن ترشی ز روی او از صفت همی شود
ورد حیات و خرمی باغ و گیا چرا بود
یار مرا چو اشتران باز مهار میکشد
گر بدن من به بست او تا بچه کار میکشد
شست مه یم چو ماهیان جانب خشک میبرد
ساقی بهشت میکند برکه و قار میکشد
رعد همی زند دهل زنده شد است خرد و کل
ره ز دل درخت را بر سر دار میکشد
لطف بهار بشکند رنج خمار باغ را
کیست که عاشقان خود جانب یار میکشد
بر و مرده کفن را به سر گور بر آید
اگر آن مرده ما را ز سر ما خبر آید
خنک آن مرده و زنده که از و یافت نصیبی
که ز تلخی تو جان را همه طعم شکر آید
بخور آنرا که رسیده منه از بهر ذخیره
همگی نور نظر شو همه نور نظر آید
مبر امید که عمرم بشد و باز نیاید
مثل کوه عزیزی بشه ما دیصبر آید
چه درین چشم در آید شو و این چشم چو دریا
همه گویا همه جویا همگی جانور آید
تو چه دانی تو چه دانی که چه جا و چه کانی
که نماند لب و دندان چو ز دنیا گذر آید
چه ز شمس الحق تبریز نظر یافته دل
دل تو در ره معنی چو یکی راهبر آید
چو سحرگاه ز گلشن بت عیار بر آمد
همه را بخت فزون شد همه را کار بر آمد
بمیان گل محنت همه را حشمت و نعمت
مه اقبال بین گرچه باده بار بر آمد
ز دو صد روضه رضوان ز دو صد چشمه حیوان
بکف شحنه وصلش به سر دار بر آمد
ز بس ظلم رسیده همه امید بریده
همه را بعد کسادی چه خریدار بر آمد
چو صلاح دل و دین همه دیدید بگوئید
که چه خورشید عجائب همه ز اسرار بر آمد
خنک آنکس که چو ما شد همه تسلیم و رضا شد
گرو عشق و جنون شد گهر بحر و صفا شد
همه خورشید نظر شد که از و خاک چو زر شد
بشری بود و ملک شد ملکی بود و هما شد
چو شه عشق کشیدش ز همه خلق بریدش
دگر آن نیست روانست بچراگاه چرا شد
سفر مهلک و ترشش بشد و ماند حضورش
خنک آندم که خرابات عنایات خدا شد
به سفر چون مه گردون بشب چارده شد
که نشد محرم و همدم که بی نفس و هوا شد

برضا آب روان شد بصفا حور جنان شد
دل من کار تو دارد گل و گلزار تو دارد
بخدا دیو ملامت برهد روز قیامت
تو کنی آنکه ز خاکی چو منی سازی و گوئی
چو ملک کوفت دمامه نبهای تحمل عمامه
تو ازان روز که زادی صدف لعمت دادی
طمع روزی جان کن سوی فردوس کشان کن
چو کدو پاک بشوید ز کدو باده بروید
بنما شمس حقائق تو ز تبریز مشارق
دل من رای تو دارد سر سودای تو دارد
ز تو هر بیهده کز بردم بخیال تو سپردم
دل من تا به حلوا ز بر آتش سودا
بر و صد بام در آیم بد و صد دام در آیم
غلطم گرچه خیالت بخیالات نماید
جگر و جان عزیزان چو رخ زهره فروزان
خمش ای عاشق مجنون بمگو شعر و مخور خون
مشو ای دل تو دگرگون که دل یار بداند
همه را از تو چه خاشاک بر آن آب براند
تو بهر روز بتدریج یکی چیز بدانی
هله نومید نباشی چو ترا یار براند
در اگر بر تو ببندد مرو و صبر کن آنجا
نه که قصاب بخنجر چو بر میش ببرد
بمثل گفتم این را و اگر نه کرمم او
دل من گرد جهان گشت و نیابید مثالش
بمناجات بدم دوش زبانی بسجود

رمل مثمن مخبون

چه نکوبخت درختی که بر و بار تو دارد
اگر او مهر تو دارد دگر اقرار تو دارد
نه چنان ساختمت من که کس اسرار تو دارد
تو مپندار که آن شه غم دستار تو دارد
نه کاید در روزمی دل طرار تو دارد
که ز هر برگ و نباتش شکر انبار تو دارد
که سر و سینه پاکان می از آثار تو دارد
که مه و شمس و عطارد غم دیدار تو دارد

چه کند چرخ فلک را چه کند عالم شک را
بخدا حور و فرشته بد و صد نور سرشته
ز بلاهای معظم نخورد غم نخورد غم
برو ای خواجه زمانی مکشا هیچ دکانی
بن هر بیخ گیاهی خورد ارزاق الهی
نه که وی سر هر کس حق او حق ز تو نوشته
خمش ای بلبل جانها که غباریست زبانها
هله ای شمس معانی شه تبریز جهانی

رمل مثمن مخبون

که خیال شکرینت فر و سیمای تو دارد
دگر این تابه بسوزد نه که حلوای تو دارد
چه کنم آهو جانم سر صحرای تو دارد
همه خوبی و ملاحت ز عطاهای تو دارد
همه چون ماه گدازان که تمنای تو دارد
که جهان ذره بذره غم غوغای تو دارد

گل صد برگ به پیش تو فرو ریخت ز خجلت
اگرم در نگشائی ز ره بام درآیم
سر من مست جمالت دل من دام خیالت
سر خود پیش فگنده چو گنهگار تو عرعر
هله چون مست پرستی همه جا جای نشستی
شه تبریز شو ای دل بر شمس الحق مقبل

رمل مثمن مخبون

که همه شیوه می را دل خمار بداند
تو برو جا که او شو که بیکبار بداند

که او خار فشاند که او گل شکفاند
چو امیری بگه حکم با قرار و گواهی

رمل مثمن مخبون

که بس از صبر ترا او بسر صدر نشاند
نه ملک گشته خود را کشد آنگاه کشاند
نه کشد هیچ کسی را و رگشتن برهاند
بکه ماند بکه ماند بکه ماند بکه ماند

و گر او بر تو ببندد همه رهها و گذرها
چو دم میش نماند ز دم خود کندش پر
همگی ملک سلیمان بیکی مور ببخشد
هله خاموش که شمس الحق تبریز ازین می

بحر رمل مثمن مخبون محذوف مسبغ تقطیعه فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلان

ز حیا همچو روان شد که سزاوار عطا شد
چو بر آن چرخ معانی هش انوار تو دارد
نبرد سر نبرد جان اگر انکار تو دارد
دل منصور حلاجی که سر دار تو دارد
تو مپندار که روزی همه بازار تو دارد
همه وسواس عقیله دل بیمار تو دارد
نه هر آن مست که خار و گل بنجار تو دارد
که دل و جان سخنها نظر از کار تو دارد
دل من کار تو دارد کف ایثار تو دارد
رخ فرسوده زردم غم صفرای تو دارد
که گمان برد که او هم رخ رعنای تو دارد
چه کند این دل مسکین که هیاهای تو دارد
گهر دیده نثار کف آن پای تو دارد
که خطا کرد و گمان برد که بالای تو دارد
خنک آن باخبری کو خبر از جای تو دارد
چو خیالش تو آمد که تقاضای تو دارد
بکن اسرار نهانی که وی اسرار بداند
همه گلهای نهانی ز دل خار بداند
تن صوفی بگواهی دل اقرار بداند
گرت امروز براند نه که فردات نخواند
ره دیگر بگشاید که کس آن راه نداند
تو ببین کی همه مرغان بکجاهات رسانند
بدهد هر دو جهان را و دلی را نه رماند
همگان را بچشاند بچشاند بچشاند
دیده پر آب بجانم تف آتش زده بود

تا که شب را بیکی سجده بروز آوردم
آنچنان که نفس گرمم یک تن نا سود

ناگهانی چو دم صبح بعالم بدمید
صادق الوعد بما دری دل و جانم بگشود

چون کشادند در حجره جانم بیقین
پیری از حجره برون گشت و بمن رو بنمود

گفتم ای پیر مرا تحفه اقتا دست
گفت برگوی که تا خود چه بخواهی فرمود

رست گفتم که بدم زاول شب ای خشک
خلوت و عزلت تسبیح و رکوعی و سجود

اینک این هم بخرابات مقیمی ببین
مست ظاهر شده تا ناله او هست و سرود

پیر چون فیض من سوخته را تجربه کرد
گفت هیهات که این زهد همه سودا بود

منزل مقصد عشاق درین دیر فنا
نه عقولم نه علومم نه زبانست نه سود

این بگفت و نفسی زرد بمن در نگریست
نظر او همه هستی ز سر من بربود

گفت اکنون برو و باده خور و شاد بزی
دور باش از ره سالوسی و از دلق کبود

که درین ره همگان از ره خود بیخبرند
صابی و مؤمن و ترسا و مجوسی و جهود

گفتم ای شیخ ز حالت خبری ده تحقیق
که درین هم نفست بر من مسکین بگشود

اینچنین حال مرا پیش نیامد هرگز
چون بیامد تو ببخشای بکن فیض وجود

پیر حال من آشفته چو در حیرت دید
بجواب آینه جان مرا زنگ زدود

گفت آن پیر مرا اوحد کرمانی دان
که بار شاه من آمد ز غیبت بشهود

چون نظر کردم و دیدم شیخ شمس الدین بود
آنکه جانم و دلم از شوق رخ او آسود

بحر رمل مثمن مخبون محذوف مسبغ

خبرت هست که در مصر شکر ارزان شد
خبرت هست که دی گم شد و تابستان شد

خبرت هست که ریحان و قرنفل در باغ
زیر لب خنده زنانند که کار آسان شد

خبرت هست که بلبل ز سفر باز آمد
در سماع آمد و استاد همه مرغان شد

خبرت هست که در باغ کنون شاخ درخت
مژده نو بشنید از گل و دست افشان شد

خبرت هست که جان مست شد از بوی بهار
سرو خوش رقص کنان محرم سلطان شد

خبرت هست که لاله رخ پر خون آمد
خبرت هست که گل خاصبک دیوان شد

خبرت هست ز روز دی و دی دیوانه
شحنه عدل بهار آمد و دی پنهان شد

بستدند آن صنمان خط عبور از دیوان
تا زمین سبز شده با سرو با سامان شد

شاهدان چمن از یار قیامت کردند
هر یکی امسال بزیبائی صد چندان شد

گلرخانی ز عدم رقص کنان آمده اند
کانجم چرخ نثار قدم ایشان شد

ناظر ملک شد آن نرگس معزول شده
غنچه طفل چو عیسی بفطن خط خوان شد

بزم آن عشرتیان بار دگر زیب گرفت
باز آن باد صبا جاده بستان شد

نقشها بود پس پرده دل پنهانی
با همه آینه سر دل ایشان شد

آنچه بینی تو ز دل جوی ز آئینه مجوی
کاینه نقش شود لیک نتاند جان شد

مردگان چمن از دعوت حق زنده شدند
کفرهاشان همه از رحمت حق ایمان شد

باقیان در لحد زنده همه جنبان شده اند
زانکه زنده نتواند گرو زندان شد

گفت بس کن که من این ابنه بی شرح بهم
من دهان بستم ظاهر شد

هم لب شاه بگو یه صفت جمله تمام
که خلاصه شما در کنف کتمان شد

شمس تبریز چو غنچه و گل رخسارت
بلبل جان ز شفقت آمد و در افغان شد

بحر رمل مثمن مخبون محذوف مسبغ

صنما گر ز خط و خال تو فرمان آرند
این تن خسته مجروح مرا جان آرند

عاشقان نقش خیال تو چه بینند بخواب
ای بسا سیل که از دیده گریان آرند

خنک آن روز خوش آن وقت که در مجلس وصل
ساقیان دست تو گیرند و ملیحان آرند

صوفیان طاق دو ابروی ترا سجده برند
عارفان آنچه نداری بر تو آن آرند

چشم شوخ تو چو آغاز کند بوالعجبی
آدم کافر و ابلیس مسلمان آرند

بت پرستان رخ چون ماه ترا گر بینند
بر قد و قامت زیبای تو ایمان آرند

شمه گر ز تو بر عالم علوی برسد
قدسیان رقص برین گنبد گردان آرند

هم برین عاشق دل سوخته مسکینه
شکری زان لب چون لعل بدخشان آرند

جان و دل هر دو فدای شکرستان تو باد
آب حیوان چو از آن چاه زنخدان آرند

شمس تبریز تو خود بلبل باغ ازلی
باش تا قوت قوا از روضه رضوان آرند

بحر رمل مثمن مخبون محذوف مسبغ

عجب این بوی خوش از سوی چمن می آید
یا نسیمیست که از دلبر من می آید

عجب امشب ز رخ عشق [illegible]
بزمین از جهت قصه وطن می آید

بر محمد سحر از سوی یمن می آید
یا به یعقوب حزین رایحه پیرهنش
یا رسولیست ز نسرین و سمن می آید
این چه تمثال دراز ست که بر داشته
دل آواره شده سوی شکن می آید
بروای نجم که شکست ست ز تو پشت ظلم
که بدستم سر زلف چو رسن می آید
خمش ای عقل سخن گو که ز تو سیر شدم

بحر رمل مثمن مخبون محذوف مسبغ

همه سرزیر و سیه کاسه و سرگردان باد
چونکه سرزیر شود تو به کند باز آید
سالها دولت او بر همگان تابان باد
گمرهان را ز بیابان همه براه آرد
دل چون شیشهٔ ما هم قدح ایشان باد
تا خیال خوش او مشغلهٔ دلها شد

بحر رمل مثمن مخبون محذوف مسبغ

که به تدبیر کله از سر شه بردارند
دو سه رندند که هشیار دل و سرمستند
ساقیانند که انگور نمی افشارند
یار آن صورت غیبند که جان طالب اوست
در جهان اند ولی از دو جهان بیزارند
خرقه و شانه یکی باو گری در جنگ اند
دشمن یکدگر اند و بحقیقت یارند
همچو خورشید همه روز نظر می بخشند
آشکارا چو گل اند و نهان چون خارند
بکف ار خار بگیرند ز سر سرخ شود
سرورانند که بیرون ز سر و دستارند
شکرانند که در معده نگیرند ترش
زانکه این مردم دیگر همه مردم خوارند
بس کن و هیچ مگو گرچه دهان پر شکر ست
که ز عشق نظرم شب همه شب بیدارند
شمس تبریز ضیاء الحق در اصل وجود

بحر رمل مثمن مخبون محذوف مسبغ

خواب من زهر فراق تو بنوشید و بمرد
چه شود گر به ملاقات دوائی سازی
صافی ار می ندهی کم ز یکی جرعه درد
همه انواع خوشی حق بیکی حجره نهاد
آنکه گوید در وصل تو کجا باشد خرد
آستینم ز گهرهاے نهانی پر داد
ماهت اندر بر سیمینش برا احمد بفشرد
دل آواره اگر از کرمت باز آید
چون برون آمد ازان جامه بنیشش همه درد
این جمادات ز آغاز نه آبی بوزند
که دی اطلس بود آن سو و ازینجانب برد
هله خز مشک سر زلف دلارام مبوی

بحر رمل مشکول ابتر تقطیعه فعلات فعلن فعلات فعلن

یا مگر عود جگرسوز اویس قرن ست
همچو جان رقص کنان سوی بدن می آید
یا ز نرگس گل تر قصهٔ روی میبرد
مطلق و فاش بگو خوب ختن می آید
جگری پاره شده باز همی پیوندد
بشکنم پشت تو چون روی حسن می آید
بسته دست همه دست تماخواهم بست
خاصه این دم که می عقل شکن می آید
هله پیوسته سرت سبز و لبت خندان باد
هله پیوسته دل عشق ز تو شادان باد
غم پرستی که ترا بیند و شادی نکند
نیک و بد نیک شود دولت آن سلطان باد
نور احمد نه هله کعبه وجودی بجهان
مصطفی تا باید در ره حق رهبان باد
کمترین ساغر بزم خوش او کوثر شد
زان نمکدان خوشش پرورش جانشان باد
شمس تبریز توئی واقف اسرار رسول
نام شیرین تو درد همه را درمان باد
هله هشدار که در شهر دو سه طرارند
که زمین را به یکی عربده در چرخ آرند
سر دهانند که تا سر ندهی سر ندهند
همچو چشم خوش او خیره کش و بیمارند
صورتی اند ولی دشمن صورتها اند
لیک چون وانگری متفق و یک کارند
همچو شیران بدرانند و لب میخندند
مثل ماه و ستاره همه شب بیدارند
پیش تو نیک سرایند و زپس بدگویند
روز گم گشته در وند ارچه بشب جویانند
دلبرانند که دل ظلمه
شاکرانند و گران بارچه برخوردارند
مردمی کن برو از خدمتشان مردم شو
زانکه این حرف دوم وزن همه اغیارند
شمس تبریز بیا بر دل من برجی نه
اصل گشتند وزیشان دگران برکارند
همه خفتند و من دلشده را خواب نبرد
همه شب دیدهٔ من بر فلک استاره شمرد
خوابم از دیده چنان رفت که هرگز ناید
خسته را که دل و دیده بدست تو سپرد
که بیکبار نشاید در احسان بستن
هیچکس بی تو دران حجره ره راست نبرد
گر شدم خاک ره عشق مرا خرد مبین
آستینی که بسی اشک ازین دیده سترد
شحنهٔ عشق چو افشرد کسی شب تار
قصه شب بود و قرص مه و اشتر کرد
خون ما ور تن ما آب حیات است خوش ست
سرو سیر است جان آمد یکیک بفشرد
مفسران آب سخن را زان خیمه بیسار
که چنین نرمی خوشش باد صبا می آورد
شمس تبریز که خورشید معانی گویم
معنی و صورت ما او بظهوری آورد

طلب
برده وفائے نکنند
من مصحح

دل من که باشد که ترا نباشد
تن من که باشد که فنا نباشد
فلکش گرفتم چو مش گرفتم
چه زنند هر دو چو ضیا نباشد
بدرون جنت بمیان نعمت
چه شکنجه باشد که لقا نباشد
چو تو عذر خواهی گنه و جفا را
چه کنند جفاها که وفا نباشد
چو خطا تو گیری بعتاب کردن
چه کند دل و جان که خطا نباشد
دو هزار دفتر چو بدرس گویم
نه فسرده باشم چو صفا نباشد
سمنی نه خندد شجری نه رقصد
چمنے نپوید چو صبا نباشد
تو نقبه اگرچه که برهنه گردی
چه غمست مه را که قبا نباشد
چه عجب که جاهل ز دلست فارغ
ملکی و شاهی مه را نباشد
همه مجرمان را که مش بخواند
چو تتو به آینه و دغا نباشد
بگذار جان را مه آسمان را
بخدا که چیزی چو خدا نباشد
چه کنی سری را که فنا بگوید
چه کنی زری را که ترا نباشد
همه روز گوئی چه گل ست یارم
چه کنی گلی را که بقا نباشد
چه خوش ست شهباز مهی که آن مه
همه روی باشد که قفا نباشد
بگریزاے جان زبلاے جانان
که تو خام مانے چو بلا نباشد
چه خوش ست شاهی که غلام او شد
چه خوش ست یاری که جدا نباشد
تو خمش کن ای تن که دلم بگوید
که حدیث دل را من و ما نباشد

بحر رمل مثمن مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

انیک آن من نهان کن ایشان بضیعه زرین کنند
گره تند فلک را هر سحرگه زین کنند
چون بتازند آسمان هفتمین میدان شود
چون بخسپند آفتاب و ماه را بالین کنند
دو رخ آشنامان جنبش روز رستخیز
حاکم اندرونی و ماگو بید و نی نفرین کنند
از لطافت کوهها چون هوا رقصان کنند
وز حلاوت زهرها را چون شکر شیرین کنند
ماهیانی کاندرون جان بن هر یک نیست آب
گلبنانی که فلک را نو بهجش آیین کنند
از همه پیداترند و ز همه پنهان ترند
گر عیان خواهی به پیش چشم تو تعیین کنند
در عیان خواهی ز خاک پای ایشان سرمه ساز
زانکه ایشان کور مادرزاد را ره بین کنند
گرچه خاری همچو خار اندر طلب سر تیز باش
تا همه خار ترا همچون گل نسرین کنند
گر مجال گفت بودی گفتنیها گفتمی
تا که ارواح ملایک ز آسمان تحسین کنند
جسمها را جان کنند جان جاویدان کنند
سنگها را کان لعل و کفرها را دین کنند
شمس تبریزی هزاران کوره مادرزاد را
یک نظر از رحمت خود جمله را ره بین کنند
شمس تبریزی ز نور آفتاب معرفت
ذرهای خاک تیره لاله و نسرین کنند

بحر رمل مثمن مقصور

آن زمانی را که چشم از چشم او مخمور بود
چون سیدش چشم بد کز چشمها مستور بود
شادی شبهای ما کز مشک عنبر بوی داشت
تا به پشت گاو و ماهی از خوشش پرنور بود
هر طرف از حسن او بد لیلی کاسد شده
دولت آن صبحها کز یار بیکافور بود
از فراز عرش و کرسی بانگ تحسین میرسید
جان در آویزان زلفش شیوه منصور بود
شمع عشق افروز را یکبار دیگر اندر آر
ذره ذره مبیتون عاشق مستور بود
دل به پیش روی او چون بایزید اندر رمید
تا ز مستی من ندانستم که رشک حور بود
نقش شمس الدین تبریزیست جان جان جان
کوری آنکس که او از عشرت ما دور بود
ساقی با رطل آمد مرا از کار برد
کاین بد قبرهای عشق اندر ازل مستور بود

بحر رمل مثمن مقصور

بر نشست آن شاه عشق و پرده ظلمت درید
همچو ماه هفته هفت آفتاب روز عید
اختران در خدمت او صد هزار اندر هزار
هر یکی از نور روی او مزید اندر فرید
چون درائع رمبارک بر جهار اسپ گذشت
سوی برج آتشین عاشقان خود رسید
آنکه آتشهای عالم ز آتشش او داغ کرد
تا فسون میخواند عشق و بر دل او میدمید
گفت نزدیکان [illegible]
آن خراب عاشق حاضر مثال ناپدید
وز ولش یاد من آمد هر طرف کرد التفات
مر مرا در هیچ صنفی آن زمان آنجا ندید
موج دریاهای رحمت از دل و جوشش زدو
هم نظر بیکر و هر سو هم عنان را می کشید
آنکه دیدم هر شبش در سوختن مانند شمع
آنکه هر صبحی که آمد نالهای او شنید
آن یکی خاکی که چون مهتاب بر وی تافتم
همچو مهتاب از زمی سوی ثریا میدوید
آنکه شد جبریل اندر امتحان عشق ما
گشت او و صد بار زنده گشت او صد ره شهید

بحر رمل مثمن مقصور

پیش او از صبر و از افغان و فریاد آورید
در سر آنست قهرش را که بیدادی کند

از سر لابه ورا ور آدمی زاد آورید
گر قبیل خاک گردد قهر او مهر خدا

در سیاستهای سخت زمره شداد آورید
باغ شد از دست صلحش و نعیم و در وصال

پیش او آری کنید و روز میعاد آورید
هجر او ویران کند پس صلحش آبادان کند

آن عدم باشد بپرهیزید و ایجاد آورید
خیمه سجود خاک تبریزست ایجاد دلم

آنکه جاهل شد محروم از آفرینش بخت نیک
باقیات الصالحات آخر مرا یاد آورید
در ز اخلاق خدائی بی نیازی آورید
هر که تقصیری رود ور لابه میدان کم مرا
وعده‌های لطف کردست روز وصل خود مرا
غیر وصل جان شمس الدین خدیو اندر جهان

تا مدد او و ز عشق شمس الدین تبریزی برید
تند او گریان شوید جانب داد آورید
من مثال جوزه گشتم مر مرا امداد آورید
تا که از تشدید آخر باغ شداد آورید
گر به صلحش کنید رو به آباد آورید
رو بامیان آورید و ترک ایجاد آورید

بحر رمل مثمن مقصور

تا پی آن نقش نقش جاودان آید پدید
نور چشم خویش پنهانی اگر پیدا شوی

زر از رها هرگز نه ترسی گنج جان آید پدید
چون تفاوت نیست در بستان معنی ذره

اختلاف از بهر چه از کاروان آید پدید
باز کن چشم و ببین کز بی نشانی چشم تو

چون چنین منجاست آمد تا جهان آید پدید
چون نبر کانه درین ره آنچه باید حل نشد

هر کناره شو ز هر نقشی که آن آید پدید
ور گذر از نقش خواهی نیک خواهی تا ببین
تو طلسم گنج جانی گر ز ظلمت نشکنی
چون در اصل راه رهروان آن رهبر یکیست
نیم دریای و در عالم قطره خون نشاند

تا ز نقاش مطلق ز میان آید پدید
در میان جان تو گنج همان آید پدید
کس نکشتی تخم پس تا این و آن آید پدید
نور با آب سیه در یک مکان آید پدید
حل این کی از فرید و خورد آن آید پدید

بحر رمل مثمن مقصور

پیش از آن کاین دار و گیر فتنه منصور بود
پیش از آن کاین نقش کل در آب و گل معمار شد

از شراب جان جهان مخمور اندر نور بود
جان فدای ساقیی کز راه جان در میرسد

تا ابد اندر یکی کو ارچه دولت دور بود
ما دهانها باز مانده پیش آن ساقی کز و

آنچه در هفتم زمین چون گنجها گنجور بود
ساقیا جامی که آن هم بازدادستی بمن

پیش از آن کاندر جهان باغ و می انگور بود
ما بغداد ازل لاف انا الحق میزدیم
جان ما همچون جهان بد جام جان آفتاب
ساقیا این معجبان آب و گل را مست کن
ز من و هان ما نگیر ای ساقی ار نه فاش شد
شمس تبریز ار خبر داری بگو آن عهد ما

از شراب لاابالی جان ما در شور بود
در خرابات حقائق جان ما معمور بود
تا بر اندازد نقاب از هر چه آن مستور بود
خمرهای بی خمار و شهد بی انگور بود
می ندانم کاندر افیون بود یا کافور بود
آن زمان کان شمس بی دور فلک مشهور بود

بحر رمل مثمن مقصور

لذت دیدار از مستی نمیدانم چه سود
گفته درد ترا درمان رسد روزی ز من

نیست پنهان هیچ در هر ذره پنهانم چه سود
گفته روزی بوصل خود رسانم من ترا

آنکه میگیرد دامن دست و دامانم چه سود
صبر فرماید طبیب عشق عاشق را ولی

میکشد اینک بآخر درد هجرانم چه سود
گفته من دست گیرم هر که از پاش افگنم

من که از تو روز و شب گریان و سوزانم چه سود
شمس رخت یافت هر کو گشت ثابت همچو قطب

پیش خورشید رخش چون ذره حیرانم چه سود
ای که گوئی نیست پنهان آن رخ روی دوست
هر نفس خواهم که بگریزم زکویت چون صبا
برده بودم جان بصد حیله ز دست تیغ عشق
گفته سوز دل و گریه زبان دارد ترا

درد چون از حد گذشت ای دوست درمانم چه سود
تا بفردا گر درین سودا نمیانم چه سود
صبر کردن چون من بیچاره نتوانم چه سود
من چو دانم در رهت افتان و خیزانم چه سود
من گه از سرگشتگی گردون گردانم چه سود

بحر رمل مثمن مقصور

پس بهیبت اندر آن هر یکی نظاره کرد
گوهری با آن جلالت آب گشت از هیبتش

و از بخار آب سقف بیستون اظهار کرد
گنبدش فیروزه را با مهر و مه افروز کرد

حسبی الله آن خدائی کاینچنین کردار کرد
آفریدست از عدم یکدانه گوهر عظیم
در میان آب قدرش بی خلل گستر

ربنا الله آن کریمی کاینچنین آثار کرد
آب بر جوشید ایزد گونه گون کردار کرد
این جهان بر آب بست و کوه ها مسمار کرد

گاو را فربه و تا آفاق را بر سر گرفت
پای او بر پشت ماهی محکم و هموار کرد
پیش چشم گاو ایزد پشه را آفرید
تا ز هیم پشه و پیل عاجز و ناچار کرد
صانع کن مکانست حکم بر جمله روان
صنع او را نقش چه داند که چه حکمت کار کرد
بنده را رنج داد و بنده را گنج داد
بنده را برگزیده و بنده را خوار کرد
بنده را ابتلا کرده میان خاک و خون
بنده را همزبان روز و شبش عیار کرد
بنده را تا تازه ملک و گنجهای بخشیا
قسمت او یک هزاران مرکب رهوار کرد
رو خمش کن بعد ازین این فرهای هشیار
کو ز یک گوهر هزاران صورت انوار کرد

رمل مثمن مقصور

دی میان عاشقان ساقی و مطرب میر بود
در هم افتادیم زیرا زور گیرا گیر بود
عقل با تدبیر آمد در میان جوش ما
در چنین آتش چه جای عقل با تدبیر بود
در شکار بیدلان صد دیده جان ام بود
زیر کمان عشق پران صد هزاران تیر بود
آهوی می تاخت آنجا بر شکال اژدها
بر شمار خاک شیران پیش او نخچیر بود
دیدم آنجا پیرمردی دلبر روحانیی
چشم او چون طشت خون موی او چون شیر بود
دیدم آن آهو ناگه جانب آن پیر تاخت
چیره شد زو هم جدا شد گوئیا تزویر بود
کاسه خورشید و مه از عربده درهم شکست
چون که ساغرهای مستان یک بیک با توقیر بود
روح قدسی را بپرسیدم از آن احوال گفت
بیخودم من هم ندانم فتنه آن پیر بود
شمس تبریزی تو دانی حالت مستان خویش
بیدل و دستم خداوندا اگر تقصیر بود

رمل مثمن مقصور

دوش آمد پیل ما را باز هندستان بیاد
پرده شب می درید او از جنون تا بامداد
دوش ساغرهای ساقی جمله مالامال بود
ای که تا روز قیامت عمر ما چون دوش باد
باده ها در جوش بود و عقلها بیهوش بود
جزو و کل و خار و گل از روی ساقی بود شاد
بانگ نوشانوش مستان از فلک بگذشته بود
بر کف ما باده بود و دور وجود باد
در فلک افتاد زمستان صد هزاران غلغله
در میان افتاد آنجا صد هزاران کیقباد
روز فیروزی و دولت در شب ما درج بود
شب ز اخوان الصفا ناگه چنین روزی بزاد
موج زد دریا نشانی یافت این شب آسمان
آن نشان را از تفاخر بر سر و رومی نهاد
هرچه ناسوتی ز ظلمت راه ما را بسته بود
نور لاهوتی ز رحمت بستها را برگشاد
کی بماند زان هوا اشکال حسی برقرار
چون نماند برقرار آنکس که باید این مراد
عمر را از سر بگیر ای مسلمانان که یار
نیستان را هست کرد و هستیان را داد داد
جوش دریای عنایت ای مسلمانان شکست
طمطراق اجتهاد و بارنامه اعتقاد
یار ما افتادگان را زین سبب معذور داشت
زانکه هرجا اوست ساقی کس نماند بر سداد
این عنایت شه صلاح الدین بود کو یوسفست
هم عزیز مصر باید مشتریش اندر مراد

رمل مثمن مقصور

ذره ذره آفتاب عشق در روی خوار باد
مولوی ما بدان سر جعفر طیار باد
دارها بر آفتابت هر زمان بر منبر بند
هر که بی تو میخورد از تو از تو برخوردار باد
هر کجا یک تار مویت بر هوس مرحمی نهد
تار ما را بود باده بود ما را تار باد
در بیابان غم از دوری الملک وصل
چند غم بردار بود ستم که غم بردار باد
خار سکینی که هر دم طعنه گل میکشد
خواجه گلزار باد و از حسد گلزار باد
گل پرستان چمن را دشمن مخفیست خار
این چمن بیخار باد و دشمنش بیمار باد
چونکه غمخواری نباشد سخت شیوا است غم
همنشین غمخوار باد و بعد ازین غمخوار باد

رمل مثمن مقصور

رو ترش کردی اگر دی باده ات گیرا نبود
ساقیت بیگانه بود و آن شه زیبا نبود
یا که عمدا رو ترش کردی برای چشم بد
هر کجا این چهره از چشم کمان غوغا نبود
چشم مستش ولیکن عاقبت مخمور بود
چشم بد با حفظ حق جز باطل و رسوا نبود
هین مترس از چشم بدان ماه را پنهان مدار
آن مه ظ در خانه جوزا نبود
در دل مردان شیرین جمله تلخیهای عشق
جز کباب و جز شراب و شکر و حلوا نبود
این شراب و نقل و حلوا هم خیالست اجو
ظ پای بی پایان ز بحر و دریا نبود
یک زمان گرمی بکاری یک زمان سردی در آن
جز بفرمان حق این سرما و این گرما نبود
هین خمش کن در خموشی نعره صدیق وار
تو که دیدی زین جمیع شان کو بجان گویا نبود

رمل مثمن مقصور

روشن آن بدری که گستر منزلش عالم بود
خرم آن عابد که عقلش کعبه اعظم بود

[illegible] آمد صح
ظ [illegible]

آن جهان انوار او دارد ازان خوش شده است
این جهان آثار آن دارد ازان مظلم بود
حاکمی اندر مقام راستی هر دم که زد
برخلاف آن دم ار یکدم زنی اخرم بود
راه عقل عاقلان از عز او بر رمز بود
در دو جان عاشقان از نطق او مرهم بود
صد هزاران جان فدای آن سواری کز جلال
غاشیه اش بر دوش پاک عیسی مریم بود
از رخش گردد منور گر همه ظلمت بود
در لبش باشد طهارت گر نه زمزم بود
فرش را بر سر کشد تا عرش را زیر آورد
دست آن دارد که زلفش خط برابریشم بود
طلعت جنت ز شوق جنبش بدخو شده است
دیده دوزخ ز رشک نحیرتش از بیم بود
از گریبان زمین گر صبح او سر بر کشد
در شب دهر از جمالش صد سفیده دم بود
ما لعمرک انبیا را فکرت رحمان کجا هست
ما عفی الله اولیا را زهره یکدم بود
ما الم نشرح چگوئی شکل باید نیستید
هیچ ماهی یا مهی کو در مقام عم بود
خوش سخن شاهی که از اقبال گفتش در عیش اوست
گشته بریانی سخن گوید که در وی سم بود
خاک او در صد جنت آبرویش بار داد
آتش ابلیس را در خاک او ماتم بود
چرخ را در کاف لولاکش نگر در زین تسبیح شده است
خاک را از بوی آن گیسو صبا معلم بود
هر که در میدان مردی پیش او یکدم زند
رخش او گوساله گردد گر همه رستم بود
در شبی گر عذر را خطا یا همی خواهد ز حق
جبرئیل آنجا چو طفل الکن و ابکم بود
ماه بر چرخ فلک از مهر خلقش هر مهی
گاه چون عیسی بمیرانا گاه در معصم بود
شاه انجم بودن او گشت بر برج فلک
از جمال او مثال شرع را معلم بود
باز دستان فلک در راه او همره شده است
بر بر خود بست آن مرد وحی را محرم بود
بزوه طاوس پری پر از همای دولتش
خاک پاشان زمین را نعل او دیلم بود
حکم الا الله بر فرق سوال ایننا بین
راستی زین آدمی را تکیه گاهی کم بود
باد را گفتم سلیمان را چرا خدمت کنی
گفت از دیده چو نامش مهر بر خاتم بود
خضر گرد چشمه حیوان از ان میگشت زیر
تا مگر اندر زمین با آدمی همدم بود
تا نهنگش در عجم گردن شکن چون بحر است
نی در ان اسباب ملک کیقباد و جم بود
با خرد گفتم که فرعی برتر از اصلی بود
گفتم آری چون ان فرع اتفاق هم بود
خاک زاید گوهری کز گوهران تبریز شود
بچه زاید آدمی کو خواجه عالم بود
گفتم ای بوبکر با احمد چرا یکتا شدی
گفت حرفی را که مصحف یافت کو مدغم بود

رمل مثمن مقصور

شاد شد جانم که عشقت وعده احسان نهاد
ساده دل امروز کی دل بر وعده مستان نهاد
چون حدیث بیدلان بشنید جان خوش دلم
جان ما اولین سخن را درمیان جان نهاد
برج برج و خانه خانه جویم آن خورشید را
او کلید خانه از همسایگان پنهان نهاد
مشک گفتم زلف او را زین سخن بشکست زلف
هندوی زلفش شکسته رو بترکستان نهاد
من نیم سلطان ولیکن خاک پای او شدم
خاک پای خویشتن را او لقب سلطان نهاد
من چو گربه عطسه شیری بدم در ابتدا
بس شدم زیر و زبر کو گربه در انبان نهاد
گفت اگر تو زاده شیری نه گربه در آ
بر در انبان شیر انبان تن نتوان نهاد
من چو انبان بر دریدم گفت آن انبان چرا
چون تو بی را هر که گربه دید او پنهان نهاد
شمس تبریز است تابان از ورای هفت چرخ
لاجرم تاب تو آئین بر چهار ارکان نهاد
عشق شمس الدین تبریزی ز لطف عام خود
در دل من گنجهای عشق بی پایان نهاد

رمل مثمن مقصور

شاه ما از جمله عالم بیش بود و پیش بود
زانکه شاهنشاه ما هم شاه هم درویش بود
شاه ما از پرده جان چونکه خود را جلوه کرد
جان ما بیخویش شد زیرا که شه بیخویش بود
صافهای درد بود و راحتش بیدرد بود
جان ما با شاه بس نزدیک و دور اندیش بود
یک صفت از لطف شه آنجا که پرده برگرفت
آب و آتش صلح کرد و گرگ دایه میش بود
جان مطلق شد ز نورش صورتی کو جان بداشت
گشت قربان پیش آنکس کو دور اندیش بود
نیست میگفتم مرا اندر رهت کو باری بیا
هست صید شه عالم و موقوف یک آریش بود
شمس تبریزی چو سلطانست گفتم جان جان
کام عالم یافت آنکو فضل او درویش بود

رمل مثمن مقصور

عاشقان لاف از تبارک ربی الاعلی زنند
صادق لبیک اوحی الله ما اوحی زنند
لاجرم هم عاشقان هم صادقان از سوز دل
ضربها بر طبل سبحان الذی اسری زنند
بر در توفیق طاعت چون قبولی یافتند
بگذرند از قاب قوسین و دم از او ادنی زنند
گوش مسموعات را در بارگاه استماع
طبلهای بندگی از اهبطوا منها زنند

یا چو موسی روز قربت برلب دریا زنند
یا چو عیسی کوس وحدت در شب یلدا زنند
عاشقان صادق آن باشند کز یک آه دل
صد هزاران شعله در اموات در احیا زنند
چار طبع و پنج حس و شش جهت با هفت چرخ
گوی سازند و بچوگان الست لا زنند
چون همی خواهند کزین منزل سبکتر بگذرند
بربط امروز بی طنبوری فردا زنند
تا بر آسایند یکدم در جهان معرفت
چنگهای معرفت در عروة الوثقی زنند
چون بر ایشان معنی آیه و قیس رو نمود
دیده بر قیس نهند و تکیه بر آیه زنند
آیهٔ قالوا بلی را بر طراز جان کشند
رایت نصر من الله بر سر اعدا زنند
قومی از اولاد آدم در برش اعمی روند
لاجرم پیوسته بر تقلید بر عمیا زنند
ترک حرص و کبر کن چون شمس دین کاحباب او
روی خود بر ما چو بنمایند پشت پا زنند
ما از ایشان محترز گشتیم زیرا بهر آنکه
روز و شب بر مرغزار شرع راه ما زنند

رمل مثمن مقصور

فخر جمله ساقیانی ساغرت در کار باد
چشم تو مخمور باد و جان تو خمار باد
ای ز نوشانوش بزمت هوشها بیهوش باد
وی ز جوشا جوش عشقت عقل بی دستار باد
خون ز نام مهر جانان دستها مجروح باد
یوسف مصری همیشه شوریش بازار باد
ساقیا از دست تو بس دستها از دست رفت
مست تو از دست تو پیوسته برخوردار باد
ظ۱ . بحر باد و مشک جانها پر آب باد
باد ما و آب ما را عشق پذرفتار باد
شاه خوبان میر ما عشق گیراگیر باد
جان جانان یار ما و بخت ما و دولت یار باد
سر کشیم و سر خوشیم و یکدگر را میکشیم
ای وجود ما همیشه جاذب اسرار باد
شمس تبریزی بیا بنما جمال خویش را
جان ما از روی تو پیوسته برخوردار باد

رمل مثمن مقصور

لاف دانش میزنی خود را نمیدانی چه سود
دعوی دل میکنی و غافل از جانی چه سود
نفس را حلوا و بریان میدهی و دشمنست
دشمنان را دادن حلوا و بریانی چه سود
گر خدا را بنده‌ای بگذار نام خواجگی
پیش او چون سر نهادی بار پیشانی چه سود
نام خود مسلمان نهادی تا مسلمان خوانمت
چون همی ورزی ملامت نام سلمانی چه سود
رفت پنجه سال و حسرت میخوری اکنون ولی
تیر چون از شست بیرون شد پشیمانی چه سود
اسپ جولانی خریدی گوی زرین ساختی
چون نخواهی برد گوئی اسپ جولانی چه سود
عمر و مال اندر سر کار عمارت کرده‌ای
این عمارتها چه سر دارد بویرانی چه سود
کار خلقی را به تدبیر تو باز انداختند
چون تو هم تدبیر کار خود نمیدانی چه سود
نامهٔ عیب کسان گیرم که برخوانی چو آب
نیم حرفی از نامهٔ خود بر نمیخوانی چه سود
چند میگفتی که دست نیک دارم در هنر
با چنین سستی چو هست آموز شیطانی چه سود
هر زمان گوئی کزین پس پیش گیرم راستی
این حکایت خود بگوئی چون نتوانی چه سود
بی غرض کس را نخواهی داد نانی در جهان
کفش مهمان چون نخواهی و زر مهمانی چه سود
از برای سود زر جان در میان انداختی
چون نمیمانی درین رها میمانی چه سود
شمس تبریزی چو دیوت میبرد انگشتری
زیر دستت بعد ازین ملک سلیمانی چه سود

رمل مثمن مقصور

مست آمد دلبرم تا دل برد از بامداد
ای مسلمانان ز دست مست دلبر داد داد
این دل من می جهید و هر دو چشمم می برید
گفتم ای دل تا چه بیند وین دو چشمم بامداد
بامدادان اندرین اندیشه بودم ناگهان
عشق تو در صورت مه پیشم آمد شاد شاد
من که باشم باد و خاک و آب و آتش مست او
آتش او تا چه آرد بر من و بر خاک و باد
عشق ازو بستن است او این چهار از عشق زاد
این جهان زین چار زاد و وین چهار از عشق زاد

رمل مثمن مقصور

می خرامد آفتاب خوبرویان ره کنید
عاشقان هفته را از روی او آگه کنید
از کف آن بحر روحی چشم او و لعل او
ره سما را از جمال خوب او چون مه کنید
مردگان کهنه را از رویش صد جان میدهد
قصد آن صحرا کنید و نیت آن مه کنید
یک نشان روشنی در چشمها ظاهر شده است
هر زمانی می خورید و هر زمانی چه کنید
جانب صحرای لبش طرفه ماهی دلکش است
عاشقان هین این تن خود هیچو برگ که کنید
در خمار چشم مستش چشمها روشن کنند
گوش اسپان را بسوی خیمه و خرگه کنید
آسمان خرگهش شد که بهای عاشقان
وز برای چشم بد صد ناله و آوه کنید
شاه جانها شمس تبریز است او هم زان آسمان
رخ بدو آرید خود را جمله مات شه کنید

رمل مثمن مقصور

مطربا این پرده زن کز رهزنان فریاد داد — خاصه این رهزن که ما را اینچنین بر باد داد
مطربا راه عدم زن زانکه هستی رهزنست — زانکه هستی خائفست و هیچ خائف نیست شاد
ما بیاران عدم گیریم و راه بادیه — در وجود این جمله بنگر صد عدم چندین گشاد
هر که اندر دام شد در چار طبع چار میخ — وانکه روزی میدواند و آنگهی صبح می مراد
قدحه والموریاتش نیست الا سوز صبر — ضبحه والعادیاتش نیست جز جانهای راد
کی رهش را گیرد و فیلک کژ رود بر ظلم — چیست فرزین کشته گر کج رود با شه سداد
رخ بدو گوید که منزلهات یارا منزلست — خطوتین ماست این جمله ز مبدا تا معاد
شاه گوید مر شما را از منست این باد و بود — گر نباشد سایهٔ من بود گشته جمله باد
اندرین شطرنج بر دو مات تکبیر شد مرا — تا بدیدم کاین هزاران لعب یک کس مینهاد
مطربا این رهزنان زان رهزنان آموختی — زانکه از شاگرد بینی کارهای اوستاد
می زنی ای مطرب ره هستی که جان را کاشتست — کاندرین هستی نیاید وز عدم هرگز نزاد
این عدم دریا و ما ماهی و هستی همچو دام — ذوق دریا کی شناسد هر که در دام اوفتاد
آتش صبر تو سوزد آتش هستیت را — آتش اندر هست تو زد واندرین هستی فتاد
برد و باقی هست آخر تا که ماند که برد — ورنه این شطرنج عالم چیست با جنگ و جهاد
من پیاده رفته ام در راستی تا منتها — تا شدم فرزین فرزین بندایم بیست داد
تن بصد منزل رود و دل میرود یک یک بجه — رهروی باش چو جسم و رهروی همچون فواد
اسپ را قیمت نماند پیل خود بیشه شود — خانها ویرانه گردد چو شهر قوم عاد
در نجاتش مات هست و هست در آتش نجات — زان نظر ماتیم ای شه آن نظر با مات باد
شاه شمس الدین تبریزی که از حق رحمتست — هر زمان ها را ز اسرار خدائی ره گشاد

رمل مثمن مقصور

در گل و گلزار نسرین روح دیگر در دمید — یا ملیحاً زاده الرحمن احسانا جدید
خوبتر از ماه چه بود ماه در تو ناپدید — گوئی اکنون راست شبه الشمس روئی کاسمان
کل بستان انیق من جنابک مستفید — لست انکر یا ذکرتم البقا فی الفنا

رمل مثمن مقصور

بر نواز نگاه تو یعنی دل من داغ کرد — یک شراب تلخ داد از جام خود هجران بلک
سوی خارستان جانم جلگی آباغ کرد — نور شمس الدین خود او ندم عدم ما هست کرد

رمل مثمن مقصور

ایها الاموات قوموا و ابصروا یوم التناد — طارت الکتب الکرام من کرام الکاتبین
ربنا اصلح ظ۴ بعفو یا جواد — اضحکوا بعد البکا یا نعم هذا المشتکی
ماه تو تابنده باد و دولت پاینده باد — هر ملولی کان تو دید و تر و تازه نشد

رمل مثمن مقصور

پرده عشاق را از دل برونق میزنند — رخت بر بندید ای یاران که سلطان کون
یحیی و داود و یوسف خوش معلق میزنند — جان ابراهیم مجنون گشته هست از شوق او
بر وفای عشق او صدیق صادق میزنند — عیسی و موسی که باشد چاوشان رکش
خسرو و شیرین بعشرت جام را دق میزنند — رستم و حمزه فگنده تیغ و اسپر پیش او

میر خوبان را دگر منشور خوبی در رسید
خوشتر از جان چه بود با شیخ جان اخلای تو
کل ذی روح یغتذی فی نواکه روحه
این ملولی میکشد جان را که خیری تو بگو
مرغ جان از جمله بار فراقت کاغ کرد
کو زمانی که وصالت بر گذشت از روی لطف
من کمای من ورا قالا نوره وسط الفواد
جاء من یحیی الموات والرمیم الرقاب
جار نا میل مناکی تختبر او زر انتنا
پارسی گوئیم شاها آگهی خود از فواد
خوابها کی که صباحت شد ز جا بر جست
مطربم مست شد که انگشت بحلق میزنند
انبیا و اولیا حیران شده در حضرتش
احمدش گوید که واشوقا لقا اخواننا
لیلی و مجنون بفاقه آه حسرت میکشند

یا منیر ازاده نورا علی نور ظ۱
ایتی اللیل گردد والضحی را ظ۲
کل من لم یدری جمیلا لیس ظ۳
هیچکس را کس گریبان از گزافه کی کشید
جمله شادی تا بشیر مادر استفراغ کرد
چه عجب گر شوره را او چاغ در باغ کرد
بینه نا و بینه قبل التجلی الف داد
ایقظوا من غفلة ثم انشروا للاجتهاد
قد خرجتم من حجاب و انتبهتم من رقاد
آب نابش تیره باد و آتشش با دار باد
چشم بختش خفته بادا تا الی یوم المعاد
ایستاده در غزا از عرش سنجق میزنند
تیغ را بر حلق اسمعیل و اسحق میزنند
جبرئیل اندر قشوفش دست مطلق میزنند
او چو حیدر گردن هشام ابرق میزنند

[illegible] ظ۲ در کشید منه [illegible] ظ۳ لنا و احکم منه

منکرست و روسیه ملعون و مردود ابد
روح او مقبول حضرت شد انا الحق میزند
کیست آنکس کو چنین مردی کند اندر جهان
گرچه منکر در هوای عشق او دق میزند
شمس تبریزیست استاده در ره شستش کمان
تیر زهرآلود را بر جان احمق میزند
ناگهان موجی ز بحر لامکان آمد پدید
راز او بیرون فتاد و این داستان آمد پدید
باجمال خود تقابل کرد اسمای جلال
ذات و اسما و نعوت بیکران آمد پدید
حسن خود را کرد پس بر روح اعظم جلوه‌گر
مظهر جامع چو آدم در جهان آمد پدید
خوی خود را یکره انه ظلا اسما بدید
لشکر بجید و حصرش را مکان آمد پدید
بر جهان باشید هر گنجی که مخفی داشت عشق
آدم خاکی تمام از مهر آن آمد پدید
آنکه بی نام و نشان و صورت و آیات بود
ناگهان با این و با آن در میان آمد پدید
خواست تا ظاهر کند حسن او بر غیر او
سبزه و باغ و بهار و بوستان آمد پدید
مرده ام صد بار تا خود از شهود امر او
شمس را تا گنج عشق از گنج جان آمد پدید
وصف آن مخدوم کن گرچه همی بیحد حسود
کاین جسورت کم نخواهد گشت از چرخ کبود
گرچه خود نیکو نیاید صاف می از هوشیار
چونکه دستار و دات را غمزهای او ربود
گر دو صد مستیت باشد در وجودش نیست شیع
جستم این دل را بخانه خانه کاین دل را چه بود
باز جستم خانه خانه یافتم بیچاره را
دیدمش کاندر پی زاری بان در گشود
کای نهان و آشکارا آشکارا پیش تو
صد هزاران غنج نهان در جوی غمی بی در فزود
می شمرد از شه نشانها لیک نامش می نبرد
می نگویم گرچه بویش هست خوشبوتر ز عود
زانکه در گوش من آید وز دو گوش ار شنود
کو بغیرت نشنود آن نام او را از حسود
در بغیرت نشنود غیرت بگیرد مر مرا
غم مخور از هیچکس کز ذکر نامش او بخشنود
زانکه نامش هست مفتاح مراد جان تو
تا سحرگه روز شد خورشید ناگه رونمود
با هزاران لابه هاتف همین تبریز گفت
نام آن مخدوم شمس الدین و آن دریای جود
هر دمم موجی ز بحر لامکان آید پدید
هر دمم گنجی دگر از گنج جان آید پدید
هر زمانم میوهٔ دیگر بکام جان رسد
مهر رویش را جهان چون سایبان آید پدید
هر زمان عالمی صورتی و کسوتیست
پس چرا صد گونه خاطر در میان آید پدید
بحر یک بحرست لیکن ز اختلاف موجها
گه بشکل ماه و مهر و فرقدان آید پدید

ظلا
عینیت
من مصحح

گر حسد همچون سگان از دور بق بق میزنند
هر که نام شمس تبریزی شنید و سجده کرد
شمس تبریز آنکه ماه بدر را شق میزنند
ای حسام الدین چلبی کن مدح آن سلطان عشق

رمل مثمن مقصور

گر نهیبش اینهمه شور و فغان آمد پدید
راز خود میگفت با خود آن نگار جلوه گر
آن طرف لب شده استار ازو عیان آمد پدید
خواست تا اعیان ثابت راز علم آرد بعین
عقل و نفس و عرش و فرش و آسمان آمد پدید
خواست تا خود را بخود بنماید او زانسان که اوست
ناگهان آوازهٔ کون و مکان آمد پدید
حضرت سلطان ما در خیمهٔ ذات و صفات
تا بهر جانب هزارش بحر و کان آمد پدید
گوهر ستار ما بود در غیبش نهان
بی نشان در صورت نام و نشان آمد پدید
آنکه فارغ بود و مستغنی بکل از این و آن
هر زمانش جلوهٔ دیگر بدان آمد پدید
شبنمی از بحر علمش یافت صحرای وجود
یک نفس عمر و حیات جاودان آمد پدید
بر شده از دریاهای تحقیقات روی دیگران

رمل مثمن مقصور

گر نه مست از خمار غمزهٔ مستش چه سود
مست آن می گر نه میدی دستار و دل
زانکه شاید نیست گشتن از برای آن وجود
نیم شب برخاستم دل را ندیدم پیش او
در یکی کنج بناله کای خدا اندر سجود
گوش بنهادم که تا خود التماس وصل کیست
این نهانم آتش است و آشکارا آه دود
از برای آنکه خوبان را بخوبی در شکست
در درون ظلمت شب اندران گفت و شنود
آنگهی در زیر زبان میگفت یارب نام او
کاندرین شب گوش میدارد حدیثم ای ودود
سخت می آید مرا نام خوشش پیش کسی
اندرین محاجه شدستم نی طریق و نی ورود
بانگ کردش هاتفی تو نام آنکس یاد کن
زود نام او بگو تا دل گشاید زود زود
دل نمی یارست نامش گفتن و در بسته بود
گشت بیهوش او فتاد و گریستمش تا رو بود
چونکه شد بیهوش آنکه نقش شد بر روی او

رمل مثمن مقصور

هر دمم بوی دگر زان بوستان آید پدید
چون شود بر دیدهٔ عشاق حسنش جلوه گر
گه ز دل سر بر زند گاهی ز جان آید پدید
دو هزاران جام گوناگون شراب بی غشیست
اختلافی در میان این و آن آید پدید
گه در آید حضرت او در لباس جسم و جان

تا نیارد تاب مهر شاهد حسنش کسی
صد هزاران ناز و شیوه زان میان آید پدید
بر جهان هر لحظه جانان را تجلی دیگرست
در میان این و آن تا امتحان آید پدید
آسمان عالم دل ذات پاک کبریاست
هر زمان صد کوکب دری از آن آید پدید
یکدم از دوران نیاسایم گرد کویش چون سپهر
تا دلم را طالعی زان آسمان آید پدید
تا فتد آن خورشید جان جمله ذرات وجود
تا ز هر یک ذره اش صد ناتوان آید پدید
هر دمش صد موسی عمران ز طور جلوه است
گه ز دل سر بر زند گاهی ز جان آید پدید
مهر دلیش هر زمان از مشرقی سر بر زند
تا که هر گوشه مرا صد آشیان آید پدید
آنگهی بر این و آن ظاهر شود در آب شمس
تا که آن عنقا ز قاف لا مکان آید پدید
زین جهان بگذر چو زندان بس بعیاری آی
تا ورای این جهانت آن جهان آید پدید
جنت اعمال را بگذار با حور و قصور
تا که هر دم صد جهانت در جهان آید پدید
تو شعیب خویش را از نفس عیب آزاد کن
تا ترا بی شین در هر ذره شان آید پدید
چون رهانیدی شعیب خویش را از نقص عیب
صد هزارت موسی عمران ازشان آید پدید
از نوای تجلی شمس را در کنج دل
هر نفس صد همچو گنج شایگان آید پدید
خلوت از اغیار خالی ساز تا در خلوت
ناگهان شمس جهان گنج گهر فشان آید پدید

بحر رمل مثمن محذوف تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

اینک آن خضری که چرخ سبز را گردان کند
اینک آن عیسی که ماه و زهره را حیران کند
اینک آن چوگان سلطانی که در میدان روح
هر کجا گو را ز وحدت سالکی میدان کند
اینک آن نوحی که روح معرفت کشتی اوست
هر که در کشتیش نامد غرقه طوفان کند
نیست ترتیب زمستان و بهارش در رهی
بر سر این دم را کند دی تو تابستان کند
هر که از وی خرقه پوشد بر کند خرقه فلک
هر که از وی لقمه یابد حکمتش لقمان کند
هر که در آبی گریزد ز امر او آتش شود
هر که در آتش رود از بهر وی ریحان کند
خار و گل پیشش یکی آمد که او از نوک خار
بر یکی کس خار و بر دیگر کسی بستان کند
منکر آمد دیو مردم آن نگر کو همدمم
آدمی را دیو سازد دیو را انسان کند
اینک آن خضری که او میراب حیوان گشته بود
مرده را بخشد حیات و زنده را جانان کند
دم مزن با آینه تا با تو او همدم شود
ور تو با او دم زنی او روی خود پنهان کند
گرچه نامش فلسفی خود علت اول نهد
علت آن فلسفی را از کرم درمان کند
گوهر آئینه کل ست با او دم مزن
کو ازین دم بشکند چون بشکند تاوان کند
کفر و ایمان تابع و نخجیر تو و فرمان او
سر مکش از وی که خشمش غارت ایمان کند
هر که نادان گرد خود را پیش او دانا شود
ور بر او دانش فروشد غیرتش نادان کند
دام نان آمد ترا این دانش و تقلید و ظن
صورت عین الیقین و علم القرآن کند
بس نومیدی بود کان گوهر بر دریا رود
دار وی دیده بجوید جمله ذکر زبان کند
این سخن آب ست از دریای بی پایان عشق
تا جهان آنچه بخشد جسمها را جان کند
من برین برهان نگویم زانکه آن برهان من
گر همه شبهه ست او این شبهه را برهان کند
هر که ماهی جوی باشد جوید آن پایان آب
هر که او ماهی بود کی فکرت پایان کند
گر بصدق و صدق پیش آئی براه عاشقان
شمس تبریزی ترا هم صحبت مردان کند
شمس تبریزی ز دریای عطای رحمتش
دمبدم بر جان این شیعی رندگان احسان کند

رمل مثمن محذوف

آمدم تا رو نهم بر خاک پای یار خود
آمدم تا عذر خواهم ساعتی از کار خود
آمدم کز سر بگیرم خدمت گلزار او
آمدم کاتش بیارم وز نم در خار خود
آمدم تا صاف گردم از غبار هر چه هست
نیک خود را بر شمارم از پی دلدار خود
آمدم با چشم گریان تا ببیند خصم من
چشمهای سلسبیل از مهر آن عیار خود
خیز ای جان بتقیید عشق را از سر بگیر
مردم و خاکی شدم از اقرار و از انکار خود
زانکه بی تو صاف نتوان صاف گشتن در جهان
بی تو نتوان ست هرگز از غم و تیمار خود
من خمش کردم بظاهر لیک آنی گر درون
گفت خوان الصبح داده ام ور عمل خونخوار خود
در نگر در حال خاموشی برویم نیک نیک
تا ببینی بر رخ من صد هزار آثار خود
این غزل کوتاه کردم باقی آن در دلست
گوییم از ستم کنی از نرگس خمار خود
ای خمش تا از گفت بیش و بینی جدا از جفت خویش
چون چنین حیران شدی از عقل برگیر بار خود
وقت تنهائی خمش باشید با مردم بگفت
کس نگوید راز خود را با در و دیوار خود
تو مگر مردم نمی یابی که خامش کرده
هیچکس را چون نه بینی محرم اسرار خود
تو مگر با عالم پاکی نیامیزی به طبع
با سگان طبع کالوند با مردار خود

رمل مثمن محذوف

خون بباشد دل که طالب جز بدان را بو کند
چنگ را از بهر آن در عشق وا آموختم
آنکه در شش و در نگنجد کار را یک سو کند
شیر آهوئی دراند شیر را بس نادرست
آن بجو کز نور او هر قطره را جیحون کند
باطنت را لاله سازد ظاهرت را زعفران
خوش شکر روئی که با این شکرستان خو کند
آهنی کو موم شد بهر قبول مهر عشق
گر تقاضای شراب و یخنی طرخو کند
لکلک آن او شناسد ملک را لکلک کند

رمل مثمن محذوف

می نوازد جسم و جان را باز مارا میکشد
گفتمش از لطف جام را حیات تازه ده
عاشقان مست را او از نواها میکشد
گفتمش لیلی و مجنون سالک راه توانند
دردمید از نای می دردم بپر و بر تا میکشد
گر کشد او مرده را او میکشد لیکن بعشق
پرورد لیکن بقهرش باز فردا میکشد
شمس تبریزی همی بخشد حیات جاودان

رمل مثمن محذوف

کان اجل مارا بقند و شهد و حلوا میکشد
خویشتن فربه نمائیم از پی قربان عید
مهلتی دادش که او را بعد فردا میکشد
باز گو اسرار جانان پیش صاحب همتان
ور نه زد از وی گلو که میکشد یا میکشد
نیست عزرائیل را دست از پی عاشقان
خفیه صد جان میدهد دلدار و گر را میکشد
از زمین کالبد بر زن سر و آنگه ببین
باز جان را می نماند خنده هم را میکشد
این گمان ترسا برد مومن ندارد این گمان
غیر عاشق وانکو خویش عمدا میکشد
بس کنم با خود بگویم سر مرگ عاشقان
عاشق حق خویشتن را بی تقاضا میکشد
شمس تبریزی برآمد از افق چون آفتاب

رمل مثمن محذوف

باغ تو ویرانه گردد باغبانی بگذرد
ای که داری زور بازو در جهان ما مدار
ناگهان بینی که زان پل کاروانی بگذرد
شمس تبریزی تو دانی حالت مستان خویش

رمل مثمن محذوف

زانکه جان چو سیبی باشد که او صد تو کنند
چون نشاید دیگران را تا همه روشن کنند
ظاهر باطن همه با عشق خوش خو کنند
چون قبول خلق باید خاطرش آنجا کشد

ای خمش خوبی ازین اندیشهای آتشین
میرسد اندیشها باشکه جبار خود
پنج درجه خانه ده چون پنج ز آتش سو کند
کس نداند حالت مستانهٔ من او کند
ای بهر سوئی دو دیده کار تو یکسو نشد
نقش آهو را بگیر و در دمد آهو کند
موج آن دریا مجو گورا مدد از جو بود
یک و مست سیلی زد و قزل بک یک و مست سیلی رو کند
خوش قمر روئی کزین غم میگدازد چون هلال
خاک را عنبر کند هم سنگ را لولو کند
دل کباب و خون دیده تشنگی پیشش بهم
فاخته محجوب باشد لاجرم کوکو کند
آب روغن کم کن ای خامش چو روغن میگداز
خرم آن کاندر هوای عشق تن چون مو کند
چون توان بیرون که دلبر باز مارا میکشد
میدهد جان را حیات و باز عمدا میکشد
از ندای ارجعی نوش جان ما رقصان شده
گفت او مجنون چو من پیش عذرا میکشد
خیز ازین گور بدن چون صور زد اسرافیل عشق
زندگان را او بقید قند و حلوا میکشد
هر کرا پرورد او فور از صفای لطف غیب
آنکه هر دم عاشقان مست و شیدا میکشد
دشمن خویشیم و یار آنکه مارا میکشد
غرق دریائیم و مارا موج دریا میکشد
زان چنین خندان و خوش با جان شیرین میدهیم
کان قصاب عاشقان بس خوب و زیبا میکشد
آن بلیس بی تبش مهلت همیخواهد ازو
کان طبیب عاشقانم از دوا وا میکشد
همچو اسمعیل گردن پیش خنجر خوش بنه
عاشقان عشق را هم عشق و سودا میکشد
کشتگان نعره زنان یا لیت قومی یعلمون
کو ترا بر آسمان بر میکشد یا میکشد
روح رنجی می ستاند راح روحی میدهد
کو مسیح خویشتن را بر چلیپا میکشد
هر یکی عاشق چو منصوری و خود را میکشند
گرچه منکر خویش را از خشم و صفرا میکشد
صد تقاضا میکند هر روز مردم را اجل
شمعهای اختران را بی محابا میکشد
دل درین دنیا مبند و دنیای فانی بگذرد
نوبت پیری درآید نوجوانی بگذرد
ای که داری باغ و بستان مال و ملک و مملکت
دور تو هم بر سر آید پهلوانی بگذرد
این اجل همچون پلست جانها چو کاروان
کارها هم بر سر آمد کاروانی بگذرد
عشق عاشق را ز غیرت نیک تیره رو کند
چونکه آید خلق گرد عشق ره با او کند
کانکه شاید عشق را آنکس نشاید خلق را
شاه عشقش بعد از آن با خویش همزانو کند
چون براندیش خلائق خور خلقان کند
دل ز مهر هر کسی وز دیده و هر سو کند

چون ببینید عشق گوید زلف من سنگ میکند
مشک عنبر را کنم من خصم مغز و دماغ
عاشق نوکار باشی تلخ گیر و تلخ نوش
علتی باشد که آن اندر بهاران بد شود
بر بهار جانفزا از نهار تو جرمی منه
ای برادر ار رهی این سخن را گوش دار
نیک بختان در جهان بسیار آیند و روند
قند بگشا ای صنم تا عیش را شیرین کند
ای تو رنگ عافیت زیرا که ماه از خاصیت
عشق تو حیران کند دیدار تو خندان کند
گر شبی خلوت کنی من گنجیم اندر گوش تو
از میان دل صبوحی کافتابش تیغ زد
گر یکی شاخی شکستم من ز گلزاری چه شد
ور یکی زنبیل کم شد از همه بغداد چه
در میان عاشق و معشوق کاری رفت رفت
گر براتست امشب هر کس بر او یافتند
شمس تبریزی اگر من بر جمال یوسفت
مشک عنبر گر ز مشک زلف یارم بو کند
کافر و مومن گر از بوی خوشش واقف شوند
خنگ تنها را ببست جان من زان او حق
شاد آن خنگ تنی کز دست حق نالان شدش
باز اندر دست حق بازیست بس پنهان خوش
شمس تبریزی چو آمد از عدم سوی وجود

صح [illegible]

وآنگهی عاشق درین دم مشک و عنبر بو کند	گرچه هم بر یاد ما بو کرد عاشق مشک را
تا که عاشق از ضرورت ترک آن هر دو کند	چونکه از طفلی جوان شد چشم دانش بر گشاد
تا ترا شیرین شهد خسروی دارو کند	تا بود کز شمس تبریزی بیابی مستیی

رمل مثمن محذوف

علت ناسور تو گر زانکه گرگ و دو شود	هر درخت باغ را داده بهاران بخششی
هر نباتی این نخیزد آنکه چون سبز شود	از هزاران آب نشنود ناگمان آبی بود
لیک بر درگاه شمس الدین بیابیدر شود	هر که او یک سحر گردش گرچه گردش اتفاق

رمل مثمن محذوف

سنگها را لعل سازد میوه ها رنگین کند	چهره بر دار ای قمر پنهان مکن تنگ شکر
زانکه دریا آن کند زیرا که گوهر این کند	چشم تو در چشمها ریزد شرابی کز صفا
لطفهائی را که با ما شه صلاح الدین کند	آنکه لعل شکرینش بر لب آب حیات

رمل مثمن محذوف

ور ز سر مستی کشیدم زلف دلداری چه شد	طلا خود را اگر زخمی زدم بر خود زدم
گر یکی دانه برون آمد ز انباری چه شد	ای فلک تا چند ازین دستان و مکاری تو
تو نه معشوقی نه عاشق مر ترا باری چه شد	گوئیم زاسرار او ناگفتنیها گفته
بی خطی گر پیشم آمد خود غباری چه شد	از لب لعلش چه کم شد گر فسون لطف خواند
بر شکستم در دل یعقوب بازاری چه شد	شمس تبریزی اگر من از برای عشق تو

رمل مثمن محذوف

خون خود را واهلد در چین بازو خو کند	آفتابی ناگهان از روی او پیدا شود
تا بیان سر عشق لایزالی او کند	تار ها را چشم چند عشق حاجب می زند
برکنار خود نهاد و ساز شان را هو کند	اوستاد چنگها آن چنگ باشد در جهان
کو بناله وصف آن دو نرگس جادو کند	نرگسان مست شمس الدین تبریزی که است

رمل مثمن محذوف

نوطلب باشد که مجنون گوی دکان کو کند
بر لب جوی که دواد و بر نشان جو کند
از ورای هر دو عالم کان ترابی تو کند
گر زمستان یک بود اندر بهاران صد شود
هر درخت تلخ و شیرین انچه می آرد شود
گر خمیرش صورت حسن و جمال و خد شود
در دو عالم عاقبت او خاصهٔ ایزد شود
هین که آمد دو دو غم تا خلق را غمگین کند
تا بر سیمین تو احوال ما زرین کند
زانسوی هفتاد پرده دیده را ره بین کند
خضر جان گر باز بیند دم بدم تحسین کند
گردن جانبازان گر چرخ را تمکین کند
ور ز عیاری ربودم رخت طراری چه شد
ور زمانی خوش نشنید یار ما باری چه شد
گر جگر را طلا۲ وادم بگفتاری چه شد
ور ز عیسی یافت صحت جان بیماری چه شد
خویش چون منصور کردم بر سر داری چه شد
بوی خود را واهلد در حال زلفش بو کند
پرده ها را بر در و این کار را یک سو کند
تا ز هر یک بانگ و نیکو در حوادث رو کند
وای آن چنگی که با آن چنگ حق پهلو کند
چشم آهو تا شکار چشم آن آهو کند
در وجود آرد بر جهاد و خندق و باره کند

نام آنکس هر که مرده از جمالش زنده شد
گریه های جمله عالم از وصالش خنده شد
یاد آنکس کن که چون خوبی او رو وا نمود
حسن های جمله عالم حسن او را بنده شد
جمله آب زندگانی پیش تختش می رود
هر که خورد آب حیاتش تا ابد پاینده شد
یک شبی خورشید پای تخت او را بوسه داد
لاجرم بر تخت گردون بر جهان تابنده شد
زندگی عاشقانش جمله در افگندگیست
خاک طامع بهر آنچ زیر پا افگنده شد
آهوان را بوی مشک از طره اش بر ناف زد
تا مشام شیر و صید از بوی او غرنده شد
بال و پر هم عاشق ز آتش دل چون شمع سوخت
همچو خورشید و قمری بال و پر پرنده شد
هر که او در عشق ما یکدم هوای خویش گرفت
تا ابد بر آسمان دولتش گردنده شد
از غنیچ و اطلس و اکسون عالم ننگ داشت
هر که او با عاشقانش لحظه در ژنده شد
وانکه او فارغ نشست از جستجوی عشق او
در رخش منگر که او را هر دو عالم کنده شد
ای خنک جانی که لطف شمس تبریزی بیافت
برگذشت از نه فلک بر آسمان باشنده شد

رمل مثمن محذوف

هم لبان میفروشت باده را ارزان کند
هم دو چشم شوخ مستت طل را گردان کند
هم جهان را نور بخشد آفتاب روی او
زهر را تریاک سازد کفر را ایمان کند
هرکرا در چشم آرد چشم او روشن کند
هرکرا از جان برآرد غمزه جانان کند
چونکه بر کرسی برآید بادشاه روح او
چرخ را مه هم دراند عرش را لرزان کند
آنکه از حاجات نظر دارد دکان هر کسی
لطف او بر گیردش همکاسه سلطان کند
شمس تبریزی نماید خلعت یابی خود او
روح را روحی ببخشد عقل را خندان کند

رمل مثمن محذوف

هر زبان کز غیب عشق یار با خنجر کشد
گر نخواهم ور نخواهم او مرا اندر کشد
همچو قفل و تره چون من جفت گرم باکسی
همچو مرغ کشته آندم پیش من از بر کشد
کفر و دین عاشقانش هم ز قوم عشق اوست
حاش لله کان قوم بر طایفه دیگر کشد
چون گشاید با گشادم چون ببندد بسته ام
گوی میدان خود که باشد تا ز چوگان سر کشد
همچو ابراهیم گاهم جانب آتش برد
همچو احمد گاهم از آتش سو کوثر کشد
گوئی آتش خوشتر آمد مر ترا یا کوثرش
خوشترم آنست کان سلطان مرا خوشتر کشد
آب و آتش خوشتر آمد رنج و راحت داد اوست
زین سبب ما ساخت تا بر دیده ما چادر کشد
دوست را دشمن نماید آب را آتش کند
مومنی را ناگهان در حلقه کافر کشد
سرخوشان سرکشان را عشق او بند گشاد
سرکشان را موکشان عشق در خیبر کشد
بر حذر باید بدن گرچه حذر هم داد اوست
آن حذر را داد او که مهر بچه مادر کشد
شمس تبریزی که خلق عالم از وی بنده شد
بیگانی آب را از چشمه کوثر کشد

رمل مثمن محذوف

هم دلم ره مینماید هم دلم ره میزند
هم دلم قلاب هم دل سکه شه میزند
هم دلم افغان کند گوید که راه من زند
هم دل من راه عیاران ابله میزند
گه چو حکم حق دل من قصد سر من کند
گه چو مرغ سر بریده الله الله میزند
هم دل من هر سحرگه سوی مسجد میرود
هم دل من همچو دزدان نیم شب ره میزند

بحر رمل مثمن مشکول تقطیعه فعلات فاعلاتن فعلات فاعلاتن

بهوای عشق مردن چه رضای یار باشد
ز حیات بهره خوردن بجز آنکه عار باشد
بهوای عشق مردن حیات جاودانست
چه کند حیات عاشق که در انتظار باشد
گه صبحدم بیفگن بحریم عشق جان را
دو جهان رها کن آنجا نفسی که یار باشد
هوسیست در سر من که بپای دوست میرم
اگرم ز دست آید دگرم چه کار باشد
ظلہ ز دار دنیا مگر آنکه در سر او
هوس فنا او را سر و برگ دار باشد
عددیت نور سید که حجاب نور سان شد
همه وحدت است اینجا دوئی از شمار باشد
بمعراج تجلی نرسد کسی که او را
زمی شبانه گه گه هوس خمار باشد
نظری بحال ما کن مفگن بخاک ما را
که چو شمس کمتر افتد اگرت هزار باشد

رمل مثمن مشکول

چو نقاب برگشاید مه ازین جهان برآید
ز فروغ نور رویت ز جهان فغان برآید
همه دورهای عالم بگذشت و کس ندانست
که رخ چو آفتابت ز چه آسمان برآید
دل و جان عاشقانت ز غمت بجوش آمد
چو ز سوز سینه نامت بسر زبان برآید
ره عشق چون تو بی سر و دار کسی که بیخود
چو فرو رود بکوبت ز همه جهان برآید
ظلہ اگر برآئی بر سند خلق در تو
پس از آن دم انا الحق ز جهانیان برآید

بطلب دل خود رسن صح

بیم ز طلب سنیم

منم و غم تو دائم که کسی که در غم تو
تهو در گر بخت غمگین ز تو شادمان آید
چو غم تو هست جانا چه غم بود که او را
غم تو به غمگساری ز میان جان برآید
ز پی تو جان مولی اگرت قبول باشد
ز مکان خلاص یابد چو بلامکان برآید
ز دو لعل جانفزایت دو جهان پر از گهر شد
چو تو گوهری ندانم ز کدام کان برآید
دل و جان عاشقانت ز غمت بجوش آید
چو سر حروف نامت بسر زبان برآید

رمل مثمن مشکول

چه توقف است زین پس همه کاروان روان شد
نگر و شتر باشتر که بیا که ساربان شد
ز رخ چو زهره هست بنگر بقطارهای بی مر
پی روز همچو سایه بطریق آسمان شد
نه ز لامکان رسیدی همه چیز زان کشیدی
دل تو چرا نداند بخوشی چو لامکان شد
همه روز لعب کردی غم خانه خود نخوردی
سو خانه باید اکنون ز شم کشان کشان شد
تو بخند و خنده اولی که روان شدی بجویی
کرمش روا ندارد و بکریم بدگمان شد

رمل مثمن مشکول

چمنی که جمله دلها به پناه او گریزد
که درو خزان نباشد که درو گلی نریزد
شجری خوش و خرامان بمیانه بیابان
که کسی بسایهٔ او چو بخفت مست خیزد
فلکی چو آسمانها ظ قصد دلها
که زحل نیارد آنجا که بزهره برستیزد
گهری لطیف کانی بمکان لامکانی
بو بیست اشارت تو چو دو دیده اشک بیزد

رمل مثمن مشکول

خنک آن زمان که ما را ز ملک سلام آید
ز رخ چو آفتابش سحری پیام آید
خنک آن دمی که مهرش بهوای ما بجوشد
همه شب چو ماه روشن بدر و بیام آید
خنک آن سحر که زلفش ز صبا شود پریشان
سو روزن دل ما چو مه تمام آید
خنک آن لطیف وقتی که رسول نامه برکف
ز شهنشه معانی بر این غلام آید
خنک آن زمان که بنده برود سوی جنابش
ببرد مسافت ره بسوی مقام آید
خنک آن زمان که روی چو مهش شود درخشان
که چه مایه مشک و عنبر بسو مشام آید
بد بشارت وصالش دو رخم چو لعل گردد
چو شراب لعل رنگش ز کدو بجام آید
ز دل هزار پاره ز دو چشم اشکباره
بکشیده ایم دامی که شهی بدام آید
زبان که شهباز نزید که سخت حیفی ظ
چو بدام تو درافتد چه عجب که رام آید
چو ز شمس دین بیابم خبری بملک معنی
دل و جانم از تفرج ز لبش بیام آید

رمل مثمن مشکول

خضری که عمر بابت بکشد دراز گردد
در مرگ برخورند آفت از گردد
چو نظر همی کنی تو سو آسمان اعلے
دو هزار رحمت او ز بهشت باز گردد
چو فتاد سایهٔ تو بر مفسدان محرم
همه جرم های ایشان چله و نماز گردد
چو رکاب مصطفائی سو غیر روی آرد
دو هزار بولهب خوش دیر نیاز گردد
چو دو دست همچو بحرت بکرم گهر فشاند
رخ چون زرم زر آرد که بگیرد کاز گردد
کف تست کیمیائی لب بحر گهر بارے
چه عجب که نیم حبه ز کف رکاز گردد
دو هزار جان و دیده ز فروغ عنان شیده
چو صلای عشق آید که ترکتاز گردد
همه زهر و رنج دنیا ز تو شهد و نوش آید
همه درد سینه سوزان تو دلنواز گردد
همه اس تو گیر دل و این قدر نداند
که بگرد شیر آهو بصد احتراز گردد
در وصل چون ببستی بر لامکان نشستی
ز کجا رسد گشایش چو دری فراز گردد
خمش و سخن رها کن خبر آنکه را تو لا کن
بفنا چو سازگیری همه کارساز گردد

رمل مثمن مشکول

ظ که شاه خوبان بوثاق من درآید
بمثال ماه که او بسبو و ساغر آید
نه سبوی او بدیده نه ز ساغرش چشیده
که هزار موج باده بدماغ من درآید
بگشا در این دماغم پر و بال بی نهایت
که بآفتاب ماند نه که ماه و اختر آید
بمبارکی و شادی چو جمال او بدیدم
ز جمال او دو دیده ز دو کون برتر آید
چو معانی و حقایق بهوای شمس تبریز
بکلی بجوشش آمد چو کف جسم برآید

رمل مثمن مشکول

صنما سیاه شقت بحصار دل درآمد
بگذر از این حوالی که جهان بهم برآمد
بدو چشم نرگسینت بدو لعل شکرینت
بدو زلف عنبرینت که کساد عنبر آمد
بدو ابرو و کمانش بدو هندو شکر خوش
بدو گیسوی مشوشش که کساد عنبر آمد
به پلنگ عزت تو به نهنگ غیرت تو
بخدنگ غمزهٔ تو که هزار لشکر آمد

غلط که بود وصلت - من صحیح
غلط خمش ای منم
غلط زمان منم

بحق دل لطیفی خوش و قبول و ظریفی
که بدو وظیفهٔ تو ابدا مقرر آمد

که خلیل حق که تیشش همه سال بت شکستی
بخیال خانهٔ تو شب و روز بتگر آمد

تو مپرس حال مجنون که ز دست رفت لیلی
تو مپرس حال آذر که خلیل آذر آمد

بجهانیان نماید تن مرده زنده کردن
چو مسیح مردهٔ تو سوی گور ما درآمد

چه خوشست باغ عشقت که ز رواج عشق هر جان
ز خراج و عشر و سخره ابدا محرر آمد

به سوار روح بنگر منگر بگرد قالب
که غبار از سواری حسن تو منور آمد

ز حجاب گل ولا تو بجهان نظاره کن
که به پیش گل مشبک دو هزار منظر آمد

دو سه بیت ماند باقی تو بگو که از تو خوشتر
که زبان منطق تو دل و سینه منظر آمد

رمل مثمن مشکول

صنما جفا رها کن کرم این روا ندارد
بنگر بسوی دردی که ز کس دوا ندارد

ز فلک فتاد طشتم بمحیط و غرقه گشتم
بدرون بجز تو دلم آشنا ندارد

ز صبا همی شنیدم خبری که می پریدم
ز غمت کنون دل من خبر از صبا ندارد

برخان چون زر من ببر چو سیم خامت
بزر او ربوده شد که چو دلربا ندارد

هله ساقیا سبکتر ز درون ببند آن در
تو بگو بهر که آید که امیر شما ندارد

همه عمر اینچنین دم نه بدست شاد و خرم
بحق وفای یاری که دلش وفا ندارد

به ازین چه شادمانی که تو جانی و جهانی
چه غمست عاشقان را که جهان بقا ندارد

برویم مست امشب بوثاق آن شکرلب
چه ز جامه کن گریزد چو کسی قبا ندارد

بچه روز وصل دلبر همه خاک می شود زر
اگر آن جمال و منظر تو کیمیا ندارد

بچه چشمهای کودن شود از نگار روشن
اگر آن غبار کویش ظه ندارد

هله من خموش کردم برسان دعا و خدمت
چه کند کسی که در کف بجز از دعا ندارد

رمل مثمن مشکول

هله عاشقان بشارت که چو جسمتان نماند
دلتان بچرخ پرد چو بدن گران نماند

دل و جان بآب حکمت ز غبارها بشویید
هله تا دو چشم حسرت سوی خاکدان نماند

نه که هر چه در جهانست دم عشق جاودانست
جز عشق هر چه بینی همه جاودان نماند

عدم تو همچو مشرق اجل تو همچو مغرب
سوی آسمان دیگر که بر آسمان نماند

ره آسمان درونست پر عشق را بجنبان
پر عشق چون قوی شد غم نردبان نماند

تو مبین جهان ز بیرون که جهان درون دیده است
چو دو دیده را ببستی ز جهان جهان نماند

دل تو مثال بامست و حواس ناودانها
تو ز بام آب میخور چو که ناودان نماند

تو ز لوح دل فرو خوان تمامی این غزل را
منگر تو در زبانم که لب و زبان نماند

تن آدمی کمانست و نفس و سخن چو تیرش
چو برفت تیر و ترکش عمل کمان نماند

رمل مثمن مشکول

خمش ای دل حزینم که ز عشق شمس دینم
برسید دل بجایی که دل و روان نماند

همه را بیازمودم ز تو خوشترم نیامد
چو فرو شدم بدریا چو تو گوهرم نیامد

سر خمها گشادم ز هزار خم چشیدم
چو شراب سرکش تو بلب و سرم نیامد

چه عجب که از گل من گل و یاسمن بروید
که سمنبری لطیفی چو تو در برم نیامد

ز بیت مراد خود را دو سه روزه ترک کردم
چه مراد ماند ازان پس که میسرم نیامد

دو سه روز شاهیت را چو شدم غلام و چاکر
بجهان نماند شاهی که چو چاکرم نیامد

خردم بگفت برپر ز مسافران گردون
چه شکسته پا نشینی که مسافرم نیامد

چو پرید سوی بامت ز تنم کبوتر دل
بفغان شدم چو بلبل که کبوترم نیامد

چو پی کبوتر دل بهوا شدم چو بازان
چه همای ماند و عنقا که برابرم نیامد

برو ای تن پریشان تو و آن دل پشیمان
که ز هر دو تا نرستم دل دیگرم نیامد

بجمال شمس دینم بدو عالم دل من
نه بد آفتاب روشن مه انورم نیامد

بحر رمل مثمن محذوف مقطعه فاعلن فاعلاتن فاعلن فاعلن

هله شاه شمس دینم تو شاه و هم نشینم
چو تو شاه در دو عالم شه دیگرم نیامد

ظه که ز خلوت برآید
نقش گرمابه یکایک سجود اندر آید

نقشهای فسرده بیخبر وار مرده
زانعکاس چشمش چشمهاشان عبهر آید

گوشهاشان ز کوشش اهل فسانه گرده
چشمهاشان ز چشمش قابل منظر آید

نقش گرمابه بینی هر یکی مست و رقصان
چه معاشری که گه در می احمر آید

پر شده بانگ نعره صحن گرمابه ز نقشان
کز میان هوی و غلغل غره محشر آید

ز نقشها یکی گر را جانب خویش خواندند
نقش ازان گوشه زان سو وین دیگر آید

لبیک ظا بازآ صورتی در نیاید
گر چه صورت ز جستن در کر و در فر آید
الجمله گشته پریشان و میش پیش ایشان
ناشناسا شه جان بسر لشکر آید
گلشن هر ضمیری از خوش پر گل آید
دامن هر فقیری از کفش پر زر آید
وار زنبیل پیشش تا کند پر ز خویشش
تا که زنبیل نقرت حسرت سنجر آید
بر بد از بیش و ز کم قاضی و مدعی هم
چونکه آن ماه یکدم سرمست در محضر آید
باده خمخانه گردد بادهٔ مستانه گردد
چو بتخانه گردد چونکه بر منبر آید
کم کند ز القاشان بغبر و نقشهاشان
کم شود نقشهاشان گوشهاشان کر آید
یار چون رو نماید چشمها برگشاید
باغ پر مرغ گردد و بوستان اخضر آید
رو بگلزار و بستان و ستان بین و بستان
در پی این عبارت جان با این معبر آید
انچه شد آشکارا کی توان گفت یارا
کلک آن کی نویسد گرچه در محبر آید

بحر رمل مثمن مخبون مقصور تقطیعه فاعلن فعلاتن فعلاتن فاعلاتن

ای ترا اقلیم عدم آمده در ملک وجود
هیچ دانی که ترا آمدن از بهر چه بود
بندهٔ بادشهی شاه فرستاد ترا
تا تو خود را بشناسی و بدانی معبود
بحقیقت که تو خود خواجهٔ بازرگانی
به تجارت ز عدم آمده در شهر وجود
هست سرمایهٔ تو عمر گرانمایهٔ تو
تا بدین مایهٔ تو سرمایه بدست آری سود
نیکویی کن که درین شهر تو هستی عاقل
زانکه از نیکی تو قدر تو خواهد افزود
در قیامت سر بازار همه کس بگشایند
هر چه داری بحساب تو همان خواهد بود
باخبر باش که دزدان شیاطین در راه
رهزن نانند بر آنکس که ز حق غافل بود
ساز ره هست فراوان تو بی ساز مرو
تا درین راه ز تشویش توانی آسود
زره و جوشنت از طاعت و خیرات بود
تیر قدرت ز قیامت و کمانت ز قعود
تیغت آیات کلام است و سنانت تکبیر
صلوات نبیت قوت بازوی عمود
سلح معتبرت هست نماز و روزه
آنکه در روز حساب از تو بپرسد معبود
سپرت حج و زکاتست اگرت مال بود
ورنه شکر است و صبوری که ترا دارد سود
در میان بنه چو مردان کمر استغفار
کاندرین راه بدین ساز و سلح باید بود
تن خود را چه بدین ساز و سلح کردی ساز
آنگهی مرکب اسلام تراشد موجود
بسلامت برو و مایه ببر ۲ بیار
تا نه گویی که زیان کردم و دزدم بربود
هر که زین نوع کند عزم ببازرگانی
مایه در امن و امان باشد و بیند مقصود
ذره ذره ز بد و نیک حسابش بکنند
هم ز دیدار و ز کردار و هم از گفت و شنود
عوض نیکی تو هست بهشت باقی
در بدی دوزخ تابنده پر از آتش و دود
نیک بشنو بدل و جان تو نصیحت از ما
تا خدا از تو شود راضی و سید خشنود
این نصیحت که شنیدی سخن مولاناست
گفت شمس الحق تبریز بدنیا فرمود

رمل مثمن مخبون مقصور

ای حدیثی که چه حاجات تو بر گیرند
هر مرادی که بود شان همه در بر گیرند
جان و دل را چو به پیک تو بسپارند
جان باقی و خوش و شاد و معطر گیرند
بندگانند ترا کز تو نشان مقصودی
پای در راه تو بنهند و کم سر گیرند
ترک این شرب بگویند درین روزی چند
عوض شرب فنا شربت کوثر گیرند
چون ستاره شب تاریک پی مه گردند
چون مه چارده رخساره منور گیرند
گر بمانند یتیم از پدر و مادر خاک
پدر و مادر روحانی دیگر گیرند
چون به بینند که تن لقمهٔ گورست یقین
جان و دل زفت کنند و تن لاغر گیرند
بس کن این کلک گفتار رها کن زین بیش
تا سخنها همه از جان مطهر گیرند
بوی جان از نفس شمس حقیقی آید
هر که بشنید روانش چه منور گیرند

رمل مثمن مخبون مقصور

ای دریغا که حریفان همه سر بنهادند
بادهٔ عشق عمل کرد و همه افتادند
همه را از تپش عشق قبا تنگ آمد
گله از سر بنهادند و کمر بگشادند
این همه عربده و تندی و ناسازی چیست
نه همه همره و هم قافله و همزادند
ساقیا دست من و دامن تو مخمورم
تو بده داد دل من دگران بیدادند
من عمارت بپذیرم که خرابم کردی
ای خراب از می تو هر که درین بنیادند
ای خدا رحم کن آنرا که مرا رحم نکرد
بصفات تو که در کشتن من استادند
بیخودم کن که ازان حالتم آزادی ماست
بندهٔ آن نفرم کز خود و خود آزادند
دختران دارم چون ماه پس پردهٔ دل
ماه رویان سماوات مرا دامادند

دختران چو شکر سر تا سر شیر منید
همه چون باز نظر از حبشه دوخته اند
همه لب لب معشوق و چو نی نالانند
تن زدم لیک دلم نعره زنان میگوید
آن کبوتر بچه هم عزم هوا کرد و پرید
آن مراد همه عالم چو فرستاد رسول
چه کمندست که بر میکشد این جانها را
لیک در خانه بیدر چو تو مرغی بی پر
تا نخوانیم نه دانی تو ره واگشتن
هین چرا ماند و در عیب بسی منگر
هر که او دید رخ شمس حق تبریزی
بر سر آتش دل سوختم و دود نکرد
انچه از عشق کشید این دل من که نکشید
آه و یاری که چه کرد دست مرا آن تقصیر
جانم از غمزه تیر افگن او خسته نشد
هین خمش باش که گنجیست غمم یار کسی
آن لب نوش یکی روز بمن نوش نداد
بیدلانند ز سودای تو سرگردانند
گر کسی در ره دست سیم و زر افشاند چه شد
این عجب نیست که محبوب جهانی تو بحسن
طمع وصل تو دارند گدایانی چند
لذت عهد و وفا یافته اند از سر ذوق
شب گذشت همه طفلان پی کار شدند
یار بنمود پس پرده دل طلعت خویش
بال و پر را بگشودند بجولانگه خویش

خسروان فلک اندر پی شان چرخ زنند — گرچه فقیرند همه شیردل و زربخشند
گر ده مردار نگردند نه ایشان خاوند — خود از آنکس که تماشید ترازو مهر آس
دل ندارند و عجب اینکه همه دلشادند — رو ترش کرده چرائی که خریدارت نیست
باده عشق تو خواهم که دگرها بادند — شمس تبریز بنور تو که ذرات وجود

رمل مثمن مخبون مقصور

که بیا جانب ما چون ببرد جان مرید — ببرد جانب بالا چو چنان بال بیافت
چه رهست آن ره پنهان که ازان ره کشید — رحمتش نامه فرستاد که اینجا باز آ
چه کند مرغ هوا چونکه بجنسی افتید — بقراریت گشاید در رحمت آخر
که ره از دعوت ما کرد و بعقل پلید — هرچه بالا رود ار کهنه بود نو گردد
فی امان الله کانجا همه سودست مزید — هله خاموش برو جانب ساقی وجود

رمل مثمن مخبون مقصور

آب بر آتش تو ریختیم و سود نکرد — آزمودم دل خود را بهزاران شیوه
وانچه ز آتش تو کرد دلم عود نکرد — گفتم این بنده نه در عشق خطا کرد ولی
آنچه لبت بدماغ و دل نمرود نکرد — گرچه آن لعل لبت عیسی رنجوران ست
زانکه جز زلف کجش را زره و خود نکرد — نمک حسن و جمال تو که رشک شکرست
وصف آن گنج جز این پی زر اندود نکرد — چه فغان ماند بعالم که نکرد این دل من
جرعه زان لب شیرین به لبم جود نکرد — خون بباریدم و روان شد ز دو چشم سیلاب

رمل مثمن مخبون مقصور

عوض سیم و زر این طایفه جان افشانند — یوسف حسن توئی در همه عالم امروز
عجب اینست که محبوب تو محبوبانند — سرکشان در سر سودای تو سر باخته اند
در چنین حال زهی خام طمع کایشانند — وصف روی تو باندازه آن طایفه نیست
جان و دل بر کف و سر بر خط آن جانانند — عشقبازی صفت اهل دلست ای شمس

رمل مثمن مخبون مقصور

باز جستند و ز غیرش همه بیزار شدند — چونکه لعل لب او جام میم می بخشد
جمله در جستن انوار چو طیار شدند — بر سر دار فنا تافت چو خورشید شهود

این فقیران تراشیده همه خسرواند
دیگران جیفه گر و ظالم و بی فریادند
عاشقانند ترا منتظر میعادند
همه در عشق تو مومند که پولادند
چون صفیری و ندائی ز سوی غیب شنید
بدرد جامه تن را چو چنان نامه رسید
که در آن تنگ قفس جان تو بسیار طپید
بر در و سقف همیکوب در ار نیست کلید
هر نوی کاید اینجا شود از دهر قدید
که می پاک دهیت داد درین جام پلید
سوره فاتحه برخواند باخلاص و مید
هیچ چیزش بجز از وصل تو خشنود نکرد
گفت دلبر که بلی کرد و لی زود نکرد
دل رنجور مرا چاره بهبود نکرد
در جهان جز که دل بنده نمکسود نکرد
آنچنان زاری و افغان که دو صد هود نکرد
که چنان سیل روانه بجهان رود نکرد
مفلسانند ولی هم قدح سلطانند
زان عزیزان جهان در رخ تو حیرانند
خسروان بر در تو بی سر و بی سامانند
عالم و عارف و عامی همه سرگردانند
شیوه اهل دلان بجز آن کی دانند
عاشقان منتظر دیده دیدار شدند
بر پی بوی لبش سالکان خمار شدند
زین سبب از پی او خوش بسر دار شدند

[illegible]

[illegible]

چون ببازار حقیقت ز پی نقد وجود
یار همو جهانی سوی بازار شدند

سایه چون بر سر دیوار و جو افگند او
سالها نعره زنان در پس دیوار شدند

چون بلبش روح فزا گشت ز شمس الدین یا
جملگی طالب آن عارض و رخسار شدند

رمل مثمن مخبون مقصور

عید بگذشت و همه خلق پی کار شدند
زیرکان از پی سرمایه ببازار شدند

سفها سوی مجالس گرو فرج و گلو
فقها سوی مدارس پی تکرار شدند

عاشقان را همگی پیشه و بازار توئی
عاشقان از جز بازار تو بیزار شدند

همه از سلسلهٔ عشق تو دیوانه شدند
همه از نرگس مخمور تو خمار شدند

اهل دینار کجا است دیدار کجا
گرچه دینار بشد لائق دیدار شدند

صدقات شه ما حصهٔ درویشان نیست
عاشقان حصه بر آن رخ و رخسار شدند

دست و پاشان تو شکستی چو نه پا ماند و نه دست
پر گشادند و همه جعفر طیار شدند

ما چو خورشید پرستان همه صحرا گیریم
سایه جویان چو زنان در پس دیوار شدند

هر که در سایهٔ خالق برود زنده شود
ورنه ز آسیب اجل چون همه مردار شدند

جان چکار آید اگر پیش تو قربان نشود
جان کنون شد که چو منصور سوی دار شدند

همه سوگند بخورده که دگر دم نزنند
مست گشتند صبوحی سوی گفتار شدند

شمس تبریز توئی راه نمای ره حق
همه تنها ز بیان تو باقرار شدند

رمل مثمن مخبون مقصور

عاشقانه دل و جان از رخ دلدار دهید
بعد از آن گرو می سرود ستار دهید

مست گردید از آن می که خمارش نبود
بعد از آن خرقه و تسبیح بزنار دهید

هر که انکار کند معرفت بی مثلش
زود او را بفریبید و بخمار دهید

می عشقش همه را مست کند آخر کار
یک زمان جان بسپارید و باسرار دهید

نط۱ مدارید خبر از خورشید
دیده را بکف آرید و بدیدار دهید

چند محبوس بگلزار جهان مانده ابد
مرغ جان را بنوازید و بگلزار دهید

دل چو آئینه اگر زنگ بگیرد زغمش
بنمائید جلالیش و بدیدار دهید

شمس تبریز به بینید حضورش بهید
بعد از آنش دل و جان از پی ایثار دهید

رمل مثمن مخبون مقصور

عاشقان بر درت از اشک چو باران زنند
خوش بهر قطره دو صد گوهر جان آن دارند

همه از کار ازین روی معطل شده اند
چو ازان سو نگری موی بمو در کارند

گرچه بیدست و دهانند ز ختان چمن
لیک هر سبزه فرازنده و روزی خوارند

نورها شان همه اندر شده بیحد و قیاس
چون برآید مه نو جمله تو لب پارند

صد هزارند ولیکن همه یک نور شوند
شمعها یک صفتند ار بعدد بسیارند

چشمها شان همه وا مانده در بحر محیط
لب فرو بسته ازان موج که در سر دارند

ای بسا جان سلیمان نهان همچو پری
که بلشکرگهشان مور نمی آزارند

هست اندیشهٔ دل واقف ازین جا سوی
که بگوئید همه اسرار گرش بگذارند

بی کلیدست که چون حلقه نط۲
ورنه هر جزو ازان نقده گل انبارند

این بدن تخت شه و چار طبایع پاش
تاجداران فلک تخت تو بگذارند

شمس تبریز اگر تاج بقامی بخشند
دل و جان را تو بشارت ده اگر بیدارند

رمل مثمن مخبون مقصور

عشرتی هست درین گوشه غنیمت دارید
دولتی هست حریفان سر دولت خارید

چون شکر یکدل و آمیخته آن شیر شوید
که ظریفید و لطیفید و نکو مقدارید

دانه چیدن نه مروت بود آخر نکنید
که امیران دو صد خرمن و صد انبارید

با چنین لاله رخان مهر چرا نفزائید
در چنین معصرهٔ غوره چرا افشارید

زانکه دیدید بسی جان حیاتش نبود
شه خوبان مرا ازچه چنین پندارید

چون ح نط۳ تنانید چو زاده وطنید
چون سر قلب ندانید کزان بار آرید

مخبر مصرید چو یوسف بله تعبیر کنید
چون لب نوش وفا جمله شکر مکارید

ملکانید و ملک زاده ز آغاز سرشت
گرچه امروز گدایانه چنین میزارید

ساقیان باده بکف گوش شما می جنبید
گرد خمخانه برآئید اگر خمارید

همه صیاد و هنر گشته پی بی عیبی
همه عیبید چو در مجلس جان هشیارید

شمس تبریز درآمد بعیان عذر نماند
دیدهٔ روح طلب را ز خوشش بسپارید

دست در دامن او همچون گل و ریحانش زنید
نه که پرورده و بسرشتهٔ آن گلزارید

نط۱ [illegible]

نط۲ [illegible]

نط۳ [illegible]

چون صلاح دل و دین روح بما باز دهد
نور شمس الحق تبریز به بینید بچشم
سخطهٔ قصه کنان قصهٔ تبریز کنید
هندوی شب سر زلفین تبریز بهوس
ای بسا شب که ز نور مه او روز شود
شمس تبریز که خورشید یکی ذرهٔ اوست
ما نه زان محتشمانیم که ساغر گیرند
چون مه از روزن هر خانه که اندر تابیم
آنکه زین جرعه کشد جمله جهانش نکشد
در فرو بند و بده باده که آن وقت رسید
آب مائیم بهر جا که بگردد چرخی
ز اختر آفات و ز تربیع و نحوست برهند
خمش ای عقل عطارد که درین حلقهٔ عشق
میرسد یوسف مصری همه اقرار دهید
جمع رندان و حریفان همه یکرنگ شدیم
اول این سوختگان الی القدح دریابید
هر چه جنس ست بر این آتش عشاق نهید
آتش عشق و جنون چون نزند بر موسی
می‌نفروشیست سیه کار همه عور شدیم
طالب جام صفا جامه چرا میخواهید
تا به بینید پس پرده یکی خورشیدی
واقف سر مدرسهٔ عشق گشود
اندرین صورت و آن صورت ابس فکرت تیز
فکر محدود دران جامع دفاتر پیچید
این از انست که بطوی بنیان لا یتحکم

آنکهی خویش بدانید کزان اسرارید
شمس تبریز چو دیدید اگر اهل دلید

رمل مثمن مخبون مقصور

سخطهٔ قصه آن غمزهٔ خونریز کنید
در فراق لب چون شکرا تلخ شدیم
زلف او گر بفتانند عبیر بیز کنید
بن زبان کن صفت آن لب غلطا کند شود
گر چه مه در طلبش شیوهٔ شبخیز کنید
وقت شمشیر بود و اسطها برگیرند

رمل مثمن مخبون مقصور

ورنه زان مفلسکان که بلا غر گیرند
ما ازان سوختگانیم که از لذت سوز
از ضیا شب صفتان جمله ره در گیرند
ناامیدان کین فلک ساغر ایشان شکست
مگر او را به کلیم از برما برگیرند
هر که او گرم شد اینجا نشود غره کس
زردرویان ترا که می احمر گیرند
بیکی دست می خالص ایمان نوشند
عود مائیم بهر سو که مجمر گیرند
پس این پردهٔ ازرق صنمی مه روست
مگر او را سحری گوشهٔ چادر گیرند
تو درائی دو دلی و دل صاف آنها راست

رمل مثمن مخبون مقصور

میخر آمد چه دو صد تنگ شکر بار دهید
جان بعشقش بسپارید همه زنده شوید
گرو بها بستانید و بیا زار دهید
تا که از کفر و ز ایمان بنماند اثری
و آخر الامر بدان خواجه بشارت دهید
در کمین ست خرد می نگر دار چپ و راست
هر چه نقد ست بسر فتنهٔ اسرار دهید
کار و بار از سر مستی و خرابی ببرید
سر و دستار بیک رشتهٔ دستار دهید
خانه‌ها را بگذارید و دران حلقه روید
پیرهن نیست کسی را اگر ازار دهید
حاش لله که تبن جامه طمع کرده بود
چونکه بر دست تن و جامه باتیار دهید
عنکبوتیست ز شهوت که ترا پرده کشید

رمل مثمن مخبون مقصور

فرقتی مشکل چون عاشق و معشوق نبود
خبر قیاس و رهان هست طرق لیک نبست
از پی بحث تفکر ید بیضا بنمود
فرق گفتند بسی جامع شان راه ببست
آنچه محدود بد آن محو شد از نامحدود
محو سکر ست پس محو بود صحو یقین
زانکه اثبات چنین نکته بود نفی وجود
این سخن فرع وجود ست و حیا بیست نفی

شاد گردید که شاد از نظر غفارید
اگر از دیدهٔ تحقیق و عیان بیدارید
زان شکرهای خدایانه شکر ریز کنید
چون سنان نظر از دولت او تیز کنید
صرف آرید نخواهیم که آمیز کنید
ذره را شمس بگوئید و پرهیز کنید
آب حیوان بهلند و پی آذر گیرند
چون به بینند رخ ما طرب از سر گیرند
اگرش سر دم راجان همه در زر گیرند
بدگر دست سبک پرچم کافر گیرند
کز نظرهاش کواکب همه زیور گیرند
که دل خود بهلند و دل دلبر گیرند
حلقهٔ زهره و شان را همه تسخر گیرند
و زپی صدقه ازان رنگ بگلزار دهید
یک قدح پر ز می عشق بکفار دهید
قدح زفت بآن پیرک طرار دهید
خویش را زود بیکبار بدین کار دهید
جامه‌ها را بفروشید و بخمار دهید
آن بهانه ست دل پاک بدلدار دهید
جامه و تن سر و زر جمله بیکبار دهید
شمس تبریز کز و دیده بدیدار دهید
برادلوالفقه داطبا و منجم مسدود
رو بجامع چو نهادند بسی فرق فزود
شمس عاقب بود ار چند بود ظل ممدود
کشف تا خبری بجانش نبود خبر مردود

[illegible]

نه زمردود گریزی نه زمقبول خلاص
ایمن یگانه نه دوگانه ست کز دوئی بری
عکس روح درافتاد درین نوع و ابد
پرزدن نوع دگر باشد اگر تیز پرد
هرکه پیوست بمهر تو زخود مهر برید
وانکه او در طلب وصل تو سعیی ننمود
هر کسی نقد خود آورد ز عشاق برت
بهوای تو شدم عقل و دل و دین برباد
با رقیبت سخنی دارم و تیرستم گفت
ط۲ در نظر راهروان میگذرد
عمر باقیست که چون سرو بپا ننشینند
طرف زلف از رخ اگر برفگنند نباید
برفگن برقع و جانبازی عاشق بنگر
آخر این درد مرا نوبت درمان برسید
دارم امید که روزی ز عنایات طبیب
دگر از بلبل شوریده نیاید نفسی
کار آشفته دلان گرچه پریشان حالیست
آنچه روی تو کند نور رخ خور نکند
هرکه بیند رخ تو جانب گلشن نرود
مالک الملک جهان سنجق عشاق افراشت
دل ویران که درو گنج هوای ابدیست
قیمت فهم نیست این نبود قیمت عشق
یارب ار صبر نیابد دل من ز آتش عشق
شمس دین عاشق صادق که جمال تو بدید
آنکه عکس رخ او راه ثریا بزند

سهل آنرا که نگنجد نه بجنبش و نه بسر رود
چون قعود آرد و آتش بکشد سوی مقام
بسلام و تشهد نرسد جان بشهود
نه بتحریمه درآید نه بتهلیله رود
نه مسلمان و نه ترسا و نه گبر و نه یهود
هله میگو که شمس پرزدن این مگس است
رقص نادر بودت بزبر چرخ کبود
شمس تبریز که ما را مددی چند از دست

بحر رمل مثمن مخبون محذوف تقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

یوسف یافته گم کرده بمقصد برسید
توئی آن مهر منیرم که جهان افروزی
دل من در برت امیدوست بسی ناله کشید
بس که چشمم بسر کوی تو خونابه فشاند
ای بسا پردهٔ عصمت که هوای تو درید
تا نشد خار غمت در دل عاشق محکم
سر ببرادوش ازین در که مرا از تو برید
شمس را بر درت از تیغ رسد بر تارک

رمل مثمن مخبون محذوف

نابدیم در بره چون عمر روان میگذرد
تا شدم از نظرش دور نمی یارم گفت
که درین دور چرا فتنه نهان میگذرد
از فروغ رخش ابنای زمان بیخبرند
کز جهان دیده برویت نگران میگذرد
بر درت شمس دل آشفته بجان آمده است

رمل مثمن مخبون محذوف

صحت درد مرا نوبت درمان برسید
سوز یعقوب ستمدیده بضایع نرود
گه بگوشش ز دلم ناله و افغان برسید
چون بنالم ز فراق تو عجب نبود اگر
دیر اگر ماند ولی زود بسامان برسید
به حریم دل از اغیار بپرداز ای شمس

رمل مثمن مخبون محذوف

هرکه واند لب تو قصهٔ ساغر نکند
چون رسد طرهٔ تو مشک دگر دم نزند
که کسی را هوس ملکت سنجر نکند
تاب آن حسن که در هفت فلک گنجا نیست
رخ عاشق ز چه رو همچو رخ زر نکند
من ندانم تو مگو آه چه باشد آن چیز
جز که گوهر صنما قیمت گوهر نکند
توبه کردم که نگویم من ازان توبه شکن
تا ابد قصه کند قصه مکرر نکند
گرچه با خاک برابر کند او قالب ما
بجز از وصل تو اندیشهٔ دیگر نکند
مفخر اهل زمان نور جهان شمس الدین

رمل مثمن مخبون محذوف

جان ازین قاعده نه جهد بقیام و بقعود
نه بتکبیره ببست و نه بتسلیمه گشود
پرزدن نیز نماند چو
دست ما گیر و بکوری شیطان عنود
دو جهان را بهبا داد و غمت را بخرید
منم آن ذره که مهر تو ام آورده پدید
شده بر سنگ سیه آب و ازو لاله دمید
گلی از گلبن وصل تو بدلخواه نچید
سهل باشد چو شود در نظر دوست شهید
چو الف در وسط راه روان میگذرد
کز غمش عمر گرانمایه چسان میگذرد
خوردهٔ عشق بر ابنای زمان میگذرد
باز یابش که دران واقعه هان میگذرد
آخر این نالهٔ دلسوز بجانان برسید
خبر یوسف گم گشته بکنعان برسید
آتش شوق مرا شعله بکیوان برسید
منتظر باش که تا رایت سلطان برسید
وانچه عشق تو کند شورش محشر نکند
چون برد بیتو تو عقل دگر سر نکند
جز که آهنگ دل خستهٔ لاغر نکند
که دلارام بیک غمزه میسر نکند
هرکه بیند شکنش توبهٔ دیگر نکند
خاک ما را بدو صد خاک برابر نکند
هرکه نوشید میش قصهٔ کوثر نکند
گره قافلهٔ عقل زند یا بزند

آنکه نقل و می او ورد ره صوفی نقد
رسدش گر بنظر کردن فردا بزنند
ظ۱ ولی دامن دل گیر که دل
خیمه امن و امان بر سر صحرا بزنند
عمری باید تا دیو ازو بگریزد
احمدی باید تا راه چلیپا بزنند
در هر آن کنج دلی که غم او متمکنست
نیمشب تابش خورشید بر آنجا بزنند
عارفا بهر سه نان عزت جان را مگذار
تا سنانت چو علی در صف هیجا بزنند
زین گذر کن که رسیده ست شهنشاه کرم
خیز تا جان تو بر عیش و تماشا بزنند
کف حاجت بگشا جام الهی بستان
تا شعاع می جان بر رخ و سیما بزنند
رخ و سیمای تو زان رونق و نوری گیرد
که کف شق قمر بر مه بالا بزنند
بر سرت بر ود عقل و هر مغز ترا
عقل بر مغز تو پا بر سر جوزا بزنند
ظ۲ دو گوش و بگریه از سخنم
ورنه در رخت تو هم آتش یغما بزنند
بگریز از من و از طالع شیر افگن من
کاختم کو کعبه بر آدم و حوا بزنند
هین خمش باش که نور تو چو پروانه ز
نور محسوس شود بر سر و بر پا بزنند

آه کان طوطی دل بی شکرستان چه کنند

رمل مثمن مخبون محذوف

آه کان بلبل جان بی گل و بستان چه کنند

آنکه از نقد وصال تو بیک جو نرسید
چو گه عرض بود بر سر میزان چه کنند
تا که هجر تو چو خاشاک بیک سوش افگند
چون بجویند ازو گوهر ایمان چه کنند
نقش گرمابه ز گرمابه چه لذت یابد
در تماشاگه جان صورت بیجان چه کنند
با بد و نیک بد و نیک مرا کاری نیست
دل تشنه لب من شب هجران چه کنند
دست و پا و پر و بال دل من منتظرند
تا که عشقش چه کند ظ۳ جز آن جان چه کنند
آنکه او دست ندارد چه برد روز نثار
وانکه او پای ندارد گه خیزان چه کنند
آنکه بر پردهٔ عشاق دلش زنگله نیست
پردهٔ زیر و عراقی و سپاهان چه کنند
آنکه از بادهٔ جان گوش سرش گرم نشد
سرد و افسرده میان صف مستان چه کنند
آنکه چون شیر بجست از صفت گرگی خویش
چشم آهو فگن یوسف کنعان چه کنند
گرچه فرعون بدر ویش مرصع ارد
او حدیث چو در موسی عمران چه کنند
آنکه او لقمهٔ حرص ست بطمع خامی
او دم عیسی یا حکمت لقمان چه کنند
بس کن و جمع شو و بیش پراگنده مگو
بیدل جمع دو سه حرف پریشان چه کنند

شمس تبریز تویی صبح تویی صبح شکرریز تویی

رمل مثمن مخبون محذوف

عاشق روز و شب قبله نهان چه کنند

از دلم صورت آن خوب ختن می نرود
چاشنی شکر او ز دهن مے نرود
با تو ار شور کنم هر نفسی عیب مگیر
گر برفت از دل تو از دل من می نرود
بوالحسن گفت حسن را که ازین خانه برو
بوالحسن نیز در افتاد و حسن می نرود
همه مرغان ز چمن هر طرفی می پرند
بلبل بیدل یکدم ز چمن می نرود
مرغ جان هر نفسی بال کشاید که پرد
وز امید نظر دوست ز تن می نرود
جان پروانهٔ مسکین که مقیم لگنست
تا نسوزد پر و بالش ز لگن می نرود
زن ار شوهر بپرد چون تو آسیب کند
مرد چون کوی تو بیند سوزان می نرود
جان ادیم و تو سهیلی و هوای تو یمن
از پی تربیت تو ز یمن مے نرود
چون خیال شکن زلف تو در دل دارم
آن شکسته دلم از عشق شکن می نرود
جان منصور چو در عشق تواش دار زدند
در رسن کرد سر خود ز رسن می نرود
رسن دوست چو در حلق دلم افتادست
لاجرم چنبر دل جز برسن می نرود
گر سبو نشکند آن آب سبو کی شکند
جان عاشق بسوی گور و کفن می نرود
حیله ها دانم و تلبیسک و کژبازیها
جان ز شرم تو بتلبیس و بفن می نرود
شمس تبریز که مهرش بمیان دل و جان
چون در افتاد بزودی ز بدنها می نرود

شمس دین چونکه تویی صورت احسن بیقین

رمل مثمن مخبون محذوف

دل من از نظر حسن حسن می نرود

تا ز امید لقای تو عطائی برسد
جان و هم ذره تو تا بقائی برسد
از کدورات جهان تا شود آسوده دلم
هیچ شک نیست که تعظیم شفائی برسد
چون ازین صحبت ناجنس خلاصی یابد
باز از آن صحبت دیرینه صفائی برسد
در مقام ملکوت از صفت ربانی
نزل تشریف تسلی ابائی برسد
این چه سرست که هر لحظه دلم میخواهد
که بهر نفس از غیب بلائی برسد
بر سر خوان تو از بهر طمع می آیم
تا بدرویش ز لطف تو صلائی برسد

ظ۱ چون پراگنده - من مصحح ظ۲ چشم بربند و - منه
ظ۳ باز - منه

این چه خوانست که دارد همه کس زین نصیب
طعمهٔ او همه شاه و گدائی برسد
خمش از گفتن بیهوده که این قافله باز
بو که از غیب دگر بانگ درائی برسد

رمل مثمن مخبون محذوف

سفرهٔ کهنه کجا در خور خوان تو بود
خرگس هم زکجا صاحب خوان تو بود
در زمانی که بگوئی هله هان تا چه کم است
گو زبانی که محابات بیان تو بود
گر سیه روی بود زنگی هندوی تو است
چه غمست از سیهی چونکه از آن تو بود
ببری در خم خویشش خوش و یکرنگ کنی
تا همه روح بود فر و نشان تو بود
ترس را سر ببر و گردن تعظیم بزن
در مقامی که عطاها و آمان تو بود
ما همه بر سر راهیم و جهان برگذر است
چشم روشن نفسی کان ز جهان تو بود
دل اگر بی ادبی کرد برین صبر مگیر
طمعش بد که درین جنگ عوان تو بود
سگ بهر سو که چخد نعره بگوئی تو زند
شیر گیریش که بود تا که زبان تو بود
هین صبوحست بده می که همه مخموریم
تا که جان یک نفسی مست زمان تو بود
در قدح و رنگ پری رود فرح بخش شود
گرگ چون دید سگ کهف شبان تو بود
همه خفتنده و مخمور چنین بیدارند
نظری کن سوی خمها که نهان تو بود
سر و پا مست شوی هرچه تو خواهی بشود
برسد چون نرسد چونکه رسان تو بود
هله درویش بخور زانکه قدح زفت رسید
سست معدن چه بود چونکه روان تو بود
هله امروز بنشستیم بعشرت تا شب
چه کم آید می و مطرب چو بیان تو بود
خاک بر سر همه را دامن این دولت گیر
چون برین خاک نشستی همه آن تو بود

رمل مثمن مخبون محذوف

می آ و خور همه او شو خمشش کوش مباش
مطلب که دو سه خرگوش کشان تو بود
گر تخیبی ز تواضع شکلی جان چه شود
ور نه کوبی بدرستی در هجران چه شود
ور بیاری و کریمی تسکی روز آری
از برای دل پر آتش یاران چه شود
ور دو دیده بتماشای تو روشن گردد
کوری دیدهٔ ناشسته شیطان چه شود
ور بگیرو ز نهاران وز نور و ز رخت
همه عالم گل و اشگوفه و ریحان چه شود
آب حیوان که نهفته است در آن تاریکی
پر شود شهر و کهستان بیابان چه شود
گر بپوشند به بیابان یکی خلعت تو
این غلامان ضعیفان تو سلطان چه شود
در سواره تو برانی سوی میدان آئی
تا شود گوشه هر سینه چو میدان چه شود
دلها هست پریشان تن تیره چون شمع
صاف اگر جمع شود تیره پریشان چه شود
بر از کم انانیم که مه با ما نیست
مهر ما گر برود ماه بمیزان چه شود
چون عزیز و خداوار بدمی جان بخشید
گر خر نفس شود لائق جولان چه شود
بر سر کوی غمت جان ما صومعه ایست
گر نباشد قدمش بر که لبنان چه شود
هین خمش باش و میندیش ازان خان خیور
جمع شو گر نشود حرف پریشان چه شود

رمل مثمن مخبون محذوف

ننگ عالم شدن از مهر تو ننگی نبود
با دل مرده دلان حاجت جنگی نبود
عشق شیرینی جانست همه چاشنی است
چاشنی و مزه را صورت و رنگی نبود
عشق شاخیست ز دریا که در آید در دل
جای دریا گهر و سینهٔ تنگی نبود
ساحل نفس رها کن تو بتک دریا رو
کاندرین بحر ترا خوف نهنگی نبود
صورت هر دو جهان جلوه ز آئینهٔ عشق
بنماید چو که بر آئنه زنگی نبود
کار روبه نبود عشق که هر روبه را
حملهٔ شیر نر و گیر پلنگی نبود
ره عشق شه تبریز یقین شمس الدین
کار هر بی سر و پا و خر لنگی نبود

رمل مثمن مخبون محذوف

وقت آن شد که ز خورشید ضیائی برسد
سوی زنگی شب از روم لوائی برسد
به برهنه شدهٔ عشق قبائی بدهند
ذره شکرخانهٔ آن دوست نوائی برسد
این همه کاسهٔ زرین ز بر خوان فلک
بهر آنست که یک روز صلائی برسد
بره و خوشهٔ گردون ز برای خورشست
تا ز خرمنگه آن ماه عطائی برسد
عاشقان را که خبر زین رزق غذای دگرست
کاسهٔ گدیهٔ ایشان بابائی برسد
تاجرانی که رسیدند ببازار جهان
کاله کاسد ایشان بهائی برسد
غلط پرستان که ستاره همه شب می شمرند
آخر این کهن ششش امید بجائی برسد
رو ترش کرده چو ابری که بباریده جفا
از وفا رست جفا هم بوفائی برسد
آنکه دانست یقین با در گلها خار است
همچو گل خندد و چون خار جفائی برسد

خضری گر و جان لاف زد از آب حیات
تا بگوش دل ما طال بقائی برسد
گر ز باران گل آلوده بر بدی نگذری
چون ز گل دور شدی آب صفائی برسد
دل خود زین دلان سرد کن و پاک بشو
دل خجسته شود چون به بقائی برسد
ناسزا گفتن از آن دو لب شیرین عجب است
ناسزا گفت که تا جان بسزائی برسد
یار چون سنگ دلان خانهٔ ما را بشکست
تا که هر خانه شکسته بسزائی برسد
دوش در خواب بدیدیم صلاح الدین را
گستر و سایهٔ دولت چو همائی برسد

رمل مثمن مخبون محذوف

وای آن دل که بدو از تو نشانی نرسد
مرده آن تن که بدو قطرهٔ جانی نرسد
سیه آن روز که بی نور جمالت گذرد
هیچ از مطبخ تو کاسهٔ خوانی نرسد
تیره صبحی که مرا از تو سلامی نبود
تلخ روزی که ز تو شهد بیانی نرسد
وای آن دل که ز عشق تو در آتش نرود
همچو زر خرج شود هیچ بکانی نرسد
شمع عشق چو بی درد بود سرد بود
خبر بگوش هوش خبر بزبانی نرسد
مریم دل نشود حامل انوار مسیح
تا امانت ز نهانی بنهانی نرسد
جان چه بیدار بود خواب نبیند هرگز
از جهان تا نرود دل بجهانی نرسد
نفحات مرگ زد آنرا که چو نان خشک تنست
از غم آنکه ورا تره بنانی نرسد
این همان جهد بکن تا ز زبان باز رهی
پیش از آن دم که زبانت بزبانی نرسد
هر حیاتی که ز نانست همان نان طلبد
آب حیوان بلب هر حیوانی نرسد
خمش این لطف که هر دم که بدرد و تانی
نخورد تا عوضش نوک سنانی نرسد
لیک آنها که غذاشان غم عشق شما هست
چه غم رزق بودشان که زمانی نرسد
شمس تبریز توئی شاهد جان همه حال
بی تو جان را بجهان امن و امانی نرسد

رمل مثمن مخبون محذوف

هست مستی که مرا جانب میخانه برد
جانب ساقی گلچهرهٔ دردانه برد
هست دستی که گشاده است مرا یارانه
از چنین صف نعالم سوی پیشانه برد
لعل آنست که بوسه گه او خاک بود
لعل آنست که سوی می و پیمانه برد
جان سپاریم و بدان باده جان لب بنهیم
پیشتر زانکه خرد مان سوی افسانه برد
شاخ شاخست دل از رنگ سر زلف خوشش
تا چرا بند چنان موی سر شانه برد

بحر رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر تقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

از می عشق تو مستیم خدا میداند
چه بگوییم چه هستیم خدا میداند
زاهدا طعنه مزن بر من آشفته مست
تو چه دانی ز چه مستیم خدا میداند
مستی و هستی ما نی ز می و جام می است
از چه مست و ز که مستیم خدا میداند
دیده گر جلوه گر حسن بتان آمده ما
دیده در حسن که بستیم خدا میداند
هر که او عشق ندارد بر ما مؤمن نیست
عاشق از روز الستیم خدا میداند
دیده بر هر چه گشادیم در حسن تو بود
دیده در غیر نه بستیم خدا میداند
منگر از دیدهٔ انکار سوی شمس که ما
شیشهٔ زرق شکستیم خدا میداند

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

ترک من چون گره از بند قبا بگشاید
از گشایش دلم از بند بلا بگشاید
دوش بگشاد ز رخ زلف برافروخت جهان
صبح طالع شود آندم که مرا بگشاید
مشکلی هست مرا با لبش از آب حیات
که بمنطق گره از مشکل ما بگشاید
چه عجب گر شود از گریه و آهم خرم
سبزه را خرمی از آب و هوا بگشاید
رفت عمرم و نشدم از لب او کام روا
آه اگر آید و آن لب بعطا بگشاید
دوش میگفت بلطفم که مگردی نومید
بر گدا هم دری از لطف خدا بگشاید
مرد را میل سوی شمس به نیکوئی هست
بنده باشد اگر در بصفا بگشاید

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

در دلم چون غمت ای سرو روان برخیزد
همچو سرو این تن بیدل ز جهان برخیزد
من گمانم تو عیان پیش تو من محو همه
چون عیان جلوه کند جمله گمان برخیزد
چون رسد سنجق تو بر ستمستان جهان
ظلم کوته شود و کوچ و قلان برخیزد
بر حصار فلک از خوبی تو حمله برد
از مقیمان فلک بانگ امان برخیزد
بگذر از باغ جهان یک سحر ای رشک بهار
تا ز گلزار و چمن رسم خزان برخیزد
پشت افلاک خمیده است ازین بار گران
از سبکروحی تو بار گران برخیزد
من چه ارزم تو ام بال و پرم ده بپران
خوش پرد تیر زمانی که کمان برخیزد

سگ ما بانگ زند تا که شبانه خیزد
هین خمش دل بنهایت چو رگ زیر زبان

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

ذره و مهر گسستیم خدا میداند
ستم عشق تو هر چند کشیدیم بجان
بر همانیم که بستیم خدا میداند
خاستیم از سر شادی و غم هر دو جهان
در دل بر همه بستیم خدا میداند
دیده پرخون و دل آتشکده جان بر کف

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

راز خود هیچ مگویش که روان میگوید
دست در دامن آن زن که درین راه خطر
آنکه از عشق نشانی بگمان میگوید
دم مبدم عشق که کارش همگی رسوائیست
انچه بیواسطهٔ کام و زبان میگوید
ذره نیست که آن لاف انا الحق نزند

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

در دو عالم نتوان گفت که او جان دارد
جان ندارد که ندارد غم جانان در دل
زانچه دردش همه سرمایهٔ درمان دارد
لب خندان نبود مومن صادق دل را
آنکه در راه علی پای چو سلمان دارد
آن علیے که بگرمای قیامت بینی
پادشاهیست که او ملک سلیمان دارد
یارب از دست علی ده همه را آب حیات
خادم روضهٔ سلطان خراسان دارد
شمس مسکین علی اوست که در راه علی

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

جان همی کاهد و در ظلمت تن میماند
هر دمی کو چو دلم لذت درد تو چشید
از ره ناطقه بر خلق همی افشاند
عرض حاجت بر او نیست طریق دل من
سر بسر ملک جهان را بجوی نستاند
لوح محفوظ دل شمس کتابیست مبین
همچنان باشد کز سمع و بصر بگریزد
زان خورد خون جگر عاشق از آن ریست
طوطیی دید کسی کو ز شکر بگریزد
پشه باشد که بهر باد مخالف بجهد
صد ره جنت بهلد سوی سقر بگریزد
چون قضا گفت فلانی بسفر خواهد مرد
سوی ملک ابد و تاج و کمر بگریزد
بس کن و صید مکن آنکه نیرزد بشکار

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

از سراپردهٔ اسرار خدا می آید
بوستان را کرمش خلعت نو می بخشد

ره نهفتست و همی گردد رگ از جیب و راست
آشکارا شود آن رگ چو زبان برخیزد
این مجابات مجیرست دران قطعه که گفت
بر سر کوی تو عقل از سر جان خیزد
دل بسودای تو بستیم خدا میداند
ز آرزویت نه نشستیم خدا میداند
با غم عشق تو عهدی که ببستیم نخست
با غمت خوش بنشستیم خدا میداند
با امیدی که گشاید ز وصال تو دری
روز و شب خبر تو بجستیم خدا میداند
دوش با شمس خیال تو بدلجوئی گفت
آرزومند تو هستیم خدا میداند
هر که احوال دل خود بزبان میگوید
تو از کعبهٔ مقصود نشان میگوید
ره نیابد بسر کوی یقین خبر یقین
انچه از عشق بیانش نتوان میگوید
نتوان گفت باغیار بگوش دل من
تو عنان بشنو از و گرچه نهان میگوید
پر شد آئینهٔ کونین ز خورشید رخش
شمس هر لحظه انا الشمس نشان میگوید
هر که دل در کرم و رحمت یزدان دارد
یا درین معرکه اندیشهٔ طوفان دارد
عاشقان درد و غم عشق بجان میطلبند
مومن آنست که او دیدهٔ گریان دارد
او کدامست که با آل نبی کرد وفا
حوض کوثر بلب چشمهٔ حیوان دارد
هر که او یافت نصیبی ز گدایان علی
زانکه حق و کرمش بحد و پایان دارد
مدتی شد که من خسته دلک محرومم
نطق برنده تر از خنجر بران دارد
هر که نی سر تو از لوح درون میخواند
از در خویش شه عشق تواش میراند
وانکه چون ذره بخورشید درخشان نرسید
خبر از درد تو دیگر نفسی نتواند
دل بغواصی از ان بحر درر می گیرد
زانکه او حال دلم به ز دلم میداند
آنکه پای ره او دارد و سودای غمش
که از و سر دو عالم همه بر میخواند
هر که زین حلقهٔ غم جای دگر بگریزد
شیر دل کی بود آن کو ز جگر بگریزد
دل چو طوطی بود و جور دلارام شکر
ذره شب باشد کز نور قمر بگریزد
هر سری را که قضا خیره و کالیوه کند
آنکس از بیم اجل سوی سفر بگریزد
وانکه واقف بود از مرگ سوم گر بگریخت
که خیال شب و شب هم ز سحر بگریزد
شمس تبریز چو دیدار نماید دل را
عقل چون دود ز عشقش نظر بگریزد
یارب این بوی که امروز بما می آید
خستگان را ز شفا خانه دوا می آید

غلط ورقتان سن صحیح

در نماز اند طلف و به تسبیح طیور
در رکوع است بنفشه که دوتا می آید
هرچه آمد سوی هستی ره هستی گم کرد
که ز مستی نشناسد که کجا می آید
از کی روح درین راه چو رو واپس کرد
اصل خود دید ز ارواح جدا می آید
رنگ او یافت از آن روی چنین خوش رنگست
بوی او یافت کز و بوی وفا می آید
مست گشت او از آن رو همگان مست وی اند
خوش لقا گشت کزان ماه لقا می آید
نی بگویم ز ملولی کسی غم نه خورم
کز شکر رشک برد زانچه چرا می آید
زان یریست که با شهریاران و کرست
زان کریمست که از کنج عطا می آید
آنکه سرمست نباشد برمد از مردم
تا نگویند ازو بوی صبا می آید
بس کن ای دوست ز سنبوسه چه بسیار خوری
که ز سنبوسه ترا بوی کبابی آید

رمل مثمن مخبون مقطوع ابتر

یارب این بوی خوش از روضه جان می آید
یا نسیمیست کزان سوی جهان می آید
یارب این آب حیات از چه طرف میجوشد
یارب آن نور صفا از چه مکان می آید
عجب این غلغله از جوق فلک می خیزد
عجب این قهقهه از حور جنان می آید
چه سماعیست که جان رقص کنان میگردد
چه صفیریست که دل بال زنان می آید
چه عروسیست که در عرش فلک چون طبقیست
ماه با این طبق زر به نثار می آید
چه شکاریست که این تیر قضا پرانست
ورنه چنین نیست چرا بانگ کمان می آید
از حصار فلک این بانگ امان می خیزد
ورنه سوی بحر چنین موج کران می آید
مژده مژده همه عشاق بگویید درود
کانکه از دست بشد دست زنان می آید
بر رهید ازین عالم قحطی که درو
از برای دو سه نان زخم سنان می آید
چشم اقبال با قبال شما مخمورست
این چه لیلیست که از عین عیان می آید
خوشتر از جان چه بود گر برود باک مدار
غم رفتن چه خوری چون به ازان می آید
هر کسی در عجبی و عجب من اینست
گو نگنجد به بیان چون به بیان می آید
بس کنم گرچه که رمزیست بیانش نکنم
خود بیان را چه کنی جان بیان می آید
هر دم از طلعت شمس الحق تبریز مرا
صد هزاران فرح و امن و امان می آید

بحر رمل مسدس مقصور تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

اندک اندک جمع مستان میرسند
اندک اندک می پرستان میرسند
دلنوازان نازنازان در رهند
گلعذاران از گلستان میرسند
اندک اندک زین جهان هست و نیست
نیستان رفتند و هستان میرسند
جمله دامن های پر زر همچو کان
از برای تنگدستان میرسند
لاغران خسته از مرعای عشق
فربهان و تندرستان میرسند
جان پاکان چون شعاع آفتاب
از چنان بالا بپستان میرسند
خرم آن باغی که بهر مریمان
میوه های نورستان میرسند
سرخوش کردم که آمد خوان غیب
نک تبان با آبدستان میرسند
اصل شان لطفست هم واگشت لطف
هم ز بستان سوی بستان میرسند

رمل مسدس مقصور

ای خدا از عاشقان خشنود باد
عاشقان را عاقبت محمود باد
عاشقان را از جلالت عید باد
جان شان در آتشت چون عود باد
دست کردی دلبرا در خون ما
جان ما زین دست خون آلود باد
مه کم آید مدتی در راه عشق
این کمی عشق جمله سود باد
دیگران از مرگ مهلت خواستند
عاشقان گویند نی نی زود باد
هر که گوید که خلاصم ده ز عشق
این دعا بر آسمان مردود باد
آسمان از دود عاشق ساختند
آفرین بر صاحب این دود باد
هر که شد از جان غلام شمس دین
تا قیامت طالعش مسعود باد
شمس تبریزی نوای عشق زد
آفرین بر چنگ و تار و عود باد

رمل مسدس مقصور

بوی یار مهربان آمد پدید
نور سلطان عیان آمد پدید
یوسف مصری بر یعقوب رفت
نغمه ها از عرشیان آمد پدید
چون محمد را شفیع خلق کرد
جبرئیل اندر میان آمد پدید
صدق بوبکر و عبادات عمر
از نهاد سنیان آمد پدید
بشر حافی را جنید اکرام کرد
بایزید از عین جان آمد پدید

حاجیان در راه کعبه میدوند
کعبهٔ روحانیان آمد پدید
شمس تبریزی که عید اکبرست
درمیان عاشقان آمد پدید

رمل مسدس مقصور

بار دیگر ماه ما هنباز کرد
اندک اندک خوی ازما بازکرد
مکرهای دشمنان در گوش کرد
چشم خود بر یار دیگر باز کرد
هردم از جورش دل آرد نو خبر
غم دل ترسنده را غماز کرد
روترش کردن برما پیشه ساخت
یک بهانه جست و دست انکاز کرد
ای دریغا راز ما با همدگر
کو دگر کس را چنین همراز کرد
ای دل از سر صبر را آغاز کن
زانکه دلبر جور را آغاز کرد
عقل گوید کاین بد اندیشی مکن
او ازان ماست برما ناز کرد
میدهد چون مه صلاح الدین ضیا
کار مجنون را زهرهٔ جان ساز کرد

رمل مسدس مقصور

باز شیری با شکر آمیختند
عاشقان با همدگر آمیختند
روز و شب را از میان برداشتند
آفتابی با قمر آمیختند
رنگ معشوقان و رنگ عاشقان
جمله همچون سیم و زر آمیختند
چون بهار سرمدی حق رسید
شاخ خشک و شاخ تر آمیختند
رافضی انگشت در دندان گرفت
هم علیؓ و هم عمرؓ آمیختند
بر یکی تخت اند این دم هردو شاه
بلکه خود در یک کمر آمیختند
هر شرابی کز کف ساقی خوری
جمله با قند و شکر آمیختند
خیر و شر و خشک و تر زان هست شد
کز طبیعت خیر و شر آمیختند
نفس کل و هرچه زاد از نفس کل
همچو طفلان با پدر آمیختند
هم شب قدر آشکارا شد چو عید
هم فرشته با بشر آمیختند
هم زبان همدگر آموختند
بی نفور این دو نفر آمیختند
من دهان بستم تو باقی را بدان
کاین نظر با آن نظر آمیختند
بهر نور شمس تبریزی تمم
شمع وارش با شرر آمیختند

رمل مسدس مقصور

برنشین ای عزم و بنشین ای امید
کز رسولانش پیاپی شد نوید
دود و بوئی میرسد از عرش غیب
ای نهانان سوی بوی آن آیید
هر غفلت کور و نهان میکند
دود و بویش میکند آنرا پدید
باز گردون سوی ما دون آمدیم
باز ما را سوی گردون برکشید
همچو مریم سوی خرما بن رویم
زانکه خرمائی ندارد شاخ بید
بس کن و از حرف در معنی گریز
چند معنی را ز حرفی میمزید
این مزیدین طفل بی دندان کنند
گر شما مردید نان را خود گزید

رمل مسدس مقصور

تا ندای عشق را در داده اند
عالمی در جست و جو افتاده اند
عاشقان مستان جام حضرت اند
تا نه پنداری که مست از باده اند
عشقبازی کار جانبازان بود
عشق را در هر دلی بنهاده اند
عاشقانت هر شبی تا صبحدم
بر یکی پا تا بروز استاده اند
عاشقان در دوستی چون یکدلند
لاجرم از هر دو کون آزاده اند
باب دولت چونکه می بندد فلک
خود بروی دوستان بگشاده اند
عاشق و معشوق هردو یک دل اند
سر دلها هیچ جا نگشاده اند
شمس تبریزی تو دانی سر عشق
کز برای دوستان جان داده اند

رمل مسدس مقصور

چون مرا جمعی خریدار آمدند
کهنه دوزان جمله در کار آمدند
از ستیزه ریش را صابون زنند
وز حسد نا شسته رخسار آمدند
همچو نغزان روز جلوه میکنند
همچو خیزان شب تبکار آمدند
شکر کز آواز من این خفتگان
خواب را هشتند و بیدار آمدند
کاش بیداری برای حق بدی
اینکه بهر سیم و زر زار آمدند
چون شود بیدار ازایشان سرخر
چون بزردی همچو دینار آمدند
خلق را پس چون رهانند از حسد
کز حسد این قوم بیمار آمدند

رمل

دردل خلق اند چون دیده مقیم
تا نه گردے ریش گاو مردمی
غم مخور ای میر عالم زین گروه
خنبهای لایزالی جوش باد
تیر چشمان صفا را تا ابد
دوش گفتم ساقیش را هوش دار
عقل کل کو راز پوشاند همی
وصف حسنش در زبان می نایدم
شمس تبریز ارچه پشتش سوی ماست
دولت عشاق او پاینده باد
بوستان عاشقان سرسبز باد
تا ابد پستان جان پر شیر باد
ما اگر خشک و نزار و لاغریم
ما اگر بیدست و پای و عاجزیم
شمس تبریزی خرامان در چمن
در دو عالم کار ما مسعود باد
در سرای مجلس آزادگان
شمس تبریزیست مولانای روم
ساقیان سرمست در کار آمدند
بلبلان مست و مستان الست
یک ندا آمد عجب از کوی دل
شمس تبریزیست مهر و ماه جان
عارفان از خویش بخویش آمدند
شهر شد پر لولیان عقل دزد
هرکه بتواند نگهدارد خرد

آن شهان کز مهر دیدار آمدند
همچو هفت استاره یک نور آمدند
سربسر خود ریش و دستار آمدند
اهل دل خورشید و اهل گل غبار
کاهل دل را بخش و دلدار آمدند
شمس تبریزی تویی خورشید حق

رمل مسدس مقصور

حلقه های عشق تو در گوش باد
ای خدا از ساقیان بزم غیب
ساقیش گفتا مرا بیهوش باد
هر سحر همچون سحرگه بی حجاب
مست باد و زار و بی روپوش باد
زلف او دل می رباید صد هزار
صد جهان رحمت بران بروش باد
جان عاشق را بشیوه قند داد
صد هزاران آفرین بر روش باد
دوش نزد شمس تبریزی شدم

رمل مسدس مقصور

آفتاب عاشقان تابنده باد
بلبل دل تا ابد سرمست باد
مادر دولت طرب زاینده باد
تا قیامت ساقی باقی عشق
بر سر ما فضل او بارنده باد
ما اگر مست و ضعیفیم و نحیف
رحمت او کار ما سازنده باد
چشم بگشا هین و روی ما ببین

رمل مسدس مقصور

قاصدان عشق را مقصود باد
هرکه را در دل هوای یار نیست
بوی مشک و عنبر و هم عود باد
عاشقان را سال و ماه و روز و شب

رمل مسدس مقصور

مطربان در کوی خمار آمدند
حلقه حلقه عاشقان و بیدلان
بر امید گل به گلزار آمدند
هین که مخموران بین جوق جوق
بیدل و بے پا بیکبار آمدند
از خوشی بوی او در کوی او
عاشقان چون ذره کردار آمدند
بی محابا باده تو ای ساقی مدام
زاهدان در کار هشیار آمدند
ساقیا تو جمله را یکرنگ کن

رمل مسدس مقصور

من ندانستم مرا باری ببرد
گرد من میگشت یک لولی برنگ

همچو پنج انگشت یک کار آمدند
اهل دل گل اهل گل خار آمدند
مهر و ماهست چاکر و یار آمدند
باده نوشان ازل را نوش باد
در دو عالم بانگ نوشانوش باد
آفتاب حسن در آغوش باد
دل چه باشد جان فدای هوش باد
لطف های ایزدی بر جوش باد
ای همه شبهای ما چون دوش باد
نه فلک مر عاشقان را بنده باد
طوطی جان هم شکرخاینده باد
جام بر کف سوی ما آینده باد
صاحب الایدی المتین دارنده باد
عاشقان را چشم بگشاینده باد
کاینچنین دولت ترا پاینده باد
اینجهان و آن جهان مردود باد
جان ز تن در عشق خون آلود باد
جمله عالم عاشقان را سود باد
بر امید بوی دلدار آمدند
بر در ساقی بزنهار آمدند
بیخود و بی کفش و دستار آمدند
هین که جانها مست اسرار آمدند
باده ده گر یار و اغیار آمدند
هم بدزدد هم بخواهد دست مزد
همچنینم گرد کلی کرد و مرد

کرد لولی دست خود در خون من
خون من در دست آن لولی فسرد
تا که میشد خون من انگوردار
سالها انگور دل را میفشرد
گرد دیدم کو کند دزدی ولی
دزد ما را بین که او دزدید گرد
که گمان دارد که شه دزدی کند
خاصه شه صوفی شد آمد مو سترد
دزد خونین بین که هر کس را که کشت
خضر و الیاسی شد و هرگز نمرد
رخت برد و تخت داد انگه چه تخت
سیم برد و دامن پر زر شمرد
دردها و دردها را صاف کرد
پیش او آرید هر جا هست درد
این جهان چشمیست و او چون مردمک
تنگ می آید جهان زین مرد خرد
باز رشک حق دهانم قفل کرد
شد کلید عقل را جائی سپرد

رمل مسدس مقصور

شاه ما زندانیان را یاد کرد
بستگان جهل را آزاد کرد
زرد رویان گنه را رنگ داد
خار را گل داد و گل را شاد کرد
گرچه یک بغداد ویران کرده شد
صد طرف بغدادها بنیاد کرد
ابلهان گفتند شهر داد رفت
عاشقان گفتند و الله داد کرد
ای بسا جان که برآمد خوش ز عشق
وز پی نامحرمان فریاد کرد
آن قفس گر این قفس ها را شکست
مردمان گویند مردم زاد کرد
بر هوا رقصان بود شقه علم
رقص بر شقه است آن نی باد کرد
این غزل باقیست از یادم برفت
زان که جان از لطف باقی یاد کرد
شمس تبریزی برآمد همچو ماه
طلعتش تبریز دل بغداد کرد

رمل مسدس مقصور

شب شد و هنگام خلوتگاه شد
قبلهٔ عشاق روی ماه شد
مه پرستان ماه خندیدن گرفت
شب روان خیزید وقت راه شد
خواب آمد ما و منها لا شدند
وقت آن بیخواب الا الله شد
مغزها آمیخته با کاه تن
تن بخفت و دانها بیگاه شد
هندوان خرگاه تن را رو فتند
ترک خلوت دید و در خرگاه شد
گفتگوهای جهان را آب برد
وقت گفتن های شاهنشاه شد
شمس تبریزی چو آمد در میان
اهل معنی را سخن کوتاه شد

رمل مسدس مقصور

عشق اکنون مهربانی میکند
جان جان امروز جانی میکند
در شعاع آفتاب معرفت
ذره ذره غیب دانی میکند
کیمیائی کیمیا سازست عشق
خاک را گنج معانی میکند
گاه درها میکشاید بر فلک
گه خرد را نردبانی میکند
گه چو صهبا بزم شادی می نهد
گه چو دریا درفشانی میکند
گه چو روح الله طبیبی می شود
گه خلیلاش میزبانی میکند
اعتمادی دارد او بر عشق دوست
که سماع لن ترانی میکند
اندرین طوفان که خونست آب او
لطف خود را نوح ثانی میکند
بانگ انا نستعین ما شنید
لطف داد و مستعانی میکند
چون قرین شد عشق او بر جانها
مو بمو صاحب قرانی میکند
ارمغانهای غریب آورده است
قسمت آن ارمغانی میکند
هر که می بندد ره عشاق را
جاهلی و قلتبانی میکند
سرنگون اندر رود در پای شتر
هر که چون لنگه گرانی میکند
هر کسی را حصهٔ داد ای عجب
خار با گل همعنانی میکند
تا چه می خوردست امشب شمس دین
کاین همه شیرین زبانی میکند
شمس تبریزی دوام روزگار
اقتضای بی زبانی میکند
قد و بالائی که عشقش برفراشت
برگذشت آن قد از عرش مجید
نی خمش کن عالم السر حاضر است
نحن اقرب گفت من حبل الورید
شمس تبریز آن امیر جان و دل
هر که نبود در رهت نبود رشید

رمل مسدس مقصور

موشکی صندوق را سوراخ کرد
خواب گربه موش را گستاخ کرد

اندر آتش افگنیم آن موش را
همچنان کان مردک طباخ کرد
گربه را و موش را آتش زنیم
ور تنوری کاتشش صد ساخ کرد

رمل مسدس مقصور

نه فلک مر عاشقان را بنده باد
دولت این عاشقان پاینده باد
بوستان عاشقان سرسبز باد
آفتاب عاشقان تابنده باد
تا قیامت ساقی باقی عشق
جام بر کف سوی ما آینده باد
بلبل دل تا ابد سرمست باد
طوطی جان هم شکرخاینده باد
تا ابد پستان جان پر شیر باد
مادر دولت طرب زاینده باد
شیوهٔ عاشق فریبی های یار
کم مباد و هر دم افزاینده باد
از پی لعلش گهربارست چشم
این گهر را لعلش استاینده باد
دل ز ما بربود حسن دلربا
چابک و صیاد و ربانیده باد
مرغ جانم گر بپرد سوی عشق
پر و بال مرغ جان برکنده باد
عشق گریان بیند و خندان شود
این جهان از خنده اش پرخنده باد
سنگها از شرم لعلش آب شد
شرمها از شرم او شرمنده باد

بحر رمل مسدس محذوف تقطیعه فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

من چو موشم میوهٔ نطق مرا
می بیالاید که بالاینده باد
آن شکرپاسخ نباتم میدهد
آنکه کشتستم حیاتم میدهد
آنکه در دریای خونم غرقه کرد
یونس وقتم نجاتم میدهد
در صفای او صفاتم نیست شد
هم صفا و هم صفاتم میدهد
رخت را برد و مرا درویش کرد
نک ز تابوتش زکاتم میدهد
اسپ من بستد پیاده ماندهام
در دو رخ آن شاه ماتم میدهد
کوه طور از شاه آتش پاره شد
من کم از کاهم ثباتم میدهد
ماه عید و روزه و صلاش خواستم
از شب هجران براتم میدهد
چون درون آتشش جهت نبد که عشق
زان جهت بی این جهاتم میدهد
هین خمش بی آنکه آرم در عمل
حمد و صوم و صلوتم میدهد
شمس تبریزی صفات لایزال
پرتوی از عین ذاتم میدهد

رمل مسدس محذوف

باز بر ملک فنا خواهیم زد
در فنا لات بقا خواهیم زد
زین مکان خواهیم روزی بر پرید
خیمه بر بام سما خواهیم زد
بر سر خوان کمال لم یزل
اهل عالم را صلا خواهیم زد
از پی آن آشنا در بحر عشق
تا ابد این دست و پا خواهیم زد
خیمهٔ هستی ز شهر نیستی
در حریم کبریا خواهیم زد
با صف منصور حزب الله با
بر صف نفس و هوا خواهیم زد
چون عزیز مصر سبحانی شویم
بانگ بر شاه و گدا خواهیم زد

رمل مسدس محذوف

شمس اگر یکبار از آن سهوها که داشت
بر مس او کیمیا خواهیم زد
خنده از لطفت حکایت میکند
ناله از قهرت شکایت میکند
آن یکی را قهر نومیدی دهد
پاس کلی را رعایت میکند
عاقلی را لطفت بفریبد چنانکه
قهر نندیشد جنایت میکند
این دو پیغام مخالف در جهان
از یکی دلبر روایت میکند
عشق مانند شفیعی مشفقی
این دو گمره را حمایت میکند
شکرها داریم زین عشق ای خدا
لطفهای بی نهایت میکند
هرچه ما در شکر تقصیری کنیم
عشق کفران را کفایت میکند
کوثرست این عشق یا آب حیات
عمر را حد و غایت میکند
در میان مجرم و حق چون رسول
بس وداد و بس سعایت میکند
بس کن آیت آیت این از بر مخوان
عشق خود تفسیر آیت میکند

رمل مسدس محذوف

خلق می جنبند ما را روز شد
روز را جان بخش جانا روز شد
چند شب گشتیم ما دیوانه وار
در غم و شادی تو تا روز شد
در جهان بس شهرها کانجا شبست
اندرین ساعت که اینجا روز شد

در شب غفلت جهانی خفته اند
ز آفتاب عشق ما تا روز شد
هر که عاشق نیست او را روز نیست
هر که را عشق ست و سودا روز شد
صبح را در کنج این خانه مجوی
رو ببالا کن که بالا روز شد
بر تو گر خارست بر ما گل شگفت
بر تو گر شامست بر ما روز شد
گر تو از طفلی ز روز آگه نهٔ
خیز بابا جان بابا روز شد
روز را منکر مشو لالا مگو
چند لالا جان لالا روز شد
آفتاب آمد و انشق القمر
بشنو این فرمان اعلی روز شد
پاسبانا بس دگر چوبک مزن
پاسبان و حارس ما روز شد

رمل مسدس محذوف

ساقیا بشتاب کاکنون روز شد
این بهانه ترک کن چون روز شد
جام پر کن از شراب همچو خون
چند ریزد عشق تو خون روز شد
مطربا تو روے بر رویم بنه
چند بینم روی هر دون روز شد
ساقی مه رو بگردان جام می
بنگر آخر سوی گردون روز شد
ساقیا ما را بی افیون مده
شب بسی داده است افیون روز شد
تا رود غم همچو قارون در زمین
زان می چون گنج قارون روز شد
چنگ چون موسی بنالد صد زبان
نی بخاموشی چو هارون روز شد
ای چراغ روزه شب آخر مرا
آنچه گفتی دوش همچون روز شد
ساقیا از خواب تاکی تو ببین
گر ز درون خانه بیرون روز شد
گرچه اندر چشم لیلی خود شب است
لیکن اندر چشم مجنون روز شد
نوح تبریزا آخر این رخت سرا
در فکن در فلک مشحون روز شد

رمل مسدس محذوف

صاف جان ها سوی گردون میرود
درد جان ها سوی هامون میرود
چشم دل بگشا و در جان ها نگر
چون بیامد چون بشد چون میرود
جامه برکش چون که در راهی روی
که همه ره خاک ما خون میرود
لاله خون آلوده می روید ز خاک
دل سیه با روی گلگون میرود
جان چو شد در زیر خاکم جا کنید
جسم در خانه چو خاتون میرود
زانکه آن جان دون شد و خیری نخواست
وآن دگر جان سوی نادون میرود
جان عرشی سوی عیسی میرود
جان فرعونی بقارون میرود
سوی آن جان جهان پر میزنند
که لطیف و پاک و موزون میرود
سیل هر سوئی که باشد میرود
عاقبت یکسر به جیحون میرود
درد سوی درد راجع می شود
صاف سوی صاف صافون میرود
شمس تبریزا گذشت از جانجان
لاجرم هر لحظه افزون میرود

رمل مسدس محذوف

عمر ما بی وی نفسها میرود
در جهان جان و دلها میرود
سوی معراج بقا در ارتقا
هر دم از پستی به بالا میرود
همچو طوطی بی قفس در باغ جان
خوب گفتار و شکرخا میرود
بی زمین و آسمان اندر جهان
با فلک فوق ثریا میرود
در بهشت عدن با حوران بهم
از تماشا در تماشا میرود
جمله زین سودای عمر نقد ما
اندرین مستی و سودا میرود
مجلس عیش و شراب و نقل ما
با نگار ماه سیما میرود
جمله اندر حبس جان اینجا مقیم
جان ما آنجای بیجا میرود
لا تماند او را که از هستی برست
بی حجاب لا در الا میرود
پای ما را سوخت آتش های عشق
جان ما در عشق بی پا میرود
جان علوی سوی علیین رود
جان سفلی سوی ادنی میرود
پیر ازان آبی درین خم و سبو
خاطرت هر سو کجا ها میرود
گنج در جانست و جانت گنج گنج
سوی هر اقلیم جویا میرود
هر که او بینا نه شد اینجا یقین
آخر آنجا بیشک اعمی میرود
پند را بگذار امشب چون بهم
با محمد سر اسری میرود
عقل ما را چونکه ساقی حق بود
لاجرم سرمست و شیدا میرود
هین بزن دستی که آن شاهد رسید
هان بکن رقصی که اعلی میرود

اندرین خانه رسد مقصود ازو
چون ازین در جمع غوغا میرود
بعد ازین تنها بخواهد گشت باز
زانکه چون خورشید تنها میرود
چونکه بی پرده نمود او روی را
بعد ازین در نیک و بدها میرود
در وفا و در جفا جز او مبین
اوست تنها و بهرجا میرود
این خمش کن چند ازین نظم سخن
گر همه نظم تو غرا میرود
از همه فرد آی و بشنو این سخن
عمر بر امید فردا میرود

رمل مسدس محذوف

عمر بر امید فردا میرود
غافلانه سوی غوغا میرود
روزگار خویش را امروز دان
بنگرش تا در چه سودا میرود
گه بکاسه گه بکیسه عمر رفت
هر نفس از کیسهٔ ما میرود
مرگ یکیک میرود وز هیبتش
غافلان را رنگ و سیما میرود
مرگ در راه ایستاده منتظر
خواجه بر عزم تماشا میرود
مرگ از خاطر بما نزدیک تر
خاطر غافل کجاها میرود
تن مپرور زانکه قربانیست تن
جان بپرور جان ببالا میرود
چرب و شیرین کم ده این مردار را
زانکه تن پرور برسوا میرود
چرب و شیرین ده ز حکمت روح را
تا توی گردد که آنجا میرود
حکمتت از شاه شمس الدین سعید
آنکه چون خورشید یکتا میرود

رمل مسدس محذوف

عاشقان بیدا و دلبر ناپدید
در همه عالم چنین عشقی که دید
تاب توسین از علا تیری فکند
تا سپرهای فلک ها بر درید
نارسیده یک لبی بر نقش جان
صد هزاران جانها بر لب رسید
ناکشیده دامن معشوق غیب
دل هزاران محنت و ضربت کشید
ناگزیده دل لب شیرین لبی
چند پشت دست در هجران گزید
نامزیده از لب او شکری
صد هزاران عشوهٔ آن لب مزید
ناشگفته از گلستانش گلی
صد هزاران خار در سینه خلید
گرچه جان از وی ندید الا جفا
از وفاها بر امیدی آرمید
این الم ها بر کرمها فضل داد
وان جفاها بر وفاها برگزید
خار او از جمله گلها دست برد
قفل او دلکش ترست از صد کلید
جور او از دور دولت گوی برد
قندها از زهر قهرش بر دمید
رد او به از قبول دیگران
لعل و مروارید سنگش را مرید
این سعادت های دنیا هیچ نیست
آن سعادت جو که دارد بوسعید
این زیادتهای این عالم کمیست
آن زیادت جو که دارد بایزید
آن ثنا جو کش ثنائی شرح کرد
یافت فردیت ز عطاران فرید
چرب و شیرین مینماید پاک و خوش
یک شبی بگذشت با تو شد پلید
چرب و شیرین از غذای عشق خور
تا پرت بر روید و تا نی پرید
آخر اندر غار در طفلی خلیل
از سر انگشت شیری می مکید
آن رها کن کاینچنین اندر شکم
آب حیوانی ز خونی مے مزید
قد و بالائی که چرخش کرد راست
عاقبت چون چرخ کج قامت خمید
قد و بالائی که عشقش بر فراشت
برگذشت آن قدش از عرش مجید
نی خمش کن عالم السر حاضرست
نحن اقرب گفت من حبل الورید
از مضیق جسم چون یابی خلاص
بی تجدد عالمی یابی جدید
شمس تبریز ای این جان و دل
هر که نبود بر رهت بنود رشید

رمل مسدس محذوف

هرزمان لطفت همی در پی رسد
ورنه کس را این تقاضا کی رسد
مست عشقم دارو ایم بی خمار
من نخواهم مستیی کز می رسد
ما نیستانیم و عشقت آتش ست
منتظر کان آتش اندر نی رسد
این نیستان آب از آتش میخورد
سبز گردد آتشی کز وی رسد
تا ابد از دوست سبز و تازه ایم
آن بهاری نیست کو را دی رسد
لا شویم از کل شئ هالک
چون هلاک و آفت اندر شی رسد
من بمردم زین حیات منقضی
تا حیات جاودان در پی رسد

هر که مرد از کبر او وحی رسد
هر که شوق شمس تبریزی چشید

رمل مسدس محذوف

چون درخت تین که جمله تین کند
هر کجا خطبه بخواند بر دو ضد
مرده جان یابد چو او تلقین کند
مرغ جانها بر قفسها بر پرند
کیست او کاندر دو عالم این کند
گر بقعر چاه نام او بری
از شکر گر قسم من تعیین کند
کافری گر لاف عشق او زند
تا که جمله خار را نسرین کند
تو نمیدانی که هر که مرغ اوست

رمل مسدس محذوف

رفت یاری زانکه محو یار شد
شمع افروزان بنه در آفتاب
هم نه شد آثار و هم آثار شد
همچنان در نور روح این نار تن
گم شود چون غرق دریا بار شد
تا طلب جنبان بود مطلوب نیست
چون نماند آگهی سالار شد
هر تن بی عشق که جوید گله
بر روی آن دستار و سر چون خار شد
همچو من شد در هوای شمس دین

رمل مسدس محذوف

عقل آنرا چه که مغرش چون بود
شربتی کورا به مستی خود دهد
بحر بی پایان از این شش چون بود
نرگس چشمه کزین جو آب یافت
از سخط هر لحظه اخفش چون بود
هان خمش واز خمول حق تبرس

بحر رمل مسدس مخبون محذوف تقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلن

فرآنی بفناکم وحد
یهرق العشق ودمای حقنت
لکن الفقر غنا ورعد
سافروا فی اسبل العشق معی
دونکم وفد وصال مدد
فیشم طرب اولهم

رمل مسدس مخبون محذوف

از برای دل یاران چه شود
ور دو دیده بتو روشن گردد
چون کف موسی عمران چه شود
ور سلیمان بر موران آید
تا لب چشمه حیوان چه شود
ور بر وید ز گل افشان تو ما

هرکه او ناچیز شد او چیز شد
نور جان او دلیل وی رسد
نی خمش کن طفل وهم طفل سیست
بگر چه اندر ابجد و حطی رسد
هر چه آن خسرو کند شیرین کند
همچو شیر و شهد شان کابین کند
باوم او میوه دو عین الحیات
چون که بنده پروری آمین کند
عالمی بخشد بهر بنده جدا
قعر چه را صدر علیین کند
من برانم گر شکر ریزی کنم
کفر او را جمله نور دین کند
خار عالم در ره عاشق نهاد
از سعادت بفیه ها زرین کند
بس کنم زین بس نهان گویم دعا
کی نهان ماند چو شه آمین کند
هر کرا اسرار عشق اظهار شد
بنگرش چون محو آن انوار شد
نیست نور شمس هست آن نور شمع
هم نشد این نار و هم این نار شد
جوی جویانست و پویان سوی بحر
مطلب آمد آن طلب بیکار شد
پس طلب تا هست ناقص بد طلب
سر ندارد جملگی دستار شد
تا به بیند ناگهانی گلرخی
آنکه او را در سر این اسرار شد
هر چه دلبر کرد ناخوش چون بود
هر چه کشت افزاست آتش چون بود
نقش هائی که نگارد آن نگار
جز لطیف و پاک و دلکش چون بود
کشتی شش گوشه است این شش جهت
در شناس بحر ابحمش چون بود
چون کشادی یافت چشمی در ضیا
با من اقبال مرعش چون بود
حکم البین بموتی وعد
رضی الصید بعینی و قصد
فتح الدهر عیون وجسد
لیس للعشق قریب وولد
لکن الموت حیاة لکم
لا تخافن بضلاله و رصد
لا یهولنکم بعد کم
یهب السالک حولا وجلد
گر نخسپی شبکی جان چه شود
ور بگوئی در هجران چه شود
ور بیداری شبکی روز آری
کوری دیده شیطان چه شود
ور برآری ز دل بحر غبار
تا شود نور سلیمان چه شود
ور چه الیاس قلاوز شوی
همه عالم گل و ریحان چه شود

از میان

آب حیوان که در آن تاریکیست
پر شود شهر و بیابان چه شود
ور سواره سوی میدان آئی
تا شود سینه چو میدان چه شود
آستین کرم ار افشانی
تا بدریم گریبان چه شود
ور بپوشیم یکے خلعت نو
ما غلامان ز تو سلطان چه شود
رو بلطف آر ز دشمن مشنو
گر بجوئی دل ایشان چه شود
ور ز خوان کرم و نعمت تو
زنده گردد دو سه مهمان چه شود
روی چون ماهت اگر بنمائی
تا رود زهره بمیزان چه شود
ور بریزی قدح مالامال
بر سر وقت خماران چه شود
ور چه موسی بیندازی چوبے
تا شود چوب تو ثعبان چه شود
بس کن ای دل ز فغان جمع نشین
گر نگوئی تو پریشان چه شود
شمس تبریز چو مهمان تویم
گر بیائی سوی مهمان چه شود

رمل مسدس مخبون محذوف

گل خندان که نخندد چکند
علم از مشک نه بندد چکند
ماه تابان بجز از خوبی و ناز
چه نماید چه پسندد چه کند
سایه چون طلعت خورشید ندید
نکند سجده نخسپد چه کند
تن مرده چه بر او گذرے
نشود زنده نه خندد چه کند
نار خندان که دهان بگشادست
چونکه در پوست نگنجد چکند
آفتاب ار ندهد تابش نور
پس درین ناوره گنبد چکند
عاشق از بوی خوش پیرهنت
پیرهن را نه دراند چه کند
علم از چنگ غمت گشت چو چنگ
نه غره شد و نه ترکد چه کند
شیر حق شاه صلاح الدین است
چه کند صید نه غترد چه کند

رمل مسدس مخبون محذوف

مرگ ما هست عروسی ابد
سر آن چیست هو الله احد
آن عددها که بود در انگور
نیست در شیره کز انگور چکید
بد مگو نیک مگو ایشان را
که گذشتند ز نیکے و ز بد
دیده دیده بود آن دیده
هیچ غیبی و سری زان نجهد
نورها گرچه همه نور خداست
تو مخوان آن همه را نور صمد
نور ناریست درین دیده خلق
مگر آن را که حقش سرمه کشد
ای خدائی که عطارد دیده است
مرغ دیده بهوای تو پرد
یا ز دیدار تو دیدار او را
هان بدین عیب مکن او را رد
دیده در خواب ز تو بیداری
این چنین خواب کمالست و رشد
شمس تفریق شد از روزنها
بسته شد روزنها رفت عدد
هر که زنده است بنور الله حق
مرگ این روح مراد است مدد
دیده در حق نه و نا دیده نگو
تا که در دیده دگر دیده نهد
نظرش چونکه بنور الله است
بر چنان نور چه پوشیده شود
نور باقیست که آن نور خداست
نور فانی صفت جسم و جسد
نار او نور شد از بهر خلیل
چشم او شد بصفت چشم خرد
قطب این که فلک افلاکست
در پی جستن تو بست رصد
دیده تر دار تو جان را هر دم
نگهش دار ز دام قد و خد
لیک در خواب نیاید تعبیر
تو ز خوابش بجهان رغم حسد
ورنه میکوشد و بر میجوشد
ز آتش عشق احد تا بلحد

رمل مسدس مخبون مقطوع بتقطیعه فاعلاتن فعلاتن فعلن

از دل رفته نشان می آید
بوی آن جان جهان می آید
گوهر از هر طرفی می تابد
پای کوبان سوی جان می آید
جان پروانه میان می بندد
شمع رویش بمیان می آید
تیرت از غیب اگر پران نیست
پس چرا بانگ کمان می آید
نعره و غلغله آن دستان
آشکارا و نهان می آید
از در شعله داران فلک
آتش دل بدهان می آید
آفتابی که ز ما پنهان بود
سوی ما نورفشان مے آید
شمس تبریز حیات جانست
روح از و در طیران مے آید

رمل مسدس مخبون مقطوع

هر کجا بوی خدا می آید
خلق بین بی سر و پا می آید

ظ زانکه جانها همه تشنه است بدو
تشنه را بانگ سقا می آید

شیرخوار کرمند و نگران
تا که مادر ز کجا می آید
در فراقند و همه منتظرند
کز کجا وصل لقا می آید
از مسلمان و جهود و ترسا
هر سحر بانگ دعا می آید
خنک آن هوش که در گوش دلش
ز آسمان بانگ صلا می آید
گوش خود را ز جفا پاک کنید
زانکه بانگی ز سما می آید
گوش آلوده بپوشد آن بانگ
هر سنایی به سنا می آید
چشم آلوده مکن از خد و خال
کان شهنشاه بقا می آید
ور شد آلوده باشکش بشوی
زانکه ز آن اشک دوا می آید
کاروان شکر از مصر رسید
شرفه کام و درا می آید
هین خمش کز پی باقی غزل
شاه گوینده ما می آید

بحر منسرح مثمن مطوی موقوف بتقطیع مفتعلن فاعلان مفتعلن فاعلان

آه که بار دگر آتش در من فتاد
وین دل دیوانه باز روی بصحرا نهاد
آه که دریای عشق بار دگر موج زد
وز دل من هر طرف چشمه خون برگشاد
آه که جست آتشی خانه دل در گرفت
دود گرفت آسمان آتش من با نیت باد
آتش دل سهل نیست هیچ بلاست مکن
یارب فریادرس آتش دل داد داد
لشکر اندیشه ها میرسد از پیشها
سوی دلم طلب و ز غم من شاد شاد
ای دل روشن ضمیر بر همه دلها امیر
صبر گزیدی و یافت جان طمع جمله مراد
چشم همه خشک و تر مانده و در هم نگر
چشم تو سوی خداست چشم همه سوی تو باد
دست تو دست خدا چشم تو مست خدا
بر همه پاینده باد سایهٔ رب العباد
نالهٔ خلق از شماست آن شما از کجاست
اینهمه از عشق زاد عشق عجب از که زاد

منسرح مثمن مطوی موقوف

شمس حق و دین توئی مالک ملک وجود
ای که ندیده چو تو عشق دگر کیقباد
از رسن زلف تو خلق بجان آمدند
بهر رسن بازیش لولیگان آمدند
در دل هر لولیی عشق چو سیارهٔ
رقص کنان گرز باده تو نوشان آمدند
در هوس این سماع از پی مستان عشق
سرو قدان چون چنار دست زنان آمدند
بین که چه پوشیده ایم بت که لعبیده ایم
تا که چنین لقمه ها سوی دهان آمدند
لولیگان قنق در کف گوشت تتق
در تتق آن عروس شاه جهان آمدند
شاه که در دولتش هر طرفی شاهدی
سینه گشاده بما بهر امان آمدند
شبرو و عیار باش بر سر هر کوی انک
زیرکگان ازل نیک نهان آمدند
جانب تبریز رو شمس حق دیده ام
ترک دوگان کرده اند چونکه یگان آمدند

منسرح مثمن مطوی موقوف

آمده ماه صیام سنجق سلطان رسید
دست بدار از طعام مائده جان رسید
جان ز طبیعت برست دست طبیعت ببست
قلب ضلالت شکست لشکر ایمان رسید
لشکر والعادیات دست به یغما نهاد
ز آتش والموریات نفس بافغان رسید
البقره رست بود موسی عمران نمود
مرده ازو زنده شد چونکه بایمان رسید
روز چه قربان ماست زندگی جان ماست
تن همه قربان کنیم جان چه بمهمان رسید
صوم چه ابریست خوش بار و حکمت ازو
زانکه چنین ماه صوم بود که قربان رسید
ظ محتاج شد روح بمعراج شد
چون ز زندان شکست جان بر جانان رسید

[illegible]

پردهٔ ظلمت درید جان بفلک بر پرید
چون ز فلک بود او باز بدیشان رسید
زود ازین چاه تن دست بزن در رسن
بر سر چاه آب کو یوسف کنعان رسید
رست مسیحا ز خر گشت دعایش قبول
دست بشو کز فلک مائده خوان رسید
دست و دهان را بشو نه بخور و نه بگو
آن سخن لقمه جو کو بخموشان رسید

منسرح مثمن مطوی موقوف

مفخر تبریزیان شمس حق شاد دل
چون به ضحی آفتاب بر سر مستان رسید
باز ز لوح سما رحمت رحمان رسید
باز ز تایید حق لطف فراوان رسید
در کف اسکندری سنگ نهادند خاک
زانکه نصیب خضر چشمهٔ حیوان رسید
بار بر نمرود ماند گل به خلیل جلیل
آتش سوزان نگر لاله و ریحان رسید
محنت و زحمت بشد راحت و رحمت رسید
درد پی درد شفا صافی درمان رسید

[illegible]

ظلمت شب در شد مهر بر آمد ز کوه
خوف بجا نیفتاد امن بامان رسید

رو بکنار از میان ای تن خاکی چه شد
رفتم و باز آمدم جان بر جانان رسید

چند نفیر حقیر بر سر بازار عشق
خلعت خلقان بکن جان بر جانان رسید

گوش بنه شمس دین کش گفت زبان
رفت بآخر کتب قصه بپایان رسید

منسرح مثمن مطوی موقوف

دی شد و بهمن گذشت فصل بهاران رسید
جلوه گلشن بباغ همچو نگاران رسید

زحمت سرما و دود رفت بکوه کبود
شاخ گل سرخ را وقت نثاران رسید

باغ ز سرما بکاست شد ز خدا داد راست
لطف خدا یار شد دولت یاران رسید

آمده خورشید ما باز به برج حمل
معطی صاحب علم سیم شماران رسید

طالب مطلوب را عاشق معشوق را
همچو گل خوش کنار وقت کناران رسید

بر مثل وامدار جمله ببندان بند
زرگر بخشایشش وام گذاران رسید

جمله صحرا و دشت پر ز شگوفه است و کشت
خون تتاران گذشت شاه تتاران رسید

هر چه ببردند باز حشر شدند از بهار
آمده میر شکار صید شکاران رسید

آن گل شیرین لقا شکر کند از خدا
بلبل مست ما بهر خماران رسید

وقت نشاط است جام خواب کنون شد حرام
اصل طرب ها بزاد شیره فراوان رسید

جام من از اندرون باده من موج خون
از ره جان ساقی خوب عذاران رسید

خامش ازین بیش بگو سر ازل تا ابد
زانکه شترهای دل سوی قطاران رسید

منسرح مثمن مطوی موقوف

بار دگر آمدیم تا شود اقبال شاد
دولت بار دگر در رخ ما رو گشاد

سرمه کشید این جهان باز ز دیدار ما
گشت جهان تازه روی چشم بدش دور باد

عشق ز زنجیر خویش جست و خرد را گرفت
عقل ز دستان عشق ناله کنان داد داد

مریم عشق قدیم زاد مسیحی عجب
داد نیابد خرد چونکه چنین فتنه زاد

باز دو صد قرص ماه خرج آن شکست
دل چو چنین خرج آن بدید پای بجوان درنهاد

دولت ایشان تفت چون نظرت یافت
تا که تقاضا یافت عاشق کون و فساد

منسرح مثمن مطوی موقوف

مفخر تبریزیان شمس حق ای خوش نشان
عالم شاه جهان بی رخ خوبت مباد

پرده دل میزند زهره هم از بامداد
مژده که آن نوطرب داد طرب را بداد

سحر کرم کرد جوش پنبه برون کن ز گوش
آنچه کفش داد دوش باد ترا نوش باد

عشق همایون پی است خطبه بنام وی است
سایه این کیقباد از سر ما کم مباد

ز اول روز این خمار کرد مرا بیقرار
میکشدم ابروار عشق تو چون تندباد

روی خوشش چون بهار بوی خوشش چون بهار
وان گرش هوشیار بل هو رب العباد

رست دل از رنج رست گرچه دلارام مست
بست سر لب خواجه به بین این گشاد

میکشدم موکشان من ترش و سرگران
رو که مراد جهان میکشدم بی مراد

عقل تو بر عقل ساز ناز همیکرد ناز
شکر گران گشت باز تا بمقام اوفتاد

پای بگل بوده ام زانکه دو دل بوده ام
شکر که دو دل نماند یکدله شد دل نهاد

لاف دل از آسمان لاف تن از ریسمان
بگسلم این ریسمان باز روم در معاد

منفعلم از علات فتنه بدم در صفات
محو شدم پیش ذات دل شکن چون قباد

دلبر روز الست چیز دگر گفته است
هیچکسی هست کو آرد آن را بیاد

گفت بتو تاختم مهر خودت ساختم
ساخته خویش را من بکنم در فراد

گفتم تو کیستی گفت مراد همه
گفتم من کیستم گفت مراد مراد

منسرح مثمن مطوی موقوف

داد دل و عقل و جان مفخر تبریزیان
از مدد این مهره داد یافت زمانه سداد

جامه سیه کرد کفر نور محمد رسید
طبل بقا کوفتند ملک مخلد رسید

روی زمین سبز شد جیب دریده آسمان
بار دگر مه شکافت روح مجرد رسید

گشت جهان پر شکر بست سعادت کمر
خیز که بار دگر آن قمرین خد رسید

طبل قیامت زدند صور حشر می دمید
وقت شد ای مردگان حشر مجدد رسید

بعثر ما فی القبور حصل ما فی الصدور
آمد آواز صور روح بمقصد رسید

عقل معقل شبی شد بر سلطان عشق
گفت باقبال تو نفس مقید رسید

پیک دل عاشقان نعت لب جان قلم
مژده همچون قلم در دل کاغذ رسید

گشت سطرلاب دل آیت هفت آسمان
شرح دل احمدی هفت مجلد رسید

چند کند زیر خاک صبر روانهای پاک
هین زحل بر جهید نصر مؤید رسید
دوش در استارگان غلغله افتاد دوش
گر ز سوی نیک اختران اختر اسعد رسید
رفت عطارد ز دست لوح و قلم در شکست
زهرهٔ او زهر دجست بمرقد رسید
قرص قمر رنگ ریخت سوی سها می گریخت
گفتم خیرست گفت ساقی فرقد رسید
عقل در آن غلغله خواست که پیدا شود
کودک هم کودنست گرچه بابجد رسید
خیز که دوران ماست شاه جهان آن ماست
چون نظرش جان ماست عمر مؤبد رسید
ساقی بی رنگ و لاف ریخت شراب گزاف
رقص جمل کرد قاف عیش مقید رسید
باز سلیمان روح کرد صلای صبوح
فتنهٔ بلقیس را صرح ممرد رسید
چشم حسودان ببین کوری دیو لعین
کحل دل و دیده بین چشم مرمد رسید
از پی نامحرمان قفل زدم بر دهان
خیز بگو مطربا عشرت سرمد رسید
بهرام انداخت تیغ گشت ز هیبت چو میغ
زان کیوان شد چو آب کآتش اجود رسید
گشت ز خود بیخبر مشتری پر هنر
کز قبل شاه غیب آیت احمد رسید

منسرح مثمن مطوی موقوف

جان من و جان تو بود یکی ز اتحاد
این دو که هر دو یکیست جز که جهان یک مباد
فرد چرا شد صدا از سبب خوی بد
زآتش بادی بزاد در سر ما رفت باد
گشت جدا موجها گرچه بد اول یکی
از سبب باد بود آنکه جدائی بداد
جام دوئی در شکن باده مده باد را
چون دو شوند پادشاه شهر شود در فساد
روز فضیلت گرفت زانکه یکی شمع داشت
هر طرفی شب ز عجز شمع و چراغی نهاد
گرچه ز رب العباد هر طرفی رحمتست
کی بود آن دم که رب ماند و فانی عباد

منسرح مثمن مطوی موقوف

دوش مرا آن پری تا در خمار برد
خرقه در آتش بسوخت بست بزنار برد
راه قلندر گرفت خرقه بیکسو نهاد
عربده های و هو بر سر بازار برد
هر که رخش دید او بیدل و حیران بماند
هیچ ندید از خطا دست باسرار برد
لاف انا الحق مزن ور بزنی بایدت
همچو شهنشاه عشق سر بسر دار برد
جسم هوائی تو چونکه هوائی نبود
رفت بدریای عشق لؤلؤ شهوار برد
مفخر تبریزیان شمس در آمد بدم
لشکر جرار او ره سوی تاتار برد

منسرح مثمن مطوی موقوف

دولت تو ای ملک باقی و پاینده باد
روی چو خورشید تو بر همه تابنده باد
کان سخائی وجود نیست چو تو در وجود
وآن کف دریای تو معطی و بخشنده باد
گر بکنی یک نظر مرده شود زنده تر
بر سر ما تا ابد آن نظر افگنده باد
عزم سفر کرده باد خدا همرهت
از تو بهر چار سو پیر و جوان زنده باد
باد دل دوستان خرم و شادان و خوش
دشمن بدخواه تو دیده ز سر کنده باد
ای علم دین بحق قیصر هفتم فلک
از حق صد آفرین بر چو توئی بنده باد
گفت چو دیدت ورا ای ملک سیر وند
آن گل رخسار تو تازه و پر خنده باد

منسرح مثمن مطوی موقوف

روی تو چون رویها ز خوی تو زهر قدید
ای خنک آنرا که او روی شمارا ندید
من شده مهمان تو در چمن جان تو
پای پر از خار شد دست پی گل بخید
ای مثل خارپشت گرد تو خار درشت
خار تو ما را بکشت مار تو ما را گزید
با تو موافق شدم با تو منافق شدم
برد بعاشق شدم درد به ریب بلید

منسرح مثمن مطوی موقوف

روبهکی دنبه برد شیر مگر خفته بود
جان نبرد خود ز شیر روبه کور و کبود
قاصد ره داد شیر ورنه که باور کند
این چه که روباه لنگ دنبهٔ شیری ربود
گوید گرگی بخورد یوسف یعقوب را
شیر فلک هم بر او پنجه نیارد گشود
هر نفس الهام حق حارس دلهای ماست
از دل ما کی برد میمنه دیو حسود
دست حق آمد دراز با کف حق گر میان
در ره حق هر که کاشت دانهٔ جو جو درود
هر که ترا کرد خوار رو بخدایش سپار
هر که بترساندت روی بحق آر زود
غصه و ترس و بلا هست کمند خدا
گوش کشان آوردت رنج بدرگاه جود
یارب یاربکنان روی سوی آسمان
آب ز دیده روان بر رخ زردت چو رود
سبزه دمیده ز آب بر دل و جان خراب
صبح گشاده نقاب ذلک یوم الخلود
گر سر فرعون را درد بدی و بلا
لاف خدائی کجا در دهد آن عنود

چون دم عرش رسید گفت اتی الصعید
نفس بمصر است امیر در تنگ بلایست اسیر
منبر تبریز گفت شمس حق و دین نهفت
زهره من بر فلک شکل دگر میرود
ابرو چون سنبله بیخبر است از مهش
آنچ حمل از ابلهی جست ز بره دنبهی
ترک فلک گاو را بر سر گردون ببست
خاک دهن خشک را رعد بشارت دهد
پنبه برون کن ز گوش عقل و بصر را مپوش
آن نظری جو که آن هست ز نور قدیم
هرچه نهال تراست جانب بستان برید
بس کن ازین امر و نهی هین که تو نفس حرون
صبح دمی همچو صبح پرده ظلمت درید
واسطه ها را برید دید بخود خویش را
فقره ببرده سبق رفته طبق بر طبق
جمله دل عاشقان حلقه زده گرد فقر
وسوسه تن گذشت وسوسه جان رسید
ای فلک آتشی چند کنی سرکشی
دزد که باشد چو رفت شحنه ایمان بشهر
جادوگانی فگند چند عصا و رسن
مفتعلن فاعلات جان مرا کرد مات
میوه دل می‌پزد روح ازان می مزید
صبح سعادت دمید از سوی تبریز شمس
نوبت آدم گذشت نوبت مرغان رسید
دیو لعین داشت[2] تخت بود ازان ظلم سخت

کفر شد ایمان بدید چونکه بلا رو نمود
باش بر و جبرئیل دود بر آور ز عود

رنج زدن برمدار در تک نیلش برآ
عود بخیلیست او بو نرساند تبو

منسرح مثمن مطوی موقوف

در دل و در دیده‌ها همچو نظر میرود
گر خبرستش چرا فوق قمر میرود
غافل ازان کش فلک زیر و زبر میرود
گرد ندا در جهان کاین بسفر میرود
کابرچه مشک سقا بهر مطر میرود
کان صنم حله پوش سوی بصر میرود
کاین نظر نار نیست سوی شرر میرود
خشک چو هیزم شود زیر تبر میرود
چونش بگوئی مرو لیک تبر میرود

چشم چو مریخ اوست ز تاریخ او
ذره چرا شد سوار بر سر کوه هوا
دل ز شب لف و دید رخ همچو روز
جامه کبود آسمان کرد ز دست قضا
اختر و ابر و فلک جنی و دیو و ملک
نامی و دف چنگ را از پی کوشش زنند
جنس رود سوی جنس بس بود این امتحان
آب معانی بخور هر دم چون شاخ تر
جان سوی تبریز شد در طلب شمس دین

منسرح مثمن مطوی موقوف

انچه زبانی نگفت بی سر گوشی شنید
باز کند قفل را فقر مبارک کلید
فقر چه شیخ الشیوخ جمله دلها مرید

پوست بدرد ز شوق عشق چو میدان آمد
کشته شهوت پلید کشته عشقست پاک
چونکه بتبریز چشم شمس حقم را بدید

منسرح مثمن مطوی موقوف

نوح بکشتی نشست جوشش طوفان رسید
شحنه که باشد بگو چون شه و سلطان رسید
مار شد او در فریب موسی ثعبان رسید
جان خداخوان برد جان خدادان رسید
باد کرم بر وزید حرف پریشان رسید

چند زنان جهان دعوی مردی کنند
محنت ایوب را فاقه یعقوب را
صدق نگر بی نفاق وصل نگر بی فراق
درد به بستی نشست صاف ز دردی برست
صبح دروغین گذشت صبح سعادت دمید

منسرح مثمن مطوی موقوف

طبل فنا[1] میزنند خیز که فرمان رسید
دیو رها کرد تخت[2] چونکه سلیمان رسید

از پس دور قمر دولت بگشاد در
عشق خجسته حاکمیست ظالم[3] بد قول نیست

تا تن فرعون ما پاک شود از جحود
راز نخواهد گشاد تا نکشد باز دود
رو ترش از تست عشق سرکه نشاید فزود
جان بسوی ناوکش همچو سپر میرود
چون سوی تو آفتاب جمله بسر میرود
زین شب و روز او نهان همچو سحر میرود
اینقدرش فهم نه کو بقدر میرود
آخر ای بی یقین بهر بشر میرود
نقش جهان جانب نقش دگر میرود
شه سوی شه میرود خر سوی خر میرود
شکر که در باغ عشق جوی شکر میرود
جان صدف سوی بحر بهر گهر میرود
نیم شبی ناگهان صبح قیامت دمید
لیک کجا ذوق آن کو گندت ناپدید
فقر زده خیمه زانسو پاک ز پلید
گفت حقش پر شدی گفت که هل من مزید
مور فروش ار بگو چتر سلیمان رسید
رستم خنجر گزار سام نریمان رسید
چاره دیگر نبود رحمت رحمان رسید
طاق طربنی و طاق طاق شدم کان رسید
گردن گرگان شکست یوسف کنعان رسید
جان شد و جان بقا از بر جانان رسید
نوبت هجران گذشت درد بدرمان رسید
دلق برون کن که خلعت سلطان رسید
حاجت لاحول نیست دیو مسلمان رسید

---

[1] قیامت زدند

[2] دیو و پری داشت تخت ظلم ازان بود سخت

[3] ظالم و بیقبول

بلبل جان مست شد سوی گلستان رسید　پرده برانداخت نور جمله جهان گشت طور
صورتت از رشک حق پرده گر جان رسید　هست تنت حق غبار بر سر بادی سوار

بحر منسرح مثمن مطوی مکسوف تقطیعه مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن

یابد او هستی باقی بیرون ز حد　واکن صندوق نفس بر بلیات شان
چون بدهی تو همان کی شود آن تو رد　قلب میاور بدانکه غره کنی مشتری

منسرح مثمن مطوی مکسوف

گفت شهنشه خموش جانب ما میرود　گفتم تو با منی دم ز درون میزنی
سوی خیال خطا بهر غزا میرود　هر طرفی کور و بخت ازان سو رود
که چو دعای رسول سوی سما میرود　گاه ز پستان ابر شیر کرم میدهد
سبزه و گل میدمد جوی و فا میرود　صورت بخش جهان ساده و بی صورتست
هست وفائی وفا هرچه خطا میرود　دل مثل روزنست خانه ازو روشن است
با همه آمیخت دل گرچه جدا میرود　سر خدا آفرید در نظر دل پدید
کیسه شد و جان پی کیسه ربا میرود　گفتم جادو گری ست بخندید و گفت
سحر خوشت هم تک حکم قضا میرود　در دل دلدار را با دل و جان ها جداست

بحر منسرح مثمن مطوی مسحوی تقطیعه مفتعلن فاعلات مفتعلن فع

کز شکر آن لبش نبات برآمد　بر رخ او هر که دید نیل کشیده
هر که بیازار کائنات برآمد　فال گرفتم شبی ز مصحف رویش
پنج حواسم ز شش جهات برآمد　ماه مقابل نهاد رخ برخ او

بحر منسرح مثمن مطوی اصلم العروض و الضرب تقطیعه مفتعلن فاعلن مفتعلن فاع

پرورش و عهد یار غار نه این بود　عهد شکن گشته اند خاصه و عامه
طمع من از یار دیر و یار نه این بود　از جهت من چه دیگ می پزد آن یار
کینه نهان داشت آشکار نه این بود　ناصح من گر نهاد بر دو ز راهم
نبت آن شهره نوبهار نه این بود　شحنه شد آن دزد و من ببست دو دستم
خوی چو تو کوه با وقار نه این بود　نوش تو را ذوق لطف و طعم نه این بود
رائحه ناف مشکبار نه این بود　این چه سمومست برگ ریز نگوئی

عاشق از دست شاه بیت شد و بیت شد　زیر و زبر شد فتور موسی عمران رسید
هرچه خیال نکوست عشق هیولای اوست　چونکه جدا گشت باد و خاک بپاکان رسید
شمس حقایق بتافت باز به تبریز جان　روح بهر جسم رفت نور بهر جان رسید
آنکه تواضع کند بگذرد از حد و عد　پیکنش از منی شهوت و حرص و حسد
هرچه ترا غیرتست آن بدهد رد کنی　ترس لویل لکل جمع مالا و عد
آنکه گشادی نمود نفس ترا تنگی است　گفت خدا نفس را بسته امش فی کید
بانگ زدم من که دل مست کجا میروی　پس دل من از برون خیره چرا میرود
گفت که دل آن ماست ستم دستان ماست　هیچ مگو هر طرف خواهد تا میرود
بر مثل آفتاب گنج زمین میشود　که بگلستان جان همچو صبا میرود
بر اثر دل برو تا تو ببینی درو　آن سر و پای همه بی سر و پا میرود
هست صواب هرچه خطا میکند　تن بفنا میرود دل به بقا میرود
فتنه برانگیخت دل خوبان شهان ریخت دل　کیسه جوزا برید سوی سها میرود
با تو دلا ابلهیست کینه نهان داشتن　سحر اثر کی کند ذکر خدا میرود
گفتم آری ولی سحر تو سحر خداست　پوست برون نیست انیکه پیش شما میرود
آب سقائیست این بانگ درائیست این　بانگ کنان گر برون آب سقا میرود
آب حیات آمدم از حیات برآمد　از دو جهان بین که چون فرات برآمد
مشتری عارضش شدند چو دیدند　قدر نجات مرا برات برآمد
یک نظره کردم از چهار جوانب　در شطرنج او فتاد و مات برآمد
یار مرا عارض و نگار نه این بود　باغ مرا نخل و برگ و بار نه این بود
روح درین خمار غوره از ترش حلیست　قاعده اهل این دیار نه این بود
سیل غم بشمار بار و خرم برد　راتبه میر نخته کار نه این بود
دام نهان کرد و دانه ریخت به پیشم　شرط امینی مستشار نه این بود
در چمن عیش خارزار شگفت ست　سایسی و عدل شهریار نه این بود
مهل ندادی که عذر خویش بگویم　گوش مرا از تو گوشوار نه این بود
میرسدم بوی خون گفت در آتش　قول تو در زیر این خمار نه این بود

ن۲ بست فور　ن۳ خود تا پاکان

پیر شدم

سیرت آن مفخر کبار نه این بود — این چه حسابست و این چگونه عذابست
وآن شتر مست نوش مهار نه این بود — پیش شه افغان کنم ز خدعه قلاب
لیک شهم را خزینه دار نه این بود — بس کن گلاست این شمار و جمله شکایت

بحر منسرح مثمن مطوی مکسوف مسبغ تقطیعه مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلات

فعل صبا ظاهرست لیک صبا را که دید — این دم عیسی بلطف عمر ابد میدهد
آتش دل میفروخت دیگ هوس می پزید — نور الست آشکار بر همه عشاق زد
کل زمان لکم خلعة روح جدید — بشرهم نظرة تتبعهم نصرة

منسرح مثمن مطوی مکسوف مسبغ

جملة ارواحنا تغمس فیها مزید — انت لطیف الفعال انت لذید المقال
لیس لدنیا غرور یاسندی للتحمید — هل طرب یا غلام فاملا کاس المدام
خذ بیدی اتقی نحوک انت المجید — اعلم ان الغبار مرتفع بالریاح

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور تقطیعه مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

ایشان همه نفس که زنند از خدا زنند — خط وجود را قلم محو در کشند
قفل نفور بر در هر دو سرا زنند — هر ساعتی به بحر معانی فرو شوند
ترک بقا کنند و صلای فنا زنند — رمزیست اینکه مفخر تبریز گفته است

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

کان شاخهای خشک چه برها همی نهند — مقراض در میانه و خلعت همی تنند
بی زحمت مصادره زرها همی نهند — هر دل که تشنه است بدریا همی برند
تا بر شمار موی تو سرها همی دهند — این نور دیده اند که دیوانگان راه

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

کز من همی شکیبد و با من چشست عود — قدر من او شناسد و شکر من او کند
اندر گشایش عدم آن بندها کشود — ای یار شعله خوار من اهلا و مرحبا
اندر عدم گریز ازان کو ز روزان کبود — هر جان که می گریزد از فقر و نیستی
صلحی فگن میان و صحرای و دود — آن خاک تیره تا نشد از خویشتن فنا
نی تد سمر و یافت نه زیبائی خدود — در معده چون بسوزد آن نان و ناخورش

پیر شدم در غم آن گناه صغیرا — وهم حساب من و شمار نه این بود
نی رهم این بود و نی منازلم این بود — زر من آن نقد خوش عیار نه این بود
شاه چو دریا خزینه اش در و گوهر — شاه شکور مرا نثار نه این بود
نعره آن بلبلان ز سوی بستان رسید — صورت بستان بوی گلستان بدید
باد صبا می وزد از سر زلف نگار — عمر ابد تازه کرد و در دم عمر قدید
مژده دولت رسید و در حق هر عاشقی — کز سر بستان عشق نور بهارش مزید
ان طبیب الرضا بشر اهل الهوی — من رشاه سید لیس له من مرید
لطف خداوند جان مفخر تبریزیان — شمس حق و دین شده بر همه یحیی فرید
یا سید اللطف لی انت قریب بعید — انت جمال الکمال زدت فضل من مزید
جاراوان السرور زال زمان الفتور — انت بدار السلام ساکن قصر مشید
یا لمع المشرق شمسک لم تخلق — مسک هوی اختفی وسط صباح شدید
اصحاب صفه چون قدم اندر صفا زنند — رو با خدا کنند و جهان را قفا زنند
دنیا و آخرت بیکی حبه نشمرند — در روی هر دو کون یکی پشت پا زنند
دینی و آخرت دو سر ایست عام را — بیست آن زمان که زمین بر سما زنند
چون پا زنند و دست فشانند بر جهان — دانند آن کسان که دم از ماجرا زنند
آمسال بلبلان چه خبرها همی دهند — یارب بطوطیان چه شکرها همی دهند
در باغها درای تو امسال و در نگر — وان را که تاج رفت کمرها همی دهند
بی منت کسی همه بر نقره می تنند — وان را که بی نواست گهرها همی دهند
این تحفه دیده اند که عشاق روزگار — سرها همی خرند و هنرها همی دهند
هر دل که یافت از نظر شمس دین نظر — زان پس بهر نظر چه نظرها همی دهند
آتش بپر به گفت نهانی بگوش دود — کاندر فنای خویش بدیدست عود سود
ستارها بپای عود گره بود بند بند — انی فنائی شهید من و مفخر شهود
بنگر که آسمان و زمین هم هستی اند — نحسی بود گریزان از دولت صعود
بی محو کمر ز لوح عدم مستفید نیست — نی در فزایش آمد و نی رست از رکود
تا نطفه نطفه بود نشد دور از منی — آن گاه عقل و جان شود و حسرت حسود

سنگ سیاه تا نشد از خویشتن فنا
نی زر و نقره گشت و نه رایت در نقود
خواری و بندگی و پس آنگه شهنشهی است
اندر نماز قامت و آنگه بود قعود
عمری بباز موری هستی خویش را
یک بار نیستی را هم باید آزمود
گر نیست عشق را سر ما و هوای ما
چون از گذاف او سر دستار ما ربود
طاق و طرنب فقر و فنا هم گزاف نیست
هر جا که دود آمد بی آتشی نبود
عشق آمده است و گوش کشانم همی برد
هر صبح سوی مکتب یوفون بالعهود
از چشم مومن آب نم میرود روان
تا سینه را بشوید از کینه و جحود
تو خفته آب خضر بروی تو میزنند
کز خواب برجه و بستان کاسهٔ خلود
باقیش عشق گوید با تو نهان ز من
زاصحاب کهف باشم هم ایقاظ و هم رقود
تبریز یافت از قدم شمس دین صفا
بادا هزار رحمت حق بر چنین وجود

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

بجرم بجود کشید و مرا آشنا ببرد
یکیک ببرد و شمار آن که مرا ببرد
آنرا که بود آهن آهن ربا کشید
وان را که بود برگ کهی کهربا ببرد
قارون لنگری تبری گشت منجذب
عیسی مهتری را جذب سما ببرد
هر حس معنوی را در غیب درکشید
هر مس اسعدی را هم کیمیا ببرد
از غارت فنا اجل ایمن است و دور
آنکس که رخت خویش سوی انبیا ببرد
آن چشم نیک را نرسد هیچ چشم بد
کو شمع حسن را ز خلا و ملا ببرد
ما از قضا بقاضی حاجت گریختیم
کانچه از قضا رسید بطالب قضا ببرد
این ما گذشت ای خنک آنکس که ناگهش
حسن و جمال آن مه نیکو لقا ببرد
هر کس بجای خویش بماند شمس دین
ما را ببرد و عالم لامنتها ببرد

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

ما چند خرقه بردرم از بیم و از امید
در ده شراب و خرم از بیم و از امید
پیش آر جام آتش اندیشه سوز را
کاندیشه هاست در سرم از بیم و از امید
در حلقه آنچه داری در حلق من بریز
کاخر چو حلقه بردرم از بیم و از امید
آن زر سرخ و نقد طرب را بده که من
رخسار زرد چون زرم از بیم و از امید
کشتی نوح را که بطوفان امان ماست
بنما که زیر لنگرم از بیم و از امید
بار دگر بآب ده این رنگ و بوی را
کاین دم برنگ دیگرم از بیم و از امید
زآبی که آب کوثر اندر هوای اوست
کاندر هوای کوثرم از بیم و از امید
در عین آتشم چو خلیلم فرست آب
کاذر مثال تبگرم از بیم و از امید
کوری چشم بد تو ز چشم نهان مشو
کز چشم ها نهان ترم از بیم و از امید
در آفتاب روی خودم دار زانکه من
مانند این غزل ترم از بیم و از امید
خاموش شو که شمس حقیقت بلطف خود
واده خلاص و بگریم از بیم و از امید

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

جان را نگاه وصل تو دائم بهار بود
در دست جام باده و در سر خمار بود
هر دلبری که غیر خداوندی تو بود
نزدیک گلستان جمال تو خار بود
در پیش مرکب تو یکی روز میشدم
از مشک و از عبیر مرا در غبار بود
دل را بحضرت تو بسی رزم و بزم بود
جان را بخدمت تو بسی کار و بار بود
آمد نهان خیال تو در بنده بنگرید
بر من دلش بسوخت که زار و نزار بود
بربود جان من نظر چشم مست تو
زیرا که بس لطیف و ظریف و عیار بود
زان روز بو برکی دل من بباد رفت
نه خواب و نی صبوری و خورد و قرار بود
روز خیال تو بر عشاق میگذشت
افتاده پیش خاک تو جان صد هزار بود
وانکس که جان نداشت ز چستی و چابکی
خود را در او فکنده ز بهر نثار بود
تا جان فشان کنند بنثار خیال تو
زیرا که تاب عشق رخت پر شرار بود
شکر آن خدای را که به تبریز توام نخست
روزی که ماه روی تو اندر شکار بود
کو آن زمان خوش که سخنهای شکرین
از بهر جان مفرح دل را مدار بود
کو آنکه هر زمان شکر مهر تو ز مصر
بر اشتران رسید که اندر قطار بود
کو آن جمال و حسن که در نور فر او
گه عشرت و جلادت گه گیر و دار بود
ای صد هزار درد و دریغا که وصل او
ملک قدیم گفتم وزان مستعار بود
تبریز از وجود تو عرش معظم است
یک شهر نیست بلکه هزاران هزار بود
آن چشمهٔ حیات کزان شهر شد روان
نور محمدست که او عرش وار بود

چندین حلاوت و مزه و لذت و گشاد
چشم تو بر گشاید هر دم هزار چشم
گفتم بآسمان که چنین ماه دیدهٔ
بازار حرص را تو بسوداگران گزار
خسرو نشانست عشق رساند باوج چرخ
مخدوم شمس دین چو نواز دل جهان
خفته نمود دلبر گفتم زرنج زرد
خندید و گفت روبه آخر بزیرکی
معدوم را کجاست بایجاد دست و پا
بر آتش آب چیره بود از فروتنی
خیاط روزگار به بالای هیچ مرد
لابد چو کسب خواهد و بازیرکان سزد
گلهای رنگ رنگ که پیش تو نقلهاست
خو با خدا می کن که ازین نقشهای دیو
مفلس گزافه مهرهٔ زرین طاس روزگار
رخسارهای چون گل لاله بگلشن است
همت بلند دار که با همت خسیس
صبح آمد و صحیفهٔ مصقول برکشید
صوفی چرخ خرقهٔ شال کبود خویش
یارب سپاه شاه حبش تا کجا گریخت
حیران شده است شب که رویش سیاه کرد
نیمش خورنده گشته و نیمش خورنده نه
امروز ساقیا همه مهمان تو شدیم
رندان تشنه لب که بهراف میخورند
خاموش کن که جان ز فرح بال میزند

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

زیرا مسیح وار خدا قدرتش بداد
سوگند خورد و گفت مرا نیست هیچ یاد
آنگاه خوش نزی تو چو جمشید و کیقباد
همت بلند دار و روان باش همچو باد
خندان شوند جمله و باشند جمله شاد

این جمله چشمها شده حیران چشم تو
اکنون ببند دیده آن چشم بر گشا
بار هر روان روانه و آزاد شو ز خود
بنواختت او بلطف و نوازش چو لولیی
اندر بیان عشق بیانیست خامشی

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

از دست شیر صید کجا سهل در ربود
فضل خدای بخشد معدوم را وجود
کاتش قیام دارد و آبست در سجود

هر ابر را که دور شد و آنجا که بر رسد
معدوم وار بنشین که درگه نماز
چون ظرا خموش باشد دل صد زبان

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

این دم باختیار شو از کار و بار فرد
تو میخوری ازان می رخت میکنند زرد
خواهی شدن بوقت اجل همره او فرد
پرهیز ازان حریف که هست اوستاد نرد
گلزار اگر نباشد پس از کجاست ورد
چاوش پادشاه براند ترا که برد

بنگر هزار گول سلیم اندرین جهان
ای مرده را کنار گرفته که جان من
پا ها مکش دراز درین خوش بساط خاک
منگر بگرد تن بنگر در سوار روح
سیب زنخ چو دیدی و آن تخت سیب
خاموش کن حروف سخن بی حروف گوی

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

تا جایگاه ناف سحرگاه بر درید
یارب سپاه قیصر روم از کجا رسید
واله شده ست روز که خویش کی آفرید
نیمی حریص پاکی و نیمی دگر پلید
هر شام قدر باده هر روز روز عید
خود را چه گم کنند چو یابند ازو کلید
تا آن شراب در سر رگهای جان دوید

رومی روز بعد هزیمت چه دست یافت
زانجا که ترک شادی هندوی غم رسد
حیران شده است خاک که نیمش گیاه شد
گوهر مزاد کرد که آن کو که می خورد
در ده ز جام باده سیقون من رحیق
سه پاوی خم وحدت بگرفته ام مقام
زین راه ناپدید معما که بوی برد

در چشمهای مست تو نقاش چون نهاد
کان چشمها بصارت و نور از چه راه داد
دیگر سخن مگوی اگر هست اتحاد
همراه شاه عشق ز نور هست و اعتقاد
می رو بسوی او و بگو هر چه باد باد
خاموش هر که آید یابد دو صد گشاد
شفتالوی بدرم او خود نخفته بود
الا مگر که ابر نماید بخویش جود
داد سلام نبود الا که در قعود
خاموش چند چند بخواهیش آزمود
پیراهنی نه دوخت که آنرا قبا نکرد
دامان زر دهند و خرند ازبس ورد
آخر کنار مرده کند جان جسم سرد
کاین بستریست عاریه تمحیص ازنورد
می جو سوار را بنظر در میان گرد
بهر نمونه آمد این نیست بهر خورد
چون ناطقه ملایکه بر سقف لاجورد
وز آسمان شمامهٔ کافور بر دمید
از تخت ملک زنگی شب را فروکشید
آمد شدیست اُم در راهیست ناپدید
نیم دگر چرنده آن نیم می چرید
کس را بها نبود هم او خود زخود خرید
کاندیشه را نبود بجز عشرت جدید
با نوح و لوط و کرخی و شبلی و بایزید
آن کز شراب عشق دمی خورد یا چشید

شب مرده زنده گشت حیاتیست بعد مرگ
ای غم مرا بکش که حسینم توئی یزید
شاهم وزید باد ز تبریز شمس دین
هر غم که بود در دل در گوشهٔ خزید

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

قومی که بر براق بصیرت سفر کنند
بی ابر و بی غبار دران نظر کنند
ور داغهای آتش شهوت زنند دود
در دامگاه صعب بیک تک گذر کنند
بر پای لولیان طبیعت نهند بند
شاهان روح چون سر ازین کوی بر کنند
از خار خار سرکشش طبع آن طرف روند
بزم و سماع گلشن جای دگر کنند
پای خرد ببسته و اوباش نفس را
دستی چنین گشاده که تا شور و شر کنند
اجزای مرده درین گورهای تن
گو صور عشق تا سر ازین گور بر کنند
مسیست شهوت تو و اکسیر نور عشق
از نور عشق مس وجود تو زر کنند
انصاف ده که با نفس گرم عشق او
سرد آن جماعتی که حدیث هنر کنند
زاغان طبع را تو مردار روزه ده
تا طوطیان شوند و شکار شکر کنند
چون صوفیان گرسنه در مطبخ خرد
آیند و زلهای گرانمایه جبر کنند
در ظل مهر آب حیات شکر مزاج
شاید که آب شان بحقیقت ثمر کنند
او رشک نورهاست که عقل کمال را
از غیرت ملاحت او کور و کر کنند
غیر حق اگر بدیدهٔ او غمزه کند
آن دیده را ز نور ابد بی خبر کنند
فخر جهان و دیدهٔ تبریز شمس دین
کاجزای خاک از گذرش زیب و فر کنند
ط غذای روح نیابد مثال او
گر صد هزار بارش زیر و زبر کنند
خالی مباد از سر خورشید سایه‌اش
تا روز از سهام حوادث سپر کنند

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

کیخسرو و سیاوش کاووس و کیقباد
گویند کز فرنگیس افراسیاب زاد
رمزی خوش است گر بنیوشی بیان کنم
احوال خلق و قدرت شاهی عقل و داد
زایران جان سیاوش عقل معاد روی
از بهر این نتیجه بتوران تن نهاد
پیران مکر پیشه که عقل معاش بود
آمد برسم حاجب و پیشش ایستاد
تا برد مر ورا بر افراسیاب نفس
پس سعی کرد و دختر نفسش بزن بداد
تا چندگاه در ختن کام و آرزو
بیچاره با فرنگس شهوت ببود شاد
گرسیوز و حسد ز پی کینه و فساد
اندر میان آن دو شه نامور فتاد
شد باگروه آز و دمور غضب بهم
رفتند پیش نفس خسیس دنی نهاد
تدبیرهای باطل و اندیشه‌های زشت
کردند تا هلاک سیاوش ازان نژاد
زیر سفال سفله درخشنده گوهرش
پنهان نشد که داشت ز تخم دو شه نژاد
کیخسرو وجود ز تزویج عقل و نفس
موجود گشت و بال بزرگی همی گشاد
گیو طلب درآمد و شهزاده برگرفت
از ملک تن ببرد بایران جان چو باد
زانجاش باز برد بزابلستان دل
دادش بزال علم که او بودش اوستاد
سیمرغ قاف قدرتش از دست اهل علم
بستد بلطف و چشم جهان بینش برگشاد

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

گر عید وصل تست منم خود غلام عید
بهر تو است خدمت و سجده سلام عید
تا نام تو شنیدم شد سرد بر دلم
از غایت حلاوت نام تو نام عید
ای شاد آن زمان که درآید وصال تو
تا ما ز گنج وصل تو بدهیم دام عید
تا آفتاب چهرهٔ زیبات در رسید
انور شده ز صبح جمال تو شام عید
وز یمن وی سعادت و رغبت و در صفا
آن پرتو خیال تو بوده امام عید
جام شراب وصل تو پر کن بفضل خود
تا کام جان بران شبع و از کام جام عید
اندر رکاب تو چو روان ها روان شود
در روی کجا رسد بدو صد سال کام عید
آمد ز گرد راه تو این عشق و مژده داد
جانم دو دیده پیش گرفته بجام عید
دانست کز خدیو اجل شمس دین بود
این فر و این جلالت و این لطف عام عید
لیکن بهر کجاست جمال تو بی نظیر
خود کی شوند دل‌شدگان تو رام عید
تبریز بلغتراب چنان صدر نامدار
بر تو حرام باشد بی شبهه جام عید

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

لطفی نماند کان صنم خوش لقا نکرد
ما را چه جرم گر کرمش با شما نکرد
تشنیع میزنی که جفا کرد آن نگار
خوبی که دید در دو جهان کو جفا نکرد
تحفتش شکر بس ست اگر او شکر نداد
حسنش همه وفاست اگر او وفا نکرد

[illegible]

خوبی

بنمای خانه که ازو نیست پر چراغ
بنمای صنعه که رخش پر صفا نکرد
چون روح در نظاره فنا گشت این بگفت
نظارهٔ جمال خدا جز خدا نکرد
هر یک ازین مثال بیانیست عشق را
کی یافت این کسی که تن خود فنا نکرد
این چشم و آن چراغ دو نورند هر یکی
چون آن بهم رسید کسی شان جدا نکرد
این شکل و این مثال بیانست مغلطه
حق جز ز رشک نور رخش والضحی نکرد
خورشید روی مفخر تبریز شمس دین
بر فانیی نتافت که آن را بقا نکرد

مضارع مثمن اخرب مکفوف مقصور

مردان راه عشق قدم بی ریا زنند
ور دم زنند از ره صدق و صفا زنند
در بینوای اهل معانی چو بلبلان
در هر نفس بساز نهی صد نوا زنند
آنانکه نور طور تجلی نیافتند
تکیه کلیم وار چو موسی بر عصا زنند
وانها که حلقه وارند ازند پا و سر
بر حلقه های خاص دلیران چرا زنند
دو دیده باز کن چو نی اندر هوای دوست
تا بر وشنفت شود که دم دل کجا زنند
تو مست خفته بر سر بستر غرور
آن دم که شب روان در دلهای ما زنند
مطلق روان عالم جان هر سحرگهی
لشکر کشند و برنه کبریا زنند
در سوز ساز بلبل شیدا کجا رسند
دیگر صفیر ها که ز باد هوا زنند
سند آن تیغ بازو مردان تو ان شگافت
ورنه بداس خاله و دهقان کیا زنند
پا بر سر وجود نه اندر عدم گریز
کانانکه دم ز معرفت سرها زنند
چون شمس دین ز غیرت مطلق وجود را
هر ساعتی بدست قناعت قفا زنند

بحر مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

امروز مرده بین که چه سان زنده میشود
آزاد سرو بین که چه سان بنده میشود
بوسیده استخوان و کفنهای گنده بین
کز روح و علم و عشق چه آگنده میشود
آن حلق و آن گلو که دریدست در لحد
چون عندلیب مست چه گوینده میشود
آن جامه رشته که ز سوسن همی گریخت
جان را به تیغ عشق فروشنده میشود
بسیار دیده که سجده شد ز سنگ آب
از شهد و شیر بین که چه جوشنده میشود
امروز کعبه بین که روان شد بسوی حاج
کز وی هزار قافله فرخنده میشود
امروز غوره بین که شکر ریست از نشاط
امروز شوره بین که چه روینده میشود
می خندای زمین که نزادی خلیفه
کز وی کلوخ و سنگ تو جنبنده میشود
غم مرد و گریه رفت بقای من و تو باد
هر جا که گریه ایست کنون خنده میشود
آن گلشنی شگفت که از فر بوی او
بی داس و تیشه خار تو بر کنده میشود
پاینده گشت خضر که آب حیات دید
پاینده گشت و دیده که پاینده میشود
پاینده عمر باد روان لطیف ما
جان را بقاست آن چه بقا زنده میشود
خاموش و خوش نخست ببین من شکر
زیرا شکر بگفت پراگنده میشود
آنرا که رامی نیست که کنگاج می زنند
وانرا که پای نیست چه پوینده میشود
من خامشم ولیک رهیهای طوطیان
هم نیشکر ز لطف خروشنده میشود

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

آمد بهار خرم و رحمت نثار شد
سوسن چو ذوالفقار علی آبدار شد
اجزای خاک حامله بودند ز آسمان
نه ماه گشت حامله زان بیقرار شد
گلزار پر گره شد و جوبار پر زره
صحرا پر از بنفشه و که لاله زار شد
اشگوفه لب گشاد که هنگام بوسه گشت
بگشاد سرو دست که وقت کنار شد
گلزار چرخ چونکه گلستان دل بدید
در رو کشید ابرو ز دل شرمسار شد
آن خار می گریست که ای عیب پوش خلق
شد مستجاب دعوت او گلعذار شد
هر کس که عاریت ز انعام جود او
سرگشته لباس جهان بی مدار شد
مه چون هلال بود سفر کرد زان طرف
بدر منور آمد و شمع دیار شد
چون آن گلستان بچشم گلستان او بدید
در رو کشید ابر و ازو شرمسار شد
سلطان عالمست که از آفتاب او
فربه این جهان و زمانی نزار شد
شاه بهار بست کمر را بمعذرت
هر شاخ و هر درخت ازو تاجدار شد
هر چوب در تجلی چون نرم میگشت
گر در دو دست موسی یک چوب مار شد
زنده شدند بار دگر کشتگان دی
تا منکر قیامت بی اعتبار شد
اصحاب کهف باغ ز خواب اندر آمدند
چون لطف روح بخش خدا یار غار شد
ای زنده گشتگان زمستان کجا برید
آن سو که وقت خواب روان را مدار شد

آن سو که هرشبی که پرد جان اوست روح
آن سو که هرشبی نظر و انتظار شد
این هیچ حس ظاهر و هیچ دگر نهان
لنگ و ملول رفت و سحر راهوار شد
به بند این دهان و بپیمای باده‌اش
گر باد گفت راه نظر پر غبار شد
خاموش جان برحمت انوار شمس دین
پاکیزه از عنایت پروردگار شد

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

این عشق جمله عاقل و بیدار میکشد
بی تیغ می برد سر و بردار میکشد
مهمان او شدیم که مهمان همی خورد
یار کسی شدیم که او یار میکشد
چون یوسفی بدید که گرگان همی درند
چون مومنی که یافت که کفار میکشد
ما دل نداده‌ایم که دلداری کند
با گر کشد بزخم هنجار میکشد
نی نی که کشته را دم او جان همی دهد
گرچه به غمزه عاشق بسیار میکشد
هل تا کشد ترا که نه آب حیات اوست
تلخی مکن که دوست عسل وار میکشد
همت بلند دار که از عشق همتی
شاهان و برگزیده اخیار میکشد
ما چون سپیم ظل زمین ضو آفتاب
شب را بتیغ صبح گهربار میکشد
شب شرق تا بغرب گرفته سیاه رنگ
رومی روز شان بیکی بار میکشد
زنگی شب ببرد چو طرار رخت عقل
شحنه چو روز آمد و طرار میکشد
حاصل مرا چو بلبل مستی ز گلشن است
چون بلبلم جدائی گلزار میکشد
از شرق و غرب مخبر تبریز شمس دین
شاهان زنگبار بیکبار میکشد

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

آئینه خواست روی تو آدم پدید شد
خال و خطی بحجت دو عالم پدید شد
بود تو زیر لب در مکنون بسی نهان
لعلت بخنده باز شد از هم پدید شد
چشمت نگاه کرد بمستی سوی جهان
زان یک نگاه جام جم و جم پدید شد
صبح ظهور دم زد از اشراق مهر تو
ذرات کائنات از آن دم پدید شد
از بس که تاخت هر طرفی شهسوار عشق
گردی ز هر کرانه دمادم پدید شد
پوشیده شد بمغرب آسار مهر تو
هر ذره را ز مهر تو صد غم پدید شد
آمد بتخت خویش سلیمان عشق باز
آن دیو گشت غائب و خاتم پدید شد
میخواست مظهری که تجلی کند بدو
جام جهان نماش چو آدم پدید شد
از مهر زیب وفق تدبیر ملک او
عقل و نفوس و عنصر اعظم پدید شد
اشراق نور مشرق و مغرب فرو گرفت
تا شمس از مشارق عالم پدید شد

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

بلبل نگر که جانب گلزار میرود
گلگونه بین که بر رخ گلنار میرود
میوه تمام گشته و بیرون شده ز خویش
منصور وار خوش بسر دار میرود
اشگوفه برگ ساخته بهر نثار شاه
کاندر بهار شاه به ایثار میرود
آن لاله بین چو راهب دل سوخته بدیر
در خون دیده غرق بکهسار میرود
نه ماه خار کرد و فغان از برای گل
گل آن وفا چو دید پی خار میرود
ماندست چشم نرگس حیران کسی بباغ
کانجا حدیث دیده و دیدار میرود
آب حیات گشته روان از بن درخت
چون آتشی که بر دل احرار میرود
هر گلرخی که بود ز سرما اسیر خاک
در عشق گرم کار ببازار میرود
اندر بهار وحی خدا درس عام گفت
بنوشت باغ و مرغ بتکرار میرود
این طالبان علم که تحصیل کرده اند
هر یک گرفته خلعت و ادرار میرود
با گل بهار گفت که الله مشتریست
گل خنده زده بخریدار میرود
آن گلستان که بر فلکست این عجب بست
با این که زیر گنبد دوار میرود
گل از درون دل دم رحمان فرو شنید
زوتر ز جمله بی سر و دستار میرود
دل در بهار بند هر شاخ جفت یافت
یاد آور و ز وصل و سوی یار میرود
نی نی حدیث زر بخروار کی کند
اینجا حدیث جان بانبار میرود
این نفس مطمئنه خموشی غذای اوست
وین نفس ناطقه سوی گفتار میرود

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

جانا بیار باده که ایام میرود
تلخی غم بلذت آن جام میرود
جامی که عقل و روح حریف و جلیس اوست
نی نفس کور دل که سوی دام میرود
با جام آتشین تو چو از در درآمدی
وسواس و غم چو دود سوی بام میرود
گر بهر گلگشت تو سوی شتاب کن
بر آب و گل بتاز که هنگام میرود

آن خمر را بنوش که او هوش می برد
آن خام را بپز که سخن خام میرود
زان باده داده تو بخورشید و ماه و چرخ
هر یک ازین نشاط چنین کام میرود
والله که ذره نیست ازان جام بیخودست
از کرم مست گشته باکرام میرود
آرام بخش جان بر ازان می که از نفس
صبر و قرار و توبه و آرام میرود
چون گو می رسد بچغاران بود چنانکه
آن ما در رحیم باتیام میرود
امروز خاک جرعه می سیر سیر خورد
خورشید وار جام کرم جام میرود
سوی کشنده آمد کشته چنانکه زود
خون از بن بشیشه حجام میرود
چون کعبه کو رود بدر خانه ولی
این رحمت خدای بار جام میرود
چون باخودست از شتران جمله تیسست
در بیخودی بکعبه بیک گام میرود
تا باخودست راز نگهدارد از همه
چون مست شد چه چاره که خود کام میرود
خاموش نام باده مگو پیش مرد جام
چون خاطرش بباده بدنام میرود

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

چشمم همی جهد مگر آن یار میرسد
دل میدهد نشانه که دلدار میرسد
آن هدهد از سبا بسلیمان همی رود
آن بلبل از نواحی گلزار میرسد
جامی بخر بجانی ور زانکه مفلسی
بفروش خویش را که خریدار میرسد
آن گوش انتظار خبر گوش میکند
واین چشم اشکبار بدیدار میرسد
آن دل که پاره پاره شد باتش هجران
آن پاره پاره رفته بیکبار میرسد
قد چو چنگ را که دلش تار تار بود
یک زخمه نشاط بهر تار میرسد
او باش شهر جمله بیک سو گریختند
از بیم آنکه شحنه قهار میرسد
شهر امین است و جمله دزدان گریختند
از بیم آنکه دلبر عیار میرسد
چندین هزار جعفر طرار شب گریخت
آمد خبر که جعفر طیار میرسد
نک طوطیان عشق گشادند پر و بال
کز سوی مصر قند بقنطار میرسد
آن خار خار باغ و تماشاییان نگر
گلهای خوش عذار سوی خار میرسد
آن زینهار گفتن عاشق همی نبود
اینک سپاه وصل بزنهار میرسد
ای مفلسان باغ خزان ار اثمان برد
سلطان نوبهار بایثار میرسد
خاموش و صریح گو که صفات بشر گریخت
زیرا صفات خالق جبار میرسد
در خاتمیش تابش خورشید بیحجاب
خاموش کاین حجاب گفتار میرسد

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

روزیکه فر نور جلالت بما رسد
در مس جسم ما بیقین کیمیا رسد
خود را ندیده ایم چو او را بدیده ایم
آنکس که خویش دید بدیدش کجا رسد
چون هیچکس ندیم غم آن نگار نیست
ما را وظیفه ها همه لا انتها رسد
در خشم زفت خاک یمن بر فشاند و رفت
زان روز خاک چون حرم از سما رسد
چون بوی خمر در سر مخمور من فتد
هر لحظه بانگ نوش هی را ندا رسد
ای درد و ای دریغ که اقبال بردوم
آمد که تا ازوم کلاه و قبا رسد
نه در جهان نه هیچکس آن ماه دلبر
نی هیچ خسته را بجهان این قضا رسد
من نار سرد کردم او گرم ره گرفت
بختم چو گرم بود بدو گر بلا رسد
یارست چون سهیلی تبریز چون یمن
من چون ادیم گشته که او تا بما رسد

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

شوق تو ام بکوچه خمار می برد
ذوق تو ام بکعبه ابرار می برد
ما در نماز سجده بدیدار می بریم
بیچاره آنکه سجده بدیوار می برد
یک مهر بیش نیست بر اوج سپهر جان
کز وی سپهر و مهر همه انوار می برد
هر کس ازین حدیث عیان کرد شمه
منصور وار سر ببر دار می برد
این ره بدو نبرد و بگفتار هیچکس
آنکس که برده است بکه بردار می برد
آن ماه رو که بر سر بازار میرود
صد دل بدام زلف گرفتار می برد
تا در حریم عشق دل شمس بار یافت
از جام عشق باده اسرار می برد

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

صحرا خوش است لیک چو خورشید فر دهد
گلشن خوش است لیک چو گلزار بر دهد
خورشید دیگرست که فرمان حکم او
خورشید را برای مصالح سفر دهد
بوسه باو رسد که زخش همچو زر بود
او را نمی رسد که رود مال و زر دهد
بنگر بطوطیان که پر و بال می زنند
سوی شکر لبی که بایشان شکر دهد

هرکس شکرلبی بگزیده است در جهان
ما را شکرلبی ست که چیزی دگر دهد

ما را شکرلبی ست شکرها گدای او
ما را شهنشهی ست که ملک و ظفر دهد

همت بلند دار اگر شاهزاده ای
قانع مشو ز شاه که تاج و کمر دهد

برکن تو جامه ها و در آب حیات رو
تا پاره های خاک تو لعل و گهر دهد

بگریز سوی عشق و بپرهیز زان مسی
کو دلبری نماید و خون جگر دهد

در چشم من نیاید خوبی هیچ خوب
نقاش جسم و جان که عیسی صور دهد

کی آب شور نوشد با مرغهای کور
آن مرغ را که عقل ز کوثر خبر دهد

چون پر کند دو دیدهٔ ما را ز حسن خویش
گر ماه آن ببیند در حال سر دهد

در دیدهٔ گدای در آید نگار خاک
حاشا ز دیده که خدایش نظر دهد

خامش ز عقل گفتن تا بو که عقل کل
ما را ز عقل جزوی راه عبر دهد

مضارع مثمن اخرب مکفوف محذوف

صد مصر مملکت ز تقاضای خراب شد
صد بحر سلطنت ز تقاضای دل سراب شد

صد برج حرص و بخل بخندق در اوفتاد
صد بخت نیم خواب بکلی بخواب شد

آن شاهراه غیب از آن قوم بسته بود
وآن ماه از رنگ و ظلم بزیر حجاب شد

وان چشم کو چو برق همی سوخت خلق را
در نوحه اوفتاد و بگریه سحاب شد

آن دل که صد هزار دل از وی کباب بود
در آتش خدای کنون او کباب شد

ای شاد آن کسی که از او عبرتی گرفت
او را ازین سیاست شه فتح باب شد

چون روز گشت دید که او شب چه کرده بود
سودش نداشت سخره و صد اضطراب شد

چون بخت رو سپید شب اندر دعا گذاشت
زیرا دعای نوح بشب مستجاب شد

کردم خمش ز لطف خداوند شمس دین
جان و دل ضعیف دگر کامیاب شد

بحر مضارع مثمن اخرب تقطیعه مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن

آن ماه کو ز خوبی بر جمله میرداند
ای عاشقان شما را پیغام میرساند

سوی شما نوشت او بر روی مه بسطری
خط خوان کیست اینجا کاین سطر را بخواند

نقشش ز زعفران است این سطر سر جانست
هر حرف آتش نو در دل همی فشاند

کنجی و عشق و دلقی ما از کجا و خلقی
لیک او گرفته حلقی ما را همی کشاند

بی دست و پا چو گویی سوی میم غلطان
چوگان زلف ما را این سو همی دواند

چون این طرف دویدم چوگانش حمله آرد
سوی عدم کشاند این سر بگو که داند

هر سو که هست هستم چوگان او بیابم
در عین نیست هستم تا حکم خود براند

گر زانکه تو ملولی با خفتگان بنه سر
زیرا فسردگان را همخواب می نماند

آنجا که شمس دینم پیدا شود بتبریز
والله که درد و درمان عالم نه درد و درماند

مضارع مثمن اخرب

از چشم پر خمارت دل را قرار ماند
با روی آفتابت مه در شمار ماند

چون مطرب هوایت چنگ طرب نوازد
مر زهرهٔ فلک را کی کسب کار ماند

یغما بک جمالت هر سو که لشکر آرد
آن سو نه شهر ماند نه هم دیار ماند

گلزار جانفزایت بر باغ جان بخندد
گلها چو عشق باشد وز عقل خار ماند

ای شاد آن زمانی کز بخت ناگهانی
جانت کنار گیرد دل بر کنار ماند

ای شاد آن زمانی کز عشق آن جهانی
مه بر کنار افتد تن در کنار ماند

چون آنچنان نگاری در مغز فتد خماری
دل تخت و رخت جوید تن ننگ و عار ماند

چون باشد آن سعادت یابم ز خود فراغت
این گفتن و نوشتن ازان خوار ماند

میخواهم از خدا من تا شمس حق تبریز
در غار دل در آمد تا یار غار ماند

مضارع مثمن اخرب

ای دل اگر کم آیی کارت کمال گیرد
مرغت شکار گردد صیدت حلال گیرد

مه میرود چو آبی در ظل آفتابی
بدری شود اگر چه شکل هلال گیرد

در دل مقام سازد شکل خیال آنکس
کاندر ره حقیقت ترک خیال گیرد

گفت آن خلیل کو یا وجهت وجهی حقا
کو رهروی که چون او ترک ضلال گیرد

این گنده پیر دنیا چشمک زند ولیکن
هر چشم روشنان را از وی ملال گیرد

گر در برم کشد او ز ساحری بشهوت
اندر برش دل من کی پر و بال گیرد

گلگونه کرده هست او تا روی چون گلستش
بوییش تباه گردد رنگش زوال گیرد

رخ بر رخش منه تو تا رویت از شهنشه
مانند آفتابی نور جمال گیرد

خوبان او لنیش بنگر که در چه حالند
هر کاین و لیل داند ترک دلال گیرد

ای صد هزار عاقل او در جوال کرده
کو عاقلی که با او ترک جوال گیرد
مطلی نشست یزدان ز خاک خوش عذاران
گر خط تیره ست کاین خط و خال گیرد
از ابر خط برون آ وز خال غم جدا شو
تا مه ز طلعت تو هر شام فال گیرد
چه جای آفتابی کز پرتو جمالش
صد آفتاب صد مه نور و جمال گیرد
از خط و خال بگذر در عشق شمس تبریز
کاتش نسوزد او را کاب زلال گیرد

مضارع مثمن اخرب

ای آنکه پیش حسنت خوبی قدم درآید
در خانهٔ خیالت شاید که غم درآید
ای آنکه هر وجودی ز آغاز از تو خیزد
شاید که بی وجودت دریا عدم درآید
ای غم تو جمع مشو کاینک سپاه شادی
با کیقباد شادان با صد علم درآید
ای دل مباش غمگین کاینک ز شاه شیرین
آن چنگ بینوائی خالی شکم درآید
آن ساقی الهی آید ز بزم شاهی
آن مطرب معانی اکنون بهم درآید
ای غم چه خیره رویی آخر مرا نگویی
اندر درم در افتی چون او درم درآید
آخر شود مسلم از آتش تو ای غم
زان کس که جانفزایی او را سلم درآید
تبریز شمس دین را از ما سلام گویید
تا آن سوار معنی شاد و خرم درآید

مضارع مثمن اخرب

امروز به ز عیدست زیرا که دلبر آمد
اقبال بر مزیدست کان یار دربر آمد
چونکه به تخت ماییم با تاج و تخت ماییم
بر بام بخت ماییم چون دوست بر در آمد
زان ساقی خوش ما امروز بی تقاضا
جان شراب معنی بی دست و ساغر آمد
زین جشن زین قیامت قیمت فزود و قامت
در سینه چو جنت صد حوض کوثر آمد
تا جان زین تماشا شد موج زن چو دریا
هر چند قطرهٔ او تابان چو گوهر آمد
دریابم از تو ای جان در و لعل و مرجان
بر آب صاف برده این جسم پیکر آمد
در جنگ تا نخفتیم و ز تیغ کس نترسیم
ما را عنایت او دائم چو اسپر آمد
آن ولد این لد را فرموده بهر جد را
گرچه ز روی صنع اندر صور درآمد

مضارع مثمن اخرب

ای مستی فراقش با خرده کجا شد
گفتم که رهست گویند کان گنج ما تما شد
آن شمس حق و دینم کو چون قمر برآمد
مر شمس و مر قمر را بر چرخ رهنما شد
در نیستی مطلق او شاه و ماه بوده ست
تا هستی نبوده است گر هست بادشا شد
آن شه سبیل دولت مالید پیش از آدم
بی شهر شهریاری بی کبر کبریا شد
مستانه سر بگردان اندر سماع آن شه
کان هر که نیست گردان عشق پادشا شد
ای مطرب الله الله بر جای باش کاییم
زیرا که جان مستان از عاشقی جدا شد

مضارع مثمن اخرب

بیمار رنج صفرا ذوق شکر نداند
هر سنگدل در این ره قلب از گهر نداند
هر عنکبوت جوله در تار و پود آن چه
از ذوق صنعت خود ذوق دگر نداند
وان کوزه چه بر افتد در جام ساغر افتد
مستیش در سر افتد پا را ز سر نداند

مضارع مثمن اخرب

بعد از سماع گویی آن فر و قها کجا شد
با خود بنود و چیزی گر بود آن فنا شد
منکر مباش و بنگر اندر عصای موسی
یک لحظه آن عصا بود یک لحظه اژدها شد
چون اژدهاست قالب بر انهاده بر لب
کو خورد عالمی را وانگه همان عصا شد
یک گوهری چو بیضه جوشید و گشت دریا
کف کرد و کف زمین شد وز دود او سما شد
الحق نهان سپاهی پوشید پادشاهی
یک لحظه حمله آورد وانگه به اصل وا شد
گرچه ز ما نهان شد در عالمی روان شد
تا نیستش نخوانی گر از نظر جدا شد
اعضا چو کار داران هر طرف به شغلی
دل شه سپه کش و وین جمله از قفا شد
از شرح این شد آمد خاموش کردم ای همدم
وز خوف این ندامت پشت فلک دوتا شد
هر حالتی چو تیریست اندر کمان قالب
رو در نشانه دارد چون از کمان رها شد
گرچه صدف ز ساحل قطره ربود و کم شد
در بحر جو بید او را غواص کاشنا شد
از عشق مرد و زن را از خون شده منی شد
وانگه از آن دو قطره یک خیمه در هوا شد
آنگه ز عالم جان آمد سپاه انسان
عقلش وزیر گشت و دل رفت و پادشا شد
تا بعد چند گاهی دل یاد شهر جان کرد
واگشت و جمله لشکر در عالم بقا شد
گفتی چگونه باشد آمد شد معانی
اینک بوقت رفتن بنگر گره گشا شد
تا نور شمس تبریز تابید در درونم
جان و دل و تن من زان نور پر ضیا شد

بازآفتاب دولت بر آسمان برآمد
بازآرزوی جانها از راه جان برآمد
باز از صفا رضوان درهای خلد واشد
بازآن مهی برآمد کز ماه برتر آمد
سرگشتگان شیدا جمله پیاده گشتند
از لامکان شنیده خیزید محشر آمد
آمد ندای بیچون نی از درون نه بیرون
گویی کجا کنم رو آن سو که آن شه آمد
آن سو که ماهی خشک شد ز آب خضر زنده
آن سو که سنگها را اوصاف گوهر آمد
دستور نیست جان را تا گوید این بیان را
این سو چو درد بیند آن سو شها در آمد
با درد باش تا درد آن سوت ره نماید
وین حلم بر سر ما چون تاج مفخر آمد
آن سو که تاج رفعت بر فرق آدم افتاد
وین حکم بر سر ما چون تاج مفخر آمد
آن بادشاه اعظم دربسته بود محکم
در کم زنی مطلق از ذره کمتر آمد
ای شه صلاح دینم ای محرم یقینم
دستم بدامن تو امروز در خور آمد
هرچه ز خواب بنگر نک روز روشن آمد
ترسم که عشق گوید کاین خجا چه کودن آمد
زقند خوشه چینان ای خنج شه چشیدست
کز ثقل دور کرینه چون تل خرمن آمد
پیمانه الست این دل پیمانه را چه داند
از عرش می ستاند بر فرش می فشاند
باری نبود آگه زین سو که میرساند
کو خاک را زبانها تا نکته‌ها جهاند
تا دم زند ز بیشه آن بیشهٔ همیشه
ای آه را پناه او ما را که می کشاند
شیری که خویش ما را جز شیر شیر ندهد
ما را بدین فریب او تا بیشه می دواند
چون فاتحه دهد ما گاهی فتوح که که
اسرار سر جانان هر ناکسی چه داند
جز شوق و جز حلاوت خود از شکر چه آید
جز نور بخش کردن خود از قمر چه آید
جز رنگهای دلکش از گلستان چه خیزد
جز نقدهای روشن از کان زر چه آید
آن آفتاب تابان هر لعل را چه بخشد
با تندیکی نظر کن کاندر نظر چه آید
مائیم و شور مستی مستی و می پرستی
بیخویش و بیخبر شو از خود خبر چه آید
خیری ز ماست باقی مردانه باش ساقی
مجنون شویم مجنون تا از قدر چه آید
ای شه صلاح دینم بیرون مشو ز صورت
بنما فرشتگان را تو که از بشر چه آید
خشمین بر آن کسی شو کز وی گزیر باشد
ناچار بر تو روزی این مرگ امیر باشد
گر ناصلی و مردی آب حیات خوردی
پیری نه کز قدیری موئیش چو شیر باشد

مضارع مثمن اخرب

ارواح تا بگردن در حوض کوثر آمد
بازآن شهی درآمد کو قبلهٔ شهانست
کان شاه یکسواره در قلب لشکر آمد
اجزای خاک تیره حیران شدند و خیره
نه چپ نه راست نه پس نی از برابر آمد
گویی که آن چه سویست آن سو که جست و جویست
آن که دست موسی چون ماه انور آمد
آن سو که میوه ها را این پختگی رسیده است
ور نه ز کفر رستی هرجا که کافر آمد
کافر بوقت سختی رو آورد بدان سو
آن سو که بیند آنکس کز درد مضطر آمد
آن سو که این دل ما چون شمع روشن آمد
آن سو که طوق لعنت ابلیس را فر آمد
این درد در دل ما چون شمع روشن آمد
پوشید دلق آدم یعنی که بر در آمد
ای شمس حق تبریز جان پیش آفتابت

مضارع مثمن اخرب

دل را ز خواب برکن هنگام رفتن آمد
تا کی اشارت آید تو ناشنوده آری

مضارع مثمن اخرب

از پاک می پذیرد در خاک می رساند
در عشق بیقرارش پیوسته است کارش
تا کارش آگهستی زانسو که می ستاند
خاک از نثار جانها تابان شده چو کانها
کان بیشه جان ما را پنهان همی چراند
آنجا پلنگ و آهو نعره زند که یاهو
خویشی که خویش ما را از خویش می رهاند
شیری که خویش بر ما جلوه کند چو آهو
کز فاتحه شویم او از نازیه نخواند
خاموش کن که در دل سایبان فریبست

مضارع مثمن اخرب

جز برگ و جز شگوفه از شاخ تر چه آید
جز طالع مبارک از مشتری چه یابی
وز آب زندگانی اندر جگر چه آید
از دیدن جمالی کو حسن آفریند
زین سان که ما شدستیم از ما دگر چه آید
مستی تو مست تر شو نی زیر و نی زبر شو
برده می رواقی زین مختصر چه آید
چون گل رویم بیرون با جامه‌ای پر خون

مضارع مثمن اخرب

یا غیر خاک پایش کس دستگیر باشد
گیرم کزو بگردی شاه و امیر فردی
هر کو نخورد آبش در مرگ اسیر باشد
ای پیر جان فطرت پیر عیان نفکرت

پیری مکن بر آنکس کز مکر و از فضولی
خواهد که بازگونه بر پیر پیر باشد
پیری بر آن کسی کن کو مرده تو باشد
آن دم عزیز داند کز خود حقیر باشد
چون موی ابروش را همچون هلال بینید
بر چشمش آن نهایت کی مستدیر باشد
آن کس که از تکبر مالد سبال خود را
از نور کبریائی چون مه منیر باشد
جلوه مکن جمالت یکتای پیر و بایست
تا با رضای جانان جان مستطیر باشد
عرفه گری رها کن ای خواجه خویش لا کن
تا ذره وجودت شمس منیر باشد
بر بند پنج حس را زین سیلهای تیره
تا عقل کل ز شهر سو به تو مطیر باشد
بی آن خمیرمایه گر تو خمیر تن را
صد سال گرم داری نانش فطیر باشد
گر قاب قوس خواهی دل راست کن چو تیری
در قوس او درآید هر کو چو تیر باشد
خاموش گر توانی بی حرف گو معانی
تا بر بساط گفتن حالم امیر باشد
از آفتاب فضلت چون مستنیر نبوی
کی از فروزش تو او مستطیر باشد

مضارع مثمن اخرب

دانم چه قصد داری لیکن بگفت ناید
هر شرح این سخن را جائی دگر بباید
جان میدهد گواهی در گوش من نگویم
زیرا که چون بگویم بس فتنه‌ها برآید
در غمزه اش نگه کن تا رمز کی بدانی
مشنو تو گفت او را اگر گفت هیچ ناید
کاهیست جان عاشق این نکته تو بشنو
گر سر کهربا نیست او را چرا رباید
گر آینه بگویید یا کم ز نقش خوبان
باور مکن ازیرا خوبی در او نماید
ای ساقی الله الله جامی بیار جم
تا لحظه شرارش بر سقف سر برآید
این عقل و علم ما را از جام هیچ آبیش
یک دم تو وارهانی از شاید و نشاید
در نفس همائی مخدوم شمس دین را
تا نعره‌های عجیب از عاشقان برآید

مضارع مثمن اخرب

دروازه سعادت بر من چو باز باشد
غم نیست گر خبر آن بر ما فراز باشد
چون خالص است زرم بر من بود [illegible]
گر جمله جهان پر از زخم گاز باشد
زیرا که زر خالص در شعله‌های آتش
آن گاه بیش خندد کو در گداز باشد
در شعله‌های آتش قلبیست بس [illegible]
وان زر خاص کانی در عین باز باشد
الا که آتش شه مخدوم شمس دینم
کو را در نوازش بر جمله باز باشد
هر قلب کو بر او فتد بقصد فضیحت
او را بعیب پوشی صدگون نواز باشد
هم عیب او بپوشد اصلاح او بکوشد
یا زر کند مسش را یا بیده ساز باشد
مس را به مهر او هست میلی و عشرت
مستیش باد ناید کو مست راز باشد
چون لطف او مهیا است ای برادر
در باقیان چه گویم کاین خود دراز باشد
بر کسوه دو عالم تو زیر چون طراز است
پیوسته این دو عالم مست طراز باشد
او قبله روا هست لیکن اگر نخواهد
قبله چه داند آن جان کو بی نماز باشد

مضارع مثمن اخرب

در عشق زنده باید کز مرده هیچ ناید
دانی که کیست زنده آن کو ز عشق زاید
گرمی شیر غران تیزی تیغ بران
نزی جمله شهان با عشق کند باید
در راه رهزنانند این همرهان زنانند
پای نگار کرده این راه را نشاید
طبل غزا برآمد در عشق لشکر آمد
کو رستم سرآمد تا دست برگشاید
شیرش نخواهد آهو هوای اوست ماهو
منکر درین چراخور بسیار تر خاید
ما را نبید و باده از خم غیب آمد
ما را مقام و قبله عرش مجید آید
رعدش بغرد از دل جانش ز ابر غالب
چون برق بجهد از تن یک لحظه نپاید
هرگز چنین سری را تیغ اجل نبرد
کاین سر ز سر بلندی بر ساق عرش ساید
دریا بپیش ترش رو او ابر نوبهار است
عالم بدوست شیرین تا صد ترش نماید
هرگز چنین دلی را غصه فرو نگیرد
غم‌های عالم او را شادی دل فزاید
در عشق جوی ما را وز ما مجوی او را
گاهی منش ستایم گه او مرا ستاید
تا چون صدف در دریا بگشاید او دهان را
دریا و ما و من را چون قطره در رباید
ای شمس دین تبریزی جان هم جان جانان
عشق تو جان و دل را سوی تو رهنماید

مضارع مثمن اخرب

در عشق ماه رویان چشم منیر باید
زلفین دلبران را مشک و عبیر باید
در طاق جفت ابرو پیوسته چون کمان شو
زیرا چنین کمان را از عشق تیر باید
تا کی به پیش هر کس دل از خبر بلافد
ای دل خبر نداری کاین از خبیر باید

در راه عقل فاخر آزاده به ز بنده
در عشق لاوبالی بسته اسیر باید
زاهد ز چرب و شیرین از زهر بار ماند
کورا بقصر رضوان حور و شیر باید
مخمور عشق حالی از راه لاوبالی
هم بام نقد خواهد ساقی لشکر باید
گوشه نشین زاهد مستور یار جوید
صحرا نشین دل را دلبر شهیر باید
شاهان جان و دل را از ملک عار باشد
شاهان آب و گل را تاج و سریر باید
اسباب این جهان را حرص لئام شاید
زیرا ز شمس تبریز جانی فقیر باید

مضارع مثمن اخرب

عید آمد و خوش آمد دلدار دلکش آمد
هر مرده ز گوری برجست و شیش آمد
دل رفت ز آن زمان بیامد تا جان بجنگ آرد
جان پاکشان بر آمد کان دوست سرکش آمد
جان غرق شهد شکر از منبع نباتش
سه درمیان خرسی کان ترک مهوش آمد
خاک از فروغ نقشش قبله فرشته گشته
کاب از جوار آتش هم طبع آتش آمد
جان و دل فرشته غرق رضای حق شد
گردون فرشتگان از این رو مفرش آمد
زو باش صیقلی کن ای او نقش برخوان
زان نقش بیهمالی شش سو منقش آمد
آن لعل را در آخر در جیب خویش یابی
در جیب پاک جیبان نورش مرمش آمد
زافیون شربت او سرمست خفته بدعت
زاستون رحمت او نورش منقش آمد
ای هوشمند کوشی کورا کشید دستش
ای رو سفید رویی کز وی مخمش آمد

مضارع مثمن اخرب

خاموش و پنج نوبت بشنو ز آسمانی
کان آسمان و نی آن پنج این شش آمد
گر ساعتی تبری ز اندیشه ها چه باشد
غوطه خوری چو ماهی در بحر ما چه باشد
ز اندیشه ها نه خیلی اصحاب کهف گشتی
نوری شوی مقدس ز اندیشها چه باشد
آخر تو برگ کاهی با کهربای دولت
زین کاه دان تبری تا کهربا چه باشد
صد بار عهد کردی کاین بار خاک باشم
یکبار پاسداری آن عهد را چه باشد
تو گوهری نهفته در کاهگل گرفته
گر رخ ز گل بشویی ای خوش لقا چه باشد
از پشت پادشاهی مسجود جبرئیلی
ملک پدر بجویی ای بینوا چه باشد
ای اولیای حق را از حق جدا شمرده
گر ظن نیک داری بر اولیا چه باشد
جزوی ز کل بمانده دستی ز تن بریده
گر زین سپس نباشی از ما جدا چه باشد
بی سر شوی و سامان از حرص و کبر خالی
وانگه که سر برآری از کبریا چه باشد
از ذکر نوش شربت تا فارغی ز فکرت
در جنگ اگر نرنجی ای مبتلا چه باشد
پس کن که تو چو کوهی در کوه کان زر جوی
که را اگر نیاری اندر صدا چه باشد
خاموش شو زمانی وقت دعا رسیدست
گر ساعتی درآیی اندر دعا چه باشد

مضارع مثمن اخرب

مخدوم شمس تبریز از لطف بی قیاست
گر تحفه نه بخشی با این گدا چه باشد
گفتم مکن چنین ها ای جان چنین نباشد
غم قصد جان ما کرد گفتا خود این نباشد
غم خود چه زهره دارد تا دست و پا برآرد
چون غم روااش بسوزم تا خورده بین نباشد
غم ترسد و هراسد ما را نکو شناسد
صد دود ازو برآرم گر آتشین نباشد
غم خصم خویش داند غم حد خویش داند
در خدمت مطیعان خر چون امین نباشد
چون تو از آن مایی در زهر اگر درآیی
کی زهر زهره دارد چون انگبین نباشد
در سینه دود آتش باشد خلیل را خوش
آن را خدای داند هر کس امین نباشد
چشمی که او ایمن با غیب همنشین شد
هر جنس جنس خود را چون همنشین نباشد
ای دست تو منور چون موسی پیمبر
خواهی که دست موسی در آستین نباشد
زیرا گل سعادت بی روی او نروید
ایاک نعبد ای جان بی نستعین نباشد
تا شاد شد دل من ز الطاف شمس تبریز
دیگر دلم دریغا اندوهگین نباشد

مضارع مثمن اخرب

گفتی که در چه کاری بی تو چه کار ماند
کاری که بی تو گیرم والله که زار ماند
گر خم خلد نوشم با جامه های زرین
جمله صداع گردد جمله خمار ماند
در کارگاه خلقت بی تو هر آنچه بافم
والله نه پود ماند بالله نه تار ماند
تو جوی بیکرانی بهشت جهان چو جوی
حاشا که بر چنین جو یک پل گذار ماند
عالم چهار فصلست فصلی خلاف فصلی
با جنگ چار دشمن هرگز قرار ماند
بیش آب بهار خوبی تو اصل فصلهایی
تا فصلها بسوزد جمله بهار ماند
ای شمس طینت تو شرقی و نه غربی
بی تو نه نور ماند بی تو نه نار ماند

مضارع مثمن اخرب

آن سر مباد بر تن کو همچنین نباشد
دل برد و عقل و هوشم آورد رخنه در دین
در هیچ گنج ویران گنجی چنین نباشد
برخاکیان نظر کن زیرا که نور خورشید
روشن مکن کز نیسان دُر ثمین نباشد
چشم از قصور دارد زاهد بجور و عاشق
آن دل که در غم تست آن دل حزین نباشد
از شمس دل بغمزه بربود و بست بر زلف

مضارع مثمن اخرب

در بحر قلزم حق ماهی کثیر باشد
بحر است همچو دایه ماهی چه شیرخواره
میلی بود برحمت فضلی کبیر باشد
وان ماهی که داند کان بحر طالب اوست
گر شکرست و ور قند مانند شیر باشد
آن ماهیی که دریا کار کسی نسازد
آن بحر بی نهایت او را وزیر باشد
گر هیچکس ز جرأت ماهیش خواند او را
روشن ترک بیان کن تا جان بصیر باشد
مخدوم شمس دین است هم سید و خداوند
در نرمی و لطافت همچون حریر باشد
جانم مباد هرگز کز جانم از شرابش

مضارع مثمن اخرب

وز ورد هر دو عالم چون شیشه بر سر آمد
در عالم طراوت بس یافت او حلاوت
وز نقش دین بر آمد والله که کافر آمد
ز اوصاف خود گذشتم وز خود به هیچ گشتم
این سر چه گشت قربان الله اکبر آمد
هر جان با ملالت دورست ازین حلاوت
در کم زنی مطلق کمتر ز ذره آمد
جان را چو شست از گل معراج بر شد آن دل

مضارع مثمن اخرب

این غرقه را ازین بحر هرگز کناره باشد
خاک قدم ز مهرش شست از خاطرت غباری
کاین برد و مات لابد شرط قمار باشد
وصلت نعوذ بالله گر هستیم نخواهد
گر شمس عالم افروز پیشش شرار باشد
روزی ز روی خویشش ز او فراق بدهم
تو ره بزن ازان ره او دستدار باشد
بادا بجان پاکش از آفرین و رحمت

مضارع مثمن اخرب

مارا چه غم که ما را هر روز خوشتر آمد
مارا چه غم که ما را احمد شدست همدم
سالار و سرور آمد ره بین و رهبر آمد
مارا چه غم که ما را هشت و چهار امام اند

گر لطف بیدریغش با من قرین نباشد
برخاک آستانش ماهی چنین نباشد
سرهای عاشقان را سجده‌گهیست کویش
با او نزاع ما را هرگز به دین نباشد
آورده ام غمش را در دل فرو ز عشقش
پنهان نماند از آن کی زمین نباشد
چشمم گهر فشاند بر درگهت دمادم
از روی یار میلش با حور عین نباشد
دردت دل حزین را درمان بود و لیکن
یعنی که گردن او بی عنبرین نباشد
مر بحر را ز ماهی دائم گزیر باشد
زیرا به پیش دریا ماهی حقیر باشد
مانند بحر قلزم ماهی نیابی ای جان
پیوسته طفل مسکین جویای شیر باشد
با این همه فراغت گر بحر را بماهی
پایش ز روی نخوت فوق اثیر باشد
اندر دهان طفلان جز شیر هر چه ریزی
الا که رای ماهی او را مشیر باشد
گویی ز بس عنایت آن ماهیست سلطان
هر قطره ز قهرش مانند شیر باشد
هر چند رمز گویی رمزت تحیر آرد
کز روی زمین تبریز مشک و عبیر باشد
گر خارهای عالم الطاف او ببیند
در مستی جمالش از خود خبیر باشد
مرغی که ناگهانی در دام ما در آمد
بشکست دام ما را بر لامکان بر آمد
از باده گزافی شد صاف صاف صافی
وز وصف لاله رویان گلشن معطر آمد
زان ماه هرکه ماند این نقش را نخواند
زیرا برهنگان را خورشید زیور آمد
الله اکبر تو خوش نیست با سر تو
چون بحق ما ملولی کشتی و لنگر آمد
ای شمس حق تبریز دل پیش آفتابست
آنجا که گرد منزل آنجاش خوشتر آمد
ماهی کز آب ماند دانی چه زار باشد
بی آب تشنگان را هرگز قرار باشد
در بحر هجر ای دوست نزدیک غرقه آمد
باد از تو یافت نیکی کت لاشک عیار باشد
یا بردن تو خواهم یا آنکه با تو باشم
باری ازان وصالم در سر خمار باشد
مخدوم و خداوند شمس حقست بالله
وز بخت عید سازم گر بخت یار باشد
من خاک پای آنکس کو از سر بصیرت
سرون ز رفته بینی کانرا شمار باشد
مارا چه غم که ما را دلدار در بر آمد
مارا چه غم که ما را غمخوار بر سر آمد
مارا چه غم که ما را امسال به ز پارست
مارا چه غم که حیدر از روح بهتر آمد
مارا چه غم که ما را آن هر دو شاهزاده
مارا چه غم که ما را آل عبا بسر آمد

ما را چه غم که دیدیم آن شاه شمس تبریز
نی دیده هر دلی را دیدار مینماید
در دست سیاه ما را در نور می کشاند
شیر نیست پور آدم صندوق عالم اندر
صدیق با محمد در هفت آسمانست
جمله گلست آن ره گر ظاهرش چو خارست
سوگند خورده بودم کز دل سخن نگویم
هر طبله که گشایم زان قند بیشمارست
وصف جمال جانان اندر بیان نگنجد
پای دلم فرو شد ناگه به گنج عشقش
هژده هزار عالم آنجا جوی نسنجد
اکنون که تازه کردم ایمان بکفر زلفش
خاموش شو که ما را خبر عشق شمس تبریز
وقتی خوشست ما را لابد نبید باید
هر جا فقیر یابی با او نشست آید
هر کو ز نور زادست او نور پاک جوید
اما چه قلب نیکو مانند اند با هم
بر دل نهاد قفلی یزدان و ختم کردش
جان گفت من مریدم زاینده جدیدم
ای آمده چو سرو آن اندر سماع قرآن
آن فوق را گرفتم پستان ماه رفته
ای شمس حق تبریز در گفتنم کشیدی
یک خانه پر ز مستان مستان نو رسیدند
جانهای جمله مستان دلهای حول بدستان
من دی ز ره رسیدم قومی چنین بدیدم

ظ ـ زبید ز فرط شادی در تن روان نگنجد ـ من مصحح

مضارع مثمن اخرب

نی هر خسیس را شه رخسار مینماید
زهر قدیم ما را خمار مینماید
صندوق در شکست است او بیمار مینماید
هر چند او بظاهر در غار مینماید
نور از درخت موسی چون نار مینماید
دل آئینه ست رو را ناچار مینماید

الا حقیر یارا الا خسیس ما را
هرگز غلام خود را نفروشد و نبخشد
روزی که او بغرد صندوق را بدرد
یکی ست عشق لیکن هر صورتی نماید
آب حیات آمد وین بانگ سیل آبست
شمس الحقی که نورش بر آئینه ست تابان

مضارع مثمن اخرب

شرح کمال حسنش اندر زبان نگنجد
گنجی که در بزرگی در لامکان نگنجد
از جان مگوی کانجا خبر جان جان نگنجد
ظ

سیمرغ جان عاشق در هر هوا نپرد
گفتم که حال عشقش در دل نگاه دارم
آنجا که عاشقان را تشریف عشق شوید
با ما مگو که یادش از دل کمی و گرنه

مضارع مثمن اخرب

وقتی چنین سخائی جامی غرید باید
هر جا ز چیز دیدی از وی برید باید
وان کز حدث بزادست او را پلید باید
پیش چراغ یزدان او را گزید باید
از بهر فتح این در در غم طپید باید
زایندگان نو را رزق جدید باید
زنده ز شخص مرده آخر برید باید
بنهاده در دهانت آخر مکید باید

ما را نبید باده از خم غیب آمد
بگریز از آن فقیری کو بند نوش باشد
زیرا چو پاک زاید او یار پاک جوید
سگ چون بکوی خسپد از فضل در چه باشد
سالی دو عید کردن آن کار عام باشد
ما را از آن مفاره عیشی ست تازه تازه
گر زانکه چوب خشکی خبر ز آتشی نه خمی
خامش که از فصاحت عمر عزیز بردی

مضارع مثمن اخرب

دیوانگان بندی زنجیرها دریدند
ناگه قفس شکستند چون مرغ بر پریدند
من خویش را کشیدم ایشان مرا کشیدند

بس احتیاط کردم تا نشنوند ایشان
مستان سبو شکستند در خمها نشستند
آن را که جان گزیند بر آسمان نشیند

ما را چه غم که یزدان ما را دوا روادار آمد
کو خار می رهاند گلزار مینماید
آن کیست آنکه او را بازار مینماید
کاری نماند اکنون بیکار مینماید
وین احولان حس را دو چار مینماید
گفتار نیست لیکن گفتار مینماید
در جنبش این چو آن را دیوار مینماید
کانرا بنوع دیگر عطار می نماید
پرواز شهپر او در آسمان نگنجد
گفتا محیط هرگز در ناودان نگنجد
فغفور ره نیابد نوشیروان نگنجد
نامش بهیچ بابی اندر بیان نگنجد
در فهم در نیاید در عقل و جان نگنجد
ما را مقام قبله عرش مجید باید
ما را فقیر معنی چون بایزید باید
وان کز پلید زاید او را پلید باید
اصحاب خانها را قفل و کلید باید
ما عاشقان جان را هر دم دو عید باید
آنرا که تازه بنود او را قدید باید
ور زانکه شاخ سبزی آخر خمید باید
در روضهٔ خموشان دم در کشید باید
روزی دو در خموشی دم در کشید باید
گوئی قضا دهل زد بانگ دهل شنیدند
یارب چه نقش دیدند یارب چه می چشیدند
او را دگر که بیند کش دیده با کشیدند

یک ساقی عیان شد آشوب آسمان شد
یار از دریچهٔ دل دیدار می نماید
در تار دلو د عالم یک نور دان معین
گلزار ره انگه کن گلزار زارها کن
گفتار آدم ای دل بد نور عشق جانان
خامش که خامشی شد آزادی دو عالم
ای آنکه از عزیزی در دیده جات کردند
آنها که این جهان را بس بیوفا بدیدند
شاهان که ناپدیدند چون حال تو بدیدند
آنها نهفتگانند اینها که اهل دینند
خاموش کن که جان را از تاب نور ایشان
سرگشتگان کویت پروای سر ندارند
گر صد هزار هستند آئینه در مقابل
سرهای عاشقانت بر ساق عرش ساید
نه پیره وز بر چه دانند در راه عشق چون شمس
اگر مرا تو گذاری دلم ترا نگذارد
ز عشق عاشق مفلس عجب فتید لیمان
عجب مدار ز کوری که نور دیده بجوید
سلام و خدمت کردم مرا بگفت که چونی
اگر دمی بنوازد مرا نگار چه باشد
اگر به پیش من آید خیال یار که چونی
چو کاسه بر سر آبم ز بیقراری عشقش
بگفت من بگشادم هزار بار و لیکن
اگر چه بار فگندم و گر مهار گسستم
انار شیرین گر خود هزار باشد و گر یک

مضارع مثمن اخرب

وآن آفتاب خاور رخسار می نماید
نورش بجمله عالم در تافتست بنگر
ز آتش از آن منزه انوار می نماید
برخیز اگر در اینجا شوقیت حاصل آمد
گلها به پیش حسنش چون خار می نماید
در آینه نگه کن گر چشم غیب داری
آن نور بین که بازت دیدار می نماید
یک نور شمس تبریز بنگر که شمس تبریز

مضارع مثمن اخرب

دیدی که جمله رفتند تنها رهات کردند
ای یوسف امانت آخر برادرانت
موت اختیار کردند ترک حیات کردند
بسیار خصم داری پنهان و می نبینی
از مهر و از عنایت جمله دعات کردند
با ساکنان سفینه منشین که اهل کینه
از ننگ همچو خنگی باری و تات کردند
اندیشه کن از آنها کاندیشهات دانند

مضارع مثمن اخرب

وآشفتگان هویت از خود خبر ندارند
بر درگه تو بحریست از آب چشم عشاق
خیره بر جمال جانها زانها نظر ندارند
تیر بلا چه آید بیشک بجان نشیند
وین طرفه تر که ایشان پروای سر ندارند
بنگر بلطف گهگه بر حال مستمندان

بحر مجتث مثمن مخبون تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

تو هم بصلح گرائی اگر خدا بگمارد
هزار عاشق صادق بجان و دل نگرانت
که گنج رشک شهان شد گدا امید چه دارد
عجب مدار ز مرده که از خدا طلبد جان
دریا ز چشم اسیری که اشک غریب بارد
ز بس دعا که بکردم دعا شد است وجودم
ز مس کوچه بر آید چو کیمیا بگذارد
چگونه باشد صورت بوقف ذکر محبت

مجتث مثمن مخبون

حیات تازه پذیرد تن نزار چه باشد
شکار خستهٔ اویم به تیر غمزهٔ جادو
اگر رسم بلب دوست کوزه وار چه باشد
کنار خاک ز اشکم ز لعل و گوهر پر شد
ز بحر ماهی جان را هزار چه باشد
من از قطار حریفان مهار عقل گسستم
به پیش اشتر مستش یکی مهار چه باشد
محمد است و ابوبکر یار غار دل و عشق
چو شد یکی بشمردن دگر شمار چه باشد
مرا بچشم نظر میکنی که خامش و بس کن

می تلخ از آن نباشد چنگش از آن رباید
گر احولی دو بیند یک تار می نماید
بی شوق جمله اینجا پندار می نماید
گر آئینه ترا خود زنگار می نماید
هر چند در تصور اطوار می نماید
هر چند دوست دانش بسیار می نماید
بفروختند ارزان اندک بهات کردند
این جمله حیله کردی ایشانت مات کردند
مانند طفل دینه بیدست و پات کردند
کم جو وفا از اینها چون بیوفات کردند
چون ذره مهر خوبان نور و ضیات کردند
خلق جهان از آن رو در ره گذر ندارند
زانروی عاشقانت جز جان سپر ندارند
جز درگه تو چون و با هیچ در ندارند
آنها که دل ز عشقت زیر و زبر ندارند
که تا سعادت و دولت کرا نجبت برآرد
عجب مدار ز تشنه که دل بآب سپارد
که هر که بیند رویم دعا بخاطر آرد
چگونه شیشه و انگور گر کفش نفشارد
ور این درخت بخندد از آن بهار چه باشد
کرم بلطف بخواند که این شکار چه باشد
اگر بوصل گشاید دمی کنار چه باشد
یکی شتر گم گیری از این قطار چه باشد
دو نام بود و یکی جان و یار غار چه باشد
دگر بحیث یکی نکته از هزار چه باشد

غم خمار شکستی ولی الف نگذاری
چو شد الف ز میانه ببین خمار چه باشد
چو شمس مفخر تبریز ماه خود بنماید
دران نمایش موزون نگار یار چه باشد

مجتث مثمن مخبون

بگیر دامن لطفش که ناگهان بگریزد
ولی مکش تو چو تیرش که از کمان بگریزد
چه نقشها که بیارد چه حیله ها که بسازد
بنقش حاضر باشد از راه جان بگریزد
بر آسمانش بجویی چو مه ز آب بیاید
در آب چونکه درآیی در آسمان بگریزد
ز لامکانش بخوانی نشان دهد بمکانت
چو در مکانش بجویی ز لامکان بگریزد
ز پیک تیز رو اندر رو چو مرغ کمانست
یقین بدانکه یقیین وار از کمان بگریزد
ازین دو آن بگریزیم ز ترس نی ز ملولی
که آن نگار چو طفلی ازین دو آن بگریزد
گریز پای چو بادم ز عشق گل چو صبا ام
که گل ز بیم خزانی ز بوستان بگریزد
چنان گریزد نقشش که گر نویسی نامش
ز لوح نقش بپرد ز دل نشان بگریزد
چنان گریزد نامش چو قصد گفتن بیند
که گفت نیز نتابی که آن فلان بگریزد
به بند نطق زبان انشان بده گر گریزش
خموش باش که آن یار مهربان بگریزد
ز شمس مفخر تبریز کو ز دینی و عقبی
مگوی هیچ که او از همین جهان بگریزد
چو شمس دین بکنار آمد از میانه دوران
ازین کنار بپرد دل از میان بگریزد

مجتث مثمن مخبون

ز باد حضرت قدسی بنفشه زار چه بشکفید
درختهای حقائق از آن بهار چه بشکفید
دل از دیار خلائق بشد بشهر حقائق
خدای داند کاین دل دران دیار چه بشکفید
زهی مهی و حریفان ز نای و نوش ظریفان
هوای نور صبوح و شراب نار چه بشکفید
هزار بلبل مست و هزار عاشق بیدل
دران مقام تحیر ز روی یار چه بشکفید
چو عشق در بر سیمین کشید عاشق خود را
ز بوسه ها چه شکر دران کنار چه بشکفید
میان مجلس جانان قبول عشق خرامان
بکارگاه تجلی ز کار و بار چه بشکفید
بباد و آتش و آبی و خاک عشق در آمد
ز نور یک نظر عشق هر حیار چه بشکفید
چو شمس مفخر دین زد آتشی بدرختی
ز شعله های لطیفش درخت نار چه بشکفید

مجتث مثمن مخبون

ز سر بگیرم عیشی که پا بگنج فرو شد
ز روی پشت پناهی که پشتها همه رو شد
دگر نشینم هرگز برای دل که بر آید
کجا بر آید آن دل که کوی عشق فرو شد
سبو کلان جوالش ز عشق سوی من آیند
بسوی عشق گریزیم که جمله فتنه ازو شد
که در سرم ز شرابش نه چشم ماند و نه گوشش
بدست ساقی آبش اگر سرم چو کدو شد
بخوان عشق نشستم چشیدم از نمک او
چو لقمه کردم خود را مرا چو عشق گلو شد
بماند آب معلق بدستم از سر حیرت
فرو شدم بتفکر که این چه شکل سبو شد
و هم بدست دهان کو که باز گشت معانی
چو شمع خطه تبریز بود کار نکو شد.
سبو بدست دویدم بجو بیار معانی
نو آب گشت سبویم چو آب جان بسبو شد
نماز شام برفتم بسوی طرفه روحی
چو دیده بر در خویشم ز بام زود فرو شد
سر از دریچه برون کرد همچو ماه منور
که بام و بنده و خانه بجملگی همه او شد
نهیم دست دهان بر که باز گشت معانی
ز شمس مفخر تبریز سوخت جان همه او شد

مجتث مثمن مخبون

شدم ز عشق بجایی که عشق نیز نداند
رسید کار بجایی که عقل خیره بماند
هزار ظلم رسیده ز عقل گشت رمیده
چو عقل بسته شد آنجا بگو کیش برهاند
دلا اگر تو نه مستی که دل بعقل ببستی
چو او نشست نداند که تا کجا بنشاند
متاع عقل نشانست و عقل روح فشانست
که عشق وقت نظاره نثار جان بفشاند
هزار جان و دل عقل گر بهم تو به بندی
چو عقل با تو نباشد بر وزیت برساند
بروی بت نرسی تو مگر بدام و وبالش
ولیک کوشش میکن که شست بر بنشاند
چو باز چشم ترا بست و بازوانت کشاده
ولی بهر سر کویی ترا چو کبک دواند
هر آنکه بالش دارد ز آستان عنایت
غلام خفتن آنم که هیچ خفته نماند
مثال مفخر تبریز کس نیافت بعالم
نبود و نیز نباشد چگونه عقل بداند
میانه گیرد آهو میانه دل شیران
هزار آهو دیگر ز شیر او برهاند
چو در درونه صیاد مرغ یافت قبولی
هزار مرغ گرفته ز دام او نه پراند
هر آن دلی که به تبریز شمس دین شده باشد
چو شاه ماه بمیدان چرخ اسب دواند
کسی که عاشق رخسار شمس دین بود ای دل
دلش ز فیض معانی بفوق عرش رساند

گرفت خشم ز بستان سحری و برون شد
چو دل سیاه بد و تلخ گوره دیده و سیه شد
بیافت صیقل احمد ز کفر بولهب ارچه
منم که هیچ نگویم بجز خواطر خود را
سخن ندارم با نیک و بد من از بیرون
مده بدست فراقت دل مرا که نشاید
مرا بلطف گزیدی چرا ز من برمیدی
مثال دل همه روی قفا نباشد لیکن
تو کان قند و نباتی نبات تلخ بگوید
نعمت که کاهش تن شد نه اندرون نه بیرون
ببند آن در خانه بصوفیان نظری کن
بغیر مفخر تبریز شمس دین بحقیقت
اگر حریف منی پس بگو که دوش چه بود
اگر تو با من همخرقهٔ و همرازی
از آنچه جامه تن پاره پاره میکردم
وگر چو یونس ستی ز حبس ماهی بحر
وگر ز عشق نه سر دفتر غرض مائیم
وگر تو مست حیاتی ز جام شمس الدین
وگرنه رخت وی از خانقه بدر بردی
اگر دل از غم دنیا بدر توانی کرد
وگر بآب ریاضت بر آوری غسلی
بهمت ار نشوی در مقام خاک مقیم
ولیک این صفت رهروان چالاکست
چو در نماز شوی با حضور بنشینی
بجا رسان نکوروی من خطاب کنید

مجتث مثمن مخبون

چو فارغان تهی بد بکنج خانه نگون شد
چو زیوه بود بجنبش نبود زنده اصلی
ز سرکشی و ز بکریش دلش فسانه خون شد
فرو کشم بنهلد رخ چو آینه در رخ
که خاطرم نفسی عقل گشت و گاه جنون شد
مرا درونه چو شهری جدا شمرد بسر خود
که آن چه کرد و کجا رفت و این سو سپه چون شد
خموش کن که هجا را نجو دکشد دل نادان

مجتث مثمن مخبون

ایا نموده وفاها مکن جفا که نشاید
بباد خازن لطفت مرا تو بهای سعادت
ز ما تو روی مگردان مده قفا که نشاید
حدیث لطف تو گفتم بگفت لطف نوازی
مگوی تلخ سخنهای بروی ما که نشاید
بیاران سخنانی که هر یکیست چو جانی
غمم آتشیست بهر جا مگو کجا که نشاید
دلم ز عالم بیچون خیالت از دل از آن تو
مخور برنج به تنها بگو صلا که نشاید
دلم بحجت ز فکرت که فکر دام دل آمد

بحر مجتث مثمن مخبون مقصور تقطیعه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

میان این دل و آن یار میفروش چه بود
وگر بچشم بدیدی جمال او همه دوش
بگو که صورت آن شیخ خرقه پوش چه بود
وگر فقیری و ناگفته راز می شنوی
بیار یار گلی تا که رنگ بوش چه بود
اگر نخفتی و از حال دوش آگاهی
بگو که معنی آن بحر و موج و جوش چه بود
وگر شناخته کاصل انس او ز کجاست
هزار دفتر پیغام گفت گوش چه بود
وگر بدیدی جانی که پشت و رویش نیست
بگو که طعم می و شیر و شهد و نوش چه بود
اگر نه بی ادبی کرده‌ایم نزد یکیست
بگوی رهست وگرنه ترا بدوش چه بود
وگر تو از سوی تبریز آمدی شب دوش

مجتث مثمن مخبون مقصور

همه کدورت دلها صفا توانی کرد
ز منزلات هوس گر برون نهی قدمی
مقام خویش باوج سما توانی کرد
اگر بجیب تفکر فرو بری سر خویش
تو تا زمین جهانی کجا توانی کرد
ز دست و پای امل را فرو توانی بست
که بنده وار رکوعی ادا توانی کرد
مقربان فلک اقتدا کنند بتو

مجتث مثمن مخبون مقصور

چو زشت بود بصورت بخوی زشت فزون شد
نمود جنبش عاریه باز رفت سکون شد
چو آینه بنمایم که رام شد که حرون شد
به آب و گل نشد آن شهر من کن فیکون شد
همیشه بود نظرهای کژ مگر که کنون شد
بکش تو کشته خود را بکش تبا که نشاید
برون مکن ز تن من چنین قبا که نشاید
ز بعد گفتن آری مگوی لا که نشاید
نهان مکن تو درین شب چراغ را که نشاید
میان این دو مسافر مکن جدا که نشاید
مرو بحجر که مجمره دبر خدا که نشاید
مجوی راهبر و دین و رهنما که نشاید
مرا بگو که در آن حلقهای گوش چه بود
بگو اشارت آن ناطق خموش چه بود
بگو که نیمشب آن نعره و خروش چه بود
یکیست اصل پس این وحشت و حوش چه بود
که تصور عشاق پشت و روش چه بود
بگو که این همه هیهای و هوی هوش چه بود
بیا بگو خبری ساقی بهوش چه بود
نشاط و عیش مدار بقا توانی کرد
نزول در حرم کبریا توانی کرد
گذشتهای قضا را ادا توانی کرد
نه رنگ و بوی جهان را رها توانی کرد
اگر به پیر خرد اقتدا توانی کرد
که چشم بد را از یوسفان بخواب کنید

ز دو طرف بیت درانده شد سوال و جواب

گهی بخاطر بیگانگان سؤال دهید
گهی دل همه را سخرهٔ جواب کنید
و چون شوند همه سخرهٔ سؤال و جواب
وی آفتاب عیان شد بدو شتاب کنید
زنید خاک بچشمی که باد بر سر اوست
دو چشم آتشی حاسدان پر آب کنید
ازانکه هر که جز این آب زندگی باشد
سراب مرگ بود و پشت بر سراب کنید
چو کف جود و سخاوت بلطف بگشاید
نشاید اینکه شما قصهٔ سحاب کنید
گداز عاشق در تاب عشق کی ماند
بخدمتی که شما از پی ثواب کنید
چو زندگی ابد هست اندر آب حیات
تبرک عمر بصد رنگ شیخ و شاب کنید
بیک نظر چو بکرد او جهان جان معمور
چرا چو جغد حدیث تن خراب کنید
وگر ز تن چشم زنگبار خون آورد
سپاه قیصر رومی شما خراب کنید
که صد هزار اسیرند پیش زنگ از روم
مخنثی چو بود فک آن رقاب کنید
لوای دولت مخدوم شمس دین آمد
گروه باز صفت قصد اجتناب کنید

مجتث مثمن مخبون مقصور

بروحهای مقدس من سلام برید
بعاشقان مقدم ز من پیام برید
بروز وصل چو برقم شب فراق چرا
ازین دو حال مشوش بگو کدام برید
خدای خصم شما گر به پیش آن خورشید
ز ماه و شمع و ستاره چراغ نام برید
سیاه کاسه شوید از مطبخ عشقش
بسوی خوان کریم دیگهای خام برید
نشان دهم که شما آتش از کجا آرید
ز برق نعل شهنشاه خوش خرام برید
ولیک مرکب تندست هان و هان بنهار
نه زین هلد نه لگام ار شما لگام برید
حیات یابد آنجا اگر چه مرده برید
حلال گردد آنجا اگر حرام برید
هزار بند چو عشقش ز پای دل بگشاد
مراد دوست گرفته بدان مقام برید
خموش کردم تا خواجه گویدم که بیا
چه گفت بجهید و بجهید بدان مقام برید
زلوح عشق نوشتیم این غزلها را
به شمس مفخر تبریز ازین غلام برید

مجتث مثمن مخبون مقصور

بیا که ساقی عشق شراب تازه رسید
خبر ببر به بیچارگان که چاره رسید
امیر عشق رسید و شرابخانه گشاد
شراب همچو عقیقش به سنگ خاره رسید
هزار چشمه شیر و شکر روان شد ازو
شکاف کرد به طفلان گاهواره رسید
هزار مسجد ره شد چو عشق گشت امام
صلوة خیر من النوم از ان مناره رسید
بریز دیگ حلیماب را که کاسه رسید
گشاد دل سر خم را که دردخواره رسید
چو آفتاب جمالش بخاکیان دریافت
زحل ز پردهٔ هفتم بی نظاره رسید
شدیم جمله فریدون چو تاج او دیدیم
شدیم جمله منجم چو آن ستاره رسید
شدیم جمله برهنه چو عشق او زد راه
شدیم جمله پیاده چو او سواره رسید
چو پاره پاره درآمد بلطف آن دلبر
بدان طمع دل پر خون پاره پاره رسید
بده زبان و همه گوش شو درین حضرت
شتاب کن که پی گوش گوشواره رسید
چه غم درین غم و محنت چو شمس تبریزی
کمال مرحمت او ازان کناره رسید

مجتث مثمن مخبون مقصور

بیارکان صفا خرمی صفا مدهید
چو می دهید بیاشان جدا جدا مدهید
درانچنین قدح آمیختن حرام بود
بعاشقان خدا خرمی خدا مدهید
شراب حاضر و معشوق مست و ما عاشق
بهانه را نپذیریم بهانها مدهید
بموی وصل اگر عاشقی قرار گرفت
مرا قرار نباشد بجو مرا مدهید
چو هیچ باد صبائی بگردشان نرسد
بجانشان خبر از وعدهٔ صبا مدهید
برهنگان ره از آفتاب جامه کنند
برهنگان ره عشق را قبا مدهید
شراب آتش و ما را دلیم از آتش
اگر حریف شناسید خبرها مدهید
برای رحم چنین غازیان بود مرهم
کسی که زخم ندارد بدو دوا مدهید
چو تاج مفخر تبریز شمس دین آمد
لقای هر دو جهان جز بدان لقا مدهید

مجتث مثمن مخبون مقصور

بگو بگوش کسانیکه نور چشم منند
که باز نوبت آن شد که توبها شکنند
مرا ز توبه و سوگند بشکنند آن دم
که عمرهای دلآرام طبل حسن زنند
چو یار مست خرابست و روز روز شراب
بغیر مستی و شنگی بگو دگر چه کنند
بگوش هوش بگفتم تا رنج می برد
که این تمام ار که قافی هم اربت کنند
زبس که خرقه گرو برد پیر باده فروش
کنون بکوی خرابات جمله بوالحسنند

بنوش مطرب جانی قنینه کاسنے
نواز تن تن تن که جمله بی تو تنند
مقیم هیچ نگین شو بحلقه عشاق
که غیر حلقه عشاق جمله ممتحنند +
بجان جمله جانها که هرکش آن جانیست
همه تنند نگه کن فرو تنان چه تنند
بجان جمله مردان که هرکه عاشق نیست
همه زنند نگه کن به بین زنان چه زنند
خموش باش که کفنی سفیدتر زین چیست
خسان سیاه گلیمند اگرچه یاسمنند
خموش باش بس است این گفته نیکو
ورای پرده رقیبان ببین که درچه فنند

مجتث مثمن مخبون مقصو

بده ز لطف مرا راه پیش ای معبود
که تا فتد سر ساجد بحضرت مسعود
هزار توبه شکستم ز عشق و می آیم
که توبه دگر آرم ز رهم ز بند وجود
ترا بسی طلبیدم خود این ندانستم
که جستن تو مرا یافت بود و هم مقصود
کنون بگریه و زاری ولابه میگویم
که باز بخش مرا انچه پیش ازینم بود
طلب نشان بزرگست بس بزرگش دان
که اوست برج سعادت از و شود مسعود
جهان حسن چو خاکست این طلب چون باد
که می برد سوی بالاش هر دمی ز فرود
زهی مبارک خاکی که شد سوار طلب
خنک تنی که ورا این طلب کل بربود
طلب نماند ولیکن بدانکه مطلوبست
نه آب حوض که آید ز رود باشد رود
چنانکه لطف بهاری ز باغ و آب چمن
همی نماید او غنچه های سرخ و کبود
چنانکه لطف مه و آفتاب و سیاره
همی نماید در نقشهای نامعدود
چنانکه لطف عقول گزیده در گفتار
چنانکه لطف خدا در ثبات و حفظ عهود
زهی جمال طلب کز ویست زنده جهان
از وست چشم چو نرگس از وست خدود
زهی درازی بید که این طلب دارد
که هست جامه مطلوب از و چو تار و پود
چرا ببسته حدی و در حد و در گرو
ورا چه بعید بدی تا بملک نامحدود
به بین تو طالب و مطلوب را یکی گوهر
مگو دگر ز دوئی چون یکیست روی نمود
بدانکه باد پر از گرد عین باد بود
مشو غلط تو درین گر چه گشت خاک آلود
صفات و خاصیت می بگو کجا گرو
وگر بشیشه و ساغر کسی ورا پیمود
خدا یکیست زبانها ظروف حمد و ثنا
مشو غلط اگرش ترک و کرد و روم ستود
خموش باش که گفتار شمس تبریزی
به بست نطق چو عقول از ورای گفت شنود

مجتث مثمن مخبون مقصور

چو کارزار کند شام روم با شمشاد
چگونه گردم خرم چگونه باشم شاد
جهان عقل چو روم و جهان طبع چو زنگ
میان هر دو فتادست کارزار و جهاد
شما و هرچه مراد شماست در عالم
من و طریق خداوند مبدا ایجاد
با اختلاف دو شمشیر نیست امن طریق
که اختلاف مقرر ز شورش ایجاد
ولیک ملک مقرر نصیبه خردست
که امن و غم نداند کلوخ و سنگ و جماد
چراغ عقل درین خانه نور می ندهد
ز هیچ هیچ که دارد لعب ز باغی باد
فرشته است بعلم و بهیمه است بجهل
میان آن دو منازع باند مردم زاد
گهی همی کشندش علم سوی علیین
گهیش جهل به پستی که هرچه باد اباد
چو نیم کاره شد این قصه چون دهان بستم
ز بیم ولوله و شر و فتنه و فریاد
نشسته خان که بیک سو ظفر کنند این را
که تا رهم ز کشاکش شوم خوش و منقاد
حبیب کعبه جانست اگر نمیدانید
بهر طرف که بگردید رو بگردانید

مجتث مثمن مخبون مقصور

که جان ولیست بعالم اگر شما چشمید
که جان جمله جانهاست گر شما جانید
نه ابر آمد امشب که جان کیست فدا
بیست جان من از جا که نقد بستانید
هزار نکته بگشت ست عشق بر رویم
بجوی دل که شما عاشقید برخوانید
چه ساغرست که هر دم بعاشقان آید
شما کشید چنین ساغری که مردانید
که عشق باغ تماشاست گر بلو اشنوئید
هوا آتش مرکب تازیست گر فروتانید
چو آب و نان همه ماهیان بحر بود
چو ماهی آید چرا عاشق لب نانید
قرابه ایست پر از زنج و نام او جسم است
بسنگ برزنید و تمام برهانید
چو مرغ در قفسم بهر شمس تبریزی
ز دوستی قفسم بشکنید و برهانید
دو ماه میلو مه بگیرند بر در عید
مه منصور یار و مه منور عید

مجتث مثمن مخبون مقصور

چو هر دو سر بهم آورده اند در اسرار
هزار وسوسه افگنده اند در سر عید
زموج بحر برقصند خلق همچو صدف
ولیک همچو صدف بیخبر ز گوهر عید
بروز عید بگوییم دهل چه میگوید
اگر تو مردی برجه رسید لشکر عید
زعید باقی این عید آمده است رسول
چو دل بعید سپاری ترا برد بر عید
قراضهٔ دو که دادی برای حق بنگر
جزای حسن عمل گیر گنج پر زر عید
وگر چو شیشه شکستی زسنگ صوم و صلوة
می حلال هتاهم بکش زساغر عید
ازین شکار سوشاهباز پر چون باز
که بر پریده بمژده زرشته کبوتر عید
تو گاو فربه حرصت بروزه کن قربان
که تا بری به تبرک هلال لاغر عید
وگر نکردی قربان عنایت یزدان
امید هست که ذبحش کند بخنجر عید
بیا که مفخر تبریز شمس دین بحق
جمال خویش نموده عیان بما بر عید

مجتث مثمن مخبون مقصور

رسید ساقی جان با خمار خواب آلود
گرفت ساغر زرین سر سبو بگشود
صلای بادهٔ جان ای صلای رطل گران
که میدهد بخماران نگاه وداز ود
زهی صباح مبارک زهی صبوح عزیز
زشاه جام شراب و زمار کوع سجود
شراب صافی سلطان بیم و دولت پای
دگر نیارم گفتن که در میانه چه بود
هرانکه می نخورد و بسرش ز رو ریزد
بگو بدیش که برو در خمار کور و کبود
درین جهان که در و مرده میخورد مرده
نخورد عاقل و ناسود و یکدمی نغنود
چو پاک داشت شکم را رسید بادهٔ پاک
زهی شراب و زهی جام و بزم و گفت و شنود
شراب را تو نه بینی و مست را بینی
نه بینی آتش دل را و خانها پر دود
دل نهان چو بسوزد چه بوی زشت کند
دل شهان چو بسوزد فزود عنبر و عود
نوشته بر دف مطرب که زهره بندهٔ تست
نوشته بر کف ساقی که طالعت مسعود
بخند موسی عمران بکوری فرعون
بخور خلیل خدا نوش کوری نمرود
بلیس گر ز شراب خدای مست بدی
زصد گنه نشدی هیچ طاعتش مردود
خمش کنم که خمش به بپیش هشیاران
که خلق خیره شدند و خیال شان افزود

مجتث مثمن مخبون مقصور

ربود عشق تو تسبیح داد لب بسرود
بسی بکردم لاحول و توبه دل نشنود
غزل سرا شدم از دست عشق و دست زنان
بسوخت عشق تو ناموس و شرم هر چیم بود
عفیف و زاهد و ثابت قدم بدم چون کوه
کدام کوه که بادتواش چو که نه ربود
وجود تو چو بدیدم شدم ز شرم عدم
زعشق آن عدم آمد جهان جان بوجود
بهر کجا عدم آمد وجود کم گردد
زهی عدم که چو آمد وجود ازو افزود
فلک کبود و زمین همچو کور راه نشین
کسی که روی تو بیند ره ز کور و کبود
مثال جان بزرگی نهان بجسم جهان
مثال احمد مرسل میان گبر و جهود
ستایشت بحقیقت ستایش خویشست
که آفتاب ستا چشم خویش را بستود
ستائش تو چو دریا زبان ما کشتی
روان مسافر دریا و عاقبت محمود
مرا عنایت دریا چو بخت بیدار است
مرا چه غم اگرم هست چشم خواب آلود
رهد خویشتن و زخویش و زجان گی اندیش
رهد ز خوف و رجا و رهد ز باد و ربود
وجود کیست عدم چیست کوه که چه بود
شد این عبارت ازو در برون بام فرود
شمر دن نعم شاه شمس تبریزی
بسر نیاید تا قرنهای نامعدود
زنور مفخر آفاق شمس تبریزی
جهان و هر چه درو هست گشت ازو موجود
اگر کنم همه زاو از تو صدا دارم
وگر کهم همه در آتش توام که دود

مجتث مثمن مخبون مقصور

زجان سوخته ام خلق را حذر کنید
که الله الله ز آتش رخان فرار کنید
که آتش رخ شان خاصیت چنین دارد
که هر قرار که دارید بیقرار کنید
دلی که کاهل گرد و نداش می آمد
که زنده است سلیمان عشق کار کنید
مباش کاهل کاین چرخ فلک روان شدست
زقافله نمانید زود بار کنید
چهار پای طبائع نکو بد این ره را
ترک خاک و هوا ترک آب و نار کنید
نمی ست چشم من از سرمه سپاهانی
زخاک تبریز او را نگه نثار کنید
بزرگی از شه ارواح شمس تبریزست
وجود بلی این کبر با صغار کنید

مجتث مثمن مخبون مقصور

زبانگ هیبت تو ابدال بلند گشت وجود
تو نفخ صوری و یا خود قیامت موعود

شنیده‌ام که بسی خلق جان بداد و بمرد
ز ذوق لذت آواز و نغمهٔ داود
شها نوای تو بر عکس بانگ داود است
کز آن بمرد و ازین مرده میشود موجود
ز حلق نیست نوایت ولیک حلقه رباب است
هزار حلقه ربابا چو حلقه او بر بود
دلا تو راست بگو دوش می کجا خوردی
که از نگاه تو امروز مولعی به سرود
سرود بانگ تو زان رو کشاد می آرد
که آن ز روح معلاست نی ز جسم فرود
چو بند چشم نگشتی کشاد جان دیدی
که هر که تخم نکوکشت دخل بذر درود
یقین که بوی گل فقر از گلستانی است
مرود هیچکسی دید بی درخت مرود
خنک کسی که از آن بوی کرتهٔ یوسف
دلش چو دیدهٔ یعقوب خسته وا شد زود
ز ناسپاسی ما بسته است روزن دل
خدای گفت که انسان لربه لکنود
تو سود می طلبی سود می رسد از یار
ولی چو پی نبری کز کجاست سود چه سود
ستاره ایست خدا را که در زمین گردد
که در هوای ویست آفتاب چرخ کبود
بسا سحر که در آمد بصومعه مومن
که من ستاره سعدم ز من بجو مقصود
ستاره‌ام که من اندر زمینم و بر چرخ
بصد مقامم یابند چون خیال حدود
زمینیان را شمعم سمانیان را نور
فرشتگان را روحم ستارگان را بود
اگرچه ذره نمایم ولیک خورشیدم
اگرچه خرد نمایم مراست کل وجود
اگرچه قبلهٔ حاجات آسمان باشد
بآسمان منگر سوی من نگر بین جود
ز روی نخوت و تقلید ننگ دارد ازو
بلیس گوید خود بس بود خدا مسجود
جواب گویدش آدم که آن سجود داوراست
تو احولی و دو می بینی از ضلال جحود
ز گرد چون و چرا پرده فرو آویخت
میان اختر دولت میان چشم حسود
ستاره گوید رو پردهٔ تو افزون باد
ز من نماندی تنها ز حضرتم مردود
بسا سوال و جوابی که اندرین پرده است
بدین حجاب ندیدی خلیل را نمرود
چه پرده است که ابلیس پیش ازین پرده
بسجده بام سموات و ارض می پیمود
چه پرده است خدای خدا میان دو یار
که وی چو جان بده اندرین تن گرگ عنود
ز عجبت بنشاط و برقت و به نیاز
بگونه گونه مناجات مهر می افزود
ز پرده حسدی ماند همچو خر در تیغ
که آن همه پر و بالش بدین حدث آلود
ز مسجد ملکش نز اندرو حدث کردی
حدیث می نشنود و حدث همی پالود
چرا دم بچه حجت چه کرده‌ام چه سبب
بیا که بحث کنیم ای خدای فرد ودود
اگر بدست تو کردی که جمله کردهٔ تست
ضلالت وثنی و مسیحیان و یهود
ز عشق آن رخ خوب تو ای وصول مرا
هر آنکه توبه کند توبه اش قبول مباد

مجتث مثمن مخبون مقصور

در آرزوی صباح جمال تو عمری
جهان پیر همی خواند هر سحر اوراد
هزار شکر و هزاران سپاس یزدان را
که عشق تو بجهان باز پر و بال کشاد
برادری بنمودی شهنشهی کردی
چه داد ماند که آن حسن و خوبی تو نداد
شنیده‌ایم که یوسف نخفت شب ده سال
برادران از حق بخواست آن شه راد
که ای خدای اگر عفو آن گنه کردی
وگرنه در فکنم صد فغان درین بنیاد
نگیر یارب از ایشان که بس پشیمانند
از آن گناه کز ایشان بناگهان افتاد
دو پای یوسف آماده کرد از شب خیز
بدرد آمد چشمش ز گریه و فریاد

مجتث مثمن مخبون مقصور

ز بعد خاک شدن یا زیان شود یا سود
بنقد خاک شوم بنگرم چه خواهد بود
بنقد خاک شدن کار عاشقان باشد
که راه بند شکستن خدایشان بنمود
بامر موتوا من قبل ان تموتوا اما
کنیم همچو محمد غزای نفس جهود
جهود و مشرک و ترسا نتیجهٔ نفس است
ز رشک باشد دود خبیث نی از عود
شود دمی همه خاک و شود دمی همه آب
شود دمی همه آتش شود دمی همه دود
شود دمی همه یار و شود دمی اغیار
شود دمی همه تار و شود دمی همه پود
شود دمی همه صحت شود دمی همه رنج
شود دمی همه بخل و شود دمی همه جود
شود دمی همه بعد و شود دمی همه قرب
شود دمی همه خسران شود دمی همه سود
شود دمی همه نور و شود دمی همه نار
شود دمی همه اقرار و گاه جمله جحود
به پیش خلق نشسته هزار نقش شود
ولیک از نظر تو نه کم شود نه فزود
به پیش چشم محمد بهشت دوزخ عین
به پیش چشم دگر کس مستر و مغمود
مدلل است قطوف بهشت بر احمد
که کرد دست دراز و ازان بخواست ربود

که تا دهد بصحابه ولیک آن بگداخت
خموش باش که اسرار شمس تبریزی
ز دیده گو چه برفتی نمی روی از یاد
ز خون دیده نوشتم هزار نامه بتو
کدام خاصهٔ فرخنده میرسد یارب
ترا که مرهم زخمی تفاوتی نکنید
چنین که سیل روان کرد دیده ام ز رومی
سپاس و شکر خدا را که بندها بگشاد
ز بس که سینهٔ ما سوخت در وفا جستن
بس دریچهٔ دل صد در نهانی نمود
در نهان بنمود
الست گفت حق و جانها بلی گفتند
سلام بر تو که سین سلام از تو رسید
چو پر و بال ز تو یافتست هر مرغی
تو آب کوثری و سوخته بتو آید
غریو در ملکوت و فرشتگان افتاد
رسید چارده خلعت که هر چهار دو تا این
کنند کار کسان را تمام و برگذرند
دهند گنج روان و برند رنج او این
فراغتی دهدم عشق تو ز خویشاوند
ازانکه عشق نخواهد بجز خرابی کار
که جان عاشق چون تیغ عشق برباید
سرک فرو کش و کنج سلامتی بنشین
چه صبر کردن و دامن ز فتنه بر چیدن
خصوص عشق کسی کز الست تا اکنون
گزین نظر و هزاران هزار چون من و تو

شد آب در کفش ار اینمو ذرت نمود
خموش باش و بکش نفس را که دشمن تست

مجتث مثمن مخبون مقصور

که چشم بد بجمال مبارکت مرساد
حدیث شوق بجائی رسید قصهٔ دل
ولی چه سود که هرگز نکردهی از ما یاد
چه نالها که نکردم ز درد هجرانت
که از سلام و پیام توام کند دلشاد
خراب کرد فراق تو خانهٔ عمرم
که زخم خوردهٔ مجروح میکند فریاد
ز قطرهای سرشک تو آب روی مرا

مجتث مثمن مخبون مقصور

میان بشکر چو بستیم بندها بگشاد
بجان رسید فلک از دعا و نالهٔ من
ز شرم ما عرق از صورت وفا بگشاد
ادیم روی سهیلیم هر کجا بنمود
که بسته بود بلا دست کبریا بگشاد
درین سرا که دو قندیل ماه و خورشید است

مجتث مثمن مخبون مقصور

سلام کرد جهان گشت خرم و خندید
بگرد بام تو گردان کبوتران سلام
ز غیر تو به کجا باشدشان مزید
بهر طرف که ببینی تو مرغ سوخته پا
برویدش سپس سوز پر و بال جدید
خموش نعرهٔ مرغان کبریا بشنو

مجتث مثمن مخبون مقصور

پیمبر بدو رسولید و سرور عباد
چنین بود شب و روز راجبها دیبران را
که جز خدا نه اند زهی کریم و جواد
چو خضر سوی بخار و بسوی بر الیاس
دهند خلعت اطلس برون کنند لباد
بس ست باقی این را بگو بمیت فردا

مجتث مثمن مخبون مقصور

ازانکه عشق نگیرد ز هیچ آفت پند
چه جای مال چه نام نکو چه حرمت و توش
هزار جان مقدس بشکر آن بدهند
هوای عشق تو آنگاه خوف حیرانی
ز دست کوته ناید هوای سرو بلند
بروز عشق نبردی تو بوی در همه عمر
نشسته ما که چه آید ز چرخ روزی چند
در آمد آتش عشق و بسوخت هر چه خرابست
نبوده است چو او کس بحجت پیوند
اگر تو گوئی دیدیم و را بحق خدای
بهر دو عالم دائیم هلاک و کور شدند
اگر بدیدهٔ من غیر آن جمال آید

اگرچه دوست نماید همو است هم حسود
کسی نگفت زبان سران ز کس نشنود
که شرح آن بزبان قلم نشاید داد
چه داغها که فراق تو بر دلم بنهاد
مگر بوصل تو بار دگر شود آباد
چه حالت است که آن زخم چشم من افتاد
چه جای رود فرات است و دجلهٔ بغداد
فلک دهان خود اندر ره دعا بگشاد
غلام چشمهٔ عشقیم هر کجا بگشاد
خدا ز جانب دل روزن سرا بگشاد
برای صدق بلی حق ره بلا بگشاد
که بی پناه تو کس را نشاید از امید
بدانکه از طمع خام سوی دام پرید
که هر که گوش بدان داشت همچو گل خندید
که بحر لطف بجوشید و بندها بگشاد
که خلق را برهانید از عذاب و فساد
برای گم شدگان میکنند استعداد
شب ار چه ماه بود نیست بی ظلام سواد
ازانکه عشق تو بنیاد عافیت برکند
چه خان و مان سلامت چه اهل یا فرزند
تو کیسه بسته و آنگاه عشق آن لب قند
نه عشق داری و نه عقل آن بجو و خرسند
چو جمله سوخته شد شاد شین و خوش میخند
گشاد دیدهٔ دیگر مرا این دو را در بند
بکنده باد مرا هر دو دیدگان بکنند

بصیرت همه مردان مرد عاجز شد
کجا رسد بجمال و جلال شاه لوند
دریغ پردهٔ هستی خدای بر کندی
چنانکه آن در خیبر علی حیدر کند
که تا بدیدی دیده که پنج نوبت او
هزار ساله ازان سو که گفته شد بزنند
چو خویش هست یقین شاه شمس تبریزی
ببر ز غیر و زیار و ز خویش و خویشاوند

مجتث مثمن مخبون مقصور

فزود آتش من آب را خبر ببرید
اسیر می بردم غمزه کافرم بخرید
خدای داد شما را یکی نظر که مپرس
اگرچه زان نظر ایندم بشکر بیخبرید
طراز خلعت آن خوش نظر چو دیده شود
هزار جامهٔ در رو دریغ و غم بدرید
ز دیده موی برست از دقیقه بینی ها
چرا بروی و بموی خوشش نمی نگرید
ز حرص خواجگی از بندگی چه محرومند
ز غور کی همه بجستید یا که کور و کرید
در آشنا عجمی وار منگرید چنین
فرشته اید بمعنی اگر تن بشرید
هزار حاجب و جاندار منتظر دارید
برای خدمت تان ایلک در ره سفرید
رهی پرد بسوی آسمان چو ان شما
اگرچه زیر لحافید هیچ می نپرید
همی چرد همه اجزای جان بروض صفا
ازان ریاض که رستند چون ازان بجهید
درخت مایه ازان یافت سبز و تر زان شد
زبون مایه چرا اید چونکه شیر نرید
هزار گونه جبین را نهند زیر سجود
کجا نظر که بدانید تیغ یا سپرید
هزار حرف بیکبار گفتم از مقصود
بهر دمی و شما خفته تر چه بیخبرید
هنر چو بی هنری آمد اندرین درگاه
هنروران ز چه شادید چون ز بی هنرید
هزار شیر ترا بنده اند چه بود گاو
هزار تاج زر آمد چه در غم کمرید
همه حیات در نیست کاذبحوا البقره
چه عاشقان حیاتید چون پی بقرید
چو شب خطیب تو ماهست بر سر منبر
اگر نه فهم تباهست از چه در سهرید
کجا بلاغت ماه و کجا خیال تباه
بقشعه بمنازید چون کلاه درید
بیافت کوزهٔ زرین و آب بجید خورد
خموش باش که تا آب هم شکم ندرید

مجتث مثمن مخبون مقصور

فدیت سیدنا انه یرى و یجود
الی البقاء یبلغ من الفنا یرود
معاد کل شر و طغا و منه نامی
مثال ملک ان طاله الیک یعود
بامر حافظه الله المکان رجا آر
بس عاطفة الله الزمان داود
ایا فؤاد فذب فی بطی مجنبة
ایا حیات تدومی فقد تاک خلوه
بزعم انک لا تنکسر کما را الحیوان
بصف جهلک لا تسجد و اشبیه یهود
یقول لیت حبیبی حسینی کرما
الیس حبک تاثیر و دو و دود
ایا نضارة عیشی بما تهجتنی
متی تقر عیونی و صاحبی مفقود
سکرت بما قد سقینی یا دهر
اکون شلک لدا الربه لکنود

مجتث مثمن مخبون مقصور

مرا چو گره کردی مراد تو این بود
خیال کنم که نه بینی ز خلق یک محمود
بگفت ار بگذارم بر آب کوه بلند
و اگر نه قعر فرو رو چو لنگر مسدود
ترا چه بحث رسد با من ای غراب غرور
اگر نه منبع شدستی ز لعنت مورود
خری که مات تو گردد تبرد از دریا
نخواهمش که بود عابدی چه با معبود
ولی کسی که بدستش چراغ عقل بود
کجا گذارد نور و کجا رود پی دود
بگفت من بدمی آن چراغ را کشتم
بگفت باد نیارد چراغ صدق ربود
هر آنکه پف کند او بر چراغ مو متهم
بسوزد آن سر و ریشش چو هیزم موقود
هزار شکر خدا را که عقل سگ باز
ز بعد فرقت آمد بطالع مسعود
همه سپند بسوزیم بهر آتش
سپند چه که بسوزیم خویش را چون عود
چو خویش را بنمود او ز خویش خود ببرید
بکوه طور چه آریم گاه دود آلود
چو موش و مار شدستیم ساکن ظلمت
درون خاک مقیمان عالم محدود
خدای گربه بدان آفرید تا موشان
نهان شوند بخاک اندرون بخبث خلود
چو موش جزبی دزدی برون ایم از خاک
چه برخوریم ازین زیستن که مقصود
چو موش مار رها کرد اژدهاش کنی
چو گربه طامع خوانش شوند جمله آسود
دم مسیح علام دست که پیش از تو
بداز زمانه و دم گیر راه دم مسدود
همه کسان کس آنند کش کسش کرد او
همه جهانش بجستند چون نبیش بجشود
خموش باش که گفتار بی زبان داری
که تا را و نبود نطق و بانگ و حرفش بود

چو سر ز سجده برآورد شمس تبریزی   هزار کافر و مومن نهاده سر بسجود
خلاص جان تو در عشق شمس تبریزیست   هلا بکوش که خود را بدو به بندی زود

مجتث مثمن مخبون مقصور

نگفتمت مرو آنجا که مبتلات کنند   که سخت دست دراز اندیشه مات کنند
نگفتمت که بدانسوی دام در دامند   چو در فتادی در دام کی رهات کنند
نگفتمت بخرابات طرفه مستانند   که عقل را هدف تیر ترهات کنند
چو تو سلیم دلی را بلقمه بربایند   بهر پیاده شهی را بطرح مات کنند
بسی شکال خمیرت دراز و پهن کنند   گهت کنند دو صد پاره و گهربات کنند
تو مرد و لنگی پیش این جگرخواران   اگر روی چو جگربند شوربات کنند
اگر رضا بدهی و شکور باشی هم   ز ارتضات برآرند و مصطفات کنند
تو اعتماد مکن بر کمال و دانش خویش   که کوه قاف شوی زود در هوات کنند
هزار فرع عجب از گل تو برسازند   چو آب و گل گذری تو دگر حیات کنند
برون کشندت ازین تن چنانکه پنبه ز پوست   مثال شخص خیالیت بی ثبات کنند
چو در کشاکش احکام رضیت یابند   ز رنجها برهانند و مرتضات کنند
خموش باش که این کودکان بست سخن   حشیشین بیک لحظه ژاژخات کنند

مجتث مثمن مخبون مقصور

نگفتمت مرو آنجا که در بلات نهند   هزار بند گران بر دو دست و پات نهند
نگفتمت مرو آنجا که تیغ غمزه کشند   کنند غرقهٔ خون بر در سرات نهند
نگفتمت مرو آنجا که جان من ویکی   که مستمند چنین درد بی دوات نهند
نگفتمت مرو آنجا که دل ربایانند   ز شکل و شیوه ز عقل و ز جان جلات نهند
نگفتمت مرو آنجا که ناخدا ترسند   عنایتی نه نمایند و در عنات نهند
نگفتمت مرو آنجا وگر دوانه مگرد   که دام قید کشایند و در بلات نهند
نگفتمت مرو آنجا که ماه رویانند   گر آفتاب شوی کمتر از سهات نهند
نگفتمت مرو آنجا که بس زبر دستند   چو سر در آوری از سر بزیر پات نهند
نگفتمت مرو آنجا که ناگهان چو جلال   میان نفتهٔ بیجد و منتهات نهند

مجتث مثمن مخبون مقصور

ندا رسید بجانها که چند می پائید   بسوی خانهٔ اصلی خویش باز آئید
چو قاف قربت ما زاد و بوم اصل شماست   بکوه قاف بپرید خوش که عنقائید
ز آب و گل چو چنین کنده است بر پاتان   بجهد کنده ز پا پاره پاره بکشائید
سفر کنید ازین غربت و بخانه روید   ازین فراق ملولیم عزم فرمائید
بروغ کنده و آب چه بیابان ها   حیات خویش به بیهوده چند فرسائید
خدای پرشمار از جهد ساخته است   چو زنده اید بجنبید و جهد بنمائید
بکاهلی پر و بال امید می پوسد   چو پر و بال نماند دگر چه را شائید
ازین خلاص ملولید و از بن چه فنی   هلا تبارک در قعر چاه می پائید
ندای فاعتبروا بشنوا اولی الابصار   نه کودکید سر آستین چه میخائید
خود اعتبار چه باشد بگو ز جستن خود   هلا ز خود بجهید آن طرف چو برنائید
درون هاون شهوت چه آب میکوبید   چو آبتان بنماند چه لاف بیمائید
حطام خواند خدا این حشیش دنیا را   درین حشیش چو حیوان چه ژاژ میخائید
هلا که شاهد جان آینه همی جوید   به صیقل آینه ها را ز زنگ بزدائید
هلا که باده بیامد ز غم برون آئید   بی قطایف و پالوده تن میالائید
نمی هلید که مخلص بگویم اینها را   ز اصل چشمه بجوئید آن چو جویائید
نظر کنید برخسار شمس تبریزی   اگر بدیدهٔ آن عشق دیده بینائید

مجتث مثمن مخبون مقصور

هزار جان مقدس فدای روی تو باد   که در جهان چو تو خوبی کسی ندید و نزاد
هزار رحمت دیگر نثار آن عاشق   که او بدام هوای چو تو شهی افتاد
ز صورت تو حکایت کنند باز صفت   که هر یکی ز یکی نیک تر زهی بنیاد
دلم هزار گره داشت همچو رشته سحر   ز سحر چشم خوشت آن همه گره بکشاد
بلند بین ز تو گشته است هر دو دیده عشق   به بین تو قوت شاگرد و حکمت استاد
نشسته ایم دل و عشق و کالبد بشست   یکی خراب و دوگر مست وان دگر دلشاد
بحکم تست بخندانی و بگریانی   همه چو شاخ درختیم عشق تو چون باد

بیا بعشق تو سیریم همه بدان زردیم
تراست جمله ولایت تراست جمله مراد
ولی چو مست میم مر ترا غلط کردم
گمان برم که امیرم چرا شوم منقاد
بوقت درد بگیریم که ای تو و همه تو
چو درد رفت حجابی میان ما بنهاد
دران زمان که کند عقل عاقبت بینی
ندا ز عشق برآید که هرچه بادا باد
تو هیچ راه نبردی که در جهان فنا
مرا چه واقعه در عشق شمس دین افتاد
مطیع امر خداوند شمس دین گردیم
که زوست نور هدایت درو سبیل رشاد
بزیر سایهٔ زلفت دلم چه خوش خفتست
خراب مست لطیف خوش و کش و آزاد
چو غیرت تو دلم را ز خواب بجهاند
خمار خیزد و فریاد در دهد فریاد
درخت راز برون سوی باد گردانند
درخت دل را باد اندرست یعنی باد
کلوخ و سنگ چه داند بهار را چه اثر
بهار را ز چمن پرس و سنبل و شمشاد
بنای عشق نهادست شمس تبریزی
زهی بلند بنا و زهی خجسته نهاد

بحر مجتث مثمن مخبون تقطیعه مفاعلن فعلات مفاعلن فعلات

اگر مرا تو بخواهی دلم ترا خواهد
تو هم بصلح گرایی اگر خدا خواهد
هزار عاشق داری ترا بجان جویان
که تا سعادت و دولت زما کرا خواهد
ز عشق عاشق درویش خلق در عجبند
که آنچه رشک شهانست او چرا خواهد
عجب نباشد اگر مرده بجوید جان
و یا گیاه بپژمردگی صبا خواهد
و یا که مفلس مسکین بیابد او زر را
و یا اسیر مرض از خدا شفا خواهد
همه دعا شده ام من لب دعا کردن
که هر که بیند رویم ز من خدا خواهد
سلام کردم خدمت بگفتیم چونی
چسان بود مس مسکین که کیمیا خواهد
ولی بچشم تو ز من ننگ کافران دارم
که چشم خیره کشت ببیندم غزا خواهد
جنان برآمد آسمان که پشت صورتگر
چسان بود تن خسته کش دوا خواهد
اگر مرا بکشد چشم تو ز من بحلست
اسیر گشته ز غازی چه خونبها خواهد
ز آفتاب مکن گفتگوی چون سایه
ز سایه ذره گریزد همه ضیا خواهد
زهی سخاوت و ایثار شمس تبریزی
که شمس گنبد خضرا ازو عطا خواهد

مجتث مثمن مخبون

بباغ بلبل ازین پس نوای ما گوید
حدیث عشق شکرریز جانفزا گوید
اگر ز رنگ رخ یار ما خبر دارد
ز لاله زار و ز نسرین و گل چرا گوید
ز راه غیرت گوید که تا بپوشاند
رها کند سر چشمه حدیث با گوید
که پاره پاره بتدریج ذره که گردد
فنا شود که اگر پند بر ولا گوید
کهی که ذره بود پیش او دو صد که قاف
دوان دوان شود آندم که او بیا گوید
چو گوش کوه شنید آن بیای فرخ او
بسر بیاید و لبیک را دوتا گوید
بجو گلشن اقبال کاندرو هستی
چو گل خموش که تا بلبلت ثنا گوید

مجتث مثمن مخبون

بروز مرگ چو تابوت من روان باشد
گمان مبر که مرا درد این جهان باشد
برای من مگری و مگو دریغ دریغ
بدام دیو در افتی دریغ آن باشد
جنازه ام چو ببینی مگو فراق فراق
مرا وصال و ملاقات آن زمان باشد
مرا بگور سپاری مگو وداع وداع
که گور پردهٔ جمعیت جنان باشد
فرو شدن چو بدیدی برآمدن بنگر
غروب شمس و قمر را چرا زیان باشد
کدام دانه فرو رفت در زمین که نرست
چرا بدانه انسانت این گمان باشد
ترا غروب نماید ولی شروق بود
لحد چو حبس نماید خلاص جان باشد
ترا چنان نماید که من بخاک شدم
بزیر پای من این هفت آسمان باشد
کدام دیو فرو شد که پر برون نامد
ز چاه یوسف جان را چرا فغان باشد
دهان چو بستی ازین سوی آن طرف بگشای
که هاو هوی تو در جو لامکان باشد
جمال مفخر آفاق شمس تبریزی
که نور دیده و عقل و دل و روان باشد

مجتث مثمن مخبون

بیا بیا که ز شوقت دلم بجوش آمد
برفت تلخی حنظل چو شهد نوش آمد
درآ درآ که ز بوی وصال آب حیات
روان مردهٔ من باز در خروش آمد
نشین نشین زبر تخت دل که حرص و حسد
شدند هر دو هزیمت که شیر زوش آمد
بگو بگو سخن حق که این دل مسکین
گشاده هست دو گوشی که سر نیوش آمد
نشان نشان شکر از لطف مهر لایت جان
چو فاش شد که ز مصر آن شکرفروش آمد

چشان چشان همه را چاشنی ز بادهٔ عشق
که در جهان خبر ساقی بهوش آمد
خمش خمش بنشینیم که دوش آوازی
بگوش هوش شنیدم که آن خروش آمد

مجتث مثمن مخبون

ببرد خواب مرا عشق و عشق خواب برد
که عشق جان و خرد را به نیم جو نخرد
که عشق شیر سیاهست تشنه و خونخوار
بغیر خون دل عاشقان دگر نخورد
بهر بر تو بپیچد بسوی دام برد
چو در فتادی ازان اسپ دور می نگرد
امیر دست درازست و شحنه بی باک
شکنجه میکند و بی گناه می فشرد
هزار جام بهر لحظه خورد و در شکند
هزار جامه بیک دم بدوزد و بدرد
هزار چشم بگریاند و فرو خندد
هزار کس بکشد زار زار و یک شمرد
بکوه قاف اگرچه که خوش پرد سیمرغ
چو دام عشق ببیند فتد دگر نپرد
ز بند او نرهد هیچکس بشید و فسون
ز دام او نجهد هیچ عاقلی بخرد
هر آنکه در کفش آید چو ابر میگرید
هر آنکه دور شد از وی چو برف می فسرد
مخبطست سخنهای من ازو ورنی
نمودمی بتو آن راه را که می سپرد
نمودمی بتو که شیر را چسان گیرد
نمودمی که چگونه شکار را شکرد
خموش باش مگو هیچ از شکایت او
که در برابر ما ایستاده می نگرد
ببین تو مفخر آفاق شمس تبریزی
که روز و شب همه حال تو همی نگرد

مجتث مثمن مخبون

بر آستانهٔ اسرار آسمان نرسد
ببام قصر یقین هیچ نردبان نرسد
گمان عارف در معرفت چه سیر کند
هزار اختر و مه اندر آن گمان نرسد
کسی که جفت صفت شد درین جهان خراب
ز بلبلان ببرید و بگلستان نرسد
هر آن دلی که بیک دانگ جو نخست حرص
بدانگ بسته شود جان او بکان نرسد
علف خوره حس خود را درین مکان بنبات
که حس چو گشت مکانی بلامکان نرسد
که آهو متاقس بماند از یاران
به لاله زار و بمرعای ارغوان نرسد
بسوی مکه روی تا بمکه پیوندی
برو محال مجو کت همین همان نرسد
پیاز و سیر به بینی بری و می بوئی
ازان پیاز دم ناف آهوان نرسد
خموش اگر سر گنجینهٔ ضمیر استت
که در ضمیر ره دل سه زبان نرسد
خموش باش که گفتی تو سر کس نشنید
که رایگان بسر گنج شایگان نرسد

مجتث مثمن مخبون

به پیش تو چه زند جان جان کدام بود
که جان تویی و دگر جمله نقش و نام بود
اگرچه ماه بده دست روی خود شوید
چه زهره دارد کان چهره را غلام بود
اگرچه عاشقی و عشق بهترین کارست
بدانکه بی رخ معشوق ما حرام بود
بجان عشق که تا هر دو جان نیامیزد
جدائیست و ملاقات بی نظام بود
شراب لطف خداوند را گرانی نیست
دگر گرانه نماید قصور جام بود
بقدر روزنه افتد بخانه نور قمر
اگر بمشرق و مغرب ضیاش عام بود
تو جام هستی خود را ببر و قوامی ده
که آن شراب لطیفست با قوام بود
هزار جان طلبید و یکی ببردم پیش
بگفت باقی گفتم مهل که وام بود
رفیق گشته دو چشمش میان خوف و رجا
برای پختن هر عاشقی که خام بود
هزار خانه بتاراج برد و خوش بنشست
سلامتی همه تاراج آن سلام بود
درون خانه بود نقشها نه آن نقاش
بسوی بام نگر کان قمر ببام بود
رسید قرده به شامست شمس تبریزی
چه صبح ها بنماید اگر به شام بود

مجتث مثمن مخبون

بباغ بلبل ازین پس حدیث ما گوید
حدیث خوبی آن یار دلربا گوید
چو باد در سر بید او فتد شود رقصان
خدای داند کو با هوا چها گوید
چنار فهم کند اندکی ز راز چمن
هزار دست برآرد خوش و دعا گوید
بپرسم از گل کاین حسن از که دزدیدی
ز شرم مست بخندد ولی کجا گوید
اگرچه مست بود گل خراب نیست چو من
که راز نرگس مخمور با شما گوید
که باده دختر کرم ست و خاندان کرم
دهان کیسه گشاد دست و زر سخا گوید
چو رازها طلبی در میان مستان رو
که راز را سر مست بی حیا گوید
خصوص بادهٔ عرشی ز ذوالجلال کریم
سخاوت و کرمش را اگر خدا گوید
ز شیر دایهٔ عارف بجوشد آن شیره
ز قعر جیب تن او ترا صلا گوید

چو سینه شیر و مه شیره هم تواند داد
زسینه چشمه جاریش ما چرا گوید

سبو مست گردد آن روح خرقه باز شود
کلاه سر بنهد ترک این قبا گوید

چو خون عقل خورد باده لاابالی وار
دهان گشاید و اسرار کبریا گوید

خموش باش که کس باورت نخواهد کرد
که غیر مس نخرد آنچه کیمیا گوید

خبر بهر سو تبریز منفخ آفاق
نگر که مدح ترا شمس دین با گوید

صلاح ملت و دین دولت تو باد فنی
زبان جسم چگونه چنین ثنا گوید

مجتث مثمن مخبون

چه بادشاست که از خاک بادشا سازد
برای یکیه و گدا خویش را گدا سازد

باقر ضوا اقتد گدیه کن چو مسکینان
که تا ترا بدهد ملک و تنگنا سازد

بمرده برگذرد مرده را حیات دهد
بدرد درنگرد و درد را دوا سازد

چو باد را افسر اندر زباد آب کند
چه آب را بدهد جوشش از و هوا سازد

نظر مکن بجهان خوار کاین جهان فانیست
که او بعاقبتش عالم بقا سازد

زکیمیا عجب آید که زر کند مس را
مسی نگر که بهر لحظه کیمیا سازد

هزار قفل اگر هست بر دولت جهان است
کلید عشق طلب کن که در گشا سازد

کسی که بی قلم و آلتی به تنها نه
هزار صورت زیبا برای ما سازد

هزار لیلی و مجنون برای ما برساخت
چه صورتست که مهر خدا خدا سازد

نه آهنست دل من نه سنجیش نگری
که صیقل کرمش آینه صفا سازد

زدوستان چو بتری بزیر گور روی
زمور و مار حریفان خوش لقا سازد

نه مار را مدد و پشت دار موسی ساخت
نه لحظه لحظه زعین جفا وفا سازد

درون گور تن خود تو این زمان بنگر
که دمبدم چه خیالات دلربا سازد

اگر ز ظلمت و تاری بگور می ماند
زرنج حس بشگافد دریچها سازد

چو سینه باز شگافی درونه بینی هیچ
که تا زبیخ نه زند کس که از کجا سازد

مثل شدست که انگور خور ز باغ مپرس
که حق زسنگ دو صد چشمه رضا سازد

درون سنگ بجوی ز آب اثر نبود
زغیب سازد ترتیبی و علا سازد

زهیچگونه و چون آمد این چگونه و چون
که صد هزار بلی کو خود از بلا سازد

دو جوی نور نگر از دو پیه پاره وان
عجب مدار عصا را اگر اژدها سازد

درین دو گوش نگر گذرهای نطق کجاست
عجب کسی که زسوراخ کهربا سازد

سرای را بدهد جان و خواجه الیش کند
چو خواجه را بکشد باز از و سرا سازد

اگر چه صورت خواجه بزیر خاک شدست
ضمیر خواجه وطنگه زکبریا سازد

بچشم مردم صورت پرست خواجه برفت
ولیک خواجه زنقش دگر قبا سازد

زبهر نور تجلی که تا ظهور کند
وجود عاشق توحید پارسا سازد

خموش کن بزبان مدحت و ثنا کم گوی
که تا خدای ترا مدحت و ثنا سازد

کجاست دیده عالی شمس تبریزی
که او بدیده کروبیان ضیا سازد

مجتث مثمن مخبون

چو درد گیرد دندان تو عدو گردد
زبان او به طبیبی بگرد او گردد

یکی کدو زکدوها اگر شکست آرد
شکسته بند همه گرد آن کدو گردد

بصد سبو چه سبوی سبو گری بر آب
همیشه خاطر او گرد آن سبو گردد

شکستگان توایم ای طبیب نیست عجب
تو بادشاهی و لطف تو بنده جو گردد

بقند لطف تو کاین لطفها غلام ویند
که زهر از و چو شکر خوب و خوب خو گردد

دگر حلاوت لاحول تو بدیو رسد
فرشته خو شود آن دیو ماه رو گردد

عنایت گنهی را نظر کند بصفا
چو طاعت آن گنه از دل گناه شو گردد

پلید پاک شود مرده زنده مار عصا
چه خون که در تن آهوست مشکبو گردد

رونده که سوی بی سوئیش ره داوی
کجا چه خاطر گمراه سو بسو گردد

تو جان جان جهانی و نام تو عشق است
هر آنکه از تو پری یافت بر علو گردد

خمش که هر که دهانش بعشق شیرین شد
روا نباشد کو گرد گفت و گو گردد

خموش باش هر آنکس که بحر جانان دید
نشاید و نتواند که گرد جو گردد

چه طایرست که چون عرش آشیان دارد
چه عرش بلکه نشیمن به لامکان دارد

مجتث مثمن مخبون

چو بال و پر بگشاید بزیر ظل ظلیل
هزار قافله جان و دل روان دارد

چه شاهدیست ندانم که گاه عرض جمال
هزار جان مقدس بر آستان دارد

چه باده ایست ندانم که جام او جهانست
چو ساقی ست که صد عشوه هر زمان دارد
دلم رسید بجائی که بی جهت گردید
نظر همیشه بدان بی جهت از آن دارد
ولی که مظهر و مجلای حضرت ذاتست
هزار عرش بهر گوشهٔ نهان دارد
از آنکه ذره از مهر او بعالم یافت
هزار ذرهٔ سرگشته در جهان دارد
نگاه عرض تجلی ز عرصه گاه جهان
هزار ولوله و شورش و فغان دارد
چه کامرانی و عیشی که شمس راست مدام
که جام بادهٔ وحدت بکام جان دارد

مجتث مثمن مخبون

چو عشق را هوس بوسه و کنار بود
کرا قرار بود جان کرا قرار بود
شکارگاه بخندد چو شه شکار رود
ولی چه گوئی آندم که شه شکار بود
هزار ساغر می بشکنند خمار مرا
دلم چو مست چنان چشم پر خمار بود
گهی که خاک شوم خاک ذره ذره شود
نه ذره ذره من عاشق نگار بود
ز هر غبار که آوازهای و هو شنوی
بدانکه ذرهٔ من اندران غبار بود
دلم ز آه شود ساکن و ازو بحلم
اگر چه آه ز ماه تو شرمسار بود
به از صبوری اندر زمانه چیزی نیست
ولی نه از تو که صبر از تو سخت عار بود
ایا بخویش فرو رفته در غم کاری
تو تا برون نه روی از میان چه کار بود
چو عنکبوت زدو لعاب اندیشه
دگر مباف که بوسیده پود و تار بود
برو تو باز ده اندیشه را بدو که بداد
بشه نگر نه باندیشگان نثار بود
چو تو نگوئی گفت تو گفت او باشد
چو تو نه بافی بافنده کردگار بود
غبار دینی و عقبیش هیچ کم نشود
کسی که از شه تبریزیش شکار بود

مجتث مثمن مخبون

چو بلبل چمن از شوق گل ثنا گوید
حدیث خوبی آن یار دلربا گوید
رود بجانب هر برگ و شاخ بلبل مست
که وصف آن صنم خوب خوش لقا گوید
نمی شوی نفسی سوی گلشن معنی
ترا چه فائده گر جان ترا صلا گوید
اگر تو زنده او ئی مجوی مرده لال
که روح قدس ترا باز مرحبا گوید
چو مرده بودی احیا شدی بدانستی
رموز علم و کمالی که کبریا گوید
مراد خویش از این جو از آن مجو زنهار
که وصف خلق تو بیچون ولی چرا گوید
تو نور لم یزلی یافته درین صحرا
ترا ز مرتبه خورشید صد عطا گوید
چو گل توئی چه مقید شوی بجزو وجود
که عشق جزو ترا نور مصطفی گوید
اگر مراد طلب میکنی ازو می جوی
که فیض رحمت اوست عبادیا گوید
خموش باش که اسرار شمس تبریزی
مقدس ازل از لطف بی ریا گوید

مجتث مثمن مخبون

درخت و برگ برآید ز خاک و این گوید
که خواجه هرچه بکاری ترا همان روید
ترا اگر نفسی ماند غیر عشق مکار
که چیست قیمت مردم هر آنچه میجوید
بشوی دست ز خویش و بیا بخوان بنشین
که آب مهر وی آید که دست و رو شوید
زهی سلیم که معشوق او بخانهٔ اوست
بسوی خانه نیاید گزاف می پوید
بسوی مریم آید دوانه گر عیسی ست
وگر خرست بهل تا کمیز خر بوید
کسی که همره ساقیست چون بود هشیار
چرا نباشد مست و چرا نیفروید
کسی که کان عسل شد چرا ترش باشد
کسی که مرده ندارد بگو چرا موید
ترا بگویم پنهان که گل چرا خندد
که گل ز خیش بکف گیر و همی بوید
بگو غزل تو که باصدق خلق آن خوانند
نسیج را که خدا بافت آن نفرسوید
خموش باش که گرچه سخن چو در گوئی
چو نغز در نگری خامشیت به بوید
زهی جهول که محبوب بی سبب با او
سخن سرآید و او نشنود همیگوید

مجتث مثمن مخبون

دگر نسیم صبا عطر باش می آید
بدین صفا مگر از خاک پاش می آید
رهین منت باد صباست خاطر ما
که گه گه از در او یاد ماش می آید
بهر طرف که کند میل اهل دل به نیاز
هزار جان گرامی فداش می آید
بلاش نیست غم عشق او بلاش مجو
گمان مبر که بلایش بلاش می آید
دلی که درد ندارد بدرد بیدردیست
بدرد کوش که لطف دواش می آید
متاب سر ز در شه دلا که گاه عطا
مقررست که یاد گداش می آید
که ناطقست ندانم درون کلبهٔ شمس
که هر نفس ز دم او صداش می آید

مجتث مثمن مخبون

چو وصل او بگشاید کنار باز آید
کبوتر دل من باز در شکار پرید
ز بلبل دعوت من کز نگار باز آید
چو ملک حسن بروی مهم قرار گرفت
که گلشنش بر این خار خار باز آید
چو مهرها که شود محو نطع آن گوهر
ز هجر عربده کن آن خمار باز آید
ازین خمار مرا نیست غم اگر روزی
اگر از و لطف بی شمار باز آید
سوال کردم رخ را که چند زر باشی
بگو که سیمبر خوش عیار باز آید
من آن ندانم دانم که آه از تبریز

مجتث مثمن مخبون

سپیده چهرهٔ دل را بکار می آید
سپیدی رخ این دل سپیدها بخشد
رخ عجوزهٔ دنیا ببین چرا شاید
بده عجوزهٔ نداف را هزار طلاق

مجتث مثمن مخبون

ز گوهر لب دریا زبان حجاب کند
بیان حکمت اگر چه شکر و مشغله است
ز صاف بحر کف این جهان حجاب کند
همی شکاف تو کف را که تا بآب رسی
که نقشهای زمین ز آسمان حجاب کند
برای مغز سخن قشر حرف را بشکاف
بیفگنش که ترا خود همان حجاب کند
نشان و آیت حقست این جهان بنا

مجتث مثمن مخبون

ز آسمان سخن آمد سخن نه خوار بود
سخن چو نیک نگوئی هزار نیست یکی
خنک کسی که بگفتار راز دار بود
سخن ز پرده برون آید انگشش بنهی
که داند آنکه بادراک عرش مدار بود
سخن ز علم خدای و عمل خدای کند
به پیش لشکر نهان چه کارزار بود
هزار پرده بسوزد فراق دلبر ما
چو شاه عشق بجولان و در شکار بود
فسون نخوانم و بر روی آن پری بدمم
چو شاه جان بمراعات دل سوار بود
چو پشهٔ سر شاهی ببر که نمرود است
سنان دیدهٔ احمد چه دل گزار بود
تو صورتی طلبی زین سخن که دست تهی
ولی چه گویم از ان دم که شه شکار بود
هزار ساغر می نشکند خمار مرا
بدیده که بود نور شمس تبریزی
بکحل جنت فردوسش افتخار بود

ز شمس دین طرب نوبهار باز آید
نشاط بلبل از سبزه زار باز آید
کرانه کرد دلم از نبید و از ساقی
خنک دلی که از شکار باز آید
بگرد این رخ زردم چو صد هزار نگار
بود که سوی دلم زو قرار باز آید
چو خار خار دلم می شنید از هوسش
دعای عشق چو خانه تمار باز آید
ز مستیش چه گمان بردی که بعد از می
بدستم آن قدح پر شرار باز آید
هزار چشمهٔ حیوان چه در شمار آید
که جان زار ز روی تو زار باز آید
مرا جواب چو زر داد من ز رم دایم
که ز آتشش ز دلم الحذار باز آید
سپیده بدمید و سپیده می باید
که ولیس روز رخ خویش را بیاراید
غلام روز دلم که بجای صد سال است
که طاس چرخ چو شمعش را نه پیماید
سپیده را چو فرو شست شب بآب سیاه
دم عجوزه جوانیست را بفرساید
بران تو دیو ز خود پیش از آنکه دیوه شوی
وگرنه من خمشم عنقریب بنماید

سخن که خیزد از جان ز جان حجاب کند
ز آفتاب حقایق بیان حجاب کند
جهان کف است صفات است خدا چون دریا
بکف بحر منگر که آن حجاب کند
ز نقشهای زمین و ز آسمان مندیش
که زلفها ز جمال بتان حجاب کند
تو هر خیال که کشف حجاب پنداری
ولی ز خوبی حق این نشان حجاب کند
ز شمس تبریز ار چه قراضه ایست وجود
قراضه ایست که جان را ز کان حجاب کند

سخن بنزد سخندان بزرگوار بود
سخن چو نیک بگوئی یکے هزار بود
سخن چو از وی نماید فرشته رشک برد
که او صفات خداوند کردگار بود
ز عرش تا بثری ذره ذره گویایند
وگر ز ما طلبی کار کار کار بود
چو مرغکان ابابیل لشکری شکنند
ببین که روی لطیفش چه گلعذار بود
هزار فتنه در آید ز هر دیار دو شار
بهر دیار که بینم که در گذار بود
نثار سم سمندش ز جان کنند شهان
یقین شود که نهان در سلاح دار بود
چو یک سوارهٔ مه را سپر دو نیم کند
و هم بدست تو گر دوست دستیار بود
شکارگاه بخندد چو شه شکار کند
دلم چه هست چنان چشم پرخمار بود

بگفتمش چه باندی تو زنده بی آن جان
چه عذر آری چون آن عذار باز آید

کسی خراب خرابات مست می باشد
یکی دو جو چو آتش بود نباشد آب
عمارتیست خراباتیان شهر مرا
چو هست نیست مرا دید چشم معتزلی
کسی که عاشق آن رونق چمن باشد
حدیث صبر مگوئید صبر اره نیست
بجان عشق که جانی ز عشق جان نبرد
اگر چو شیر شوی عشق شیر گیر توست
دگر بقعر چهی در رهی برای گریز
خموش کن که سخن را وطن دمشق دلست
کدام لب که ازو بوی جان نمی آید
سگان طمع چه پیداست ارچه رو پوشید
هزار بره و گرگ ارچه روی هم علفند
درین جهان کهن جان تو همی روید
شکسته قرن نگر صد هزار ذوالقرنین
دو سه قدم بسوی باغ عشق کس ننهاد
بهر می ز درونت ستاره تابد
شه سریر بقا شمس دین تبریزی
مخسب شب که شبی صد هزار روز ارزد
خدای گفت قم اللیل وز گزاف نگفت
بگیر لیلی شب را کنار ای مجنون
بدانکه آب حیات اندرون تاریکی ست
درون کعبه شب یک نماز صد باشد
خمش که شعر کساد است و جمله ازان اکسد
مها بدل نظری کن که دل ترا دارد

مجتث مثمن مخبون

محال باشد یک مه بهار روی باشد
منم خراب خرابات مست عشق حق
که خانهاش نهان در زمین چو ری باشد
شکوفهاست درختان هر از شراب
نگفت دیدم معدوم را که شی باشد
بیا بهار و بخورشید شمس تبریزی

مجتث مثمن مخبون

دران دلی که گرفتار و ممتحن باشد
چو عشق سلسلهٔ خویش را بجنباند
وگر درونه صد برج و صد بدن باشد
بهر دلی که بخم عشق پا بفشارد
وگر چو پیل شوی عشق گرگدن باشد
وگر چو موی شوی موی بشکافد دل
چو دلو گردن ازو بستهٔ رسن باشد
امان عالم عشق ست معدلت هم ازوست

مجتث مثمن مخبون

کدام دل که درو آن نشان نمی آید
مثال اشتر هر ذره چه می خایند
چو بوی قلیه ازان دیگدان نمی آید
چراست پنجه شیران چو برگ گل لرزان
بجان چو هیبت بانگ شبان نمی آید
برون گوش دو صد نعره جان همی شنود
چو هر دمی مددی زان جهان نمی آید
بدست خویش تو در چشم می فشانی خاک
قرین لبست که صاحبقران نمی آید
دهان دوست باب وفا که می شوید
که صد سلامش ازان باغبان نمی آید
ورای عشق هزاران هزار ایوانست
که هین بگو کاثری ز آسمان نمی آید
دهان به بند دهان آفرین هزار خمش

مجتث مثمن مخبون

که شب ببخشد آن بدر بدره بجید
با سمان جهان هر شبی فرود آید
ز شب رویست فرو قدر زهره و فرقد
ز دود شب بزی ای خام ز آتش موسی
ز شب است خلوت توحید و روز شرک و عدد
شب است لیلی و روز است در پی مجنون
چه ماهیی که ره آب بسته بر خود
بدیده سرمه این کعبه را لباسی ساخت
ز مهر خواب ندارد کسی چنین معبد
شکست جمله بتان را شب و بماند خدا

مجتث مثمن مخبون

بروز و شب بمراعات اقتضا دارد
ز شادی و ز فرح در جهان نمیگنجد

ازو عمارت ایمان و خیره کی باشد
درون شهر معظم چه نیک پی باشد
نه آن شراب کز ان شکوفهاش نی باشد
که بی مکان و زمان آفتاب پی باشد
عجب مدار که در بیدلی چو من باشد
جنون و عقل فلاطون ابوالحسن باشد
نیاز باشد ناز و فرح حزن باشد
وگر کباب شوی عشق بابزن باشد
اگرچه راهزن عقل مرد و زن باشد
مگو غریب ورا کش چنین وطن باشد
اگر نواله ازان شهره خوان نمی آید
اگر ز غیب بدلها سنان نمی آید
تو هوش دار چنین گر چنان نمی آید
نه آنکه صورت نو نو عیان نمی آید
که هر دمش می جان در دهان نمی آید
ز عزت و عظمت در میان نمی آید
بصورتی که ترا در زبان نمی آید
که مدح اشرف او در بیان نمی آید
برای هر متظلم سیاه فضل احد
مداد شب دهد آن خامه را ز علم مدد
که نور عقل سحر را بجد چو نیش کشد
که اوست پشت مطیعان اوست شان مسند
که نیست در کرم او را قرین و کفو احد
چه زاهدی تو درین علم و در تو علم ازید
ولیک چون تو دلارام خوش لقا دارد

به آفتاب تو آن را که پشت گرم شود
چرا دلیر نباشد چرا حذر دارد

چرا به پنجه کمرگاه کوه را نکشد
کسی که ز اطلس عشق تو پشت پناه دارد

ز هر شناوری تست ار دلم غمی دارد
ز دوست و کینهٔ تست ار دلم سخا دارد

خیال خوب تو چون جشیان من میپید
که صورتیست تن بنده دست و پا دارد

مراد و صد چو مرا آن خیال بی صورت
ز نقش سیر کند عالمی نفنا دارد

برهنه خلعت خورشید پوشد و گوید
گمان مبر که سر سایهٔ هما دارد

بدانکه موسی فرعون کش و زین شهرت
عصاش را تو به بینی ولی عصا دارد

تنی که تابش خورشید جان برو تابد
خنک کسی که ز زربفت او قبا دارد

همی رسد بگریبان آسمان دستش
که اصبع دل او خاتم وفا دارد

غمش جفا نکند ور کند جلالش باد
بهر چه آب کند تشنه صد ضیا دارد

چرا نباشد راضی بدان جفای لطیف
که او طراوت آب و دم صبا دارد

فزون ازان بنود کش کند باستسقا
دران زمان دل و جان عاشق بقا دارد

اگر صبا شکند یک دو شاخ اندر باغ
ز هر چه دارد آن باغ از صبا دارد

شراب عشق چو خوردی شنو صلای کباب
ز مقبلی که دلش داغ اولیا دارد

زمین ببست دهان تا تشنه که میداند
که هر زمین بدرون در نهان حیا دارد

بهارگه بنماید زمین نی شکرست
ازان زمین که دران ماش و لوبیا دارد

چرا چو دال دعا در دعا نمی خمد
کسی که از کرمش قبلهٔ دعا دارد

چو پشت کرد بخورشید او نمازی نیست
ازانکه سایهٔ خود پیش و مقتدا دارد

تو خود جفا نه کنی ور کنی جفا بر دل
بکن بکن که بکردار تو رضا دارد

در آتش غم تو همچو عود عطاریست
دل شریف که او داغ انبیا دارد

خمش خمش که سخن آفرین همی بخشد
بدو بگفت سخنهای جانفزا دارد

خموش کن خبر من صمت نجا بشنو
اگر رقیب سخن گوی من روا دارد

رسد بفیض تجلی چو شمس تبریزی
دلی که نور ز انوار مصطفی دارد

مجتث مثمن مخبون

میان باغ گل سرخ ها و هو دارد
که بو کنید دهان مرا چه بو دارد

بباغ خود همه مستند لیک نی چون گل
که هر یکی بقدح خورد و او سبو دارد

پیاله کمن آور و لاله کاین سنجوری
خورم چرا نخورم بنده هم گلو دارد

گلو چه حاجت مخمور بی گلو و دهان
رحیق غیب که طعم سقاهم او دارد

چه حاجتست گلو باده خدائی را
که ذره ذره همه نقل و می ازو دارد

چو سال سال نشاطست روز روز طرب
خنک مرا و کسی را که عیش خو دارد

چرا مقیم نباشد چو ما بمجلس گل
کسی که ساقی بتی ماه رو دارد

بآفتاب جلالت که ذره ذره عشق
نهان بزیر قبا ساغر و کدو دارد

هزار جان مقدس فدای آن جانی
که او بمجلس ما امر اشربوا دارد

عجب که خار چه بدمست و تیز و ترش ست
ز رشک آنکه گل سرخ صد عدو دارد

بطور موسی بنگر که از شراب گزاف
دهان ندارد و اشکم چهار سو دارد

بمستیان درختان نگر بفصل بهار
شکوفه کرده که در شرب می گلو دارد

عجایب اند درختان بکر و آبستن
چو مریمی که نه معشوقه و نه شو دارد

وجود ما و وجود چمن ازو زنده است
زهی وجود ظریف لطیف کو دارد

غلام کور که زرا و خواجه می آمد
چو سگ همیشه مقام او میان کو دارد

چو آینه ست و ترازو خموش گویا یار
ز من رمیده که او خوی گفت و گو دارد

سوال کردم از گل که بر که میخندی
جواب داد بدان شست کان دو سو دارد

سوال کردم از خار کاین سلاح ز چیست
جواب داد که گلزار صد عدو دارد

هزار بار چمن را بسوخت باز آراست
چه عشق دارد با ما چه جست و جو دارد

ز شمس مفخر تبریز پرس کاین از چیست
وگرچه دفع دهد غم مخور که او دارد

بباغ راهروان آمده نه دست و نه پا
چه ماهیی که روش اندر آب جو دارد

چنار دست گشادست رقص کنان
ازان نشاط که بالادوان کدو دارد

بگو بگو که خوشی و خوشست بلبل مست
ز ها و هوی لطیفش که بوی هو دارد

برون ز چار مثلث طبیعتی دارم
نگو شنو که سخن تیر ترشیت و رو دارد

خنک تنی که صراحی آن پری دارد
مروست ساقی مه رو که جعد مو دارد

فرو شوم بتحیر که جام بردارم
هزار نعره برآرم چو او فرو دارد

ترش مشو که سخاوت شمس تبریزیست
گزو لباس سعادت هزار تو دارد
نه آن گلو که بگیرد به جبر غرائیل
کشان کشان بیابان لحد فرو دارد
چو زشت باشد و احول نباشد شش توحید
خدای رحمت ولایت که پای او دارد

مجتث مثمن مخبون

مکن مکن که پشیمان شوی و بد باشد
که بی عنایت جان باغ چون لحد باشد
چه ریش برکنی از غصه و پشیمانی
چو ریش عقل تو در دست کالبد باشد
بکن مجاهده نفس و جنگ پیشه اندیش
که صلح را ز چنین جنگ ها مدد باشد
وگر گریز کنی تو چو آهو از کف شیر
ز تو گریزد آن ماه و در اسد باشد
نه گوش تو سخن یار مهربان شنود
نه پیش چشم تو دلدار سرقد باشد
نشین بکشتی نوح و بگیر دامن روح
ببحر عشق که هر لحظه جزر و مد باشد
نیاز پیشه کن ای دل که ناز آن تو نیست
که آن وظیفه آن یار ماه خد باشد
چه ظلم کردم بر حسن او که مه گفتم
صد آفتاب فلک را ابر و حسد باشد
خموش باش مگو ریگ را شمار مکن
شمار چون کنی آن را که بی عدد باشد
خموش کردم و دانم که شمس تبریزی
بحال ما نگران ست و تا ابد باشد

مجتث مثمن مخبون

مرا که ذات نباشد صفات کی باشد
صفات و ذات کسی را بذات کی باشد
مرا نگوی که از من نظر دریغ مدار
مرا که مال نباشد زکات کی باشد
کسی که هستی خود را نکرده است هلاک
بروز حشر ز اهل نجات کی باشد
مرا که غرقه دریای بیکران تو ام
نظر بدجله و نیل و فرات کی باشد
کسی که نیستش از کائنات رایحهٔ
غبار خاطرش از کائنات کی باشد
مرا که عین صیامم صیام کی زیبد
مرا که عین صلاتم صلوة کی باشد
کسی که هست مجرد چه نقطه از ترکیب
چنان کس از بدیر و اجهات کی باشد
مرا که هر دو جهان جام بادهٔ عشق تست
نظر بکعبه و لات و منات کی باشد
وجود شمس نه گنجد به تنگنای جهات
که بی جهات مقیم جهات کی باشد

مجتث مثمن مخبون

مرا عقیق تو باید شکر چه سود کند
مرا جمال تو باید قمر چه سود کند
مرا زکات تو باید خزینه را چه کنم
مرا امان تو باید کمر چه سود کند
چو چشم تو نبود چه شراب چه مطرب
چو همرهم تو نباشی سفر چه سود کند
چو یوسفم تو نباشی مرا بصر چکار
چو رفت سایهٔ سلطان چتر چه سود کند
چو آفتاب تو نبود ز آفتاب چه نور
چه منظرم تو نباشی نظر چه سود کند
شبم چو روز قیامت دراز گشت ولی
دلم سحور تو خواهد سحر چه سود کند
شبی که ماه نباشد ستارگان چه مند
چو مرغ را نبود سر دو پر چه سود کند
چو روح من تو نباشی ز روح ریح چه سود
بصیرتم چو نبخشی بصر چه سود کند
چو نور روز نباشد [illegible] چه سود
چو دل ولی نماید جگر چه سود کند
مرا بجز نظر تو نبود و نیست هنر
عنایتت چو نباشد نظر چه سود کند
جهان مثال درخت است و برگ و میوه تست
چو برگ و میوه نباشد شجر چه سود کند
گذر کن از بشریت فرشته باش دلا
فرشتگی چو نباشد بشر چه سود کند
خبر چو محرم او نیست بیخبر شو و مست
چو مخبرش تو نباشی خبر چه سود کند
ز شمس مفخر تبریز آنکه نور نیافت
وجود تیرهٔ او را دگر چه سود کند

مجتث مثمن مخبون

مرا جمال تو باید ضیا چه سود کند
چو من زمین تو گشتم سما چه سود کند
ایا تبان شکرلب چو روی شه دیدم
مرا جمال و کمال شما چه سود کند
دلم تماند گدازید چون شکر در آب
جمال ماه رخ دلربا چه سود کند
فلک به بست میان مرا ز فضل کمر
ولیک بی شه شهره قبا چه سود کند
هزار حیله کنم من دغا و شیوهٔ عشق
چو شه حریف نباشد دغا چه سود کند
مگو چنین تو چه دانی بلا و راست بیان
خدای داند و بس کاین بلا چه سود کند
در آن فلک که شعاعات آفتاب تو نیست
هزار سایه و ظل هما چه سود کند
هما و سایه اش آنجا چه ظلمتی باشد
ز نور ظلمت غیر فنا چه سود کند
دلا تو چند زنی لاف از وفاداری
برو به بحر وفا این خفا چه سود کند
صفای باقی باید که بر رخت باید
تو چند زده گیران صفا چه سود کند

چو کبر را بگذاری ز حق صفا یابی   بدانی آنکه کاین کبریا چه سود کند
نماز شام که خورشید در غروب آید   به شیوهٔ کله بابی که کله را شاید
به لامکان بسوی مرغزار روحانی   چو خواب نقش جهان را ازو فرو ساید
همیشه گوئی جان خود مقیم آنجا بود   دلش چنان برهد که غمش نگراید
چو وقت صبح رسد سوی خانه روی نهد   همین صفت که تو دانی بعشق بنماید
ز وسوسه چو برون جست شاد و خندانست   بیاید و ز خیالات جانش برباید
خموش باش که انوار شمس تبریزی   کسی که دید دلش از یقین بیاساید
هران نوی که رسد سوی تو قدید شود   که بایزید ازین شیردان یزید شود
مرید خواند خداوند دیو وسوسه را   بدین قریب شود مرد زان بعید شود
هران ولی که بشوریدگی شد ترش آن شیر   هزار قفل گران را دلش کلید شود
ترش ترش تو بنجسر و مگو که شیرین کو   چو ماه روزه بپایان رسید عید شود
خموش آینه منمای در ولایت زنگ   نما به قیصر روش که تا مرید شود
هران کهن که رسد سوی او جدید شود   هران سحر که بهار روز گشت عید شود
شقیست نفس کثیف و سعید روح لطیف   چنانکه هرکه پدیدست ناپدید شود
زبان گفتن و گوش شنید صم بکم   برای گنج زبان قفل را کلید شود
هران کهن که بما میرسد شود نو و نو   اگرچه بحر محیطست بر مزید شود
ز دیر و صومعه بگریز و تو دلخوش باش   رها کن این دو که قطب از دو دست مرید شود
از سو دل لشکر جان آمدند   کز ره جان جامه دران آمدند
چادر افگند عروسان روح   رقص کنان سوی مکان آمدند
صورت دل صورتها را شکست   هرچه نهان بود عیان آمدند
هرچه نهان داشت نشانش نماند   هرچه نشان نیست نشان آمدند
آه دران شمع منور چه بود   سوختم ای یار بیا زود زود
صورت دل صورت مخلوق نیست   جز لب او نیست مرا هیچ سود
یاد کن آن را که یکی صبحدم   جان من از جان تو چیزی شنود
چون دلم از چشمهٔ تو آب خورد   گفت نگر دینی و عقبی نه بود

مجتث مثمن مخبون

به بند این رقص را و غیب بگشاید   به پیش در کند ارواح را فرشته خواند
چه شهرها و چه روضاتشان که ننماید   هزار صورت و شخصی عجب ببیند روح
نه یاد این کند و نی ملالش افزاید   ز بار درخت که اینجا بران همی لرزید
وزان تماشاها هیچش بیاد می ناید   خیال عالم صورت به پیش اهل یقین
نه ذره ریش خیال محال افزاید   برون عقل فرحس و قبای نهانی

مجتث مثمن مخبون

چو آب پاک که در تن رود پلید شود   ز شیر دیو مریدی مرید تو هم از وست
که هرکه خورد دم او چو او مرید شود   چو مشرقست و چو مغرب مثال این دو جهان
ز شورش و تی آن شیر بو سعید شود   هر آنکه صدر رها کرد خاک این در شد
پدید آید چون خواجه ناپدید شود   چو غوره رست ز خامی خویش شد شیرین

مجتث مثمن مخبون

چو روح پاک که در جسم بر مزید شود   هران شبی که بما گذرد شب قدرست
چو از شقی بگذشتی شقی سعید شود   ز جان و تن بدرآی جمال خود بنمای
که بایزید درین نکته صد یزید شود   لبست قفل و زبانت کلید گنج سخن
خلاف آنکه به او میرسد قدید شود   چو قطره که رسیدست بر مثال مطر

بحر سریع مسدس مطوی تقطیعه مفتعلن مفتعلن فاعلات

لشکر پیدا و نهان آمدند   جامهٔ صبر من ازان چاک شد
در طلب شاه جهان آمدند   بر مثل سیل خوش از لامکان
پرده‌گیان ملک ستان آمدند   هرچه عیان بود نهان داشتند

سریع مسدس مطوی

کاتش زد و در دل و دل را ربود   ای زده اندر دل من آتشی
کز رخ دل حسن خدا رو نمود   جز شکرش نیست مرا چاره
این دلم از زلف تو بندی گشود   جان من اول که بدیدم ترا
غرق شد اندر وی و سیلم ربود   سیل توام برد به بحر فنا

بر در دل مشعلهٔ جان رسید

سریع مسدس مطوی

میدهد این مژده که جانان رسید

دیدهٔ خود در سر خود باز کن
تا که به بینی تو که یزدان رسید
دلبر پنهان که ندیدش کسی
در حرم جان تو پنهان رسید

دیو شود دور ز کوی و درت
چونکه بیاریت سلیمان رسید
بر سر میدان مدوای دل چو گوی
زانکه شهنشاه بچوگان رسید

جزو بدی اول گشتی تو کل
قطره شود یم چو بعمان رسید
راز بگو فاش که دانند این
وحی خدا بر تو چو قرآن رسید

گرسنه پیش تو آمد کنون
کاسه بنه زود که مهمان رسید
تبریزیان تا برسی شمس دین
زانکه ترا عمر بپایان رسید

پیرهن یوسف و بو میرسد

سریع مسدس مطوی

وز پی این هر دو کدو میرسد

بوی حی لعل بشارت دهد
گر ز پی من جام و سبو میرسد
نقش اناالحق که منصور گشت
نور حقش تو بتو میرسد

نیست زیان هیچ ز سنگ آب را
سنگ بلاها به سبو میرسد
آب حیات الیست ورای ضمیر
جوی بکن کاب بجو میرسد

آب بزن بر جسد آتشین
باد درین خاک از او میرسد
عشق و خرد خانه درون جنگی اند
عمر بده هر لحظه نکو میرسد

هرچه دهد عاشق از رخت و بخت
عاقبت آن جمله بدو میرسد
گرچه بسی بر در شو هر عروس
او و جهازش نه بشو میرسد

مائده خواستی از آسمان
خیز و ز خود دست بشو میرسد
مژده ده ای عشق که از شمس دین
از تبریز آیت نو میرسد

تا ز تو بوئی بدل و جان رسید

سریع مسدس مطوی

درد دلم جمله بدرمان رسید

جان خلد اندر تن هر میت برفت
روشنی جان بخدادان رسید
جان و دلم جمله همه عشق شد
سلطنت عقل بپایان رسید

صبح سعادت چو دمیدن گرفت
رفت شکایت همه احسان رسید
عقل که باشد که زند لاف عشق
دیو که باشد چو سلیمان رسید

وسوسهٔ جان و دل آواره شد
زمزمه از بر جانان رسید
کار من بی سر و سامان ز تست
عاقبت الامر بسامان رسید

باک مدارید کنون عاشقان
دولت ما بر سر کیوان رسید
شمس زند هر نفس از حق نفس
رو مکنیدش نفس از جان رسید

چونکه کمند تو دلم را کشید

سریع مسدس مطوی

یوسفم از چاه بصحرا رسید

آنکه چو یوسف بچهم در فگند
باز بفریاد من هم او رسید
چون رسن زلف درین چه فگند
غنچهٔ دل گل نسرین دمید

قیصر از آن قصر بچه میل کرد
چه چو بهشتی شد و قصر مشید
گفتم ای چه چه شد آن ظلمتت
گفت که خورشید بمن بنگرید

هر که نصر وست کنون گرم شد
جمرهٔ عشقت نگذارد جلید
قیصر روست که بزرنگ زد
اوست که ترسا بچه خواندش فرید

پرتو دل بود که زد بر سعید
بر شد و بشگافت که هل من مزید
دوزخ گفتا که مرا جان بخش
تا بخورم هر که ز یزدان برید

بر گذر از آتش ای بحر لطف
ورنه بمردم تپشم بفسرید
گفت که ای آتش تو مرا
زود بمن ده که خدا شان گزید

جمله یکایک بکف او سپرد
گفت که نار تو ز نورم رهید
گفت بمومن بزبان خشوع
دوزخ با آن همه قهر شدید

تافت ز تبریز رخ شمس دین

سریع مسدس مطوی

شمس بود نور جهان را کلید

دیدن روی تو هم از بامداد
جان مرا بین که چه آرام داد
در دل عشاق چه آتش فگند
جانب اسرار چه پیغام داد

جان مرا بادهٔ بی جام داد
ساقی جان بادهٔ ارواح خورد

زانکه با جام همین نام داد
بس بودم بادهٔ از بحر جان

زانکه همه باده مرا خام داد
جمله جهان شاد شو زان کرم

نعت نه خمر و دو جهان ام داد
در تبریز است مرا دام دل

سریع مسدس مطوی

هفت قدح از دگران برفزود
مست شد او بر سر کوی فتاد

وان دگری شد کرمش را گشود
آمد چنگی بنوازید تار

دید زیان کم شد و سودای سود
دیدمش ساقی که در آتش فتاد

صورت اقبال بدو رو نمود
تخت فنا یافت بقا کو برد

باده دو صد شنبه از آن جهود
ما چو خرابیم و خراباتیم

جسم نداند می جان آزمود
زانسو گوش آمد این طبل عید

دلبر جو لبت هزاران حسود
مستم از جام می شمس دین

سریع مسدس مطوی

تا بگذارند که افسرده اند
سوی درختان نگر ای نوبهار

کز دم دجال جفا مرده اند
بشکن امروز خمار همه

کاین همه کان زهر فنا خورده اند
ما همچو سحر پرده شب را بدر

سریع مسدس مطوی

هست حریف تو درین رقص باد
باز چو جبریل تو چون مریمی

رحمت بسیار برین رقص باد
تختگه نسل شما شد دماغ

زانکه برستست ز کون و فساد
نعمت ما چون ز تکون نبود

خوان بزرگست ترا ای جواد
قسمت بخت ست برو بخت جو

زان مدد نور که از روز ولاد
شو خمش از عشق دگر دم مزن

سریع مسدس مطوی

روی مرا نادره کاری رسید
باد تکبر اگرم در سر ست

گنبد نیلی سر و نیلی کشید
باده فراوان و یکی جام نی

چون ز سر لطف مرا پیش خواند
کاسهٔ آلوده با جام داد

صافی آن باده ارواح جو
چونکه شمم جرعه بانعام داد

لطف پیاپی رسدم زان حیات
خاص بگفت و همه را عام داد

جلوه گری کرد بیک غمزه او
رحمت پیوسته بران دام داد

دوش دل عربده گر با که بود
مست که کرده است دو چشمش کبود

آن دل پرخواره ز عشق شراب
دست زنان تا که خوابش ربود

آن عسسی رفت قبایش بکند
جست ز خواب این دل بی تار و پود

دید قبا رفته خمارش نماند
جام گرفت و سوی او شد چو دود

بر غم او ریخت می والکشای
ذوق فنا یافت چه جوید وجود

عالم ویرانه بجغدان حلال
خیز قدح پر کن و پیش آر زود

آن قدح از لطف نیاید بچشم
در دل آتش بود افغان عود

بس کن و انداز تتق عشق رو
هست دو چشمم نه چنین سر شهود

زان ازلے نور که پرورده اند
در تو زیادت نظری کرده اند

خوش بنگر در همه خورشید وار
کز دی دیوانه بپژمرده اند

لب بگشا هیکل عیسی بجوان
کز می نوچاشنیی برده اند

درده تریاق حیات ابد
کاین همه محجوب دو صد پرده اند

بس کن و خاموش شو ای صد زبان
چونکه یکی گوش نیاورده اند

شاخ گلی باغ ز تو سبز و شاد
عیسی گاه وی ازین هر دو زاد

رقص شما هر دو کلید بقاست
تخت بود جایگه کیقباد

میوهٔ هر شاخ به معده رود
خلط نگردد بخورد ارتفاد

روزی هر قوم ز باغ دگر
بخت به از رخت بود المراد

بلکه نسیمی بدل اندر دمید
شمس حقیقت امیر عباد

عشق مرا بر همگان برگزید
آمد و مستانه رخم را گزید

شکر گزان کان زر جعفری
هم ز دم اوست که در من دمید

کرد مرا چشم مه و بر زخم
بوسه پیاپی شد و لب ناپدید

قفل خدا پیش به بست و گریخت
خونش بریزیم چو آمد کلید
گو سگ نفس این همه عالم بگیر
کی شود از سگ لب دریا پلید
ای شب کفر از مه دین تو روز
گشته یزید از دم تو بایزید
جان به سعادت بکشد نفس را
تا بهم افتند سعید و شهید
هیچ شکاری نرهد زان صیاد
کوزه سگیهای سگ تن رهید
ای خرف پیر جوان شو ز سر
تازه شده از یار هزاران قدید
وی بدن مرده برون آ ز گور
صور دمیدند ز عرش مجید
خامش و بشنو دهل خامشان
انبتک الله بعیشٍ جدید
شمس چو از مشرق جان بر دمد
گشت هرانکس که بدیدش سعید

سریع مسدس مطوی

گفت یکی خواجه سنائی بمرد
مرگ چنین خواجه نه کاریست خرد
کاه نبود او که ببادی پرید
آب نبود او که ز سرما فسرد
شانه نبود او که بموئی شکست
دانه نبود او که زمینش فشرد
گنج زری بود درین خاکدان
کو دو جهان را بجوی می شمرد
قالب خاکی سوی خاک اوفگند
جان و خرد سوی سموات برد
جان و دلم آنکه ندانند خلق
مصقله کرد و به یزدان سپرد
صاف بدآمیخته با دردمی
بر سر خم رفت و جدا شد ز درد
در سفر افتند بهم ای عزیز
مروزی و رازی و رومی و کرد
خانهٔ خود باز رود هر یکی
اطلس کی باشد همتای برد
خامش کن چون نقط ایرا ملک
نام تو از دفتر گفتن سترد
شمس بگو مفخر تبریزیان
هر که بمرد از دو جهان او نمرد

سریع مسدس مطوی

نخل ببندم همه حیران شوند
شعر بخوانم همه شادان شوند
نطفه کنم علقه کنم بعد از آن
طفل کنم تا به دبستان شوند
قهر کنم تا همه بیجان شوند
گشته کنم در پی یک نان شوند
تشنه کنم در پی آب روان
گاه چو غولان بیابان شوند
گاه سیاهند چو ابر ترش
گاه چو خورشید درخشان شوند
گاه چو کوهند بگردن کشی
گاه چو فرعون و چو هامان شوند
گاه ز دانش ز ملک بگذرند
گاه بدانند که نادان شوند
گاه ابوجهل و محمد شوند
گاه چو موسی و چو ثعبان شوند
گاه بوصل اند فرحناک و شاد
گاه ملول از غم هجران شوند
گاه چو ایوب صبور اند و باز
گاه چو ذوالنون سوزندان شوند
گاه بفردوس برین ننگرند
گاه تماشاگه بستان شوند
گاه گریزند ز خراجات شاه
بارکش غول بیابان شوند
گاه گریزند ز پیمان ما
بار دگر بر سر پیمان شوند
گاه چو مرغان جهان فارغند
گاه چو طفلان همه جویان شوند
گه همه گیرند غم و رونی
گاه چو جانند به از جان شوند
گه همه گرما طلبند و خوشی
گه همه مستان زمستان شوند
مال و هم دعوی قارون کنند
زور و هم رستم دستان شوند
علم و هم احمد و حیدر شوند
حسن و هم یوسف کنعان شوند
خامش کن زانکه بشمس دین
جان و خرد واله و حیران شوند

بحر سریع مسدس مطوی مکسوف مفتعلن مفتعلن فاعلن

انچه گل سرخ قبا میکند
دانم من کان ز کجا میکند
بید پیاده که کشید است صف
انچه گذشتت قضا میکند
سوسن با تیغ و سمن با سپر
هر یک تکبیر غزا میکند
گوید بلبل که گل آن شیوه‌ها
بهر من بی سر و پا میکند
دست برآورد بزاری چنار
با تو بگوییم چه دعا میکند
بر سر غنچه که کله می‌نهد
پشت بنفشه که دوتا میکند
گرچه خزان کرد جفاها بسی
بین که بهاران چه وفا میکند
فصل خزان انچه بتاراج برد
فصل بهار آمد ادا میکند

ذکر گل و بلبل و خوبان باغ
جمله بهانه ست چرا می کند
بلبل مسکین که جفا میکشد
آه ازین گل که چها می کند
گوید هر یک ز عروسان باغ
کان گل اشارت سوی ما میکند
غیرت عشق ست وگرنه زبان
شرح عنایات خدا می کند
مفخر تبریز جهان شمس دین
باز مراعات شما می کند

سریع مسدس مطوی مکسوف

آتش عشق تو قلاوز شد
دوش دلم سوی دل افروز شد
چون بسخن داشت مرا دوش یار
چون بدم گرم جگر سوز شد
من چه زنم با دم و با مکر او
کو بغل بر همه پیروز شد
این دل من ساده و بی مکر بود
دیده و غلغلش بدآموز شد
هرچه بعالم خوشی شهوت است
هیچو پنیر آفت هر یوز شد
آه که شب جمله درین وعده رفت
بوسه و هم بوسه و هم روز شد
باز بهر هنر به قبا میل کرد
عقل وگر بار کمر دوز شد
از نظر مرحمت شمس دین
عالم پژمرده چو نوروز شد
هرکه بجان کشته جانان شود
زندهٔ جاوید به ارکان شود

سریع مسدس مطوی مکسوف

هرکه نه جمعیت بدرد و بلاش
زود درین راه پریشان شود
جان مده اندر غم عشقش روان
کانکه نه جان داد پشیمان شود
شاد درین بحر فنا شو که تا
سنگ کلوخت دُر و مرجان شود
ور تو درین آتش دل تابتی
آتش تو لاله و ریحان شود
لاله و ریحان بهشتت دهند
کو چه خلیلت همه تن جان شود
گرچه سماعیل خدابین شوی
جان تو شائسته قربان شود
هرکه گدای در جانان بود
زود درین مرحله سلطان شود
خامش ازین گفت زبان را ببند
تا دل تو لائق رحمان شود
هرکه ز عشق تو گریزان شود
بار دگر خواجه پشیمان شود

سریع مسدس مطوی مکسوف

والله منت همه بر جان اوست
هرکه سوی چشمهٔ حیوان شود
هرکه سبوی تو کشد عاقبت
در حرم عشرت سلطان شود
تنگ بود حوصلهٔ آدمی
از تو چو دریا و چو عمان شود
ره بدل اهل دلی جای گیر
قطره بدریا در و مرجان شود
جنبش هر ذره باصل خودست
هرچه بود میل کسی آن شود
جان و دل از جذبهٔ میل و هوس
هم صفت دلبر و جانان شود
خار که سرتیز ره عاشق ست
عاقبت الامر گلستان شود
ناطقه را بند کن و جمع باش
گر نه ضمیر تو پریشان شود
گر تو شوی عارف حق شمس دین
جان تو بینندهٔ عرفان شود

بحر خفیف مسدس مخبون مقصور تقطیعه فاعلاتن مفاعلن فعلات

بو شمس دین گزار کنید
ز منش ناله های زار کنید
به مخدوم روح سجده برید
قصهٔ آب چشم و نار کنید
فلک در هجر دیده ام رانید
دلق جان خراب پار کنید
چون ز عشقش ز کار ماند تنم
ای دو دیده لبسیل یار کنید
از برای خیال شه وش او
هر کرا چشم هست چار کنید
کافر دین عاشقی باشید
گر بغیر رخش قرار کنید
تخت بی او چو تخته بند بود
بی وی از تخت هم فرار کنید
اشتر عشق کاهل افتادست
از نسیم و لبش مهار کنید
شب تاریک هجر را هر دم
از شرار رخش فرار کنید
قلب سرماست روح ابی او
عزم خود سوی نوبهار کنید
دل من چون شکار آن شیرست
چو کشش از ره بهان شکار کنید
از کف من چو رفت شیر نگار
زودش از اشک خون حگار کنید
سوی تبریز جان همی پرد
روی تن سوی آن دیار کنید
دل من داغ او همی جوید
دائمش سخرهٔ شرار کنید

رسم نو بین که شهریار نهاد

خفیف مسدس مخبون مقصور

قبله ما سوی شهریار نهاد

نقد عشاق را عیار نبود
او زر کان کرم عیار نهاد
منتظر باش و چشم بر در دار
کو نظر را در انتظار نهاد

گل صد برگ عیش عشق نباخت
روی سوی بنفشه زار نهاد
هر کرا چون بنفشه دیده دوتا
کرد یکتا و در شمار نهاد

بیدلان را چو دل گرفت ببر
سرکشان را چو سر خمار نهاد
غم او را کنار گیر که غم
روی در روی غمگسار نهاد

کس چه داند که گلشن رخ او
بر دل بیدلم چه خار نهاد
آهوان صید چشم او گشتند
چونکه رو جانب شکار نهاد

آن زره موی در کمان کمین
تیرهای زره گذار نهاد
خویشتن را چو در کنار گرفت
خلق را دور بر کنار نهاد

رحمتش آه عاشقان بشنید
آه شان را بسر اعتبار نهاد
در عنایات خویش شان بکشید
جرم شان را بجای کار نهاد

نور عشاق شمس تبریزی

خفیف مسدس مخبون مقصور

نور در دیده شمس وار نهاد

شاهدی بین که در زمانه نزاد
بت و بتخانه را بباد بداد
شاهدانی که در جهان سمرند
کس از ایشان دگر نیارد یاد

از رخ ماه او چو ابر گشود
هفت گردون ز هم گره بگشاد
همچو مهتاب شاخ شاخ آن نور
سوی هر روزنی درون افتاد

تابشش چون بتافت بیشترک
خانها را بخورد از بنیاد
جان ها ذره ذره رقصان گشت
پیش خورشید جانها دلشاد

ذوق عاشق نمود خاصیتی
صاحب ذوق شد کلوخ نهاد
همه تن دل شدند چون خورشید
از ملک در گذشت سیر عباد

همچو پروانه شمس تبریزی

خفیف مسدس مخبون مقصور

جمله پران که هر چه باداباد

صوفیا در دمی دو عید کنند
عنکبوتان مگس قدید کنند
تیغها می زنند خورشیدان
تا که ظلمات را شهید کنند

باز هر ذره شد چو نفخهٔ صور
تا شهید ترا سعید کنند
چرخ کهنه بگرد شان گردد
تا کهن هاش را جدید کنند

زغم آن حاسدان که منجمد اند
تا قریب ترا بعید کنند
حاسدان را هم از حسد بخرند
همه را طالب و مرید کنند

کیمیای سعادت همه اند
در فعل خود پدید کنند
کیمیا میکنند هم افلاک
لیک در مدت مدید کنند

آن همه از ماه غیب ذره نمایند
که گهی پاک و گه پلید کنند
خنک آن دم که جابه اجزا را
بی ز ترکیب ها وحید کنند

بس کن و بس سر تنور به بند
تا که نانهات را ترید کنند
چون شدی مر مرید شمس الدین
دل و جان ترا مزید کنند

عشق جانان مرا ز جان ببرید

خفیف مسدس مخبون مقصور

جان بعشق اندرون ز جان برهید

زانکه جان محدث است و عشق قدیم
هرگز این در وجود آن نرسید
عشق جانان چو سنگ مقناطیس
جان ما را بقرب خویش کشید

باز جان را ز خویشتن گم کرد
جان چو گم شد وجود خویش ندید
بعد ازان باز با خود آمد جان
دام عشق آمد و در و پیچید

شربتی دادش از حقیقت عشق
جمله اخلاص ها از و برهید
این نشان هدایت عشق است
هیچ کس در نهایتش نرسید

عشق را جان بیقرار بود

بحر خفیف مسدس مخبون محذوف تقطیعه فاعلاتن مفاعلن فعلن

یاد جان پیش عشق عار بود

سر و جان پیش او حقیر بود
هر که او در سر این خمار بود
همه بر قلب می زند عاشق
اندران صف که کارزار بود

ببینم